

17066
1939

Lwów, ul. kurkowa, 14
PT. Bibliotek "Nasze Dni"

Наше Діти

РІК VI. 40166

Ч. 1 (121)

Львів, 1. січня 1939.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: **Львів, ул. Новий Світ ч. 22.]**

Телефон ч. 244-67.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 180 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

№ 1933

Христос Раждається!

За спільну кращу долю

Кожний, що йому лежить на серці краще майбутнє нашого села, мусить застановитися над господарською розбудовою нашого сільського життя. На ці теми багато пишеться на сторінках усієї преси. Деякі голоси є за тим, щоб із сіл усунути жидів і годі справа перенаселення буде найкраще розв'язана. Це міркування лишаємо осудові наших Читачів, а саме, чи така дорога виведе наше село на кращий шлях? Чи ні.

Друга стежка, яка мала б причинитися до кращого життя в наших селах — це вела б по через видалення жидів з міст і створення на їх місцях варстатів праці для надвишки робучої сили з села. Над цим способом теж не будемо ширше розводитися; ми не є в спр. можності прискіпати цей процес видалювання жидів з міст, ані тим самим зайнятися ширшою пропагандою за перенаселенням надвишки селян до міста. На це є різні уряди й різні люди.

Брешті, хоч би який спосіб і вдався, то це було б тільки частинне розв'язання перенаселення та безробіття нашого села. Не може нам ніхто закинути, що ми виступаємо, або колинебудь виступали проти маадрівки нашої молоді до міста за роботою, за наукою, або заробітком, — ми деколи перестерігали нашу молоді із сіл перед невідомими і тим самим загрозливими обставинами в меншій, чи більшій місті. Зате завжди мали ми на увазі добро нашої сільської молоді та журба про безвихідне її положення приневолювала нас часто писати статті на тему, як статися добрим ремісником, як упромисловити наше село та як побороти це жахливе безробіття.

Ми маємо чисту совість, що ми наше завдання якнайкраще сповнювали. І далі в такій площині й в таких напрямках будемо продовжувати нашу працю.

Але ж і нас зрозумійте Дорогі Читачі, що ми водночас не годні бути особисто поміж Вами та разом з Вами вести праці над кожнобичним піднесенням рільної культури. Для нас була б найкраща заплата, якщо кожне наше село в горах бодай одну десятю часті сповнило з цього, що всі ми собі взаємно бажаємо.

І так до найкращих хвилин у житті кожної людини належить це внутрішнє почування, що його праця

не йде на марне. Отже ж Молоді Брати — Вас питаємо, що Ви зробили, щоб у минулому році ваша батьківська ріля краще родила? Скільки овочевих дерев засадили ви у ваших садах? Якого ремесла навчалися та з яким успіхом? Чим і як збагачували свій життєвий досвід? Як ви вільні хвилини від робіт використовували? Чим ви причинилися до збільшення народнього майна? Які ваші власні надбання та ваших найближчих? Чи загальне добро мали ви завжди на увазі, чи може особисте? — На цих декілька питань дайте відповідь та чесно й без себеобманювання скажіть виразно: Так, я дещо вже зробив і ще більше зроблю для народнього добра. Я стояв за лядою в кооперативі та за мене не було ані манка, ні боржників. Я чесно працював для рідного села. І чесно заслужив на мою заплату.

Інший, що працював у свого батька, хай скаже: Я не лїнувався рано вставати до праці, та останній вертався вечором до хати. Я шаную старенького батька, бо він мене чесно навчив на хліб святий працювати. І ти, бідний-наймити, скажи: Мені добре було в моїх господарів; які мої сили — така моя заплата. Я теж виросту на доброго господаря й буду з серцем ставитися до чужої дитини. Мій господар мене любив, як і свого сина.

Коли ж був би між Вами, Молоді Приятелі, такий, що приносив ганьбу своїм батькам і своєму селові, ви його браття на добру дорогу справте та гарним приміром кращий шлях йому вкажіть. Даруйте один одному провину, спільні прогріхи забувайте — не по християнському гнів у серці носити. І не завидуйте один одному, тільки спільно брат із братом спільну долю куйте! Кращу долю нашому народові.

А будемо в згоді при праці жити, шанувати себе взаємно та чесно сповняти наші громадські обов'язки, засядемо ж Любі Сестри й Брати при спільному столі та величаво заспіваємо: Вселенная веселися, Бог від Діви днесь родився... І Господня Правда днесь явилася, земельку українську радістю наповнила...

— Здоровенькі святкуйте, цього із щирого серця Вам Сестри й Брати бажає Юліян Тарнович.

Слово до Матерей

Різдво Христове є великим святом родинної любові й милосердя. В той святочний день кожна дитина, хочби і велика — старша, бажає бути коло своєї матери, всі горнуть до її материнного, доброго серця. Щасливі діти, що мають матері, щасливі матері, що мають біля себе дітей. Та є багато родин, де з Божої волі, не стає сиротам матері, є чимало хатин, де мама плаче за неприявною дитиною. Ось якраз великим і шляхотним перед Богом і народом учинком буде спомогти таких дітей і матерей. Нехай ті нещасні в ті великі свята не почувуються самі. Огорнім їх своїм серцем і любов'ю. Поділімся, що Бог дав, з тими бідними, може попросім їх до себе на святу вечеру. Сам Бог завітає в таку хатину, і хоч у ній буде бідно, але буде радо та весело, і ангели Божі заспівають над нею: Слава во вишніх Богу й мир людям доброї волі.

Христос Раждається!

Усім нашим Сестрам і Братам на Лемківщині, У Франції, Німеччині, Америці, Канаді, Аргентині, Бразилії, Карпатській Україні та в інших сторонах світу **БАЖАЄМО ЩАСЛИВИХ І ВЕСЕЛИХ СВЯТ РОЖДЕСТВА ХРИСТОВОГО й Нового Року.**

Редакція й Адміністрація Нашого Лемка.

ІЛЮСТРОВАННИЙ СТІННИЙ КАЛЕНДАР „РІДНОЇ ШКОЛИ“ НА 1939 РІК розсилаємо з цим числом „Нашого Лемка“. Тому, що кошти цього календаря знані, надіємося, що всі Вп. Передплатники й Читачі „Нашого Лемка“ самочинно перешлють „Рідній Школі“ добровільні датки на покриття коштів друку. Добровільні датки слати на чековеkonto П. П. О. ч. 503.624. просто до каси Р. Ш. — Рідна Школа дбає, як рідна мати про краще майбутнє наших дітей, тому не жалійте для Неї датків.

Апост. нунцій відвідав наших єпископів

Від 13 до 16 ц. м. був у Галичині Нунцій Апостольського Престола Ексц. Ф. Кортезі. Дня 13 ц. м. був Апостольський Нунцій у Львові, де відвідав ВПрео.св. Митрополита, наші цекрви, монастирі та Духовну Семінарію. Дня 15-го ц. м. був Апост. Нунцій у Станиславові та відвідав Преосв. Єпископа Григорія Хомишина, а 16 ц. м. відвідав Єпископа Преосв. Йосафата Коциловського в Перемишлі. Всі три наші єпископські столиці торжественно витали Достойного гостя, засвідчуючи цим свою вірність для Апостольського Престола. В катедрі св. Юра у Львові Ап. Нунцій у відповідь на привітання Преосв. Іоана Бучка виголосив промову, в котрій між ін. сказав: „Усе захоплений величністю греко-кат. обряду, радію словами В. Екцеленції, якими передаєте запевнення привязання і вірності Св. Отцеві й Апостольській Столиці“. Висказуючи радість, що міг відвідати Митрополита, побачити зеличаву катедру і стільки вірних, Апостольський Нунцій передав від Св. Отця і від себе благословенство для Єпископів, духовенства і вірних. Після цього відправлено короткий Молебен і Суплікацію, в якій Нунцій теж взяв участь. Богослужбу покінчено папським гімном, що його відспівав хор в італійській мові. Перед виїздом до свого постійного осідку в Варшаві Ексц. Нунцій видав отсей заклик до всего населення:

„Зараз від початків моєї місії в Польщі я мав намір відвідати Львів, сей преславний город, який в особливий спосіб притягав мене і своєю історією і своєю культурою і своїм упривілеєним становищем, як столиці трьох архієпископів, які величавою різноманітністю своїх достойних пошани обрядів доказують вселенськість римської Церкви, матери й опікунки всіх Церков. Тепер виконуючи мій намір, відчуваю тим більшу радість, бо Св. Отець Пій XI поручив мені се миле завдання висловити всім вірним свою батьківську прихильність, з якою Він ніколи не перестає глядіти на сю частину пастви Ісуса Христа, що її саму і її потреби зблизька пізнав у своїм часі. В глибокому почуванні свого вселенського батьківства, яке випливає з Христового Серця, що Він Його заступає на землі, найвищий Пастир не може глядіти без страху на роздори, противенства і боротьби, які роздирають синів сеї землі, які вже спричинили тільки зла і ще більшим злом загрожують у будуччині. Супроти того зрозуміло, що Пана, люблячи всіх, одиниці і народи без різниці Христовою любов'ю, звертається з повною журбою до населення й усильно його упомінає, щоб зложило на містарі спільного добра ненависть і гнів і щоби знайшло добрий спосіб до взаємного порозуміння. Отже поручає вірне виконання євангельської ради: „Любіться взаємно“, яка зблизила народи до атмосфери братньої любови; вона отворить шлях Царству справедливости, узгляднить права кожного і спонукає шукати розв'язки всіх завдань „per arma lucis, caritatis et iustitiae“ (зброєю світла, любови і справедливости). Св. Отець дуже рахує на побажане успокоєння умів працею світського і монашого клиру, бо праця ся по своїй суті те праця для мира й любови. Бо священники католицької релігії бачать у своїх людях якоїнебудь національності, верстви і партії — душі, відкуплені найдорожчою кров'ю Ісуса Христа, які вони повинні освятити і спасти“.

Правда єдина...

До Всечеснішого Отця Яна Урбана,

Редактора „Орієнсу“

у Варшаві.

Всечесніший Отче Редакторе!

У зв'язку з Вашим зацікавленням нашою статтею в 18. ч. „Нашого Лемка“ під наголовком „Наше становище“ та Вашою інтерпретацією у Вашому цінному журналі „Орієн“ (за вересень-жовтень 1938. р.) перш-завсе просимо ввічливо прийняти нашу подяку.

Не закриваючи правди, признаємо, що Ваша Всечесність мали б із становища католицької дисципліни повну слухність.

У мерітум порушеної Вами теми, не будемо входити; ми є в найкращій надії, що чейже час і добро Католицької Церкви прикаже всім людям доброї волі спільними зусиллями працювати для єдиного джерела Правди, яким була, є та завжди буде свята Католицька Церква.

Саму ж справу нашого відношення до Апостольської Адміністрації для Лемківщини в цілості оставляємо історії та її мудрому осудові.

Одного тільки не можна збагнути, а саме: Якого ці бідні, але чесні наші Сестри й Брати на Лемківщині допустилися гріху, щоб дарити їх такими добродійствами?... Припустім, що вони могли у своїй несвідомості завинити й поблудити. Але, Всечесніший Отче Редакторе, ми думаємо, що Вам відомі теж чини самих тих людей, які пізніше займали становище в уряді Апостольської Адміністрації, а самі найбільше причинилися до переходу деяких сіл на Лемківщині на московське православ'я — отже до цього „лемківського гріху“.

Якщо на правду українська преса й наш часопис в дечому загостро, або у відповідному моменті менше фортунно насвітлювали діяльність окремих осіб, які творили уряд Апостольської Адміністрації, то це було спричинене виключно найкращим синівським прив'язанням до Святої Греко-Католицької Церкви та роблене в ім'я добра цієї вітки українського народу, якою саме є Лемки.

Ніхто не промовчував цього факту, що відбирається останні засоби до життя саме найбільше ідейним Душпастирям, що найосновніше працювали над зєдиненням відпавших деяких наших братів.

Врешті, чи не треба було звернути уваги, якщо орган, який мав виходити під протекторатом відомих осіб, пропагує безбожницькі книжки, — на зневагу Католицької Церкви („Карп. Звонь“ ч. 1)? У загальному це надто тонка та ще більше складна справа, щоб про неї в цілості писати отверте письмо, тому на цьому мусимо обмежитися.

Наприкінці просимо Вашу Всечесність прийняти від нас наші скромні бажання Щасливого Нового Року та з нагоди Христового Різдва кращих часів для Святої Католицької Церкви та її вірних

— остаємось до Вашої Всечесности

з глибокою пошаною та християнським привітанням

Юліян Тарнович.

СОГЛАСНО СПІВАЙМО

Согласно співаймо, Ісуса витаймо,

2. Се бо Бог істинний, нас ради рождений.

Весело поскачте й більше не плачте,

2. Хай Ісус Младенець піде з нами в танець.

Од небес післаний, із Пречистой Панни.

2. Син Божий во плоти плаче межн скоти.

І спішно грядіте, в околу станіте,

2. І в труби заграйте, з Ангелами співайте.

Радуйся, Маріє, Од восток царіє

2. Со зіздуо приходять, дари Йому приносять.

Злато, ливан, смирну, Младенцу нескверну

2. Яко Царю віку, Бого-чоловіку.

Тепер вже безпечно, най іде конечно

2. Громада пастушок во Вифлеєм Юдов.

Хай поють прекрасно, весело согласно, —

2. Степан бас тримає, Іван же заграє,

Михайл „дисканта“, а Грицько за „альта“.

2. Макарій „тенора“ — най ідуть до двора!

Прийшовши, заграйте, коляду віддайте.

2. Малее Дитятко чей прийме ягнятко.

Побачив Гарасим, що то є Божий Син

2. Іскочив по струни, сівши на два коні.

Поклич ше Никити: „Хочеш в небі бити,

2. Зачинай трубіти, буде Бог платити“.

Марія Пречиста зродила нам Христа,

2. Пустила до шопи цілувати стопи...

Христос ся розповів, до Себе притулив,

2. Царство нам лаує де й Сам царствує.

ВИКОРИНЮЙМО НЕПИСЬМЕННІСТЬ.

До всіх свідомих Громалян - українців.

Ми є свідками великих історичних полій. А вони переконують нас, що тільки в народів освічених і свідомих є творчі сили, є незломна воля.

А тимчасом у нас — ще дуже багато наших братів і сестер потопає у темноті та неосвіженості, ще дуже багато наших людей не має ніяких основ знання ні про світ ні про себе, ще дуже багато серед нас так званих неписьмених.

І це власне — наше найбільше лихо, наш найнебезпечніший внутрішній ворог. І як довго він між нами, так довго утруднений перед нами шлях національного розвитку та якого небудь поступу.

Тимто „Просвіта“ наша духовна Мати-Провідниця, святкуючи з усім народом свій 70-літній Ювілей, що є одночасно і ювілеєм її безперервної боротьби з народньою темнотою і неосвіженістю, — горячо закликає всіх свідомих громадян і наказує: як-стій приступити до загального освіднення наших братів і сестер, до поголового викорінювання неписьменности серед народу — в ім'я перемоги Українського Духа!

За Головний Виділ Товариства „Просвіта“ у Львові:
Д-р Іван Брик голова
Микола Дужий секретар

Різдвяні звичаї в Карпатській Україні

У „Прагер Прессе“ з 21. м. м. (ч. 313) находимо цікаву статейку про різдвяні звичаї та вірування населення в Карпатській Україні. Автор статейки (М. Г.) підкреслює, що карпатоукраїнське населення не знає зовсім ялинок, хоч само живе між лісами, ні не палить дерева на Різдво, як це роблять полудневі славяни. Зате різдвяні звичаї карпатоукраїнського населення тісно в'яжуться з його худібною, що є для нього найдорожчим добром. Тому на Святвечір кожний господар кидає до стелі ножем, що ним укрояв книш (керечун), зі словами: моя худоба в моїй кошарці, бо тоді худібка не вигине. Опісля підкурюють корови, щоб їм чарівниці молока не відобрали. Овочеві дерева в садах об'язують перевеслами соломі, щоб вони добре родили. У Волівці всі члени родини миються в потоці перед вечерею на Святвечір. У Воловім усі члени родини виходять босоніж на двір перед сном на Святвечір, щоб їх цілий рік ноги не боліли. На стіл стелять на Святвечір сніп немолоченого вівса та застеляють його скатертю, на яку ставлять книш з житньої муки (т. зв. керечун) зі зглубиною на середині, в яку ставлять посуду з медом. Біля книша розкладають на столі різне печиво. Опісля господар запалює свічку. Якщо дим зі свічки розходиться у напрямі печі, сподіються в родині швидкого весілля; якщо в напрямі дверей — це поганий знак, бо під час року хтось в хаті вмере. Довкола стола лежить ланцюг, щоб лихий не вкрутився до хати. Перед святою вечерею знімають зі стіни перед столом всю одіж, бо вона не сміє висіти на стіні під час вечері. Сніп немолоченого вівса приносить газла до хати і вітає своєю рідню словами: „Христ раждається“; йому газдиня відповідає: „Славте Його“. Одночасно до хати вносять глибокий сніп соломі, яку розстеляють на землі. По соломі качаються розсміяні діти і наслідують голосом домашні звірята, щоб їй добре почувалися. По спільній молитві газда кидає ложкою тричі фасолі до дверей, що її намагаються доконче зловити дівчата. Саму вечерю починає господар чаркою меду, з якої опісля частує свою жінку та старших членів родини. Вечеря складається з дев'яток страв: фасолі, голубців, класок пиріжків (звичайно оселедця), квасу і т. п. Під час вечері заминають нову колодку, щоб „ликі хижачи позимикали свої папі“. Майже кожну страву залишають в посуді на столі, щоб у ночі духи померлих теж повечеряли. По вечері діти ходять колядувати. Тоді молоді дівчата, які хочуть відлаватись, надслухують пильно з якої сторони чути гавкіт псів, бо з вілтіля надійдуть женихи. Великий гавкіт псів ворожить багато весілля в селі. Першого дня Різдвяних свят в кожній хаті з тривогою ждуть на появу першого гостя, від його появи залежить щастя або нещастя. Отже у Великим Безезнім посилають своїки вже раннім ранком здорового хлопчинку або молодця, бо він приносить щастя. Кожна жінка приносить нещастя, зокрема стара. У Воловім як перший гість повинен прийти чоловік. На Новий Рік бажають собі щастя, здоров'я та впрожаю. Ці різдвяні звичаї зберігають карпатські українці з пієтизмом здавна давніх часів, але щойно цьогорічними Різдвяними святами радітимуть найбільше.

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

бажає

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

і просить закупити на свята в її складах усі потрібні товари і напінки.

У Карпатській Україні

АПОСТОЛЬСЬКИЙ АДМІНІСТРАТОР КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

дав представникам закарпатської преси інтерв'ю, в якому сказав, що нова епархія вже остаточно виділена. Осідок єпископа буде в тому самому місці, що осідок уряду. Кожний священник у Карпатській Україні мусить стати зразковим громадянином і вести у своїй парохії енергійну культурно-освітню працю при допомозі світських громадян. У цій праці душпастир мусить давати ініціативу та брати живу участь. У громадянській

Прем'єр Карпатської України
о. Др. Августин Волошин.

праці на першому місці мають стояти релігійні організації, шойно далі стоять інтереси культурно-освітні, харитативні і протияльогольні організації. Галицьке духовенство повинно бути зразком для закарпатського.

КАРПАТСЬКІ УКРАЇНЦІ ОРГАНІЗУЮТЬСЯ.

Населення Карпатської України проявляє велике зрозуміння для Української Національної Ради, яка має вже 51 філій по цілому краю. З усіх сторін Карпатської України приходять вістки, що політична організація Верховини йде швидким кроком вперед. Навіть у найбільше відсталих гірських селах повстають філії Української Народньої Ради та відділи Народньої Оборони „Карпатська Січ“. Минулої неділі в Рахові відбувся маніфестаційний зїзд українських громадян міста й околиці. На зїзд загостив український поет Гренджа-Донський, який виголосив промову та закликав населення стати до праці для своєї держави. Промовляв теж місцевий діяч і поет, учитель Микола Ріко. На зїзді оснували філію Української Центральної Народньої Ради та відділи „Карпатської Січі“. Подібний зїзд відбувся теж у селі Золотареві. Також Окруж-

на Народня Рада у Вел. Березному мала в останньому часі кілька засідань. Між іншими справами рішено звернутися до відповідних урядів з просьбою зорганізувати курси для вишколення залізничників, канцелярійних урядовців, крамарів тощо.

ПОМІЧ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

В Хусті німці вербують людей з Карпатської України до праці в Німеччині. Небавом виїде зі Закарпаття 2.000 робітників заангажованих до праць у рамках 4-літнього плану. Виїзд до Німеччини на сезонні заробітки це велика поміч для Карпатської України, бо ті заробітки доволі великі. Перед війною масово виїжджали до Німеччини українські селяни зі Сх. Галичини. Тепер того нема: їде туди річно 60 тисяч поляків.

Др. Михайло Бряцайко.

Очевидно всього того Німці не роблять так бездумно. Ось пише італійська преса, що проєктована автострада через Чехію, Словаччину й Карпатську Україну до Румунії стане власністю Німеччини та не підлягатиме місцевому судівництву. Центральний уряд у Празі мав уже погодитися на викуп відповідної полоси землі. Автостраду мають побудувати коштом Німеччини та німецькими інжинірами.

УКРАЇНСЬКА МОВА УРЯДОВОЮ МОВОЮ.

Чеські часописи повідомляють, що в „Урядовім Вістнику“ Карпатської України оповіщено розпорядок, що урядовою мовою в Карпатській Україні є українська мова. Чехи, Німці й Маляри та Росіяни можуть уживати своїх мов. В урядовій переписці зі Словаччиною та Чехією будуть уживати чеської мови.

ЯК ПРАЦЮЄ ПРЕМ'ЄР О. Д-Р А. ВОЛОШИН.

Минулого тижня прем'єр О. д-р Волошин приїхав до Праги та відбув довшу нараду з президентом Гачою. Пополудні він був на засіданні союзного уряду в справі повноважень, урядової декларації у парламенті та державних секретарів у союзних міністерствах. Опісля прем. О. д-р А. Волошин торкнувся справи німецької меншини у Карпатській Україні. Він підкреслює, що її положення буде добре, бо між українцями й німцями нема ніяких непорозумінь.

КОНСТИТУЦІЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

У найновішому числі Вістника Законів Карпатської України оголошено закон про її конституцію. Державні ліси, копальні соли та все державне майно переходить під владу карпатоукраїнського уряду.

ГОСПОДАРСТВО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Д-р Михайло Бряшайко виголосив через радіо промову про стан господарства Карпатської України. Доходи з копалень соли приносять річно 20—30 мільйонів корон чеських, доходи з лісів теж понад 20 мільйонів. Далі є доходи з монополій і всяких посередніх податків. Більшу частину податків платитимуть банки й великі підприємства. Податкові тягарі зменшуватимуться, особливо для незаможних громадян. 670 000 населення Карпатської України взялося до енергійної праці і при допомозі союзних народів, чехів і словаків та при прямих поставі могутньої Німеччини житиме вільно й щасливо.

ЯПОНІЯ Й КАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

Секретар японської амбасаді в Москві Котоміхасу прийїхав до Хвсти, де відбув розмову з прем'єром О. д-ром Волошином і міністром Реваям. Він відвідав теж німецького генерального консуля в Гвсті. Японія, що належить до протикомуністичного союзу з Німеччиною та Італією, виявляє велике зацікавлення Карпатською Україною.

РАДІОВИСИЛЬНЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

В будинку Краєвого Уряду в Гвсті владили радіове студію, яке ще цього місяця буде налявати свої радіоавдіції. Директором радіового бюро Карпатської України є визначний письменник Василь Тренджа-Донський.

Іспекційна поїздка мін. Ревая. Мін. Ю. Ревай відвідав у товаристві референта здоров'я д-ра Гончаренка краєву лічницю в Севлюші, де оглянув збудований модерний хірургічний павільйон, що коштував 4 мільйони ч. к. Управитель будови інж. Колена запевнив мін. Ревая, що у прискіпленім темпі докінчить будову, щоб поширена лічниця могла вже в найближчих тижнях працювати правильно у всіх ділянках. Мін. Ревай відвідав теж „Краєвий Кооперативний Союз“ і „Торговельну Співку Господарських Кооператив“, де цікавився поглибленням кооперативної праці, яку ведуть іншими засобами, ніж домі.

Шкільні різдвяні фєрїї в Карпатській Україні будуть по змозі якнайбільше скорочені. Підчас мобілізації та після віденського арбітражу в більшості карпато-українських шкіл не відбувалася шкільна наука. Багато вчителів виконувало військову службу, після евакуації Ужгороду, Мукачева й Берегова багато урядів зайняло шкільні будинки. Тому теж міністерство шкільництва в Хвсті видало обїжник, щоб з уваги на втрату багатьох годин науки шкільні різдвяні фєрїї були якнайбільше скорочені.

Новинки

Знаємо, що „Наш Лемко“ має дуже багато читачів, що ще досі не передплатують цього часопису. Звертаємось до них із сердечним проханням: заплатити Видавництву бодай тим, що негайно приєднаєте нам хоч одного нового передплатника.

На Святоюгоській Горі. У навечєрє св. Андрея, в понеділок, 12. ц. м. в год. 12. зійшлися в Митрополичій палаті Єпископи, представники Духовенства, українських устанів і громадянства, щоб зложити свої побажання з нагоди іменин Князя нашої Церкви. Приявні вписувалися до книги побажань.

Румунський генеральний консуль в Хвсті. „Прессовє Бюро“ Карпатської України повідомляє: Появився декрет румунського уряду про створення Генерального Консуляту Румунії в столиці Карпатської України Хвсті. Генеральним консулом іменований доцьогочасний легатійний секретар посольства Румунії в Празі.

Посвячення нового мосту на Вислиці. В Осєку коло Ясла посвятили новопобудований міст, який лучить Осєк з Яслом. Окремо посвячено теж новий міст на річці Яселці коло села Добрусової.

Окржний сув у Яслі покарав 6 місячною тюмною б. пошторого післанця поштової аґєсії у Висовій. Стефана Дамечка, який присвоїв собі кільканадцять злотих з грошевих переказів.

КООП. ГОТЕЛЬ

НАРОДНЯ ГОСТИННИЦЯ

ЛВВ, ВУЛ. КОСПЮШКИ Ч. 1. тел. 201-33 і 208-88.

Милі, вигідні, чисті кімнати по приступних цінах. (Біжуча зима і тепла вода, телефон, купальни, центральне опітєтє для вигоди Шан. Гостєй).

У Косєві закралися невідомі злодії до парової лазні та вкрали електричний мотор вартості 800 зл.

Захотів Іван жуван. Михайло Ціцє, що служив у добромільському повіті, хотів їхати залізницею до Хирова, але немав грошей. Пішов він до своєї голови по розум. Замазав своє лице сажєю та станувши на дорозі з гумовою палкою, зажадав від Дмитра Біларчука та його жінки грошей словами: Гроші або смерть! Та хто сьогодні носить при собі гроші? По деякому часі Дмитро пізнав Ціцє, який сидить у паці й зітхає.

Нєсамовитий крїк підняла оноді ціла родина Шахни Зільбермана на Гуті, коло Крилиці, до якої серед пізньої ночі стали, на силу, добуватися якісь рабівники. Від того їхнього нєсамовитого верєску побудилися в своїх хатах їхні сусіди. Одначє не знаючи в чому діло, не поспішилися заглянути, що є причиною того жидівського верєску. Аж на щастє переїзджаючи автом пасажирє змїркували, що дієтєся й повідомили поліцію, що приїхала, але за той час рабівники вже повтікали.

Зима. По довгий і гарний тогорічний осєни впав на нашу землицю сніг, а в парі з ним потисли люто-зубаті морози.

РОЗБУДУЄМО НАШЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ЖИТТЯ,

створимо український промисл та нові варстаті праці для української безробітної молоді, коли будемо складати дрібні ошадности значками в фондї господарської розбудови при ЦЕНТРОБАНКУ.

Великі ошадности найкраще складати

в Центральнім Кооп. Банку (ЦЕНТРОБАНКУ)

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. 3. МАЯ Ч. 15,
бо там найпевніша безпека.

Між паниськами, що беруть пенсійки чи тягнуть інші доходи, з тої причини, радість, бо будуть сновитися по снігах, але журба мужикові, в якого забракне паші для худібки, не стане дровець ogrіти хату, а вітер, і ще інша проклятуца змора, дірами бушує-гуляє.

НЕ ВІЛЬНО ПРОДАВАТИ В ДРУГОМУ ПОВІТІ.

Громадяни Воробликів кор. дуже болюче вілчувають заказ продавати хулобу в чужому повіті. Досі найближчим містом був Риманів, тепер мусять гнати худобину аж 15 км. до Коросна.

Апостольський адміністратор д-р Діонізій Нярадій відвідав Великий Бичків, де його привитали великі маси вірних. Єпископ Нярадій оглянув духовну семинарію, евакуовану з Ужгороду й тамошні школи.

За добле діло дістав мільонову нагороду. Ще 1920 року найшов Іван Сушак з Ярмолівки, костопільського повіту, на большевицькому кордоні раненого Степача Ермолаєва, банкира з Києва, заслуженого череззвичайкою на смерть. Підчас втечі Ермолаєва пострілила тяжко прикордонна сторожа. Сушак заопікувся раненим, забрав його до дому, вилікував на власній коні і позичив грошей на виїзд до Зєдинених Лєнжав П. А., де Ермолаїв мав капітал в тамошніх банках. З Америки прислав Ермолаїв Сушаківі гроші, за які Сушак купив собі поле. Тепер Сушак одержав повідомлення з адвокатської канцелярії в Нью-Йорку, що має переїхати в спадщині половину майна Ермолаєва, а ще кілька мільонів доларів. Їх записав Ермолаїв Сушаківі з вдячності.

Замість зорівки на святовечірньому столі — поставте на цьому місці чудову книгу, яку видало Видавництво „Українська Преса“ п. н.: „Свята Євангелія“ — негайно пишть до В-ва й замовте собі цю книгу. Адреса: В-во „Українська Преса“, Львів, ул. Косцюшка ч. 1 а. Ціна за 1 пр. 10 зл.

Чому в Галичині нужда. За останніх 17 років, як подає інж. І. Лапчук, скомасовано в Польщі понад 4 мільони га на всіх 11 мільонів гектарів, що вимагають комасації. Отже скомасовано вже 38 процент всіх ґрунтів. На Волині скомасовано 56 проц., на Холмщині 2 третини всіх ґрунтів. А в нас, в Східній Галичині скомасовано 26 тисяч га на всіх 3 мільони гектарів, або ледво 0.7 проц. Отже зрозуміле, чому там заможніші господарі, а тут у нас бідаки.

Як у середньовічних часах... Про несамовиту подію повідомляє ПАТ з одної місцевості в Семигороді на Мадярщині. В тій місцевості впало цього літа 72 штуки коней і худоби на якусь загадочну худобячу пошесть. Місцеве забобонне населення було переконане, що цю пошесть стягнула на худобу одна стара помер-

ша селянка з сусіднього села, яку вважали за життя... чарівницею. Одної ночі зібралася велика юрба народу, пішла на цвинтар до сусіднього села та викопала з могили тіла трьох старушок тому, що на „чарівницю“ годі було відразу натрапити, бо було темно... Опісля всім трьом небіжкам пробито вилами серця та спалено їх тіла на костирі!

Влада, довідавшись про цей несамовитий обряд, поставила 30-тьох його учасників перед суд.

Новий український часопис. В Хусті почав виходити новий часопис п. н.: „Карпатська Україна“. Це ілюстрований та літературний журнал під редакцією письменника Василя Гренджі-Лонського.

Совітський протест у Празі проти української пропаганди. Совітський посол у Празі Александрівський з'явився у міністра закорд. справ Хвальковського і запротестував іменем свого уряду проти систематичної чеської пропаганди за створенням „Великої України“, зокрема тому, що ця пропаганда є наявним доказом втручання Чехословаччини у внутрішні справи Совітської Росії. Посол Александрівський підкреслив врешті, що цілу цю акцію провадить без сумніву одна держава, що сусідує з Чехословаччиною.

По вілпма вігм Гломалянам на Лемківщині

Очим подаємо до вілпма всіх люлей на Лемківщині, що за нелегальний перехід через кордони чекають кожного якнайгостріші кари. Під жалною умовною нелегально, отже без пашпорту, виданого адміністраційною владою, кордонів нікому не вільно переходити. Не вільно теж нікого намовляти до нелегального переходу кордонів, ані теж давати вказівок, що наводили б на нелегальний перехід кордонів.

В справі виїзду за легальним пашпортом закордон треба завжди звертатися до Повітового Староства й там жалати вілповідні інформанції, зв'язані з легальним виїздом закордон. Ми вже писали статтю в „Нашім Лемку“ в минулому році п. н.: „Перечитай і довгому перекажи“, щоб перестерегти перед нелегальним переходом кордонів. І в інших українських часописах були такі перестороги, тому виразно кажемо, що в цих справах не будемо ні давати окремих вияснень, ані інформанцій — треба ж всім зрозуміти, що Редакція не є інформаційним бюро, ані не має часу на таку переписку.

Якщо бажав би лєхто виїхати за кордон, до Америки, Канади, Франції чи до інших країв, хай зголоситься в своєму Старостві в „комнаті для прийнять“ і там прохає інформанцій. Там кожний одержить вицерпуючі й точні вказівки, яких документів треба до старання про пашпорт. Хто знов-же є мало освітомлений, або зовсім не знає, як собі лати раду при старанні про пашпорт, хай просить більше свідомих люлей в своїм селі, або повітовім місці, щоб вони пішли з ним до Староства.

Супроти евентуальних самовільних вичинів деяких осіб, що викрочили б проти правних пашпортних застережень — цим самим ми не беремо на себе жадної відповідальности. Ми вповні вілповідаємо за наші друковані вказівки, а за всякі інсинуації, як також переступки перед законом хай кожний за себе відповідає. Це наша остаточна постанова й цього треба придержуватися раз на завжди. Наше завдання культурно-освітня праця для Лемківщини та тамошніх мешканців. І від цього ні на крок не відступимо.

Гр. Гануляк.

Ево прамати — від сліз отрися...

Усі вікна маленького сільця над Вислоком заясніли веселими світлами, бо ж сьогодні Святий Вечір, в одній лише хижині наскраю села темно.

Неначе ніхто там не живе. Стріха до половини обдерта із солом, у вікні одна тільки шиба біліється сніжними зірками, що блещуть до місяця, а в інших віконних рямцях чорніється якесь лахміття.

Біля загати шопа, а в ній трохи сухого листя.

Зпоза шопа вибіг якийсь худий псисько, та почав вити жалісно.

Холодно йому, може до хижі хоче, та хто його туди впустить, як там пуста, нікого нема. — Не можуть же бути там люди й сьогодні не засвітити хочби малесеньку лоеву свічку та не заспівати „Дивная новина“...?

— Та ні, хтось там живе. Відхилилися двері, а на чорному тлі темних сіней з'явилась жіноча постать.

— Бриську, ти чьо плачеш? Іщи ти мі жалю задавай. Подь гев дохиж, загірешся. Подь! Псисько завертів хвостом та скочив у темну глибину сіней. За ним подалась й жінка, згодом зачинилися двері, стукнула засувка, та знову якась сумовита тишина запанувала біля самотньої хижини. Лише під ледяною покривою Вислока хлюпотіли незамерзлі рештки водиці.

Десь на другому кінці села співають колядники. Вийшли надорогу й поспішають доло селом. Вже колядують у Ковалевої Ксеньки, лістають заплату-коляду та йдуть далі. Завертають до старого Зубаля, багача на все село. Не довго там були, відай не запросив до хижі, може й коляди не дав. Вийшли знову на дорогу.

— Вертаймо назад, — почувся один голос.

— А до Євки Василеної не підемо?

— Та смоть, там уж не сьвітится.

— То її збудиме.

Вже стоять під віконцем самотньої хатини.

— Ци позволите колядувати?

Тихо, нема відповіді.

— Та колядуймо так.

Залунала пісня-коляда: Нині Адаме возвеселися, Ево, прамати від сліз отрися...

Відспівали коляду, а з хижі ніхто не відзивається.

— Юрку, задуркай до двері.

Юрко стукає костуrom у двері, приговорюючи:

— Отворте пильно, бо г ноги зимно!

Двері відхилилися та ціла громада колядників зчезла в сінях хатини. Згодом заблимає якесь слабоньке світелко крізь однуку шибу у вікні.

Ходім теж у цю хижину.

Біднесенька обстановка: один стіл, одно ліжко, лава під вікном та велика глиняна піч. На ліжку дві дівчатка, які щойно побудились із сну від цього гармидеру, що його вчинили колядники, а серед хижі Василева Євка. Струнка, гарна молодиця, але наче якоюсь хворобою змаргана, бліденька на лиці, та збентежена несподіваною гостинною колядників.

— Та хибаль вам „Боже заплат“ повім, бо я бідна, сами знаєте, як я жию. Гнес такої сьвято великої, Велия, а я з гівчатисками пісни бандурки їла, напмацки такої, бо не било чим засвітити. Кедбисте си тепер сами не засвітили, то бим ани не знала, хто до мене по коляді приходив.

— Ви ся хресно тим не турбуйте, жесте гнес бідин, верне газда з Гамерики, то інакше буде.

— Ой буде там інакше, мій Юрцю коханий, де він там верне, п'ят років не пише, певні уж не жие, а я ту ниякої радоньки дати си не можу. Виділисте мою стріху, гет ем кички позривала, ріжу на січку, бо мі коровиця згине до весни. А пак, што я без корови зробю?

— А чьом ви до нас не пришли, хресно, та троха там тої паші є; то бисме ся поділили.

— Не люблю, Юрцю, никого просити.

Йой, якісте гонорни, за то так бідуєте. А мате хоц даяку курку?

— А є там штоси дві, ци три. Як і тоти з голоду не похаліли.

— Но то мате зерно для курок. Штосме наколядували, то вам лишає. А ту мате пампушки для гівчатиск, о смотте, як ся позерают.

— Воз си Марисю, воз не ганьб ся, — заохочує Євка свою донечку, — і Ксені дай, може даколи й нам зийде рідзвяна зьвізда.

Дівчатка зловили за пампушки та аж зраділи від несподіваного щастя.

А колядники заспівали ще коляду, одну й другу, пожартували та пішли. За ними вибіг і Брисько, бо теж облизав одного пампушка, то міркує собі, дадуть ще більше.

Євка сіла біля дівчат на постелі й задумалася.

— Нате, мамо, скоштуйте, які добри пампушки з олієм, — промовила Ксенька, підсуваючи мамі під ніс надкушений пампушок.

— Ідж, дитино, сама їдж, я ся обийду.

І знову тишина в кімнаті. Лише Брисько на дворі щось неспокійно воркотить, вискочив на загату перед вікном, та наче допрошується, щоб його пустити до хати, то знову побіжить за хату, та наче радісно когось зустрічає, раптом почав несамовито вити. Євка пригадується, чи це може знову які колядники наляходять, бо хтось закликав до коний: Тирру.

Легкий стукіт у двері. Євка побігла до сіней.

— Хто там?

— Отворте, свої люде.

Євка відчинила двері. У сьайві місяця побачила пана, а біля саней порався якийсь чоловіг, що почав здійсмати з полукішків різні клунки та таскати прямо до сіней.

— Василю мій. — крикнула Євка, — та прожогом біжить у хижу:

— Діти, ластівочки мої, до нас тиж засвітила рідзняна зьвізда, тато приїхали з Гамерики.

...А колядники вже за рікою добивалися до вікон Михайла Савки, щоб далі звеселяти Різдвяну Нічку...

Випуски „Української Книжки“

1. Чорна коршма, збірка оповідань В. Маковського.
2. Козацька дочка, повість М. Вовчка.
3. Суд над Іваном Гнатовим, М. Маковського.
4. Тернистий шлях, Є. Мацелюха, повість з переслідування Церкви в Мехіку.
5. Антологія українського католицького письменства, за редакцією Л. Нигрицького та о. Р. Луканя, Ч.С. В.В. (в друку).

Перші 4 випуски по 95 гр. з поштою.

Пишіть на адресу: Видавництво ЧСВВ. в Жовкві—Zóhlew.

Юліян Тарнович.

2)

У ремісника золота рука

ПІШОВ НА ДОЛИ.

Ані в густому лісі так легко не загубитися. Самі ж мурованки в цьому місті. І люди, як на пасічках голівки червоної команиці.

Степан ішов улицями Львова та що крок приставав. Такого дива ніколи він ще в горах не бачив, ані в Горлицях, кудюю раз із найстаршим своїм братом дрова возив. Люди його потручують наче пилюкою, а з вулиці на вулицю тільки птахом треба б перескакувати. Криші на домах не видно, витягай гусаком шию, коли горішні віконця бачити хотів би. — Свого словечка на голос не чути. Дорога залізними рейками переткана, і сіткою дротів у повітрі, як повутиння. Цими рейками подзвонюють залізничні вози, в них повно, аж глітно від людей, а машини нема, що тягне, чи пхає ці вози. — Саме їде... Самоходи, авта, тяжкі вози, біциклі тирчать, гудуть, свищать, дзвонять — у голові й вухах свисті — гірше як на Яворині зимовий вітер, що старі дерева з коренів підіймає... Скрізь однаково, не розпізнати камениці від другої мурованки. Всі високі, з рядками блискучих вікон. — Не такі вікна, як у селі, але такі наче боїшані великі ворота. І поменші аж під небом. Ще вище, гей на верхах Яворини. Дпабину, то би хоч на триста сходів вивертити. — І не бояться ці люди так високо під небом жити. Дерев майже нема в місті. — на камені буде вам деревина жити?! Вулиці бетоном, буркачами, тесаними з твердого каменя вистелені. Болота не слідно, а коли паде деякий папір і сміття, або коняка при дорожці занечистить дорогу, підходять замітачі з візочками, та до широкої лопати зграбують щіткою все сміття й везуть до смітників.

Люди не такі, як у селі; майже що другий жид, або й більше. Швабгочуть між собою, ідуть юрбою з вулиці на довгу вулицю, потручують себе, сміються, кивають головами, підносять і вимахують капелюхами; деякі під руки побравшись перехід заставляють, плентаються. — наче нічого не мали б до роботи, тільки так ходити й холити. — Як велика вода на ріці, коли в горах хмара обірветься, хвилі й хвилі — море людських голів і капелюхів.

— А нікого не впізнати. Тисячі й грубі тисячі їх, та ні один не з нашого села.

Невідомо, чи так собі за лавою людей, чи невидимою силою ведений, зайшов Степанко, ідучи вулицями, перед височаву будівлю, а на ній вежі. Люди йшли до середини. І він з ними.

— Господи, яка радість! Співають на хорах саменько так, як у рідному селі. І тричі хрестяться. А проповідь молодого, поставного Душпастиря аж мурами церкви поколисує...

— Про великі дні, Господне Провидіння, наш народ... Ані молитися не годен, така несподівана радість, що в місті стільки багатьох наших людей. А всі до церкви прийшли. — Не як у селі; коли пан, або попада, то вже між народом не стає в церкві, тільки коло престолу пхається й там вічми на себе повертає. Тут у місті всі рівні, і великі пани й бідні люди, рядками церкву наповнили. Та набожно моляться й клячуть на обох колінах.

Богослуження скінчилося пісню про долю України. — Такої пісні ніколи Степанко не чув у своїх горах...

Люди виходили з церкви й Степан з жалем покидав цю Святиню. Але на душі весело в його. Степан

ВЕСЕЛИХ І ШАСЛИВИХ СВЯТ

бажає всім Союзам, Кооперативам і кооперативним Працівникам Дирекція, службовики, робітники

„Центросоюзу“

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

вірив, що не загинути йому в місті, хоч воно таке велике й самі незнайомі люди. — Славно, що свої та до церкви ходять.

Голод докучувати ставав; хотілось їсти. Виправді мав Степанко ще пару сотиків, однак в неділю хліба не купиш. Усі крамниці бляшаними дверями позачинювані.

Плентався далі по місті. Без цілі. Головне бажання: їсти. Ще вчора вечером у якомусь селі вечеряв у добрих людей — бульб'яну зупу з хлібом. — На дорогу хліба не просив; — мати йому наказувала працювати, а не прошаком.

— Що там у селі тепер люди роблять? Обідають. Оріся сидить біля мамі й полуденок усі кінчають. — Матінко Божа, — як далечко домів...

Степан у своїх думках і не стямився він до якого гарного городу зайшов. Високі дерева, ялиці на беріжках, білі берези, стежечки, на травичках крашанками-мальованкою розсіяне квіття й лавки сидіти та грітися до соненька. — Коби їстоньки так не хотілося... І голова чомусь болить. Начинає боліти. Дома ніколи його голова не боліла. Не голодував і гамір у вухах ковальським молотом не бентежив його молодечих уяв. Ніякої ж дома журби не було, едина охота в світ піти, щоб матері поклешу принести й тягарем на сирітському хлібі не висіти.

Степанко найшов під лавкою — скибку хліба, та з острахом оглядаючись, підіймив хліб, і кришиною до вуст подавав.

— Так, як колись його мати підіймала на панському лані зеренця зохабленої пшенички, щоб маленькій Орісі ошипок спекти. Бо хоренька була тоді.

Міські батярчуки стали кружляти біля селянської дитини. Наближалися до Степанка. (Далі буде).

Подяка братам за океаном

Літом 1938 р. перебував у своїй рідні в Вороблику громадянин Павло Пельц, організатор Комітетів Допомоги в Чикаго.

Це був майже єдиний американець, що не тільки привіз із собою пияцької атмосфери, але навпаки на кожному кроці поборював завзято найменший натяк на пиятику.

Переживши пару місяців серед односельчан, пізнав всебічно те злиденне життя і при пращині заявив, що „так нужденного животіння не провадить в Америці навіть бездомний-безробітний“.

По повероті до Америки, повів енергійну кампанію за допомогою. Головний Комітет Допомоги (перенесений з Нью-Йорку до Чикаго) рішив з ініціативи п. Пельца Павла заперенумерувати для обох Воробликів і на даліше дотеперішню пресу на суму 40 доларів.

Громадяни обох сіл складають Братам ізза Океану найсердечнішу подяку, а з нагоди Різдва Святого, всего найкращого! Христос Раждається! Дай Боже, щоб наш нарід вже раз на завжди перестав бути предметом чужих залицянь і сватань...

Громадяни Воробликів.

Всеволод Ярославич.

Християнство на Лемківщині

(Від найдавніших часів до церковної, Берестейської Унії).

ПОЧАТКИ ХРИСТІАНСТВА НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Перші початки християнства на Лемківщині сягають — на гадку історика А. Петрушевича¹⁾ — до часів релігійно-місійної діяльності, яку між полуденними, та полуденно-західними Слов'янами розвивали словянські Апостоли, солунські браття, св. Кирило й Методій. Вони то післали на область Лемківщини своїх місіонарів, а може й самі трудилися тут проповіддю Божого слова, та ширенням християнської релігії²⁾. Вслід за тим за своїли вони предкам наших Лемків християнську віру в злуці з Апостольським Престолом у Римі³⁾.

Початки християнства на Лемківщині випереджують на 100 літ запровадження й поширення християнства в київській Русі-Україні в 988 р. за тодішнього, українського князя, св. Володимира Великого⁴⁾. Річ природня, що християнство у східному обряді на Лемківщині спотужніло й закріпилося з хвилиною, коли ця область дісталася під безпосередній вплив християнської, княжої Русі-України, та коли стала живіше проминювати на неї багата, християнська культура Сходу.

Маючи ці факти на увазі, треба ствердити, що прагдідною вірою наших Лемків була та є католицька віра. Католицькими, з Апостольським Престолом в Римі злученими єпископами були перші просвітители Лемківщини й творці церковного, старо-слов'янського обряду, слов'янські Апостоли, св. Кирило й Методій. І вони то ширили тут не іншу, а св. католицьку віру в східному обряді. Так само й стара, княжа Русь-Україна, яка свої державно-культурні, національно-церковні, та єрархічні впливи поширила на область нашої Лемківщини, поиняла в 988 р. за св. Володимира Великого католицьку віру у східному обряді з Візантії. Отже всі історичні факти промовляють за тим, що предки сучасних Лемків були таки спершу католиками, а не православними, та що в релігійно-церковній області признавали над собою зверхність Римського Папи. Церковний роздор, або т. зв. схизма прийшла тут доперва пізніше, а саме в XIII. століттю з Візантії через стару Русь, якої stolичний, митрополичий престіл у Києві обсаджували незєдинені, царгородські патріархи. Отже тим способом не трудно було їм зашіпити церковний роздор на княжій Русі-Україні, звідки він поширився й на первісну Лемківщину.

ПЕРВІСНИЙ, ЦЕРКОВНИЙ ОСЕРЕДОК ЛЕМКІВЩИНИ.

В якому часі ввійшла Лемківщина в залежність від перемиського єпископства, якого початок припадає — після здогадів учених на другу половину XI. століття⁵⁾, — цього не дасться з історичною певністю джерельно устійнити. Беручи під увагу факт, що первісна область Лемківщини приняла християнство скорше від київ-

ської Русі-України, та що ширителями цього християнства були слов'янські Апостоли, св. Кирило й Методій, можна з цілковитою правдоподібністю прийняти, що первісний, церковний, лемківський центр знаходився тоді, або у Велеграді на Моравії, де зосереджував свою місійну працю св. Методій, або таки на власній, в давнині багато ширшій, як тепер, території Лемківщині. Це можна прийняти тимбільше, що, — як ми вже запримітили на іншому місці, — землі т. зв. Хорватії, згл. Біло-Хорватії, не відразу підлягали впливам староукраїнської, княжої держави. Отже тим самим не могли теж єрархічно залежати від старинної Русі-України.

Впрочім промовляє за тим не тільки факт пізнішого прийняття християнства на київській Русі-Україні, як у західних Слов'ян... Але не менше теж і обставина, що християнсько-католицька віра в греко-слов'янському обряді поширилася з Моравії аж по Краків, який теж знаходився тоді на місійній терені св. Методія. Звідси можна заключати, що й перші єпископи в Кракові були слов'янського обряду⁶⁾... А це тим більше, що в Кракові були колись церкви й монастирі греко-слов'янського обряду, правилися там слов'янські Богослуження, осталися сліди византійського стилю на Вавелю⁷⁾, а в пізніших часах друкувалися тут старо-слов'янські, церковні книги⁸⁾. В тому часі, себто тоді, коли слов'янський обряд домінував (вололів) в Кракові, мусіла теж і тодішня Лемківщина підлягати слов'янським єпископам в Кракові!... І то тимбільше, що Краків був для неї блище положений, як Велеград на Моравії.

Одначе слов'янський обряд не остоявся довго в цих землях. Стрінула його тут така сама доля, як в Чехії та на Моравах. Подібнож, як у Чехії та на Моравах, та на надвислянських рівнинах зросла з часом в силу потужня, незгідна в дечому з духом католицької віри, латинізаторська струя. Її представниками й ширителями були в Чехії і на Моравах Німці. І дарма, що греко-слов'янський обряд, та слов'янські Богослуження мали за собою затвердження й повагу св. Апостольської Столиці, яка вповні одобрила місійну діяльність між Слов'янами св. слов'янських Апостолів, Кирила й Методія!... Дарма теж, що цей греко-слов'янський обряд зістав вповні зрівняний з обрядом грецьким і латинським, та стався одним із трьох, головних обрядів у Христовій Церкві!... Загорілі й завзяті латинізатори зівсім на це не зважали!... Навпаки!... З Чехії і з Морава прогнали вони греко-слов'янський обряд зовсім, цілковито, не оставляючи по ньому ані сліду в тих краях. А тут витиснули вони його з надвислянських рівнин, та виперли його ген далеко, в напрямі на схід і на південь, у гори Карпати. І тільки цій обставині, що предки наших сучасних Лемків-Українців ще в X. і XI. століттях підпали під могутчий вплив старої, княжої, християнської Русі-України, та високої, старо-української культури, належить завдячувати, що вони тоді не стратили слов'янського обряду, а з ним і своєї української народності!... А так зберегли вони й свій греко-слов'янський обряд і свою українську народність, та — мимо всіх противних струй — осталися в них дотепер. (Далі буде).

¹⁾ „Историческое извѣстіе о введеніи христіанства въ прикарпатскихъ странахъ“. Львовъ, 1882 г.; о. Др. Василь Масцюх: „Про Лемківщину“, Нива, березень 1934, ч. 3, стор. 85. — ²⁾ і ³⁾ Іванъ Теодоровичъ: „Лемковская Русь“ — Научно-Литературный Сборникъ Галицко-Русской Матицы. Т. VIII, Львовъ, 1934, стор. 16. — ⁴⁾ о. Др. Василь Масцюх: „Про Лемківщину“, Нива, Львів, 1934, стор. 85; Шематизм Лемківщини за 1936 р., § 4, стор. XII.

⁵⁾ Перемиський Шематизм з 1879 р., стор. 5—6, з 1928 р., стор. XVI.; з 1930 р., стор. IX. — ⁶⁾ Шематизм Лемківщини з 1936 р., стор. XII, § 4. — ⁷⁾ Про це пишуть самі польські історики, як: Длугош, Старовольський, Стрийський, Маціевський, — порівнай: Перем. Шематизм з 1879 р., стор. 189—191.

⁸⁾ Іоанъ Петровичъ: „Сандекая Русь“, Львовъ, 1893, стор. 12.

⁹⁾ Про цей слов'янський обряд в Кракові згадують польські історики словами: Длугош, кн. 10, стор. 127. Меховіта, ст. 292, каже: „В днях могого дитинства слов'янський священник звершував Богослужбу слов'янським наріччям, Послідувала вкінці латинська пісня викинення слов'янської“... Або Нарушевич, том II, р. 1046: „...Це був костел (косяцюлек) св. Хреста на Клепарі, від найдавніших часів слов'янським костелом зваий, який від своєї старости впав...“; або Лепковський: Штука, стор. 87: „З грецьким обрядом перенеслася до нас ця штука (византійський стиль) — так, що навіть на Вавелю можемо показати її цихі... з малювань...“ — Порівнай Перемиський Шематизм з 1879 р., стор. 190—191.

Іван Филипчак.

Різдво на Маковиці

XXXII. розділ з недрукованої ще лемківської історичної повісті Івана Филипчака п. з. „Страдалці і Месники“ з XVII. ст.

Зима в 1650/1 роках була дуже легка, аж дивно. До Різдва не було снігу. Було тепло. В горах випасали худобу. Бачі не сходили з полонин. Робили сири, складали бриндзю, для своїх бескидських солтисів, та газдів. Збійники не опускали рівнож Маковиці. Робили напади на двори, на купців, на магнатів, на корчми, ждали вісток від полковника Стасенка.

Дійшло до того, що збійники задумали справити собі Свят-Вечір у Маковицьких печерах, у своєму найбезпечнішому захисті. Тішилися дуже, що такий час Бог дав. Відсвяткують разом велике Свято! Різдво! Різдво!

На Свят Вечір мали цілий день велику закрутанину. Постили. Печеру вистелили соломною, якої набрали з поблизу дворів. Стелили також сухе листя, мох. Бачі доставили їм сира і бундзів. Настріляли подостатком лісної звірини. По лісах назбирали диких яблук, наробили сушу, наварили бобальків з маком. З буків наструшували букви, з чого газди зробили їм олію.

За просфорою післав Баюс Гриця з Кривого й Ромаяка до Радощини.

— А не забудьте принести пару воскових свічок! — крикнув за ними, Карнута.

Баюс казав зробити до печери стіл. Борута, Рогач з кількома молодшими збійниками стяли кілька ялиць, покололи, поклали на грубезних пнях у печері. Застелили пахучим гірським сіном, понакривали білими скатертями, які набрали по дворах і корчмах.

Накраяли хліба, принесли часнику, на тарілки налили олію....

Як усе було готове, засвітили грубі воскові свічі, які застарили в кусок дерева. В понурій і довгій ясині розяснилося. Жовтаве світло кидало на почорнілі стіни слабкий відблеск. Робило поважний настрій. За те жваво палахкотіла ватра при вході до печери, на ватру збійники докидували сухих конарів і гилля.

Як блиснула перша зірка на небі, збійники позаїдали на ялових клечах мовби дома на лавах. Усе застелили соломною, сіном, мохом, поовязували повереслами. На першому місці засів отаман Баюс, біля нього Сенько господар Маковиць, далі Корнута, Гриць з Кривого, Сенчак, Рогач, Борута, Павленко, Гудак і інші.

Настала тишина. Всі замовкли, заперли віддих, били лише плакучі свічки, весело палахкотіла ватра. Всі ждали цієї торжественної хвилини, в якій Божа Дитина зійшла з Неба на землю, щоб спасти люд грішний, створити всім Царство Небесне.

Баюс устав, якийсь зворушений...

Взяв у руки тарілку з покращаними просфорами; сльози заблестіли в його... На гадку прийшла жінка, діти... Руки зачали тремтіти, а сльози, як горох, капали по неголенім лиці....

Маковиця, величезне гірське пасмо на Закарпатті, між Бардієвом та Лупковом, колись власність кн. Ракочіх. В країні цій знаходилися величезні печери, в яких крилися збійники в XVII. і XVIII. ст., з обох склони Карпат.

Обтер Баюс сльози згрібним рукавом і коротко промовив: „Браття, Дружино! Бог ся Раждає! Помагай біг всім на щастя, на здоровля, на той новий рік, від року до року — дай Боже ліпше як сього року!...“ Це сказавши, підходив до кожного з тарілкою зокрема. Збійники брали в руки по кусникові просфори, христилися тричі, та цілували Баюса в руки як свого батька - провідника.

Відтак посідали на лавах. Брали в руки хліб, ломали, мачали в олію, закусували часником. Їли з апетитом, бо випощені й перемерзли були. На дворі повіяло зимним північним вітром, падати почав перший сніжок, морозок тиснув...

— Треба ж розгрітися! Принесли із збійницької ясині бочілочку солодкого меду до пиття й по кватирчині випили. Мід і вино серце веселить... Залуналаж у печері із здорових трийцяти грудей, наша стара старезна рідзвяна пісня: Бог Предвічний народився!...

І неслася рідзвяна пісня - коляда в чистому гірському воздуху по всіх дібровах, ростках, дворах, дебрах, далеко й високо по всій Маковиці. Сильні мужеські голоси зливалися в один могучий акорд, що з великою силою вдаряв по лісі... І бентежив нічну тишину бескидського бору.

А далеко в дебрах зачали відзиватися вовки протяжним виттям. Збійники співали собі далі аж до послідної строфи... При кінцевих словах: „Честь Сину Божому, як Пану Нашому поклін віддаймо“ — поклакали всі на коліна, і чолом били до печерного зимного каменя....

По відспіванні першої коляди, їли горох з капустою, теплі бандурки щойно виняті з ватри, логазу на олію, а на присмак бобальки з маком і суш. За кожною стравою співали далі: „Дивная новина“, „Небо й Земля“, Вселенная веселися“, а найрадше повторювали слова: „во пустини, во ясини, а треба всім знати“... і на тему тих слів розпочали балачку:

— Чому то Господь не народився між такими панями - магнатами, як цей у Ропі, запитав Гриць із Кривого Баюса, а „во ясини, во пустини“ — як ми співаємо. — Ви повинні знати батьку Баюсе, бо й „до чкіл“ ходили, вчені.

— Гм гм — чому питаєте... От тому, народився в ясині, щоб людям показати, що всі люди рівні, ніхто не повинен бідним погорджувати, але помагати їм. Господь утікав від панів, до Єгипту, бо побачив, що вони лукаві; втікав з Матінкою Божою...

— А чи правда, що він терпів голод і зимно? — запитав Васько Рогач із Тилича.

— Правда — відповів Баюс. — Його гріла худібка, від і осел, парю його гріли, а пастирі дарі приносили, сира принесли, масла, дехто барана приніс.

— А що пани приносили? — магнати такі як наші, що короля не шанують, а кілля йому на голові тешують.

— Пани нічого не принесли, за те три царі принесли, але це були добрі царі.

В печері настало тепло, весело, мило. Зірвався морозний вітер, нагнав до печери гаряч із ватри, на дворі потиснув зубатий мороз. А дрібний сніжок метеликом грався по конарях струнких смерік...

На другий день побудилися збійники раннім ранком. — Господне ж Рождество! Колядою вітали Божий день. Відтак наклали дров, гріли м'ясиво, їли. Цілі свята, співали, колядували...

Григорій Марусин

Напереломі

Повість з лемківського життя.

Весна в повному розквіті. Звеселіли наші гори пахучими полонинами та невгомним щебетом пташенят, життєрадісних цвіркунів. Всміхається соненько ясне до всего світу, а світ радіє, осяяний його теплим промінням.

Весну перебулось ненайгірше. Усі клаптики ріллі оброблені, обсіяні вівсом та засаджені бульбочкою, одне стаяння за вигонем щойно вчора засіяв Юрко ярим житом. Міркує собі, може акуратні вродиться, хоч надія невелика. З тим житом у горах завжди клопіт. Поволи росте, поволи доспіває, нераз бувало, приходиться жати яре жито аж на Сівної Матки Божої, а полукипки часто густо сніг притрушує на стерні. Але деколи таки пощастить, житонько доспіє біля Успенія, притягнеться до стодоли у свій час, та як намолотне, то таки щось буде на довгу зиму, тай на засів остаеться.

Як там веснувалось, то веснувалось, але, Богу дякувати, якомсь пішло, та з цим жури нема, що було, але з цим, що буде. Оце йде довгий переднівок, у хижі ні одної бараболини, ні жмінки муки, а заробити нема де, нема як.

— Гіркий тот передновок в горах, — міркує Юрко, — а уж найтяжче г нашим Лосю.

— Поїхавбис з тов мазев го світ, та лем на мене буде тяжко, бо яку си радоньку дам з гітисками? — турбується його Ксеня.

— Та я ти-ж так-реку, — Ваньо погнав увці на полонину, Гриньо наперси їхати зо мнов....

— Ани мі ся важ брати хлопчиска, хоц він мі там не поможе барз дуже, але ксе люпше, як ся кавальчик хлопчиска коло хижі крутит.

— Што ти з ним порадиш, наперся хлопчиско, повідат, же втікне з хижі, як го по добрій воли не возну. Хоце капку сьвіта видіти, може ся дашто навчит, може даку роботу найде, а ту што? Лем варянка з ґрулями, ошипок вівсяний, а часом і того ніт.

— Я уж виджу, што ти за ним стоїш, хлоп ксе за хлопом тягне, я му тиж добрі зичу і кетбим знала, же му ся го сьвіті нич не стане, то бим го не боронила, ний їде, але кет му там дахто кривду даяку рихтує, то хтож там за ним обстане, як і ти го зохабиш, повіч сам, ти преці не будеш з ним до служби ставав, а п... їдеш дале зо свойов мазев, а хлопчиска зохабиш як сироту без тата і мами, люпше ний не їде никаді, їд сам, лем вертай з Богом, а хлопчиско ний дома сидит.

— Про мене ний сидит, але ти му сама повіч, — закінчив розмову Юрко, та вийшов з хижі оглядати свій візок з мазею.

Гей, гей, куди цей візок не їздив, скільки він мазі перевіз по горах і по долах. Ще Юрків няньо ним мазюку возив по світу, а коли вже Юрко став „мазарем“, то треба було по правді нові колеса справити, але решта була нічого, ось служить Юркові вже тридцять літ, якось усе тримається купи. Нічо дивного, бо кожна сприха при колесі, кожна його частина так змазана й затовщена мазюкою, що воно, таке колесо, й за сто літ не знищиться, бо не вчепиться його ні червак, ні вода, ні на сонці не розсохнеться воно, тай не скоро такий віз розтерлікається, бо мазяр не їде

ніколи форсовно, ніколи за скоро, а тягнеться поволеньки, щоб свого скарбу не розбовтати, не вихлюпати по дорозі.

Візок з трьома бочілками мазі стояв під оборогом в найкращому порядку. Можна їхати хочби й зараз. Та Юрко не знав, чи запрягти коня та й поїхати в дорогу самому, чи взяти свого підростка, Грицька, котрий дуже рвався у світ. Оце він у хижі перемовляється з мамою. Вона вговорює його: не їдь, а він каже: ні, мамо, поїду, як ня по доброму не пустите, то втікну в ночі з хижі.

— Нема дивоти, — думає старий, — што мати не хоче го пустити, бо лем сама зістає на гадівстві з гівчатиском, што му лем девят років. Але нема ради, якоси Бог даст, може Ваньо часом з полонини заздрит дохижі, та і сусіди поратують, як буде треба, а хлопчиско ний їде, коли ся так рве. Уж вийшов зо школи, до господарки не барз ся горне, лем по книжках позерат і штоси шпекулює, штоси штудерує, а мара го знає, што він хоче. Ний їде, ний ся піздрит, як другі люде жиють, може акурат дачого ся навчит, ний ся плянче коло воза, та мі не буде так маркітні, коли сам їду од села до села.

Коли так старий роздумував, Ксеня з Грицьком вийшли на подвіря.

— Кой так барз хочеш, то я не сперам, але смот Грисю, жебис на жалував того, набідуєшся го світі немало...

— Не турбуйтеся мамо, я знаю, же го світі поневірка, але треба привикати, дома тиж не розкіш, сядивай треба бідувати, але я уж гіцко маленькой, штирнайцят років мі минуло.

— Ой што мі там за парібок велебний, смотте го, їд, колис такий, коли ти матери нич не жаль.

— Йой, мамо, та чогосте таки дивни, уж вам ся на плач зберат, та я ани не гмерам, ани до Гамерики не їду, лем меже свої люди, поможу татови мазь продавати, коня та часом попасу, більше пінязи заробиме, як нас двох буде, а під зиму вернеме до хиж з пінязми, а Ваньо верне з полонини з бундзом і вівцями і будеме зас шитки разом.

— Ний уж їде, — рішив старий, ний не марудит, тобі буде лекше накормити дві гамби, як три.

Стара вже не обізвалась ні словом; вона бачила, що не вдержить сина. Піднесла запаску до очий та нишком обтерла сльозу, що настирливо тиснулась з очий, а їй немов соромно було плакати тоді, коли синок радісними очима глядить то на неї, то на батька, що ось сповнилась його мрія, він їде в світ, де чекає на нього щось нове, щасливе, а там може якраз чекає його краща доля? Бо й панотець говорили їй, що добре буде, як Грицько поїде в світ, хай побачить, який у світі лад, які люди, хай шукає заробітку, праці, науки, бо дома він нічого путнього не осягне.

Старий впряг коня до воза, взяв батіг у руки, зробив ним знак хреста перед кінями, та до хлопця:

— Ано Грисю, поцілуй маму г руку, бо їдеме.

Ксеня аж тепер не мала сил вгамувати сліз своїх, заридала, наче на другий світ супроводжала своїх рідних.

Обняла костистими руками хлопчину, зросила гіркими сльозами його голівку кучеряву, а старий Юрко теж нишком обтер рукавом очі та почав нишпорити коло воза, буцім то чогось шукає.

Врешті викарабкався старий на сидження, а коли це побачив Грицько, вирвався з обіймів матері, та вже

сидить біля тата. Засвистав батіг у повітрі, та візок з мазею покотився доріжкою долі селом.

Мати з донечкою довго стояли на горбочку біля оборога та слізливими очима супроводжали чорний смолистий візок з мазею, що віддалявся від них щораз далі. Аж за квітучим садком кума Феська, біля церкви, сховався та й грюхит колес затих зовсім, але ось на горбку за церквою ще показався, вже скручує на схід сонця на пільну доріжку, ось маленькою грудкою посувається серед піль, ще його трохи видно, ні вже не видно нічого.

— Йой, уж мі ся голова закрутила од того позераня.

— Подме, мамо, до хиж, чого будеме ту стояли, смотте, шитки кури в хижі.

Йой, рани Боски, дет Ганцю, повисаняй на двір, цятку пішениці било на припецьку, то певні голота зіла.

Ганя побігла до хижі, та відко добре налякала курей, бо з великим вереском почали тікати, куди попало. Чорна, чубата, вискочила крізь відхилене вікно, за нею дві інші й когут, воркочучи злісно: Ко-ко-ко! Дверми вилетіли дві закукурічені квоки, повторюючи заєдно: кудкудак - кудкудак! За ними тихцем-хильцем тікають попід стіну дві біленькі курки, під оборіг, а врешті біжить якась кострубата, щось гейби на ногу налягає, але тікає, що сил, не оглядаючись.

Надбігла й Ксеня.

— Но, што, Ганцю, видзьобали пшеницу?

— Троха видзьобали, але не шитку.

— Абисте похаліли, звакров, пшениця їм смакує, я знам, чом ні, я сама лем раз до року їм пшеничний хліб на Великдень сьватий, а ту куриска тижек би пшеницу їли, їши так добрі нема, закурило на них, повиганяй, Ганцю, до загороди, я там на вербі виділа повно храбушів, стрясеш їм, няй їдят, а пшеницу треба висушити на пецу, то зготовю перогів г неділю.

Ганя виконала в одну мить приказ матері. І пшеницю на печі розпорнула й курей хрущами нагодувала. із сіней та хижі сміття вимела, наче приподобатись матері хотіла, щоб мати її не сварила за те, що лишила двері від сіней відчинені, коли виходила дивитися, як тато з Грицьком відїздили. Вона сиділа над книжкою, як тато ладилась у дорогу. Грицько обіцяв привезти їй коралі, хустинку, а як добре піде, то й черевички, а тато наказували, щоб мами слухала, та добре в школі вчилася.

Мати бачила слухняність донечки, й похвалила її:

— Гарна моя дівонька, тепер підеш до школи, а я зготовю даякий полуденок, потім змелю тоту жмінку пшениці, бо г неділю може Ваньо приде з полонини.

— А як він не приде, мамо, то я йому занесу пероги.

— Ні, він приде, бо си кошелі не зяв, а якби і не пришов, то ти, дівонько сама не зайдеш, то далеко, їши ся тебе блуд який вхопит, даколи то підеме обі, бо треба буде бундз забрати, як Ваньо наскладат, занесеме до міста, продаме за добри пінязі і купиме мішок муки, жменьку ярчанки, може і дакої паця, няй би ся ховало.

Ганя поскладала книжки в торбинку та пішла розміряна до школи. Мріяла про коралі, хустину, черевички, про полонину, про бундз та місто; бо все оте таке якесь принадне, веселе, що аж серденько радується.

(Далі буде).

Ганнібаль

Ганнібаль? Що значить це слово? — запитає може не один читач. Певно, звідки в нашому тихому, мало освіченому селі можна було про це довідатися. Але це слово знає цілий культурний світ, тому й ми хочемо його нашим читачам вияснити. Ганнібаль — це ім'я одного великого полководця, героя, що на його приказ ішли колись у бій і гинули десятки тисяч вояків. Він сам теж давно вже згинув, — менше-більше дві сотки років перед народженням Ісуса Христа. Як бачите, часи дуже-дуже давні, а проте Ганнібаль світ не забув і досьогодні величає його діла.

В тому часі, як він жив, до найбільшої сили й значення в світі доходила римська держава. Вона силою завоювала майже цілий світ, по всіх краях порозсилала своє військо та своїх намісників та з усіх усюдів звозила до себе всіляке багатство. Одна ще тільки лишилася держава, що не хотіла покоритися Римові, а це картагінська республіка в Африці. Між Римом і Картагіною мусіло прийти до боротьби й то на життя та смерть. Двом тим державам було за тісно на світі: одна мусіла згинутися, щоб друга могла жити й панувати.

На чолі картагінського війська станув молодий вожд, Ганнібаль. Ще його батько воював із римлянами й від свого сина відібрав присягу, що ніколи тієї боротьби не покине, поки не знищить Риму. Ганнібаль свято дбав про збереження батькової присяги. З величезною армією переправився через море до Іспанії, потім перейшов через найвищі в Європі гори — Альпи й як Божий меч упав на голови гордих римлян, що його не сподівалися. Здавалося, що панованню Риму прийшов кінець.

Але не була це така легка справа. Римляни вміли не тільки хоробро битися, але й були найкращими патріотами, то значить любили свою батьківщину понад усе, жертвували для неї своє майно та життя, слухали сліпо своїх вождів, а розбиті в одному місці, збиралися в другім і далі боронили волі й могутності своєї держави.

Довга це була і страшна боротьба. Не маємо змоги її тут докладно описати, бо на це треба б грубої книжки. Така книжка саме тепер появилася. Її написав п. Олександр Тарнович, рідний брат редактора „Нашого Лемка“. Книжка називається „Ганнібаль“. Вона має около 300 сторін друку, портрет Ганнібала й мапу тих країв, де цей славний вожд воював. Кажуть не раз, що історія — це вчителька життя. Це правда, але треба ту історію знати й розуміти. Така книжка, як „Ганнібаль“ багато може нас навчити. Навчить, як треба свій рідний край любити, як йому служити, для нього терпіти й жертвувати все, що тільки маємо, як за нього вмирати.

Книжка написана дуже цікаво, хоч і не зовсім легко. Треба її читати помалу, з увагою, від часу до часу поглядаючи на мапу. Але хто розпічне її читати, то вже певно не відірветься від читання, поки не прочитає цілої, до кінця.

Книжка не тільки вчить, але й будить лицарського духа. Бо рідний край, його щастя, слава, воля і честь — ніколи не перестають бути однаково високими ідеалами: і дві тисячі років тому і для нас, сьогодні.

Ю. Р-ко.

Замітка: Книжку „Ганнібаль“ замовляти в Адмін. Н. Л., присилаючи згори 3 зл. і 25 гр. на порто.

Нові книжки СУСПІЛЬНИЙ КАТЕХИЗМ.

Написав Роман Гайдук, редактор католицького тижневика п. н.: „Правда“. „Суспільний Катехизм“ — основи католицької суспільної науки — це найкраща книжечка під сучасну пору, яка нас навчає християнських обов'язків і веде до єдиної найкращої мети. — Цією метою є вічне, щасливе життя в Божому Царстві.

Цю єдину цього рода книжечку видав Голов. Виділ Т-ва „Скала“ в Станиславові Р. Б. 1938. як 18—20 число Бібліотеки Т-ва „Скала“. Кожний християнин-католик повинен купити собі цей Катехизм і напам'ять його вивчитися. — Буде на світі менше лиха й гріхів.

ГРАНИЦІ БОЙКІВСЬКОГО ГОВОРУ

(з картою) Іван Зілінський, Самбір 1938, відбитка з „Літопису Бойківщини“, ч. 10, ст. 16.

МОЯ НАУКА В ПЕРЕМІСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ.

Др. Іван Зілінський, професор краківського університету, відбитка з „Пропамятної Книги“ ювілею 50-ліття державної гімн. з українською мовою навчання в Перемишлі „Де срібнолентий Сян пливе“, Перемишль, 1938., стор. 1—16.

НАЙДАВНІША ДОБА В ІСТОРІЇ ЛЕМКІВЩИНИ, написав Всеволод Ярославич, вид. Н. Л., ч. 13. Бібліотека Лемківщини, Львів, 1938 р. Ціна 50 гр., стор. 32.

„ЛОВИ НА ЛЕМКІВСЬКОМУ БЕСКИДІ“

написав Юліан Тарнович, збірка літературних нарисів про лови в лемківських горах; видання „Н. Л.“, Львів, 1938, ч. 14. Бібліотека Лемківщини — стор. 1—40. Ціна 1 зл. Замовляти в Адмін. Н. Л.

„НАДСЯНСЬКА ЗЕМЛЯ“, двотижневик, виходить у Перемишлі, вул. Косцюшка 5, видавець і редактор **Мр. Ю. Костюк**, річна передплата 2.50 зл.

ВИХОВУЙТЕ ДИТИНУ ТАКОЖ ДАРУНКАМИ,
тому не забудьте додати до них щадничої книжки
Земельного Банку Гіпотечного

у ЛЬВОВІ, вул. СЛОВАЦЬКОГО ч. 14.
(ФІЛІЯ БАНКУ: Станиславів, вул. Собіського ч. 14).

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. І. Бобак, ем. упр. шк.: не знаємо, чому число вертається, хоч Ваша передплата заплачена по кінець 1938 р. Привіт з Хр. Різдвам.

Вп. Петро Семчишак з Ан.: Ви маєте заплачено по кінець 1938. Чому число хтось звертає. Поздоровлення.

Вп. П. Сенатор Юліан Павликовський у Львові зложив на пресовий фонд 10.— зл. Щире Боже заплаті і бажання щасливого Н. Р. та Веселих Свят Христового Різдва, а понад усе кріпкого здоров'я!

Веселих Свят Дорогим Стрийкам у Акрон, Огіо (Америка) бажає Петро Цепко.

Впр. о. В. Довгович в Америці: За ширі бажання всім, що працюють при Н. Л. з нагоди Христового Різдва та з Новим Роком, ще більше успіху у Божій допомозі — в імені всіх співробітників якнайщиріше дякуємо Вашому Високопреподобію та рівнож бажаємо кріпкого здоров'я й Веселих Свят — Юліан Тарнович.

Вп. Гриць Зарічний: часопис Вам шлемо. — Х. Р.

Вп. Петро Мирний: в справі науки шевства найкраще в своєму місті відбутти початкові науки та щойно потім піти до більшого міста спеціалізувати свій фах. Як буде шевський курс, тоді Вас повідомимо. — Х. Р.

Вп. Громадянин Теодор Баль у Сайре, Па: Вам Дорогий Земляче висказуємо вирази нашого для Вас найбільшого признання за Вашу ідейну працю так для нашої св. Церкви, як і народної справи. Благослови Новонароджене Дитя-Христе — Вашій Рідні Дорогий Брате Теодоре. Найщиріші бажання прийміть від нас з Христовим Різдвам. — Редакція Н. Л.

Хресним Батькам у Пантній, що добровільно зложили на христинах 5.— зл. на Рідну Школу — Веселих Свят!

Nr. akt. V. 2. K. 198/37.

SENTENCJA WYROKU.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
Dnia 6. listopada 1937 r.

Sąd Okręgowy w Jasle, Wydział Zamiejscowy w Sanoku w składzie następującym:

Sędzia SO. A. Zembaty,

Protokolant: apl. s. J. Petrowicz

w obecności oskarżyciela prywatnego ks. Jana Polańskiego rozpoznawszy dnia 3. listopada 1937 r. sprawę Michała Tarańki, urodz. 22. III. 1887 w Olszanczy, pow. Jas. worów, syna Mikołaja i Anny Łozińskiej, wyzn. gr. kat., dziennikarza, odpowiedź al. nego redaktora dwutygodnika „Nasz Łemko“, zamieszkał. we Lwowie, ul. Zimorowicza 1. 3, w W. P. nie służył [kat. C] PKU Lwów, nie karanego — oskarżonego o to, że dnia 15. grudnia 1936 r. we Lwowie — jako odpowiedzialny redaktor i wydawca wychodzącego we Lwowie dwutygodnika „Nasz Łemko“, zamieściwszy w nr. 24 tego czasopisma z 15. XII. 1936 na 11 stronie artykuł pod tytułem: „Przepadła fundacja Moskalofilił tamie testament swego poprzednika. W kurii Apostolskiej Administracji dla Łemkowszczyzny dzieją się niesłychane skandale“ — o treści:

1. „Książd Jan Polański, obecnie administrator obu Wróblików Królewskiego i Szlacheckiego obok Rymanowa kazał po śmierci swego poprzednika dobrać klucze do drzwi pokoju, gdzie były złożone książki, przekazane ostatnią wolą ks. W. Maściucha dla Teologicznej Akademii we Lwowie, cenniejsze książki zabrał sobie.

2. Jeżeliby taką rzecz zrobił przeciętny jakiś świecki człowiek albo jakiś nieuświadomiony — wówczas ludzie mówiliby, że popełnił kradzież z włamaniem.

3. Redakcja „Naszego Łemka“ chciała by wiedzieć w jaki sposób Naukowe Teologiczne Towarzystwo we Lwowie zareagowało na to i zechciało łaskawie poinformować ukraińską publiczność, czy ks. Polański sam z własnej woli oddał te książki nieprawnie zatrzymane (właściwie zabrane — uw. zec.) — komu należy, — pomyślił oskarżyciela prywatnego ks. Jana Polańskiego o takie postępowanie, które mogło go poniżyć w opinii publicznej i narazić na utratę zaufania potrzebnego dla jego stanowiska jako duchownego — to jest o czyn, przewidziany w art. 255 § 1 k. k.

postanowił:

Oskarżonego Michała Tarańkę uznać winnym występku zniewagi z art. 255 § 1 kk. popełnionego w sposób opisany w akcie oskarżenia i za to po myśli tego przepisu ustawy skazać go na karę aresztu 4 (cztery) miesiące i grzywny w kwocie 200 (dwieście) złotych.

Po myśli art. 255 § 3 kk. nałożyć na oskarżonego obowiązek ogłoszenia niniejszego wyroku na jego koszt w czasopiśmie „Nasz Łemko“, „Dіло“ i „Ruskij Hołos“.

Po myśli art. 578 § 1 kpk. i art. 73—76 p. o k. s. zasądzić od oskarżonego, na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania i opłatę sądową w kwocie 40 zł.

Po myśli art. 578 § 2 kpk. zasądzić od oskarżonego na rzecz oskarżyciela prywatnego poniesione przez niego koszty postępowania, przy oznaczeniu kosztów zastępstwa adwokackiego na kwotę 50 zł.

A. Zembaty, w. r.

Za zgodność: Jan Galik, sekretarz.

№ 17.000
1939-2
o w tym doniesć
Urządowi
wów 2.

Наш Лемко

Грош
Чарнецького 24
Хв. Наукове Т-50
Ім. Шевченка

РІК VI.

Ч. 2 (122)

Львів, 15. січня 1939.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: **Львів, ул. Новий Світ ч. 22.**

Телефон ч. 244-67.

NASZ LEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Загальний вид міста Хусту.

Назустріч 1939 рокові

Начинаємо 1939. рік і з цим роком „Наш Лемко“ вступає в шостий рік свого існування. Пять років же за нами й вдовілля з культурно веденої праці. „Наш Лемко“ й на будуче — згідно із своїм завданням, речник українського села на Лемківщині, його ба жань і задумів, виразник та оборонець його інтересів світньо-господарського життя — стоятиме витривало й вірно на обранім становищі та не похилить униз прапору, під яким твердо стоїть за права українського села на Лемківщині. Радіємо, що наші Сестри й Брати на Лемківщині приймають свого доброго приятеля „Нашого Лемка“ — дорадника й вчителя в свій дім. Багато наших давніх передплатників уже відновили передплату на 1939 рік, прибуло та прибуває теж багато нових передплатників. Ще раз просимо наших Приятелів - Передплатників, при кожній нагоді приєднувати нам нових передплатників до нашої громади. Хто ще не відновив передплати та не вислав грошей за книжки й календар на 1939 рік, хай це зробить негайно! — Слава свідомим Громадянам, що самі передплачують часопис і приєднують до передплати інших свідомих людей!

Рятуйте брат брата!

Нарікаємо й плачемо, що в нас велика біда. Недостача заробітку, нужда на кожному кроці, голод, брак хліба й так далі в безконечну чергу.

Незаперечно, що це правда. Коли ж бо тільки глянути на наші сільські діти, вони є найкращим відзеркаленням селянських гараздів. Обдерта, півнага шкільна дівора, без найконечніших шкільних приладів і книжок, виголоджена, виморена в непривітливих хатніх обставинах — ця сільська дитина ледви-ледви подобає на живу людину. Але вина того всего не по стороні наших сільських дітей. Тут покутує страшний злочин, який чорною хмарою напосівся на селянську хату. Хоч безповоротно минулися вже жахливі панщизняні гіркі часи — однак дика звичка з цих часів до сьогодні покутує в наших селах. Це язва пиянства, яка живий організм нашого народу на Лемківщині в страшний спосіб і безпощадно точить і людей зводить на найгірші неморальні вчинки. Люди, що вічно пиячать, не думають про ніщо інше, тільки про способи, щоб заспокоїти в собі цю гидку снагу та впарі з цим утопити свою нечисту совість, яка веєтаки, слабо, бо слабо, але відзивається та кричить: Чоловіче, що ти робиш? Закинь уже раз нищити себе та не відіймай собі життя й не вкорочуй щастя твоїх найближчих. Ех, ви нещасні шпиритайчаники! Про Бога вже ви забули! Ви гірші стаєтеся від бездушної німини, бо тварина ніколи не поповнювала б такого промаху, щоб нещастя зводити на свої діти.

Не беремо вже під огляд, які шкоди чините своїй господарці, через безнастанне пиячення, але під жадним оглядом не можемо та не будемо заніщо в світі замовчувати того, що пиячине, затроюєте шпиритаєм свої діти, нищите народне майно та гріб копаєте під живим організмом нашого народу на Лемківщині.

Ані не планте, ні не бідкайтеся, що вам тяжко жити, бо віри вам не дамо! Перестаньте пити трійливу шпиритаю, тоді будемо до вас, як до людей говорити. Одного разу оповідали ми лікарям, що є такі села в горах, де люди денатурат пють і дітям його пити кажуть, то лікарі з нас сміялися — мовляв — це не можливе, щоб одна людина могла бодай один келишок

тої отруї випити, бо наука каже, що від такої давки приходить страшне затроєння, або смерть. Ми й не хотіли признатися, яке це село, що в такий страшний спосіб скорочує своє життя. Сьогодні таки мусимо виявити цю тайну й як остерогу другим подаємо, що найгірше розпиячене село на Лемківщині — це **Одрехова, Синів, Вислічок, Завої, Полави, Вернейка** й сусідні села в риманівській окрузі.

На цьогорічні Різдвяні Свята море шпиритаї випили „громадяни“ цих сіл. Ми могли б хата за хатою видрукувати по іменах і назвиськах цих „пропийників“ на вічну ганьбу, але місця в цілій газеті не стало б на таку „похвалу“. Всі дванадцять сторінок нашого часопису треба б задрукувати найдрібнішими черепками, щоб не поминути тих нещасливих людей. Не думайте теж, що може не знаємо ваших „фамелій“ і тому не друкуємо поазбучно хати за хатою від найстаршого до найменшої дитини назвиська тих, що топлять своє „горе“ в шпиритаї! Навпаки, ми знаємо вас кожного й кожне, але не хочемо, щоб знав широкий світ про це страшне народне нещастя, та щонайважливіше ми свято віримо, що таки прийде час і ви грішні блудні діти (хоч ви й старші та зовсім старі газди, але в цьому пияченні ви гірші, як малі діти!), таки зрозумієте, яку страшну кривду чините собі та вашим дітям; що за рік, два займуть місце на вашій господарці — та чейже Господь їх наведе на кращу дорогу й вони не будуть продовжувати цього забійчого злочину.

Ми більше не годні говорити, бо від сліз болю давиться наше серце й голос наш мовкне, — одне тільки невеличке маємо прохання до Вас, Високопреподобний Отче Апостольський Адміністраторе — **невже-ж можете безчинно глядіти, як Вашій духовій опіці поручений нарід триває в цьому грісі пиянства? В ім'я Христових ран благаємо Ваше Високопреподобіє — рятуйте цих людей, а Господь Вам цього не забуде.** У цьому випадку залишіть усе постороннє на боці й до нас не майте урази, але ми не маємо вже кого просити про це християнське діло.

Редакція „Нашого Лемка“

Українці в Болгарії і Карпатська Україна

Українці в Болгарії, приєднуючись з почуттям щирої солідарності до змагань українського народу Карпатської України, владили в столиці Болгарії, Софії, загальне віче, присвячене справам Карпатської України.

Голова ініціативного комітету п. Орлів, відкриваючи віче, вказав на важливість доби й теперішньої ситуації.

Реферат про Карпатську Україну виголосив п. Митрофан Зарицький. Підкреслив історичну, географічну й етнографічну приналежність Карпатської України. Докладчик зясував обставини прилучення Українського Закарпаття до мадярської, а згодом до чеської держави, його життя в межах цих держав та перманентне змагання карпатських українців до національної волі й незалежності.

Віче висловило й вислало привітання Прем'єрові

Карпатської України о. д-рові Августині Волошині, Урядові та населенню Карпатської України подяку за енергійне обстоювання прав українського народу Карпатської України й захорону цих прав.

Одночасно віче висловило свій рішучий протест проти зазіхань на існування держави карпатських українців і проти чужої, злобної пропаганди.

Кінцеву промову виголосив п. М. Ніцкевич.

Українці-емігранти в Болгарії не мають змоги на великі імпрези. Але разом з усіми українцями на чужині однаково відчують усі радощі й смутки карпатських братів. Всі події в Карпатській Україні цікавлять їх живо та викликають їхню готовість допомогти кожній акції для добра молодій державі карпатських українців.

~~~~~

Дівора Карпатської України дістала нові шкільні підручники, написані живою українською мовою. Діти й батьки дуже ними вдоволені.

До обнови життя

Вважається, що світ докотився до упадку. Коли з ким зговоритися, чи перечитувати пресу, всюди бачимо матеріальну, як рівнож і рухову руїну. Люди перестрашені, і пригноблені. Всюди матеріальна скрута, убожество духове. По селах і містах загніздилась неморальність, яка розточує все родинне життя.

Світ забуває на Божі заповіді та заводить між собою якусь нову норму життя. Світ забуває про Божу справедливість. Злодійство та бандитизм шириться в страшний спосіб. По часописах читаємо, що всюди є порахунки на порядку деннім. Злодійська язва шириться неначе недуга. Влазять до ям, хат, через вікна, двері, крадуть, як знаємо по ярмарках і всюди і то не тільки в ночі, але в білий день.

Скільки таких сумних подій є закритих перед людським оком раз на завжди? Скільки таких злочинів є не занотованих в часописі? Скільки вбивства по весіллях, катування в родинях по хатах? Родичі процесують дітей, а діти це саме роблять з родичами і т.

Страшна річ діється в світі. Давніше цього не було. Хто ж потрапить остерегтися перед домашнім злодієм? Люди замикають залізними замками, колодками і вартівники ходять і так само не помагає. Давно, як прибіг злодій зі світа, то „загощав“ до людей заможних, в якогось богача, купця, промисловця і т. ін., а не пішов по 10 зол., як тепер. І коли такого „фахівця“ завважили, то він утікав, а не грозив кулею, як сьогодні.

Люди забувають про Бога, живучи в гріхах, про-
клонях і розпусті. Не заховують Божих заповідей. А
так не повинно бути. В неділю й свято всі старайтесь
бути в церкві, не зіставайтесь вдома. Не їхайте в не-
ділю на фірманки, як це буває. Не крутіться по селі
до пізної ночі і дітей своїх не пускайте по ночах гу-
ляти. Ганьба, коли вісімлітній хлопчина, дівчина висиджує на „вечурках“ і вимовляє погані слова. Чия ж
то вина? Чи не родичів? Передплатити для себе та для
своєї дитини добру пресу, як „Наш Лемко“, „Христос
Наша Сила“, що виходить у Львові, вул. Японська 7.
Відтак для дітей „Дзвіночок“, також виходить у Льво-
ві, вул. Косцюшки 1 а. Люди кажуть: нема грошей, але
грубі тисячі є на горілку, тютюн та на інші марнотрав-
ства. Ви старші до св. Сповіді приступаєте раз на рік,
а діти також не частіше. Чому самі частіше не йдете
до св. Причастя та дітей своїх не притягаєте? Жийте
самі в рамках Божого Закону і дітям своїм заповіді
Божі пригадуйте.

Народня приповідка каже: З ким пристаєш, та-
ким ся стаєш. Як буде дитина перебувати з добрим
— то буде добра, злі товариші зіпсують її. Буде вона
читати гарні та вартісні книжки, часописи — буде до-
бра і мудра. Дитина то так, як молоденька деревина,
можна її легко нагинати та справляти. Як виросте,
тяжко її змінити. Діти — це майбутність народу. Бу-
дуть вони добрі, побожні і чесні — такий буде нарід.
Незавидня доля родичів та народу, що має недобрих
дітей і гірко прийдеться йому колись за те покуту-
вати. Мудрі та чесні родичі дбають про те, щоб їх ді-
ти були добрі, та розумні. Тоді доперва зникне зло-
дійство, вступиться бандитизм, а на його місце стане
мир і спокій між людьми. Католицька віра, Божі запо-
віді та Христова Церква більше значить, як всі інші
закони, замки, колодки і вартівники. Придержуйтесь
того, щоб у наших серцях панував Господь і з Ним
спокій та любов ближнього.

В. С.

B. C.

Нагінка на пресі І. Филипчака

П. ФРАНЦІШЕК КУЛЬЧИЦКІ МАЄ СЛОВО.

Орган „Звізюнку“ шляхти загрозовей“, що виходить в Перемишлі п. н. „Побудка“, не може забути нашому педагогові і письменникові п. І. Филипчаків того, що він написав книжку „Кульчицький — герой Відня“, в якій підкреслив, що Кульчицький був українцем — всупереч протилежним польським твердженням. У числі 23-ому цього часопису з 1-го грудня м. р. невідомий ближче п. Францішек Кульчицькі (пишемо так, бо він протестує, щоб змінювати його прізвище) у спеціальній „артикулі“ опрокидає твердження проф. Филипчака ось-яким аргументом:

„Юрій Франц Кульчицький зпід Відня ніколи ніяким українцем не був, але був він поляком таксамо, як усі Кульчицькі, що сьогодні живуть і їх предки були, є і завжди будуть поляками“.

Треба признати, що це дуже переконливе, тим-
більше, що є маса Кульчицьких, які завжди були, є
і на кожному кроці заявляються українцями. П. Фран-
цішек Кульчицький виходить з того клопоту легкою ру-
кою: він просто звертається з таким закликом до всіх
Кульчицьких гр.-кат. обряду:

„Братя Кульчицькі! Не дайтесь баламутити п. Филипчаків і йому подібним! Ваші предки ніколи ніякими українцями не були, ви ними не є і ними бути не можете“.

І п. Францішек Кульчицькі спокійний. Йому байдуже, що є історичні дані, що Кульчицький — герой Відня був православної віри, а це хіба недвозначно визначає його національність. визначає краще, як наведені „аргументи“ п. Францішка Кульчицького.

Статя п. Францішка Кульчицького не відокремлена в „Побудці“. Сама редакція того часопису теж нападає на проф. Филипчика. Не подобалось їй те, що перемиський „Український Бескид“ написав про проф. Филипчика, що це загально шанований у нас громадянин та педагог, який сотні нашої молоді вивів у люди. Щож! „Побудці“ може це не подобатися, але це справи не змінить. Проф. Филипчик поза своїми заслугами у педагогічній діяльності має теж великі заслуги як письменник, що популяризує у нас давню історію нашої землі. За те все тішитися проф. Филипчик загальною пошаною і признанням українського народу і тієї пошани й того признання не зменшать такі чи інші виступи „Побудки“ чи п. Францішка Кульчицького проти його особи. („Діло“ ч. 286).

СВ. ОТЕЦЬ В ОБОРОНІ РОДИНИ І СУПРУЖЖА.

З нагоди прийняття у Ватикані численних італійських та чужинецьких молодих подружніх пар св. Отець виголосив довшу промову, в якій виступив в обороні родини і супружжя, виступаючи притім проти воєн і воєнних зброєнь. Суспільність — говорив св. Отець — вижидає від нових християнських родин добрих громадян, що повинні працювати для загалу, а не — як роблять це в багатьох країнах — з метою знищення цього загалу. В цих країнах світа, про які згадав св. Отець, відносини роблять вражіння, мовби затрачено вже увесь людський змисл і мовби люди не мали іншої цілі, як зброїтися, щоби відтак в найгірший спосіб вбивати себе.

ЩО НОВОГО В ПОЛІТИЦІ.

Міністер заграничних справ Польщі полк. Бек поїхав собі був трохи на відпочинок на французьку Рів'єру, над Середземне Море. Коли вже вертався з того відпочинку до Варшави, несподівано вступив до місцевості Берхтесгаден, де тепер сидить німецький вожд і канцлер Гітлер. Зразу тут у краю не хотіли в те повірити й першу вістку про ці відвідини заперечили. Але потім усі признали, що таки справді міністер Бек був у канцлера Гітлера та щось довго з ним говорив. Газети цілого світа дуже тою розмовою зацікавилися, бо всім тепер цікаво знати, які найближчі пляни німецької політики, що в 1938 році наробила стільки шуму та змін у світі. Та в тім то й біда, що світові часописи не могли ніяким чином нічого певного довідатися, що говорили німецькі й польські державні мужі в Берхтесгадені, чи радше в поблизкому Берггофі, куди канцлер Гітлер запросив польського міністра на розмову. А що часописи мусять все щось писати, чи знають що, чи не знають, то зачали писати свої здогади про ту розмову. Деякі заграничні часописи пишуть, що в Берггофі говорили про українську праву, а інші знову пишуть, що нічого не говорили про неї, а зате говорили про середземно-морські справи в звязку з італійсько-французьким напруженням. Ще інші здогадуються, що там говорили про польських жидів, вигнаних з Німеччини. Німці пишуть, що там була мова про Клайпеду та про те, що договір Німеччини з Польщею, заключений між Гітлером і Пілсудським на 10 років і досі ще має силу. Знов італійські часописи пишуть, що розмова канцлера Гітлера з міністром Беком влечить завдання італійському міністрові графові Чяно, що вибирається до Варшави в лютім. Він має приєднати Польщу до тої політики, що її вказує „вісь Рим-Берлін“. З того приводу деякі італійські часописи висказують надію, що Польща приступить до німецько-італійсько-японського договору проти большевизму. Пишуть також, що дня 26. січня, себто в дні, коли в 1934 році підписано польсько-німецький договір про ненапад, німецький міністер Рібентроп приїде до Варшави в відвідини до міністра Бека.

Дайте в руки своїх наймолодших 2.— зл. річно
в Америці-Канаді 1 доляр річно

„ДЗВІНОЧОК“

часопис для українських дітей

1.20 зл. піврічно

В кожному числі оповідання про славу
минушину, цікаві діточі казки, сценки,
загадки, ребуси й т. п.

СПІР ЗА ЛЕМКІВЩИНУ.

Польські газети подали перед кількома днями вістку, що українське громадянство, яке скупчується біля перемиського Єпископа, Коциловського, старається всіми силами про знесення уряду апостольського Адміністратора для Лемківщини. Це робиться на основі твердження, що така інституція зайва та обнижує престиж (повагу) перемиського греко-католицького Єпископства, яке віддавна опікується також і Лемківщиною. Багато можна б на цю тему говорити, однак деколи мовчанка краща як золото.

Страшне пиянство

Коли говориться про пиянство, то звичайно мається в нас на думці налогових, знаних пияків, які заточуючися вертають із шинку домів, або які випиваються до безтями, бешкетують та дістаються в руки поліції. М. Скіба в книжці п. н. „Алькоголізм як господарське питання в Польщі“ подає, що продовж одного року придержує польська поліція около 100 тисяч пияків. Але всіх налогових пияків не арештовується. Можна з певністю дрияти, що неарештованих, налогових пияків було в тому році ще 900.000. Дальше можна з певністю прийняти, що кожний з тих налогових пияків випиває щонайменше 1. літру горівки, отже разом випивають налогові пияки в Польщі самої лише горівки один мільон літрів. Міжтим в Польщі споживають 100° алькоголю около 500 тисяч гектолітрів, себто 50 мільонів літрів чистого алькоголю (спірту). Виходить, що принагідні споживачі горівки випивають річно 50 разів більше, як налогові „фахові“ пияки. Після обрахунків Головного, Статистичного Уряду річне спотребування в Польщі 100° (спіртнево) алькоголю виносить 1.91 літра, отже по 2 літри на голову.

Та не тільки саму горівку пють люди. Пють пиво, вино, мід та інші „гарячі“ напитки. Отже вчислено, що всіх алькогольних напитоків випили в Польщі за рік 3,487.076 гектолітрів.

Грошева вартість випитого алькоголю виносила разом 1 мільярд 444 мільонів золотих.

В 1928 році заплачено в Польщі безпосередних податків на суму 615,041.000 зл. себто 22.63 зл. на голову мешканця. Видатки на алькоголь виносили 47.54 зл. на голову. На удержання шкільництва видано в тім році 347,000.000 зл.

В 1928 році зужито на виріб винитого алькоголю в горівці, в пиві, в овочевім вині і в меді стільки рільних плодів: 5,163.489 метр. сотнарів бульби, 602.520 метр. сотнарів ячменю, 15.460 метр. сотнарів буряків, 11.900 м. сотн. вівса, 1.430 метр. сотн. пшениці, 200 метр. сотн. жита, 5.900 м. сотн. овочів і 3.080 метр. сотн. меду. Під управу тих рільних плодів треба було 88.546 гектарів ріллі!

В краю є поважне число товариств, як прим. Т-во „Відродження“, які домагаються заведення цілковитої тверезости, отже тимсамим заказу виробу алькоголевих напоїв. Очевидно, що такому домаганняю протиставляться фабриканти алькоголю, власники горалень і броварів, а далі шинкарі та реставратори. Вони висуюють два головні закиди:

1) На випадок заказу виробу алькоголевих напитоків 136.330 людей зайнятих при виробі і торгівлі стратили б зарібок. 2) Хліборобство, а стисліше власники великих господарств, які мають горальні, стратили б можливість випасу худоби, бо не мали б відпадку з горалень, себто вивару - браги, яка нібито дуже надається до тучення опасової худоби.

Треба ближче розглянути, чи стійні оба закиди проти заказу виробу алькоголів.

Щодо першого закиду. Як сказано, випито в 1928 році алькоголевих напитоків за 1,444,000.000 зл. Колиби 136.330 безробітним колишнім робітникам і торговцям плачено місячно по 300 зл., то треба би на рік виплатити 490,788.000 зл. Зворот державному скарбові за витрачений податок від алькоголю 448,938.000 зл. Разом треба би заплатити 939,726.000 зл.

НОВИНКИ

Посмертна згадка. В. Ростопі Великій помер передплатник „Нашого Лемка“ Петро Домбровський. Покійний мимо того, що був незможним, бо заледви дво морговим господарем, був членом місцевої кооперативи і розв'язаної читальні „Просвіти“ та ніколи не жалів гроше на рідне друковане слово. — В. Й. П.

Крадіж в костелі в Коросні. На Новий Рік невідомий злодій залишився в костелі по вечірні і вкрав з захристії монстрацію вартості 3.000 зол. Поліція шукає за злодієм.

Шкоди від недокурка. В італійському порті під Трієстом вибух пожеар на шведському кораблі „Штокгольм“, що спричинив страги на 100 мільонів лірів. Пожеар — як виказало слідство — повстав від недокурка (папіроса), що його кинув на поклад котрийсь моряк.

Нагороди за четверту дитину. Родичі, що мають бодай четверо дітей, користають у Німеччині зі знижки до половини при переїзді поїздами та державними автобусами.

Неписьменні повинні вчитися читати й писати зі спеціальних букварів для дорослих. У нас такі букварі є — О. Солтиса „Буквар для неграмотних“, А. Домбровського „Рідне Слово“, В. Хруцького „Хочу читати“ та В. Полянського „До сонця“.

Згоріло 10.000 зол. у печі. Стара панна В. у Дрогобичі насклала 10.000 зол. і сховала їх до печі, в якій не палила навіть у зимі. На днях прибув до неї її швагер, щоб обговорити справу зміни помешкання. П-на В. вийшла на хвилину з помешкання і саме тоді швагер запалив у печі, щоб завітиса, і так згоріло 10 тисяч золотих.

Вбивство в Ярославі. На Новий Рік у Ярославі невідомий мужчина вбив вечором Катерину Скопневич, яка працювала в купця Ляхса. Винувник замордував ту дівчину ножем і втік. Сталось це на вулиці. Вбивника ще не зловили.

Робітничі заворушення в Сове-тах. „Свенска Прессен“ доносить з Москви, що робітничі заворушення в Сове-тах поширюються. Часто доходить до збройних сутичок з відділами ГПУ. Комісар внутрішніх справ Берія зарядив мобілізацію і боеве поготівля всіх спеціальних військ.

Сильна „Просвіта“ — сильний народ! Скріпіть „Просвіту“ щедрим датком на нитку в її прапорі!

Поставила собі надгробник. З Едмонтону в Канаді доносять: Стара українська жінка, Марія Букса, літ 81, чується ще здорова. Пережила вона чотирох чоловіків і не мала дітей. Мимо того приготувилася вона недавно цілковито до смерті і поставила собі пам'ятник на гр.-кат. частині Едмонтонського Кладовища з написом в українській мові розуміється з пропущенням дати її смерті. Приготувилася вже собі одіж на смерть, купила домовину, заплатила кошти похорону, також за караван і за два авта. Одержала теж обітницю від о. ігумена Дидика, що відправить Службу Божу за упокій її душі.

Чому не пишемо про деякі справи. В чужих брукових газетах появляється в останніх часах багато брехливих вістей передівсім про Закарпаття. Таких вістей не можемо очевидно поміщувати в „Нашім Лемку“, тому наші Читачі нехай не дивуються, що „Наш Лемко“ не пише про все, що вони десь чули, або читали.

Великі обмеження руху у прикордонній смузі. Львівський воєвода видав розпорядок про обмеження у прикордонній смузі в львівському воєвідстві. На основі цього розпорядку особи, які виїжджають на терен прикордонної смуги, повинні мати дозвіл від старостів свого постійного місця замешкання. В дозволі староство означає прикордонну місцевість, до якої зацікавлена особа має намір поїхати. Прикордонна смуга обіймає містовості положені від 2-ох до 6-ох кілометрів від кордону, що їх по-дрібно вичислює розпорядок львівського воєводи. Особи, які прибувають на терен прикордонної смуги, повинні зголосити свій приїзд до 24-ох годин. У прикордонній смузі заборонений взагалі всякий рух поза оселями від заходу до сходу сонця. Ширина прикордонної дороги устійнена на 10 м. від кордонних стовпів і в цій 10-метровій смузі заборонений взагалі особовий рух.

Як лікувати грип. Найчастіше повстає грипа від простуди, але також з зараження від іншого недужого. Признаки цієї недуги такі: ослаблення, гарячка, болі голови, спини, рук і ніг, катар. сухий кашль. Сама група не є небезпечна недуга, але викликає різні ускладнення, як: запалення легенів, олего-

ної, суглобів і т. д. Як лікуватися? Треба завчасу покласти до ліжка та не вставати скорше, як по 4—5 днях, коли мине гарячка. Найліпше вдатися до лікаря. В часі пошести грипи здорові не повинні відвідувати домів, де є хорі на грипу. При кашлю хорий повинен заслововатися хустинкою, а плювати лиш до плювачки. Щодня полокати горло, особливо по їді виваром слязу, або румянку. Не пити дуже холодної води, не замочувати ніг і тепло вдягатися.

Згода буває, незгода руйнує. До дочки Микити Репели в Новій Веси приженився, два літа тому Роман Ворона із Лабівця. Одначе не довго довелося бідачині гараздувати. Бо ось до їхнього коротенького, як блискавиця, туземного, бідного, сірого, мужицького родинного життя закралася злюща незгода, яка довела до того, що Роман, перед кількома днями, зайшов до стодоли свого тестя і там, у розпуці, повісився.

Що діє горівка. Підчас тогорічного латинського Навеч. Р. Хр. в Криниць-Зрою одна група робітників навістила один криницький жидівський „вісінк“, де по „сетней лібації“ так „почастувала“ фляшками жидового продавця алькоголю поляка, що в той день заступав у тому „ремеслі“ жидовину, що його від того побиття відвезено до лікарниці.

Ошадна господиня
вживає тільки

М И Л О

„ЦЕНТРОСОЮЗ“.

За зневагу польського народу, президента та обох маршалів. Пред замісцевим віділом у Сяноці окружного суду з Ясла відбулася розправа проти селянина Романа Сеньчака з Вороблика Шляхотського коло Риманова за провину зі ст 125 § 2 і 152 к. к. Акт обвинувачення закидав підсудному, що він висловився в Риманові зневажливо про президента, обох маршалів і польський нарід. Суддя Зембати засудив підс. Романа Сеньчака на 8 місяців вязниці без припинення виконання кари.

Передплатники
в Америці й Канаді

присилайте передплату на адресу „Наш Лемко“, Львів, ул. Новий Світ, 22.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА. — Простір автономної одиниці займає 12.700 км. кв.; увесь простір, де мешкають українці, займає 15.600 км. кв. На цьому просторі живе 600.000 українців. — ГУСТЕ (Густ, Хуст), при впадінні Великої ріки до Тиси, 14.000 мешк., українська гімназія. ЯСІНЯ, над Чорною Тисою, 15.000 мешк., живець. СЕВЛЮШ, містечко, 12.000 мешканців.

У Карпатській Україні

РІЗДВО В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Навечеря Різдва Христового пройшло в цілій Карпатській Україні надзвичайно врочисто. Всі громадяни, що мають радіоприймачі, уважно вислухали промови прем'єра о. д-ра Волошина. Вечором відділи „Карпатської Січі“ ходили від хати до хати з колядою.

Українська жінка в Карпатській Україні.

У перший день Свят у Катедральному Храмі в Хусті апостольський адміністратор, єпископ Няраді відправив торжественну Богослужбу, на якій були присутні представники влади з о. д-ром Волошином.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА В ЧИСЛАХ.

Після віденського рішення територія Карпатської України має тепер 11.094 квадратних кілометрів. На цій території було за переписом населення в 1930. р. 544.759 душ. З того українців 413.481 (75.9%), жидів 65.828 (12.8%), мадярів 25.894 (4.75%), чехів і словаків 17.495 (3.2%), німців 8.715 (1.6%), румунів 13.346 (2.4%). За останніх 8 літ число населення зросло до 660.000 душ.

В МАДЯРЩИНІ УКРАЇНСЬКА МОВА ЗАБОРОНЕНА.

„Ілюстровани Курієр Цодзенні“ подає з Праги, що мадярський уряд заборонив послуговуватися українською мовою на землях, прилучених до Мадярщини по віденським арбітражі.

АМНЕСТІЯ В ДЕРЖАВІ ЧЕХІВ, СЛОВАКІВ І УКРАЇНЦІВ.

Президент д-р Гаха оголосив з нагоди Різдвяних Свят нову амністію, яка анулювала кари до трьох літ в'язниці і грошові кари.

РІЗДВЯНІ ДАРУНКИ.

У цілій Карпатській Україні в навечеря Різдва роздавали бідним по 5—10 кг. білої муки на родину. У всіх церквах відправили благодарственну Службу Божу.

ЗАКАРПАТСЬКЕ МОСКВОФІЛЬСТВО ЩЕЗАЄ.

Деякі закарпатські українці, зведені агітацією, вступили на шлях фальшивого москвофільства, переконані, що працюють для добра народу. Зрада москвофілів отворила їм очі і вони побачили, що їх місце лиш у рядах українського народу. Закарпатська преса містить щоденно заяви тих блудних синів. З видніших згадаємо тут молодого талановитого поета Андрія Патруся та провідника молоді д-ра Павла Теняка.

Старенький дідусь у Карпатській Україні.

СВІДОМІСТЬ КАРПАТОУКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

Тисячами втікало карпатське населення в світ, щоб найти собі прожиток. До Америки, до Канади, Бразилії, по війні до Бельгії емігрували карпатські українці: напр. у самій тільки Північній Америці є їх більше, ніж у Карпатській Україні... Втікали вони перед злиднями, перед голодом, за куском хліба. З невимовною втіхою прийняли вони тепер радісну вістку про те, що їхня батьківщина, Карпатська Україна стала вільна та що має свій щиро народний уряд. Кольо-

нія карпатських українців у Бельгії, довідавшись про створення самостійної Карпатської України, зібрала між собою тисячу корон на потреби краю. Ці гроші зібрав між земляками Михайло Тодавчич, родом із Рокосова і переслав на руки прем'єра о. д-ра Волошин на своїм земляком Ю. Добровським, також з Рокосова, що вертався до дому.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ.

Залізничні службовики Карпатської України були дотепер організовані в різних чеських фахових та політичних організаціях. Тому 1. січня основано Союз українських залізничників. Установчі загальні збори відбулися в Королеві над Тисою.

УКРАЇНСЬКІ ГАРАЗДИ В МАДЯРЩИНІ.

Віденським розсудом присуджено Мадярщині в околиці Ужгороду також кілька чисто українських громад, національно вповні свідомих. Ці свідомі українці заповнюють тепер в'язниці, де над ними знущаються тільки через те, що вони українці.

Жертвою мадярів упав перед кількома днями б. секретар товариства „Просвіта“ в Радванці, робітник Степан Клена, що його мадярські вояки застрілили. Покійний залишив троє дрібних діточок.

РЕДАКТОР „ТАЙМСУ“ ВИСЛОВЛЮЄ СИМПАТІЮ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Редактор „Таймсу“, який приїхав до Хусту, заявив, що англійська публічна думка є по боці українців, як взагалі по боці народів, що змагаються за незалежність.

12.000 СЕЛЯН І РОБІТНИКІВ МАНІФЕСТУЄ.

З нагоди переїзду мін. Ю. Ревая відбулись у цілій Карпатській Україні маніфестації солідарності з карпатоукраїнським урядом та українським народом. Ці маніфестації організувала Українська Національна Рада; взяло в них участь 12.000 селян і лісових робітників.

БУДУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКИМ ТЕМПОМ.

Майже всі центральні уряди з Ужгороду евакуовано до нової столиці Карпатської України, до Хусту. Однак для них не вистачало будинків і уряд приказав побудувати відповідні приміщення.

За 6 тижнів американським темпом побудовано цілий блок і вже дотепер стоїть готових 7 великих будинків. Канцелярії солідні, теплі, і на днях перейде туди багато урядів, щоб увільнити тимчасово заняті шкільні будинки.

НОВІ ЗДОРОВЕЛЬНІ УСТАНОВИ.

При краєвій лікарні у Кривій коло Хусту отворено діагностично-бактеріологічну стацію. Завданням її є поміч у поборюванні пошесних хоріб та превентивний бій проти них.

На просьбу населення мукачівської та середнянської округи буде 15. січня ц. р. отворена районна

.....

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі закупи треба полагоджувати в складі

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Тут купуйте споживчі й кольоніальні товари, насіння господарських рослин і трав.

.....

.....
Не тримайте безужиточно дома долярівок, інвестиційних позичок та інших цінних паперів. Пересилайте їх в депозит до

ПРОМ - БАНКУ

Львів, ул. Гродзіцких 1, I. п.

Тел. 292-15 і 200-15.

Охороните цінні папери перед крадіжкою, знищенням та довідаєтеся про виграну згл. в речинці заінкасуєте Вам відсотки.

.....

лічниця в Середньому. Буде це вже десята лікарня в Карпатській Україні.

Прем'єр Карпатської України о. д-р Волошин у своїй промові підкреслив, що 1939. рік буде роком важкої праці. Необхідно розбудувати столицю, провести нові шляхи. До цих завдань з великим зрозумінням ставиться не лиш осередня влада, але й чеське громадянство та преса. Карпатська Україна працює повним темпом і скоро стане самовистачальна, після необхідних інвестицій сама буде покривати свої видатки.

Між українцями та чехами нема ніяких спорів, які могли б перешкодити у приязних взаєминах. Чеська Національна Рада в Хусті близько співпрацює з Українською Національною Радою. Закарпатська Верховина чекає на чеських туристів.

Питання українсько-словацького кордону вирішить договір, опісля нічого вже не буде ділити цих двох народів. Хочемо жити у приязні з чехами і словаками та з іншими сусідами і віримо у щасливе майбутнє Карпатської України.

ДИПЛОМАТИ ВЕЛИКОДЕРЖАВ У ХУСТІ.

До Хусту приїхав представник французького посольства Жан Ля Руе та секретар американського посольства.

В Хусті, столиці Карпатської України, будують тимчасову радіовисильню, яка зачне працювати вже на наші свята.

ПОШИРЮВАВ НЕПРАВДИВІ ВІСТКИ ПРО СХ. ГАЛИЧИНУ.

Окружний суд у Сяноці на виїзній сесії в Яслі судив цими днями молодого лемка з ліського повіту, Василя Горак. Акт обвинувачення закидав йому поширювання неправдивих вісток про польську державу. А саме на ярмарку в Устриках Долишних Василь Горак розповідав, що від Нового Ріку повстане у Східній Галичині Українська Держава, а її столицею буде Львів.

За те покарали його 2 місяцями в'язниці і 20 зл. гривни.

Адміністраційна влада не дала дозволу на „Культурно - просвітнянський Конгрес“, що мав відбутися у Львові в днях 25 і 26 грудня з приводу 70-ліття Провсвіти.

Перед сяниським судом відбулася розправа проти гр.-кат. священика Згорлякевича, якому акт обвинувачення закидав, що він казав дітям у школі, щоб не співали в церкві „Боже цюс Польскен“. Обвинувачений боронився тим, що в його дієцезії нема звичаю співати ту пісню та заперечив, немовби то він забороняв співати її. Суд засудив о. Згорлякевича на 8 міс. безоглядної в'язниці та на втрату права навчання релігії в школі продовж 5 літ.

З рідних сіл

Аматорський Гурток при Читальні „Просвіти“ в Гуті, пов. Березів, відіграв оперу „Чорноморці“ аж три рази; з того два рази в Гуті й один раз у Порубах і кожного разу було багато публіки, що саяла була заповнена по береги. Аматори дуже гарно вивязалися із свого завдання. Музика була вибрана також у складі відповідно до вистави. Це все підготовано завдяки Голові п. Станіславові Турчинові та його швагрові, що режисерував, п. Іванові Боднаріві.

Кружок „Рідної Школи“ у Варі пов. Березів завдяки всім членам головно Старшині по тяжких трудах побудував домівку для Кружка коло Церкви, довгу 12 метрів, а широку 8 метрів. Мимо великих труднощів члени тривали на душі, пильнували праці й будова йшла скоро так, що продовж трьох днів домівка вросла ціла. Тепер вже є покрита дахівкою, лише ошалювати й середину випорядити тай буде все укінчено. Віримо, що члени ще подбають і про те та викінчать все гаразд. І піде праця краще в новій домівці у Варі. Щастя Боже!

Члени Читальні „Просвіти“ в Лубні з долішнього кінця пов. Березів хочуть заложити в долішнім кінці кооперативу, щоб їх кєрвавиця не йшла в приватникової руки, щоб громада мала якийсь дохід. Вони знають, що в єдності сила та добробут села. Хоч мають різні перешкоди, але цим не зражуються. Народ не упав на душі, лише дальше горнеться до своєї Кооперативи. Вже мають 51 членів, які дальше вплачують уділи, не відстрашуються від того. Вже підписали статут та названо Кооперативу „Будучність“ і відослали її до реєстровання. А льокаль, де має приміститися кооператива так упорядкують, що один член дасть дошку на ляду, другий на пачку, третій має зробити бляху на нафту і т. д.

Дня 30. X. 1938 році в Читальні „Просвіти“ в Лубні (долішний кінець) відбулися річні Загальні Збори, при участі 51 членів. Із звіту довідуємося, що в Читальні так працювали: відіграли дві вистави, відбулося спільна Просфора, прочитано 184 книжок, з того мужчини 138, а жєнщини 51, з мандрівної бібліотеки мужчини 120, жєнщини 19 (всіх книжок прочитано 550 книжок). Вибрано новий Виділ, що складається з тих осіб: голови Книш Іван, м. г. Бурдань Онуфрій, секр. Коздринь Іван, скарбник Пудлик Михайло, бібліотекар Пудлик Марія, Коздринь Григорій. Ухвалено часописи на рік 1939 „Народню Справу і „Нашого Лемка“. Щастя Боже новому Виділу в праці!

ОСВІТНЯ ПРАЦЯ.

Дня 19 грудня бр. відвідав св. Николай українську дітвору в Новому Санчі, в саях Філії „Просвіти“. На жалє не так врочисто, як через послїдних 36 років, бо недозволено відіграти сценїчну картину „Сон Івасика“. Одначе — те, що діти у своїх серденьках чули — ніхто їм відібрати не зможе.

Потому, в другій комнаті відбулися чергові Збори Філії „Просвіти“, на яких був присутний Делегат Матірнього Товариства зі Львова п. інсп. Брилинський; його гарна, на часі, та повна змісту промова зробила помітне вражіння на присутніх. Загальні Збори закінчено пізно в ночі відспіванням національного гимну „Ще не вмерла Україна“.

Ин.

—о—

Григорій Марусин.

2)

Напереломі

Повість з лемківського життя.

Здійснюються Грицькові мрії, оце він у широкому світі. Вже бачив Горлиці, Ясло, Коросно, а оце знов якесь містечко.

— Тату, а то якої місто?

— То Риманів, сину, нич там цікавого не вздриш, лем самих жидків.

Дивно було Грицькові, що по містах повно жидів та інших чужинців, а своїх людей там мало де стрінеш. За те по усіх селах, а переїхали вже кілька десятків підгірських сіл, скрізь живуть такі самі люди, як у Лосю, цебто свої, руснаки.

— А ци ми ту г Риманові тижек будеме, мазь продавати?

— Жиди возами не їздять, їм мазі не треба, але ту буде робота по селах, заїдеме до Дошна, а пак до Воробика, там наші люди, а пак на схід одталь маме Синів, Одрехову, а в долині Вислока тижек повно сіл, поїдеме поволи аж до Мощанця.

— Ми уж виділи ріку Вислік коло Коросна, ци то тота сама ріка?

— Тота сама, лем ту кус менша, а кой заїдеме до Мощанця, то оттamtаль уж недалеко до села, што ся зове Вислок, а там зачинатся акуратні тота наша ріка, она там така маленька, як наша Ропа, коло Висової.

— То ви тату знате шитки гори і ріки на сьвітї?

— На цілім сьвітї, сину не знам, бо цілого сьвіта я іщи не зїздив, але Галичину том зїздив здовж і впоперек; зїздив ем Венгри, гвони бив я аж за Варшавов.

— А то який край?

— То сину Росия, але там поляки жиют, таки, як ту г нас коло Кракова.

— А того року тижек поїдеме даґде на границу?

— Пашпорту, гітино, не мам, але поїдеме на схід, аж за Львів, а там може акурат без границу переїдеме без пашпорту.

— То в тій Росії є різни люди, так само, як г наші Австрії?

— А так, лем Росия далеко більша од Австрії, то такий край, сину, якого цілий світ ся боїт, повідают, же Росия приде і до нас і зошмарит австрійского цисаря, бо ми таку саму віру визнаєме, як ціла Росия, то она нас визволит з під австрійского ярма і злучит нас зо своїм народом і буде нас руснаків більше, як сто мільонів.

— Тату, а я вам дашто повім; ви повідате так, а я чув, же нарід наш не є тот самий, што маскалі, а ми є українці.

— Наші єгомось повідают, же нема нияких українців на сьвітї, лем є єден руский нарід, же таков бесїдов, як ми ту бесїдуємо, то лем тоти села по горах так бесїдуют, а так, як по наших чколах вчат, то так ніхто не бесїдує на сьвітї, тоту бесїду видумали поляки, жеби нас одріжнити од великого руского народа. Як перейти границу коло Сокаля або Бродів, то уж з такої бесїди як по чколах вчат, ані знаку нема, а стомільоновий руский нарід бесїдує язиком Пушкіна, але ци то правда, сину, то не знам, бом бив в Росії за Краковом, там є сами поляки, а треба би іщи поїхати до Росії з іншого боку, хоцби там, де єго-

мосьць гварили, коло Сокаля, то би ся человек переконав, чия правда.

— Так найлюпше, тату, переконатися, бо не знати кому вірити, еден так гварит, другий інакше, а ми з того шиткого глуми.

Підїзджаячи до містечка Риманова, скрутив мазяр на ліво, прямуючи до Вороблика.

Грицько увесь час мріяв про це, якби то ще цього літа заїхати під російську границу, а там якось перекрастись з возом на той бік, та zobачити ту велику, так шумно попами звеличувану, Росію, про котру колись стільки наслухався. Коли тато не схоче возом туди їхати, то він сам перекрадеться в ночі на другу сторону, а там вже він не пропаде. Коли ми те саме, що москалі, то ясна річ, там його приймуть з отвертими руками.

Вїїхали на горбок, а перед очима Грицька розстелилося гарне село з двома церквами, одна деревляна, а друга мурована, це Вороблик. Затримав Юрко конята перед рампою, бо якраз мав переїздити поїзд з Криниці до Львова. Таке пояснення дав Юркові колийовий сторож, що стояв на рампі.

— Йой, тату, я би так хотів до того Львова, чи і там даколи поїдемо? — спитав Грицько старого, а той лише засміявся.

— Де би ти не хотів іщи їхати? Та почкай, одразу всюди не будеш, маєш час, ти іщи молодий, то і Львів будеш видіти. Лем ся так не горяч до шиткого.

— А Львів і Сокаль то од себе далеко?

— Не барз далеко.

Між тим поїзд переїхав, рампа піднеслася в гору, а мазяр рушив далі. У Вороблику доволі багато мазюки пішло, аж Грицькові у гортанці засохло, від цього накликування: По мазь, по мазь, по мазь.

Бо ця роля припала Грицькові. Раніш, коли Юрко їздив з мазею, то сам кричав по селу: по мазь, по мазь. Але тепер, коли має помічника, то поділились працею. Грицько накликував звінким голосом „по мазь“, а Юрко мірив мазюку бляшаною міркою, та наливав селянам до приношених посудин. До вечора було вже недалеко, тому рішив старий остатись у Вороблику на нічліг, тим паче, що й конята були змаргані, тай хлопчина ледви ногами волочив за собою. Бо треба було пішки манджати по-при віз тому, що коні не далиб ради тягнути по кепських дорогах важкий віз та ще й двох людей на ньому.

Впросились до якогось господаря на нічліг, що його хата стояла недалеко плебанії при дорозі. За те обіцяв Юрко дати господареві дві кварта мазюки.

Юрко занявся кіньми й возом, а Грицька зацікавили якісь панички гарно вбрані, що грались на леваді мячем. Один чорнявий, а другий білявий, бігають за мячем веселі та щасливі, та навіть не глянуть на нього, мазяревого сина. Ні, глянули, ось біжуть сюди прямо до нього. Почнуть собі глузувати з нього, бо звичайно збиточні діти викрикують за мазярем образливі слова, а відтак тікають й ховаються по закутках.

Та якось отсі паничі не сміються з нього, не глузують собі, а прибігли до мазяревого воза, приглядаються цікаво його бочкам, нюхають мазюку, замочивши нею кусок трісочки, поклепали конята по хребтах, а відтак побігли на плебанію, заповівши, що вони ще раз прийдуть. І прийшли, але не самі, а з якимось третім паничом, трохи старшим ніж вони, а той таскає горнець кислого молока, хліб, сир, та каже:

— Оце підвечірок, бо ви здорожені, то попідвечіркуюте.

— Та за што, паничу, така гостина?

— Не питаєте, а їжте, ось тато йдуть, то вам скажуть за що.

Вийшов з веранди старенький пан-отець. Привітливо усміхнувся до мазяра.

— Як ся маєте Юрку. Давно вас не видів, — заговорив підходячи до Юрка.

— Слава Ісусу Христу, я тижек єгомостя давно не видів, барз есте ся постаріли, єгомостуню.

— Што зробиме, Юрку, старіст не радіст, ти тижек подався, хоц молодший од мене.

— Грисю, привитайся з єгомостем — звернувся Юрко до сина.

— То ти уж такого сина маєш?

— А маю, єгомось, маю, росне як на дріжджах, барз цікавий, рвеса до сьвіта, їде зо мнов, нех видит, як го сьвіті водится.

— Ано то добрі, добрі, нех їде, лем му повічте, жеби ся з тими українцями не задавав, бо то зараза куцохвоста, таки часи настали, же ся гнес люди своєї матери вирікают, так, так, не треба далеко глядати, смот, тот найбільший студент, то мій наймолодший син, а тоті підростки, то мої внуки, і што ти, Юрку, повіш, пішли меже люди і уж мі цвірінькают не так як Бог приказав, а зак били дома, то шитко било добрі, не знали тої куцохвостої фонетики, не знали ніякої України, а гнес тоті пущівірки мене старого хотят розуму вчити.

— Та дякую єгомостеві барз красні, же мі повіли, што і як, бо я на то не вчений, треба буде, сину, добрі міркувати, што єгомось повідают, они на то вчени, жебис знав, што до чого. Може єгомостеві мази лишити?

— А треба троха, треба, лем доброї, бо ти маєш часом недобру, за борзо висихат.

— О, єгомось, вам мусит бити добра, я знаю, часом так випаде, же є троха фальшива мазь, як не стане, то мусит человек якоси штудерувати, але вам я такої не дам.

— А деж ти тепер їдеш?

— Поїду на Сянік, єгомось, а пак далі на схід, де мя очи поведут.

— Звичайно, старий вакабунда, — засміявся пан-отець.

— А жебисте знали, жем вакабунда, я би гмер од того, якби мі дахто казав дома сидіти як зима так літо. Не гден, єгомось, так штоси человека млоїт під серцем, така ня манколія бере, же не всіджу в хижі, лем бим кадиси летів меже люди, на доли, хоцби і тої мази не треба било, то шитко одной, я би дома не сидів. Я би си даку іншу маркерацию видумав, а як ні, то бим ся наняв і до тяжкої роботи, бо я ся роботи не ганьбю.

— То добрі, Юрку, то добрі, же ти си так вмієш раду давати, а што ся тичит сина, то я маю ту в Риманові купця, він ся називат з панска Діссель, але то буде наш простий Дишель, я ти дам до нього лист, може він возне твого сина до свого skleпу. То би било добрі, купці гнес панове, а тот Дишель не має дітей, то як ся твій син буде добрі справував, то може потім бити его наслідником.

(Далі буде.)

У ремісника золота рука

3)

Степанко не знав, чи тікати, чи просити, щоб його міські бахурі не били.

— Пач, Валек, яке он ма лапце на ногах і бяле порткі. Валь го! — такими словами заохочував найстарший батярчук, щоб молодші кинулися на Степанка. Вони щораз ближче підступали та один міський обідранець уже руку підвів, щоб нею ляснути в лице збентеженої дитини села та в цій хвилині на його руку впав кінець грубої палиці, що нею підпирався хромий на ліву ногу хлопчина, який сидів на поблиській лавці. Батярчуки повтікали, однак хромий хлопчина впав на землю, бо його палиця вирвалася йому з рук і не міг сам устати. Степанко його підвів. І це наблизило обох недавно чужих собі ще знайомих. Богданко — так звався Степанків новий побратим, щодня приходить до публичного городу від сонечка набиратися здоров'ля. Його батьки бідні зарібники, мешкають на підсінні, тому Богданко на ногу нездужає. Із стіни мокрота слизими баньками пробивається, пліснь по кутах, а сонце ні разу в році не моргне своїм оком у це бідне житло. І тому нога болить.

— А твоя мама де мешкає Степане? — питався Богдан свого товариша.

— Далеко відділя, в горах, у селі. — сумно відповів Степанко.

На поблиській будівлі годинниковий дзвін годину илзвонив.

— Я завтра знову тут буду. Прийди й ти. Будемо разом бавитися — просив на відхідньому міський хлопчина селячка. І в папері подарував йому крімку хліба.

Степанко довго дивився, як його побратим підпавши кулею й другою здоровою ногою щораз далше відходив і на закруті перехресних стежок скрився.

— Один інакший та й він уже пішов. Плакати хотілося Степанкові в чужім, далекому місті. По добрій хвилині пригадав собі, що їсти хочеться; розгорнув папір і жадібно їв білий пахучий хлібець. Недалеко черчала чиста вода з джерельця, однак Степанко не мав такої відваги, щоб її напиться без страху.

Різні люди приходили до того саду. Пані з песичками і інші їхали візочками з малими дітьми; весело готалися школярі до своїх домів; деколи йшов у зеленій шапці чолов'яга та паличкою визбирував на дозі розкинуті папері та до деревляних скриньок усе життя скидав. І жовнір скорою ходою пролетів стежкою, в лахмітті бідні люди. На селі такого руху ніколи було, ані на празникове свято. — Хоч із усіх сіл йди до церкви посходяться.

Степанка знову кортіло в місто. Дерева є в горах, але завтра ще далеко. І до вечора ще не близько. Не треба ще бачити. І людей шукати.

Самотужки пригнав сільський хлопчина до великого міста. Він не пригадувався, що сотки таких, як і всіма стежками щоднини приходять до міста шукати праці. І з працею кращої долі. І сотки губляться цьому гізному міському збіговищі. Як у муравлищі. Які кривками вертають по рокові, або скорше до села; бо в місті на кожному кроці чигає на нещастя сільську дитину, якщо не каліцтво, то смерть і інші хороби. Місто п'явкою випиває кров із сільських тіл, тим воно й живе. Захлистується вічно голодне нектаром села. Міста без сіл погинули б у мліюка. Люди в місті не знають про те й тому вони з та-

СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ НА ЧУЖИНІ

полагоджує всі банкові справи з рідним краєм тільки через

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

У ЛЬВОВІ, ул. Словацького 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: Станіславів, ул. Собіського 11)

ким призирством дивляться на селян і зовсім їх легко-важать — гірше, як своїх слуг. І проступки в містах найгірші діються, безбожні діла, про які село в кошмарних снах уяви не має. Злодіяства, крадіж, вломи, бандитизм у різних закамарках і нічних норах, де гарячі чуби кровцю свою проливають і ножами себе калічать. Мало що живими людьми не торгують. — Тікай з душею від таких!... Здоров'ля тобі відберуть і душу вкрадуть міські злі духи! І того теж не знав Степан, що в місті деякі люди гірше голодують, як у горах. Тут один не знає другого, не порятує — ні за що в світі — в біді, не то кришинки хліба позичить. Гірші від голодних вовків і драпіжних звірів. — Бо таке грізне право голодного, безробітного люду, що в погоні за жадобою своїх низьких пристрастей забуло, що людина крім грішного тіла, має ще душу.

Місто має ще інших людей, що не всі злетіли на дно свого життя. Але доступ до тих людей теж грубими дошками заставлений. Вони творять своє вище життя, живуть у своїх кружках, одні ходять до урядів, працюють у крамницях, наукою займаються; вчать та других навчають, лад держать у місті, видають вказівки, щоб усюди лад панував і люди жили в гаразді. Ці люди є оком і сіллю кожного міста, так, як живчиком села буває його рухлива молодь під проводом своїх чесних батьків; так у місті ці люди верховодять.

Степанко сильно вірив у свою судьбу, тому нічо його не бентежило й тугу за мамою та сестричкою Одаркою в забуття відсилав. Він ішов сміливо вперед, хоч нікого ще в місті не знав. Однак надія, що він не пропаде між людьми, яких він бачив у церкві підбадьорювала молодого синка села. Мало хто звертав на нього увагу; вправді приставав деколи деякий прохожий і бачніше дивився на Степанка, але по хвилині йшов знову далше. Може білі леняні нагавки, соломковий капелюх і вовняна нагортка — як у горах зовуть гунька — цікавили декого, в сутті річи ніхто Степанка не спинював.

У середмісті Степанко ледви втік зпід транваю, що ненадійно з другої вулиці наїхав. Марненький волосок і був би залізний віз причавив необачного хлопчину. Степанко задивився на гурток школярів, що в супроводі своїх учителів ішли до своїх шкіл, або звиджувати деякі міські пам'ятки. Найгірше, де прийде-ся переночувати; хіба знов у полі за містом... Д. б.

Увага Садівники та Городники!

„САДІГОРОД“.

Під такою назвою вийде з днем 1. січня 1939 р. новий часопис, місячник, що його видає Товариство „Сільський Господар“, Львів, Руська 20. Часопис призначений для широких кругів наших садівників, городників, шкілкарів, господарів та господарів і прихильників-аматорів садівництва та городництва. В кожному числі багато статей, порад та ілюстрацій. Передплата на рік 2,50 зол., хто пришле передплату до дня 31-го січня 1939 р. платить за рік тільки 2 зол. Усі, що цікавляться садівництвом та городництвом, повинні мати в себе цей потрібний та дешевий часопис.

ЛИСТУВАННЯ.

Впр. о. П. Подляшецький у До: Боже заплать за все. Кріпкого здоровля бажаємо з Н. Р.

Впр. о. Декан Т. Хомко: щирий привіт з Рідних сторін і належна подяка.

Впр. о. Микола Денько з Пе: щиро дякуємо за бажання.

Впр. о. Іван Тилявський з Пітсбургу (Америка): за Новорічні щирі бажання найкращих успіхів „Нашо-му Лемкові“, шлемо братні поздоровлення та сердечно вітаємо Вас Дорогі Отче з Вашим приїздом з Канади до П. Америки.

Хв. Т-во „Луг“ у До: цілорічно передплату одержали, бажаємо успіху в культурно-освітній праці з Новим Роком.

На товариських сходинах у Новому Санчі зібрано як добровільний даток на пресовий і книжковий фонд „Н. Л.“ квоту 10.25 зл. Щира подяка та бажання Кращого Нового Року.

Вп. А. Яцків у Кр.: за часопис по кінець 1938 р. вирівняна належитість. Гарзд.

Вп. Юрій Опалка: в імені Андрія Бурки з В-ка за переслання для нього передплати на 1939 рік та жертви на Р. Ш., У. І. і поміч студ. молоді. Боже заплать!

Вп. Роман Кишакерич: щира подяка за все.

Вп. Степан Сурмак: Гарзду бажаємо, одержали.

Вп. Іван Ксеніч з М. Св: часопис посилаємо як найточніше й окремо реклямовані числа. Здоровля бажаємо.

Вп. Михайло Лепак з Па: заплачено по кінець липня 1939 р. Приєднайте нам нових передплатників. Братні поздоровлення.

Вп. Лев Бобак у Росфорд, Огіо: переслав для свого брата в селі Воську, Йосифа Бобака сина Миколи, передплату на 1939 рік і на книжки „Бібліотеки Лемк.“ Привіт!

Вп. Теодор Серняк з Пере: Вашу картку через Народню Справу ми одержали, часопис Вам шлемо. Привіт

Вп. Павло Харидчак з У.: щиро дякуємо за бажання.

Вп. Андрій Галько з В. Ш.: за збірну передплату щира братня подяка; картку ми одержали, нам також сумно, що такі чуда діються в дорозі з часописом. Держіться, гарзд.

Вп. Захар Зендран з Ре: щира подяка.

Вп. Петро Долошинський з Ял.: гарзду бажаємо та гарно дякуємо. Від нас одержите ще для Чит. Пр-світа одну книжечку п. н. Лови на Бескиді, бо 1 зл. е ще у Вашу користь. Привіт.

Проти ружиці безріг щепити треба безроги тільки сировицею і щепленням

„СЕРОВАК“

Інформації на бажання „СЕРОВАК“, С-ка з обм. п. ЛЬВІВ, Падеревського 5, тел. 201-07

Знаний календарець „ГОТОВСЬ“ на 1939 р. несподівано сконфісковано й тому цього року появилсь він дещо г-зніше під назвою „УСЕ ГОТОВСЬ“.

Обем 96 сторінок, ціна 20 сот. Замовлення слати на адресу: Адміністрація „УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА“, Львів, вул. П. Скарги 5.

НАЙНОВІШІ ВИДАННЯ РЕВІЗІЙНОГО СОЮЗУ
УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ.

Др. Ілля Витанович: Нарис суспільно-економічної української історії (популярний виклад)	0.50
М. Корчинський: Кооперативне право	3.—
Правильник Українського Кооперативного Банку	0.75
Др. Ілля Витанович: Володимир Навроцький (1887—1882): Перший український статистик-економіст в Галичині на тлі своєї доби	1.—
Василь Нагірний: З моїх споминів. Львів, 1935.	0.75
Ширль Жід: Програма кооператизму	2.—
К. Коберський і В. Левицький: Ідеологія кооперації	2.—
Слово — збірка віршів на кооперативні свята	0.60
Т. Фотинюк: Гриби та їх перерібка	1.—
Туган-Барановський: Кооперація, її природа та мета	2.—
К. Коберський: Плянове господарство. Велика проблема нашої доби	0.50
І. Федак: Як розвивалися шкільні каси ощадности	0.20
Ю. Танчаковський: Як зберігати товари у споживчій крамниці	1.—
Джорж Рессель: Кооперація і національні завдання	1.50
В. Січинський: Нариси з історії української промисловости	1.50
П. Мигович: Льон і коноплі	0.50
П. Мигович: Торгівля шкірою	0.50
С. Луцький: Кооперативні проблеми	1.—
Кооперативна пропагаторка та її завдання	0.50
Т. Фотинюк: Садovina і городина — збір, зберігання, пакування та сушення	1.50
Олена Бережницька-Будзова: Квітник селянки	0.50
Олена Степанів: Кооперативи здоровля, друге змінене видання	0.50
Константина Малицька: Рідний промисл — діточа ревія	0.30
Г. Туров: Справедливі піоніри кооперації, сценічна картина	0.30
Др. П. Панченко: Порадник крамаря	1.—
Р. Левицький: Відсоткові табелі	2.—
Ірена Гладка: Як улаштувати кооперативне свято	0.15

Адреса замовлень:

РЕВІЗІЙНИЙ СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ

Львів, вул. Технічна 1.

Телефон 240-96.

Чековеkonto 503-92

Та нема кращої над каву

„ПРАЖИНЬ“

її пють всі, що шанують своє здоровля.

СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ

Львів 24, ул. Жовківська 188.

Перша українська Блаватня

В ДИНОВІ

Ж 8 33 поручає
всілякі матерії, зимові та літні —

по цінах конкуренції
Великий вибір. Петро Кос. Обслуга ретельно

Наше Лемко

Rok VI.
Рік VI.

NASZ

ŁEMKO

№ 3 (123)
Ч. 3 (123)

Lwów, 1. lutego 1939.
Львів, 1. лютого 1939.

Виходить двічі в місяць.
NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.
Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1-80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Аматорський Гурток при Читальні „Просвіти“ в Гуті,
коло Березова.

Українська дівчинка в Команчі.

У ВАТИКАНІ ПРО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

В останньому числі півофіційного органу Апостольської Столиці „Оссерваторе Романо“ його політичний редактор обговорює широко українські справи.

Торкаючись проблеми Карпатської України, стверджує, що вона в господарському відношенні цілком самовистарчальна й здібна до самостійного політичного й культурного життя. Акцію за спільним кордоном осуджує. Врешті підкреслює великі заслуги Прем'єра о. дра. А. Волошина й Міністра Ю. Ревая.

РОЗБУДОВА ПОЧТОВОЇ СІТКИ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Дирекція поcht і телеграфів у Хусті підвищила поchtовий уряд у Хусті та Сваляві до I. категорії поchtових урядів. Тепер Карпатська Україна має 2 поchtові уряди I. категорії, 14 урядів II. категорії та 16 III. кат. З приводу територіяльних змін розширились округи деяких поchtових урядів, тому теж у найближчому часі дирекція поcht відкриє 4 нові поchtові й телеграфічні уряди, а саме в Невицькім, Кольчині, Великих Ласах та в Хмільнику.

Негайно присилайте передплату!

„НЕ БУДЕ ПОЛЬСЬКО-МАДЯРСЬКОГО КОРДОНУ“.

Розписуючись широко під наведеним наголовком на тему приступлення Мадярщини до протикомінтернівського пакту, „Тидзень Роботніка“ (Варшава, ч. 4 з 22. м. м.) ствержує: „Зміна, що наступила в наставленні закордонної політики Мадярщини, не є корисна для Польщі. Мадяри, приступаючи до осі Берлін-Рим, остаточно виреклись Карпатської Руси й спільного кордону з Польщею“.

НАЗВА НАШОГО ЧАСОПISУ.

ВП. Читачі напевно звернуть увагу на змінений вигляд наголовка нашого часопису. Для пояснення подаємо, що новий пресовий закон наказує подавати назву часопису латинськими черенками та у польській мові, у графічному оформленні наближеному до українського оригіналу. З огляду на вимогу дотичних влад виконуємо постанову нового закону. — Редакція.

Рятуйте наші душі

ДО ВІДОМА ВПР. ОО. МІСІОНАРЯМ.

Невеселі вістки доходять до нас із Лемківщини. Ще сумніше стає на душі, як поїхати на Лемківщину та наочно бачити те нещастя, що чорною зморою повзає в лемківську хату.

Для кращого представлення справи наводимо вітки з деяких письм, що останніми днями прийшли до нас:

„В нас велика біда. Зарібків ніяких, а жити треба до якогось часу. Може там во Львові найшлася б для мене даяка робота, або служба; я шитко потрафлю робити, лем ня там зараз возе, бо я ту марні пропаду“...

„Перше нас розпичували жида, а тепер маємо своїх шинкарів, што купуют шпіритус до паленя, розроблюют водом тай продают. Што друга, третя хижка то шинк такий, а тоту шпіритаюку пют шитки од старого до маленької дітини. Перше то пили лем на сьвята, або на кстини, ци весіля, а гнес пют кожного дня, пють і гводне і в ночі; пют і на каліцтво сходять“...

„Роспушта г нас велика, якби-сте ту приїхали, то бисте ся перестрашили, — правдива Содом і Гомора. Школи немаємо, читальні тижек неє, лем комуністи байдурят о своїм раю“...

— Тота змора комуністи знову підносять голови. Якоси кушенька були притихли, бо їх команданти в гарешті сидили, а тепер, як тоти жидівски послугаче повертали з гарештів, то наново зачинают свою роботу. І в селі таке деспетя ся діє, што в білий день страх селом перейти“...

„На тогорічне Різдво то тівко перепили той смердячой шпіритаючиска, што найменше в млині змолот би ньом зо три метри оркішу, якби шпіритаю тоту виляв на млинське колесо. Заглада над нами! Рятуйте нас!“

Такі й тимподібні письма одержуємо й неменше сумні вістки щодня приходять до Редакції „Нашого Лемка“. Мусимо сказати, що всі вони правдиві, бо ми своїми власними очами те все недавно бачили, в час хвилевого побуту на Лемківщині.

Правда, є в наших лемківських селах і відрадні прояви, бадьорий підйом духа, велика охота до праці та науки, але майже загально панує така матеріальна нужда, що й засобів не стає до піддержки цих відрадніших — бо культурних проявів.

Тому на весь голес кличемо: Рятуйте раді Бога душі тих, що тонуть у морі денатурованого шпірту!!

А рятунок цей має бути двоякий: Там, де вже засіяне зерно правди, треба його плекати, щоб воно належно зійшовши росло та видало бажаний овоч. А там знову, де це зерно правди й чесного життя ще не засіяно, треба негайно обліг до засіву підготувати.

В першому випадку отвирається широке поле до праці для всіх наших культурно-освітніх установ та організацій, зокрема для наших засібініших одиниць; стже для місцевих Душпастирів, Лікарів, Адвокатів та інших Громадян, які пішли б у село та хата за хатою здобували людей до християнської громади та відповідніми відчитами, курсами поборювали це жажливе пиянство. Треба дати жаждучому Лемкові книжку, добрий часопис, треба навчити нашого брата, як добувати засоби до культурного життя на своїй землі не тільки з рільництва, але навчити його, як творити на своїй батьківщині торговельно-промислові варстати праці й заробітку. Зновже цих з Лемківщини, які поза

Нова книжка-підручн.к для крамарів!

Д-ра П. Панченка:

ПОРАДНИК КРАМАРЯ

необхідний кожному крамареві в його праці.

Ціна 1 зол., з пересилкою 1.25 зол.

Замовляти в Р. С. У. К.

межами своєї тіснішої країни шукають порятунку пригорнім до себе та допоміжм знайти працю. При цьому поміч не така складна, або неможлива, — треба тільки дрібку доброї волі та серця.

Одначе в другому випадку, де треба щойно підготувати обліг під засів, — яка має бути ця наша поміч? На це питання знаходимо відповідь в одному письмі, яке ми одержали недавно із Сянока:

„...МОЖЕ ВИ ТАМ НАЙДЕТЕ ДЕЯКУ ДОРОГУ ДО НАШОГО ДОСТОЙНОГО КНЯЗЯ ЦЕРКВИ, ЩОБ НАМ ПРИСЛАЛИ ОТЦІВ МІСІОНАРІВ, ЯКІ НАВЕРНУЛИ Б ЛЮДЕЙ ДО БОГА, БО КОЛИ БОЖА ПРАВДА ЗАПАНУЄ В НАШИХ СЕРЦЯХ, ТОДІ Й ДЕНАТУРАТ ШЕЗНЕ З НАШИХ СІЛ І КОМУНІСТИ ОПАМ'ЯТАЮТЬСЯ...“

І дійсно, в цьому другому випадку допомогти може тільки Божя сила. Перед нашим Духовенством стоїть отвором дуже вдячне завдання й велика культурно-місійна праця. До того цій праці не подолає самий Отець парох даного села. Замало є скликати людей до церкви й тут їх у правдах нашої св. віри обучувати; під теперішню пору треба йти зо словом Божим від хати до хати, так, як це роблять ОО. Місіонарі в деяких краях Африки; так, як Христос ішов з Апостолами від села до села, щоб нести незрячим світло Правди, хворим від алькоголю лік і здоровля, сумуючим з приводу лихоліття і недоли радість життя та надію на краще завтра. Те все може зробити тільки Місіонар - Духовник. Знаємо, що в рядах нашого Впр. Духовенства є золотоусті бесідники та вчені теологи, які не людину, але камінь зрушили б своїми проповідями.

Знаємо й те, що наше Духовенство обтяжене обов'язками, одначе висказуємо надію, що Впр. ОО. Василіяни та Впр. ОО. Редемптористи повинні без окремого поручення взяти розпачливе прохання наших братів Лемків під ласкавішу розвагу та негайно підготувати пляни праці, щоб рятувати Лемківщину перед запоганюванням обичаїв та повільною смертю.

ГРИГОРІЙ ГАНУЛЯК

Лемко із Синева.

Не тримайте безужиточно дома долярівок, інвестиційних позичок та інших цінних паперів. Пересилайте їх в депозит до

ПРОМ - БАНКУ

Львів, ул. Гродзіцких 1, І. п.

Тел. 292-15 і 200-15.

Охороните цінні папери перед крадіжою, знищенням та довідаєтеся про виграну згл. в речинці заінкасувати Вам відсотки.

Важливий розпорядок

ОБМЕЖЕННЯ В ОБОРОТІ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.

На основі ст. 5 уст. 2 закону з 14. квітня 1937 р. про обмеження обороту нерухомостями з парцеляції міністерство хліборобства і рільних реформ видало розпорядок (Д. 3. ч. 3, поз. 9), що устійнює величину самостійних господарств на просторі воевідств: тернопільського, станіславівського, львівського і краківського.

ЛЬВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО.

На просторі львівського воевідства величина самостійних господарств сягає **3 га в повітах:** ярославським, короснянським, львівським, ланцутським, переворським і ряшівським; **4 га в повітах:** бобрецьким, дрогбицьким, городецьким, мостиським, ніським, перемиським, рудецьким і сокальським; **5 га в повітах:** березівським, добромільським, яворівським, любачівським, равським, самбірським, сяниським і жовківським; **7 га в повітах:** лиським і турчанським.

КРАКІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО.

На просторі краківського воевідства величина самостійних господарств сягає від 3 і пів до 6 га з тим, що в повітах: ясельським і новосандецьким 5 га.

До величини згаданих самостійних господарств не вчисляється зовсім неужитків, вод і площ під лісною управою, або які творять лісний ґрунт. Розпорядок обов'язує від 17. січня 1939 р.

*

Значіння цього розпорядку в тому, що він може стягнути на згадані господарства ті самі обмеження, яким підлягають господарства, що повстали з парцеляції. Отже вище згаданих господарств не можна буде без дозволу влади в цілості або частинно збувати, ділити, виарендовувати, заставляти або обтяжувати. Крім того власники згаданих господарств, подібно як власники господарств з парцеляції, мусіли б особисто господарити на цих господарствах. У ліцитації цих господарств могли б брати участь лише ті особи, які виведли на купно нерухомостей дозвіл компетентної влади. Далі згадані обмеження торкалися би не лише первісних набувців, але і пізніших.

Вичислені обмеження, що випливають із закону про обмеження обороту нерухомостей з парцеляції (Д. 3. ч. 36, поз. 272 з 1937 р.) будуть торкатися тих селянських господарств тоді, якщо їх побільшено до норм самостійного господарства придбанням наділів із сусідської парцеляції вже по вході в життя згаданого закону, себто від 14. травня 1937 р. Його постанови з обмеженнями не будуть відноситися до тих селян, які відкупили вже давніше землю від колоністів, а не безпосередньо з парцеляції. Вкінці обмеження мусять бути вписані в гіпотечних книгах, що дуже легко зробити, бо до цього закон вимагає лише внеску влади (староства), щоб обов'язували власників самостійних господарств.

Отже над згаданими самостійними господарствами, що походять з парцеляції, повисло марево **неподільності**, проти якої не можна би підносити ніяких застережень, якби урухомлено довгорочинцеві кредити на родинні сплати, якби вже переведено основну реформу спадщинного закону, признано податкові привілеї, переведено основні меліорації та комасації. А покищо цього нема. (Діло).

Йорданське Свято

40 ТИСЯЧ ВІРНИХ НА ВОДОСВЯТТІ.

Такого величавого Свята Йордану не памятаємо у Львові від давніх часів. Цього року святові сприяла особливо погода.

Вже від 9-ої години явилися на Ринку процесії з хоругвами з поодиноких львівських церков.

В 11. год. Ринок заповнили вже такі маси народу, що нікуди — з ніякого вугла Ринку — пропхатися нікому не було вже можна.

Увесь коловий рух припинений. Трамваї обїздили Ринок іншими вулицями. У вікнах і на балконах кам'яниць, головно по наших установах, повно глядачів. Процесії співають святойорданські пісні. Окрему увагу звертає на себе прекрасна дута орхестра Т-ва „Зоря“.

З великою увагою й напруженням духа прирочних мас відбувається водосвяття коло криниці біля „Пром-Банку“ й аптики Терлецького. Святити воду Кию Іван в асисті капітули й численного українського духовенства. Співав хор українських богословів під управою теолога Якубця. Велику групу творить „Молода Громада“ й представники наших установ. Між лісом прапорів звертає на себе увагу прапор Головного Т-ва „Просвіта“.

У святі Йордану взяло участь около 40.000 українського народу. Зокрема масову участь взяло українське міщанство й працівники по українських торговельних і всяких інших установах.

ОДНО СЛОВО НА „ОДНО СЛОВО“ ЄЗУІТСЬКОГО „ОРІЕНСУ“

Єзуїтський „Орієнс“ закидає „Нашому Лемкові“ в своїм ч. 5. з 1. X. 1938 р. що в статті „Нашого Лемка“ з дня 15. IX. 1938 р. п. з.: „Наше становище“ є бущімо розбіжності між нашим засадничим становищем в релігійно-церковних справах та нашим спеціальним відношенням до Апостольської Адміністрації на Лемківщині.

Можемо зі спокійною совістю запевнити Шанов. Автора цієї завваги, що такої розбіжності в дійсности зовсім нема. Наше згадане відношення було поотвільповідником до тих прикрих і сумних, а на наш галку для релігійно-церковних католицьких справ шкідливих деяких потягнень і заряженнь, що їх впливували і вводять формальні і неформальні керманічі Апостольської Адміністрації на Лемківщині. Зрештою хай Шанов. Автор запізнається з високим писемом Апостольської Нунціятури у Варшаві з дня 21. чи 22. квітня 1396 року скермованим до проводу Апостольської Адміністрації, а пересвідчиться, що і Вища Церковна, Католицька Влада виступала проти тих і таких самих потягнень, які ми теж побороювали, та їх заборонила. Треба тільки попросити про текст згаданого письма у Варшаві при вулиці Алея Шуха 12., а тоді Шанов. Автор не закидав би нам ніяких непослідовностей в нашім становищі. А там від вулиці Раковецької 61. не так дуже далеко.

Тому з наукою про католицьку правовірність, чи дисципліну хай ралше звернеться „Орієнс“ до тих, яких він неfortunно боронить. Ніякий церковний уряд не уповажнює нікого до шкодження інтересам Кат. Церкви і свого рідного народу та нікого не зобов'язує до цього, щоб таке шкодження похвалював, та з ним погоджувався.

З кругів приятелів „Нашого Лемка“.

НОВИНКИ

Ще раз пригадуємо, що найвищий час присилати передплату й довг за календар на 1939 р. Памятайте, що кожний сотик, скоро присланий, помагає нам видати ще кращий часопис і нову книжку. Рукописів, що готові до друку, в нас повна течка.

Плямистий тиф. У присілку Глибоке коло Східниці (Дрогобиччина) занедужало 6 осіб на плямистий тиф. Зберігайте чистоту у ваших хатах і не пийте сирі води, але переварену.

За нелегальне посідання військового кріса окружний суд у Стрий засудив Миколу Нишця з Устя, пов. Жидачів, на кару одного року в'язниці. Без дозволу влади не вільно держати в хаті жадного оружжя.

Давні 20 златові банкноти (паперові двацятки) з датою видання 1. III. 1926 і 1. IX. 1929 можна вимінити на нові тільки в централі Поль. Банку до 30 червня 1939 р.

Виселили 250 польських робітників із Франції за те, що вони брали участь у великому штрайку, який відбувся в цілій Франції 30. XI. м. р.

Всі ті, що влаштовують просфори, театральні вистави, концерти, забави та інші імпрези нехай памятають, що весь дохід з таких імпрез треба прислати до Рідної Школи у Львові, вул. Сикстуська ч. 46.

Напився. До Ясла привезли недавно одного молодця, який на забаві так „заляв“ себе денатуратом, що жадна лікарська поміч йому не допомогла й він серед страшних мук помер. Чуєте шпиритайчаники?!

Маляри зреклися Закарпаття. Часописи повідомляють, що Мадярщина приступила до протекторатного союзу держав, цей союз творять: Німеччина, Італія та Японія, і рівночасно зреклася всіх претенсій до Карпатської України.

Напередодні Різдва заборонили всі воевідства традиційну коляду Рідній Школі, покликуючись на збірку для безробітних. Заборона викликала велике вражіння, преса містить листи громадян, що присилають збільшену коляду Рідній Школі безпосередньо.

„Гітлер зробить порядок“. Суд засудив у Тешині одного німця на 7 місяців тюрми за те, що він гово-

рив прилюдно, що порядок у Польщі буде тоді, як приїде Гітлер. За те саме засуджено Голембійовського в Бидгощі на 4 місяці; а Зюлковську в Грудзондзу на місяць тюрми і 20 зл. кари за вислів: „Тіштеся, — незадовго прийде Гітлер і зробить порядок, бо в Польщі порядку нема“.

Пожежа газів у нафтовому шибі. Земний газ, що видобувався при будові нафтового шибу Польміну в Ганьківці коло Ясла, загорівся. Пожежа тривала цілу ніч.

Пачка з мертвими тілами. У вагоні особового поїзду між Хабівкою та Закопаням найшли пачку з трупами двоє немовлят. Ось до чого доводить безбожне грішне життя.

Мадярська пропаганда в останньому часі прийшла, на її думку, на найкращий спосіб, як привернути до себе карпато-українське населення. В околиці Великих Комят привезли мадярські терористи на границю пакунки, що в них було по трохи всяких продуктів, як сала, фасолі, хліба і т. п. Вага одного пакунка була до 5 кг., а зверху були написи: „Братям русинам браття мадяри“. Ці пакунки потім роздавали людям та збирали дрова в пограничному лісі. Мадярська пропаганда певне сподівалася, що карпатські українці будуть захоплені цим „щедрим“ подарунком і самі полетять в обійми мадярських терористів. Але селяни віднесли ці пакунки до жандармерії і заявили, що таких жебращьких дарунків не приймають. На декотрих пакунках було тяжкою селянською рукою написано: „За мадярську солонину — не поїдамо Україну“, або „За зіпсовану фасолю — не підемо у неволю“.

Звертаємо всім увагу, що всі листи, які приходять на нашу адресу з допискою, щоб ми передали до іншої Редакції, підуть до коша. Тому кожний лист треба вислати на таку адресу, на яку він призначений. Те саме гроші, призначені на Рідну Школу, Українських Інвалідів та на інші добродійні цілі треба завжди вислати до каси того товариства, для якого ці гроші призначені. Ми не маємо часу вести окремих книг, ані стільки людей в нас не працює, щоб вони могли розносити листи, або гроші. Памятайте про це. Але звіти з переведених добровільних збірок і датків радо будемо поміщувати в нашому часописі. Тому при дописах треба писати: Гроші на Р. Ш. в квоті пр. 100 зл. переслано до Головної Ка-

си Р. Ш., а звіт одночасно пересилаємо до ласкавого поміщення в „Н. Л.“ Тоді буде лад і порядок і небагато заморожи.

Поліція у Польщі в числах. 3 дискусії над бюджетом міністерства внутрішніх справ у варшавському соймі довідуємось, що польська поліція має: одну головну команду у Варшаві, 16 воевідських команд, 16 слідчих урядів; 6 команд міста; 8 команд повітів і міст, 255 повітових команд, 61 слідчих виділів, 2.729 постерунків, 10 компаній поліційної резерви, 1 компанію запасу рядовиків у Жирардові, 1 кінний дивізіон, 2 шwadрони поліційного запасу, школу старшин і рядовиків — разом 876 старшин, 291 урядовців, 29.926 рядовиків і 726 нижчих функціонерів. Річно видається на поліцію в Польщі 100,000.000 злотих (сто мільонів зл.).

Тільки здорові можуть женитися. В Німеччині 1939 рік буде проходити під гаслом „рік здоровля молоді“. У зв'язку з тим провідник німецької молоді Бальдур фон Шірах доручив провідникам молоді, щоб перед заручинами зверталися до штабу за спеціальним дозволом, що його можна буде дістати за згодою лікаря. Лікарський штаб організації гітлерівської молоді підкреслює, що здійснення гасла „рік здоровля молоді“ буде зводитися до того, що молодь буде гігієнічно жити, відповідно відживлятися, плекати зуби й тіло, не вживати алькогольних напитків, не курити тютюну та займатися різними спортами та руханкою.

По 2 роки в'язниці за намагання перехід із зброєю на територію Карпатської України. Стрийський окружний суд засудив на кару в'язниці по два роки та втрату громадянських прав на 5 років Романа Кондрата і Симона Завалку, ремісників зі Жовкви, які намагались перейти нелегально кордон Карпатської України та вступити до українського легіону. Суд станув на становищі, що вони провинилися проти закону про обов'язкову військову службу і проти президентського декрету про державні кордони. — Цей самий суд засудив на в'язницю від пів року до двох років та втрату громадянських прав на 3 до 5 літ: Василя Перика, Д. Годовчака, Ф. Кінаша, М. Спалила, Ю. Меленя, Д. Ковалева та І. Кіщука, які гуртами намагались перейти кордон Карпатської України зброєю у зброю військового типу.

Українська молодь в Злоцькій к. Н. Санча.

Несподіванка

— Повідали, Ваню, што велика біда в селі. А я тобі речу, што тото шитко неправда.

— Ид же, ид. Лем позерай доокола себе, кет не віриш. Не лем біда, але така нужда, аж вугла тріщать.

— Ніт, не дам віри такій бесіді. Бо хоч є зле, але ми сами собі винни. Чом не робиме так, як інші люде?

— Ба, а што інші роблять?

— Гвариш, што то така тяжка справа на тоту хлопську закрутанину? А мі ся заєдно здає, што, якби так кожде село, хижа за хижом, газда за газдом, кождий чоловік зялися за руки, то не біду, але пів світа переоначили би своїм силом.

— Бесідуєш, Петре, як дакий гадукає.

— Ні, я не вчений, але читаю газету й вірю, што кождий так бесідував би, якби в кождій хижі люде більше позирали за радами розумних і мудрих наших приятелів, ніж газдували старим нездалим способом. Слухай, Ваню! Газдувати то тяжек нелегка річ. Певні, што паплятися в ґрунті кождий потрафит, але што з такого бадрування? Сіяти зерно на то, щоб воно насіння вернуло, то таке газдування ні причому. Бо газдувати треба конечно з книжкою. А найкраще така книжка для доброго газди, то Сільський Господар. Там, брате, наш ратунок і наші повні сипанці. А маєш кусок неужитку коло хижі, то закладай сад, і в саді город. Не знаєш сам, як, то й ту Сільський Господар тобі поможе. За марних 2 і пів злотика будеш діставати газету, яка зоветься „Сад і Город“. А там навчишся, што клаптик твого неужитку більше тобі принесе, як два морґи підлого поля на каменах.

— Справди, чужак з тебе, Петре. Од кого тото ти довідався?

— Мій старший брат, што поїхав до Америки, зробив мі таку несподіванку й то на саме наше Різдво. Він, як був дома приглянувся тому нашому газдуванню й коли поїхав за море, то вистарав десь адресу нашого українського товариства безпеки на життя у Львові Карпатії, і там мене обезпечив. І видиш, брате Ваню, від того часу, як мене Карпатія повідомила, што я обезпечений, то впав з мене великий тягар — што буде з моїми дітьми, як би я — не дай Боже — несподівано помер. І ти напиши до Карпатії по інформації, але таки зараз і будеш бачити, як весело на душі, коли ти не журишся тим, што буде з твоєю родиною. Брате, брате, ми так повинні всі зробити! Тоді біда щезне з наших сіл, як росичка на сонці. Я прийду завтра до вашої хижі, а ти склич сусідів, то си ще кращу бесіду заведемо.

Ю. Т.

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі закупи треба полагоджувати в складі

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Тут купуйте споживчі й кольоніяльні товари, насіння господарських рослин і трав.

Загикування

Загикування найчастіше виступає вже в ранньому дитячому віці, від 3 до 5 років. Звичайно родичі цілком несподівано спостерігають, що їхня дитина, яка вже говорила цілком добре, починає деколи повторювати один, а то й декілька разів якесь слово або якийсь звук при розмові. Буває, що дитина підчас цілої фрази „спіткнеться“ тільки на одному слові чи звуку. Так непомітно дитина починає гикатися.

Ці перші прояви загикування лякають батьків і вони починають вживати заходів, аби дитина відзвичаїлась загикуватись та таким чином запобігти цьому лихові ще в самому початку. І саме тоді бачимо, як навіть інтелігентні батьки роблять першу помилку при спробі „знищити“ цю першу прояву загикування. Щож вони для цього роблять?

Звичайно батьки накричать, навіть наляють дитину. Через те дитина, яка часто сама не помітила, що вона трохи загикується, звертає тепер увагу на ці перші прояви своєї мовної хибі. Батьки ще більше цьому сприяють, коли приневолюють дитину повторити слово, на якому вона загнулась. Дитина сама вже починає вправлятися на таких словах і впочатку досить успішно. Та найгірше тут те, що увага дитини вже буває постійно зафіксована, затримана на цій першій мовній хибі. А наслідком цього буває те, що невдовзі хибя ця автоматизується, повторювання слів та звуків стає все частіше й ніякі погрози та докори батьків уже не всилі виправити їх, дитина загикується все більше й більше.

Якже повинні у таких випадках поступати батьки?

Найважливіше, коли родичі, близькі чи вчитель спостережуть, що дитина починає загикуватись, не повинні показувати по собі, що це запримітили. В ніякому разі дитина не повинна затримувати своєї уваги на цій мовній хибі, коли родичі самі не звертають уваги дитини, то часто загикування минає за якийсь час само від себе. Коли ж ця хибя щораз побільшується, тоді справа вимагає лікування у спеціаліста і то найкраще після шостирічного віку дитини.

Навіть і в цьому випадку дитині не треба говорити про те, що вона загикується аж до того часу, доки вона не почне лікування. Найбільше, що батьки можуть сказати дитині, яка загикується, щоб вона говорила повільніше, не спішучи. Але це треба робити лагідно, з тактом. Часто цього досить, щоб дитина перестала загикатися.

В.

Шийте

Нитками

„Центросоюз“

Всеволод Ярославич.

Християнство на Лемківщині

(Від найдавніших часів до церковної, Берестейської Унії).

ЛЕМКІВЩИНА В ЄРАРХІЧНІЙ ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СТАРО-УКРАЇНСЬКОГО ЕПІСКОПСТВА В ПЕРЕМИШЛІ.

Коли й серед яких історичних обставин наступило узалежнення Лемківщини від церковно-єрархічним оглядом від греко-українського єпископства в Перемишлі, цього не дається покищо джерельно устійнити. Можна з солідною, історичною правдоподібністю припустити, що сталося це з хвилиною, коли на княжій Русі-Україні поширилося загально християнство, та коли під культурно - національний і державний вплив цієї княжої Русі-України — враз з Червоними Городами підпала теж і Лемківщина. А що згодом на заснування староукраїнського єпископства в Перемишлі подають історики на другу половину XI століття¹³⁾, отже на цій основі можна припускати, що Лемківщина зістала єрархічно зв'язана із згаданим єпископством при кінці XI-го, зглядно з початком XII-го століття.

Від того часу Лемківщина ділила історичну судьбу на рівні з українським, перемиським єпископством, до якого в 1422 році долучилося й самбірське єпископство. Першим єпископом на владичому престолі в Перемишлі, що прибрав теж і титул самбірського єпископа, був єпископ Ілія¹⁴⁾. Від того часу цей титул остався при перемиських єпископах дотепер. В XIII-ім столітті занеслася на київську, княжу Русь-Україну релігійна й церковна, византійська схизма, хоч наша історична Русь-Україна ніколи формально із св. Апостольським Престолом у Римі не зривала¹⁵⁾. Свідчать про це зносини галицького, українського князя Данила з Апостольською Столицею, від якої прийняв він — за посередництва папських легатів папи Інокентія IV.-королівську корону. Так само й пізніші володарі Русі-України й Литви ставилися прихильно до католицизму в своїй державі, та пороблено численні спроби й зусилля для поновного получения української Церкви з Римом. Однак мимо тих усіх заходів і старань византійська, церковно - релігійна схизма осталася домінуючою на українських землях аж до церковного собору в Бересті над Бугом в 1596 році, коли то українська Церква під проводом своїх тодішніх, патріотичних Владик приступила до церковної єдності з Римом.

Тому, що первісна Лемківщина підлягала володінню староукраїнських князів, отже під релігійно-церковним оглядом наступили в ній такі самі відносини, як і на прочій Русі-Україні. А саме, церковний роздор перенісся також і тут, та враз з корінною Лемківщиною обхопив теж й великий простір колись чисто українських земель, які широко та далеко розтягалися на захід від Перемишля й Сяну, а на північ

від Карпат і карпатського підгір'я. І ця якраз прикра в нашій церковній історії обставина влекшила непомірно поширення латинізаторської експанзії (впливу) на українські землі на північ від Карпат, а на захід від Перемишля й Сяну. Головними моторами цієї експанзії були: латинський клир, стало на нашому терені противний східньому, греко-слов'янському обрядові, й Східній Церкві, та латинський двір, всевладний в тих часах на наших землях. Ця противна духові св. Христової, Католицької Церкви, а на загладу нашого народу обчислена, шовіністична акція (ділання) не устала ніколи. А переводили її як раз з цілою завзятістю, безоглядністю і послідовністю двори й латинський клир.

Типовим зразком такої акції була прим. в XVI-ім столітті робота ославленої на ті часи, латинської місіонарки, Катерини Ваповської, подільської каштелянки, яка була тоді власницею динівського ключа дібр. До наших часів осталася переховувана в перемиському, латинському, капітульному архіві її грамота з дня 23. січня, 1593 р., в якій між іншими міститься такий конкретний прояв її місійних помислів щодо її „східних“ підданих¹⁶⁾: „Я. Катаржина Ваповска.. з цієї зверхности, яку нам над підданими Господь Бог дати зволив... ті Церкви руські на костели римської віри переміняємо, а що Приходства мали закуплені... сплатили ми все те, що їх було... Церкви в селах наших дідичних в Іздебках, в Лубній, Глоднім, в Бахурі, у Варі й на передмістю Динівським, в костели латинські переміняємо.. каплан — від нас презентований — має наперед наверхтати Русь до костела св. Римського (т. зн. на латинство — заввага автора), діти руські христити, і пильнувати, щоб у попів (т. зн. у незединених, українських священників — примітка автора) не були хрищені. 23. січня, 1593“. Вправді пізніше зістали на ново ериговані українські церкви й парохії в Бахорі та Динові, а то місцевим дідичем, Станиславом, Николаєм Ваповським, в 1645 р., одначе забраних у латинський табор душ вже ніхто для української Церкви, ні народу не привернув¹⁷⁾.

Не краще під тим оглядом діялося й після прийняття Лемками церковної унії з Римом, яке наступило на 100 літ вчасніше, як у перемисько-самбірській дієцезії. Латинізаторська робота між українським народом на Лемківщині, та на сумежних просторах і тоді не устала. Свідчить про те хочби датована в бодзянському замку грамота власника мушинського ключа дібр, краківського єпископа, Мартина Шишковського з дня 5. лютого, 1626 р., якою заборонив він помножувати в своїх добрах церкви й священників грецького обряду¹⁸⁾. Те саме стверджує теж і повна трагедія історія української церкви в Тиличі¹⁹⁾. Поставлено її за дозволом краківського, латинського єпископа Тилицького, який приділив був навіть для неї два лани ґрунту, та від якого й сама ця первісна місцевість Орнава отримала назву „Тилич“.

Краківський, духовний дідич зобов'язав при тім Тиличан до помочі при будові латинського костела в Тиличі, якщо зайшла б цього потреба. Хоч у дійсності ніяких латинників у Тиличі не було. (Далі буде).

Проти ружичі безріг шепити треба безроги тільки сировицею і щепленням

„СЕРОВАК“

Інформації на бажання „СЕРОВАК“, С-ка з обм. п. ЛЬВІВ, Падеревського 5, тел. 201-07

¹³⁾ Порівняй: Шематизм Лемківщини з 1936 р., стор. XII, § 4.

¹⁴⁾ Перемиський Шематизм з 1930 р., стор. IX.

¹⁵⁾ О. Й. Осташевський: „Про наш українсько-грецький обряд“ — Цим знаком переможеш — Ювілейні Проповіді на 950-ліття хрищення Русі-України, Львів, 1938., стор. 44.

¹⁶⁾ Перемиський Шематизм з 1879 р., стор. 90; Порівняй: Шематизм Лемківщини з 1936 р., стор. 46.

¹⁷⁾ Шематизм Лемківщини з 1836 р., стор. 46.

¹⁸⁾ Перемиський Шематизм з 1879 р., стор. 265.

¹⁹⁾ Василь Щурат: „В обороні Потієвої Унії“, Львів, 1929., стор. 16—20.

Григорій Марусин.

Напереломі

Повість з лемківського життя.

Грицькові аж очі заискрились від отих слів. Ось не треба буде вже довго шукати заробітку, ось вже є щастя, коб лише панотець написав цього листа. А панотець справді листа написав, обдарував ще Грицька якоюсь книжечкою, Юрко поладнав діло з мазею, подякував єгомостеві за гостину, та пішов до сусідньої хати на нічліг.

Ніч була погідна й тепла. Пеклася Юрко із сином під оборогом на соломі, та сон їх не береться.

Юрко згадує, як пізнав вороблицького єгомостя ще тоді, як служив у Перемишлі при війську, а єгомость там кінчили свої „школи“. Він ходив до катедральної церкви, та одного разу станув собі біля крилоса й почав підтягати за дяками „Світе тихий“. По вечірні підходять до нього „клерики“, розпитують відкля він, хвалять його голос, та запрошують, щоб частіше приходив до крилосу та помагав співати. Між тими клериками був і теперішній вороблицький єгомость. Він зацікавився Юрком, приносив йому завжди „Галичанина“, показував княжі пам'ятки у Перемишлі, та оповідав про те, що його татуньо є священником на Лемківщині, що колись і він там стане до праці над Христовим стадом. І з цього часу Юрко знає-оцього єгомостя. Коли їде в дорогу з мазею, завжди завадить об парохію свого знайомого пачотця.

А Грицько теж не спить. Йому аж голова ходором ходить від раптового щастя. Коли такий старенький, сивий, єгомость пише листа до якогось купця, то такий купець послухає єгомостя та прийме його до свого skleпу. А коли він вже почне продавати у skleпі, то святе життя настане для нього. І гарне вбрання собі купить, і грошей повно матиме, а часом поїде до Лосього, привезе мамі й сестричці гостинця, не забуде теж про старшого брата Ваня, що мучиться біля овець та нездалого господарства у горах.

Юрко думає про своє минуле, Грицько про своє майбутнє.

На дворі почало свитати, вже ранні пташки будяться, а батько й син щойно поснули.

*

Між фірами, що довгою валкою прямували до містечка Риманова, був теж осмолений мазюкою візок Сурмача. Сьогодні в Риманові торг. З усіх сторін їдуть фіри до міста, з усіх усядів манджають піхотинці з клунками на плечах. На фірах всяка всячина. Дрова, сіно, солома, ярина, збіжжя в мішках, горшки, деревляні вироби, телята, вівці, свині — усе, що можна продати, везуть на торг. Піхотинці теж несуть всячину „на продаж“, але в менших скількостях; одна газдиня несе курку, друга гуску, інша цибулю, часник, яйця, бундз, масло, гриби, ягоди, тощо. Деякі піхотинці їдуть голіруч; а точніше не зовсім голіруч, бо в кожного є здорова палиця. Це „згінники“, гандлярі худоби.

Такі гандлярі виходять звичайно на торговницю, вишукують собі відповідне купно, наприклад купують корову. Оглядають, обмацують, критикують або, як говорять лемки, ганьчуть, цебто вишукують різні хибби в худобині, щоб збити ціну до найнижчих границь та купити худобину, як найдешевше. Опісля спільники вишукують між селянами кандидатів на купно цієї штуки, захвалюють, підбивають ціну та продають далі,

з грубим зарібком. З ранку до вечора такі гандлярі переведуть кілька трансакцій, купуючи й від руки — відпродуючи товар, так, що під вечір кишені їх тісно набиті заробленими грішми.

Звичайно такі гандлярі діляться на спеціалістів по родах худоби. Одні гандлюють рогатою твариною, другі свиньми, а є такі, що тільки кіньми торгують.

Такі конярі, це своєрідна порода гандлярів на Лемківщині. Вони завжди винюхують, де можна дешево коні купити, підуть хочби й за границі краю, та цілими табунами женуть коней до своїх сіл. Годують день-два, а при найближчій нагоді женуть свій товар на торг не лише у своє найблище містечко, але часто-густо в дальше віддалені міста; звичайно продають з добрим зарібком, але трапляється й таке, що приходить віддати товар із стратою, або гнати коні домів, та годувати їх до найближчого ярмарку... Якщо треба було годувати такий табун коней хочби лише дві неділі, то коштувало це чимало, бо відомо, скільки треба поживи коневі. Така тварина їсть, як день, так ніч. А коли ще й на черговому торзі конюнктура була слаба, то конярі тратили великі суми. Щоб хоч як-так „вийти на своє“, конярі рятували ситуацію в той спосіб, що прямо нахабно накидували свій товар селянам, зокрема таким, що мало визнавались на конях, захвалюючи їм часто-густо норувисту або під деяким іншим оглядом „ганьчовану“ шкапу, як щось нечувано гарне. А вони, оті згінники, майстри були в таких обманах. Були це звичайно жидки, хоч згодом і наші селяни брались за „гандель“, та заражувались „прикметами“ своїх „професорів“.

До гандлю усякою худобою брався й Сурмач. Зимою, коли інтерес з мазею заморожувався, пробував Юрко гандлювати безрогами, кіньми, та якимсь йому не везло. Бо тут треба було не лише більшої готівки, але й конкуренція була велика. Заводові згінники не любили новиків, інтрузів. Вони так опутували кожного новика в свої злочинські сіті, що той, або мусів піддатися під їхню команду й статися таким злодієм, як вони, або стратити ціле своє майно.

Сурмач не вмів і не хотів кривити душею. В його був купецький хист, але він любив ходити простим шляхом. Тому по невдалих кількох спробах він закинув такий „гандель“.

Ось поїхали згінники, що минулого року на торзі в Рогах мало до смерті його не побили за те, що він наважився торгувати ті самі коні, що вони торгували. Хай їх там!

— Ти, Гриню, будеш трохи ліпшим купцем, як тоти згінники, — озвався старий Сурмач, — показуючи синові на фіру, що їх минала.

— Ба, жеб то так било, тату, як ви думаете; я цікавий знати, чи ня тот якиси Дишель возне, чи не возне?

— Я си так мислю, што возне, бо як вороблицький єгомость до нього лист пишут, то хибаль не буде такий, жеб не зав. Бо єгомость ходят до нього за кожним разом, як лем до Риманова приїдуть, купують і тото і сесе, што їм треба; то він так коло них скаче, як дакий льокай, а „чим еще служиць ксендзу каноникови“, а „цалує рончкі ксендза пробоща“, а „падам до нуг“, так коло них таньцує, што аж гей! А, як єгомость уж шиткой закуплять, то субект зо skleпу зараз драпці несе пакунки до єгомостевого воза...

Гуцульщина

Ціле життя нашого брата Гуцула проходить на невинній тяжкій праці. Убога земля, мала її скількість тяжкі життєві умовини; це головна причина. Мимо того не попадає він у зневіру, не тратить святої віри й віри у свої сили. Коби тільки здоров'я. А праця їхня дуже, а дуже тяжка й небезпечна. Передовсім у лісах і при сплавлюванні дерева.

Лісова праця вимагає довшої науки й то вже змалку. Старий дедя йде з сином у ліси в гори. Там син спершу є „кальманом“. Його завдання старатися про дрова на паливо й доглядати кухні. Відтак іде він вже з пилою в ліс „спускати“ віковічні смереки. Тут вчить батько сина обережності та зручності при стинанні. Відтак дерево корують. В зимі йдуть вдруге „гонити“ дерево на одне місце. З того місця кінцями розвозять дерево ближче води, щоб легше було весною сплавлювати „долів“.

При згинці трапляється дуже багато випадків. Дерево з великим прискоренням жене з гори і хто не чує остороги з гори та в пору не зможе втечи, той паде жертвою столітньої смереки. Праця така в лечім подібна до праці наших лемківських гонтарів. З весною, коли ріки і потоки розмерзаються, йдуть в гори „керманичі“ сплавів-дараб з паотіями робітників. Дерево збивають у дараби на воді й відтак керманич з помічником ловить за керму й пливе „на доли“.

Тут виявляють Гуцули справжній свій сприт. Холнокровно не раз глядять в очі смерті. Не бояться. Нераз, як дараба впливає в „загату“ (збиті дараби в одному місці), то він мов той генерал великої армії, що провадить велику офензиву. Час обраховує на десятки частини секунди. Числиться з кожним сантиметром простору-віддалі. Бо тут трапляється найбільше нещастя. Дараба, гнана бистрою строєю Чепемоша, з гуком вбивається в збиті дараби і тут гріб-грібезні довгі ковбки смерекові ломляться як сім'ячки. А чим тим всім володіє наш нещасливий Гуцул. Держиться керми, якби чародійного живчика.

Мимо всего, вони не бояться тих нещастя, які грозять їм ізза кожної скали підволної. Це власне правдиве їхнє життя, повне пригод і небезпек. Тому-то Гуцул є рішучий, впертий і дуже рішавний. Одною із злих сторінок їхнього життя, це п'янство.

Зайти десь до шинку підчас ярмарку в місті, аж гдиль бере, коли дивимось, що такі гарні люди й на лиці і в строях-уборі сидять п'яні за столом і співають погані пісні та провадять погані бесіди. До того ще коло них жінки, часто діти. Хто з чужих це вперше побачив і почув, сам перед собою мусів завстидатись.

— Чому за так тяжко запрацьовані гроші має богатити жид? — В Жабю жид Гертнер ліпше стоїть через продаж горівки як не одна львівська реставрація. А все це через нерозумні голови. Жид мусить зісти курку, яйця, масло, „а ти, дурню“ їдж кулешу з бриндзею і попивай сивуху.

Друга язва, це надмірне курення тютюну. Курять мужчини й жінки. Привчають їх до того змалку родичі. Справжній „легінь“ мусить курити.

На ліпший тютюн нема грошей, хіба хтось принесе ізза границі з Буковини. Курять найгіршу 50-грамову махорку. Одно добре, що вживають лише паперців „Калина“. Старші курять люльки власного виробу. Прикро вражає сцена, яку стрічаємо на кожному май-

же кроці. Іде гарна молоденька Гуцулка — красавиця і курить ту погану смердючку.

До співу не мають вони дару. Пояснюється це атмосферичними впливами. Відемно на вироблення слуху і голосу впливає шум лісів і гірських рік — потоків. Вони-то вбивають слух.

Гуцули наскізь побожні, але релігія їхня переплетена віруваннями.

По їді кожний перехреститься і подякує Господу Богу за хліб, за сіль...

До церкви ходять рідше через те, що мають не раз дуже далеко. Але зате кожний молиться вдома. Він чче опікунчу руку Бога на кожному місці. Переловсім в опії над „маржиною“ хвлобою. Властивим опікунком хвлоби є св. Юрій. Бо від його свята в травні вже зеленіють травою полонини. Тому свято св. Юрія обходять торжественно. Цікаві є їхні звичаї й обряди, релігійні на Великдень.

Кожна родина, якщо в них в останньому полі хтось помер, „застелює гріб“. Роблять з пчільного воску свічки, купують скляні збанки, печуть „перепічки“ — паски. На Великдень все те зносять на гріб помершого. Застелюють гарним простиралом, а потім складають всяке добро. В збанках є вола, в горня кладуть свічку, в склянки якесь зерно, а в полумиски звичайно „студенець“ — дроглі. У багатших в збанках є вино. По відправі виходить священик не все добро святити. По посвяченні роздають бідним і знакомим „за Простибіг“. Має кожний помолитись за його душу (помершого). А саме вірять, що померший того всего потребує і те дають за „простибіг“. Нераз, як померший сниться з чимсь, прим. з конем, або гарно вбраний тоді мама його, або тато купує коня і дає за простибіг, або шие одержу і роздає.

Але даються денде запримитити алі впливи близького Сходу і різних сект. Але твердий Гуцул все перетриває.

Плоди землі й дерев вміють належно використати. Не марнують сливок і яблук як на Лемківщині, де поза звичайним сушенням у печі на ватрі, не знають, що з ними зробити.

Із сливок вариться повило, а з грушок і яблук мармеляду. Потрібний на це великий мідяний котел. Прим. 25, 50, 100-літровий. Копається в землі якби піч. На верх у отвір кладеться котел. Сливки очищуємо з кісток і даємо до кітла. Підпалюємо і починаємо великою лопаткою деревляною мішати, щоб не пригорів котел, або і цілком не згорів. Мішаємо безперервно доти, аж повило почорніє і згусне, бо спершу сливки розварюються на рідко. Як є густе, що видко дорогу, як рушимо лопаткою, тоді даємо цукор. На 25 кг. повила даємо 1 кг. цукру. Зі 100 кг. сливок буде 25 кг. повила. Можна додати рівнож шкірок помаранчевих, цинамону і бібкового листя і все те добре вимішати.

Мармеляду вариться в той сам спосіб, але грушки й яблука треба очистити з лушпин і зернят.

Як повило, чи мармеляда зварені, даємо до деревляних посудин, зверха накриваємо пергаміновим папером, щоб аж прилип. Те все має стояти в сухому, холодному місці.

Сливок Гуцули дуже мало сушать, тільки переважують. Як не мають власних садів, кількох господарів пристає до спілки і торгують на власну руку, щоб не допустити єврея. На тому дуже добре виходять.

Мирон Завійський,

Юліан Тарнович,

У ремісника золота рука ⁴⁾

Степанко ходив по крутих вулицях Львова, шукав — чей стріне дєкого, що його візьме до роботи і не запримитив, як у місті повечоріло. На перехрестях вулиць позасвічувалися ясним світлом високі лампи. Ще краще місто, як у день. І людей більша гурма пшешпишним лашом поколисується довгими вулицями. Вистави крамниць такі приманчиві, що аж за очі хапають, і години мало, щоб усі чячка за склом переглянути. Одні повні різних забавок і малюнків, другі з черевиками, в інших вікнах якісь пані стоять і оком не кліпне така непорушно; або їда до самого скла наскладана, хоч рукою сягни... І гамір, клетітня, гудок авт, дзвенкання трамвайм, — як у коловороті. Тут і там. Ідуть люди, біжать, одні других випереджують, аж смішно, де ті всі люди йдуть. І то під ніч.

Мрячна ніч підповзала з Високого Замку на місто. І гасила світло в деяких мурованках. Як звізди, меркнули білі шиби в кам'яних будівлях.

Ноги вже боліли Степанка й про їду втома думки заснувала павутинкою. Але банування за маминою хатою нестерпне добивалося до хлопячого серця. — Оріся, Мама...

— Добрі, добренькі Мама. Вони навчили свого сина великої тайни. Завжди повідали: Сину, сину, підеши даколи в далекий світ, тямку май на серці, що є друга Мати — Небесна Цариця. Буде тобі тяженько між людьми, памятай, молися. Вона тебе святим покровом боронити буде. — Мамо, мамо! — рвалося з уст дитини гір.

І з набожним зітханням ішов Степанко вперед себе.

— Діво Пречиста, згадай, що від віків не чувано, щоб Ти не вислухала молитви, коли хто до Тебе прибігає. Згадай мене й поможи мені. Присноблаженна й Пренепорочна Мати!

У Львові є серед міста вільні площі, заставлені лавками до сидження. Тут приходять різні люди, сідають собі, говорять, гріються до соненька, дітей своїх приводять, читають собі книжки та безжурно дивляться на прохожих. Це ті люди, що продовж дня тяжко працюють і не мають багато часу, щоб передвечором піти далше за місто та в публичних городах посидіти й чистішим воєдухом віддихнути. Вони користають з вечірньої хвилини та на таких лавках залюбки просиджують, щоб хоч трохи відпочати.

Степан теж тут зайшов. Зразу несміло, одначе, як побачив, що одні сідають, другі стають і спокійно відходять, він і собі сів; бавився та любувався тим вечірнім міським невідомим.

— Інший плакав би.. Еге ж! Степан ще до школи не ходив, як було, одного разу хотів старшого брата наслідувати й сокирою в ногу зарубав, аж обора червоними каралями з рани забарилася... Плакав? Ні, до річки полетів і вода з гірського потопа рану загоїла, що й сліду не видно. Або, як і з драбини впав до боїська, аж у ньому шось гевкнуло; полежав, полежав на чорній земленці та підвівся, як ніщо ніколи. Ні думки про плач і скаргу. В горах усі такі діти, самі виростають; хто ж би чорну роботу на камені обійшов?... Помреш у колисці; але, як уже вітер із зелених гір тебе виколіше та сонце вліті припече крізь подерту сорочку — до суду віку найчистішою водою не помиеш тої твоєї вроди..

— Бо Степанко твердо вірив, що його жде доля. І з цим сон запліушав поволі сонні оченята мандрівника з далєких гір. Степан спав руки втуливши за пазуху. І голову своєю спер на ріжок лавки.

... Мама прийшли з поля, нарочно трави нажали до подою. Вмивали свої руки. Які ці рмки мозолісті, грубими шнурками мережані: так тяжко в праці вікують... Оріся із школи прийшла, всімхнена, нову книжечку з малюнками від доброї пані принесла. На одній сторінці в книжці намальовані самі квіти, червоні, рожеві, блакитні як небо, а на другій картці такі якісь великі хати, авто є теж, якийсь дивний залізний віз все як правдиве... В ріці вода черчить і овечки лзвінками дзедзенкають... Ой! Білий баранчик у глибску волтв впав... Голуб у вікно крилами вдарив... Десь коні іржаться... До церкви в неділю рано лавонять... Чого пручаєшся Павле? Та жди, бо до потопа впаду...

Снилося Степанкові.

— Гей, ти, чем не ілзеш додому? — причувся крізь сон якийсь гострий голос. І за руку Степана хтось тручав, принаглюючи: А брикай, бо це замкне, ти посмеєшоху... Додому, но! Як називаєш се?

Степан схопився воробцем із лавки, але сильна рука не пускала його, що дужче давила його в рамя. В чорнім одінні стояв біля нього якийсь чуужий, великий пан. І пильно дивився в очі Степана. — Жанцарм, що пильнує ладу в місті. Він переходив попри лавки та здаєка побачив хлопчину, що нерухомо сидів на лавці. І він збудив Степана.

— Но ілзь... — і не договорив.

Степан відрухово зрозумів, що треба тікати. Перед тим вартівником. — Бо до гарешту заведе. А він нічого нікому злого не зробив, тільки вчитися прийшов на хліб робити.

— Тому тікав, як у молодого оленя, ногами. І не оглядався, щоб бачити страшного чорного сторожа ладу.

На якесь подвіря вгнався Степан та за високу чорну паку скрився. Ніч доночувати.

— Яка ж ця літня ніч? Ще на один бік добре не вснеш, а зорі вже меркнуть і біліє світ. Тільки роса остається — свідок такої ночі. (Далі буде).

ХТО ПАТРІОТ?

„Слухайте, пане секретар! — озвався Семен Білий до секретаря читальні. — Поясніть мені, що це є — патріотизм. Бо вчора сказав нам делегат Філії, що в нашій народі ще замало правдивого патріотизму, за мало правдивих патріотів, тому так эле жити. Я думаю, що патріотом є головню ті люди, що уміють голосно і гладко говорити, наприклад на вічах. Чи це правда?“ — „Не конче!“ сказав секретар. „Правда, що і між тими людьми, які вміють гарно говорити, є патріоти, себто такі люди, що на правду люблять рідний нарід і готові все для нього зробити. Але сама вимова ще не дїкаже, що хтось є патріотом. Бо бути патріотом — це не значить любити своє тільки словами, але й своїми поступками, всім життям. Так жити, щоб з того життя була користь і загалові. Візьмім наприклад Дмитра Гаєвого, Петра Скорого, або його брата Івана. Це скромні люди і не люблять багато говорити. Але подивіться, як вони гарно господарять, як складають гріш до гроша і щадять в рідних установах. — як не жаліють датку на Просвіту, на Рідну Школу чи на інші добрі цілі, належать до товариств, передплачують часописи і купують книжки, хоча це люди не дуже заможні. Це в мене патріотизм, вони на правду люблять своє рідне і потрапляють щиро працювати для загалу. Очевидно, що патріоти є і між тими, що вміють промовляти, але про їх патріотизм не рїшає та одна здібність, тільки інші прикмети, які я вичислив.“ — „Ваша правда“, — сказав Семен — „тепер я вже розумію, хто патріот і що одною з певних признак патріотизму є ошадність у рідних банках, бо це виходить і щадникові і всім українцям на добро, помножує добробут у народі. Варто, щоб усі наші люди зрозуміли, в чім полягає правдивий патріотизм. Тоді булоб того патріотизму більше і сталоб нам певно лекше жити..“

З рідних сіл

БЕРЕСТ КОЛО НОВОГО САНЧА.

Повище села Полян та 14 км. від Грибова і Криниць-Ливць, вкоренилося на наших землях село Берест, яке своїм простором крім щойно згаданих Полян судує ще з наступними нашими оселями: на заході з селом Кам'яною, на південному заході з горою Весю та Великою Ростокою, на півдні з Крижівкою, а на сході з Перункою.

Хати сьогоднішнього Береста (120 чисел), по комасаці, закінчені в Бересті 1934 р. починаються зараз від останніх горішніх полянських хижечок та розтягаються на просторі понад 3 км. здовж шляху Гринів-Криниця, вибудованого в 1913 р., та берестянської річки Мостиши; розгалужуючись рівночасно від того свого серединного розселення на схід до берестянських потоків Крижівок (тудию біжить полева дорога до села Перунки) і Смолярки, та то тут, то там розсипаються по тих берестянських полях, досягаючи, ось так з малими перервами здовж того шляху та підбігаючи берестянським потоком Смоляркою далеко поза розселення передкомасаційного Береста — аж під розложисті перунські поля т. зв. Крижі, які лежать над панствовим лісом, а під згаданим уже шляхом та недалечко уже від Гути.

Тут треба ще згадати, що на тих Крижах від 1932 року вибудовалося 8 чисел наших хат, а тепер іде будова якоїсь квярні чи молочарні якогось Островського.

Тепер вертаймо знову до самого Береста, де поміж цими берестянськими хатами стоїть на їх сторожі дерев'яна берестянська церква св. Косми й Дам'яна, збудована в 1642 р., та яка маючу уже є четвертою берестянською церквою.

Оцей наш Берест відомий, як чисто наша оселя, вже в 1608 р., коли то він належав до Івана Гладіша, нашого дідичиська в тому Бересті й Шимоарку, та який в тому році поминяв Берест з польським королем Казимиром Великим за якісь посілости коло Бохні. З того отже виходить, що Берест існував уже за наших княжих часів. Самозрозуміло, що відомість про Берест, з того 1368 р., не є початком Береста, але мабуть першою записаною про нього звісткою.

В панцизняних часах краківські єпископи, через своїх комісарів інтересувалися тодішнім берестянським приходством і священиками, та може й тогочасними берест'янами... Зновже в часі барської конфедерації курява димів здійснювалася зпосеред тодішніх берестянських хат.

І так часи ішли... Ішли й перекотилися своєю ходою по всіх щербатих днях...

— Що ще в тому Бересті в тій давній старині діялося, про те тогочасні берест'яни, з причини своєї духовної задубілості, не залишили нам по собі майже ніяких таких тривалих вістей, що мимо біжучих, як бистра вода в свою невимому далечинь минулих літ і віків, добігли би ясним вірлиним летом до наших днів. Одне, що незатертою спадщиною по тих наших давніх берестянських автохтонах осталося, це їхня сіра земля, їхня кров, їхні наслідники та їхня віра.

Ця незатерта берестянська спадщина, в поодиноких місцях зовється — із заходу: Квоча (гора згадана вже в Полянах), Жджар, Під Жджаром, Прегіба, Фричка, під Фричком, Ростоки (земля і потік) за Ростоком, Сосни, за Соснами, Медведіка, Глибоке, Кіт-

чи Замок, в Заїмку, Яворінки, Скороднисте, Вершки, Убічки, Висока (гора між Новою Весю та Берестом), Чершля, Четверки, Скотарки, Ягилів і Вапенне; з півдня: Пасічки (ці поля при комасації забрано до панствового ліса взаїмну за якийсь поле під Фльоринкою, на яке осілося кількох берест'янців), далше йдуть: Дві Полянки, Пять Полянок, Джуганівка, Комора, Чертіж (верх), Дерисука й Кошариська; із сходу: Бучники, Котельничне, Смолярка і Крижівки (згадані вже потоки й поля), Гора, Бистрий Горбок, Сігви (узгіря) і Кругле (верх між Полями, Берестом і Перункою).

А з тої берестянської землі під теперішню пору животіють остакі роди: Сквіртнянський, Вархоляк, Каплон, Мончак, Дзядик, Ткачик, Череп, Вислоцький, Панчар, Головяк, Козяр, Лабівський, Кузняк, Адамяк, Яворський, Одесевич, Лучкович, Ковальчик, Полянський, Масцюх, Гогоць, Маслей, Дутка, Дзьопко, Бортничак, Галькович, Клепач, Кохан, Лукашик, Новак, Пласконь, Гопей і Поливка.

Про віру не так вже самих берест'янців, але і всіх людей багато говорити не будемо, скажемо лише те, що тую віру, на жаль, ще до нинішнього дня деякі люди мішають з забобонами і віруваннями.

Щодо чисельности берест'янців, то в 1877 р. у Бересті, мимо того, що в ньому від 1868—1873 рр. гостював голод і урядувала джума, начислювалося ще 442 душі, між якими тоді „крутилося“ 35 пейсатих. Інших народностей до 1914 р. у Бересті не було. За це останньо числив отой наш Берест уже 558 тих наших гр.-католицьких берест'янців, 10 римо-католиків та 22. жидків. Тих останніх, як бачимо, трохи у Бересті зменшилося. Однак їхня „позиція“ в Бересті ще не згірше тримається. Ось один з тих берестянських жидків Кива Зільберман зараз обік берестянської церкви й кооперативи має свою крамницю, в якій багато несвідомих берест'янців поладжує свої покупки.

Тойже жидок не обмежується до своєї крамниці, але „гіндує“ всім, що тільки може принести йому який такий дохід. Приміром сіє він, на спілку з берест'янами, конюшину і складає її до спеціально на таку ціль побудованих бараків, а потім, на весні „солено“ її продає.

Треба ще тут коротко згадати, що берестянські жиди несогірше в тому Бересті „справлялися“. Ось ще за панцизняних часів алькоголем вбивали сірого мужицького духа, щоб він п'яний і темний робучий раб не мав часу і здібности ясним розумчиком роздумувати про свою гірку долю. Щоби він як такий валявся в багні невіжества, як свиня в калюжі. Тому то до побороення того жидівського „ремесла“ ще в 1844 р. зістало основане **Братство Тверезости**, бо інакше жидюги зруйнували б берест'янців без ніяких перешкод на смерть. Також в часі світової війни пописалися жидки тим, що перед збожеволілим, скаженим австрійським військовим судом засвідчили на сірого берест'янина Івана Гопея, що він, чуючи про австрійські невдачі на фронті, мав висловитися під адресою австрійського цісаря, що „Як дзяд знав, же го на війну не стати, то мігся до ней не брати“. За те суд засудив його на смерть.

Після війни ті берестянські жидки затроювали Берест і доколичні наші оселі кропкою. Словом виявлялися з своєї „задачі“ знаменито.

Назагал Берест в порівнанні з іншими нашими оселями в тій окрузі, мимо всего ще є можливою нашою оселею. Ось ще в 1898 р. за о. Івана Сенети заложено в ньому, першу в теперішній Новосандеччині, читальню і то ще чит. „Просвіти“. Ця читальня опісля здримнулася, а потім знову ожила й придбала гарну бібліо-

теку, аж діждалася, як і всі наші читальні в тій окрузі, відомої долі. Крім тої нашої читальні оснували собі берестяни в 1929 р. українську кооперативу „Єдність“.

Теперішня берестянська мурована школа вимурована в 1907 р. є другою з черги берестянською школою. У ній довгі літа працював тихий, але для живих людей незабутній наш український учитель Ілля Вовк. Саме попадають нам у руки школярські зшитки з його лекціями. І ось переглядаючи їх, радіє душа, бо віднаходить у них тихого плугатора-сівача, який вмів розвертати молоді, але в круговороті віків затемненого життя, вже від своєї молодости заkostenілого людського перелогу. Вмів на отсі заkostenілі молоді берестянські перелоги сіяти добре, здорове зерно. І сіяв його, хоч і добре знав, що ще багато, багато отакого доброго зерна впаде на так заkostenілу людську осоку, на так розігнилі людські мокляки і хабаззя, що зовсім заснітяться в заkostenілій людській глуховині. Але ще ліпше знав, що решта сіяного зерна таки в тій розверненій до життя молодій берестянській землі закорениться і виросте. А прийнявшись, виросте й дозріє та видасть плід. А видавши його вже не згине, тільки знову відвічним правилом живого життя розсіватися буде дальше отим добрим зерном, по цих розвернутих до життя берестянських перелогах.

Та не тільки молоді берестянські перелоги він орав і засівав, але й ті берестянські жбири задубілі розворушував до життя. Хоч, що правда, легше є каменюку голосом людським з місця зрушити, легше звірюку де „гейта“ де „вісьта“ вразуміти, як від віків віченських заkostenілий людський переліг до життя живого розворушити.

У тій орці й сійбі, за зовом рідної землі, йшли в парі з ним Яворівські, Мончаки і Сквиртянські. З тих останніх, хоч судьба долі загнала понад сотню км. від рідної оселі, між несвої обличчя, то про це вони, відчуваючи голоси рідних могил, гробів і курганів, не потонули в чужому морі, але прилучившись до рідної громади успішно — на днях свого життя — плавають по наших житейських хвилях. (Далі буде).

Дітвора Карпатської України дістала нові шкільні підручники, написані живою українською мовою. Діти й батьки дуже ними вдоволені.

Та нема кращої над каву

„ПРАЖІНЬ“

її пють всі, що шанують своє здоров'я.

СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ

Львів 24, ул. Жовківська 188.

ДО ПРАВДИВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ДІЙДЕШ,
складаючи свої ощадности
в ЗЕМЕЛЬНИМ БАНКУ ГІПОТЕЧНИМ
у ЛЬВОВІ, ул. Словацького ч. 14.
(ФІЛІЯ БАНКУ: Станиславів, ул. Собіського 11.).

ДЛЯ НАУКИ Й РОЗВАГИ.

У грудневім числі „Дзвіночка“ (ч. 86) на 17 сторінці поміщена знаменита стаття під наголовком: Ні, казка, ні билиця... Зогляду на те, що вона не тільки дуже складно написана, але має теж велику виховну вартість, за дозволом Хв. Редакції „Дзвіночка“ в цілості цю статтю передруковуємо. Читайте:

„Було раз так: висів на плоті ходак, перекинув ногу через ногу, і дивився на дорогу. А дорогою всякий люд гуляв і хто йшов, ходака поздоровляв; чи то чобіт, чи постіл, кивав головою вділ, знімав шапку та й вітався, до ходака усміхався.

Але... йшов раз черевик, задер носа, гейби пшик, не зняв шапки, не вклонився, на ходака й не дивився... Ходак бачить, що це пиха, та й говорить д'ньому стиха:

— Слухай, брате, не пишайся, здійми шапку, привітайся!

Нате йому черевик:

— Я кланятись не привик! Я є панич, всі це знають, на правила натягають, ще й пастою натирають. А ти... старий і дріжучий, заваляний і вонючий, сиди тихо, ходачище, бо на тебе й вітер свище!

— Ти не сердься, дитя враже! — ходак йому на це каже. — Я ще кращий колись був, та „лякером“ мене звали, лиш на балі убірали; всі рекорди я здобув, такий гарний тоді був! Чим я нині, ти сам бачиш, чом не думаєш, юначе, лиш хвалишся, гейби шпак. За рік, за два й ти зідрешся, цеї долі ти діждешся і назвешся вже не так, не „черевик“, а „ходак“! Губи дуже ти не дуй і старшого все шануй!

Олег Копцюх”.

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. Богдан Молочник у Пельні: має заплачено по кінець 1939 р. від Вп. Т. Бобика із Суд. Вишні. Гаразду бажаємо.

Хв. Читальня Просвіти в Леж.: має заплачено по кінець 1939 р. від Вп. Романа Кишакевича; успіхів бажаємо в культурній праці.

Вп. Максим Кобаній з Глад: щиро дякуємо за вияснення в справі календаря на 1939 рік, ми від початку думали, що у Вашому випадкові якась зловна рука зробила таку „махінацію“ з каледарем. До вирівнювання по кінець 1939 р. — 2 зл. Шлемо братні поздоровлення.

Вп. Текля Гуз: разом за передплату довг 10.20 зл., а за книжки 3.80 зл. Часопис на бажання здержуємо. Привіт.

Вп. Андрій Фенканин і Михайло Беньо з Вислока: мають заплачено по кінець 1939 р. від Дмитра Фенкина з Пасейку. Братній привіт.

Вп. В. Присташ у Лодині: пиште, що п. Микола Воробель з Поруб дав на передпл. 1.50 зл., але йому йде часопис від січня 1937 р., тому остається ще до вирівнювання по кінець 1938 р. 4.50 зл. Зновже п. Осип Туцький з Дивона має заплачено тільки по кінець першого півроку 1937 р., тому довг є ще по кінець 1938 р. 4.50 зл. Привіт.

Вп. Павло Пакош з Р. Дубрів: має від брата заплачено по кінець 1939 р. Привіт.

Свідомій Молоді в Лосю, що зібрали 2.50 зл. між собою на Українських Інвалідів — щире Боже заплать!

Вп. Антін Лельо з Берески: щиро дякуємо за листа, заперенумеруйте собі „Народню Справу“ річно коштує 8 зл. Адреса „Народня Справа“, Львів, Косцюшка ч. 1 а. Гараздів бажаємо.

Наше Лемко

Rok VI.
Рік VI.

N A S Z

Љ E M K O

№. 4 (124)
Ч. 4 (124)

Lwów, 15. lutego 1939
Львів, 15. лютого 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22
Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двотижневик.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умов.
ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Річно 3 зол., Піврічно 1-80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Папа Пій XI. помер

В ПЯТНИЦЮ 10. Ц. М. В ГОДИНІ 5.31 РАНО ПОМЕР ПАПА ПІЙ XI.

Останні хвилини Папи Пія XI.

В четвер рано Пій XI. був уже ослаблений простудою та легкою гарячкою. Перед полуднем дістав він легкий атак серця, в 16 год. другий — сильніший. Коло 17. год. помітна була деяка поправа. В ночі стан здоров'я погіршився. Папа помер притомний, у хвилині, коли намагався поблагословити приявних.

12. лютого булоб минуло 17 літ від часу, як вступив на престіл св. Отець Пій XI. Вибрано його папою дня 6. лютого 1922. р., після смерти Венедикта XV. Пій XI. особливо старався привернути єдність Церков і навернути якнайбільше поган, щоб знову розбудити серед усіх народів християнського духа покликав до життя Католицьку Акцію, себто співпрацю світських з духовенством. На перший плян його правління вибивалася організація місій. В Азії є вже 2.265 семинарів, в Африці 420, на островах Океанії 24, в Америці 123.

Папа Пій XI. був теж оборонцем одної ідеї, яку підняв за своїм великим попередником Львом XII. — соціальної рівності. Він поборював противенство клас і проголошував принцип, що треба оперти взаємини робітників і працедавців на основі любови ближнього. Він повернув мирне співжиття між Апостольською Столицею та італійським королівством, яке минулого століття заняло церковну державу. Тепер на її місце є т. зв. Ватиканське Місто і від тепер папа перестав бути добровільним „в'язнем Ватикану”. Пій XI. виступав проти переслідувань християн у Мексику, Еспанії та Совітах.

Пій XI. прийшов на світ як Ахиль Ратті 31. V. 1857 р. у льомбардському містечку Ідезіо. Його

батько був директором фабрики. Студії покінчив у Міляні та в Римі, де дістав ступінь доктора богослов'я, філософії та канонічного права. 1882 р. обняв Ахиль Ратті першу душпастирську посаду у Барні, опісля був префектом великої семінарії.

Папа Пій XI. від десяти років поруч своєї духовної влади, був також світським володарем церковної держави. Був він в Європі єдиним володарем абсолютним, що управляв сам без ніякого законодавного тіла. Сьогодні має Ватикан свою власну валюту, власні марки, власний залізничний двірць і радіовисильню.

Покійний папа працював науково, зокрема над латинською палеографією, і оголосив чимало праць з тієї ділянки. 1912 р. став він віцепрефектом ватиканської бібліотеки.

1918 р. виїхав Ахиль Ратті у дипломатичній місії до Польщі, де став 1919 р. нунцієм, діставши титул архієпископа Лепанту. 1921 р. дістав він кардинальний капелюх та став архієпископом Міляна, 6. лютого 1922 р. конкляве вибрало його папою.

КОЛИ ВИБЕРУТЬ НОВОГО ПАПУ?

Згідно з канонічними приписами, конкляве (збір кардиналів) збереться 15 днів по смерті папи, щоб вибрати його наслідника. Цей вибір можна відложити на 2 дні.

ЖАЛОБА У ЛЬВОВІ.

Львівський воевода наказав вивісити на всіх державних будинках прапори на половині мащугу. До дня похорону заборонено всі танкові імпрези та забави в розривкових льокалях. Президент міста взиває населення Львова повивішувати на всіх домах жалібні прапори.

Що нового в світі

В Словаччині оповістили висліди перепису населення, що відбувся 31. грудня 1938 р. З того перепису виходить, що в Словаччині є тепер 2 мільйони 195 тисяч словаків, 79 тисяч українців, 66 тисяч мадярів та 62 тисячі чехів. Цей перепис напевно сфальшований, бо по правді українців у Словаччині є коло 200 тисяч. Словацький міністер Сідор недавно неприхильно висказався про Карпатську Україну. Незабаром після того видав його в Празі карпатоукраїнський міністер Ревай та мав з ним довшу розмову. Мін. Сідор вкінці признав, що він добре не був освідомлений про положення в Карпатській Україні, а то з причини недостачі постійної стичности між урядами обох країв. Оба міністри постановили, що відтепер оба правительства будуть вимінюватися політичними відомостями про свої краї та наладнають правильну співпрацю.

В Югославії уступив уряд прем. Стоядіновича. Регент поручив утворення нового кабінету Цветковичеві. Новий уряд уже заприсяжено.

В Еспанії національні війська здобули Герону, найважливіше місто Каталонії по Барселоні, де минулого тижня схоронився червоний „уряд“. Червоні війська в силі 50—70 тисяч людей, які по здобутті Герони стратили останні оборонні позиції, відступають в напрямі французького кордону. Через французький кордон переходять цілі маси втікачів. Агенція Аваса повідомляє, що дотепер через французький кордон перейшло около 80.000 еспанських втікачів. До Франції втік теж червоний „президент“ Азана.

В Совітах дуже люті на ті держави, що заключили між собою протикомуністичний договір. Минулого тижня совітське правительтво відкликала свого посла з Будапешту за те, що також Мадярщина під впливом Німеччини приступила до протикомуністичної спілки. Отже й мадярський посол мусів виїхати з Москви й тепер обі держави будуть вразі потреби порозуміватися між собою через своїх представників у якійсь іншій державі.

НЕДОЛЯ КАТОЛИЦЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ В СОВІТАХ.

В Совітах є тепер 137 католицьких священників. З виїмком 2 священників чужинців, з яких один займається душпастирством у Москві, а другий у Ленінграді, всі ці священники сидять в більшовицьких в'язницях або перебувають в таборах примусової праці.

НА СХІД — ЧИ НА ЗАХІД?

Світ цікавиться, в яким напрямі Німеччина буде розвивати свою політичну діяльність. Чи буде напирати держави, положені на схід від неї, чи на своїх західних сусідів. Деякі є тої думки, що німці хочуть зробити невтральними своїх східних сусідів, щоб разом з Італією вларити на Францію та Англію. Це має статися зараз після того, як скінчиться домашня війна в Еспанії. Інше думки є найповажніший англійський щоденник „Таймс“. Він пише, що Німеччина мабуть не відважиться воювати з західними сусідами, бо Англія та Франція тримаються разом. Більше правдоподібно, на думку „Таймса“, що Німеччина піде „по лінії меншого спротиву“, себто на схід і тому можна сподіватися, що саме в тому напрямі звернеться вже в найближчій будучині енергія Німеччини.

ЧЕСЬКИЙ УРЯД

змінив назву своїх грошей „чеська корона“ на „корона“. Причиною викинення слова „чеська“ є зміна державного устрою (з Чехословаччини на чесько-словацько-український союз) та зникнення Австрії, яка теж мала корони.

Невіджалувана втрата

У Львові помер один із кращих синів Лемківщини, о. Д-р Тит Мишковський. Почесний крилошанин, професор, декан і професор Богословської Академії у Львові, основник і голова Біблійної Секції Богосл. Наукового Т-ва, його дійсний член і основник, б. професор теології львівського університету, упокоївся 4. ц. м.

Покійний уродився 4. X. 1861. р. в Перегримці, Перемиської Епархії як син о. Івана й Івонни з Дуркотів. Гімназію скінчив у Перемишлі, богослов'ю студіював у Відні, де одержав докторат богослов'я 1889. р. Крім того студіював 8 семестрів на філософічному відділі віденського університету. В 1885 р. був рукоположений на священника в Перемишлі. В 1892. р. прийняли на богословському відділі львівського університету його габілітаційну працю на доцентуру біблійних наук, але доцентуру одержав щойно 1889. р. Надзвичайним професором був іменований 1903. р., звичайним 1908. р. Обов'язки професора біблійних наук на львів. університеті сповняв аж до 1918. р. В 1920. р. став професором біблійних наук і деканом в Гр.-Кат. Духовній Семинарії у Львові. В 1928 р. був іменований звичайним професором Богословської Академії. Був деканом теологічного відділу і проректором Богословської Академії.

Покійний написав багато наукових праць, видав „Требник“ та довгі роки редагував „Церковний Устав“.

Дня 7. ц. м. в церкві Успення Преч. Діви Марії о. Мітрат Д-р Сліпий в асисті оо. Професорів Богословської Академії та численного Духовенства відправив заупокійну Службу Божу та похоронні обряди, проводив похороном на Личаківський цвинтар. У похороні взяли участь питомці Дух. Семинарії та хор студентів-богословів.

В особі Покійного втратила наша богословська наука визначного вченого і знавця церковного обряду, людину чесного характеру та доброго серця.

Вічна Йому Память!

НОВИЙ РУМУНСЬКИЙ ГЕНЕРАЛЬНИЙ КОНСУЛЬ У ХУСТІ.

Як подає праська преса, президент Гаха висловив згоду на іменування румунським генеральним консулом у Хусті Олександра Скрадіяну.

ЩО БУДЕ ПО СКІНЧЕНІЙ ВІЙНИ В ЕСПАНІЇ?

Братоубивча війна в Еспанії добігає кінця. Червоні вже тільки з бідою тримаються на двох кусниках землі: на обшарі від Мадриду на заході до Середземного моря і в північно-східній закутку Каталонії. Нині вже ніхто не вірить у перемогу червоних — навіть їх прихильники у Франції домагаються від уряду чинної допомоги для „республіканів“, та річ зрозуміла, що уряд на це не піде, маючи вже й без того чимало ворогів у світі.

Варт застановитися, як вплине остаточна перемога національних військ на міжнародні відносини. Отже перш усього до групи т. зв. тотальних (таких, що визнають націоналізм) союзників прибуде ще один член: національна, монархічна Еспанія. Ген. Франко відіграватиме в своїй батьківщині таку саму роль, яку у себе відіграють Мусоліні чи Гітлер. „Вісь“ Рим-Берлін дістане нове розгонове колесо, зате ще більше упадуть впливи Москви, яка зразу велику ставку клала на Еспанію, і „людового фронту“ у Франції. Перемога ген. Франка, це ще один удар для комунізму і міжнародного жидівства.

Шкідливість алкоголю

В часописах оповіщують, що в Польщі від 1930 до 1938 року пропили люди аж чотири мільярди (чотири тисячі мільйонів) золотих. А на східних її країнах, отже там, де живе в більшості наш нарід, мусить влада боротися з пачкуванням дешевшої горівки та з виробом „самогонки“.

Алкоголь руйнує здоров'я тіла. З родичів-пияниць родяться слабі, хирляві, тумановаті діти. Пиянство веде до розпусти та до різних злочинів. Алкоголь вживанням над міру, робить людину негідною до вищого життя. Тому здержуймося від його пиття, особливо хоронім перед ним ще нерозвинений організм нашої молоді. Великим злочином є давати алкоголь малим дітям. Обходімося також на забавах, на празниках і весіллях без алкогольних напитків. Така повздержність причиниться до вищого розвитку не тільки одиниць, але і цілого нашого народу.

Розв'язали „Сільський Господар“

Перед кількома днями доручено Т-ву „Сільський Господар“ у Вороблику Королівським, пов. Коросно, одинокому вже українському Т-ву в тому селі, рішення воєвідського уряду у Львові з дня 31. I. ц. р., яким — як читаємо з розпорядку — „заборонено тому ж Т-ву розвивати діяльність у прикордонній смузі, тому що діяльність його не є вказана з огляду на публичну безпеку“.

Управа того Т-ва внесла від цього рішення відклик до Міністерства Внутрішніх Справ. Закрите Т-во туртувало понад 2 сотні членів і впродовж своєї 4-літньої діяльності піднесло помітно матеріальний і культурний рівень села.

Культурна праця в Боську

Заходом місцевої читальні „Просвіти“, Ам. Кружок дав виставу в днях 7. I. 1939 р. п. н. Вифлеемська Ніч. Аматори гарно відіграли свої ролі, за що публіка нагородила їх гучними оплесками.

Виставу підготував місцевий дяк, Іван Войнар з Вороблика Король. Успіх моральний та матеріальний був вдовольняючий, однак далось зазримити відсутність наших молодих господарів, які байдуже відносяться до праці нашої молоді. Вони замість прийти на виставу і тим самим допомогти матеріально своїй власній установі, та винести моральну користь для себе самих, воліють прогайнити той час у чужій хаті, при картах та при чарці смердячої шпиритаї. Час був би вже, братя, завернути з тої блудної дороги, та піти слідами своїх ровесників, які своєю муравлиною працею, причиняються до піднесення рівня нашого села. Зокрема тепер, коли в світі такі важливі події...

Шийте

Нитками

„Центросоюзу“

Не буде більше біди

Вечором зішлись всі сусіди до Ваньової хижі. Вони посідали на лаві перед вікном і слухали, що Ваньо оповідав.

— Я вам кажу, добрі люди, що кинемо бідою об землю. Тільки всі робім так, як я думаю. Перше мое слово — ми всі газдове мусимо вчитися газдувати.

— Газдувати? — запитав сусід Юрко, що вважав себе за доброго господаря. Таке кожний з нас і без науки газдує.

— В тому то й ціла заковика. Всім здається, що вони добре своє поле оброблюють. — відповів домашній господар. — Але це не правда. В нашому селі, при використанні всіх можливостей, ще досятьох газдів мало би що робити. І то по самі вуха булоб тої праці.

Гляньте ж, добрі сусіди, скільки невжитків даром лежить у нашому селі?! Якби так кожний клаптик використати під сад і город, то в нас не булоб зовсім жадної біди.

— Добре кажете, сусідо. Але, як ті клаптики вихиснувати? — перебив знову Юрко.

— Нас є тут десятьох. Зложімся по пару грошів і за ці гроші будемо одержувати журнал „Сад і Город“, що за цілий рік коштує тільки 2.50 зл. передплата.

— Добре, Ваню! Я сам даю на цілу передплату, напиши мені по цей часопис. — зірвався з лавки Гриць Розважний та поклав на стіл гроші на свою передплату.

Інші склалися по двох, трьох до спілки та й собі записували конечний для кожного газди господарський часопис.

Потім говорили багато всі сусіди про ощадність.

— Якби так кожний з нас бодай по два гроші щоднини складав і цілотижневу ощаджену суму переслати пак до нашого банку, то скорше міг кожний з нас зарятуватися в банку, як на нас біда валиласяб та хотіла нас присісти.

— А до котрого банку будемо свої ощадности посилати? — разом усі запиталися.

— До якого хочете. Можемо гроші посилати до Кредитового Банку „Дністер“, до „Промбанку“, до „Зем-Банку“, або до „Центробанку“. Всюди гроші є певні. Бо всюди є наші люди, і то такі, що добре знають біду наших сіл і нашої безробітної молоді.

— Славно, славно! Всі будемо вже від сьогодні щадити.

Негайно присилайте передплату!

ПАРНИКИ.

Усякий поступовий хлібороб знає, що тільки вчасно випродукована городовина має на ринку високу ціну. Щоб це досягнути, треба вже тепер закладати парники. До цього треба мервистого кінського гною, скрині, вікон, компостової землі, перерафованої і насіння. Сіємо в парнику салату, редьку, помідори, огірки, вчасну розсаду калярепи, капусти, тощо.

Однак найголовніше при цьому це знання. Не треба самому вчитись і тратити, але точно усе перечитати у фахових підручниках, прим.: „Яринні городці“ вид. „Сільського Господаря“ й інші та все після вказівок фахівців виконувати.

Болгари майже зпід носа забирають нам у Львові і на провінції величезні зарібки за вчасну городовину. Ми мусимо цей стан змінити, бо гріш нашому селянству не менш потрібний, чим приїзним чужинцям.

У Карпатській Україні

БЛИСКУЧИЙ ІСПИТ ПОЛІТИЧНОЇ ЗРІЛОСТІ.

Великий день виборів до першого карпатоукраїнського союму скінчився. Український нарід здав з лискучим успіхом іспит політичної зрілості. В багатьох громадах листа Українського Національного Обеднання добула сто відсотків голосів. Перед низкою громад, що вивісили білі прапори повної перемоги, низько клонимо голову. Належать до них між іншими: Данилово, Крайниково, Шандрово, Нижна Бистра, Синевір, Росток, Брустури, Кальниково, Колодне, Угтя, Теремля; Воніово, Загорб, Вільхівці, Узки, Вижній Студений, Нижній Студений, Біловари і т. д.

В інших місцевостях за листою Українського Національного Обеднання впало 98 відсотків голосів. Участь виборців усюди максимальна. Хід виборів спокійний, ніде не дійшло до ніяких інцидентів. Самі вибори та їх вислід мусять заімпонувати не тільки приятелям, але й ворогам.

СЕЛЯНСЬКИЙ ЧАСОПИС „КАРПАТСЬКА УКРАЇНА“.

Під таким наголовком почав виходити в Хусті новий український часопис для селянства. Перше число появилася з датою 25. січня 1939. Часопис виходитиме двічі на тиждень.

СВІТОВА ПРЕСА ПРО УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ.

Світ і далі не перестає цікавитись українськими справами. Доказом цього є дуже численні статті про Україну й українські справи в пресі різних народів. Як дуже цікавляться нашими справами в світі видно з того, що в кількох останніх місяцях появилось у французькій пресі звиж три тисячі статей на українські теми.

ВЖЕ В 11-Й ГОД. ПЕРЕД ПОЛУДНЕМ ПОЯВИЛИСЯ ПЕРШІ БІЛІ ПРАПОРІ.

В день виборів до першого карпатоукраїнського союму помітний у цілому краю сильний рух виборців, які лавами йдуть до виборчих урн, щоб масовою участю в голосуванні дати доказ своєї національної свідомості і своєї волі. Перші неофіційні вісті, які прийшли перед полуднем до Хусту, подають, що деякі села Іршавщини та Волівщини вивісили к. год. 11. перед полуднем білі прапори на знак повної перемоги.

ПРОГРАМА УРЯДУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Головний німецький часопис „Фелькішер Беобахтер“ містить часто статті про Карпатську Україну. В од-

Дівчата в Карпатській Україні. Звозять дарабами дерево — багатство Карпатської України. Жінки в Карпатській Україні.

ВЕЛИКЕ ЗАЦІКАВЛЕННЯ ВИБОРАМИ.

Зацікавлення виборами в Карпатській Україні незвичайне. До Хусту зіхалися представники світової преси: німецьких, французьких, англійських, швейцарських, американських, чеських і ін. щоденників, щоб швидко поінформувати читачів своїх країн про вислід виборів.

В останньому передвиборчому дні, тобто в суботу 11-го лютого відбулося на провінції шідесят передвиборчих зібрань.

НАЛАДНАННЯ ЗАЛІЗНИЧОЇ СПОЛУКИ.

З днем 5-ого лютого привернули правильну залізничу сполуку між Мадярщиною й Карпатською Україною.

ній такій статті пише, що Уряд Карпатської України звернув всю свою увагу на селянство й робітництво, переведе справедливую земельну реформу, подбає про працю для робітників, скасує всі лихварські довги й переведе віддовження. Не буде безробіття, а робітники отримуватимуть відповідну винагороду за працю. Уряд подбає про забезпечення на старість. Господарська Рада буде кермувати цілим господарським життям.

„КАРПАТСЬКЕ НАРОДНЕ ОБЕДНАННЯ“.

Як відомо, всі політичні партії в Карпатській Україні розв'язано, а на їх місце створено одну партію „Українське Народне Обеднання“. Прем'єр о. А. Волошин іменував тепер вождем нової політичної організації Федора Ревая, його заступником Михайла Туле, генеральним секретарем А. Ворона. Прем'єр відібрав від новоіменованих членів президії святочну присягу.

На порозі Лемківщини — Залуж.

Український Народе!

У житті одиниці і спільноти бувають хвилини, коли треба глибше застановитися над якоюсь подією, оглянутися на пройдений шлях і зважити доконані діла, щоб із твердішою постановою, зі збільшеним зусиллям, з яснішою думкою прямувати до визначеної мети.

Такою саме хвилиною для всенародньої застанови, для пригадування над минулим і майбутнім є трицятьліття Українського Протиалькогольного і Протинікотинного Товариства „Відродження“. Дня 14. ц. м. минає трицять літ від хвилини, коли гурт ідейних людей, людей сильної волі та ясної, тверезої думки почав об'єднаним способом боротьбу з віковичним лихом нашого народу, отрутами алькоголю й нікотини.

Десятки, а то й сотки літ ці отрути нівечили душу й тіло народу, вбивали віру в Бога, затемнювали національну свідомість, присипляли народню совість і витискали на душі п'ятно рабства. Вони то ставали причиною безлічі злочинів: руйнували родини, нищили господарства, синів і доньок багаті землі виганяли скитальцями за море, у канадійські прерії та бразилійські пуці.

І саме ті злидні та нещастя українського народу зганяли сон з очей тих свідомих та тверезих українських громадян, що виступили до боротьби під ясным відродженецьким прапором. Із радістю треба ствердити, що за трицять літ невпинної і завзятої боротьби за тверезість українського народу Товариство „Відродження“ здобуло чимало успіхів. Живими свідками цієї переможної боротьби є десятки свідомих українських громад, де на місце злочасних корчем станули Божі храми та просвітні доми, і в них виховався новий, свідомий своєї людської і національної гідності український люд. І нема сумніву, що й ця благословенна праця Товариства „Відродження“ у свою чергу причинилась до нашого національного здвигу, а відродженецькі ідеали виховали багато борців, що згинули на полі слави.

І саме цей погляд на дотеперішню працю і збудки Товариства „Відродження“ є основою глибокої віри у слушність нашої боротьби та zarazом могутньою спонукою до дальших витревалих зусиль та жертвенних

Повінь у 1934 р. Зірваний міст на Дунайці.

змагань, аж до повної перемоги. Бо лихо ще не щезло з нашої землі. Ще досі зрадливі вороги, алькоголь і нікотина, закрадаються до українських хат, готують руйну українським родинам, нівечать наш національний дорібок та — що найгірніше — стараються підкопати моральну силу народу і заломити характер молодого українського покоління. Тривожні вісті доходять із різних закутків краю, що проклятий алькоголь і то у свому найстрашнішому виді денатурату — розпачується по наших селах та пожирає все нові жертви. В обличчі цієї небезпеки — ще пекучішою стає потреба відродженецької акції і далекосягле значіння Товариства „Відродження“ виступає у ще яснішому світлі.

Віriamo, що саме в цьому ювілейному році трицятьліття Товариства „Відродження“ зростуть відродженецькі ряди до такої сили, що загроза від отрут алькоголю й нікотини перестане бути страшна і володарська здержливість запанує всевладно в українському народі. З цією вірою кличемо до всіх ідейних українців та українок: Ставайте у відродженецькі ряди до святої боротьби за перемогу тверезого духа, за силу і велич Української Нації!

Дано у Львові, дня 14. лютого 1939 р.

Головна Рада Українського Протиалькогольного і Протинікотинного Т-ва „ВІДРОДЖЕННЯ“:

М-р Микола Ценко — голова, проф. Адам Антонович — за секретаря, м-р Богдан Галайчук, Василь Глібовицький, Володимир Добрянський, Володимир Дудчак, Ярослав Літинський, д-р Іван Раковський, Олексій Роїк, Тиміш Семчишин, о. д-р Омелян Стасюк, проф. Іван Тесля, м-р Михайло Хомяк, Петро Чубатий, Ярослав Чума.

Гр. кат. церква в Межибрідді.

Григорій Марусин.

4)

Напереломі

Повість з лемківського життя.

— А што то є субект, тату?
— То такий хлопчиско, што там у нього служит тай му помагат продавати.

— Ого, то уж пропало, бо як він має помічника, то мене не прийме.

— То нич, сину, там і на трьох є місце. Лем не знати засила він тебе згодит, яку він даст тобі пенсію?

— Йой, тату, то я уж буду пенсію брати?

— А ти си што мислиш? Пенсія належится кождому, хто працює.

— То я ся барз тішу, зараз мамі пішлю, ний знають...

— А так, ний знає, же має сина г місті. Вісьта карий, вісьта, бо на торговицу не їдемо, лем на ринок. О, смот Гриню, видиш тот склеп там на гірці, на самім розі?

— Тота камяниця висока?

— Ага! Там є тот Дишель, де ти маєш бити. Жаль мі тя, сину, бо то ксе якоси інакше било, як ти бив дома, а тепер то незнати, коли ся гвидиме.

Гринькові заясніли сльози в очах. Не знав, що татові відповісти. Глянув на вивіску, що ясніла до сонця золотими буквами: „А. Діессель, гандель товарув мішаних і покуй до сьнядань“. Ждав, щоб тато чимскорше витягнув ізза пазухи цього єгомостевого листа, та щоб уже ввійшли до склепу. Що буде, то буде. Юрко кинув коням сіна, витягнув листа, глянув на сина зпід ока та каже:

— Но, подь, Гриню, а як там буде жена того купця, то ся гарді привитай, повіч: „Слава Ісусу Христу“; ний видят люде, же ти не дурбачиско який, але хлопец, як ся смотрит.

Увійшли оба за поріг. В склепі повно покупців. За лядою старий панок з борідкою, біля нього якась пані, це відай дружина купця, а по драбині лізе в гору молодий помічник, здіймає якусь плящину, зіскакує зручно вділ, завиває плящину в папір, подає дівчині, що стояла біля нього, та випикує щось на карточці, відриває частину карточки й дав тій самій дівчині. А вона з тією карточкою йде до пані, та платить якісь гроші. А тато вже стоїть біля купця та подає йому листа. Купець роздер коперту й читає, а Гринько мнє шапчину в руках й різні думки ходять по його голівці.

Він теж стоятиме за тією лядою, він теж полізе по отсій драбинці, та теж так зручно зіскочить з неї, як той помічник, що вже важить муку на вазі з золотими тарелями. А як його не схочуть прийняти, то дуже йому важко буде.

— Ну, добрі, каже панок, прочитавши листа, — я прииму вашого хлопця на практику, це той, що з вами прийшов?

— Тот самий! — каже Юрко, — осмілений тим, що купець заговорив до нього на його рідній мові. — Стань си ту близше Гринь, ний си ся пан приздрят.

— Подобат мі ся хлопец, може ту зараз лишитися, а ви собі їдте з Богом, а за два-три місяці ний дахто довідаєся, як син ваш справується.

— Та оно шитко добрі, пане, сподіваємся, што то хлопець кривди не буде, лем хотівбим знати, яка згода буде медже нами, сила будете хлопцеві платити?

— На разі нич не буду платити.

Юрко отворив широко очі.

— Та як нич? Та за што він ту буде служив?

— То не є служба, лем наука. Хлопец має 4 роки практикувати й за тот час ви повинні платити йому помешкання, харч, одежу, а я уж беру тоти кошти на себе, бо єгомость просят, штоби вам піти на руку. А по штирьох роках то уж дістане хлопец заплаату...

— Го-го-го! Аж по штирьох роках, то нич з того не буде, сину.

— Та чьом, тату, я зістану так, як пан хотят... — залебедів хлопчина.

— Ба, ти зістанеш, а што мама на то повіст?

— Мама, якщо буде розумна, згодиться, — замічує пані з за ляди, — бо син здобуде собі фах купецкий, може колись бути самостійним купцем.

— Та оно шитко барз красні, але жеби так нич не дати ани грейцаре, то я не змам ци го лишити.

— Робіть, як хочете, — каже пані, — я лише стільки вам можу сказати, що хлопчині буде в мене добре, як у рідної матери.

— Знаете пані, што я зробю? Пораджуся своєї газдині. Напишемо до неї, же такой а такой ся трафят, шитко їй на вирозум випишемо, а як ся згодит, то пак до вас придеме.

— А коли ж газдиня вам відпише?

— Зараз, я ту недалеко в Синеві маю краяна, штосме разом у Гамериці били, на його адрес жена напише і будеме знати, што робити.

Купець на те нічого не відозвався, лише кинув злісно листа, що тримав у ріці, на ляду, та звернувся до одной з клієнток зі словами:

— Чем моге пані служиць?

Сурмач і син опинилися на вулиці біля свого воза.

Коли ти, любий читачу, знайдешся часом у наших зелених бескидських горах Лемківщини, то не забудь задержатися довше над скелистими берегами Вислока. Він такий мальовничий, такий крикливий, такий веселий, а його береги раз якісь таємничо-страшні, з понурими вертепами, а раз знову розкішно зелені та такі запашні, що дурманом опьянюють тебе і заставляють денибудь у затишному кутку полежати горілиць на барвистому килимі, витканому мистецькою рукою природи.

Ось глянь! Чи бачиш оцю чудову долину під синівськими берегами Вислока? Чи бачиш цю широку гать на ріці, і чуєш той голосний шум водограю? А онде на стрімкому березі — високий хрест на Сиготі? Піди тою вузьенькою стежечкою понад яр, туди близча дорога до хреста. Біля хреста зелена мурава, сядеш собі й довго-довго глядітимеш довкруги та не знатимеш, на якій картині зупинити довше твої очі! Бо тут одна картина краща від другої. Хати в зелені садків тонуть, ріка срібною лентою веться попід скелі, а над скелями село Синів. Хатки мов барвисті пацьорки, низані на шнурочок, причіплені на краєчку дівочого намиста. Посередині цього вінка мерехтить срібним медаликом — церквіця, трьохбанна, але дві крайні закриті зеленню столітніх старечих дубів. За селом гори й горбочки, помальовані мозаїкою наших газдівських нив. Вузесенькі загінчики відмежовані борознами, а кожний клаптик іншої барви. Там темна зелень накроплювана ясними цятками — це цвітуча бульба; онде загони пшениці золотою шатою вдягнені; а там сіро-зелений півланок жита, що із вітром грається, наче глибін Вислока під язом. Ще далі під лісом якась сіра землянка — вкрита нашим гірським вівсом. Його тут найбільше.

(Далі буде).

Ювілейний рік „Відродження“

КОМУНІКАТ 1.

Ділового Комітету для вшанування 30-літнього ювілею Т-ва „Відродження“.

1. Згідно з рішенням Головної Ради Т-ва „Відродження“, проголошуємо 1939 рік ювілейним роком відродженецької праці.

2. Рівночасно вживаємо Філії, Кружки, поодиноких членів і прихильників нашого руху до вшанування цього ювілею відповідними концертами, академіями й рефератами.

3. Усіх діячів протиалькогольного руху просимо надсилати до кінця лютого 1939 р. матеріали до ювілейного альманаха. Залежить нам передусім на короткий, ілюстрований світлинами історії кожної філії й кожного Кружка. Позатим, числимо на спомини, новелі й фейлетони, зв'язані з нашим рухом. Врешті раді б ми бачити статті програмові й ідеологічні.

Львів, 31. січня 1939.

ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ:

Проф. І. Тесля; проф. А. Антонович; mgr. Яр. Чума.

ЮВІЛЕЙНИЙ ДАР ДЛЯ „ВІДРОДЖЕННЯ“.

Тому, що з огляду на зимову допомогу безробітним Т-во „Відродження“ не дістало дозволу на збірку у всіх трьох воевідствах, прохається оцим усе П. Т. Українське Громадянство складати поодинокі добровільні щедрі ювілейні датки для „Відродження“. Особливо в місяці лютому — ніодин українець не повинен відмовитися у цей ювілейний рік „Відродження“ від такого датку на фонд боротьби з отрутами, що від віків руйнують морально й матеріально український нарід.

Головна Рада Т-ва „Відродження“.

В теперішніх непевних часах найкраще забезпечувати себе й долю своєї рідні в єдинім українськім Товаристві взаїмних обезпечень на життя

„Карпатія“

Львів, Ринок Ч. 38.

ТЕЛ. 258-43, 258-92.

ПИШІТЬ ЗА ІНФОРМАЦІЯМИ!

ДАРИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Американські Українці розписали позичку на 5 мільйонів доларів на потреби Карпатської України. Скрізь в Америці й Канаді відбуваються збірки на цілі Карпатської Української Держави. За посередництвом Червоного Хреста американські Українці вислали на адресу о. Прем'єра д-ра А. Волошина 400.000 одягів для закарпатських Українців. Крім того вислали лікарства.

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ В УКРАЇНСЬКИХ РУКАХ.

В Хусті почався курс підготовки для жандармів до служби безпеки. Цей курс улажено у зв'язку з тим, що вся справа безпеки в Карпатській Україні переходить в українські руки. Краєва Команда Жандармерії в Хусті проголосила, що прийме більшу скількість жандармів до служби в жандармерії. Кандидати мають мати громадянство Карпатської України й мусять володіти добре українською мовою.

З рідних сіл

ДВІ ОСЕЛІ.

Два км. на схід від Береста животіє 110-хатне село Перунка та ще дальше, других два км. від Перунки, із заходу на схід, здовж потоку Чирнянки, розселюється село Чирна.

І до тих двох наших сіл, із згаданого берестянського потоку Крижівок, полевою доріжкою спрямовуємо свій хід.

Перунка, після правдоподібного переказу, має бути дуже старою нашою оселею.

У ній, після того ж переказу, на місці теперішньої нашої гр.-католицької перунської дерев'яної церкви, св. Козми й Дам'яна, вибудованої в 1798 р., мала стояти статуя поганського бога Перуна.

Звідси також має походити назва самої Перунки. Знову ж із написаних про Перунку історичних звісток виходить, що вона так само як і інші наші оселі тої околиці за панщизняних часів, належала до маєтностей краківських єпископів. З чого навіть повстала була назва „Бискупина“.

Самозрозуміло тоді, як Перунка належала до їх маєтностей, то вони інтересувалися животінням тодішніх перунчанів та взагалі і цілою Перункою, яку навіть один із них, а саме Петро Мишковський письмом з дня 12. VIII. 1580 р. виарендував якось Єронімові Міхновичеві, шляхтичеві з Фльоринки. А треба ще ось тут добре згадати, що ота шляхта у своїх часах так всевладно над сірим мужиком панувала, гейби над якоюсь худобиною.

Зокрема ж ненаручних собі людей що як свідоміші одиниці, могли би отворити гнобленим братам і сестрам очі на їхню долю, могла, не тяжко, фальшем та злобою, поусувати з посеред них.

Та дякувати Богові тамті „шляхотські часи“ минулися. „Нині цілий світ ніякої шляхти з уродження (тобто — як сміються — ні холачкової, ні шарачкової, ні личачкової, кerpцевої чи босачкової) не узнає. Нині шляхотною людиною (не шляхтичем) є лишень той, хто наукою й добрими (та пожиточними) ділами на це собі заслужить“*

Ми вже знаємо, що властители Перунки цікавилися животінням сірих мужиків. А тепер дуже помітним для нас є цей факт, що тоді, коли то мучений у панщизняному ярмі, сірий народ, за часів Боглана Хмельницького, задумав, у тих сторонах, під проводом Костки Наперського, скинути з себе це панщизняне ярмо, тоді один з тих властителів Перунки вислав проти того ж Костки, тим самим і проти того білого сірого народу, своє військо, яке побивши того Костку в Чорштинському замку, тим самим допомогло той же бідний гноблений навод ще дужче позапаяти до ярма панщини. Треба ще пригадати, що на самім висланню того війська тоді не скінчилося, бо священники обов'язані були на проповідях, в костелах і церквах взивати навід, щоб не поилучувався до бунту*).

На тім залишимо отсю прегірку старовину та звернемо до положення нинішньої Перунки та її жителів. Отже теперішня Перунка розселена між двома верхівками, які в поодиноких місцях зовуться: Ясінник (ліс), Сігви, Запотоки, Ланківська лука, Паршивка, Ліщівське, Розділе, Верховина, Палениці, При долинах, Доли-

* Наш Лемко ч. 11 (83) 1937 р.

*) Льв. Лемк. стор. 153—4.

ни (ліс), Юркова закутина, Пелевен, Ворітця, Зафілівка, Убіч, Помірки, Чертіж, Крижі (про них згадано в Бересті) Новинки, Талярівка, Ланківський горб, і Ковалівка.

Так перунчани називають свої поля. А так самі пишуться: Жуки, Мерени, Сивці, Русинки, Корбачі, Пелеші, Головяки, Москви, Федорчаки, Копчі, Черепи, Макухи, Криси, Вітяки, Стухляки, Адамяки, Папачі, Бодаки, Кнаки, Кузмяки, Бортничакі, Цідили, Шафрани, Слоти, Кунціки, Бодневичі, Олесьневичі, Полянські, Дзядики, Єдинаки, Гумецькі, Гриджаничі, Дзюбинські, Вислоцькі, Гричі, Гарбері, Малиняки, Логази, Вензиловичі, Гальчаки, Павелчаки, Гаворщини, Шкорупські і Щипчики.

Першу школу вибудовано в Перунці щойно в 1925-6 році. А до того часу перунчанських дітей навчав грамоти, зимою порою, трохи письменніший мужик. Однак, хоч сю перунчанську школу в згаданому році й вибудовано, та проте ще не зараз Перунка отримала до неї кваліфікованого учителя. Сталося це тому, що більша частина перунчанів перейшовши на православ'я, урядила собі в тій щойно вибудованій перунчанській школі свою церкву — часовню. І хто зна, доки ще так потяглося б, якщо б не наш тодішній чирнянський священник о. Корнило Кузик та декілька свідоміших перунчанів, які разом підняли, під проводом тогож нашого священника старання — приділити для Перунки кваліфікованого учителя.

Їхні старання увінчалися успіхом. Учителя для Перунки призначено. Але православні перунчани зо школи ще не уступалися, тому приміщено його в мешканні Марка Кузмяка, уряджуючи рівночасно класу в хаті Фірія Кузмяка. Зчасом, коли вже учитель осівся в селі, православні перунчани вибудували собі окрему церкву, а зо школи хоч-не-хоч мусіли уступатися.

Такі-то мороки мали перунчани з тою своєю школою. Зупинившись трохи довше біля тої перунчанської школи, тепер, з черги, переглянемо перунчанські товариства. Отож перед світовою війною в Перунці існувало Брацтво Тверезости з 22 членами, а по війні Читальня Качковського, яку опісля — як кажуть перунчани — з причини недіяльності розв'язано. Дальше, в 1932 р. оснувано в Перунці Кружок „Сільського Господаря“, який завдяки свідомому перунчанинові Юркові Адамякові, ще яко-такто животів та ще животів би дальше, якби його не зачинено. Мали ще православні перунчани оснувану крамницю (щось в роді кооперативи чи там церковної крамнички) та й вона доброхитів — розборгувавши товари — упокоїлася. Тепер у Перунці існує „Охотніча Страж Пожарна“.

На тому оставляємо Перунку й навропростець полями мандруємо до села Чирної, яке, як і наша оселя відоме вже в XIV. столітті. Що було перед тим сторіччям на місці Чирної, чи була вже там перед тим, щойно згаданим століттям, якась наша оселя, чи справді тільки ліси з вітрами пісню шуміли — це загирили у своїх безвістях минулі віки.

Сьогоднішня Чирна числить около 110 чисел хат, в яких живуть чирнянські роди: Папачів, Цідилів, Поруцідлів, Федорчаків, Дзядіків, Ставиських, Чирнянських, Гричів, Олесьневичів, Макухів, Пласконів.

Назви чирнянських піль і верхів такі: Кичера, Розділя, Перун (через Розділя і Перун в давніх часах ішов шлях до Бардієва на давню Угорщину), Гарняк, Пасічки, Млиниська і Пасічне (ліс). Чирнянська дерев'яна церква св. Параскевії побудована в 1894 р., а школа десь коло 1908 р. Всесвітню війну, як Чирна, так

Сам собі виворожиш добру долю,

коли будеш постійно щадити в
ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ
у Львові, вул. Словацького 14.
(Філія Банку: Станиславів, вул. Собіського 11).

і Перунка, поза реквірацією збіжжя і т. п., пережила майже без ніяких більших вражін. — З товариств у передвоєнній Чирній були: Братство Тверезости, яке дійшло до 23 членів, Братство св. Ніколая (120 членів в обох селах) і Читальня Качковського з 30 членами. В теперішній Чирній є: 2 крамнички, „Охотніча Страж Пожарна“, Читальня Качковського і „Деталічна продала алкоголю“.

Щодо суспільно-національного життя — то між нашими сірими людьми не лише в Перунці й Чирній, але майже ще по всіх наших оцих оселях ще далеко негаразд діється.

Ой не гаразд, не гаразд. Хоч-не-хоч насувається вірш нашого безсмертного Тараса Шевченка: Аж страх погано у тих хороших селах: чорніше чорної землі блукають люди; повсихали сади зелені; погнили біленькі хати, повалялись, стави бур'янами поросли, села неначе погоріли, неначе люди подуріли, — німі на турецький шлях ідуть і діток своїх ведуть...

Чи так з тими сірими, бідними людьми мало би бути на віки вічні?

Ні! Чейже воскресне цей день, в якому наші люди, а між ними перунчани й чирняни, ізвівши свої очі ген на голубе небо, ген, де сам Бог царює, позриваються з припонів закованості та підуть нестримним походом туди, де ясний, соняшний шлях...

(Далі буде).

ПОМЕРЛИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Стан. Фашівський 80 л. пом. 9. XII. в Стамфорд, Конн. — **Пелягія Рошко** 60 л. з Рудаки, пов. Сянік пом. 11. XII. в Нескегонінг, Па. — **Ігнатій Кнасецький** 45 л. з Завадки риман., пов. Сянік пом. 12. XII. в Нью Йорк, Н. Й. — **Іван Гнатик** 8 л., пом. 15. XII. в Оранж, Конн. — **Михайло Дмитрик** 39 л. з Білини вел., повіт Самбір пом. 17. XII. в Честер, Па. Служив в У. Г. А., під Дрогобичем застрягла в нім куля, яку носив у собі 15 літ, а відтак хоч кулю лікарі виняли, здоров'я він не відискав. — **Онуфрій Дуда** 53 л. з Коношок, пов. Рогатин пом. 20. XII. в Нью Йорк, Н. Й. — **Варвара Ориник-Кнап** 52 л. ж. **Михайла**, з **Жегестова**, повіт Новий Санч пом. 22. XII. 1938 в Сімпсон, Па. Лишила семеро дітей, з яких один син о. Степан є парохом в Нью-Кенсінгтон, а другий син Михайло є учителем. — Померли в листопаді 1938: **Дмитро Слюсар** 76 л. в Шенандоаг, Па. — **Микола Яцканич** 72 л. в Ст. Люї. Мо. — **Анна Сорока** 53 л. в Ватервіль, Н. Й. — **Марія Бараняк** 75 л. в Плімут, Па. — **Микола Рудий** 50 л. в Філадельфія, Па. — **Андрій Цибуля** 35 л. в Фрілянд, Па. — **Сосиф Олещук** в Юнкерс, Н. Й. — **Олекса Савка** в Нантікок, Па. — **Іван Ангел** в Авбурн, Н. Й. — **Софія Ходан** в Вілінг, В. Фа. — **Володимир Гривай** в Пітсбург, Па. — **Юрій Манько** в Лякавана, Н. Й. — **Йосиф Сенчишин** і **Василь Смолинський** в Мк Кіспорт, Па. — **В. І. П.**

Юліян Тарнович.

У ремісника золота рука ⁵⁾

Сонце в місті не так сходить, як у горах. Та й не знати, звідкіля воно на небі являється. Впрочім люди в місті ніколи цим не журяться. В них на першому пляні боротьба за хліб. Від перших соняшних промінчиків до пізнього штучного світла кипить, жвавим струмком біжить погоня за наживою. Перші ранкові гості в місті — це сторожі кам'яниць, які відчиняють залізні брами та хідники замітають біля мурованок. Другі — молоді чарки та візкарі з хлібом і іншим білим печивом.

Степана збудив холод, що скрився перед сонцем у подвіряне хамороддя. Такий самий, як у горах при коні, що з россою пасеться за горбом.

Другий день у чужому морі. Обачно, на всі сторони повів хлопчина вічми й скоро вибіжав на вулицю. Вулиця роїлася від людей. Вони всі спішилися до праці. І школярі, весело гуторили, йшли до школи.

Ішов Степанко, нога на ногу; а так багато цих людей та ніхто на нього не зверне уваги. Якусь велику хату будують.

— Зайду, може приймуть. — і він пішов поміж купу цегол, каміння, піску до робітників, що ладилися до праці. Він ішов обережно, щоб не впасти між будівельні матеріали та не наробити деякого бешкету. Знову вигнали б його...

— А ти, що тут шукаєш? — запитав Степанка якийсь старший робітник.

— Може є деяка робота?... — несміло замнявся селях. — Бо я дуже голодний...

Майстер від мурарських робіт підійшов ближче до хлопчини. Його цікавила доля таких молодих безробітних, бо він сам за своїх молодих років пів світа піхстою сховався, щоб найти собі працю. Та не з одної криниці воду пити мусів, і неодних зустрічав людей.

— Ходи ближче. Не бійся. — говорив заохочуюче майстер до Степанка. — Як тебе кличуть?

— Степан, а по татові Сурмак. — чемно відповів хлопчина. А серце в ньому мало не зірвалося з грудей, таке радість та водночас страх, що може ще не найти праці, — добивалися до свідомості селяної дитини.

— На, маєш хліба крімку й молоком залий. Будеш мені цеглу подавати. Оба будемо мури підверх витягати.

Степанко жадібно кусав повною губою хліб і був би захлинувся молоком, так йому їстоньки хотілося.

Поснідавши, пішли робітники до праці. Вони — майже більша половина, не ходять на ніч до своїх хат, тільки в буді під тином ночують. А рано приносять їм з їх хат снідання. Хто знов же з далеких сторін, сам купує собі в поблиській крамниці їду та в своїй домівці гріє молоко, або варить кашу з салом, бульбу, чи що там. — Така робітнича доля. Щоб якнайбільше ощадити та прискладати на пізніше. В декого є довг за поле, хата не викинчена; декого селове безділля вигнало з батьківської хижі, бо на ґрунті розсівся старший брат і молодшому ніодної нитки не хоче купити. Ще іншому навкучило дивитися, як люди в селі не можуть дати собі ради тому, що не хочуть учитися краще господарити та добувати гарніші плоди з своєї землі. Ей, бідить же той народець по наших селах, бідить...

Степанко працював так завзято, що його майстер не міг поспорити з вапняною заправою. Так скоро росла цегла на цеглі та довжився мур нової будівлі.

Робітники весело ходили по широким деревляним

сходах і драбинах та поспівуючи, носили на ношайках цеглу. Робота йшла, аж мило.

— А чий то буде дім? — відважився запитати Степанко, як бачив, що його майстер прихильно до нього відзивається. І спіснув собі хвилиночку.

— То буде такий народній дім, де всі наші міщани будуть сходитися на свої наради. Крім того буде ще тут приміщена захоронка для бездомних дітей, які не мають батьків, і вони мусіли б виховуватися на вулиці. А відомо ж, що на вулиці нічого доброго не виросте. Тільки сама баярня, яка пізніше своїми псотами чесним людям очі виколує. І ти зійшов би на такого, як не будеш людей чесних і розумних слухати та шанувати.

— Я завжди слухаю старших людей. — просився Степан. — І маму я ніколи не загнівав.

— Принеси мені води, помічнику. Там на долині біля шопи є криниця. — хотів пити воду майстер, бо сонце підходило під полудне й здорово чівка пріла в пильного робітника.

Степанко зійшов скоро по руштованні, найшов шопу, але води не вмів зачерпнути. Треба було залізну ручку придавити до землі, тоді вода сама цюрком полється до бетонової діжки.

— Чекай, я тобі, хлопче, зачуру води. — вмішався один з робітників і потиснувши залізну ручку криничної помпи, своїм великим пальцем заставив дірку, кудю вода плинула, так, що напір води зимною струєю бризнув просто в лице Степанка. Вода, зимна, як лід, потекла Степанові за пазуху — аж хлопчина ахав і хотів утікати.

Робітники, що бачили таку першу Степанову пригледу, на цілий голос сміялися та кликали на Степана: Пий, пий! Бо це твої робітничі хрестини. Від сьогодні будеш уже правдивий помічник робітника. Ані горівки вже не будеш купувати, щоб себе вкупити до нашого товариства.

— Зачери тепер собі води. — заохочував збиточник Степана, щоб набравши в збаночок чистої води, подачь своєму майстрові пити.

— В нашій селі нема таких водяних черпаків, тому я не знав набирати води.

На полудне поділився знову майстер їдою зі своїм нсгим помічником. Їли хліб із солониною та попивали гарячим чаєм. Ані на Великдень свячана паска не була така смашна, як Степанкове полуднування. Ніхто з робітників не сміявся з селянської дитини, що тричі перед їдою та тричі по обіді хрестився набожно. Дехто й собі перехрестився.

— А тепер підеш вапно допомогти гасити. Я буду сам стіну вигладжувати. — поручив по обіді майстер.

Степан носив у ведрі воду з помпи, визув свої лапці та босоніж бігав до криниці. Ширше робота піде.

— Набери, хлопче, тої білої мазюки з долу до рук і занеси до деревляної бочілки! — казав один, що довгою жерткою мішав вапно в деревляній скрині. Степан не з таких, він нераз уже в хаті помагав мамі гасити вапневі камінчики та знав, що таке вапно гаряче, попече руки та повиїдає дірки в пальцях.

— Добре, я перенесу все вапно до бочілки, але ви видряпайтеся без драбини на вершок муру. — відтасяв Степанко.

Громада сміялася в голос і майстер вдоволено підкрутив свій вус.

Під вечір почистили подвіря, поклали всі свої лопати до шопи та попоївши, дякували всі Богові за щасливо перебутий день. Найщиріше молився Степан.

(Далі буде).

ЩУРІВ НИЩИТЬ

Ратина й Ратиніна
ПІЛЬНІ МИШІ ВИГУБЛЮЄ

Мишина

Примінення в цілому світі!

„СЕРОВАК“

С-КА З ОБМ. П.

Львів, ул. ПАДЕРЕВСЬКОГО 5, ТЕЛ. 201-07.

НОВІ КНИЖКИ.

Зусилля й успіхи. Читанка для молоді. Уложив А. Гаврил-ко. Кооперативна Бібліотека, Львів, 1938, 8-ка, стор. 24. Адміністрацію Кооперат. Бібліотеки прохаємо точно та кожноразно присилати нам свої видання.

Місіонар Ісусового Серця, лютий 1939. ч. 2, Жовква.

На власних силах, Звідомлення Головної Управи Рідної Школи про працю і стан Товариства „Рідна Школа“ за час від 1. вересня 1937 до 31. серпня 1938. Львів, 1939, стор. 196.

Занедбана земля, повість з Лемківщини, написав М. Роман-шин, „Українська Бібліотека“, видання Івана Тиктора, стор. 128, ціна 0.95 зл.

Перша кров — життєписне оповідання про перших українських мучеників за християнську віру, написав А. Лотоцький, вид. „Криниця“ в Перемишлі, ст. 64.

Кредитова Кооперація — орган Центрального Кооп. Банку „Краєвий Союз Кредитовий“ у Львові, рік II. ч. 1, місячник для скрав кредиту й ощадности. Адреса: Кредитова Кооперація, Львів, ул. 3. Мая ч. 15.

„Надсянська Земля“, літописний, політично-суспільний двотижневик, містить матеріали стародавньої історії та недавнього минулого, занотує теперішні наші культурні, політичні й освітні надбання. Одно число на 12. сторінках коштує 10 грошів. — Цілорічна передплата 2.50 зл. (передплату можна присилати й розрахунковим переказом „Українського Бескиду“). Адреса: „Надсянська Земля“, Перемишль, Бандурського 5, пч. скр. 145.

Для масового поширення! „Свята Година“, о. М. Дороцького, 64. стор. тільки 10 грошів, при замовленні, принаймні 10 примірників. В-во „Криниця“, Перемишль.

Та нема кращої над каву

„ПРАЖІНЬ“

її пють всі, що шанують своє здоров'я.

СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ

Львів 24, ул. Жовківська 188.

ПОДБАЙТЕ ДЛЯ СВОЇХ ДІТЕЙ ПРО ПУШКУ
і КНИЖЕЧКУ ОЩАДНОСТІ
найстаршого українського Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР“

Львів, вул. РУСЬКА Ч. 20

що приймає вкладки на найкорисніших умовах, та
своїм великим майном дає найкращу за поруку всім
вкладчикам.

Листування

Вп. Павло Сквиртнянський в Б.: має заплачено від свого брата М. по кінець 1939 р. Привіт.

Вп. Антін Фанок у Загоч: Ми зачекаємо, не журіться; я-кось Господь дасть! Здоров'я бажаємо.

Вп. Гриць Окарма: За поміщення подяки нічого не жадает-мо; пришліть з підписом. Громадянка Теодозія Гривнак є нашою передплатницею вже 6 років. Гарздів бажаємо.

Вп. Никифор Мирна в Ло: Ми повідомили С. Г., щоб Вам вислали свій календар на 1939 р.

Вп. Т. Банківський в Конемаут: Щиро дякуємо за вістку й передплату. Здоров'я бажаємо.

Вп. Іван Кухта з Зав.: Такого письма не можемо поместити. Як буде в деякого ремісника вільне місце, повідомимо.

Вп. М. Пилип: Дякуємо, одержали 5 зл.

Перша українська Блаватня

В ДИНОВІ

порушає

всілякі матерії, зимові та літні —

по цінах конкуренційних.

Великий вибір.

Петро Кос.

Обслуга ретельна.

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі закупи треба
полагоджувати в складі

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Тут купуйте споживчі й кольоніальні товари,
насінина господарських рослин і трав.

Наш Лемко

Lwów P. Skargi, 22
PT. Biblioteka "Studion"
...ki. 5

Rok VI.
Рік VI.

NASZ

ŁEMKO

Nr. 5 (125)
Ч. 5 (125)

Lwów, 1. marca 1939.
Львів, 1. березня 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.
Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двоптижневик.
ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умови
ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Річно 3 зол., Піврічно 1:80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Український хор у Злоцькім, коло Мушини, заснований в 1927 р. завдяки ідейним трудам Впр. о. Крилопанина Івана Качмара.

Посвячення гр.-кат. Церкви в Ростокі Великій, коло Нового Санча. Між Українськими Священниками йде Впреосв. Кир Николай Чарнецький, Епископ Волині, Холмщини й Полісся.

ТРАДИЦІЙНА ПРОСФОРА.

Заходами Філії Т-ва „Просвіта“ українці Нового Санча та околиці були дня 12. лютого ц. р. під двома незатертими вражіннями.

Рано в 10 год. в місцевій церкві св. Николая відправлено торжественну співану жалібну Службу Божу та Панахиду за душу бл. п. радника Василя Яворського († 1926), великого мецената та пробудителя новосандецької Лемківщини, при участі Вс. Отців, — о. Кан. Василя Смолинського та о. Николая Ортинського і о. Антона Пакоша як діаконів, та многих вірних. Проповідь присвячену бл. п. Василеві Яворському виголосив довголітній співробітник Покійного о. Кан. Василь Смолинський. Співав добре церковний хор.

Вечором нетерпеливо очікувано просфори. В комнатах Філії „Просвіта“ бачимо багато громадян Нового Санча, але ще більше гостей навіть з відlegлих околиць приїхали, бо знали, що сандецька „Просфора“, це вечірницюукраїнського родинного настрою. Просфору посвятив о. Кан. Василь Смолинський. При накритих столах пили звуки колядок та щедрівок, розмови та слова гарної промови о. Кан. Василя Кузьми, якої основою

були думки: „Ідім слідами невтомної праці Василя Яворського“. Молитвою „Боже Великий“ закінчено головну часть свята, а дальшу продовжували звуки оркестри, при якій гуляючи пари бавились до рана.

— 0 —

Торжественна архиерейська Служба Божа з панахидою за упокій душі бл. п. Папи Пія XI. відбулася в катедральному храмі св. Юра у Львові в суботу, 18. лютого, при величезному здвигі народа. Участь у богослуженні взяли м. ін. всі наші школи у Львові та представники наших установ. В часі Служби Божої, яку відправив Преосв. Іван Бучко в асисті численного духовенства, співав дуже гарно хор питомців нашої Духовної Семинарії. По Євангелію відчитано з проповідниць повний текст послання Впреосв. Митрополита у справі смерті бл. п. Папи Пія XI.

Хто хотів би мати Господарський Календар для Лемківщини на 1939 р. — хай вишле розр. переказом 80 гр., в нас є ще кілька примірників із другого накладу. Спішіться, щоб Ви не були без календаря.

Віднайдене майно

В суботу вечором сиділи господарі в своїй кооперативі та розмовляли про свої будні. Петро Клімів оповідав, як він з нічого вибудував собі нову хату.

— Всі мене знаєте. Моя Ганка теж нічого не мала, як ми побралися. Одначе цим ми не журилися. Пів морга толоки це ще не багатство. Але ми з того пів морга продовж десяток років стільки добули, що докупили два морги орного поля за рікою та нову хату побудували.

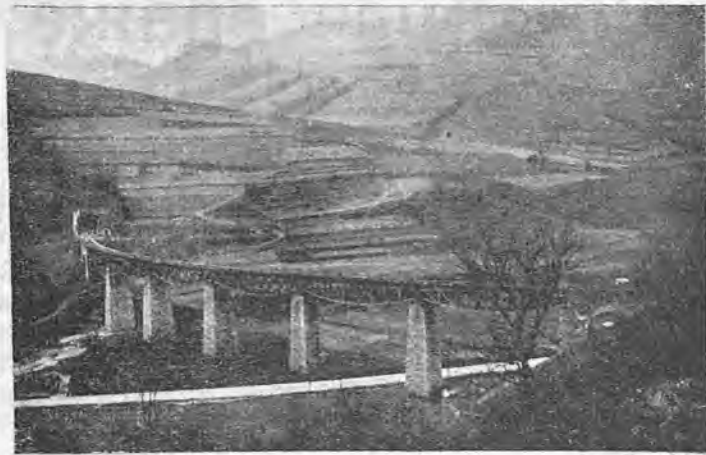
— Нафту відкрив ти, Петре, на своїй толоці, чи докопався золота? — запитав Степан Дериніс.

— Ще якого золота докопався — відповів Петро. — Але своїми власними руками. В нас коня не було, щоб толоку зорати. Тому ми обоє з Ганкою перекопали цілу толоку мотиками, в кошах носили ми обірки і на рівних, означених рядочках плекали ми городовину. І самі мали ми доволі що їсти, та повними кошелями носили ми обоє ранню городовину до живця. Кожний заощаджений гріш складали ми в кредитовому банку Дністра й точно посиляли ми свою складку на нашу щадничу книжечку. Дирекція банку, а може радше наше щастя дописала до нашого konta один раз нагороду за точні вкладки 25 злотих, а в третьому році впала для нас ціла сотка, розуміється крім відсотків, які з року в рік щораз більше заокруглювали нашу щадничу книжечку. Я не маю найменшої причини затаювати перед вами, що ми обоє з дружиною щомісяця слали до Дністра по п'ять злотих. І з цих перших п'ятих злотих сьогодні маємо своє поле й нову хату. Але на цьому ще не кінець. Минулого року вичитав я в нашій газеті, що наше українське товариство обезпечення на життя „Карпатія“ вже за одного золотого приймає селян до своїх обезпечених членів і я, не довго думаючи написав до цих наших громадян у „Карпатію“, щоб мені прислали точні свої поучення й вияснили мені, як забезпечити себе й долю своєї рідні на випадок смерті. Відворотною поштою прийшла мені відповідь, з „Карпатії“ й сьогодні сміюся з біди та журби, що було б з моєю дружиною та дітьми, якби я не дай Бог усім людям і мені, нагло помер. Тож раджу щиро всім написати до цього єдиного нашого товариства по інформації. А побачите, любі сусіди, що тяжкий камінь, який непевним завтра давить нашу селянську долю, пропадою пропаде з наших сіл.

— Петре, я хотів би теж довідатися, чи не можна б позбутися ще іншого тягару, який мене давить — вмішався Юрко Окарма, що йому батько записав ціле своє майно, а двом молодшим братам призначив сплат.

— Бо знаєш, мої браття Василь і Митро ще молоді, але роки біжать як вода в Попрад, та прийде час і брат захоче свої гроші — що тоді робити?

— Щадити треба, щадити! — відповів Петро. І гроші не держати дома, бо злодії ходять і крадуть, до того лежаний гріш нічого не приносить. Гроші треба в нашому банку держати. Але, на мою думку, ти Юрку, найкраще зробиш, як уже від сьогодні станеш щадити, а потім із тих ошаджених грошей даш своїм братам фах у руки; навчиш їх ремесла. І тобі буде добре, бо позбудешся сплату, Василь і Митро будуть ремісниками, та наше село не буде мусіло видавати своїх грошей в чужі руки, тільки свої ремісники будуть обслуговувати своїх людей. А як у всіх селах усі люди так будуть робити, тоді не найде біда приступу до наших хат і в гаразді та братній згоді будемо всі жити. ют.

Шлях понад провалля біля Ужоку.

Поборюйте неписьменність

Неписьменні люди — велике лихо в народі. Нарід мусить подбати про те, щоб усі неписьменні люди стали письменними. Навчання дорослих неписьменних може відбуватися або на курсах або дома.

Курси для дорослих неписьменних можуть засновувати читальні „Просвіти“ згідно з § 2, буква з, статуту „Просвіти“ на основі розпорядку Міністра Освіти з дня 13. березня 1933. ч. 32 про „засновування приватних курсів для дорослих“ (І. Поль. 857/33, У. Д. М. О. ч. 3, поз. 55). На курс можна приймати тільки членів читальні „Просвіти“. Не можна приймати на курс дітей у шкільному віці (нижче 14-го року життя); не можна також видавати ніяких свідоцтв.

Про заснування курсу повинна читальня повідомити через свою Філію повітове староство: В повідомленні можна назвати того, хто буде помагати неписьменним у науці. Він не мусить мати якихсь спеціальних наук, ні свідоцтв, бо читальняний курс неписьменних не є ніякою школою, отже й той, що помагає неписьменним у праці, не є ніяким учителем. Неписьменним членам читальні вільно вчитися читати й писати, кому-небудь із письменних членів вільно помагати їм у праці. Таксамо для такого курсу не треба ніякого навкового пляну. Коли неписьменні зійдуться, тоді й учитися муть читати й писати.

Дома вільно кожному вчитися; вільно також кожному помагати тому, хто вчиться.

Подбаймо всі, як один, щоб усі неписьменні Українці стали письменними та свідомими національно й суспільно громадянами.

В теперішніх непевних часах найкраще забезпечувати себе й долю своєї рідні в єдинім українським Товаристві взаємних обезпечень на життя

„Карпатія“

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

ТЕЛ. 258-43, 258-92.

ПИШІТЬ ЗА ІНФОРМАЦІЯМИ!

Негайно присилайте передплату!

Не тішся враже

Москвофільсько-наймитські „газети“ радісно за-
сковичали, що бувшого закарпатського „премера“ мос-
кво-мадярона „під напором других держав“, „чеська
рація“ випустила „на волю“. При тім „совіщали“, що
тойже чорний москвофільський череп, вийшовши на
тую „свободу“ не признає на Закарпатській Україні
української влади, але „заявляє“, що не міститься в йо-
го голові те, щоб „руським“ населенням тойж країни ма-
ли ридити не кацани. У всіх чорних наймитських чаш-
ках скорше „поміститься“ те, щоб над нашими закар-
патськими братами і сестрами коверзували чехи, сло-
ваки чи біс гам знає, які ще інші „немдудуми“, як свої
рідні брати.

Чорню москвофільсько-наймитські черепи, в яких
не може поміститися ще й те, що наші брати і сестри
вирвані з ярма, та в тій своїй рідній українській хаті,
скорим темном здобувають собі національну свідомість
та, чи се комусь подобається чи ні, явно, заявляють
себе українцями.

Где власне згання сон з очей всім чорним наймит-
ським черепакам. Відомо, що всі вони однозгідно, на всю
землю, скомліли, що українців немає в Карпатській
Україні. Аж тут українці в Карпатській Україні свobodно
підіймають жовто-блакитні прапори вгору. Аж тут тобі
по літах неволі українська мова й пісня по всіх карпат-
ських школах, судах і всіх місцях свobodно гомонить
і лине під небеса небес. Аж тут тобі на таким невеликим
Закарпаттю 17 тисяч січовиків свobodно, по своїй волі,
гартується. Це пече, це їх гризе, цих московських кара-
конів, що вже не будуть туманити тої частини україн-
ського народу своєю гадючою заразою. Чорні, наймит-
ські чашки бачуть, що тота частина українського на-
роду, мимо їхнього вереску, вже воістину воскресла.

І тому то сей початок життя не може поміститися
у всіх тих чорно-лютих черепаках. Бо в них міститься
тільки одна думка, а саме: Якби то, за шкіру своїх тем-
них братів, доборотися до повного корита. Як ось і той
чорний Бродівський череп в критичних днях змовлявся
з мадярами, щоб за успішне туманення тамошнього
населення плебісцитом у користь мадярів, отримав два
маєтки і титул барона-магната. Такі то чорні наймит-
ські черепи замість заснітитися в смердячий грязюці, то
тут, то там, випливають серед українського народу, щоб
ного тоюж гадючою заразою заражувати.

Хай собі на свою службу повинають усіх „Фен-
циків“, „Стойків“ та „Бродіїв“, то про те Карпатській
Україні наші всі невольні сили нічого вже не вдіють.

Наслідки пиячення

Найбільший ворог дітей. Це є пияцтво батьків.
Директор товариства охорони малолітніх злочинців
у Штокгольмі (столиця Швеції) перевів дослідження
між дітьми притулка для дітей — злочинців. Вияви-
лось, що 1/5 частина цих дітей походять від батьків
пияниць. А в такому ж притулку в місті Берні (столи-
ця Швейцарії) такі діти складали аж 40 процент! При
розгляданні різних неморальних (безсовісних) про-
ступків у цих же краях виявилось, що з десяти таких
випадків аж девять були зроблені дітьми, що їх бать-
ки були пиянці. Отаке лихо робить горілка, вино, пиво
дітям! Через те не тільки діти ще змалку, але всі ро-
зумні люди мусять дати собі вродисту обцянку: не
брати ні капля алкоголю в уста протягом цілого сво-
го життя!

Що нового в світі

В МАДЯРЩИНІ наступила зміна правительства.
Дотеперішньому прем'єрові Імредієві, закинула супро-
тивна партія, що одна з його прабабок була жидівкою.
Цей закид висунула опозиція саме в тім часі, коли в
мадярським парламенті радять над заведенням проти-
жидівських законів на взір Німеччини. Бувший прем'єр
провірив справу, переконався, що закид слушний і то-
му уступив. На поручення регента Гортія прем'єром
став граф Телекі, дотеперішній міністр освіти, котрий
утворив нове правительство.

ВСИТИЛИСЯ ЧЕРВОНОЮ ПОЛІТИКОЮ.

Велика кількість утікачів, що знайшлися у Фран-
ції, заявили охоту вернутися до Іспанії та віддатися на-
ціоналістичній владі. Досі вернуло вже понад 50 тисяч
людей. Дальший поворот відбувається по 6 тисяч осіб
денно.

ЗМІНА ТАКТИКИ В К. П. З. Б.

Виленьська преса повідомляє, що Центральний Ко-
мітет К. П. З. Б. видав об'їзник до своїх органів про
зміну тактики й більшу обережність в праці. М. ін.
в об'їзнику поручають призначувати більше відпові-
дальні функції жінкам. Це відноситься головни до т. зв.
техніки (акція в профсоюзах, в легальних організа-
ціях, у зборах, участь в демонстраціях і т. п.). На такі
штучки пускаються комунари, щоб своєю дурнуватою
демагогією заманювати несвідомих людей в свої сіті.

ТОВАРИСТВО БОРОТЬБИ З КОМУНОЮ.

Товариство боротьби з комунізмом, що кілька
днів тому повстало в Хусті, вже почало працю. Воно
в першу чергу наладнало звязки з аналогічними орга-
нізаціями Німеччини, Італії, Естонії й Японії. Т-во ви-
дало вже пропагандивні брошури, афіші й детючки.
Незабаром видасть у німецькій мові повість Уласа Сам-
чука „Марія“, щоб поінформувати чужинців про руй-
ницьку роль комуністів на Україні.

КАРПАТСЬКІ УКРАЇНЦІ ДО УКРАЇНЦІВ ЦІЛОГО СВІТА.

Українське Національне Об'єднання оголосило ві-
дозву, в якій закликає всіх Українців у світі зложити
всенародний податок у висоті пів відсотка своїх заробітків на
розбудову молодой Карпатської Української
Держави.

ЩО ДІЄТЬСЯ НА СВІТІ ПРОДОВЖ ОДНОЇ ГОДИНИ?

Бритійський статистичний уряд обчислив, що ді-
ється на земній кулі продовж одної години. Виявля-
ється, що продовж цього часу родиться 5.400 людей,
а вмирає 4.600. Продовж тої самої години судді цілої
земної кулі засуджують 198.000 проступків. Мешканці
землі споживають на годину: 25,000.000 кг. картопель,
10.000.000 кг. ярин, 3.500.000 кг. м'яса, 3.000.000 яєць,
3.000.000 риб, 30.000.000 кг. цукру. В той самий час фа-
брикується 180.000 тон цигар і папіросів, будується
7.500 нових автомобілів, висилається 115.000 телеграм
і понад мільярд листів і поштових карт.

4.000 РОБІТНИКІВ З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ МАЄ ДІСТАТИ ЗАРОБОТОК У НІМЕЧЧИНІ.

„Нова Свобода“ подає, що вже з початком весни
вийде з Карпатської України до Німеччини перший
транспорт карпатоукраїнських робітників. Коло 4.000
робітників з Карпатської України найде працю в Ні-
меччині.

Не забудьте доходи з пресфор. театральних вистав,
концертів, забав та інших імпрез переслати Рідній
Школі у Львові, вул. Сикстуська 46 (тепер Оборони
Львова 12). Вони будуть проголошені в пресі.

У Карпатській Україні

ЗАКЛИК ГОЛОВНОГО КОМАНДАНТА СІЧІ.

З Хусту повідомляють, що в карпатоукраїнській пресі появився заклик головного команданта „Карпатської Січі“ Дмитра Климпуша до молодих українців із Галичини, щоб вони рішуче не переходили кордонів Карпатської України, бо прикордонна сторожа має якнайгостріший наказ ловити всіх утікачів і завертати їх назад.

АНГЛІЙСЬКИЙ ГОЛОС ПРО КАРПАТСЬКІ СПРАВИ.

Один з найповажніших англійських часописів „Манчестер Гардіян“, помістив велику статтю п. н. „Українці як чинник у східній Європі“, в якій читаємо таке:

„Німці будують у Хусті радіову станцію, що висилатиме авдіції в українській мові, головню для слухачів в СССР. Головний штаб німецької акції є у Відні, де багато членів „Гітлерівської Молоді“ учить української мови.

Також Велика Фашистівська Рада й італійське міністерство війни мають спеціального дорадника в українському питанні. Є ним д-р Енріко Інсабато, що, здається, скоро стає італійським консулом у Хусті.

Рівнож Японія цікавиться українськими питаннями, бо на Далекому Сході є велика українська колонія. Головний японський обсерватор української проблеми навіть вивчив українську мову“.

Далі пише газета про тих, що їм не цікаво, щоб українське питання дійшло до швидкої розв'язки.

ПРИЙШЛИ ДАЛЬШІ ПОСИЛКИ З АМЕРИКИ.

Надійшли дальші дари з Америки, цим разом від фахового учителя Петра Черноокого, який в трьох пакунках ваги 100 кг. надіслав одяг, обуву та інші речі. Чехо-Словацький Червоний Хрест подбав про те, щоб цю посылку звільнили від митної оплати. Посилку передано Комітетові допомогової акції, який надіслані речі розділить між населення.

ПІСЛЯ ВИБОРІВ.

Очевидці виборів, головню чужинецькі журналісти, розказують про надзвичайно радісні хвилини мас. Старих німецьких дідусів односельчани несли на руках, щоб і їх голоси не пропали.

Вже в ранніх годинах телефонічно найдальше висунене село на північ зголосило свій успіх і домагалася права вивісити білий прапор. Це було перше село, за яким ішли дальші.

Варто підкреслити два моменти: віденський арбітраж переділив Ужгород на дві частини й ця менша частина Ужгороду припала Карпатській Україні. Оцей саме Ужгород мав усіх мешканців з правом голосування 393, за УНО голосувало 348, з того тільки два голоси були проти... Такамо голосували й Підгоряни, передмістя Мукачева. Це наглядно доказує, як населення Карпатської України зрозуміло вагу цих виборів. Це було ніщо інше, як плебісцит, який доказав найкраще, куди хоче належати Карпатська Україна.

ПРОМОВА ПРЕМ'ЄРА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ДО ЗДЕМОБІЛІЗОВАНИХ ВОЯКІВ.

Прем'єр о. д-р Волошин виголосив промову, в якій щиро розпрацався з воєками, які боронили кордонів Карпатської України, і тепер покидають активну військову службу. Він вшанував пам'ять тих, які полягли в обороні краю, та запевнив, що влада Карпатської

України висловить оборонцям вдячність не лише словами, але і вчинками.

В Карпатській Україні заложена спілка українських продуцентів і торговців, що називатиметься „Карпато-український вивіз і довіз“. Спілка була зголошена ще 26 м. м. до судового реєстру. Членами цієї спілки можуть бути тільки українці із своїм власним капіталом. Завданням спілки є перебрати до українських рук торгівлю вивозу й довозу.

Карпатська Україна матиме власні гроші, які видасть карпатоукраїнський уряд з нагоди відкриття першого карпатоукраїнського сойму; гроші матимуть вартість 50 шагів та 1, 3, 5 і 10 гривень.

У неділеньку перед хатою.

ПОМІЧ З АМЕРИКИ.

До Хусту — столиці Карпатської України, прийшла пересилка 350 пакунків від українського громадянства в Америці, з одягами, взуттям і шкірою для населення. Це дуже здоровий об'яв, оті всі жертви, бо він доказує велику зрілість українців розкинутих по цілому світі і все більше зростаючу солідарність, яка наповняє нас вірою в кращу будучність.

ВСІ НІМЕЦЬКІ ГРОМАДЯНИ

в Карпатській Україні віддали 100% своїх голосів на українську лісту правительства Впр. о. д-р Волошина. Мадяри голосували проти. З того ясно, що була там свобода голосування.

УКРАЇНСЬКІ БІЛЕТИ НА ЗАЛІЗНИЦЯХ.

Залізничний транспорт в Карпатській Україні наладнується чимраз то краще — і то з дня на день.

На території Карпатської України курсує вже денно понад 60 поїздів. Наладнана вже комунікація поспішним поїздом між Прагою і Хустом.

З днем 17. лютого перший раз в історії Карпатської України, залізнично-дорожні каси почали продавати залізничні білети з українським текстом.

ПРИРОДНІ СКАРБИ.

Після статистики з 1939 р. видобуто соли в Солотвинських копальнях 174 тис. тон, в ціні 56 мільйонів корон. Копальні соли в Солотвині це дуже багате джерело доходу. Карпатська Україна має 40 тартаків, 585 мликів, 20 господарських фабрик на виріб спірту та 60 горалень.

НОВИНКИ

Присилайте гроші за календар „Нашого Лемка“ на 1939 рік. Ми мусимо заплатити за друк і папір! Не руйнуйте свого Видавництва.

Лемківський ранок відбудеться заходом Товариства Прихильників Культурно-історичного Музею Н. Т. Ш. у Львові в салі Театру Ріжнородностей в 12 годині в полудне 12 березня ц. р.

ТЕПЕРІШНЯ ПРЕЗИДІЯ РІДНОЇ ШКОЛИ.

Згідно з постановою статуту Рідної Школи біжучі справи Товариства має полагоджувати Президія зложена з голови і 6 членів, що постійно перебувають у Львові.

Головна Управа Р. Ш. вибрана на Загальному Зїзді Р. Ш. дня 2. лютого 1939 р. відбула 11. лютого ц. р. своє конституційне засідання й вибрала таку Президію: 1-ий заступник голови о. сов. Юліан Дзерович, 2-ий заст. голови, дир. Володимир Кузьмович, секретар Д-р Мирон Коновалець, скарбник проф. Володимир Гусак, Д-р Франц Свістель, п. Олена Шепаровичева. Голова, проф. Іван Галуцинський, вибраний Загальним Зїздом Р. Ш. входить з уряду.

Головна Управа Рідної Школи.

Перестерігаємо всіх людей на Лемківщині перед різними типами, що вештаються на наших селах і під різними претекстами та обітницями видурюють від людей підписи на підкладених паперах. Ніхто теж не повинен давати дозволу підписувати себе другим особам на невідомого змісту друках.

Вправи в обороні перед налетами літаків і газвою війною відбулися у Львові продовж трьох днів. Такі пробні вправи відбувалися теж у других містах.

Заздрість чи глупі свати? Недавно йшов один молодець із села Котова додому із своїх передшлюбних записів у містечку Мушині. На нього напали ростоцькі парубки та побили його тяжко. А побили його тому, що наречена не хотіла жадного „молодця“ з Ростоки, тільки постановила вийти заміж за котовянина. Тепер нерозважні свати будуть відповідати перед судом за напад на дорозі й побиття невинної людини. Ані дикуни такого не роблять!...

Хто з наших Читачів в Америці знає, де перебуває Теодор Граб, що жив у місцевості Дунеллен Н. Дж. 608 Ск. стр., прохаємо подати нам його адресу, або звістку, що робить і чи жие Теодор Граб? Українські часописи просимо передрукувати це наше прохання.

Жид — Талергофний вязень. В другій половині січня ц. р. нагло помер у Янові яворівський реставратор Маврикій Маннбер. Та мало хто навіть у Яворові знав, що в 1914 р. при відвороті австрійської армії Мадяри розгромили його ресторан, а самого власника за опір арештували як „москвофіла“ та ще й записали його, жида, що він „гріхїш католишер пфарер“ (грекат, священник). В тім характері перебував він довгий час у Талергофі. Цей факт ствідчить, як не можна краще, про повний безпорядок, у тих часах та про те, що Мадяри ловили кожного першого з краю та слали в Талергоф.

БОЖЕВІЛЬНИЙ НАМАГАВСЯ ВИКОНАТИ ЗАМАХ НА МУСОЛІНІЯ.

Як подає преса з Риму, коло віллі Мусолінія крутився якийсь чоловік. Коли поліційний агент хотів його вилегітимувати, він стрілив з револьверу та поранив агента в живіт, описав без опору дав себе арештувати і заявив, що він чекав на Мусолінія. Виявилось, що він звється Аруно й недавно вийшов із заведення для уморо хорих.

Цигани замордували команданта пожежної сторожі. В Снітниці, коло Горлиць, у коршмі Лейби Рігельшвіта два цигани, Місько Береговський та Юрко Білий з Устя Руського, з пімсти за незаплатення їм рахунку за гру підчас забави стражаків, прокололи пожежної сторожі в Снітниці. Юшкевич згинув на місці Білий втік у ліси, а другого цигана схопили. Бачите до чого доводить забава. Чи не краще за той час помолитися, щоб Господь змилювався над людьми?...

До чого це доведе? Перед кількома днями зійшлися на торзі в Риманові молоді люди із села Вислочок і Валтушевої. Між ними прийшло до завзятої бійки. Найсумніше в тому, що битка скінчилася сумно та світ сміється, як б'ються між собою браття, замість зійтися та культурно поговорити й бути гарним приміром для других. Ми не знаємо, хто завинив і хто перший викликав бучу, одне тільки знаємо й п'януємо такі некультурні вибрики нашої молоді. Памятайте разназавжди, що буком не проженете біди з ваших сіл, ані не втопите в шпіритаї ваших болячок. Спамятайтеся!!!

Новий поштовий уряд урухомлено з днем 4. березня ц. р. у селі Тарнавці біля Риманова; поштова агенція має назву „Тарнавка Саноцька“, до якої належать села: Тарнавка, Рудавка Риманівська, Гамри та Завої.

ЗА ПЕРЕХІД ГРАНИЦІ.

У звязку з переходом границі опинилося в слідчій тюрмі сяниського окруж. суду чимало молодих українців, які вижидають процесу.

Премійні вкладки ощадности в банку „ДНІСТЕР“. Кооперативний Банк „Дністер“ завів у себе від кількох літ т. зв. премійні вкладки ощадности, які є дуже доброту пропагандою ощадности. Власники премійних книжечок крім звичайних відсотків від вложеного на ощадність капіталу можуть одержати премії у висоті від 25—100 зол., якщо виконують зазначені у правильнику умовини. Головною умовиною правильника є те, що щадник мусить складати свою ощадність правильно щомісяць у тій самій висоті, не виймаючи її цілий рік. Такий спосіб ощадности приучує до систематичного вношення вкладок і до постійного щадження.

Нелюдська мати. Серед мешканців Великої Домбруфки к. Свентохловиць незвичайне негодування викликала подія, що саме там трапилася. Марія Навратова замкнула в мешканні на ключ п'ятеро своїх дітей у віці від півтора до 5 літ і сама кудись повиялася та та кілька днів зовсім про дітей не турбувалася. Коли нелюдська мати вернулася додому, застала дітей крайневиснажених та одно мертве. Несчасна дитина вмерла з голоду. Проти нелюдської матері повела влада слідство.

Брат — братові. З преси українських поселенців в Югославії довідуємося про дуже відрадний факт національної солідарности. Наші поселенці з околиць Приявора, Керестура, Банялюки, і т. д. переводять збірки у грошах та зерні для Карпатської України. Дуже ревно заходяться коло справи тамешні молоді колядники, які зібрали майже 10.000 динарів. Українські поселенці в Югославії самі походять з околиць Карпат і мають великий сентимент для своїх братів, що будують власну державність за Карпатами.

Обережно з бензиною! В Ряшеві чистило 8 робітників підлогу в помешканні одного інженера бензиною. Підчас того випад із печі розжарений вугіль. В одній хвилі ціла кімната стала в вогні, а від вибуху завалилась одна стіна. Робітниця тяжко попарилась, а дві з них у шпиталі померли.

Тимко Перейма

Лемківська пісня

Кожна вітка українського народу, що віддалена від свого матірнього пня, внаслідок цього віддалення набирає своєрідних цій і витворює собі свої питомі звичаї, обичаї, народню свою пісню.

Такою віткою є теж і лемки. Та хоч вони українці, хоч їх мова українська, ця сама, що всего українського селянського люду, однаке віддалення від свого пня, вікове оточення іншими племенами, багато вплинуло на етнографічну фізіономію Лемківщини так щодо народніх звичаїв, обичаїв, як і щодо усної словесности й лемківської пісні. Тимто дуже цікава лемківська пісня. Співає її молодь, співають і старі, зокрема на вечірках, на весіллі, хрестинах і при іншій нагоді. Весною або літом то по цілих днях, а найбільше вечорами до пізньої ночі званих ця оригінальна лемківсько-українська пісня. Молодь одинцем або гуртками по полях і горах при роботі, перекикуючися своїм питомим гівканням, виспівує, виповідає свою питому поезію, свою милозвучну пісню. Зимою на вечірках при куделі молодь переплітає піснями світського будь релігійного змісту звичаєві обрядові забави. Загально відому пісню про цисареву Єлисавету „Наша пані цисарйова“, яку молодь співає на вечірках, зложив мабуть якийсь поет-селянин лемко із Карпатської України з околиць Бардієва, бо там цисарева не раз перебувала на літницьку, та неодного бідака запомогла.

Лемківська пісня найкраща в глибоких, глухих гірських селах. Там вона чиста як і пісня цілого українського народу. Такого багатства мотивів, мабуть жадна пісня в світі не має. Найкраще про це свідчить великий збірник лемківських пісень Д-ра Ф. Колесси, що його видало Наукове Товариство ім. Т. Шевченка у Львові. В цьому збірнику зібрано поверх 600 довгих і коротких лемківських пісень, що їх Колесса зібрав тільки в деяких селах, між іншими в Пантній біля Горлиць записав він біля дві сотні тих пісень і кожен з них підклав під ноти так, як її лемко чи лемкиня йому заспівали. І це найцікавіше, що кожна з цих пісень має зовсім інший мотив. А скільки ж то назбирав би всіх пісень у 240 громадах цілої Лемківщини? І по тамтому боці Карпат...

Збиранням лемківських пісень, описами обрядів, вечериць, вірувань, звичаїв, обичаїв, перед війною заходилися на Лемківщині також деякі з поміж тодішнього українського учительства. Один з них збирав пісні продовж 6 літ і цей зібраний великий матеріал передав пок. В. Гнатюкові. Покійник все обіцював впорядкувати і видати збірник та на жаль перешкодила війна і мабуть цей великий збірник у тій великій метушні пропав, затратився.

Зміст лемківських пісень, теж такий різнородний, що годі собі уявити, як могли ті українські верховинці витворити собі таку різнородну усну літературу. Здебільша пісні можна поділити на: 1) переспіви щирої та вірної любови, так молодих хлопців (фраїрів), як і дівчат (фраїрок), деколи дуже веселі, або сумні з приводу заведеної любови; 2) жіночі пісні про їх щасливе й нещасливе супружє пожиття, 3) весільні; 4) обрядові; 5) побутові співані принагідно при всяких okazіях, 6) колицькі, 7) сирітські; 8) релігійні; 9) вояцькі; 10) жартівливі (на жаль є теж пияцькі пісні). Однаке в тій лемківській усній словесности, нема історичних, геройських і патріотичних пісень, в яких виспівував би лем-

ко про любов до рідного краю, до тих зелених гір, хіба що в останніх часах емігранти з Лемківщини з Америки зложили деякі такі пісні, в яких пробивається туга за рідними горами, за рідним краєм.

Лемківські весільні пісні мають подібний зміст, як і пісні весільні на сході, такі самі весільні обрядові мотиви, коровай у лемків називається „балець“, благословення родичів получені з різними церемоніями. Небагато ягілок і колядок. Всі пісні подільські і гуцульські зводяться деколи до так званих „коломиїок“, всі вони мають менше більше один і той самий зміст, та з дуже малими ріжницями однаковий мотив. Цікаве є теж у подільських коломиїках, що в них дуже часто, крім симпатичного змісту про любов найдете не раз і грубі випадки про нелюбих і зрадливих дівчат. В них виспівують хлопці про таких ріжні видумки, щоб їх обезцінити і понизити в очах загалу, а цього в лемківських піснях нема. Вправді лемки, хоч також цілі довгі віки проживали в не дуже світлих обставинах, всежтаки не знайдете в тих піснях багато такого, щоби вказувало їх незavidну долю. Є ще пісні, присвячені колишнім лемківським і словацьким збіжникам-шугаям. Лемки ставилися до них прихильно, тому що вони виступали колись в обороні бідних і покривджених. В тих піснях ви казується, що дівчата і молоді жінки пропадають за тими шугаями, як ось:

Прийд до нас шугайку,
Прийд до нас хочколи...
Є й бо я юж не така
Якем била г-вони.

Як ем ишла гчера вечер з грабана,
Здйбала ем у гайнику шугая.
Він ня стискав і притискав до себе;
Ой ци прийти моя мила до тебе?

Ой ци прийдеш, чи неприйдеш, не дбаю;
Бо брез тебе веселости не маю.
Тобі квітне за калапом ружичка,
А мі плаче в колосочці Ганічка.

Тади Янчік тади, Тоти стари баби
Поза наши сади, Роботи не мають
Би тя не віділи (2) Кед ся посходжають (2),
Тоти стари баби... Лем нас огваряють.

Янчік, Янчік, не буд блазен,
Не пропивай шитко разом,
Бо пропиеш, не будеш мав,
Прийде зима будеш жебрав.

(Далі буде).

Дайте в руки своїх наймолодших 2.— зл. річно
в Америці-Канаді 1 долар річно

„ДЗВІНОЧОК“

часопис для українських дітей

1.20 зл. піврічно.

В кожному числі оповідання про славу
минувшину, цікаві діточі казки, сценки,
загадки, ребуси й т. п.

Інвалідами Української Армії опікується УКТОДІ,
Львів Потоцького 48. Не забудьте післати туди свою
лепту, бо без помочі української суспільности Т-во не
всилі допомогти 2.000 інвалідам так, як вони на це за-
служили.

Григорій Марусин.

Напереломі

Повість з лемківського життя.

На ріці молоді юнаки наставили сіти на рибу. Біля річки дівчатко пасе корови та вінок із квітів заплітає. При ярку сільські підручки видряпалися на вербу й ломлять пруття. Стрівай, незабаром вони змайструють собі сопілки й виводитимуть на них свої тужливі мелодії.

А там біля млина? Гурт дітей, хлопці й дівчата, тримають у руках патики з причіпленими вгорі кольоровими хустинами, мов які фани, прапори; вони машерують стежечкою поміж грядки, і співають. Щось поважне, сумовите, але Вислік заголосно шумить, не розбереш дитячого співу. Це відай наслідування церковної процесії. Невинна забава дітворі...

Бурхливі філі Вислока на скруті під скелею велику глибину видовбали. Така вода темно зелена, та яка спокійна. Чистесенька, наче хрусталь. Камінчики на дні видко. А що це таке підскакує понад склисте дзеркало води, полискуючи сріблом до сонця? Це пструги, братіку, їхне тут царство. Бачу, ти, захоплений читачу, стрівай, тут у наших горах матимеш ще одну нагоду до захоплення.

А тимчасом приглянься до тієї старої жінки, що підпираючись костуром, прямує до тебе. Це Параска з Сиготи, жебрачка.

Вона оповідатиме тобі про антихриста, що народився в Риманові від одної жидівки. В нього п'яча голова, з ріжками; а як він підросте, то почне відвертати людей від Бога і повстане брат на брата, син на віття, тай прийде велика війна і буде кінець світа. О тут на Пасвиських була вже війна, як світ наставав, а незабаром, коли світові має прийти кінець, то ще в тому самому місці буде війна і всі люди згинуть з лиця землі.

На доріжці, що веде попід синівську церкву, показався мазарський віз. Побачила його Параска й пристанула. Щось мабуть пригадала собі, бо завернула в хижину. Вона пішла сказати господарям, що мазяр їде.

Діти що біля млина грались, підняли вереск та крик. Одне біжить долі стежкою, друге шубовснуло між грядки та прилягло в борозну, інші пощезали в прибережніх кущах. Лише якийсь найменче небожатець лишилося на стежці й кричить розпачливо, рятунку звиває! Щойно вчора мама говорили, що мазяр забирає дітей в бочку. А там така мазюка смердюча, що залле очі й вуха, та прийдеться марно загинати. Але треба рятуватися. Може мазяр не побачить.

Присіло дівчатко в борозні й тривожно глядить за кожним рухом мазяря. Він якось не бачить дітей, поїхав далі, а діти одне за одним виповзують із своїх криївок, та знову гуртуються до забави.

А мазяр вже пхає свій віз під ситітську гірку.

Зрівнявся з хрестом і спинив вішками свої конята.

— Станьмо сину, бо газда з тої хижі мене кличе. Я поспотрю, звіданюся, чого му треба, а ти шмар коням коничу.

Пішов Юрко до хижі, в якій недавно щезла Параска, а Гринько сів біля дороги на камені, та задивився на ріку.

— Яка тота вода щаслива й безжурна. Біжить кудись свobodно, ніщо її не стримує, шумить собі весело, ніхто їй не мішає, та ніхто її не перекичить.

Кинув Гринько камінь у воду.

Покотився камінь з грюкотом, шубовснув у глибину, а вода відгукнулася якимось незрозумілим хлюпотом, підстрибнула рясними перлинами вгору, і знову втихомирилася...

Не втримає її ніяка тама. Вона й гать прірве та знайде собі нове русло. Пливе до своєї мети, до далекого моря.

І він теж вирвався в світ шукати своєї мети. Та, ось уже здавалось йому, що вже її знайшов у цьому містечку, Риманові, що біліється на західньому овиді білими мурами...

Та мама поставила йому на дорозі таму, а він тієї тами не може розвалити. Може й міг би розвалити, але не сміє, бо так мама приказує. А вона хіба знає, що добре та що зле.

Написав з татом до мами листа, що в Риманові хочуть його взяти на торговельну практику до багатої та гарної крамниці, що по 4 роках стане торговельним помічником з платнею, а покищо треба бути на безплатній практиці. Подали адресу свою до одного господаря в Синеви, та заки вони обіхали кілька підгірських сіл і заїхали до Синева, тут вже ждало їх письмо від матері.

Гринько витягнув з кишені лист від мами, щоб іще раз його перечитати.

— „Я не хочу, — пишуть мама, — жеби ти за дармо поневірявся по якихис склепах. Таньчарева Галька, штосте разом до чколи ходили, пішла до Горлиц на службу і має што місяця десятку, за рік буде мати стодвадцет папірків, а ти би мав без штирі роки за дармо поневірятися? Я тя на то не ховала, жебис лючки кути за дармо витерав. Ід з татом, жебис троха сьвіта видів, а пак під осін вертайте до хиж. Іщисме не таки барз худобни, жеби я тебе на поневірку по сьвіті лишала“...

Так пишуть мама, а тато вирішили, що маму треба слухати.

Зітхнув Гринько важко й задумався. Нехотячи почав шпорпати батогом у гнізді мурашок, що торчало копицею над придорожнім рівчиком. Заметушилась мурашня несамовито. Батіг видовбав у стіжку невеличку ямку, чатиння та різні патички, що рівнесенько лежали на копиці, почали зісуватися вділ, а з ними якісь білі яечка. Мурашки засуетилися, бігають сюди й туди, немов скликають одні других до праці, бо ось ворог валить їхню хатину. Не довго радили марашки над своєю загладою, в одну мить взялися до праці. Одна зловила біле яечко й несе, влече його під гору, друга те саме робить, інша тягне шпильочку чатиння, а ще інша якийсь патичок, усі бігають кудись, шукають чогось, падають та знову вертають і даліше трудяться. Одна зловила патичок, що втрое був більший від неї. Тягне його під гору, але паде разом з патичком ще низче, ніж була передше. Підвелася, обійшла патичок докруги й знову його тягне під гору й знову котиться з ним удолину.

Цим разом побігла до другої товаришки, штовхнула її в голівку, а ця відай зрозуміла, що її просять на підмогу, біжить за товаришкою та обі вже несуть цей патичок під стрімку гору. Потім біжить до іншої роботи.

Гринько приглядається уважливо на працю заподливих мурашок і думку снує:

— А я чьом так не маю робити, як тоти мурайки? Як ся раз дашто не поведе, то треба інци раз прібувати. Аж до кінця!

(Далі буде).

Юліян Тарнович.

У ремісника золота рука ⁶⁾

— Степане, ти вже помолівся; будеш спати разом з нами. Як не дуже ти втомлений, оповідай, звідкіля ти приманджав до нашого міста — просив укладаючися до снання майстер.

Його помісник сів на розстеленій соломі, поправив заголовок, зробив знак святого хреста над своїм сном і вигідно вкрився грубим теплим покривалом. — Господи, слава Тобі — зітхнув Степанко. — І ти, Царине Небес про мене не забуваєш. — у серці плінута тиха подяка селової дитини за таку опіку.

— У наших горах барз бідують люди. Робота тяжка, але біди не годен відогнати від себе. Та сама біда не була б аж така дошкульна, якби дехто поміг нам спільними руками дивити той тягар. А кожний зокрема, хочби руки поломив, своєї журби не відгортає. В нас дома мої мама від Божого соненька на ногах і в кожний куток заглянуть, брат корявими долонями оре нашу нівку, сіє, косить, а прийде молотити збіжжя, то ще велика радість, як брат зародить брата. Наша земелька може й краще родила би, якби її добре справити. Та чим? Як і стебельця соломі на провесні нема із зуба видобати... І худібка ледви тепла виходить на першу траву. Чого так? Бо ніхто ніколи не вказав нам кращих способів господарення. Я не міг на те все спокійно глядіти. Найгірше боліло мене, що мама такі вічно зажурені, і братові не хотів я скиби краяти. Тому пішов я в світ. Мені звадно здавалося, що хтось мене до себе кличе та як я в нашій церквічці клячав перед іконою Матері Божої, мені дивно любо на серці діялося, та я чомусь забажав у світ піти. Дорогу до Львова люди добрі мені вказали, а ноги в мене молоді. Я зовсім не втомився, ідучи піхотою в далеку дорогу. Я дуже хочу вчитися деякого ремесла. Мені так здається, що кожен роботу потрапляю зробити. І те навчився би, що очі бачать.

— Спи сину, бо рано треба встати.

Але Степанкові не спішно було розставатись із своїми думками. — Мамо, мамо, я вже роботу найшов! — хотілось у голос кричати...

Перший тиждень стрілою промайнув у легкій роботі. Степанко звивався, дармувати зроду не вмів. Дома, ще не мав повних шість років, а вже лиса водила його по вигоні. Нераз плакав дитвак, як корова тягнула його до шкоди; ногами заперався до межі, щоб не пустити вішчу із слабих рученят. Пак кові нас Степанко і в погонича бавився. І до ліса їздив разом з своїм старшим братом. Ходив він теж одну зиму до Петра Мирного вчитися чоботи латати, але шевська штука чомусь Степанові не дачилася. Він так хотів би в доброго коваля навчитися. Ковальська робота найчистіша в світі; вогонь усе заржавіле до червоного випалює. Це ж правда, що одного разу наші отці у церкві говорили, що нічим не поправимо нашої хлопської долі, як довго зло буде запоганювати наші серця. Бо гниль треба гарячим залізом випалити, щоб із нового нове зродилося таке життя, що не боїться сонця та не криє свого лица перед великою правдою, якої цілий світ боїться. І тому нема злаого ладу між людию. У горах нема де вчитися ковалювати, а ковалів треба в кожній селі. Правда, циган виклепає тесак, або підправить стобицю в плаузі, чи теж чересло й леміш наточить, але кращої роботи не знає.

В неділю ходив Степан із своїм майстром до церкви святого Юра. Такого храму в цілому світі не най-

деш. Зайдеш за перші мурі, перед тобою висока камінна брама; по одній стороні хрест і палата нашого Князя Церкви; напроти святини стріляє височавими верхівками в ясне небо. На передньому передмурі постать святого Юра, що на сніжному коні вгнався та спитом проколов змія, який означає гріх і зло, від якого загиває світ. Злий дух насів на людське життя і тому св. Юрій його поборов, щоб вивести вірний люд від неволі гріха.

Годі описати людською мовою цього вражіння, що з одушевленням навіяло серце Степана по приході до святоюрського храму. Між ангелами та пророками наріє така радість...

Море голів слухало слова великої відправи та морською хвилею клонило свої постаті перед Найсвятішими Тайнами. Степанко молився за свою маму, сестричку й за всіх; щоб його Мати Божа благословила в його намірах.

Під полудне виходили наборно люди з церкви та знайомі здоровили себе взаємно.

— Тут живе наш князь — рукою вказав майстер скромну будівлю набоці. Степан охоче відвернув очі в цю сторону й ноги чомусь йому затремтіли.

— Дасть Бог, дочекаємося празника, тоді будеш бачити на свої очі, — продовжував майстер. — А осьде живуть наші Єпископи. Бачиш ці перші вікна на першому поверсі, я там ходив недавно просити нашого молодого Єпископа, щоб завітав до нас, як будемо нашу роботу кінчити, на посвячення.

— А гарно там? — вихопилося питання Степанові. — Я хотів би також їх бачити.

— Онде, надолі наша лікарня та наш шпиталь, де приймають кожного недужого й лікують, як рідну свою матір. Степане, Степанку, ти не одне ще побачиш у нашому Львові.

— Той сад, що за мурами чий? — питав дальше цікавий хлопчина.

— Це теж нашого Князя.

— Мені так увижається, що й за десять років не буду знати ще цього міста. Та як би так пішов на оцю високу гору, що в середині міста так величаво розсілася, звідтіля, як на столі бачили б ми ціле місто.

— Добре, потім підемо на цю гору. Ця гора називається Високий Замок. Я принесу тобі з нашої читальні книжечку, в якій описано старі часи та відкіля пішла назва Львова й того замку на горі. Сьогодні нема там уже замку, є тільки невеличкі звалища й кілець, але заки підемо там, у вільних хвиликах будеш собі читати гарні книжечки про давнє минуле нашого народу. Тоді краще пізнаєш і наше місто. А тепер, чи триниш сам до нашої камениці? Я ще піду до нашого робітничого товариства й тебе впишу. А їсти дадуть тобі, бо я казав робітникам зладити й тобі обід.

Степан нове життя віднайшов.

(Далі буде).

Не тримайте безужиточно дома долярівок, інвестиційних позичок та інших цінних паперів. Пересилайте їх в депозит до

ПРОМ-БАНКУ

Львів, ул. Гродзіцких 1, І. п.

Тел. 292-15 і 200-15.

Охороните цінні папери перед крадіжкою, знищенням та довідаєтеся про виграну зг.л. в речинці заінкасують Вам відсотки.

Протиялькогольні дні Відродження

Щороку Українське Протиялькогольне й Протинікотинне Товариство „Відродження“ веде свою пропаганду в лютому курсами, виставами й рефератами. Та в цьому ювілейному році тридцятиліття своєї діяльності, „Відродження“ започаткувало лютневу кампанію та свій ювілейний рік новими формами пропаганди, сподіваючися ними більш зацікавити загаль, і не відстрашувати людей думкою, що треба буде годинами вислухувати довгих і може „сухих“ рефератів.

Оце в днях 12, 13. і 14. лютого ц. р. відбулися в залах Української Захоронки в „Народному Домі“ ІІ. п. „Протиялькогольні Дні Відродження“. В неділю 12. ІІ. в год. 17. голова Товариства мгр. Микола Ценко відкрив протиялькогольну й протинікотинну виставу, вітаючи зібраних у невеликій залі вистави около 200 осіб — представників преси, наших інституцій, гостей та членів, переважно середношкільну молодь. Опісля пригадав часи перед тридцятьма літами, коли наш нарід потапав у п'янстві та свідомі одиниці взялися рятувати його організованим способом, зясував зібраним діяльність і завдання Товариства під теперішню пору та визвав їх вшанувати пам'ять померлих борців за тверезість мовчанкою.

По відкритті вистави відбулася публична дискусія: „За, чи проти абстиненції?“, де мгр. Ценко змагався з ред. В. Глібовицьким за абстиненцією. Знамениті дискусанти в живому, ядерному діяльові перейшли всі головніші закиди проти повздержности і захоплювали слухачів своєю темпераментною полемікою. По дискусії присутні оглянули протиялькогольну й протинікотинну виставу, яка була відкрита до кінця лютого від 9. до 18. год. щодня.

Другий з черги Протиялькогольний День, 13. ІІ. це була „Жива відродженецька газета“, під редактурою члена Гол. Ради Т-ва мгр. Я. Чуми. Проїшла вона із неменшим успіхом, бо її „співробітниками“ були такі Вп. Автори, що самі відчитали свої твори, як: ред. В. Янів, о. др. В. Фіголь, голова Т-ва мгр. М. Ценко, Я. Літинський та інші, що своїми статтями, репортажами й віршами викликали на „читачів“ вражіння святочної академії, тільки дотепний редактор-конферансьєр новинками й оголошеннями, особливо про конкурс із нагородою 25 зол. за найкращу статтю на тему „Чому треба поборювати алкоголізм і нікотинізм?“, — замінив її у справжню, цікаву й різноманітну живу газету. Зогляду на перший день протигазової пробної оборони, фреквенція була менша від попереднього вечора, бо дехто боявся ризикувати „затроєнням“ та „відгазовуванням“.

Та найкраще вражіння лишив по собі третій Протиялькогольний День, 14. ІІ. в год. 16. — **Відродженецька Ялинка.** У просторій привітній залі Української Захоронки засіло довкруги столів кількадесят осіб запрошених гостей та членів. О. др. В. Фіголь поблагословив просфору, пригадуючи присутним традицію спільної просфори та її значіння у відродженецькому гурті. Опісля голова Товариства мгр. М. Цейко поділився з усіма приявними просфорою, привітав запрошених гостей, представників преси й інституцій та членів, — зокрема середношкільну молодь обох полів, — і пригадав, що рівно тридцять літ тому, може якраз у цій самій порі, почалося велике діло духового й фізичного відродження українського народу, котре теперішньому поколінню судилося довести до повної перемоги. Підчас спільного прийняття промовляли: Голова Т-ва „Орли“ ред. В. Глібовицький, що у палкій, глибо-

козмістивній промові вказав на високі духові й моральні мотиви відродженецької ідеї, п. Тишинська, що у привіті від Жіночої Секції Генерального Інституту Католицької Акції насвітлила відродженецьку ідею зі становища католицького світогляду, а п. Сухова апелювала до молоді, особливо до жіночої, щоб вона ставала активними борцями за відродженецьку ідею.

Щирі, палкі слова промовців викликали між присутними настрій на правду родинної атмосфери, де всі почувають себе членами одної великої родини, об'єднані одною світлою ідеєю. Організатор цієї імпрези, член Гол. Ради Т-ва „Відродження“ п. дир. П. Чубатий, виявив себе на правду милим господарем, що зумів викликати у гостей невимушену веселість та сердечність. Між привітами грамофон пригравав коляди та щедрівки, а учні Малої Духовної Семинарії, вихованки невтомого організатора шкільної молоді, п. проф. А. Антоновича, виставили традиційний український ляльковий вертеп та відспівали низку коляд і щедринок. Прикінці п. проф. Зубрицький висвітлив фільм з літнього табору „Орлів“ та з розкопок у Крилосі. Голова Товариства мгр. Ценко подякував присутнім за участь і з почуттям зворушення та вдовolenня так Вп. Гостей, як і господарів, закінчено цю першу Відродженецьку Ялинку відродженецьким гимном.

Немає сумніву, що ці імпрези „Відродження“, а головне Ялинка, були б пройшли із ще більшим успіхом, якби не непередбачені перешкоди, як протигазова пробна оборона та смерть Папи Пія XI., через яку не могли відбутися на Ялинці товариські забави з танцями. Та всі учасники тих Відродженецьких Днів признали доцільність таких нових способів протиялькогольної та протинікотинної пропаганди, і варто, щоб провінція теж подібними новими методами взялася поборювати цих віковичних ворогів українського народу.

**Хто хоче зразково вести своє господарство, мусить
ОБЕЗПЕЧИТИ ВІД ОГНЮ Й КРАДЕЖІ-ВЛОМУ
своє рухоме майно (живий та мертвий інвентар, збіжжя
й пашу)**

в Товаристві Взаємних Обезпечень

„Д Н І С Т Е Р“

Львів, вул. Руська ч. 20

ТОВАРИСЬКЕ ТА ОСВІТНЄ ЖИТТЯ.

У неділю, 22. січня зішлись члени читальні „Просвіти“ у Сяноці на Свято Просфори. Молебен відправив сеніор нашого тут. громадянства Впр. о. Кан. Константинович. Виголошено дві промови, відповідні до цього торжественного дня. Після офіційної частини свята відбулася забава з танцями. Такі забави у читальні „Просвіти“ мають свою добру славу.

Заходом читальні „Просвіти“ у Сяноці відіграно 5. лютого ц. р. „Ой не ходи Грицю“. Мистецький рівень гри був назагал високий.

Більшість артистів здобула собі заслужене призначення публіки, що виповнила вщерть велику салю.

Згадана театральна вистава була завершенням освітньої праці в сяницькій читальні „Просвіти“ у мин. діловому році. Зараз у слідуєчу неділю 12. ІІ. ц. р. відбулися Загальні Збори тієї читальні. Члени прийняли з вдовolenням до відома звіти Виділу, подякували йому за жертвенну працю, а в доказ признання й довіря, залишили Виділ у попередньому складі.

Гарний примір

У Воробликах від часу завязання українського Т-ва (розв'язаного останньо Круга Сільського Господаря), завівся примірний звичай, на всіх весіллях збирати добровільні датки на народні цілі.

В дні 7. лютого ц. р. відбулося весілля в хаті Томи Колчака, бувшого голови Круга С. Г. Віддавалася його донька Марійка за Богдана Герляха. На тому, дійсно українському весіллі, весільний староста Ст. Вархоляк дав короткий очерк праці Молодої в Амаг. Гуртку при розв'язаному саме Кругу С. Г. у Вороблику кор. — Гості зложили на народні цілі 6:50 зл., після чого відспівали „Мнї дая літа“ м. і. також у честь Американських Братів.

Зібрану квоту розподілено на Українських Інвалідів, Рідну Школу і т. п. та переслано під властивими адресами.

Бажаємо Молодій Парі довгих літ життя та всім весільним Гостям щира подяка за пам'ять про свої обов'язки.

Шийте

Нитками

„Центросоюзу“

Банк працює для загалу. Є такі люди, що їм банкові й взагалі фінансові й економічні справи такі далекі, що не люблять ні говорити ні читати про ті справи... До таких належав і наш знайомий Славко. Кажемо: „належав“, — бо коли прочитав недавно спогад про тяжкий 1913-ий рік і про допомогу, з якою тоді прийшов нашому селянству Земельний Гіпотечний Банк, то сказав: „Я думав досі про наші банки трохи фальшиво: „Я гадав, що їх річ — тільки рахувати гроші і брати проценти. Та коли читаю про таку допомогу, пригадую собі також інші заслуги рідного банку для загалу, про які була мова недавно в часописах і які я читав мов від нехочу. І бачу, що такий банк грає важну роль в суспільному житті народу, роль наскрізь додатню і корисну, бо починається до економічного розвитку і добробуту в народі. Розумію, що банк може принести загальові тимбільшу користь, чим більшою обертає готівкою, а готівку до обороту має м. ін. з ощадностевих вкладів. Отже і я повірю від нині нашому банкові кожну свою ощадність — і так буду брати посередню участь у його корисній праці“. Радіємо, що Славко прозрів. За ним прозріють теж інші байдужі люди та скріплять своїми вкладами рідні банки для добра загалу. (ю).

ЩУРІВ НИЩИТЬ

Ратина й Ратиніна
ПІЛЬНІ МИШІ ВИГУБЛЮЄ

Мишина

Примінення в цілому світі!

„СЕРОВАК“

С-КА З ОБМ. П.

ЛЬВІВ, УЛ. ПАДЕРЕВСЬКОГО 5, ТЕЛ. 201-07.

Набили бурмистра міста Тарнова. В неділю відбулись у Тарнові передвиборчі збори польської соціалістичної партії. Соціалістичний похід, що вертався із зборів до „робітничого дому“, зустрів по дорозі бурмистра міста д-ра Бродзінського. Між учасниками походу та бурмистром прийшло спершу до словних знєваг, а після того скінчилась несамовита бійка. Хоч бурмистр славно боронився палицею, руками й ногами, але не був у силі подолати наступ куди численніших противників. Якби не інтервенція поліції, що прийшла окривавленому й потовченому батькові міста з допомогою, було б йому лихо.

ПОЛЬЩА ПІДПИСАЛА ІЗ СОВІТАМИ УМОВУ.

У висліді переговорів, що велися між Польщею та Совітами від кількох тижнів, підписано тепер такі умови, які устійнюють у цілості господарські взаємини, між Польщею та Совітами: торговельну умову, порозуміння про товарний оборот та порозуміння про розрахунок (клерінг).

Ця умова — це перша, загально господарська, польсько-совітська умова, яка спирається на клявузі найбільшого упривілеєння та містить у собі низку засадничих постанов, що торкаються товарного обороту та справ морських перевозів.

Чи знаєте, що українці по селах і містах кинулись вивчати німецьку мову? Замовте негайно дуже практичний „Українсько - Німецький Самоучок“, ціна разом з пошт. оплатою 2:80 зл. Замовляти на переказах: „Нова Бібліотека“, Львів, Концова 4.

Добра господиня дбає, щоб рідня мала багато городини, бо вона поживна та має багато вітамінів. Як її придбати навчить цікавий, багато ілюстрований часопис „Сад і Город“, що коштує на рік тільки 2.50 зл. — Адреса: Львів, Руська 20.

В Ясині, в неділю на вулиці карпатські українці ведуть веселу розмову. Гр. кат. Церква в Новиці к. Горлиць,

Поширюйте „Нашого Лемка“!

Гр.-кат. Церква в Явірнику, п. Синік.
збудована 1843 р.

СОБИ І РІДНОМУ ЗАГАЛОВІ ПОМАГАЄМО,
кожним грошем, зложеним на ошадність
у ЛЬВОВІ, вул. Словацького ч. 14.
(Філія Банку: Станіславів, Собіського 11).

У ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ

Листування

Вп. Петро Кібзей: напишіть до Сільського Господаря, Львів, ул. Руська 20, за інформаціями, або вишліть передплату 2.50 зл. на „Сад і Город“, тоді будете знати, які користи дає город. Братні поздоровлення.

Вп. Іван Граб у Зл.: адреса Впр. о. І. Тилявського така: Rev. I. Tylawsky, P. O. B. 383, Homestead, Pa, U.S.A. Знимку по використанні з подякою звернемо. Щиро Вам дякуємо за пам'ять і всего найкращого Всім нашим Сестрам і Братам у Вашім селі бажаємо. Кріпиться — Господь з нами!

Хв. Дирендію Нар. Торговлі в Сяноці, прохаємо точно прислати нам до поміщення змінені тексти оголошень.

Вп. Др. В. Кубійович: найщиріша подяка; чергові книжечки вишлемо.

Вп. Василь Ценко, Квасна й Андрій Заяць, дяк у Чорноріках: мають заплачену передплату по кінець 1939 р. від П. Цепка із Сокаля. Привіт.

Колесса Ф., УКРАЇНСЬКА УСНА СЛОВЕСНІСТЬ, ст. 646.
Ціна в оправі 7.— зл.

ЛЕМКІВСЬКІ СПІВАНКИ.

На горі кряк, а під гором пняк,
Серед води рибочка, а за водом Ганічка;
Ку ній би'м рад, Ганцю моя, серце мое,
Почекай ня до яри, лем завітнут фіяли.
Будеш моя.
Тече вода з під яворя коломутна,
Чого'с моя мила, моя наймилейша
Не весела, лем все смутна...
Як я маю, як я маю весела биц?
Фраїр мі ся женить, іншу собі бере,
А я не знам нич, я не знам нич...
Няй ся женить, няй ся женить, няй спрібує;
А він за рік, за два, або за півтора,
А він мене пожадує... (Подав Т. Перейма).

Лісора господарка. Так господарять на виаренованих або своїх тартаках, у нашій Новосандеччині, жиди „економи“ лемківським деревом і використовують робітників.

НОВІ КНИЖКИ.

О. М. Кравчук: ГОЛОСІННЯ ПРОРОКА ЄРЕМІЇ, віршований переклад із грецького, Жовква 1938.

ЧОМУ Я ЗНОВУ СТАВ КАТОЛИКОМ? Жовква, ч. 17, 1939, Католицькі Читання. Ціна 1 пр. 5 гр.

Наше Лемко

Rok VI.
Рік VI.

NASZ

ŁEMKO

Nr. 6 (126)
Ч. 6 (126)

Lwów, 15. marca 1939.
Львів, 15. березня 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двотижневик.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1:80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

125-ліття народження Тараса Шевченка

Цього року минає 125 років від дня народження великого поета України Тараса Шевченка. Українці на всіх землях приготуються до достойного відзначення цієї пам'ятної дати. Шевченківські Академії та концерти повинні відбутися скрізь, у кожній культурно-освітній установі, в кожній Читальні „Просвіти“, в кожному українському селі.

**НА ЗГАДКУ ДЕСЯТИЛІТНЬОЇ НЕВОЛІ Т. ШЕВЧЕНКА
В РОКАХ 1848—1858.**

Є в історії кожного народу люди, яких життя, праця, терпіння є життям, працею, терпінням їхньої

Батьківщини. Вони не тільки словами але й ділами, створюють майбутню історію своєї нації та вказують новим поколінням, як виконувати свої обов'язки супроти народу.

Українці мають також таких людей. Найбільший з них — це Шевченко. Ось погляньмо на його життя! Чи воно різниться чим від історії українського народу? Чи воно не вистелене, як і ціла історія українського народу, терням і колючками?

Але гляньмо тільки на один етап життя Шевченка, на час, коли то він, після недавнього звільнення з кріпацтва, у повні своїх духових та тілесних сил, у розгарі найгарячіших почувань в сторону наболілої

Батьківщини, певний, що вже ніщо не знівечить його вільного життя, мусить переживати нову велику трагедію.

Російська влада, вважаючи його шкідливим для себе, замикає поета за залізні крати, а опісля вивозить в далекі, дикі степи над Уралом на десятилітню неволю.

В брудних, задимлених казематах, без товариства, без будь якої розради переходить поетові важких десять років. Трагічний, повний безнадійности час!

Російській владі видається, що тепер поет напевно зречеться своїх ідеалів, що змінить свої думки, забуде про Україну. Це ж видумали для нього найбільші муки! Заборонили йому писати й малювати!

Але чи Шевченко заломлюється? Хоч на хвилину вирікається своїх попередно голошених ідей? Ні! Безумовно ні!

„КАРАЮСЬ, МУЧУСЬ, АЛЕ НЕ КАЮСЬ“ — пише поет. НІ ПРЕЖИВАНІ МОРАЛЬНІ МУКИ, НІ НЕБЕЗПЕКА НОВИХ, ЩЕ ГІРШИХ КАР, НЕ МАЮТЬ СИЛИ ЗЛОМИТИ ДУХА. Його переконання, погляди остають такі самі чисті, як перед неволею.

Що більше — в його „невольничій музі“, в „захолявних книжечках“ находимо ВІРШІ БАДЬОРІ, ПОВНІ ЖИТТЕВОГО ОПТИМІЗМУ, ДУХОВОЇ РІВНОВАГИ ТА ВІРИ В КРАЩЕ ПРИЙДЕШНЄ...

І бачить російська влада, що на таку силу вона безсила. По десяти роках випускають його на волю. Шевченко стає вільною людиною...

Якщо порівнюємо долю українського народу до долі Шевченка, находимо багато аналогій. Тому кожноразом згадуємо Шевченка, щоб зачерпнути в нього тієї сили й віри в краще майбутнє, яка його навіть у найважчих хвилинах не опускала. Кожного року ставимо собі питання, що виконали ми для сповнення Його заповіту.

Цього року візьмим під увагу Його десятилітню неволю й запитаймо себе:

Чи кожний з нас мав би стільки духовної і тілесної сили, щоб перетривати усі злидні й муки, які перетривав Шевченко в неволі?

Чи кожний з нас потрапив би в такому важкому положенні зберегти рівновагу духа, а навіть веселий, бадьорий настрій?

Чи кожний з нас зумів би зберегти ненарушену свою ідею й почування, коли прийшлося би пережити те, що перетерпів найбільший українець?

Хто хотів би мати Господарський Календар для Лемківщини на 1939 р. — хай вишле розр. переказом 80 гр., в нас є ще кілька примірників із другого накладу. Спішіться, щоб Ви не були без календаря.

.....

В теперішніх непевних часах найкраще забезпечувати себе й долю своєї рідні в єдинім українському Товаристві взаїмних обезпечень на життя

„Карпатія“

Львів, Ринок Ч. 38.

ТЕЛ. 258-43, 258-92.

ПИШИТЬ ЗА ІНФОРМАЦІЯМИ!

Історія з советського „раю“

Московські процеси мають уже заздалегідь особливу опінію: підсудному закидують завжди шпигунство, саботаж, зраду, тощо. Автім, яке-ж було всіх велике здивування, коли Гроверові лиш прису-джено... 1.500 рублів гривни й видалення з території ССРС; водночас сконфісковано йому літак.

Чому властиво советська влада не пожаліла горожанинові Англії ось такий „скромний даруночок?“ Відповідь на це питання слід шукати в доволі драматичній, та сенсаційній історії.

Ото-ж у замрячену листопадову днину заявився літаком інж. Гровер на російській території в глухій оселі, б. тверської губернії. Дефект мотору змусив летуна осісти на лісовій поляні, що викликало серед тамошніх жителів небувалу сенсацію і переполох. А за пару хвилин довідалася вже про це громадська влада, що заблукав якийсь чужинець з котрим годі порозумітися. Секретар громади завдавав собі невпинно доволі трудне питання: „Мандрівник довкруги світа, чи шпигун“. А що відповідь була тяжка, то ж саме Москва допомогла йому відповісти: „Спровадити негайно таємничого летуна до Москви на Лубянку“. І все пішло швиденько втертим шляхом. За пару годин ГПУ ствердило, що це англійський інженер Гровер, який цього ж дня покинув Гельсінки серед дуже таємничих обставин.

А початок тієї історії слід шукати в 1932 р., коли то молодий урядник московського відділу англійсько-перського нафтового товариства полюбив російянку Галю Голій, та цього ж року з нею одружився. І від тієї хвилини п-і Г. Гровер зажила разом із чоловіком в урядовім мешканні, а сусідки весь час заздрили їй пакунків, що невпинно приходили з Англії. Щастя молодих супругів тривало продовж двох років; аж одної днини інж. Гровер одержав урядове перенесення до Ірану. Це зразу прийняли доволі радо; навіть п-і Гроверова кидала оклик подяки со-ветській владі, що дає їй змогу розстатися з... любою батьківщиною, й, хоч на часок, завітати в екзотичну країну.

Але ж яке було її здивування, коли в день опі-сля мужеві на комісаріяті заявили:

— Візу на виїзд одержите, але ваша жінка ні, бо ж вона російська горожанка.

— Якже-ж це? — спитав заскочений інж. Гровер.

— Нічого не пораджу! — заявив урядовець; — така вже воля зверхників. Лиш раджу не проволіка-ти з виїздом, додав, щоб справа не взяла для вас гірший оборот.

Не було ради: інж. Гровер негайно виїхав, а жінка замешкала в своїх батьків у селі Большево, ко-ло Москви.

Одначе пан Гровер докладав усіх старань, щоб жінка одержала візу й прибула до Ірану. Прохання валялися в урядах зразу тижнями, місяцями, а зго-дом і роками. Але надаремно! Пані Гроверова раз-у-раз писала мужеві розпучливі листи з цього зем-ського пекла. Тоді інженер перенісся в Лондон і в його гадці зродився іноді фантастичний плян. Гровер постановив завітати тайком до Росії та ви-красти жінку.

Для зреалізування тієї думки станула ціла низ-ка перепон, бо-ж інженер не мав ще літака, ніколи його самостійно не провадив та на виконання отого сміливого пляну не міг дістати дозволу... влади. Але його приятель Персі Рісмонд, урядовець закорд. ви-їздів, поміг усі перепони подолати. І згаданої днини інж. Гровер, через Штокгольм і Гельсінки, чмихнув у советські пустарі, та тієї днини опинився на Лу-бянці.

Одначе „геппі енд“ цієї історії був доволі ла-гідний, бо батько інженера „потряс“ кишеню й со-ветська влада не лише звільнила в'язня, але теж радо дала візу п-і Галі Гроверовій на виїзд до Англії. Мо-лода інженерова з найбільшим ентузіазмом привіта-ла нову країну, а коли поставила на ній свій перший крок, сказала: „Нелише радію, мужем, але й цим, що Бог дозволив мені завітати в інший світ“.

Шевські майстри й челядники!

Ваші турботи скінчилися, бо появився

ПОВНИЙ КУРС ШЕВСЬКОГО КРОЮ

на підставі якого КОЖНИЙ ШЕВСЬКИЙ МАЙСТЕР І ЧЕЛЯДНИК зможе КОНКУРУВАТИ З НАЙКРАЩИМ КРАЯЧЕМ.

Підручник писаний так приступно, а рисунки такі ясні, що для ШЕВЦІВ ВІДПАДАЄ ПОТРЕБА КУРСІВ.

Підручник написав Яр. Булка при помочі схм. Студитів Єротей Дубика.

Ціна 10 зл. з поштовою пересилкою 10.50 зл. за післяплатою 11.50 зл., висилає Адміністрація „Наш Лемко“, Львів, Новий Світ 22.

Завдання сойму Карпатської України

Завданням Першого Сойму Карпатської України буде: 1) Забезпечити самостійність карпато-україн-ської держави; 2) Затвердити державну назву „Кар-патська Україна“; 3) Перевести земельну реформу та реформу лісової господарки; 4) Використати при-родні багатства країни; 5) Розбудувати деревний промисл так, щоб дерево з Карпатської України це-ретворювати в краю, даючи заробітки місцевому на-селенню; 6) Зв'язати Карпатську Україну із зовнішнім світом залізницями та уможливити наплив туристів; 7) Зрегулювати ріки та використати водну силу; 8) Розбудувати сітку освітніх та господарських уста-нов; 9) Забезпечити необхідніші верстви населення пе-ред голодом, налагоджуючи опіку над старцями, дітьми та іншими, що не мають змоги запрацювати на про-житок; 10) Встановити справедливую податкову систе-му, що розкладала б видатки на тих, що мають біль-ші доходи.

НОВИНКИ

Не занедбуйте своїх обов'язків і вирівняйте негайно передплату. Вишліть теж належитість за подараний календар на 1939 рік і книжки „Бібліотека Лемківщини“. Не відкладайте на завтра, тільки ще сьогодні виповніть розрахунковий переказ на відповідну квоту та занесіть гроші на пошту. Вірте нам, що ми мусимо теж виплачувати за друк, папір і інші кошти посылки та опакування. Наш часопис видається виключно з передплати, інших доходів не маємо. Тому сповніть свій обов'язок так, як Ваша совість Вам наказує. І будемо далі в згоді діло продовжувати.

Чи знаєте Ви, скільки є неписьмених у Вашій громаді? Чим Ви особисто причинилися до того, щоб вони стали письменні та свідомі? В допомогу стає Вам книжечка - буквар із читанкою „До сонця“, що її видала „Просвіта“ в ціні 50 гр. за примірник. Придбайте собі негайно! — Вчіть неписьмених!

Продукція сірників. За одинадцять місяців минулого року продали в Польщі 17.043,6 міль. штук сірників, проти 15.295,3 міль. шт. в тому ж часі 1937 р. Зросло спеціально ужиття сірників на наших землях. Видко, що наші люди стали більше курити.

В поїзді між РяшевОм і Переворськом увійшли два замасковані бандити до вагону та стероризувавши жінок револьверами, забрали від них 1 тисяч золотих і вискочили з поїзду.

Страшна смерть п'яниці. На залізничному шляху між Глинськом і Жовквою упав під поїзд і загинув 65-літній Петро Мисаковський, який у п'яному стані вертався вночі до дому.

Злодії вкрали цілий дім. У селі Ковальовій біля Ясла зайшла на днів небувала подія. Користуючись тим, що циганка Катерина Поповська перебувала поза селом, злодії розібрали її хатину, навантажили її на вози і втікли. Коли власничка вернулася, застала голу площу. Поліція почала докопування.

Кроваве весілля на Мазурщині. В селі Ольшинах, горлицького повіту, відбувалася весільна забава в господаря Ксавера Міки. У вечірній годині впала ненадійно до хати, де відбувалося весілля, озброєна у револьвери, сокири, палиці та мотики банда і, скинувши лампу, почала мордувати весільних гостей. Тих, що втікали, напасники гартали сокирами й палицями, або обстрілювали. Від револьврової кулі загинув 21-літній Казимир Гоголя; в калюжах крові залишилося на доліці одинадцять гостей. У зв'язку з цим диковинним нападом поліція притримала вже 6 осіб.

Не буде цього року білення плотів. Прем'єр Складковський видав розпорядок, згідно з яким цього року по селах не будуть змушені люди малювати та білити плотів.

Хотіли окрасти церкву якісь невідомі драби в селі Нова Весь, коло Нового Санча. Цих бандитів завважили нічні селові сторожі та прогнали їх на сто вітрів із села. З цього висновок, що в кожному селі обов'язково повинні самі люди дбати про нічну варту й пильно стежити, хто та в якій цілі вештається по їх селі.

Українські послы з Галичини в варшавських сойми не голосували за предложеним бюджетовим прелімінарем на 1939/40 р. міністерства скарбу. Вони узасаднили своє становище тим, що той преліминар не узгаляднює вимог українського життя ні одною позицією по стороні видатків. Українські послы з Волині взагалі не прийшли на те засідання.

Хто хоче зразково вести своє господарство, мусить **ОБЕЗПЕЧИТИ ВІД ОГНЮ Й КРАДЕЖІ-ВЛОМУ** своє рухоме майно (живий та мертвий інвентар, збіжжя й пашу)

в Товаристві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20

Важке для селян. Воевідське бюро для фінансово-сільських справ у Львові інформує, що з причини зменшення впливу справ і великих дефіцитів та коштів утримання розземних урядів, які мусить покривати повітовий виділ, передбачують ліквідацію повітових розземних урядів до маєткових справ власників сільських господарств у Бібрці, Березові, Добромилі, Дрогобичі, Ліську Любачеві, Рудках та Турці. Рівночасно поширять діяльність повітових розземних урядів у Львові на бобреський повіт, в Сяноці на березівський та ліський повіт, у Перемишлі на дрогобицький, рудецький і турчанський, в Ярославі на область любачівського повіту. Ліквідація відбудеться у половині березня.

Чому не відбулися збори москвофілів у Львові? В неділю, 19. лютого ц. р. мали відбутися у Львові збори наших москвофілів („русских“). Однак збори Головної Ради Р.Н.О. не відбулися, бо до Львова не приїхали делегати.

Німецькі студенти — проти польських студентів. В зв'язку з вивішенням в одній реставрації в Данцігу напису: „Псам і полякам вступ заборонений“ — скликали польські студенти на данцігському університеті протестаційне віче. Та проти віча виступили німецькі студенти і викинули поляків з університету, не впускаючи їх більше на виклади. В тій справі інтервенював польський посол в Данцігу у бурмістра. Але рівночасно сенат Вільного Міста запротестував проти резолюцій, ухвалених польськими студентами.

Запобігаймо біді! Розумна запобігливість — це важкий чинник у житті природи взагалі, а в житті людини зокрема. Запобігливість дуже корисна у нашій боротьбі за існування. Кожний знає про запобігливість у медицині й гігієні. Вона полягає на всяких заходах, що запобігають недугам, — і є важніша від самого лікування, бо легше запобігти хворобі, ніж її лікувати. Запобігливі способи примінюємо теж, наприклад у комунікації. Це ті семафори на рейках, рятункові човни і пали на кораблях, легкопади на літаках і таке інше. Все це має запобігати нещастю, або бодай зменшувати його наслідки. Те, що ми в зимі тепло вдягаємося, — те, що відживляємося, — і те, що працюємо. — також запобігливість..., щоб не перестудитися, щоб не впасти з сил, — щоб не опинитися без засобів до життя. Та звичайно забуваємо чомусь про конечність іще одної запобігливості, яка може охоронити нас перед усяким лихом, або зменшити його наслідки так, що ми їх не відчуємо. Та запобігливість — то ощадність. Чи заощаджений гріш не охоронить нас перед нуждою в разі втрати праці, — на випадок слабости, немочі, старости, або перед важким терпінням в іншому нещасті? Певно, що так! То ж запобігаймо своїй біді поки вона ще не прийшла, — і складаймо ощадності в рідних банках, наприклад, у Земельнім Банку!

Як ставити баньки? Так звані „сухі баньки“, що лікарі приписують ставити при деяких недугах, це скляні слоїчки такої величини, що на плечах (спині) дорослого зміститься їх 30. Сухі баньки ставиться так: Мокрою губкою звогчується шкіра в місцях, де мають бути ставлені баньки. Потім береться слоїчок за слоїчком, приближується до шкіри, а другою рукою всувається на хвилинку до баньки запалений папірчик, або (ще ліпше) прикріплений до довгого дротика кусник губки, замочений у спирті та запалений. Після того негайно виймається його з баньки, а баньку скоренько притискається отвором до шкіри. Тому, що тепло розріджує воздух у слоїку, а навні баньки повітря густіше, то шкіра втягається в слоїчок і до неї переливається кров. Дорослим особам можна ставити таку кількість баньок, яку поручить лікар. Малим дітям ставляється 4 до 8 баньок.

Епанська війна кінчиться. Домашня війна в Іспанії вже вигасає, бо червоні не маючи ніяких надій на видержання, не думають ставити дальшого спротиву. Одинський „республіканський“ політик, що є прихильником дальшої боротьби, Негрін утік з Іспанії перед арештуванням. Ті держави, що досі підпомагали червоних, ведуть тепер переговори з ген. Франком в цілі налагодження відносин. Червоний президент Іспанії Азана, що втік до Франції, зрікся президентури.

Чи українське духовенство має ходити з мотикою на шарварок? Найвищий Адміністративний Трибунал розглянув чотири справи греко-католицьких священників, Впр. о. Івана Бугери, бувшого пароха в Милику та о. Шпиталія й Мельника в справі змушування їх до шарваркових робіт та вирішив (Ль. Рей. 4292/36 з 15. I. 1939 р.), що вимагати дорогові свідчення в виді роботизни або грошової рівновартости від священників незгідне з правом. Це рішення Н. А. Т. мусять респектувати відтепер усі громадські уряди — і ті, що радо хотіли би бачити українське духовенство з мотиками на шарварках. („Новий Час“).

Та нема кращої над каву

„П Р А Ж І Н Ї“

її пють всі, що шанують своє здоров'я.

СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ

Львів 24, ул. Жовківська 188.

НАЙКРАЩИЙ КОРМ.

Читайте всі „Місіонаря“ і поширюйте його далі. Хоч би хто читав і інший часопис, нехай читає й „Місіонаря“ — інший часопис не заступить. І інші часописи є цікаві повчаючі, та „Місіонаря“ має те до себе, що він є чисто релігійний. Він має головню на увазі душу, щоб її нагодувати, її потішити, її при здоров'ї вдержати. „Місіонаря“ веде чоловіка до Бога, оборонить, де тільки Він дає силу й потішить.

Тому „Місіонаря“ не заступить інший часопис, хіба був би такий чисто духовно - релігійний, як „Місіонаря“. Щоб скільки часописів читалося, як не буде в християнській родині „Місіонаря“ то вже щось буде бракувати.

І тому то читайте його всі, ще й далі його поширюйте. Читайте й інші добрі часописи, але всі, читайте „Місіонаря“ цей духовний корм для душ, бо в теперішніх часах того Божого духовного корму нам усім дуже треба!

ЩУРІВ НИЩИТЬ

Ратина й Ратиніна
ПІЛЬНІ МИШІ ВИГУБЛЮЄ

Мишина

Примінення в цілому світі!

„С Е Р О В А К“

С-КА З ОБМ. П.

Львів, ул. ПАДЕРЕВСЬКОГО 5, ТЕЛ. 201-07.

НОВІ КНИЖКИ

Брик С., ПЕРША ПОМІЧ У НАГЛИХ ВИПАДКАХ, ст. 140. — Ціна 1.20 зл.

Ковальчук В., ВЕЛИКИЙ КНЯЗЬ ВОЛОДИМИР, іст. драма в 4 діях. — Ціна 2.— зл.

О. В. Сивак: МІЖ МОЛОТОМ І КОВАЛОМ. Спомини воєннополоненого (1918—1920) т. I. П. Жовква 1938, ст. 140. Ціна 1.50 зл.

Є. Мацелюк: ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ. Повість з переслідування церкви в Мексику, В-во „Українська Книжка“ ч. 4., ст. 88. Ціна 95 гр.

О. В а с и л ь С и в а к: Між молотом і ковалом, спомини воєнно-полоненого (1918—1920). Жовква 1938. Ціна зол. 1.50.

По війні появилася на книгарському ринку багато книжок — споминів. Перед нами спомини полоненого на Сибірі українця - галичанина.

В українській мові, це перша книжка про події засланих вояків на Сибір. Книжка в коротких репортажах пов'язаних собою малою подією в 1918—1920, що відбувалися в містах Тарі і Омську на Сибірі.

Таких сірих полонених вояків, що очікували, по різних таборах або при праці, повороту з Сибіру було тисячі. Тисячі померло на тиф і їх повороту не діялася рідня. Всі ці сірі люди мусіли пригладатися мовчки звірствам „білих“ у повному розкладі військ ген. Колчака і червоних большевицьких банд, що почали свою „спасенну“ для людства діяльність міліонами трупів невинних людей.

Книжка написана живо і цікаво. Добре було б, щоби хтось з полонених написав подібні спомини. Перша частина споминів вичерпана, в передмові до II. тому автор заповідає III. частину.

Е в г е н М а ц е л ю к: Тернистий шлях. Повість з переслідування Церкви в Мексику. Видавництво „Українська Книжка“ ч. 4., стор. 88. Ціна 0.95 гр.

Мучениче Мексик! Стільки вдарило то слово у наші вуха і пригадувало наших братів над Дніпром під большевиками.

Книжка змальовує релігійні переслідування християн у XX. столітті. Герой повісті о. Михайло скінчив духовну семінарію у Бельгії, висвячений їде до рідного Мексика, повний запалу і посвяти працювати для Христа. Не довго судилося йому працювати. В розгарі праці арештують його і розстрілюють його з 3 товаришами.

Книжка на часі. Неодному нашому демократові, відкріє очі, що демократія в Мексику і Іспанії нищить і нищить все, що для Христа є святе і дороге.

Наша Батьківщина. Журнал краєзнавств й туристики. Орган Українського Туристично - Краєзнавчого Т-ва „Плай“ у Львові. Рік III. ч. 3 Березень 1939 Львів.

Юліян Тарнович.

У ремісника золота рука 7)

По обіді робітники пішли до міста. Степанко самий остався на господарці. Йому дивно було, що так скоро він здобув собі довіря у своїх співтоваришів праці; що вони ледви по тижневі спільної роботи на будівлі, оставили всі знаряди та багато іншого краму, під його опікою, невідомого хлопчини.

— Але двері не забувай зачиняти та ніде не виходи, бо міські бараби могли б покрасти будівельне майно — приказував на відхідньому Степанкові бетонярський помічник.

Не хотілося Степанкові сидіти в баракі; він вийшов надвір і сів на лаві під стіною. Сонце гріло, але не припікало. Степан згадав рідне село. — В нас тепер люди теж із церквіці повиходили та весело гуторячи, розходяться до своїх хат. І на гостину себе просять. А молоді побратими за гору женуть свої череди та на сопілках співанки вигравають. — Росток, Росток кругле селечко, кетъ би лем муруванки, би-ло би местечко....

Так хотілося бути дома... З побратимами у бір погнати вихром, із верхівя гори глянути на своє сільце, що здовж потічка розвело свої хижечки.... — на вірлиних крилах линули Степанові думки до рідного села. Степан тужив.

— Черіпкаю та черіпкаю заскічкою при брамці, та годі тебе добудитися — сміявся майстер, що прийшов додому, на будівельну площу.

Степанко стрілою метнувся відчиняти воріття і засоромлено знизив свої очі.

— Чого сумуєш, дитино? — питався майстер.

— Ні, я тільки так собі, — впевняв Степан.

— Я добре знаю, що тебе до хати тягне, однак не треба тобі побиватися журбою. Ти ще дуже молодий, ще маєш час журитися. А чи їв ти дещо? — турбувався далі майстер.

— Їв, їв і ситий — притакнув хлопчина.

— Сьогодні вже не підемо на високий замок, але за те я тобі невеличку книжечку приніс і разом оба будемо читати. Замок нам не втече. Ходи, Степанку, сідай біля мене. Ти чув уже дещо про Тараса Шевченка? Знаєш, хто він такий?

— Ні, я ще ніколи не чув і нічого не знаю.

— Присунься ближче. Шевченко це наш найбільший народний муж. Не було б його, хто зна, що було б із нашим народом. Шевченко відродив наш нарід. Він указав нам усім найкращий шлях, що веде до великої Правди. Тоді, як жив Тарас Шевченко, наш нарід терпів під московським ярмом тяжкі муки. Наші сестри й браття, або радше наші діди в жахливій панщині коротали свій вік. Гайдуцький нагай гнав голодних жінок на панське поле відробляти тяжку панщину; це ще не те, що за трицятий сніп, або полукіпок... У поті чола, кровю зрошені коряві мужицькі руки сповнювали прикази свого пана. Тарас Шевченко народився теж у кріпацькій хатині. Він учився від колиски нести свій хрест, щобільше він не знав жадних вигод панської дитини, бо його бігні батьки від наймолодших його років веліли мусли малому хлопчині працювати. Неволь та московська займанщина ограбила наше селянство до найтоншої нитки. Те, що пан хотів, робив із своїми поневоленними. Він був паном їхнього життя і смерті. Та не знав такий найменшої пощади, ані не мав крихітки милосердя. Від раннього ранку до пізньої ночі він орвав селянським трудом не свою землю. Кажу тобі,

Степанку, не свою, бо земля — хоч звалася хлопська, але селянин не мав ані дрібки права до свого поля; пан міг йому цю землю кожної хвилини забрати та самого власника-селянина в найми продати, гірше німої скотини. Степане, Степане! Серце кровю запікається, коли слухати та читати про ці страшні, знущання московського ката над безбороннім українським народом. То ж зваж у своїй молодій голові, що могло діятися в душі такої людини, якою саме був Тарас Шевченко? Його ж сам Господь післав, щоб він своїми пророчими словами помі своїм братам нести тяжкий життєвий хрест і в скінченій боротьбі дочекатися виявлення рівних прав для кожної людини. Правда, багатий український чорнориз, молодком і медом красувалася українська земелька... Але ж бо це молоко та цей мід ненасичені московські злодухи спивали та серед пьяного танку одурювалися та захлистувалися кровю безталанного народу. Тарас Шевченко все це горе українського селянина змалював красками веселки в своїх поезіях. І цим дав він силу нашим дідам витривати та незаломившись передати нам у спадщині всі перлини безмежного народнього майна. Оця книжечка, яку я тобі сину, сьогодні з нашої робітничої бібліотеки випозичив, це Кобзар Тараса Шевченка, це наша друга обіч святої Євангелії, настільна книга; книга нашого виявлення, книга нашої народньої пророчої думки, наших бажань, намірів, стремлень, наш соціальний народній шлях до здійснення наших задумів мрій, до нашого звеличення. Кожний, що пильно читає рядки святого письма та в своїй душі шукає ладу з собою й не забуває на великі слова нашого народнього генія Тараса, не повинен боятися за тернистий шлях народу. Це ж така безмежна сила й велич у Тарасових поезіях, що навіть найдрібнішу людину ставить на тверді ноги та дає крицеву міць глянути відважно в очі найбільшій небезпеці. Степанку, я не буду тобі пояснювати окремо кожного рядочка в цій книжечці, але ти сам у вільних хвилинах будеш читати ці віршовані слова й твоя душа скаже тобі, чий ти син і яка твоя Мати. Ми ще деякий час разом будемо працювати: пізніше теж про тебе подбаю, мені добре відома доля таких, як саме ти.

Степанкові очі зайняли ясными сльозами; йому так любо на серці; він кинувся би цілувати тверді руки свого майстра. За його добре серце... Для чужої, з далеких гір, дитини.

Ані одного словечка не спромігся Степанко сказати в подяці своєму добродієві. Внутрішня радість давила груди селової дитини. Він жалібно читав дрібні стрічки у визиченій книжці. І зовсім призабув про попередню свою журбу. Тьмавими крутіжками щезало село та любі гори з обрію його думок. Але тільки на часочок, щоб із збільшеною силою ненадійно виринати — якщо не наяві, то в сні й ніжнім голосячком снувати тужливу пісню про рідну хижину, про кожний ступай в рідному селі, про найдрібніший квіток із часу дитячих безжурних днів. Таке вже право наших вічно коханих і любих гір.

(Далі буде).

РЯТУНКОВИМ СУДНОМ СЕРЕД ЖИТТЕВОЇ БУРІ

стануть кожному його ощадности, зложені у ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ у Львові, вул. Словацького ч. 14.
(Філія Банку: Станіславів, Собіського 11).

Мандруймо по рідній землі

ВАФКА.

Нецілих три кілометри на північний схід від Фльоринки поселилося, (61 чисел хат), дочерне село Фльоринки — Вафка.

Ця назва, як і назва Фльоринки, які за якісь там заслуги для своїх зверхників мали, від тих же своїх зверхників дістали, в дарунку тодішні оселі нинішньої Вафки і Фльоринки. Вони мали поназивати їх своїми призви́ськами. І так: Вавер тодішню оселю нинішньої Вафки — Вафкою (з часом ця назва мала зійти на Вафка та Фльоринка тодішню оселю сьогodнішньої Фльоринки — Фльоринкою.

Сама ж оселя нинішньої Вафки замітна тим, що не є вона поселена, як інші наші оселі, в тій околиці, в якомусь ярі, але на верху немовби забу́та людьми коротає свою сіру лемківську долю.

А ся її доля-доленька майже така саміська, як і всіх інших наших, лемківських, осель т. є подекуди аж бура, аж темна, як пітьма чорної ночі.

Однак тій сірині наших селянських осель м. ін. винні, — може і по найбільшій часті — таки й ми самі. — А винні тим, що не премо сміло і нестримно, через освіту до належного нам суспільного життя, лиш плітємо в темноті й через те, не віємо, успішно, здобувати собі те належне нам життя, і тим, що ми замість перебирати від світа й оточення нашого добрі звичаї й ділання густо-часто робимо наоборот, а не йдемо з поступом часу лише, запопадливо, консервуємо свою сірину надаліше.

Та припускаємо, що хоч і поволи, але, може, таки напевно цілковито переродимося.

Бо чи ж би ми були: „Раби, невільники недужі!“ Чи ж би ми: „Заснули, на віки, у тій нашій „сірині“, як безроги в калюжі!“

О, ні! ні!! ні!!! „Ми не раби, — ми — люди!“ Та-а-ак? О, як так. то вставаймо до того життя живого і, через те, даймо доказ, що ми дійсно, живі люди і вже з нами гаразд буде.

Нам тут не йде про якихось там наживників, реакціонерів, чи якихось там інших темнителів, бо ця вся гниль має для своєї кишинки, навпроки, незгірший розумчик. Важніша річ про цих сірих людей та їх сіре село.

І знову так зложилось, що з тої нашої Вафки мусили ми зійти

на цю загально-сіру тему та зупинившись хвилиночку біля неї тепер знову, завертаємо до тої нашої Вафки. Назвиська наших вафчанів вже з Фльоринки знаємо, що вони із своєї попередньої віри дали „драпака“ на православя, також там уже згадано. Назви поодиноких частей того вафчанського верха: Чертіж, Сигви, Червена Земля, Запото́ча, Мре́ки, Гусе Крило, Кут, Пе́циска, Го́ра, Па́лениці, Лі́щини. Підя́сенями, Буковина, Кона́ніск^о, Убі́ч, Підійми́чина, Зага́ром, Про́вали та почасти і го́ра Хо́лм (поляки звуть її Хелм) з під стіп якої дзюрчить собі невеличкий Вафчанський потічок.

Одночасно слід у цьому місці згадати, що села почавши від Королевої Руської до Вафки: Богуша, Білцарева, Фльоринка і Вафка, в часі впровадження збірних волостей, попали до збірної гміни в Грибові, а Королева Руська до Пташкової.

В сьогodнішній Вафці є школа, друга з черги (попередня згоріла) та „паперова“ читальня Качковського, врешті „Деталі́нна прода́ж алького́лів“, бо якжеж би — як казав за не́біжки Австрі́й, в одному селі (не Вафці) один війт — село без „палюнки“ виглядало?

Наше село Королева Руська лежить у просмику, простягнена в сторону Фльоринки. Зараз же за нею (4 км. церква від церкви) у тому просмику і напрямі усадовилося її дочерне село Богуша. За Богушею (8 км. церква від церкви) лежить село Білцарева.

Усі ті, вище наведені, лемківські оселі, в часі вірового розгартія у Лемківщині, перейшли цілковито на православя. І так з 603 мешканців Королевої Руської 530 є православними, а 73 осталося гр.-католиками. Крім цього живе ще в Королеві Руській 91 латинників і 49 жидів.

В Богуші з 697 жителів, 671 є православними, а 26 гр.-католиками. Інших народностей у Богуші нема.

У Білцаревій є 567 православних і 48 гр.-католиків.

Порівнюючи число мешканців Королевої Руської з 1914 р., то від того часу число наших мешканців у Королеві Руській зменшилося на 44 душ. Натомість число латинників і жидів збільшилося. Перших о 43 душ, а других о 26.

Зновуж у Богуші за 60 літ чи-

Галуся Тупяківна пише лист до „Нашого Лемка“.

сло мешканців приросло о 87 душ, а в Білцаревій від 1907 р. зменшилося о 157 жителів.

Наші гр.-католицькі церкви в повищих трьох оселях деревляні. В Королеві Руській, Роджества Пр. Богородиці збудована в 1815 р. У Богуші і Білцаревій св. Вм. Димитрія, збудовані: в Богуші 1858 р., а в Білцаревій 1760 р.

Крім тих наших гр.-католицьких церков, у тих же селах є і православні церкви вибудовані православними мешканцями тих же осель. В Королеві Руській і Білцаревій — деревляні.

Таким переходом нема що навіть дивуватися. Якжеж було лемкові, у відповідній хвилі, не йти на православя, коли йому ще зперед війни, замість ясного народнього освідмлення, замакітрено голову церковною політикою!

А посеред села вибудувати величавий „Народний Дім“. А в церкві молитися вже в тій, якій йому його попередники оставили. Словом, вже раз зажити життям живих людей і не бути посміховищем життя, він, недоідаючи сам, складає складки і при підмозі заокеанських братів — будує у своїх селах другі церкви! А його сіра душа й доля, як була сірою, так даліше сірою позістає!

Тут показується ціла таємниця, цілий попросту жах, що може з темним народом, на сліпо привязаним до церкви і тільки в церковнім життю заінтересованим, зробити „піп“ або якийсь інший майстер від таких справ.

О, горе їм! Горе всім тим, що на той сірий народ своєю „дією“ насувають сон і погибель!

(Далі буде).

З рідних сіл

накл. Н-ва „Наше Слово“, Львів 1938, стор. 64
ціна 80 гр. з поштовою пересилкою? Негайно
собі замовте, бо наклад уже на вичерпанні.
Книжку набувати в Адмін. „Наш Лемко“.

Лемківська пісня

На землю впав.

„Сад і город“

[illegible]

(Далі буде).

Григорій Марусин.

(6

Дайте в руки своїх наймолодших 2.— зл. річно
в Америці-Канаді 1 долар річно

Напереломі

Повість з лемківського життя.

Тимчасом старий Сурмач уторгував трохи гроша, цілий сигітський закуток заворушився. Стара Параска дала всім сусідам знати, та з кожної хати виходили газди із посудинами за мазею. Старий обслужив сам усіх, він добре бачив, що Гринько сидить „маркітно“ оподалік від воза, та не хотів турбувати його. Щойно, коли вже заспокоїв усіх газдів, підійшов до сина, та озвався лагідно:

— Виджу, сину, же ти капку маркітний, але то ніч, я знаю, же тобі ся подобало бити в тім риманівськім склепі, але може то і дїпше, што ся так стало, може тобі акурат іншей призначіня написаной, хто знає, сину, не турбуйся, якоси то буде.

Взяв Юрко батіг від хлопця, щоб їхати далі, та ще стара Параска зайшла йому дорогу.

Станула собі перед возом та почала півголосом
МОЛИТВУ:

— На горі, на високій, там церковця мурувана стояла, а в тій церковци святий престів, а на тім престолі сам Ісус Христос. Пришли до него святий Петро і святий Павло, а Ісус Христос головку склонив, рученьки зложив і так до них повідат: Святий Петре, святий Павле, воз паличку в праву ручку та ід межі люди мою науку голосити і грішників до царства небесного навертати. Хто тот пацеричок вигварит в пятноньку до постоеньку, в суботоньку до схід соненька, а в неділеньку до Службоньки Божєї, тому шитки гріхи будуть відпущени і райски двері отворени на віки вічні амин.

Юрко із сином набожно слухали молитви, а коли Параска скінчила, понишпорив Юрко в калитці широкого ремня й дав бідній кілька мідяних дрібняків. Вона витягнула зза пазухи забрукану хустину, завінула в один ріжок отримані дрібняки й обережно засунула вузлик знову за пазуху.

— Бізаплат вам Юрку, — промовила згодом, — а то хто, певні ваш син?

Отримавши потверджуючу відповідь, говорила далі:

— Гардай хлопец, лем го пильнуйте, газдо, жеби го дівки не збаламутили. Не една буде си зуби остирила, жеб го дістати, але ти сину уважай добрі, бо то шитко нич не варт, дітино, на нич ся здадут дівчатиска, на нич тоті пінязі, што їх заребате, бо незадовго затрубят ангелі на шитки сторони сьвіта, затрясєся земля, анцихрист заскрегоче зубами і западєся в найбільшу дебрю, а Ісус Христос зачне судити живих і гмерлих. Смотте, жебистєся не бояли того суду, бо він лем для тих буде страшний, што пана Бога ображували, што біднима помітували, што вітця і матере не шанували. Чуєш дітино?

— Чую! відповів несміливо Гринько.

— А ви откаль їдете? Билисте може г Рима-
нові?

— Билисме.

— Но і што виділисте андихриста? Та една жидівка його вродила, а ту на Пасвисках буде війна, една біла уж на початку сьвіта, а друга буде при кінці сьвіта. Ци видиш сину, там за Моравського двором — тоту зеленину?

— Виджу!

— Там поховани вояки,, што, ту воювали, — пояснила Параска таємничо, тай пошкандибала вділ.

— Ци доспровди, тату? — спитав Гринько батька...

„ДЗВІНОЧОК“

часопис для українських дітей

1.20 зл. піврічно.

В кожному числі оповідання про славу
минушину, цікаві діточі казки, сценки,
загадки, ребуси й т. п.

[illegible]

— Так, сину, ту била якаси війна, там, де видиш тоти смеречки, загороджені парканом, похований якийсь паниско старший, што командував бунтарями...

— Што то за бунтари били?

— То били шляхтичи, пани, такі, як тот, што ту по дворі сидит, і они ся збунтували на кріля свого

— І що потім було?

— Пришли кравіські вояки — тай добрі справи шляхту; барз дуже їх ту поховали, лем пак люде їх гроби заорали.

— А чогось тота шляхта збунтувала?

— Ти сину видів часом, як кін брикат, коли му дуже вівса дати, то так било з тима панами. Било їм барз добрі, їли, пили і паса попушчали, тай хотіли жеби їм іщи люпше било, а крізь повідат: гов, так не може бити, жеби дем панам било шитко вільно.

— Ага, тепер уж знаю. А чи тота Параска правду повідат, же буде конец світа?

— Хто то знає, сину! Колиси буде, а тимчасом їдме, боєме ту дуже часу збавили. Поїдеме ярами понад ріку аж до села Вислока, там, де тота ріка має свій початок.

— А там на схід сонця якої село?

— Там Одрехова, не люблю там їздити, бо люде там недобри. Там тя кождей обидре і схват як своє, без то ся так називат тото село: Одрехова. Одре тя і схват.

— А ви то откаль знате, тату?

— Откаль я знаю, так люде позідають, я там бив нераз, та тижек мі ся люде не подобали. Облесни таки, же ся видит — же би тя на руках носили, а як приде што до чого, то тя ніхто не поратувє. А як ся з котрим задаш, то тя доспровди ошукат і обидре.

— То не їдме там, люпше до Вислока.

— Та я тижек то повідам, бо уж недовго будеме в тих наших горах. З Вислока поїдеме на Команьчу, а пак долиною Ослави виїдеме в доли. Там сину інший світ. Поїдеме рівнинами, на Львів, на Поділя, док літо мине, то треба жебис бодай з далека видів російську границу.

На такі гутірці скоро й приємно минав час Гринькові. Гірські села: Рудавка, Тарнавка, Вислочок „обслужив“ Юрко в одному дні, щойно другого дня під вечір затримався його візок під невеличкою гіркою біля Вислока.

Сонце заходило за шпилі смерекового лісу, з котрого заносило приємним холодом. Під лісом на широкий поляни паслися ще дві корови й декілька овець. На скраю поляни стояло дівчатко з батіжком у руці, та виводило звінким голосом свої співаночки.

Гринько заслухався.

„Гаю, же мій гаю, я тя постинаю,

Бо ми ся до тебе співанки ховают.

Співалабим собі, шугаю, о тобі,

Лем ти барз фалечний — позираш по собі".
Плила одна співаночка за другою, а Гринько так заслухався, що й не стямився, як тато заговорив:
Подме сину, нічлігу глядати.

Не тримайте безужиточно дома долярівок, інвестиційних позичок та інших цінних паперів. Пересилайте їх в депозит до

ПРОМ-БАНКУ

Львів, ул. Гродзкіх 1, І. п.
Тел. 292-15 і 200-15.

Охороните цінні папери перед крадіжкою, знищенням та довідаєтеся про виграну згл. в речинці заінкасуєте Вам відсотки.

Розкудкудакана сваха

Москвофільська „Земля і Воля“ в 557 ч. в „статті“ „Наіука“ історичних днів“, розкудкудакалася про те, що українці закидають москвофілам, що вони, для вигоди когось третього, підривають і шкодять життєвим змаганням нашого українського народу.

При тім — пишеться там — що українці, закидаючи їм ту наймитську „роботу“, ніби то ніколи не можуть їм на той, їхній ганебно-наймитський „фах“, навести переконуючого доказу, що той їхній „руський рух“ насправду знаходиться на услугах чужих сил.

Зате будьтоби вони, „зо своєї сторони“, без найменшого труду „доказують“, що нібито наш український змаг, мимо всіх своїх вартісних досягнень є, в ширшій „политиці“, послушним середником в руках чужих сил ворожих „руському“ народові.

Такто поза іншими в тій „статті“, по засаді рий-рільськими, написаними „мніманіями“, скавудить кацапія.

А тимчасом, не входячи в те, що кожна політика, маючи одну голову і ноги та тисячі рук, інстинктивно, знає що, і як, і коли має робити, то про те українці чи то в Рассей, чи куди інде, хоч маємо сливе по всіх наших жилищах тоті ганебно наймитські москвофільські „роботи“ цілі тисячі доказів, майже, як явно виказує фільм нашого суспільно-політичного життя, що москаль наймит, і що, майже, чим „виднійший“ москвофіл тим більший зрадник „руського“ народу.

Кацапо-наймитам вільно, на наші українські змагання гавкати, що їм тільки захочеться, бо на те вони створені.

Гнатко.

ДУБРІВКА РУСЬКА КОЛО СЯНОКА.

Люди з цього села тішилися донедавна найкращою славою в околиці. Однак від часу, як деякі заманджали до Сянока й тут працюють, ці люди принесли не славу на село, бо вони замість піти на культурні вечорки до читальні, залюбки просиджують по жидівських кнайпах і циндрях запрацьований гріш на шпіритах та воковиті. Це діється — мабуть тому, що ці пропийники дуже злюбили собі жидівського „скарбника“, який охоче ховає до своєї скарбонки кожний гріш „культурних“ людей з Дубрівки. Хіба треба буде публічно проголосити список цих „паничів“, щоб увесь світ довідався про „освітню“ й господарську працю дубрівчан. Але, щоб ніхто не плакав потім на нікого...

НА ВЕЛИКОДНІ СВЯТА

нашу церкву прибираємо
В ИШИВКАМИ!

Найкращі церковні вишивки найдете в АЛЬБОМІ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВНИХ ВИШИВОК! Альбом містить взори на: хоругви, фелони, образи Святих; альбом у гарній мистецькій обгортці з дбайливо мальованими взорами на кредовому папері з поясненнями; ціна 4.— зл., порто 50 гр. Висилає за попереднім надісланням готівки, або за післяплатою

Видавництво „Українська Преса“
Львів, ул. Косцюшка 1а.

ТИРЯВА ВОЛОСЬКА К. СЯНОКА.

У нашій селі живе парубок Михайло Дякун син Дмитра, та хоч він не бачить на свої очі, однак він такий проворний і — як у нас кажуть — змисний, що сам без нічийої помочі найкращі робить млинки до чищення збіжжя. І він, Богові дякувати, ані не плаче, ані не нарікає, тільки сам на себе працює. А тепер, спитаймо, скільки то здорових молодців ані кілка до воза не вміє застругати?! Хоч вони мають здорові очі та здорові руки... Але зате, як заграє музика, то такий парель з його, та як ще сьорбне шпірита, тоді вміє начуд добре майструвати ножем по людських ребрах... Такий вже світонько поганий настав, що й годі гірше...

Листування

Вп. Іван Левчик: За бажання щиро дякуємо, часопис здержано. Привіт.

Впр. о. І. Б.: переслав на пресовий фонд „Н. Л.“ 100.— зл. як непринятий гонорар Вп. Дром Маркіяном Дзєровичем; дуже сердечна подяка.

Вп. Анастасія Король: В найновішому (ч. 3) Жіночої Волі є добрий опис, як повинна поступати та виховувати свої діти культурно.

Наше Лемко

L W O W

ul. P. Skargi 2 a.
Knyhozbiernia „STUDIONU”

rok VI.
rok VI.

NASZ

ŁEMKO

Nr. 7 (127)

Ч. 7 (127)

Lwów, 1. kwietnia 1939
Львів, 1. квітня 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двотижневик.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умови
ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Христос Воскрес!

В
О
І
С
Т
И
Н
Н
О

В
О
С
К
Р
Е
С

...А після суботи, як починало світати на перший день тижня, вийшла Марія Магдалина й Марія Клеопова подивитися на гроб.

Та ось повстав великий землетрус. Бо ангел Господень зійшов із неба, приступив, відвалив камінь, що ним був заложений вхід до гробу й сів на ньому. А його постать була як блискавиця й одежа його біла як сніг. І зо страху перед ним затруслилися сторожі та й стали як мертві.

Ангел же озвався і сказав до жінок: „Не бійтеся! Бо я знаю, що ви шукаєте Ісуса розп'ятого. Нема Його тут, Він бо воскрес, як був сказав. Підійдіть і погляньте на місце, де Господь лежав. І йдіть хутко та й скажіть Його учням, що Він воскрес із мертвих; та й ось попередить Вас у Галилею. Там Його побачите. Ось я вам те сказав“.

А вони хутко відійшли від гробу зо страхом та із радістю великою й побігли сповістити про це Його учнів. Та ось Ісус зустрів їх і сказав: „Вітайте!“ Вони ж приступили та й припали Йому до ніг і поклонилися Йому. Тоді сказав до них Ісус: „Не бійтеся! Ідіть і дайте знати моїм братам, щоб пішли в Галилею та й там мене побачать“.

А як вони відійшли від гробу, щоб сповістити апостолів, то деякі зо сторожі, що мали службу тоді, як з неба зійшов ангел відвалити камінь від гробового входу, прийшли в город і передових священиків, які цих сторожів вислали стерегти гробу, про все сповістили, що сталося. А ті зібралися зо старшими й порадившись, дали воїнам чимало грошей, щоб їх до брехні намовити та сказали: „Говоріть, що Його учні прийшли вночі та й ектали Його, як ми спали. А коли б почув про це намісник, то ми з ним поговоримо й не буде вам біди“. Вони ж узяли гроші та й зробили, як їх навчено. І розійшовся той поговір поміж жидами аж до сьогодні.

А одинарцять учнів пішло в Галилею на гору, куди звелів їм Ісус. Як же вони побачили Його, то поклонилися Йому, а дехто сумнівався. Та Ісус приступив та й озвався до них і сказав: „Дано Мені всю владу на небі й на землі. Ідіть же й учіть усі народи й хрестіть їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа й навчайте їх берегти все, що Я вам заповів. І ось Я з вами по всі дні аж до кінця віку“.

(Свята Євангелія від Матея).

Претерпівий за нас страсти

Ісусе Христе, Сине Божий помилуй нас

„Тому скажу словами Великого Павла: „Випро-
суйте опущені руки і знеможені коліна“ (Євр. 12, 12).
До гори серця! Як при кожній Службі Божій взиває
священик: „Горі ім'єм сердця!“ Піднесім серця до неба,
дивімся на Того Всемогучого Бога, що в Своїх руках
тримає долю людства, долю народів і долю кожного
з нас зокрема. На Нього надіймося, Його просім о по-
мід, до Нього удаваймося у всіх наших терпіннях
і злиднях та будьмо переконані, що будемо вислухані,
бо Христос сказав: „Просіть а дасться вам, шукайте
а знайдете, стукайте, а отворять вам“. Не надіємось на
людей, така надія усе заводить, але коли надіємось на
Всемогучого Бога, коли Його просимо, така надія не
заводить і не заведе“.

Кожний українець, кожна українка і кожна
українська установа повинні вважати собі за
національний обов'язок і найбільшу честь
належати до всенароднього Т-ва РІДНА ШКОЛА
й мати членську виказку Р. Ш.
Зголошуватися в Кружку Р. Ш., а де нема, то
до Головної Управи Р. Ш. у Львові, вул.
Сикстуська 46, тепер Оборони Львова ч. 12.

✠ Мтр. Василь Скрипчук

В малому гірському містечку Балигороді помер
дня 5. березня ц. р. наглопостижною смертю місцевий
адвокат мтр. Василь Скрипчук, визначний громадський
діяч Балигородщини.

Бл. п. мтр. Василь Скрипчук уродився 1884 р.
в Угнові. По скінченні гімназійних та університетських
студій у Львові посвятився судейському званню. По-
чинаючи від 1914 р. життєвий шлях Покійного йде ти-
ми всіми етапами, якими йшла українська політична
думка. Бачимо його в австрійській армії на становищі
військового судді, на якому віддає не одну прислугу
своєму народові, бачимо його на різних становищах
в Українській Армії, потім у 6-й Січовій Стрілецькій
Дивізії армії УНР під командою ген. Марка Безручка,
врешті в льохах прокурівської большевицької „Чрез-
вичайки“, відки чудом спасається й вертається до ро-
динного міста.

Шукаючи за новим полем громадянської праці й
забезпечення особистої екзистенції відкриває Покійний
адвокатську канцелярію в містечку Грибові на Лемків-
щині. По кількох роках переносить свою канцелярію до
Балигороду, де попри свої професійні обов'язки, по-
свячує багато часу й енергії громадянській праці, зо-
крема в Кружку „Р. Ш.“, чит. „Просвіти“ і „Сільському
Господарі“. При виконуванні цих професійних і гро-
мадянських обов'язків захопила його скоропостижна
смерть. Похорони відбулися 8. березня ц. р. в Балиго-
роді при величезному здвизі народу з міста й повіту.
В. Й. П.

НОВИНКИ

Нашим Дорогим Сестрам і Братам у Лемківщині, Франції, Америці та скрізь, де Вони живуть, бажаємо кріпкого здоров'я та обильної Божої ласки. Христос Воскрес!

До наших Передплатників! звертаємося з останнім упінненням до всіх Передплатників, що залягають нам за передплату часопису. Хто не вирівняє негайно передплати за 1938 р. цьому здержимо висилку часопису. Не будемо піддержувати тих, що хотіли б використати нас. Треба зрозуміти, що видавання часопису потягає великі кошти, яких мінімальна передплата не може в цілості покрити. Звертаємося до честі всіх довжників, щоб вирівняли до кінця квітня всі довги за 1939 р.

Замкнули складницю О. С. У. К. у Динові. З Перемишля пишуть нам: Дня 14. III. ц. р. поліція в Динові опечатала районну складницю О. С. У. К. у Перемишлі. Управителя складниці п. Гулу після різних перипетій виселили.

Лік на ревматизм. Селяни все вірили, що вкушення бжолки лічать ревматизм. І справді берлінський лікар др. Руман ствердив, що бжолки, кусаючи ревматичних людей, допомагають тим людям, бо їдять, яку має бжолка, криє в собі лічничу силу.

П'яниця не зможе женитись. У Данії ухвалили поправку до подружнього закону, згідно з якою тяжкий алкоголізм становить перешкоду до закінчення подружжя.

Смерть від денатурату. В Домброві при забаві попало собі п'ятьох мазурів денатуратованого спирту (що ним палиться на примусі). Наслідки пиття трагічні, бо всі п'ять померли в шпиталі.

Кожний допис посиланий до часопису треба підписати правдивим іменем і прізвищем дописувача. Непідписаних дописів не можемо містити, бо не знаємо, хто відповідає за те, що в дописі написано. Коли дописувач не хоче, щоб його правдиве прізвище містилося в часописі, то може це зазначити в листі до Редакції.

Тільки тоді наш розум є розумом, коли підчинений Богові.

І таким зле? В Жегестові — Живці стрілив собі в лоб 33-літній директор дібр князя Чарториського Витовд Плоцінський, перевезений до новосандецького шпиталю, негайно помер.

Ткацькі курси „Рідної Школи“. Головна Управа „Рідної Школи“ у Львові повідомляє нас, що улаштує 5 і пів місячні дошкільні курси для ткачів. Приймаються на курси кандидатів, що вже обзнайомлені з ткацтвом, а хочуть доповнити та краще вивчити своє знання. На курсах учитимуть: 1) технології волокна, 2) білення і крашення пряжі і готових тканин, 3) ткацькі синети, 4) виріб полотен льняних, бавовняних, шовкових, суєна (домотканів, цайгів) і зористих полотен, 5) способи викинування тканин, 6) калькуляція виробів, 7) будова поспішних варставів, 8) практичні роботи на станках ручних і механічних. Оплата виноситься місячно 20 зл., вписове 5 зл., разом за цілий курс 115 зл. Зголошуватися особисто в референтурі фахових шкіл при Головній Управі Р. Ш., або письмово на адресу: Львів, вул. Оборони Львова ч 12 (раніш Сикстуська).

Померли в Злучених Державах: Іван Керешман з Прислопа коло Горлиць, пом. 7. I. 1939 р. у Діксон Па; Іван Потічко, 52 л., з Вільшаниці, пом. 22. I. ц. р. у Вількес Б. Па; Осип Шостах, 68 л., помер 25. I. в Ямай-

ці Н. Дж.; Яків Копко, 70 л., із Смильника, помер 8. I. в Ельміра Г. Н. Дж. — Покійний був основником і діяльним членом української Парохії. В. Й. П.

Смерть у полум'ях. В Монастирці, пов. Ліско хаті Евстахія Свидки вибухла в ночі пожежа. Григорій Савинський, 36 літній парубок, який спав у столоді згинув у полум'ях. Огонь спричинив селянин, який кинув його на соломі.

Що дали оплати від муки і каш? Довідуємося, чи державний скарб дістав до кінця лютого ц. р. 25 мільнів 684 тисячі зол. з оплат від муки та каш. Деякі польські часописи пишуть, що ті оплати треба скасувати, бо вони причинилися до дальшого обниження ціни збіжжя. А мало бути навпаки.

Двомовні таблиці казала поліція в Новосандеччині познимати з усіх наших кооператив і приватних крамниць; на їх місці приказали позавішувати одні мовні.

Ганебна роля чехів. Останні години побуту чехів Карпатській Україні записалися ганебними буквами для чеського народу. Чехи стріляли зі заду січовиків, які мафлерували на фронт. В останні дні відмовилися видати січовикам зброю і висадити у воздух майже всі магазини зброї та амуніції. Шобільше: чехи передавали зброю мадярському населенню, яке опісля її спрямовувало проти українців.

Нова шляхта. Що тепер стало коло жидів трохи круто, то всі знаємо. Але певно, що не всі знають, звідки беруться в Польщі новомодні шляхецькі назви. Тому варто від часу до часу взяти до рук „Монітор Польський“, в якому проголошується урядово назви тих, які внесли прохання до уряду, про зміну цих назви. І так можна там прочитати прохання на зміну назви такого змісту: Йоско Розенталь, і Рольський; Гершко Вайнреб, на Вінницький; Лейб Сатнінгер, на Аліновський; Сруль Шор, на Баволський; Іцко Гольдфінгер, на Камінський і т. п. — Із яких кільканадцять чи кількадесять років такий Сруль і Іцко буде присягати, що він родовитий „шляхтич“ і то з діда-прадіда. І тоді розбирай — хто пан, а хто Іван. („Нар. Справа“ з 26-го м. м.).

Ім'янини марш. Едварда Ридза - Смиглого і по марш. Йосифа Пілсудського в дні 18. і 19. м. м. свята кували в Польщі дуже торжественно.

Коли канц. Гітлер вернувся до Берліна з поїзду до Чехії і Моравії, його позитали марш. Герінг, мід Геббельс і багато достойників. Батерія гармат дала їм стрілів. Протилетунські рефлектори творили світляну тріумфальну браму, а в усіх євангелістських костелах дзвонили дзвони.

Німеччина має тепер з протекторатом (Чехія і Моравія) 262.000 квадратних кілометрів поверх та поверх 88 мільонів мешканців. Щодо населення Німеччина стоїть в Європі на першому місці по Світах.

Німецькі летунські ескадри прибули до гарнізону Чехії й Моравії. Командантом 4-ої летунської армії, якою обіймає Австрію, Моравію, часті Судетів і Шлезь іменовані ген. Лепр.

Відень, як пише загранична преса, має стати столицею нової Великої Німеччини.

— 0 —

КАТОЛИЦЬКА ЖІНОЧА МОЛОДЬ В БЕЛЬГІЇ

нараховує тепер 98.537 членок, які мають 2.953 відділи. Марійські конгрегації жіночої молоді гуртують тепер поверх 70 тисяч членок.

— 0 —

Що нового в світі

ЧЕХІЯ, як самостійна держава перестала існувати. Чесько-словацький президент передав долю чеського народу й краю з повним довірям у руки канцлера Німеччини. Чехи кажуть на своє виправдання: „Будемо жити, як жили ми за Австрії“. Треба було аж 20 років, щоб словацькі „жиди“ могли втяти таку штуку. Тяжкий горіх буде мати історія над розв'язкою цього чеського постулю.

„Дзеннік Поль.“ в ч. 78 приніс вражіння В. Слезінського: „Ах, ті завойовані Швейки!... На трьох чеських жовнірів припадав один кулемет! А фабрики амуніції мали найлучші в Європі. Але трудно здобути на відрух героїства, коли чоловік стає Швейком. Так, переміг Швейк... — А по якого чорта ви йшли на Карпатську Україну? Прецінь вона ніколи до вас не належала!... крикнув хтось з перону до 2 чеських офіцерів у Львові... Здвигнули плечима... Кричали по-польськи: „Нехай живе Польща! Поляки і Львів!“ А як поїзд рушив, заспізали польський гімн... Дивний нарід!..

СЛОВАЧЧИНА ледви кілька днів була самостійною державою. Німецьке Інформаційне Бюро подає, що 6. ц. м. словацький прем'єр. о. др Тісо звернувся телеграмою до канцлера Гітлера і просив його прийняти Словаччину під свій протекторат. Канцлер Гітлер відповів відвратною телеграмою, що Німеччина погоджується взяти Словаччину під свій протекторат. Німецькі війська та поліцейні відділи вмащерували до Словаччини. Крок словацького уряду подиктований то всякій правдоподібності безпорядками у Словаччині, яких уряд не міг опанувати. „Глінкова Гвардія“ під впливом останніх подій розкладалася й уряд не міг її на неї числити. В теперішній хвилині фактичними панами Словаччини є німці.

В ЗЕД. ДЕРЖАВАХ П. А. обурюються на Німеччину. Американські міністри та дипломати нараджаються спільно з англійськими та французькими. Американський департамент торгівлі видав довірочні інструкції в справі здержання висилки товарів на територію б. Чехословаччини. Як перший прояв економічної війни Зєдинених Держав в Німеччину після анексії Чехії й Моравії треба вважати рішення американського уряду, яким підвищено митні оплати до 25% дотеперішніх. Німеччина вивозила до Зєдинених Держав товару річно на 60—90 мільйонів доларів.

В РУМУНІЇ вістки про прилучення Чехії й Моравії до Німеччини викликали глибоке вражіння. Частинописні пишуть, що Румунія сильно зацікавлена Карпатською Україною і буде настоювати, щоб нічого не сталося там без згоди Румунії. Німецькі часописи додесли, що Румунія вислала на західну границю три корпуси війська, щоб забезпечити свою границю від території Карпатської України та Мадярищини.

ФРАНЦІЯ післяла через свого амбасадора в Берліні гострий протест німецькому міністерству заграничних справ проти положення в Чехословаччині, яке вважає порушенням монахійського договору.

Також **АНГЛІЯ** звернулася до Берліна з подібним протестом. Бритійське міністерство заграничних справ заявило, що зміни, які Німеччина перевела в Чехословаччині, не мають правних основ. Оба ті протести Німеччина відкинула, навіть не розглядаючи їх. Супроти цього витворилися дуже напружені відносини між Англією і Францією з одного боку і Німеччиною з другого боку.

Затроєні колодязі

Польський тижневик „Просто з мосту“ прийіс в 11. ч. з ц. р. статтю Яна Віктора п. з. „Затроєні колодязі“. Автор парікає в ній на розріст польського бюрократизму, який дошкулює особливо селянам на Спишу і Лемківщині та пише м. ін.: Словацька агітація ділає, підпалює той народ, запалює ненависть, а в останнім часі кинула наказ: „Терпіть до марта (березня), бо в березні прийдуть словаки з Гітлером і відберуть Спиш аж по Краків, бо це словацька земля“... Також з лемківських сіл подуви несуть жар. Ту агітацію може знищити лише розумна і передбачуюча господарка, яка дивиться в будучність. А чи така є?... Не роздражнювати, не роздувати жару, що його кинули ворожі сили, але лагіднити і гасити... Знов перекидаюсь на шматки Спишу, які Польща одержала в 1920 р... Трудно писати про настрої, які панують в часі напружених взаємин, коли здавалося, що границі запалають, трудно говорити про меморіали, висилані до чеських властей. Одначе муситься згадати про те, що власне в тім часі, в селах, які від 1920 р. були в польським володінні, на дверях stodіл, у спитках шкільних дітей знаходжено надписи „Нех згіне Польска“, письмом навченим у польській школі.

Зі справами спишськими вяжеться справа Лемківщини. Кілька днів тому говорив я з розумним селянином зі Щавниці. Я питав його, які настрої панували перед війною.

— Населення тамошніх (лемківських) сіл хотіло перейти на римський обряд, але духовенство занедбало се. Ніхто з мешканців тих сіл не хотів признатися, що він „руснак“, але говорив „поляк зі Щавниці“, в війську жили ми як брати.

— А тепер?

— То вже інші люди, ані їх пізнати! Якби могли...

— А що за причина зміни?

— Ми не вміємо прив'язувати людей до Польщі. Я на се дивлюся, розмовляю з ними, то знаю... Як там роздражнювали спокійне населення! — Ех, багато про се говорити б!...

Трудно мені писати про причини терть, непорозум'їв і ворожих настроїв, трудно вказувати на справників того, але слід запитати, чи учителька родом з Кракова, що не вміє ні взуб лемківського слова, знає душу лемківського народу? Чи до тих молодих, що знають душу народу... належав той молодий учитель, який має бути представником маєстату і сили польського духа, який у школі на запит українського священика про катальог і розклад лекцій, сказав: „Йди ти... мальований“!... Поручаю горячо до перечитання присуд городського суду в Коростенку з дня 7. II. 1938 р. Кг. 1120/37, що засудив за зневагу, може його лектура насуне деякі думки...

Розмовляю з Владиславом Варадзином зі Сромовецьких, сей каже: В половині вересня 1938 р. учителька К. казала своїй дочці Яніні: позбирай зубами кістки і занеси до смітника. А на долівці лежали, кістки, що їх діти виплювали!.. Дитина опиралася, але учителька остро казала і дитина мусіла послухати... І то не тільки моїй дочці але також іншим казала те саме робити!... В суді діти також про се говорили (на маргінесі іншої справи). Одна дитина (в суді) знизилася, сперлася на руках і показувала, як се робили... А люди плакали, коли се бачили. Питав свідків адвокат: А може хлопчики так казали. — Ні, пані стояла з буком над дітьми і казала се робити!... В сіл

справі писав я до інспектора три рази, підписався іменем і назвиськом „Володислав Варадзин, солтис-господар“, бо я солтис у своїм селі і знаю, що таке уряд: то свята річ. Але інспектор нічого не відповів мені. Се наробило багато розголосу і ціла заграниця дуже про се розпитувала, а багато звідти приходило до нас до костела. Декотрі оповідали священикам, а ті не хотіли вірити і говорили, що в Чехословаччині не могло би статися щось подібне. А найбільше всіх з там-тої сторони цікавило, як піде процес в Польщі, коли скаржитись хлоп з паном. Як вони чують про такі річи, то мають велику ненависть до Польщі...

Питав я багатьох людей, чи щось подібне могло б статися в польській новочасній творчій школі і тоді світлий священик і декан в Коростенку кс. Бончинський відповів: Був я в суді принагідно і з румянцем сорому дивився я, як дитина клякала на долівці і показувала, як то діти мусіли устами збирати кістки з брудної долівки... („Нова Зоря“ ч. 23, з дня 26. III. 1939 р.).

На шарому кінці

Преса звернула увагу на дуже важну ділянку — передшкільного виховання дітей. Саме серед багатьох справ, занедбаних шкільною політикою до найбільше занедбаних треба зачислити справу передшкільного виховання, яке в сучасній системі виховання молоді зідіграє щораз більше завдання. В Польщі поверх два мільйони дітей в передшкільному віці не має взірцево ведено та організованої виховної опіки. В порівнянні з іншими державами, приміром у Бельгії, на десять тисяч людей припадає около 320 дітей в передшкільлі, у Голландії около 250, в Італії около 167, у Франції около 97 дітей, в Польщі около 29. Відчувається пекуча потреба передшкільля, дитячих садків та батьківських кружків, які подбали би про належне передшкільне виховання селянської молоді.

З ЯКИХ РОДИН ПОХОДИЛИ ПАПИ?

Дотепер вибрані Папи походили з різних суспільних кругів, з заможних і з дуже вбогих. І так Пій Х. був сином убогого громадського працівника Сарта, Венедикт XV. був сином марграфа делля Кіеза. Папа Сикт I. походив з роду Ельвідія, Калікст I. з роду Домідія, Фабіян з роду Фазія, Стефан I. з роду Юлія. Все це знані роди римських патрицій. В пізніших часах на Петровому Престолі засідали представники дуже славних родів: графи з Тускулюм'у дали християнству аж 8 Папів, рід Кольонна 5, рід Медіцеїв 4. Побіч тих знаменитих родів знаходяться також назвиська синів народа: Папа Григорій VII. був сином убогого теслі. Урбан IV. був сином шевця, Венедикт XI. сином пастиря з Тревіза, Венедикт XII. сином пекаря, Адріян VI. сином кравця з Утрехту (Голландія), Сикт V. в дитинстві займався випасом худоби. („Н. З.“).

З ВОСКРЕСЕННЯМ ХРИСТОВИМ

В С Ь О Г О К Р А Щ О Г О
бажає

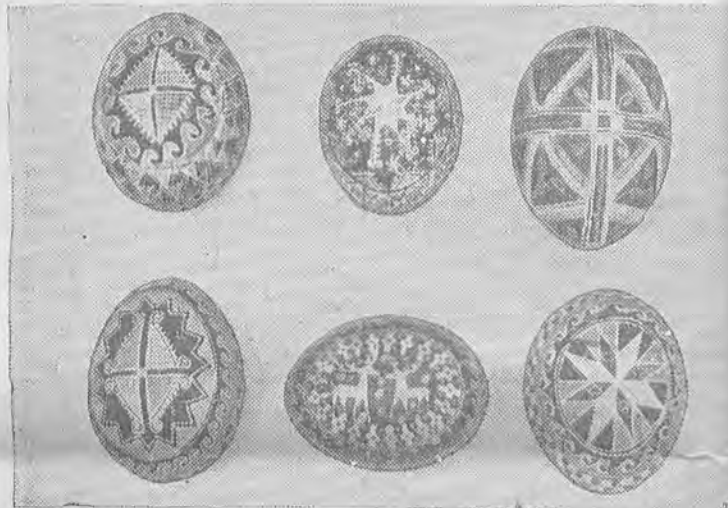
всім Союзам, Кооперативам і кооперативним Працівникам — Дирекція, службовики, робітники

„ЦЕНТРОСОЮЗУ“ — ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Писанка

Великодні Свята. — Стіл заставлений різноманітною їдою, а серед того пишається своєю красою українська писанка. Чому саме українська, а не інша писанка?

Писанки були знані в багатьох народів, в одних приймалися на stále, в других зістали виперті задля браку артистичного хисту. Мусмо знати, що написати писанку це не тільки треба мати знаряддя до того, а треба любити і знати красу. Український нарід в кожній мірі тим відзначається, тому у ньому писанки приймалися та здержалась досьогодні: пишуть її не тільки в містах, але пише нарід на селі, тим вона цінніша, бо вказує, що ціху ті українського народу не набути, але вроджені — природні. Запитаєте, хто з українців найкраще пише писанки — то хіба без застереження перше місце треба признати Гуцульщині, д

кладніше Космачині. Лемківська писанка також дуже гарна, але ще не належить до найгарніших, то може не вина самих Лемків, але причини дошукуємось між у злиднях — біді, в якій опинився Лемко, який шукаючи за кусником твердого хліба, не має часу на писання гарніших писанок, а навіть не мав часу вправити у тому. Всеж таки в кожній „хижі“ повинна у Великий день на столі лежати українська, власноручно малювана писанка.

Про повстання писанки кружляють різні вісті, перекази-легенди. Котрій з них вірити, не знати — тільки легенди.

Коли жиди спіймали Ісуса Христа, ангели писали багато писанок, щоб ними забавити жидів, щоб ті не ввірили Ісуса не мучили.

Кажуть теж, що писанки повстали з каміння, які обкидували жиди Ісуса Христа, коли Він двигав тяжкий хрест, ідучи на Голгофту.

Цікаве ще оповідання, що коли Ісус воскрес, перестрашені вартівники, які стояли коло гробу, побігли звістити своєму старшині про це. Розсерджений старшина, який тоді їв яйця, то засудив зміст тварюків на кару смерті за те, що вони будімо спалили не тільки гробу, що хтось тоді тіло Ісуса мусило украсти. Він казав, що це неможливо, щоб забитий чоловік воскрес, так як неможливо, щоб з білого постають червоне. І коли він це говорив, яйця закрили на червоно. Тоді старшина повірив у чудо, навернувшись та звільнив невинних вояків.

З. Ф.

Пропийники

— Жиде! Што с ту настав, што таке студене? вар! Бо ти, пся парол... — бабурился Ваньо, съорбачи пивце.

[illegible]

ХРИСТОС ВОСКРЕСІ

В день світлого Христового Воскресення засилаємо Вам, усі наші Читачі, щирі побажання великих Божих благодатей. Так, як воскреслий Христос по Своїм воскресенні звеселив Своїх апостолів і учеників, так нехай звеселить і Вас, так нехай прожене з Ваших родин, з Ваших сердець усякий смуток, усяку журбу. Так, як Христос побідив усе лихо, усю людську ненависть

і смерть саму, так нехай і Вам допоможе поконати й розв'язати всяку біду, всякі злидні, щоб не знали Ви лиха в себе вдома, щоб не зазнали напастей, прикрощів від нікого з чужих. — Над усе ж нехай воскреслий Господь зо свого Воскресення дасть сили душам Вашим до чесного, ревного побожного християнського життя! „НАШ ЛЕМКО“.

Український Театральний Гурток у Боську, к. Сянока.

Виділ і члени читальні „Просвіти“ в Дудинцях, коло Сянока.

Панахида — поминальні Богослуження в Перунці, в другому дні Великодніх Свят.

Свячення пасок у Милику коло Мушини.

Український Аматорський Клуб у Ждині, к. Гладишева.

Негайно присилайте передплату!

Притиснув біду до стіни

Позерай, як сес богачиско Юрко розбогатився. А лем на одному пруті поля газдівку зачав.

— Ба й чого му зазидувш? — оспориював Тимко Смеречняк із Грицем Логазю.

— Я би му зазидував? — відвернув злобно Логаза. — Такому худому газді...

— А я сам наймився б у нього за слугу. Бо в його мудра голова.

— Іди з такою головою. — негодував далыше Гриць.

— Легко саказати, але тяжче з нічого дійти до такого ладу, як саме зробив Юрко. Тож він свою біду в кут загнав. Недавно ще на його полі жабам уха видно було; а гляди, сьогодні кращий лан як у пана де-якого.

— Бо може гроші в декого дістав — докинув і тут Логаза.

— У цьому саме штука, що Юрко від нікого жадних грошей не одержав. Але своїм власним розумом збагнув таку штудерацію. І сьогодні з усіх може він сміятися. — продовжував Тимко.

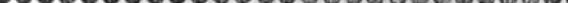
— Або люди з його! — перебив Гриць.

— Та чого ти Грицю такий невірний? Юрко заслужив собі на велику похвалу, а ти його безперервно ганьбиш. Три роки тому й він ще пера зерна не мав, та сьогодні в найкращого газди нема такої чистини збіжжя, як у Юркових сипаннях.

— Бєсїдуєш, Тимку, як п'яний. — знову перебив невїрний Гриць. — Але вже кажи...

— Ти хіба бачив ці дерев'яні скринки, що під хатою в городі Юрка. Отже Юрко в тих скринках свою біду загребав. Бо він навчився із журналу „Сад і город“ парники робити та в парниках ранню городовину плекати. Коби ти менше був заздрісний та ближче глипнув у ці Юркові скринки, то й ти свою біду загородив би. Але ти хіба нарікати вмієш. І тобі здається, що наріканням проженеш зло від хати. Ні, брате, менше говорити та більше робити. І то так робити, як розумні люди нас навчають. Ти більше профайчиш річно, як треба заплатити за той рільничий журнал. Та що тобі остається з того диму? Подумай тільки Грицю: восені корець бульби коштує чотири злоті... А Юрко за пару кількограмів вчасної бульби з парників не одну десятку до хати примотав. А за вчасні городовини, ягоди, квітки... Скільки то грошей марнується рік річно в наших селах? Тому тільки, що не хочемо один крок уперед піти з нашою господаркою...

— Піду, ще сьогодні піду до Юрка та навчуся від його поступово газдувати! — радісно заявив Гриць Логаза та весело попрощав свого поступового сусіда.

В теперішніх непевних часах найкращим святочним побажанням буде поліса життєвої безпеки єдиного українського Товариства взаїмних обезпечень на життя

„Карпатія“

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

ТЕЛ. 258-43, 258-92.

ПИЦІТЬ ЗА ІНФОРМАЦІЯМИ!

100-100000

Господарська сторінка.

ЮВІЛЕЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Краєвого Господарського Товариства „Сільський
Господар”.

Ювілейні Збори „Сільського Господаря” відбулися у Львові, при участі 117 делегатів Кружка „Сільський Господар” і 108 гостей. Краєве Товариство „С. Г.” обіднує два тисячі вісім Кружків із 159,977 членами. У звіттовому році значно поширено сільсько-господарську пресу та видано шістьдесять тисяч фахових примірників для нашого села.

ЧИТАЙ І ДРУГОМУ СКАЖИ!

Пишуть нам, що в сяниському й короснянському повітах ширяться тваринна пошесть-прищипця. З огляду на те заборонені торги на тварину в Риманові та Коросні, аж до відклику. Про кожний випадок поширення прищипці треба негайно повідомити владу. В першу чергу треба зберігати якнайбільшу чистоту в оборах і стайнях. Не пити неперевареного молока, воду до поєння тварин держати в окремих посудинах, отже ні коли не вільно черпати в керниці води тою самою посудиною, з якої худоба напояється. Стайні треба вибілити вапном і долівку дезинфекувати карболовою водою. Не впускати до стайні гандлярів, які вештаються по селах, а кожного впертого віддати до солтиса. Не купувати ні молока, ні масла й сира в таких хатах, де корови хорі на прищипці. Вкінці слухняно повинуватися всім зарядженням влади та належно виконувати всі прикази аж до цілковитого поборення прищипці. Подайте до відома про це всім своїм сусідам.

ДОБРА ГОСПОДИНЯ ЗНАЄ.

що стручкові рослини — горох, фасоль, сочевиця мають велику відживну вартість. Особливо для дітей і молоді вони поживочні, бо між іншими складниками мають багато фосфору. Він потрібний для будови кісток.

ЩО пісно живлені діти не мають сили до росту і розвою тіла й духа.

що їда брудними руками зі спільної миски, на брудному столі — це найліпший розсадник недуг.

ЩО МАТИ, яка жалує дитині молока та продає його до останньої краплі стає найпершим її ворогом.

що може добрим словом вплинути на свого чоловіка, щоби гроші, які видає на алкоголь і нікотину — призначив на ліпшу відживу дітей.

ЯК НАПАРЮВАТИ ЗЕЛА.

Коли лікар припише недужому пити запар з лічних зел, то треба вміти їх запарити. Означену лікарем кількість зел (а як не означено, тоді ложочку з чубком) заливається малим горнятком кипятку і ставиться на чверть години в теплім місці. Треба пильнувати, щоб той плин не заварився, бо тоді не буде це напар, а тільки вивар.

ДОБРА САДІВНИЧА МАСТЬ.

Сашівничу масть можна зробити різними способами: 1) пів кг. білої шевської смоли, 1,5 кг. топленого лою, все це розтопити разом, щоб забарвити цю масть, додати ще 25 джг. пересіяної охри та добре розмішати. При кінці топлення додати пів літри денатурового спирту, але по малій порції та даліше від вогню, інакше вибіжить з посуду. 2) 2 кг. каляфонії, 1 кг. білої шевської смоли, чверть кг. топленого несоленого лою, чверть кг. охри і три чверти літра денатурового спирту.

НЕ КУПИТЕ В ГАНДЛЯРІВ КОНЕЙ!

Коли кінь хромає на одну ногу, то вони загвоздують його нарочно на другу і вмовляють у покупця, що кінь загвозджений, що треба його перекувати і все буде в порядку. Спускають дещо на ціні і торг готовий, а заки господар очуняється, то й мене речинець, до якого коня може вернути.

Відомим є, що кінь перестає майже хромати при штеті по довшім ході. Тому гандлярі такого коня цілий час гонять, щоби часом не відпочав довше і не показався штет. Штет пізнаємо, коли кінь відпичне, а ми його відтак кроком поведемо, згинаємо кілька разів у всіх сугавах, так через мінуту, відтак ногу пустити, а коня підняти тропом. Кінь зі штетом зачне кривати. Це робимо почерзі зі всіма ногами.

Різні щілини на копитах заліплюють, а відтак ще й мастьють дьогтем, чи васеліною, мовляв, диви, який я дбайливий за коня.

Підпалені копіїють більше по нагоду, тому виводять їх голодними на торговицю, від покупця проганяють коня тропом, а назад поволи, щоби кінь відпочав і видихався. Коня треба самому переганяти, а тоді викриємо підпалення, кінь тяжко дише, ребра западають глибоко.

Носатину замінюють на золзи в той спосіб, що в залози втирають кантаридову масть, щоби були болоті, як при золзах.

Часто витинають цілком залози, а щоби спизити вплив з носа, дають нюхати коням чемерицю, табаку, або паприку і коні випчихуються з впливу на час торгу. Коня треба добре оглядати, а коли є якісь сумніви, порадитися ветеринарного лікаря.

Ясну сліпоту пізнаємо по тім, що зав'язуємо очі на кілька хвилин хустиною; в темноті зіниці поширюються, а коли відкриваємо, то звужуються, коли є сліпота, то зіниці нерухаються. — Білу сліпоту закривають у цей спосіб, що зкладають коневі до відходової кишки перець, чемерицю, паприку; кінь від цього оживає, стає неспокійний і т. д.

Ликоватість — то є звичка у коней лапати воздух, отворання зубами чи хвостом у різні предмети, хитання задом, маскують у цей спосіб, що не дають такому коневі зрадитися. Вбивають між передні зуби гострий клин, чи цвях. Коня треба оглянути, а головні зуби, які нерівномірно витираються і хвіст який є вичіханий.

Норовистого коня мучать добре, перед тим мало дають їсти.

Коня пробувати одинцем. Запрячи до воза і держати віз кільком хлопам, надівати хомут і т. д. Коли кінь норовистий не хоче тягнути, борониться перед надіванням хомута, стає дуба, кидає головою і т. д.

Також фальшують зуби старим коням, випалюючи реестри. Реєстр випалений, нерівний і надто чорний, а у старших коней, понад 13 літ, на поверхні інший, як поперечно-овальний, бо зуби вже стерті і округлі.

Як бачимо, то гандлярі мають добрі способи фальшування здоров'я, хиб і віку коней, тому при купні треба бути дуже обережним і знати всі штучки купців.

ЕЛЕГАНТНА ПАНІ

одягається у кравецькій сальоні
ІВАНА КОЛОСА — ЛЬВІВ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА Ч. 24.
Найновіші моделі. — Приступні ціни.

Гр. Марусин.

„Розчин на паску“

Як кумове їздили до млина на Бзянку.

Танчарева Галька прибігла до куми дуже схвильована.

— Кумцю солоденьки, што то ся стало з нашим газдами, што їх іщи нема?

Йой, та я сама не годна си ради дати з тої турбації, мали бити на середу дома, а гнес уж четвер. Колиж тота паска спечеся, як іщи мука го млині?

— Кумо, певні мельник має збіжа і наши негодні ся діждати.

— Або ся дагде г місті попили, по дорозі.

— Знате што? Я пішлю за нима Феська, нех сяде на коня і нех скочит на Бзянку.

— Байно, байно, зробіть так кумцю, бо колиж тота паска буде? Гнес бисме розчинили, завтра замісимо — тай під вечір всадимо до пеца.

Прибігла Галька до хижі тай кличе свого слугу:

— Феську! Подь ле гев!

Прибіг розхристаний Фесько, що служив в Танчарів за пастуха. Якийсь сиротище із сусідного села, трохи дурноватий, але добряга та слухняний хлопчина.

— Цисте ня кликали?

— Кликала, кликала, сяд на конику, та скоч до Бзянки, до млина, де там наш газда пропав, поїхав пшеницу молоти, час тісто розчиняти, а муки не є.

Фесько стояв нерішений, чи справді газдиня каже йому їхати, чи лише так собі бідкає.

— Та чогос гамбу роззявив, ци не чуєш, штом ти гварила.

— Та чую, лем ся бою, жеби на ня газда не гердекали, же конину поневірям.

— Повіш му, же я казала.

— Як так, то уж їду. Але, газдинцю, мі тиж ся належит маленька пасочка?

— Буде, буде і тобі, лем раз-два на едній нозі скай, бо мі муки треба.

Фесько випровадив конину із стайні, в одну мить вискочив на неї та погнав стрілою долі селом.

За ним летіла пісня:

Сяду на коника, сяду на каштанка,

Поїду, поїду, там, де тота Бзянка.

А в тій Бзянці в млині повно фір, наче на ярмарку. Понавозили газди з усіх дооколичніх сіл пшеницю та мелють на паску. Хто приїхав скорше, той скорше меле.

Наші газди щойно сьгодні заладували мішки з мукою на вози, та якраз мали їхати в дорогу, лише задержав їх Юдка Пінкас з Риманова, домагаючись гроший за зборговану шпіритайку.

— Цис схалів Юдко, та деж ми ти гнес пінязи вознеме, почкай аж по сьвятах, ци не видиш, жесме за млин мусіли заплатити. Щось Пінкас ще хотів говорити, та наші газди не мали часу його слухати, бо побачили Феська, що гнав до млина на коні, аж курява за ним знімалась.

— Што ся стало?

— Іщи ся звідуете, што ся стало, та паску час печи, а ви си ту з Юдком барашкуєте. Газдиня казала, жебисте на гвалт муку везли, бо они уж розчинили на паску і хотят до пеца саджати.

— Уж розчинила? Та як, коли мука іщи го млині.

— Я повідам, же хотят розчинити. Деж тота мука?

— А, смот, на возах, заразенька їдеме.

— Но то їдме! Я поїду на переді, як деякий капітан, а ви за мною марш!

Фесько завернув коня й станув перед першою фірою, та спитав з повагою:

— Но, цисте готовий?

Газди посідали на фіри.

— Но, вйо! Закомандував Фесько і рушив з місця, а за ним чотири фіри.

Перший їхав Митро Танчар, за ним Андрій Овад, на третій фірі Васько Гринда, а на останній Гриц Прилипка.

— Були це перші багатії в селі. Вони що року під Великдень їздили до млина до Бзянки молоти пшеницю на паску. Брили пшеницю не лише свою, але й сусідів та знайомих; всі засібніщі газди мололи пшеницю в млині, тільки бідніші мололи в селі на жорнах. Фесько Танчарів слуга, підбадьорує свою конину запятками, та приговорює:

— Вйо! вйо! Бо великден за плечами.

— А жебис знав, же правду повідаш, смо-ле, сила ту муки, сила ту пасок буде з неї.

— Я за то так коня підганям, бо мі аж душа мирчит до тої паски, што мі газдиня обіцяли.

Приїхали в село. Коні самі, мов на команду станули біля коршми Дзюбатового Янтка.

Перший зіскочив з воза Васько Гринда.

— Та хибаль заздрите до нашого Янтка.

— Можеме заздрити, бо і так кониска ся змаргали! — заговорив Прилипка.

— Як так, — каже Танчар, — то шмар Фесю троха сіна коням, тай пильнуй возів, бо дахто мішок з муком стягне.

— Лем ся там довго не забавляйте, — замічує Фесько, бо газдині на муку ждуть.

Увійшли газди в коршму. А ту вже ціла компанія. Дзвінників Юрко, што гандлює кіями, Ясько Кривий, Панцаків Ваньо, та інші сидять біля стола, а Дзюбатий Янтко стоїть серед коршми з пляшкою та розважає гостей.

— Такої шпіритаїки, як я маю, то ви нигде не дістанете! — каже.

— О, што правда, то правда, — притакує Дзвінників Юрко, — бо тота шпіритаїка конячими пончками заправляла.

— А бодайс здох з таков бесідов, — образився Янтко.

— А од чого она така дзелена?

— То уж мій секрет, прошу я вас, того вам не повім. Але їши ся нхто не струв...

— Но то і нам дай Антосю по келюшку. — заговорив Танчар.

Шинкар налив чотири чарки, газди випили, сплюнули, тай почалася гутірка. Опісля треба було випити ще по чарці.

— Добра, бо така впірчива, аж за горло стискат, — захвалює Прилипка, а старий Овад лише спльовує, та пакає свою файку, яка ніяк не хоче куритися.

— Та што ся там буде курило, куме, як там лем попіл самий на споді, нате дугану та си наложте до файки! — сказав Гринда, подаючи кумові капшук з прасівкою.

Овад насипав на долоню трохи тютюну, наплював на нього, розмішав на долоні, та почав напихати люльку.

Вбігає в коршму Фесько та кричить з порога:

— Дойщ іде, газдове, паска уж розчинена.

— Но то добрі, Фесю, нех росне, зараз будеме саджати до пеца, а тимчасом подь, напийся келюшок, — запрошує Дзюбатий Янтко й подає хлопчині чарку шпіргайки.

Фесько випив, обтер губу рукавом, та стоїть з викривленим ротом, бо шпіритаїка аж сльози з очей витискає.

Шинкар подав йому кусок цукру, хлопчина жадібно вкинув цукор в рот, та хоче щось казати, але шпіритаїка не дає до слово прийти.

А дощ таки розліявся на добре! Фесько станув під стріхою й жде, а конята й мішки з мукою мокнуть на дощі.

Газди пють вже четверту чи п'яту чергу, розв'язались усім язиками, та починає вже бути за душно в коршмі.

Ясько Кривий вже добре підпитий. Причипився до коршмаря й починає домагатися від нього в'яснення, чому його шпіритаїка така добра й така дзелена.

— Та-сте чули, сваге, же без то така дзелена, бо в конячках мочена.

— Може справди?! — вмішався Гринда.

— Як би ви не били мої гості, то я би вам дашто позів за тоти конячки, але вас мушу шанувати.

— А мусиш, мусиш, бо бис здох, якби не ми. За наши пінязі пануеш, але смот їши приде такий час, же нам шитко оддаш, не будеш панував меже нами, ні.

— А так, так, — притакує якийсь підросток, не буде панів, на гак з нима, лем робочий народ буде мав свої ряди, уж дос ми ся напоневіряли...

— А ти комуністий, стуль гамбу! — заговорив Танчар і встав від стола.

Підросток теж піднісся, але відай шпіритаїка занадто його затроїла, бо в цю мить сів та підпершись рукою водив злбними очима по приявних.

Фесько раптом станув знову на порозі й крикнув:

— Йой газдове, та час паску саджати до пеца, уж виросла аж мішки розриват на возах.

Але його жарту ніхто не розумів, бо гармідер такий у кормі, що годі було розібрати, що хто і до кого говорить.

І тоді сталася неждана й несподівана подія, від якої усі раптом зацікавилися.

Газдині ждали на муку й не діждались. А тут час на паску розчиняти. Кожна додумалась, що її газда у коршмі відай забарився.

Мов на команду з'явилися усі жінки, що мали розчиняти на паску.

Почали тиснутися до коршми, та кожна до свого чоловіка, бере за кудли та мотлошить, аж лоскіт чути на вулицю.

Коли вже кожний газда отримав свою порцію — побігли газдині до коней, посідали на фіри тай вйо.

Показалося, що у верхніх мішках було вже тісто замість муки.

Виклали газдині те тісто в нецьки, а воно таки на очах росте, бульки пускає.

І нічого, виросло, тай паски були добрі, тільки газди від шпіритаї та від побоїв жінок до самої неділеньки лежали мов колоди...

Але на Великдень таки встали й коли почули во-скресну пісню, соромно їм сгало за таку „публіку“, яку їм жінки в коршмі Дзюбатового Янтка вчинили.

— Знате што, куме, — каже Гринда, — уж бим тої шпіритаї більше не пив, цілий мішок муки мі збавила — тота дзеленюха.

— Моя мука була на споді, — відповідає Прилипка, — та не змогла; але, як тото правда, же нон Дзюбатий конячки мочит х тій шпіритаї, от нех го перун трісне разом з нею. Нигда юж не буду пити тої шпіритаї...

— Така ганьба, што гріх людям в очі піздрити...

3 рідних сіл

ТИРЯВА ВОЛОСЬКА ПОВ. СЯНІК.

Загальні Збори чит. „Просвіти“ в Тиряві Волоській відбулися дня 15. лютого 1939 р. Порядок нарад звичайний. По звідомленнях з діяльності Виділу та дискусії уділено абсолютною дотеперішньому Виділові та вибрано Виділ чит. в якого склад увійшли Всч. О. Крупський — голова, Скірка С. — заступник, Чупільовський М. — секретар, Іванечко М. — скарбн., Гусейко А. — бібліотекар, Кокколюс Ст. — господар та Русейко Андр. — член Виділу. На Зборах був прийвний делегат Філії „Просвіти“ у Сяноці П. Венгльовський, який виголосив довшу змістову промову про світле минуле Нашого Народу.

В дні 12. III. ц. р. читальня „Просвіти“ вшанувала ширшими сходами членів роковини 125-ліття уродин найбільшого поета України Тараса Шевченка, які відбулися в год. 6-й вечором у домівці читальні при участі всіх членів читальні Всч. О. Крупський виголосив промову, у якій пригадав членам про життя Поета та його поетичні твори; рівнож про те, який вплив мали Шевченкові поезії на тодішній Український Нарід, почім віддеклямував гарно Іванцьо Антін — „Ой три шляхи“ і Гусейко Іван — „Мені однаково“.

Церковний хор відспівав низку пісень і на закінчення Національний Гимн „Ще не вмерла“.

СЛАВНО ЗЕМЛЯКИ!

Громадяни Абрамова, присілка Завадки коло Дуклі, складають сердечну подяку нашим Братам в Америці за надіслання грошей на піднесення культурного життя нашого села; окремо щиро дякуємо громадянинові Луці Балутинському, Петрові Ікаловичеві, Ксені Барна й Всім Збірщикам і Жертводавцям; хай Всевишній сторицею нагородить! Щасливих Свят бажаємо: Христос Воскрес.

СВЯТОЧНІ ПОБАЖАННЯ.

Найдорощим моїм вірним Парохіянам, Членам Братства Апостольства Молитви, усім Дорогим у Христі Братам і Сестрам з Команчі, Чистогорбі та Довжиці бажаю з нагоди торжественного Празника Христового Воскресення — найбільшого Божого благословення, щастя й здоров'я. Хай Воскресний Христос увіллє у Ваші душі бальсам Своїх цілющих ласк — цього Вам із щирого серця бажає Ваш вдячний б. душпастир о. Іван Тетерка, Перемишль, у квітні 1939 р.

ЖДИНЯ К. ГОРЛИЦЬ.

Аматорський Кругок в Ждині відограв дня 19. грудня 1938 дві вистави, п. н.: „Свекруха“ і „Які хорі такі докторі“.

На світліні (ст. 8) бачимо аматорки і аматорів, обох представлень. По середині о. С. Д., який вивчив цієї штуки. Сяла була виповнена по береги, а відограно було так, що при першій штуці „Свекруха“ котилися сльози зі зворушення, то знов при другій штуці „Які хорі такі докторі“ була повна сяла сміху та гумору. По представленні співано кілька наших українських пісень. В сиропустну неділю те саме відіграв Ама. Кругок у Гладішові, також з якнайкращим успіхом. Як свої так і з доколичний сіл гості признали ждинській молоді в теперішніх часах культурної слави.

Цілу зиму відбувався у нас у понеділок, четвер і суботу вечорами від 6—9 год. курс рахунків т. зв. кооперативний і дещо з географії. Понад 70 курсантів приходило дуже радо і багато доброго навчилися. Гуртуємося при чит. Качковського, бо на інше товариство на жаль трудно дістати дозвіл. Дня 26. лютого 1939 на

Загальних Зборах чит. вибрано одноголосно слідувачий заряд; Головою о. Ст. Дзюбина, заст. Ст. Спак, секретар Т. Єдинак, бібліотекар Павло Капітула, скарбни Петро Сандович.

В неділю 5. березня ц. р. о. Ст. Дзюбина виголосили в читальні довгий реферат про пиянство і курення та Т. Єдинак віддеклямував з Відродження вершок „Орендарський сон“. Зголосилося вже кільканайцять людей з молоді до Братства Тверезости.

При виборах до громадської ради подбало теж наше село, щоб тільки наші люди були радними. Одначе двох людей, яких тільки ждинські жиди люблять, зголосили упорчиво свою кандидатуру. За ними голосували всі жиди і кількоро циганів. **Ждинський.**

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У КРАКОВІ.

В неділю, 5. III. ц. р. старанням Філії Т-ва „Союз Українок“ у Кракові в салі „Просвіти“ професор університету др. Іван Зілинський виголосив реферат про „Взаємини між українською літературою і простолідною мовою“, спиноючись передусім над мовою Карпатської України. Сяла була вщерть виповнена громадянством, робітництвом та студентством.

ВЕЧІР ГУМОРУ.

У неділю, 5. III. ц. р. влаштувала Українська Студентська Громада силами Мистецького Гуртка „Зарєво“ гумористичну імпрезу п. н. „Проба ревії — омів на салі“. В склад програми входили 4 скечі, співи, танок, радіотрансмісія зі Студ. Громади, „позичування“ книжок, портрети та сольо на гармонії.

Цінна книжка

о. Іван Бугера.

„ЗВИЧАЙ ТА ВІРУВАННЯ ЛЕМКІВЩИНИ“.

Бібліотека „Лемківщини“, ч. 15, стор. 40. Ціна 1.— зл., із вступом Юліана Тарновича; книжка присвячена Автором бл. п. Петрові Кочилівському; видана накладом „Нашого Лемка“, в інших обставинах повинна появилися в якомсь науковім збірнику. У нас брак частішого виходу наукових збірників, (записки Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка, появляються дуже рідко), чи в етнографічних записках. Цю прогалину стараються виповняти бодай у малій мірі деякі видавництва, видаючи часом з останніх своїх фондів, для української науки й історії книжки.

Прочитуючи невелику обємом, але змістовну книжку о. І. Бугери: „Звичай та вірування Лемківщини“, впало мені на думку назвати ту книжку „Розсипані перли“.

Дійсно, український нарід тих духових перел має дуже багато. Нідин нарід на світі немає такої багатой та гарної устної словесности. Чужинці заздрісно глядять на ті духові багатства народної української творчости. Вони залюбки беруть, збирають наші духові перли, перекладають їх на свою мову, щоб за деякий час сказати, що то є їх власність.

Розсипані перли губляться. Молоде покоління починає забувати старі пісні, приповідки й звичай, які творилися віками і свій початок мають з княжих часів. Як мало є таких серед українців, що ті розсипані перли нашої духової культури збирають, а як зберуть, то треба дуже довго шукати когось, щоб книжку видав.

Книжка о. І. Бугери є опрацьована дуже основно. В небагатьох розділах автор зібрав всі ті духові народні багатства Лемківщини. Книжку повинен прочитати кожний, щоб зацікавитися, зглядно пригадати собі ті розгублені перли, які щоразо загублюються та якими повинен кожний українець пишатися, як найдорощчим самоцвітом. **Ярослав Літинський.**

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі закупи треба полагоджувати в складі

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Тут купуйте споживчі й кольоніальні товари, насіння господарських рослин і трав.

Тимко Перейма

Лемківська пісня

Весільні, обрядові пісні.

Вибирайся Марисю, вибирайся з нами;
Вшитки свої жалі прилож каменями.

Кед, я їх прикладала, они ся двигаютъ,
Який то жаль велький, як ся вибирають.
Треба би нам, треба зо два гарці вина,
Жебися сходила до стільця родина.
До стільця родина, родина не мати.
Зийд Мамусю з неба, бо тя гев гнес треба.
Треба би нам, треба, стільця широкого;
Бо наша Марися, роду великого.
Дайте же нам, дайте, што нам мате дати;
Бо ми гев не будем надармо стояти.
Далас ня мамусю за ліс, за дубину;
Жебим не ходила до тя на жентуцу.
А я ліс перейду, а дубину лишу,
І до тя мамусю прийду на гостину.
Далас ня мамусю, за третю границу,
Жебим не ходила до тя на гостину...
Я третю границу, з далека обийду,
До тебе мамусю, моя таки прийду.
Не така я шумна, яка я полюбна;
Не така гречна, як я фалечна.
Фалечний ти шугай, фалечни очи маш
Ани капки кирви, справедливой не маш.
Фалечний ти шугай, і твої очата.
Лем би позерали, де шумни дівчата.

Жартівливі пісні.

Пришла біда до села, тай казала, што мя зість.
А она мя не зіла, лем ня в брішок вкусила.
Маю жену молоду, не пушу ей на воду.
Моглабися втопити, мусівбимся женити.
Гей козаре, козаре, гей десте кози пасли,
Стратилам віночок, гей, цисте го не нашли?
Гей не нашли, не нашли, лем його сме віділи.
В потоці на луці, гей, там го кози зіли —
Гей козаре, козаре, гей, де ви кози пасли?
Стратилам перстенец, гей, цисте го не нашли.
Гей не нашлис ме, не нашли, а лем сме го віділи
В потоці на луці, гей в милого на руці.
А в неділю вранці люльочка курила;
Впала мені з цибушка, люльочка ся збила.
Ой, їхали козаки з обозу, стали собі коло перелазу.
Стали собі радоньку радити, де же мають коні напоїти...

Лемки привязані до своїх гір і тут вони найкраще відчуваються. — Життя лемка тверда, але живе як його пісня, як його усна словесність. — Лемки, щодовдачі, то однакові вони обабіч Карпат, вони гостинні і нічим не відрізняються від усього українського народу. Вони характерні і держаться твердо своєї народності. — Не було ще випадку, на Лемківщині, щоб лемко перейшов на латинство. Лемки то нарід чесний і характерний, хоч попри добрі та гарні черти мають деякі і лихі, то однак це на загал не обнижує їх великої моральної вартості.

Передвоєнний лемко так під моральним оглядом як і релігійним стояв високо. Бувало, він йдучи в поле, держав шапку в руці та голосно говорив молитву, кожну теж роботу починав і кінчив молитвою. — Пости держав строго і то не лише старі люди, але й молоді окремі пости собі завдавали. Постити до Служби Божої, вважали за добре діло. Служба Божа була в них

у великому пошанівку та кожний старався давати на Службу Богу за померших. Крім грошій приносили на Службу Богу і молоді телята від первісток, ягнята не раз продовж року приношено священникові 40 телят. Родин, які не споминали б своїх померших по селах, майже не було. Що сім літ кожний газда старався благословити свою хату, запрошуючи на це богослуження ціле село і відтак обід. Такі обіди відбувалися звичайно восени. Мерців ховали з найбільшою парадом, весілля стояло довго, не раз і кілька днів отримане з різними церемоніями і співами. Але моральність у жінок, а особливо у дівчат була дуже велика. Кошляка; себто покрітка, була у великій ганьбі — і щоб дівчина на таке пустилася то того не бувало. — Навіть тоді в часі війни, кілька то ріжного війська через Лемківщину переходило, і як довго це тяглося, а мало де трапилося, щоб котра дівчина згубила честь. — І крадіжей ніде не бувало, можна було всьому на дворі лишити та ніхто чужого добра не рушив.

Лемки перед війною мали гроші з зарібків в Америці і одним з найгірших пороків, було пиянство. Другим пороком і то може найголовнішим, то було непошанування старих родичів. Богато можна було там подибати таких дітей, що не шанували старих родичів. І цей порок поширювався ще дущє від часу, як родичі почали дітям записувати в часі їхнього вінчання свою працю. Задержалося там щей борожбицтво, ворожки, бачі, боцорки (чарівниці), — які не одній і не одному зробили життя невиносимим. — Постити на ворога „семериду“, рушити в часі Служби Божої престолом на ворога, щоб його Бог скарав тяжко до сегомо покоління — то найстрашніший прокляти до лемків. А найбільша цімста, то закопати яйце зносом, під поріг ворога. Сказати лемкові „та гаде“ то зневага до недарування і початок до бійки. Справді сьогодні вже того всього менше, але всеж лемки не можуть того всього зовсім позбутися.

До дальших недомагань, треба зачислити щей часті непорозуміння молодих невісток з свекрухами, а деякі з них, то такі не уступчиві, що в хижі прямо пекло. В кінці і то найважливіше, що лемки, особливо там, де довгі часи просвічали їх русофіли, мало обізнані в правдах віри, легко відтак під напором агітації переходили на православ'є.

Зіспуття обичаїв та заник релігійного життя прийшли з війною, а за тим і цей релігійний хаос. Майже всі мушчини були на війні, а дома полишилася молодь, старці і жінки — тож зло, мусіло прийти. Перебуваючи довгий час саме на фронті, серед тяжких боїв особливо молодь, знайшла багато нагод, які її псували. Вояки, що не мали вже нічого до страчання, своїми поступками і бесідами виривали з сердець цієї молоді найкращі почування. Ненормальні воєнні відносини, в яких нехтувалося чужою власністю і чужою честю, додавали ще більше нагоди до зіспуття. І те все минулося, як скінчилася війна, але не минулося зло, яке в неодному лемківському селі звихнуло людей.

Отже який рятунок на майбутнє? Треба постаратися про повернення всіх закритих читалень „Просвіти“, а як це не можливе то конечно закладати, бодай читальні парохіяльні, які були б розсадниками культури і правдивої здорової просвіти. Треба конечно там для молоді закладати спортові товариства, яких там ані видати, щоб молодь мала де виладоувати свою молодечу енергію. — Поширювати українську книжку та українську пресу.

БІБЛІОТЕКА ЛЕМКІВЩИНИ

1. Юліян Тарнович: Ілюстрована історія Лемківщини, стор. 288, 110 ілюстрацій, 2 карти	3л.
2. Іван Бугера: Українське весілля на Лемківщині, стор. 32, 4 ілюстрації	3.—
3. Ф. Коковський: Східніми межами Лемківщини, стор. 100, 40 ілюстрацій	0.80
4. Сконфісоване	1.20
5. Е. Анонім: Лихо на світі, переробив Ю. Тарнович	0.40
6. Остап Мисевич: Весільний образ у Бойківщині, стор. 64, з нотами	1.50
7. І. Ш. Лукавиченко й Ю. Тарнович: Пісня Бескиду	1.50
8. В. Кліш: Творім сильні основи	0.40
9. Ю. Тарнович: Мова століть (Лемківщина в народніх переказах), стор. 40	1.00
10. Ю. Тарнович: За срібнолентим Сяном, стор. 32	0.50
11. Е. Анонім: Шибеничний верх, т. I. переробив Ю. Тарнович, стор. 120	1.50
12. Ю. Тарнович: Верхами Лемківського Бескиду, наклад „Плаю“, стор. 64	1.20
13. В. Ярославич: Найдавніша доба в історії Лемківщини, стор. 32	0.50
14. Ю. Тарнович: Лови на Лемківському Бескиді	1.00
15. О. Іван Бугера: Звичаї та вірування Лемківщини	1.00
* * * Лемківський ілюстрований Календар на 1939 р.	0.80

Замовляти, присилаючи гроші розр. переказом ч. 141 на адресу:

„Наш Лемко“, Львів, Новий Світ 22.

Рами до образів,

Карніші до вікон,

Шибі й зеркала, шліфовані до меблів,

Образи олійні й святі все на складі поручає дешево:

САЛЬОН ОБРАЗІВ І ШКЛЯРСТВА

ВОЛОДИМИР СТЕЛЬМАХ

Львів, вул. Словацького ч. 2, тел. 116-38.

КОРИСНОЮ ПРИНУКОЮ ДО ОЩАДНОСТІ

є премійна вкладкова книжечка

Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.,

на яку крім звичайних відсотків можна одержати ще й нагороду за ощадність в сумі 25 до 100 зл., залежно від висоти постійної місячної вкладки.

РОВЕР ЗА 80 ЗЛОТИХ.

Туристичний модель, масивна рама з бодотниками, грубі та широкі передні вилки, прижигове сидало, гумові педали, вигідна керівниця, задня віська з острою зубаткою, сталеві обручі, туристичні опони. Цілий мужеський ровер, після вижче поданого опису готовий до їзди, висилаємо за ціну 80 зл. Без жадного ризику тому, що платиться при відборі.

Замовлення просимо слати:

„HERBON“ — Warszawa 1. Skrytka pocztowa 910.

МАШИНИ до виробу цементових дахівок, — Форми на криничні й каналові рури, — ХРЕСТИ, ВІКНА ДО ЦЕРКОВ, ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ — громозводи, ого-рожі та всякі шлюсарські роботи — виконує по дешевих цінах

ФАБРИКА

МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО

Львів, ул. Варшавська ч. 10, тел. 249-14.

ДАРУНОК ДЛЯ „НАШОГО ЛЕМКА“!

Кожний передплатник „Нашого Лемка“, отримує нижче списані книжки з великою знижкою:

	Замість	Лише
О. Бабій: „Ненависть і любов“, поезії	0.50	0.25
Тог. автора: „Воєнко“, опов. з часів революції	0.40	0.20
Галина Орлівна: „Шляхом чуття“, новелі	0.40	0.20
Василь Софронів: „Під сміх війни“, нариси й опов.	0.40	0.20
Клим Полішук: „Розпята душа“, оповідання	0.40	0.20
Тогож автора: „Веселе в сумному“, сатири	1.—	0.50
Вол. Островський: „Хома Дубило“, істор. оповід.	0.20	0.10
Тиберій Горобець: „Квіти і бодяче“, нариси й за- мітки з дороги життя	1.—	0.50
Галина Орлівна: „Перед брамою“, новелі	0.40	0.20
Антін Павлюк: „Незнайома“, уривки і записки	0.30	0.15
Федір Дудко: „Краса життя“, оповідання	0.30	0.15
В. Островський: „Вівці й пастирі“, оповідання	0.60	0.30
О. Бабій: „Гнів“, новелі, 10 аркушів друку	3.—	1.—
К. Полішук: „Ангельський лист“, легенда	0.20	0.10
М. Приймак: „Кстини“, на лем. говорі	0.20	0.10
А. Н. Чехов: „Оповідання“	0.60	0.30
Ів. Филипчак: „Сила Волі“, повість	4.—	1.—
„Тайна червоного посольства“, повість	4.—	1.—
С. Калинець: „Сміх і Правда“, веселі вірші	4.—	1.—
— „З під рідної стріхи“, вірші	0.30	0.15
— „По другім світі“, про життя позагробове	1.—	0.50
— „Було та мохом поросло“, гал. легенди	0.60	0.30
К. Лаврінович: „Таємниці духа“, про спиритизм	0.60	0.30
„Приповідки і пословиці“	0.40	0.20
Народні пісні: „Коломийки“	0.50	0.20
„Магічні штуки“, книжка для забави	0.80	0.40
Проф. І. Чепига: „Просвіта і п'янство“	0.60	0.30
„Вічний Календар“, на 100 літ наперед	1.—	0.50
„Малий Кобзар Шевченка“	0.20	0.10
„Товариські гри та забави“	1.50	1.—
Проф. Шимонович: „Історія політичної економії“, книжка потрібна для нар. діячів	3.—	1.—
Гр. Дворянин: „Наука сектантів, а католицька церква“	4.—	3.—
М. Горбачева: „Практична господиня“, куховар- ські приписи до безмясної кухні та печива	5.—	4.—
Е. Архипенко: „На новий шлях“, госп. poradnik	3.—	1.—
Д-р М. Микитин: „Штука життя“, приписи до- брого поведіння	1.60	0.60
„Бетон в господарстві та як захищатись перед вогкістю й грибом“	0.80	0.40
„Перша поміч в наглих випадках“, правила для здоровля	0.60	0.30
„Колосся“, господарська читанка	1.50	0.50
„Лічення домашніх звірят“	1.20	0.60
„Пошесні недуги“ (д-ра Озаркевича)	1.50	0.60
Христос і Божа Матір, пара образів по 3 зл., пара Портрет Шевченка й Франка по 2 зл., пара	4.—	4.—
Запорожці пишуть лист до султана, сирій образ 2 зл., кольоровий	6.—	6.—
Монограми до хрест. вишивання (всі букви)	4.—	2.—
Народні вишивши — 12 таблиць	3.—	2.—

Замовлення й гроші слати на адресу:

Переплетня Ставр. Інституту, Гр. Гануляк, Львів, Бляхарська 11.

КООПЕРАТИВНИЙ ГОТЕЛЬ

Народня Гостинниця

Львів, ул. Костюшка 1, тел. 201-33, 280-88.

Милі, вигідні, чисті кімнати по приступних цінах. (Біжуча зимна й тепла вода, телефон, купалки, центральне опріття для вигоди Шан. Гостей).

Юліан Тарнович.

У ремісника золота рука 8)

Робота зовсім не довжилося. Мури нової будівлі росли, як гриб по теплому дощі. Треба було зачинати перші роботи біля отворів на двері та вікна. Гурт робітників збільшився. Прийшли столярські робітники. І в кількох годинах склеїли з дощок ще один барак на столярські варстати. Фірмани привезли повні вози білих тертиць і два стоси обрізів на віконні рами. Мулярі, одні підводили стіни вгору, другі виправляли начисто стіни в середині. Робота йшла, як золотий годинник. Степанко теж завзято працював і зовсім не нудьгував. Не було часу, ні нагоди на пусте нудьгування. У першому тижні мало він заробив. Але по кількох чергових тижнях Степан зручно орудував залізною лопаткою, рівно застелявав густою заправою щілими поміж цеглами та без найменшого заїкання знав так завісити залізце коло стіни, що ні на тисячну частину мур не міг звисати на бік, або торчати зайвою цеглою всередину. Зате теж і кожна чергова субота краща була. Степанко міг уже купити собі за свої запрацьовані гроші черевики, сорочку та й на ненайгірший лайбик було кілька срібних. Але Степанко не про себе думав. По роботі просив він свого майстра на часочок піти до міста деякі орудки поладити. Він дуже тішився самою думкою, яка то буде дома радість і як весело буде сміятися Оріся, як будуть читати першого листа...

— Іди, сину, але не барися. Завтра в досвідку знову до роботи.

Степан скочив на одній нозі до міста й принаглено перебігав з одної вулиці на другу, щоб у книгарні Рідної Школи купити собі олівець, папір, копирту й значок на листа до своєї мамі.

Робітники не посідали ще до вечері, як Степанко вернувся додому. Веселий, його очі щастям ясніли. Ані їсти не дуже хотілося. Мамо, мамо... дрібною комашкою брентіло це дороге слово в устах селової дитини. Які Ви Мамо дорогі, любі, кохані Мамо... срібними пасемками дрібного павучка вкладалися слова, що їх Степанко буде писати на білому папері й ластівкою пішле листа до рідної хати. Таке щастя продумали славні люди, що на папір слова передати й живе слово слати своїм найдорожчим.

— А тебе, що так нагріло, хлопче? Що лице твоє вогнем горить. Батарчуки тебе здоганяли? — сміялися старші товариші, і вечерю докінчували.

— Остави його, чого присікався? Жаль тобі, що хлопчина веселий? — дехто докинув і ложку поклав по їді.

Потім поставали всі робітники від стола, тричі з респектом святам дякували Господеві за щасливо минулий день і чисто обтерли стіл від решток страви. Степан вигідно присунувся до вікна й розгорнув білий папір.

Рівними рядками мережався лист.

Слава Ісусу Христу! Наші найлюбіші Мамусю, Сестричко і Брате! Я здоровий від першого дня, Богові дякую за таку ласку. Зимно мені не є; їсти також не хочу. Працюю при будові мурованого дому. Ніхто мною не поштуркує, всі наші дуже добрі. Я, Мамусю кохані, купив собі нові черевики такі до церкви, білу сорочку. Я вже не загублюся в місті й до церкви знаю дорогу. У нас ніхто ще не знає, хто наш Шевченко, але я вже навчався напам'ять кілька його віршів; як прийду до Вас, усіх буду вчити. І про наше місто Вам другим разом опишу, бо нетерпляче очікую на Вашу

відповідь. Орісі скажіть, що тут є безліч гарних книжечок; під осінь пішлю Вам, наші Ви Мамусю і всім дарунки. Але мені напишіть, чи Ви здорові, чи гарні яблука на кривій яблоні, чи Митро ще служить і чи зелено ще в горах. Ваш син Степан.

Адресу написав майстер, бо треба було виразно написати пошту в Тиличі. — Щоб лист напевно дійшов до маминих рук.

— А, як довго піде той лист? Бо я два тижні йшов з нашого села до міста — питався цікаво Степан свого добродія.

— Дитино, ти пішки манджав; але лист поїде залізницею. Сьогодні маємо вівторок, отже найдалше під неділю лист будуть дома читати.

— А хто їм до села листа занесе?

— Листар, що носить усі поштові посилки.

— А не згубиться лист із колей? — тривожні думки бентежили хлопчину. — Або вітер не пірве його по дорозі?...

— Ні, ні, не згубиться. Напевно дійде — втішними словами проганяв майстер сумніви дитини гір, що не знає ще всіх культурних потреб і вимог суспільного ладу.

Майстер, що разом працював з Степанком, мав велику правду в своєму серці; тому Степанко почувався біля нього, як біля рідної мамі.

Не менше втішався молодий син наших гір, як у черговому дні великі гості навідалися до наших будівничих подивитися, коли треба ладитися до посвячення робітничого дому.

— Дай Боже щастя, добрі люди! — поздоровив наш завжди бадьорий на душі голова Просвіти. — Як бачу, гарно робота росте. І славити Бога, незадовго буде ще одна культурна станиця для нашої робітничої молоді. Небуде ця наша підпора в місті збивати чужі пороги та вештатися по чужих товариствах. Молодь, це око наше в місті, якщо вона буде належно вихована та у відповідному дусі ведена, вона буде основою нової міської верстви...

— Дай Господи, дай і вам! — відповіли хором робітники. Просимо ближче. Головний майстер перший підійшов і звитався щиро з гостями.

— Велику честь вчинили нам добродії.

— Хто то прийшов? — у кутку стояв Степан і питався свого побратима.

— Тихо, жди, побачиш.

— Степан ходи ще ближче; добродій голова хотів із тобою говорити — прикликав майстер до себе Степана. Треба ж знати, що вміжчасі представники точно вивідалися про кожну дрібничку, звязану з потребами та ростом праці, зокрема голова дуже інтересувався тим, хто працює при будові та яку кожний одержує нагороду за свою працю.

Дуже врадувала всіх вістка, що між робітниками є сільський хлопчина, який з далеких гір приманджав до Львова та тільки щасливим якимсь збігом обставин попав у наше товариство.

— Як маєшся Степане? — звитався голова з молодим робітником. Ти пішки прийшов до нас і що тебе, сину аж у таку далеку дорогу навело?

— В горах тяжко вижити, бо в нас дома лем кусок поля. Але я не про поле, лем якась дивна туга за якоюсь невідомою ще досі в нас правдою — вела мене крутими стежечками в це місто. Бо в нас усі кажуть, що тут у Львові найкраще навчитися розуму від добрих людей.

— Славно, Степане, славно. Ти не пропадеш — хвалив великий добродій сина гір.

— Це був один з найкращих днів у молодих роках Степана. (Далі буде).

Листування

Вп. Михайло Зошак: щира подяка за гарненькі бажання Братній привіт. Христос Воскрес.

Вп. Юрій Адамьяк у Перунці: передплату одержали, дякуємо. Знімки всі використаємо, вони дуже цінні, по використанні з подякою неушкоджені Вам звернемо. Якщо маєте деякі нові знімки, просимо прислати. Христос Воскрес.

Вп. Василь Качмарський в Боні: рукопис у цілому ми одержали. З друком справа нелегка, люди винні ще багато за Календар і тяжко їх допроситися, щоб сповнили належно свій обов'язок; усе будемо робити, що в нашії силі. Христос Воскрес.

Вп. Передплатники з В. Ростокі: ми вислали всі числа, окремо рекламівані. Здоров'я бажаємо: Христос Воскрес.

Вп. Микола Осідач: картку одержали, посилаємо на нову адресу. Гарзздів бажаємо: Христос Воскрес.

Вп. Василь Прокіпчак: окремої переписки не провадимо, за гарні бажання дякуємо. До друку призначені статті мусять бути цензурні та правдиві. Радо вітаємо кожну вістку про господарсько-культурне життя наших сіл. Присланого на відповідь листа (25 гр.) зачислено до Вашої передплати. Христос Воскрес.

Вп. Петро Квочка в Джерзі Сіті: за листа щира подяка. Часопис шлемо, окремо вислано Вам Календар на 1939 р. Привіт з рідних сторін. Христос Воскрес.

Впр. о. М. В. Довгович у Ельміра Г.: часопис посилаємо на всі подані адреси. Христос Воскрес.

Вп. Атанас Беднарчик у Менчестері: на Вашу адресу й громадянки Катерини Сенко в Донорі часопис шлемо точно. Щиро дякуємо за листа й персилаємо братні поздоровлення. Христос Воскрес.

Вп. Юлія Кучер у Карнеджі Па: дуже сердечна подяка за ласкаве переслання належності за Календар на 1939 рік через адмін. Світ Дитини. Шлемо з нагоди Великодня бажання: Христос Воскрес.

Вп. Земляки, Члени І. Відділу О. О. Л. в Нью-Йорку переслали через Земельний Банк у Львові щорічну передплату для своїх Рідних і Товаришів; часопис будуть одержувати: Степан Долошинський в Яліні; Петро Урбан у Куляшні; Іван Феш у Терестяні; Михайло Кобеля ч. Д. 28, у Завадці; Микола Питель у Вол. Королівці; Іван Сегін у Суровиці; Анастасія Кадляк у Команчі; Антін Пелеш у Волиці; Анна Зиньо-Зиників у Одрехові; Олександра Гришко у Височанах; Теодор Яворський у Вел. Сторожах; Григорій Солян у Завіт. Тісної; Василь Зубаль у Буківці; Осип Вайда в Терці; Марія Рудик в Ославичі; Степан Завійський-Батківський в Одрехові; Степан Токарський в Суровиці; Степан Бохняк у Кам'янні; Андрій Брига у Волиці; Данко Данчак у Полавах; Йосафат Волошинський в Кам'яні; Єва Русчак у Ясл. Рудаві; Андрій Гвозда у Височанах; Василь Савка в Шавні; Іван Судик у Мокрім; Ольга Петровник (Патроник?) у Костарівцях; Іван Петровський в Костарівцях; Народний Дім у Завіт, Шляхоцький Добрий в Терці; Кружок Р. Ш. у Морочові й Мокрім. Усім новим Читачам бажаємо Веселих Свят: Христос Воскрес. Окрема щира подяка Рідним Братам за океаном за культурну поміч своїм Землякам. Христос Воскрес.

Вп. Соня Бартош у З. Воді: щирі бажання Веселих Свят: Христос Воскрес.

Вп. Степан Сміт: Народню Справу ми повідомили, за календарі також одержали. Кріпиться в Бозі, Господь з нами. Христос Воскрес.

Проти РОЖИЩ безріг
щепити треба безроги тільки
СИРОВИЦЕЮ І ЩЕПЛЕННЯМ
„СЕРОВАК“
інформації на бажання.

„СЕРОВАК“ — С-ка з обм. пор.

Львів, Падаревського ч. 5.

Тел. 201-07

Вп. проф. І. Филипчак: дуже нам прикро, але не пішли святочного числа до пана Івана Міхновського тому, що він дуже бідний та не має спромоги передплачувати українських часописів... За фейлетон щиро дякуємо та бажаємо кріпкого здоров'я. Христос Воскрес.

Вп. Іван Конь з Лу: щиро дякуємо за вістки, але вони дещо припізнені; Передаємо їх до архіву. Пишіть частіше. Христос Воскрес.

Вп. Евдокія Калакука у Скрантоні: Вашого цінного листа з 10. III. ми з належною подякою одержали; з великою приємністю занотуємо вістку про купно нашого календаря на 1939 рік Вп. Громадянами в Скрантоні (з 10 висланих календарів розкупили по одному: Вп. Гришко, Стельмах, Стефко, Попелі, Бутинська, Турко, Теклишин, Др. Стек, Стадник і Вп. Е. К.). Ми одержали теж Вашого листа з кінця м. р. та картку із свідомими бажаннями, але не відписували окремо, тільки в Різдво числі подали ми нашу сердечну подяку. Тішимося, що Ваше здоров'я покращало та що можете даліше трудитися для доброї рідної справи. Христос Воскрес.

Вп. Михайло Єдинак: Боже заплать за пам'ять, Р. Ш. ми передали 50 гр. за стін. календар. Христос Воскрес.

Впр. о. Дмитро Ступак: сердечно дякуємо; дуже радо по вітаємо деякі матеріали до календаря на 1940 р. Христос Воскрес.

Вп. Марія Лехицька в Нью Йорку: щиро дякуємо за приєднання нової передплати; Ваша передплата заплачена на кінець 1939 р. Бракуючи числа вислано. Прохаємо про нас не забути. Христос Воскрес.

НОВІ КНИЖКИ.

О. Іван Бугера: „Звичаї та вірування Лемківщини“. Бібліотека Лемківщини ч. 15, Львів 1939, стор. 46, ціна 1 зл.

О. Михайло Кравчук: „Голосіння пророка Єремії“, віршований переклад із грецького тексту, Жовква 1938, стор. 24, ціна 0.15 зл. Замовляти у В-ві ОО. Василян у Жовкві.

Еронім Анонім: „Лемківська доля“, повість з лемківського життя, переробив Юліан Тарнович, накладом Івана Тиктора „Українська Бібліотека“, стор. 128 — Лемківська доля, Сипков поляна, Гумор у Лемків; ціна 95 гр. Замовляти в Адміністрації „Нашого Лемка“.

Петро Воїн: „Тарас Шевченко“, популярний життєпис Львів 1939, накл. „Дешева Книжка“.

Адам Вуйчик: „Струй Подгужан“, накладом „Комісії Своєшчизни Зв'язку Зем Гурських“, під редакцією д-ра Т. Северина й м-ра Романа Рейнфуса: про стрій Підгірян з горлицької ясельської, короснянської та безрівського повітів.

„Туризм Польскі“, місячник присвячений справам туристичної господарки, Краків, Гродська 64; за березень 1939 Рік II, ч. 3.

...тако
найліпше крутити

в паперцях

КАЛИНА

наста
ЕЛЕГАНТ

Для дітей
найкраще **ЛУК**

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Греко-католицька церква у Вишніх Брунарях коло
Грибова.

Українська Католицька Місія у Франції

З рамени св. Конгрегації Орієнтальної, ділає у Франції у Парижі „Українська Католицька Місія“, що від двох років має старання про наших емігрантів у Франції, Бельгії і Люксембурзі. Наставником Місії є о. Я. Перрідон (Rev. P.—J. Th. Perridon, Supérieur de la Mission Ucrainienne Catholique en France Paris — 14. Rue de Gergovie, 86).

Ця місія зробила вже багато доброго для наших людей, — однак вона потребує більше підтримки від наших священиків.

На днях отримав Єписк. Ординаріят у Перемишлі письмо від Наставника Мії, що його подається до відома Всеч. Духовенству.

„До Всечеснішого Духовенства!

Ми є щасливі ствердити, що наші вірні, що від товгих років живуть у Франції, висловлюються з великою вдячністю, що утворення Греко-Католицької Місії у Франції дало їм можливість знова виконувати в деякій мірі їхні релігійні обов'язки. Однак в нашій праці натрапляємо теж на великі перепони з приводу недостатчі адрес наших людей, що не дозволяє нам зв'язати з ними в безпосередній взаємності.

Наша еміграція існує тут вже довгі роки, і брак нашого священика був причиною, що наші люди підпали під різні впливи, між іншим і комуністичні, бо незнання французької мови не дозволяло

Їм зближитися до французького священика, а комуністична пропаганда відбувалася в українській, а ще частіше в польській мові. І так вони відзвичаїлися сповнювати релігійні практики, а багатьох з них зішло з правильної дороги життя.

Глибоко переконані про нашу велику відповідальність за спасення душ, які поручені нашій опіці, дозволяємо собі просити Всечесніше Духовенство, щоби воно нам допомогло отримати адреси цих осіб та родин, що виїхали з їхніх парохій до Франції, Бельгії та Люксембурга. Ми дуже просимо Всечесніше Духовенство прислати нам по змозі точні адреси теперішнього їхнього осідку та одночасно нам зазначити, чи ці люди є жонаті та чи їхні родини виїхали разом з ними.

В противенстві до заокеанської еміграції, українська еміграція у Франції є часова. Тому є і велика потреба запобігти, щоб ці люди по поверненні до рідного краю не ширили злого прикладу між нашим населенням. З цієї самої причини ми є дуже вдячні цим Впр. Отцям, що є й сьогодні в переписці зі своїми колишніми парохіями, що є для них великим моральним добром і великою користю, і ми усильно просимо Впр. Отців не переривати цього листування. Цей труд буде винагороджений не тільки під духовним оглядом, але теж причиниться для національного добра.

О. Я. Ф. Т. Перрідон,
Наставник Місії.

86, rue de Gergovie, Paris, 14.

Від Редакції: Передруковуємо з Перемиських
Єпархіяльних Відомостей.

ЗА БРАТНІЙ ДАРУНОК.

Виділ читальні „Просвіти” в Карликові повідомляє отсим, що в квітні ц. р. одержав 275 зол. (40 \$) яко дар наших Земляків ізза океану (Новий Йорк) для нашої читальні.

Збіркою цих добровільних датків занималися: громадянин Іван Солтис (Нев-Йорк) і Теодор Рапавий, бувший наш виділовий-скарбник.

Отсею дорогою Виділ в імені всіх членів складає щире подяку всім Жертводавцям а передовсім Вп. П. П. І. Солтисові і Т. Рапавому за те, що занялися цією збіркою й оба зложили найбільший даток. Виділ запевнює, що ці гроші будуть ужиті на розбудову нашої читальні. Збірк.ову листу з назвищами Жертводавців переходило у відповіднім місці на вічну славу пам'ятку.

Виділ читальні „Просвіти“ в Карликові.

Безсмертна правда

Беззаконний же Юда не восхоті розуміти...

Знаємо, що деякі наші Читачі хотіли би, щоб ми більше писали про світову політику та відповідно до важливості подій насвітлювали й розроблювали на всі лади окремі факти з політичного життя. Знаємо теж, що кожному цікаво було б збагнути, як воно завтра буде, що нового скриває в собі завтрашній день, яка нова подія має прийти та хто кого завтра візьме під ноги.

Безперечно, це все дуже займаюче та цікаве, але з цього самого описування, розвалювання, перелицювання та іншого, або такого підходу до світових змагань — ані не спиниться хід подій, ані теж не завалиться світ.

Наша найкраща рада: дати собі спокій всяким міркуванням, виворожуванням бажаних і небажаних надій, бо воно все одне, чи ми схочемо, чи буде це для нас любе й корисне, — світ піде далі вперед і на це стриму нема. З цих отже оглядів і з такої причини ми не подаємо ширших описів і пояснень до окремих політичних явищ. А самотушки вибілювати сторінки нашого часопису — це було б кривдне для наших Читачів. — Багато з такого довідається? Даліше всі бачимо, що сьогодні трудно передбачити рано, яка чергова під вечір подія в світі блисківкою проріже оловяними хмарами повлечене небо. З наших щоденників найкраще бачимо, що й вони мають великі труднощі до поборення, щоб на час принести найновіші вістки із світа та найбільше актуальні події відповідно завчасу занотувати на своїх сторінках. Отже вимагати від нас те, що має статися, або яке належало б займати становище до такої чи іншої події, або — як то кажуть у політиці, як розв'язати цю проблему... було б зайве. Осмішувати себе так званим політичним ворожитвом та вводити в блуд наших Читачів, теж найменше бажано. Будьмо ситі тим, що вже сталося, бо нашим говоренням про світові проблеми ні не спинимо ходу подій, ані не приспоримо собі найменшої користі. Але писати й говорити, пояснювати, навчати, розбирати та винаходити способи й стежки до поборення нашої внутрішньої селової проблеми, — на те пишемося обома руками. І на це кладемо найбільшу вагу. — Яка ж ця наша внутрішня селова проблема? — дехто запитає.

— Брате любий — відповідаємо, наше життя від першої коліски до гробової дошки, це така велика проблема, про яку грубезні книжки треба б писати. Але в розвідці цього питання мусимо спільними силами працювати. Всі, як один мусимо стати до праці над піднесенням і всебічним поборенням наших усіх селових недомогань. У кожній хаті, буде це солом'яна стріха, чи бляхою крита домівка, живуть люди, які спільно здібні до найдаліше йдучої спроможності так улаштувати своє життя, як саме годиться жити культурній людині.

Основою у цьому є повна моральність у подружжю житті та братня згода. Адже найменше можлива є культурна співпраця з такою ріднею, що нічною порою мордує свої недочасовані діти та вибивши дно в плящі, ладує там плід своїх грішних похотей та несе цю новітню труну на цвинтарище, щоб позбутися клопоту... Горе таким! Краще, щоб такі тяжкий камінь прив'язали собі до шиї та в безодню пірнули. Ми тільки мимоходом говоримо сьогодні про таку селову „проблему“. До цієї справи ще вернемо.

Друге явище, що з ним безоглядну треба звести війну, це брак довіря до друкованого слова та баламудства, що шириться внаслідок різних бабських сплетень. Тяжка розвязка цієї справи тому, що не всі люди так високо себе виховали, що читають добрі книжки й часописи та знають, що все те, що відповідальні люди пишуть і поміщують на сторінках рідної преси, у нічому не минається з правдою. Від громадського вироблення буде залежати краще життя нашого села. Тому всі повинні дбати, щоб щодруга бодай хата передплачувала добрий рідний часопис. Не дивіться, що в світі намагаються погребати етику, мораль і справедливість! Хай це нікого з вас не бентежить. Бо правда є безсмертна!

ют.

Великодня промова Папи

У перший день Великодніх Свят папа Пій XII, відправив торжественну Службу Божу, під час якої відчитав проповідь в латинській мові.

Покликуючися на Христові слова „мир вам!“ папа підкреслив, що мир — це добро вище від інших дібр, за яким загально тужать. Тепер справжнього миру нема — всюди помітне невдоволення, неспокій. Нема певного миру між державами, внутрі поодиноких народів іде партійна боротьба, лихоліття дає підложжя для акції крайніх партій.

Не буде мира без взаємного зрозуміння, пошани договорів, взаємного довіря. Це лихо може усунути лише Христос, як найвищий опікун справедливості і мира. Спокій неможливий без ладу, лад без справедливості, яка вимагає послуху супроти правної влади, прав підпорядкованих публічному добру, пошани для людської гідності і свободи, справедливого поділу дібр.

Крім того необхідне милосердя, яке введе співпрацю на місце суперництва, зрозуміння на місце нехиті.

Справедливість і милосердя введе людство на шлях приязних порозумінь, де панує добра воля та пошана слова.

Проповідь кінчиться заклик до одиниць, народів і урядів та молитвою за духа милосердя для людства.

Ісус являється Апостолам у прив'язі Томи

А Тома, один із дванадцятьох, званий Близнюк, не був із ними, як приходив Ісус. То говорили йому другі учні: „Ми бачили Господа“. Та він сказав до них: „Як не побачу на Його руках знаків від цвяхів і не вложу мого пальця в рану від цвяхів і не вложу руки моєї в Його бік, то не повірю“.

А за вісім днів були Його учні знову дома, та Тома разом із ними. І прийшов Ісус, хоч двері були замкнені, станув посередині й озвався: „Мир вам!“ Потім промовив до Томи: „Вложи сюди свій палець і поглянь на мої руки; піднеси свою руку і вложи в мій бік, і не будь невіра, а віруючий“. У відповідь сказав Тома до Нього: „Господь мій і Бог мій!“ Сказав йому Ісус: „Ти повірив тому, що побачив Мене; щасливі ті, що не будуть бачити, а увірять“.

Багато ще й інших чудес здійснив Ісус перед своїми учнями, що не записані в цій книзі (у Євангелії від Івана). А ці записано, щоб ви повірили, що Ісус є Христос, Син Божий, щоб ви віруючи мали життя в ім'я Його.

Перечитайте це пропийникам!

При перечитуванні посвяточної преси виловлюємо ось такі розинки: На розі вулиці найдено тіло чоловіка з розфалатаною головою... Пробив ножем сестру... Перетяв собі жилу на правій руці при відчилюванні пива... Два робітники по спільній лібації (пияченні) порізалися ножами... П'яний стрілив з револьвера до свого 4-літнього сина... Заліз під авто, яке відтяло йому праву руку й зломало обі ноги; шофер невинний, бо переїханий в безнадійноп'яному стані пе-

хилин випили літру скаженого денатурату... Марія Гр... замочувала скибку паски в шпиритаї та насилу кормила цим свого трілітнього синочка... Ксеня Ва... попекла собі руки й груди, бо денатурат, який вона фільтрувала (варила з цукром на вогні!), вибухнув і в одній хвилині одіння Ксені спалахнуло полум'ям... Юрко з Великого Ви... не може вийти за поріг своєї хати, бо хоч він ще нестарий, але не бачить уже нічого, так йому догодила ця проклята шпиритая... Ой Боже, якби я ще раз побачив це святе соненько — бідкає Василь Х... з Ру..., я пішов би від хати до хати та відмовляв і просив людей, щоб не забирали

реходив через вулицю... Під діланням алкоголю пробив себе в серце ножем... Найшли під брамою неживу дитину; слідство виявило, що дитину підкинула пиячка... Скочила на брук з третього поверха тому, що її муж пропив усі зароблені гроші... Упав під трамвай і на місці згинув... Згоріла ціла хата й трое малих дітей найшло страшну смерть у вогні, бо п'яний батько перевернув ліхтарню в боїщи... Прийшов п'яний до хати та в часі сварки з женою зловив сокиру в руки, зарубав свою жінку, стареньку хору матір і підпалив ціле обійстя...

А тепер з іншої бочки: Янтко С., із села Од... просив своїх камратів на підсіння та в трійку за п'ять

та не нищили свого здоров'я пияченням... Моліться за нас усі добрі люди, щоб пропало страшне пиянство з наших сіл — пише свідомий Степан О... з Ла... Люди, Високопреподобні Отці Душпастирі просіть у Господа ласки святої для нещасливих калік-пияків.

Треба ще писати більше? Розумні й чесні наші Читачі працюйте разом з нами над недолею цих наших братів і сестер, що їх точить змія отруї. Ви тверезі прикладом чесноти християнської допоможіть нам викоринити язву пиянства з наших сіл. За руку берім упавшого нашого брата, та як немичну дитину ведім його до ясного тверезого життя. Це наш спільний, найбільший обов'язок!!!

Основне питання

ЧИ МОРАЛЬ Є КОНЕЧНА В ГРОМАДЯНСЬКІМ ЖИТТІ.

На це питання можна відповісти одним реченням: Без Бога ані до порога; хто з Богом, Бог з ним. Додаймо ще й те, що нема справжнього життя в рідні, в якій основою не була б католицька мораль. На ніщо придалися б усі світські закони без Божих заповідей. Врешті запитаймо себе, чи можливе життя на землі без сонця?

Деяку-теж відповідь на тему католицької моралі подає в своєму святочному числі газета під наголовком „Поляк Греко-Католик“. Він пише між іншими: „Є деякі на перший погляд ясні та неспірні правди, однак на їх не велику кладеться вагу. Кожний згоджується з konieczністю підпорядкувати себе під деякі правила, кожний признає потребу їх чинного визнання, однак в збірнім, громадським і політичним житті не завжди видно успіхи тої загальної віри. До цих простих правил, не приміюваних, на жаль, загально треба зачислити цю правду в сьогоднішніх масах, що саме католицизм обов'язує не тільки в приватнім житті, у хаті серед рідні та у відношенні до окремих людей, але також у громадській та політичній праці. Мало ще вважати себе діяльним католиком, ходити точно до церкви, приймати часто св. Тайни, приміювати накази нашої святої віри в домашніх взаєминах, треба також чином виявляти себе

в господарській, громадській та політичній діяльності. Купець, який нечесно веде торгівлю, або позичає гроші на лихварські відсотки, не є правдивим католиком. Громадський діяч, який хоче вести свою діяльність незгідно з приписами християнської моралі, рівнож не заслуговує на знамя правдивого католика“.

....Ми всі рівні супроти Бога, Церкви, Народу й Держави, ми вязані наказами взаємної християнської любови в кожній порі нашого життя та нашої діяльності, у хаті, варстатах праці, крамниці, на політичному вічу або в уряді“.

Це безперечно дуже розумні та цінні слова, однак до повного переведення їх у загальне життя — ще дуже й дуже далеко. Відай, чи не так далеко, як від землі аж під хмари. Ми бачимо велику можливість у реалізації цих думок і творенні чину повної християнської моралі, треба б тільки ціле громадянство змобілізувати на фронт такої влячної спільної праці. Багато, багато на це треба Божої ласки. Вислід був би найкращим вінком людського духа та величчя громадського змагу.

ЕЛЕГАНТНА ПАНІ

одягається у кравецьким сальоні
ІВАНА КОЛОСА — ЛЬВІВ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА Ч. 24.
Найновіші моделі. — Приступні ціни.

„Українське Дошкілля“. Вже вийшло 1. ч. „Українського Дошкілля“, за 1939 рік, квартальника, присвяченого вихованню дітей дошкільного віку в родині та дошкільнях і питаннях суспільної опіки. У цьому квартальнику є багато різноманітного матеріалу про виховання дітей. Є вказівки лікарів і педагогів, матеріали для гутірок з дітьми, віршики, сценки, співанки з нотами, що придатуться при влаштуванні дитячих імпрез.

Стан засівів. Цьогорічна зима відбилася відемно на стані засівів, тимто засіви в половині березня представлялися значно гірше, як у половині грудня. Сильні морози, при браку снігу, спричинили великі шкоди в ріпаку і конюшині, як рівнож і в пшениці. Щойно в кінці грудня впав сніг, але вже з початком січня потепліло і сніг столпився. Кінець січня та весь лютий були дуже теплі, причім впало багато дощу, тому на нижчих ґрунтах озимини вимокли. Дальша змінна погода, зимні вітри, морозні ночі та теплі дні, а притім вогкість на полях все більше нищили засіви. Ще найкраще представляються засіви жита і стан їх в деяких околицях є досить добрий. Зате гірший є стан пшениці.

Сушив стрільний порох на... кухні. 13-літній Ю. Хроменко з Радимна найшов більшу кількість набоїв зі світової війни, висипав з них порох до горшка та поставив його на розпалену кухню, щоб висушився. За якийсь час ті 2 літри пороху вибухли, смертельно попарили хлопця та знищили хатню обстановку.

Чи варто слухати кийське радіо? Ті, що мають досить сильні апарати, щоб слухати далекі стації, мали нагоду зауважити від деякого часу великі зміни в совітськй висиланні. Спікери в Києві всі змінилися і почали говорити по українськи з виразною московською вимовою і з таким зусиллям, що видно, що вони не говорять, а читають з писаного. Але оголошують вони по українськи лише наголовки того, що має бути виконане, бо далі все йде по московськи. Програма складається виключно з московських пісень у супроводі хору балалайок та сольових виступів московських артистів, які часто виконують безконечні балади на пошану Сталіна та Кагановича. Коли ж хто хоче слухати українську музику, то мусить наставляти апарат на Москву чи Петербург. Там оголошується по московськи, але програма часто складається майже виключно з українських річей, які виконують українські артисти доброю українською мовою. Ця трансплантація мистецтва має очевидно довести, що це „всьо адно“, і що українці, як і москалі є дітьми „геніяльного атца“ Сталіна. Так виглядає московська свобода!

КОРИСНОЮ ПРИНУКОЮ ДО ОЩАДНОСТІ

є премійна вкладкова книжечка

Кооперативного Банку

„Д Н І С Т Е Р“

у Львові, вул. Руська ч. 20.,

на яку крім звичайних відсотків можна одержати ще й нагороду за ощадність в сумі 25 до 100 зл., залежно від висоти постійної місячної вкладки.

КОЛИ ПОЛІЦІЯ ВІЛЬНО ВЖИТИ ОРУЖЖЯ.

На основі нових переписів, ухвалених соймом у лютні ц. р., поліція має право вжити оружжя в своїй обороні, у часі погоні за бандитою, або підозрілим у тяжкому проступкові, як бандит не хоче покинути своєї кривки, у часі втечі провадженого бандита, в цілі вимушення приказу, в послуку, виданого через сторожу та вкінці поліції вільно стріляти до таких, що нелегально (без дозволу адм. влади) хочуть перейти кордони держави. У всіх таких випадках поліціант перед ужиттям оружжя повинен завізвати голосно або відповідним зрозумілим знаком, що буде стріляти, якщо не виконуватиметься його приказу. Однак в часі нападу та власної оборони поліція не мусить того робити, отже може стріляти без попереднього упередження.

Максимів млин

Як іти почерез Шпаків на село Крижівку, то натрапите напевно на бистру млинівку.

Та млинівка ніби річка гарна та весела, а над нею млин Максимів людям зерно меле.

Де весело, там і мило, варто там побути, по дорі до Максима люблю повернути.

От, зайшов я до Максима тамтої суботи, а він жартом питається: „Що будем молоти?“

А я кажу: „Ой, коли б ти, мельнику мій милий, міг під каменем розтерти всі ті вражі сили,

„Що усім нам докучають і не дають жити, я почав би все те лихо до млина возити..

„Ой, було б тобі робити і вночі і вднину, не мав би ти відпочинку ані на хвилину.

„Та за те, Максимію, брате, мав би й добру плату, якби людям вмів молоти біду пелехату!

„А так — щож, від мене, дію, не маєш роботи, — я хіба тобі поможу язиком молоти“

Максим каже: „Та й це добре! Бо твій язик меле так, що мені і на серці й на душі весело.

„То говори, любий друже, що там де чувати, чи вже проста наша доля, чи далі горбата...“

Тут зітхнув я й став казати про всякі новини, переймав границі всякі, гори і долини,

Заговорив про чехів, що їх так скроїли, про жидів тих, що арабам так надойли, —

Про китайців, про японців, Мадрит, Барцельону, і про плач, що йде зі сходу, зза того кордону...

І про те, що в нас не має єдності ні згоди і то і про сильних світу цього, що лиха не чують...

І про те, що в нас не має єдності ні згоди, і тому ми не живем так, як інші народи...

Як замовк я, Максим каже: „Бачу з того всього, що той світ подібний дуже до млина могого.

„Все гуде в нім, все трясеться, усе горхкоче, мов якась превража сила млин рознести хоче.

„А це все, мені здається, через те, брате, що не вміють тих потоків у карбах тримати.

„Бо наприклад, я млинівку завжди регулюю, там загачу, тут пропущу і лиха не чую.

„А вони на Божу волю дають водам плисти, як прийде та злива й буря, поїсує все чисто.

„Кожний нарід свій млин має і собі питає і млинівку в свою користь кожний регулює.

„Кожний дбає, щоб вода йшла лиш на його камінь, а другому, пане брате, нехай буде амінь.

„Через те живуть в незгоді млинарі такі і щоб скоро погодилися, то нема надії.

„Колись був і в нас млинсько великий та дужий, і мого він мучку білу, мов сонце, мій друже.

„Та не вміли одностайно проти бурі стати, і пропав наш млин від грому, звалився, мій брате.

„І недавно ще млинчик будувати стали, та щож, одні тут, а інші там ставити казали.

„Цей казав: „Наліво ставте!“ той казав: „Направо!“ Інший вже посередині бив палі там жваво.

„І почав вже млин молоти, та такі знайшлися, що на чужий млин водицю пускати взялися.

„Я все кажу, що недоля буде нас тримати, доки млинарів ми щирих не будемо мати...“

Так сказав Максим, зігхає й сипле зерно в коші, а я кажу: — Слова твої правдиві й хороші.

Щоб свій млин ми колись мали, мусим знати згоду, і не сміємо пускати на чужий млин воду.

Бо як вмієш свій млинчик держати в порядку, то зумів би й той великий втримати, мій братку!

Дай Господи ще млинчик над Дніпром ліждати! Млина того пильнував би

Іван Сорокати.

Господарська сторінка.

УЛІПШУВАННЯ СІНОЖАТЕЙ.

Не думайте господарі, що сіножать і лука сама буде давати гарні сінозбори без відповідного плекання. Луку треба обов'язково напровесні добре вискородити залізними боронами; розгратити мотикою кущики землі з кретовиння; поробити потрібні рівці, щоб осушити нижче положені місця сіножатей, бо з мокрої луки буде гірке сіно; вискубати з лук мох і суху хопту; по вискородженні треба залізними граблями вигрвати сміття та всі відпадки спалити (обережно з вогнем на луках близько хат). Крім цього добрий господар, що хоче мати солодке сіно та обильний збір, повинен купити в Народній Торговлі в Сяноці мішанку трав і зерн до підсіву сіножатей і лук. Дальше положені села від Сянока повинні через свої кооперативи спроводити означену кількість такої сіянки з Народньої Торговлі.

ВИНИЩУЙМО ХРУЩІВ.

Цього року треба сподіватися масової рійки хрущів. Ця язва повторюється на наших землях щороку. До боротьби з тими страшними шкідниками треба змобілізувати всю шкільну та позашкільну молодь. Із звіту львівської Рільничої Палати довідуємося, що в 1931 році шкільні діти в Польщі під проводом своїх учителів зловили, цебто збили, понад 20 вагонів цих шкідників, а в 1935 р. аж 40 вагонів.

Виховання хрущів має двояку ціль. Молодь під проводом старших пізнає життя в природі та організовано береться до боротьби з шкідливими чинниками на господарську працю; молодь учить некорисне замінити на ужиточне. Відомо, що сушені та мелені хрущі є знаменитим покармом для безрогої, курей і риб. Тому батьки шкільної молоді, повинні заохотити своїх дітей до цієї праці та допомогти добрим учителям перевести успішно боротьбу із найбільшими шкідниками господарського майна.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Зі Світлим Празником Воскресення Христового вітаємо
Всіх Членів, Добродіїв і Прихильників Рідної Школи та загалом
Усіх Українців(ок) розсіяних по світі і складаємо їм та їхнім
ВР. Родителям найщиріші побажання!

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Головна Управа Рідної Школи.

[illegible]

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАСІЧНИКІВ.

Недавно писав до нас один наш читач, що йому згинули чотири пні з пчолодами, та що він не знає, яка причина викликала смерть пчолок. Ми порадили йому вдатися до старшого пасічника, забираючи одночасно із собою пробки меду та деякі частини із пня.

Виявилось, що пні пропали внаслідок плісня, гнильця. Сьогодні питається цей самий пасічник, що йому робити з медом, чи давати його на підкормлення іншим бчолам, чи позбутися його.

Мід з таких уліїв можна давати іншим пчолам, бо він не викличе хвороби в других пнях, якщо мі, будемо щонайменше пів години переварювати так, щоб мід кипів, як кипить гаряча вода. Висока температура в часі кипіння меду вбиває всі заразки гнильця. Може теж не дуже розумно було б кормити дорогим медом пчол, бо мід з пнів, у яких згинули пчол на гнильць, не є шкідливий для здоров'я; тому краще мід продати та за ці гроші купити цукор і цукровим сиропом підкормлювати пчол.

ДБАЙМО ПРО НАШИХ ПРИЯТЕЛІВ.

Всі знаємо, що птахи є найкращими приятелям господаря. Птахи визбивують грубі мільони різни комах і хробаків, які безпощадно нищать сад і молод рослини в городі. Щоб заманити якнайбільше цих св вучих сотворінь у наші городи, треба подбати про від повідню охорону птахів; отже треба не тільки поста вити в саді окремі будки, де ховалися б малі пташата але треба також створити природні сховки для птахів. Такими сховками, де птахи безпечно можуть висте ловати свої гнізда, є крилаті дерева та густі низько пенні куці. Птахи дуже радо стелять собі хатки в ку щях дикої роки, глогу, порічок, агресту, бо в такій при родній колючій огорожі вони добре скривають свої гніздочка та вороги птахів не можуть винищувати ма лих пташенят. Добре теж витати в глоговому живо плоті внутрішні віконця, щоб птахи могли свобідно влітати в свої житла. Дбаймо врешті та виховуймо на шу молодь, щоб вона була щирим приятелем пташи ного царства.

ЮТ.

ЖИТТЯ МУРАШОК.

В останніх часах проголосили вчені цікаві висліди своїх дослідів із життя мурашок. Отож читаємо там, що оті мудрі сотворіння проводять своє життя, як народи: існує теж військо, яке час-до-часу провадить завзяті боротьби зі своїм противником. Маленькі чорні мурашки є завжди непримиреними ворогами рудих мурашок, т зв. „лісових“, що іноді поривають чорних та виховують їх на своїх невольників. А праця бранців чепелка, до них належить будова цілих міст, постачання поживи, й тяжка військова служба в „штурмових“ рядах. Наприкінці тієї нотатки слід згадати, що в царстві мурашок існують окремі групи господарів - огордників, які плекають особливі рослини, звані „мурашиним рижом“. Оті плянтації пильно беруть, а коли приходить пора дозрівання, вибираються всі на регулярне жниво. Праця — як загально відомо — є завжди дуже солідна й витривала.

ЗДОВЖ ДУНАЙЦЯ І ПОПРАДУ.

Будова величавої водної запори й водноелектричного закладу на ріці Дунаєць в Рожнові спричинила потребу будови нових доріг здовж долини Дунайця. У зв'язку з цим вибудовано прекрасну дорогу по правій стороні Дунайця в напрямі Рожнова хребтом рожнівського погір'я, крутими серпентинами (як до Шклярської Гори в Риманівщині, або до Тиряви Волоської із Сянока), серед чудових соснових лісів. Друга дорога, широка 12 м. веде через узгір'я Курів, Тугобіря, Стора Весь, Вітровичі, Загір'я, Бартова, Кобиле, Городок до Рожнова. Обі дороги вкриті гранітовою кісткою з місцевих каменоломів. Це мають бути найкращі в Польщі автостради, які починаються в далекій мірі до господарського піднесення Підгалля.

ВЕСНЯНІ ОБЛАВИ НА „ПТАШНИКІВ”.

Товариство Опіки над тваринами звернулося до адміністраційної влади за поборюванням торгівлі лісовими птахами. Внаслідок цього будуть у містах зорганізовані на торгах і ярмарках облати на так званих пташників, які пордають у клітках: синички, жовтодзюбів, гілів, щиглів і інші дикі птахи. Птахів будуть нехайно випускати на волю, а пташників будуть віддавати до суду.

Віriamo, що в наших селах нема таких дикунчиків, що займалися би аж такою торгівлею. Якщо був би дехто, то добре йому накрутити вуха, щоб раз-на-завжди перестав займатися таким ганебним ділом. У першу чергу освідомлюйте молодь, щоб вона не ловила та не полохала пташню.

В місті будова дому не триває ніколи так довго, як у селі. Тут усе під рукою та достава всіх будівельних матеріалів дуже легка. Тож і ремісничий дім був уже по трьох місяцях під дахом. Але при замахуванні вінком докінчуваної праці не погодилися робітники на те, щоб у часі свячення нової робітничої пристанови звеличувано цей день будьякою, негідною культурної людини, звичкою. Всі робітники однодушно постановили, що ніхто на сміє ні одної ложки зорілки пити, щоб не запоганювати нових порогів. У прочім те саме було при закладанні першого угольного каменя. І тому всі робітники добре знали та вірили в те, що Божя поміч необхідна кожному, що виконує собі відповідальну працю. Ану — хай спробував би дехто заморочити собі зорілкою голову та піти потім крутими сходами під верх руштування!.. Чи п'яна голова далеко завела б такого робітника, що двигав на своїх раменах цеглу, або інші будівельні матеріали?! Скільки нещастя сіє п'яна голова... І калітства менші та більші... Сироти та вдови через нерозвагу п'яної людини...

— Не думайте також ніколи, що тільки самі робітники були приявні. Правда, вони перші. Але в ряді біля них усі представники нашого громадського життя, від Матері „Просвіти” починаючи та на представниках української преси кінчаючи.

— Цемент у будівлі є силою, що нерозривно держить цілість будівлі в повному складі. Віра в Бога, чесне християнське життя та Господня ласка є найбільшою силою величі кожної нації. Без віри народ мервий. Стіни цієї будівлі збурих би легкий вітер та дрібний дощ сположав би сліди, якщо цілість не була би цементом скована. Сильні народи гинуть і слід по них пропав тому, що тонули в ярмі гріха невірства й забутті про Бога. У найтяжчих хвилинах вашого життя не забувайте про всевідучого Творця, гідно сповняйте свої завдання; на кожному кроці будьте такі, що цілий світ на вас дивиться. Чесним прикладом освічуйте ваші рідні хати. І других ведіть на шлях Господньої ласки. А приїде на вас терпіння, памятайте завжди, що Христос за цілий світ терпів і дав Себе на хрест прибити. Терпіння й молитва — це вінець кожного доброго християнина. У першу чергу прохаю вас, Дорогі Браття будьте чесні та моральні не тільки в громадському житті, але памятайте в родинному житті морально жити.

Степанко стояв біля свого добродія та під впливом важливих слів промови-проповіді, може зовсім не-свідомо держався за руку свого майства та пританув до нього. — Де ж він чув такі слова?!... Що від їх так любо на серці та сама голова випрямовується догори й хребет простується. Він ані разу оком не кліпнув, так пильно слухав і кожне слово в своїм серці глибоко записував. — Щоб ані однесеня не поминути...

— Ні, він ніде не поїхав, ані теж не покинув на-роком своїх друзів. Але в житті кожної людини бу-вають завжди такі ненадійні випадки, що тоді, коли найменше сподіватися, паде на тебе якийсь допуст. І сильні люди все на це приготовані, бо життя не є рожами пахучими вистелене... Отже й майстер Кметко, бо таке його прізвись, упав на камінну долівку, по-ховзнувшись на мокрому сході, що драбинкою вели на перший поверх. Від цього упадку кістка в лівім ко-ліні хрупнула й бідолаха Кметко не міг на своїх силах піднятися з долівки. — Таке боління рвало його ногою,

Зновже ті робітники, що залишилися, кожний про себе думав і не цікавила його доля дитини далеких гір. Не вина також самого Степана, що він із усіми робітниками ближче не приставав; тепер були б його не пригадали.

— Можеш у нас ще бути, доки не знайдеш собі місця, — заявили деякі робітники, ввечері по виплаті.

Піти під ніч у місто він боявся та хоч не хоч цю нічку заночував ще на старім місці. Степан довго не міг заснути. — Де ж так ненадійно?... Що він тепер зробить? Де майстра забрали? Чому ніхто не скаже?... Пішов би до нього, може йому поміг би... — Не бануй та не журися Степанку, — ясний промінчик, — поміжся, Бог тебе не опустить.

Степан пригадав собі, що одного разу йшов за своїм майстром і бачив біля одної вулиці такі варстати, де люди на ковалах кували залізо. — Там напевно кузня. — Мушу статися ковалем! — Твердими кроками йшов Степан уперед, шукати ще твердшого робітничого життя.

(Далі буде).

(Далі буде).

„СЕРОВАК“

„СЕРОВАК“ — С-ка з обм. пор.

Тел. 201-07

.....

І. Ш. Лукавиченко.

Калабаня

Над калабанею станув солтис з присяжним і грубою палицею міряли її глибину. Але дна досягнути не могли. На це глядів ізза вугла своєї стодоли Андрій Трубай і щиро реготався, коли солтис впевняв присяжного, що калабаня є без дна...

— Але дно мусить бути, пане солтис, бо на чім могло б кляснитися болото? Га? — переконував солтиса присяжний.

— А так! Без дна і вже! Лежить собі болото на болоті, болотом накрите, і вже! Кажу вам пане присяжний, що калабаня є без дна!

— Га-га-га-га! Га-га-га-га! — реготався за стодолю Андрій Трубай.

— Гей Андрію! Ходітьню гев! — кликнув солтис.

— А що? Міряєте калабаню? Га-га-га-га! — сміючися питав Андрій та приблизився до калабани.

Всі три станули над калабанею і добру хвилю медитували. Пер-

ший з належною повагою промовив солтис:

— Отуж, Андрію, пан староста наказали всі калабани й банори в селі заверячи.

— Та нехай замітує! — зі спокоем втрутив Андрій.

— Отуж слухайте, бо буде кара! Щобисьте на мене не нарікали! Тут свідок наш присяжний! — сказав солтис, а Андрій сплюнув у калабаню, хіба з досади, що саме йому кажуть закинути ту калабаню, яка перебула вже кілька поколінь Трубай! А пек її!

— А так, Андрію! Видите, що тут спливає гноївка з вашого гною й тому зробилася калабаня! Тепер тим вигоном не годні люди збіжжя з поля звозити! Засипали б, бо... ганьба! — переконував присяжний, та Андрій мовчав.

— А як так пан староста автом прийдуть на визитацію села й зайдуть у ту калабаню, — а тоді що буде? Га? Тоді всьому буде винен солтис! Га? — говорив і чіхався в потилицю солтис...

— А пек їм! Що мені до калабани! Чи я її зробив, або мій тато? Чи вона на моїй дорозі, чи вигоні?! А вам, пане присяжний,

від моєї гноївки засі! Пильнуй! Діпше ви свого гною! А де я маю гноївку дівати? Га? Пити? Пийте ви самі, коли такі мудрі! Моя гноївка тут вже сто літ пливе, то вже й суд нічого змінити не може! До калабани моя Параська все каде старі побиті горці, й саджає і старі ходаки, і здохлі коти, і бачте, калабаня є все калабанею! А ви на них! Заверечи... То замітує самі! Пек її! — сплюнув Андрій Трубай і пішов до хати.

Солтис з присяжним ще мовчки трохи помедитували, сплюнули та вже в калабаню, махнули руками і пішли горі селом...

— — — — —
Андрій Трубай чівку собі злови дере, а Параська йойкає ціле горло... Ціле село збігло і обступило калабаню. Питає од другого. Що сталося?

— Та бахур Паращин у калабані втопився...

— Маленька Маринка?

— Вона сама!

— Ой-йой-йой-йой! Ой-йой-йой!

— Га-га-га-га! Га-га-га-га! — зареготався Андрій Трубай.

Кажуть, що збожеволів...

Культурна молодь

Дня 26. березня ц. р. відбулося у Ждині велике свято. Вся наша молодіж в числі 47 членів вступила до Братства Тверезости. Для здоров'я і добра свого, для родини і народу здержуються від всіх алкогольних напитків і курення: Петро Вариха, Теодор Єдинак, Адам Фусяк, о. Степан Дзюбина, Павло Капітула, Петро Вариха с. Теодора, Степан Сандович, Василь Вариха, Іван Млинарик, Андрій Филяк, Степан Чухта с. Адама, Іван Спак, Петро Кавішак, Іван Кащак, Петро Чухта, Еміліян Дзямба, Андрій Чухта с. Адама, Андрій Чухта с. Маржа, Николай Сандович, Тимко Лозиняк, Семен Чура, Дмитро Кавішак, Юрко Гира с. Івана, Павло Млинарик с. Максима, Дмитро Филяк, Андрій Спак с. Катерини, Олена Фусяк, Анастасія Хованська, Анастасія Кравець, Ева Фусяк, Анна Чура, Марія Чухта, Ефроска Филяк, Югаска Лозиняк, Юлія Урбан, Параска Спак, Анна Гира, Зофія Ксеніч, Олена Чура, Меліна Мовчан, Юлія Чухта, Анна Филяк, Катерина Жидяк, Зофія Крок, Марія Чура, Марія Перун, Югаска Млинарик.

Крім того від самого курення будуть здержуватися: Кость Одомірак, Панько Падла, Павло Млинарик, Петро Сандович, Демко Галич, Демко Тхір.

Всі постановили з початку на пів року (6 місяців), а далі сподіємося продовжити і ще більше до нас вписується. Деякі вже пробували не курити і вони наглядно переконалися, відчули та стверджують, що курення і пиячення нічо не варта; про те не варто знати й згадувати. Не були з нас пияки, але завчасу огорожуємося як той городник деревце перед шкідником, бо вже зламане деревце і городити запізно — не може.

Повище згадані зложили присягу в церкві спільно: одні по Богослуженні, інші при вечірні. Чуємо, що в селі повіяло загально велике задоволення. Дай нам Боже, та маємо надію придержатись при тому великому і славному ділі, дійсно для свого, родинного і народного добра і здоров'я.

УВАГА КООПЕРАТОРИ!

НОВА КНИЖКА

Накладом Ревіз. Союзу Українських Кооператив вже появилася друком новинка:

ШАРЛЬ ЖІД

СОЛІДАРНІСТЬ

З французької мови переклад др. Ю. Студинський

З передмовою дир. О. Луцького.

„Солідарність“ Ш. ЖІДА — це величний гимн на честь солідарності цього підставового елементу кооперативного світогляду і одного з головних моторів кооперативного руху. — Не знати цих підстав кооперації — це значить, не стояти на певному твердому ґрунті. — Тож читайте, студійте найновішу в нашій мові працю апостола кооперативної благовісті.

Ціна 1.50 зл.

Замовляти в Ревізійнім Союзі Українських Кооператив у Львові, вул. Технічна, ч. 1.

ХТО ПІД КИМ ЯМКИ КОПАЄ...

Від часу розв'язання Кружка „Сільського Господаря“ у Вороблику, та що за тим слідувало втіхи „русских“, що „вже Україна вмерла“, короснянське старство не дало дозволу на жадну з трьох пес вивчених „руськими“ у чит. Качковського.

Поволи починають деякі з них протирати очі й розуміти до чого доводить засліплення в ненависті

Григорій Марусин.

7)

Напереломі

Повість з лемківського життя.

Біля перелази у огорожі, що окружала шкільний будинок у Вислоці, стояв якийсь чоловіг, та прислонивши рукою очі, глядів у сторону лісової поляни.

Гринько не міг здогадатися, хто це міг бути; ні то хлоп, ні то пан. Може це жид? Але на жида він зовсім не подабає.

Штани в нього чорні, підкочені до колін; ноги босі. Сурдит панський, чорний, з розрізом на спині. Біля шиї комірець та краватка, на голові широкий соломковий капелюх з пшеничної крайки, своєрідного лемківського виробу. Якщоб не босі ноги й цей капелюх, то можна б думати, що це якийсь панич. Але панич босо не ходить. Газдівський парубок це теж не буде, бо котрому парубкові схочеться брати у таку спеку краватку й комірець. На жида він теж не подібний, бо жид босо не ходить, а врешті ніс у жида горбатий, а в цього чоловігати плоский, широкий, очі скісні, наче в японця, якого раз Гринько бачив на ярмарці в Горлицях.

— Тату, хто то? — спитав Гринько батька.

— Ба, кед я тижек не знаю! — була відповідь.

Підійшов старий до огорожі, та заговорив:

— Ци ту школа?

— Ту!

— Чи пан научитель дома?

— Дома, то я учитель, а ви, що скажете?

— То ви учитель? Ви родом зо Синева? Преців син?

— Так, а ви відкіля знаєте, чий я син?

— Вашого татця знаю оддавна, обасме в Гамериці би́ли

Учитель наче нерадий був з тієї зустрічі. Немов соромився своїми босими ногами, бо цофнувся за перелаз, зняв теж солом'яний капелюх, та розсіяно глядів раз на мазяря, то знову на лісову поляну, звідкіля линула пісня дівчини пастушки:

Ой-ду-ду-ду, дана, не піду за пана,
Іно за такого, яка я си сама.

Вчителя немов уколола ця співанка. Метнув собою в сторону пастушки, та закликав:

— Ксеню!! Гони худобу до стайні!

Дівча почало завертати корови й овечки на дорогу, що вела в село.

— То ваша худібка? — спитав Сурмач.

— Моя. Вечір вже, треба в стайню загнати.

— Може бисте, пане научителю, позволили заїхати з возом на подворец, барз ми ся здорожили...

— Та... заїзджайте, але в стайні нема місця.

— Не турбуйтеся, о там під оборогом поставлю коні, а я з хлопцем денебудь в шопі прикучну, гнеска ночи коротки, скоросвіт поїдемо далі.

Примістив Сурмач свій віз з конятами під оборіг, а сам з Гриньком почав оглядати шкільні забудовання. Школа, як школа, але є й стодола, стайня, шпихлір, керниця, з журавлем, садок овочевий, пасіка маленька, всего по трохи

Дівча загнало худібку в стайню, побігло в шпихлір та винесло відтіль скопєць і ведро.

— Ви здалека будете? — питає мазяря.

— Здалека, дівче, аж з Лосього.

— А тот хлопец откаль?

— То мій син.

— А, син? То го на мазяря вчите? Шкода такого гардого хлопця на мазяря.

— А штож то мазяр? Не человек? — завважив ображено Гринько.

— Та человек, але який то заробок з такої мазі? Ви чули таку співанку?

Сюридай, сюридай, купте собі мазі,

Сюридай, сюридай, — не маю пінязи.

— Што ти, Ксеню, здуріла? Чого зуби скалиш до хлопця, іди корови доїти! — закомандував учитель, що підслухав розмову Ксенки з Гриньком.

— Веселой дівчатко, — завважає Сурмач, — певні служит у вас?

— Та служить, але їй збитки в голові.

— Тутейша?

— Ні, з Вислічка.

— Даєте си з нев роду? Бо виджу господарство е вас великой, ци може мате більше служби?

— Ні. більше нема, вона сама якось дає раду до-машній роботі, а поле обсівають люди до спілки.

— А дуже того поля мате?

— Буде кілька моргів.

— І сад мате й ули тажек мате, то вам ту добрі.

— Не можу сказати, щоб мені було зле, але мо-гло б бути краще.

— А пенсію тажек мате?

— Та є, але то мало.

— А жени іщи не мате?

— Ні...

— Оженітеся, то вам веселійше буде.

— Не женюся, бо якось тяжко натрапити на до-бру жінку.

— Пан ся не оженят, бо пан барз скупі! — змішлась в розмову Ксеня, що вийшла зі стайні з повним ведром молока.

— А тобі що, ти йди до своєї роботи.

— До роботи йди, але скорен мі купити не хочете.

— Бачите, яка вона писката? — негодує вчитель.

— Ід дівче ід, зготов пану вечерю, пан ти купят і скірні і шитко, што треба.

Учитель невдоволений з такої розмови, пішов ли-хий в свої кімнати, а Ксеня далі воркотіла:

— На добру жену не годни натрафити, та добрій жені треба гміти догодити, а они не потрафят, бо хо-дила би босо, так як они ходят. Пінязі лем згортают до шуфляди. На процент хлопам позичають, як жид да-кий. А знате, яка то має бити тота добра жена?

— Яка?

— Така, жеби мала дуже пінязи. Іншеї они не хотят.

З грюкотом заперла за собою двері та більше не показувалась на подвір'ї.

Не вийшов до Сурмача і вчитель.

Гринько мав охоту на холодне молоко, але бать-ко не осмілився добиратися до зачинених дверей.

Перекусили, чим їхня торба була багата, та по-клались під шолою на сухому листю й скоро поснули. Ранком збудила їх Ксеня, що вертала зі стайні.

— Мате ту капку молока з раннього подою! — сказала, наливаючи до горнятка просто із скіпця.

— Ми вчера мали охоту, хотіли пити.

— Не продаст мій газда солодкого молока, бо каже на масло зберати. Гнес вам даю, бо він іщи спит. Квасного тижек не продаст, бо сир робится з нього на продаж, — ми пеме лем гентицу.

— Но то якже буде з тим молоком, штосме випи-ли? Буде кричав на тебе...

— Не буде знав, бо корови більше гнеска дали, добрі ся вчера напасли.

— Но то што ся належит, воз пінязі, — заговорив старий, витягнувши мошонку.

(Далі буде).

З рідних сіл

СОЛОТВИНИ КОЛО КРИНИЦІ-ЖИВЦЯ.

З Копчової нововибудованою дорогою входимо кількесот метрів наділ до Солотвини. Тут трохи пристанемо. Бо саме звідси приглянемося розселенню тих наших Солотвин.

Отож ці наші теперішні Солотвини починаються заразке над теперішню Криницею-Живцем, тобто якраз туди, де солотвинський потічок Запач вливається до солотвинської річки Криничанки, а звідси зо сходу на захід розселяються так далеко, що своїм горішнім кінцем, через лісистий вершок, сусідують з горішнім кінцем Великої Ростоки.

Так розселяються теперішні Солотвини. Камежо теперішні тому, що цілковита теренова і розселенова межа не так ще давньої Солотвини, приміром від Криниці-Живця глибоко вбивалася до тої теперішньої Криниці-Живця, а давніше до простору Криниці-села.

А саме від сторони Чорного Потока, тобто з заходу на схід збігала, коло вілли „Бема“, потічком Граничником до річки Криничанки, а звідси вдарила на північний схід цебто, якраз туди, де тепер пишається пенсіонат „Криничанка“. Зновже звідси, тобто ще й від потічка Ястрябичка, де був, кількахатній солотвинський присілок тоїж назви, бігла чотири сотні метрів понад криницький римо-католицький костел, на полудневий схід, де знову відбивався над пенсіонатом „Львігруд“, стрибала наново на північний схід, до мохначанської межі, якою розмежовувалася аж до згаданого присілка Копчової, звідки летіла собі в дальшу свою путь.

3 Ваших ощадностевих вкладів зросте добробут

рідного загалу, коли будете льокувати

у ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ

у Львові, вул. Словацького ч. 14.

(Філія Банку: Станиславів, Собіського 11).

Та коли на тім давніше чисто солотвинським просторі стало, поза клином: вілля Бема—Криничанка—Львігруд, розбудовуватися дальшим клином, вздовж дороги: Криниця—Копчова, щораз то більше домів, тоді той вбиваючийся до того солотвинського простору надклин, тобто клиновий простір від тоїж Криничанки аж майже по сам згаданий злив солотвинської річки і потоку, занято до Криниці-Живця.

Однаке на тому ще не кінець.

Від 1925 р., від того долішнього кінця Солотвини та здовж старої та нової дороги, які біжать у напрямі півної нам уже Копчової, починають на солотвинській землі поселятися, у томуж напрямі, і солотвиняни та інші люди.

До того часу поселилося в тому напрямі 12 хат і дімків. А ціле село, Солотвини, числить понад 70 чисел хат наших та 3 хати — дімки польські. — Тих домів, які розбудувалися на тіжже загаєній до Живця (Здрою) солотвинській землі числити не будемо.

Натомість завернемо звідси до самого буття тої нашої Солотвини. Отже першу згадку про її існування маємо з 1345 р. Згадка є. Але, як звалися тодішні наші солотвиняни — це поглинули в собі минулі віки.

Одне лише в Солотвинах відоме, а саме те, що найстаршими з поміж теперішніх солотвинських родів

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі закупи треба полагоджувати в складі

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Тут купуйте споживчі й колоніальні товари, насіння господарських рослин і трав.

мають бути роди: Чичилів, Криницьких та Сметан. У тому місці треба ще пригадати, що одного із згаданих Сметанів, а іменню Івана в конфедератських час — як писав Єронім Анонім у своїм „Шибеничній Вежу“ — конфедерати мали вбити та його дочку Фес зганьбити.

Чергові теперішні, наші, солотвинські жителі пишуться: Адамські, Вишневські, Гуреї, Гирії, Гумени Губи, Драбяки, Дзюбинські, Дутки, Копистянські, Кувальчики, Крілі, Ключенки, Левченки, Мужеляки, Мтієвські, Попадюки, Репели, Федорчаки, Фатули, Цихоні, Цідили, Шніцирі та Ющики.

Зновже деякі часті села звуться: Солтиство, Грізка, Салаківка і Вижний-кінець.

Сама солотвинська земля, подекуди, має такі назви: Крижі, (верх) Буковина, Кітчий-Замок, Гаврилів (гора), Криницка-долина, Убіч, та Ясенів-верх.

Скількість жителів у тих наших Солотвинах розчислюється слідує: В 1903 р. Солотвини числили 480 гр.-католиків, 118 римо-католиків і 107 жидів. Зате два літа тому було: 685 гр.-кат., 514 римо-катол. і 17 жидів.

Щодо числа рим.-кат. і жидів, то воно по більшій часті припадало не на самі Солотвини, але на той власне, загаєний до Живця простір. — У самих Солотвинах туго осядених, як перших так і других не має. В багатьох солотвинських хатах кватирують переважно робітники, які приїжджають до Криниці на заробітки.

До 1854 р. Солотвини були окремою нашою гр. католицькою парохією, яку в тому згаданому році прилучено до нашої гр.-кат. парохії в Криниці селі. Так було до 1927 р., коли то розумним рішенням нашого перемиського Єпископа, при теперішній, солотвинській, дерев'яній церкві Покрови Пр. Богородиці збудованій в 1887 р., відновлено окреме наше солотвинське сотрудицтво. — Дві попередні солотвинські церкви згоріли. Зате тій теперішній бажаємо ще довго довго посереді сірих солотвинських хаток постояти щоб їх несвідомих жителів, аж до набуття ними повної національної свідомости, через себе, при наших народотримати.

Вслід за цією солотвинською сторінкою ще з чергою зупинимось і над солотвинською шкільною ділянкою, яка представляється ось як:

Наування солотвинських дітей письменности починається в Солотвинах щойно в 1909 р. і відбувається у звичайній сірій хаті. Бо перший шкільний будинок побудовано в Солотвинах щойно в 1925 р. Про саме теперішнє наування в таких ніби лемківських школах писати не будемо, бо се справа усім зрячим людям відома. — Все таки скажемо, якби воно не було, якщо батики на правду бажалиб своїм дітям правдивого добра і долі, то попри все, зумілиб вони подбати про те, щоб їхні діти, поза всім, своїм рідним, літературним, друкованим і писаним словом найкраще володіли.

Тимбільше, що як ось пр. тут у Солотвинах суспільно-освітнє живе життя штикулює як 95% каліка

Та нема кращої над каву

„ПРАЖІНЬ“

її пють всі, що шанують своє здоров'я.

СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ

Львів 24, ул. Жовківська 188.

Перед світовою війною в тій Солотвині не було майже ніякого ділового освітньо-суспільного життя. Була тільки під Солотвиною (давніше і над Солотвиною) якби на глум! жидівська коршма, в якій убогі солотвиняни і солотвинянки заганяли свої життєві будні сивухою. — Але в кількох останніх літах деякі свідоміші солотвинські одиниці та наші браття пробували, через аматорські театральні вистави, та поширення нашого друкованого слова, розсадити отой віковий туман... Але коли різношерстні вороги ясного світла по-виповзували зо своїх Кітчих-замків і крикнули: Распни! тоді ті, що вже ось-ось стали прозябати на ясній воді життя, на той крик, на той шум, на той рев, як колись Петро Ісуса, так і вони того живого життя відпекалися.

І тому воно це живе життя ніби завмерло. Навіть „комуна“, яка тут у Солотвині, почала, на сірі солотвинські душі, засилати свої сильця — як кажуть — потахла. Навіть недавно заложена в Солотвині читальня Качковського по першому солом'яному, музичному вогню, скотилася до існування на папері. Бо і справді, на щож дрімота дрімоті знадобиться?

Не потахла лишень у Солотвинах сива-сивуха. А тимчасом солотвиняни повинніби живо жити! А тимчасом солотвиняни повинніби бути на першому місці у цілій нашій Новосандеччині. Адже в тому близькому сусідстві з тою Криницею-Живцем мають до того всі дані. Ось майже стало заробляють фіякеркою, возять паниськів по різних „Олімпах“, „Злотих Рогач“, „Колібах“, Тиличах, Чорних-Потоках, Мушинах, Жестовах — словом, по всіх усядах, де тільки собі панська душа забажає.

Поза цим доставляють до Криниці масло, яйця, молоко, а головню дрова, щоб паниська не поперестуджувалися та не похорували. А зокрема хапають за всі інші роботи, які їм у тій Криниці притрапляться. Словом солотвиняни, як на інші наші оселі у тій околиці мають не согірші заробітки.

Ех, якби не оця сивуха, то, солотвиняни мали би правильний життєвий розрахунок та при тих своїх заробітках жили б як пани. Жили б життям живих людей. А так замість того правильного розрахунку, із всіми їхніми заробітками бере їх брак отого життєвого розрахунку й проклятуца Гандзя-сивуха.

І тому ми закінчуючи оцей опис Солотвини лишам над ними кривий знак: Або ота „Гандзя-сивуха“ усіх незрячих солотвинянців цілковито прищківить, або вони через добуття повної національної свідомості і того правильного життєвого розрахунку покажуть її дулю та заживуть на своїй землі справжнім життям.

Що дав би Господь!

НЕГАЙНО замовте собі дуже цінну книжку о. Івана Бугери під наголовком: „ЗВИЧАЇ ТА ВІРУВАННЯ ЛЕМКІВЩИНИ“, Бібліотеки Лемківщини, ч. 15, стор. 40, ціна 1 зл. за 1 прим. У кожній українській хаті й читальні повинна знаходитися ця цікава та повчальна книжка. Замовлення разом з грішми висилати розрах. переказом на адресу: „Наш Лемко“, Львів, Новий Світ 22.

Внутрішня державна позичка

на розбудову воєнного летунства й протилетунської артилерії в Польщі.

Польська Рада Міністрів постановила дня 27. березня випустити внутрішню державну позичку на розбудову військового летунства й тротилетунської артилерії. Дня 29. березня оповіщено розпорядок міністра скарбу, що форми та умови цієї позички, в якій сказано, що позичка буде випущена в облігаціях (облігації — це вартісні папери, що їх випускають державні установи на притягнення позичок) і бонах під назвою „5-процентова позичка протилетунської оборони“ та „3-процентові бони протилетунської оборони“. Облігації будуть мати номінальну вартість 100 злотих, або вартість многократи тої суми. Будуть їх викуплювати продовж 15 років по курсі 100 за 100 шляхом льотування. Трипроцентові бони протилетунської оборони будуть по 20 злотих. Їх викуплять відразу по номінальній вартості після п'ятих років. Відсотки від бонів за ціле п'ятиліття виплачують згори через потручення від ціни купна. Отже купуючий платить за бон не 20 тільки 17 злотих. Час субскрипцій до 5. травня цього року. Комісарем цієї позички іменований генерал Бербецький, голова Державної Ліги Протилетунської Оборони (Л. О. П. П.).

У Львові відбулися дня 3. квітня організаційні збори воевідського комітету протилетунської оборони. Були запрошені на збори до Воевідства також представники українських установ і преси. Збори рішили видати заклик до громадянства, щоб воно підписало якнайбільші суми на позичку.

Інші збори в цій важкій справі відбулися окремо в головній комнаті Дирекції залізниць у Львові, на які теж запрошено представників української преси, та встановлено способи якнайширшої пропаганди в пресі та радіо за масовим деклярованням позичок і закупном бонів.

ТІЛЬКИ МИЛА

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

вживає УКРАЇНСКА ГОСПОДИНЯ

Збірка на Т-во „Відродження“.

Головна Рада Українського Протилетунського Товариства „Відродження“ повідомляє П. Т. Українське Громадянство, що Львівське Воевідство дозволило на четверту з черги прилюдну збірку на цілі Товариства у своєму терені, за винятком повітів: березівського, ярославського, козьбушівського, летувитського, ніжинського, перемиського, переворського, кросненського, ліського, свідницького, тарнобжезького і рашівського. Збірка визначена на 23. квітня 1939. до замкнених пушок по містах, а на 21., 22. і 23. квітня 1939. на збірковій листі по селах.

Робимо також старання, щоб дістати на цей час дозвіл на таку збірку у Станиславському та Тернопільському Воевідствах. Прохавмо все П. Т. Українське Громадянство у цей ювілейний рік 30-ліття діяльності Товариства „Відродження“ не відмовитися підчас переведення збірки від щедрих погачових жертв на фонд боротьби з алькоголізмом та нікотинізмом серед нашого народу.

За Головну Раду

Українського Протилетунського Товариства „Відродження“
Мгр. Микола Ценко, голова. Мгр. Адам Антонович, за секр.

Що нового в світі

Альбанія перестала існувати, бо італійський уряд обняв протекторат над цією гірською країною. Альбанія — це держава на Заході балканського півострова над Адрійським морем, 27 і пів тис. км², з 800 тисяч мешканців. Населення Альбанії живе з випасу худоби, менше з рільництва. Альбанія була під Туреччиною від 1479—1913 років, як самостійна держава з столицею Тірана (інші більші міста: Скутарі й Вальона) перестала існувати 6 квітня ц. р. Альбанський король Зогу та його жінка Геральдіна разом з кількадевнім сином втекли до Греції. Хоч Альбанія мала від 1929 р. свого короля, однак впливи Італії з господарській та економічній ділянці так поширилися продовж десятих останніх років, що Італія кінцево-кінців забрала під своє панування цілу Альбанію.

Греція, внаслідок подій в Альбанії проголосила мобілізацію, щоб забезпечити свою державну незалежність.

Англія та Франція гарячково радять над збереженням миру в Європі. Преса зве ці наради висказом: англійський лев снує пляни...

Большевики набрали воду в рот і мовчать та дивляться, чигаючи, де та при якій жарі спекти собі печеню.

В скороченні світова ситуація поміщується в таких словах: Тінь Гітлера над Литвою. Мусоліні грозить. Японія вдаряє по англійських інтересах. І Франції наступають на п'яти. Над Румунією хмари. Протипольські виступи в Данцігу. Мадярщина виступила з Ліги Націй. Одним словом — увижається, що люди зовсім забули, що на те все дивиться Бог.

„НАДСЯНСЬКА ЗЕМЛЯ“

літописний, політично - суспільний двотжиневи́к,

містить матеріали стародавньої історії та недавнього минулого, занотує теперішні наші культурні, політичні й освітні надбання. — Дотепер вже вийшло 6 чисел з цікавими матеріалами і ілюстраціями. — Одно число на 12 сторінках коштує 10 грошів.

Цілорічна передплата 2.50 зл. (передплату можна присилати переказом „Уркаїнського Бескиду“ з допискою Передплата „Н. 3.“)

Адреса: „Налсянська Земля“, Перемишль, Бантурського 5, пч. скр. 145.

...такі
найліпше крутити

в паперцях

КАЛИНА

Не тримайте безужиточно дома долярівок, інвестиційних позичок та інших цінних паперів. Пересилайте їх в депозит до

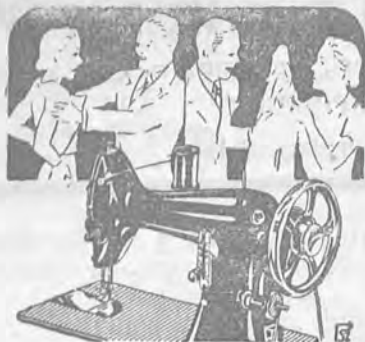
ПРОМ-БАНКУ

Львів, ул. Гродзіцких 1, I. п.

Тел. 292-15 і 200-15.

Охороните цінні папери перед крадіжкою, знищенням та довідається про виграну згл. в речинці заінкасують Вам відсотки.

І ВИ МОЖЕТЕ САМІ ДАТИ СОБІ РАДУ

при допомозі машини до шиття, гапту, мережкування, збирання і т. п. з фірми „Дім Гандлевий КРІШЕР“, Краків, Звези, вецька 6, Відділ 16, яку купити можна вже від зл. 150.— готівкою або на догідну сплату. — Жадайте дарових цінників

Працюймо — не сумуймо!

„Що ж чувати?“ — запитав Славко свого друга, молодого інженера Миколу. — „Основую своє підприємство!“ сказав Микола. — „Та я не про те...“ відповів Славко. „Я думав, що ти знаєш якісь політичні новини...“ — „Оте власне горе!“ сказав інженер. „Куди не повернися, а всі тільки про те одно думають, журяться. Всі захиталися в основі“. — „Чи ж можливо тепер про щось іншого думати?“ запитав Славко. „Чи можливо тепер працювати?“ — „Може й декому здається, що неможливо. Але треба сказати собі, що мусимо! Не сміємо поринати у безнадійність і в безділля! Погибленою працею розганяємо зневіру, новими цінностями відбиваємо удари! І мені крається серце, але я не перестав працювати і змагати до кращого. Саме вчитися в пресі коротку замітку про те, як братися до підприємства, щоб з малих початків виросло велике. І так, як там сказано, беруся до одного діла, на якому добре розуміюся, де сам собі буду першим робітником. Заощадив я вже в Земельнім Банку Гіпотечнім невеликий капітал і з ним буду починати. Може й ти пристанеш до спілки. Двом легше буде перемагати труднощі...“ — „Миколо, ти мене так захопив своїм запалом, що з місця годжуся. Думаю, що хочеш оснувати технічне бюро, щоб не бути безробітним, щоб мати свій власний варстат праці. Я пристаю бо маю теж трохи ощадностей у тім банку“. — „То гаразд! За тиждень можемо починати. Тільки полагодимо вступні формальності...“ — І два молоді громадяни почали ділову розмову про те, як твердо працюючи перемогти зневіру і надолжити всяку втрату. Щастя їм Боже!

НОВІ КНИЖКИ.

Чарівна сопілка й інші казки, зібрав і переказав Ф. Гай-Гаєвський, вид. „Наш Приятель“, Львів, 1939, ст. 62.
Просвіта: Від Попраду по Тису, Львів, 1939, ст. 88, ч. 1—2

270-17.000
1939-9
m

Наш Лемко

L W Ó W
ul. P. Skargó 2 a.
Knyhozbiwnia „STUDIONU”

Rok VI.
Rіk VI.

NASZ

ŁEMKO

Nr. 9 (129)
Ч. 9 (129)

Lwów, 1. maja 1939.
Львів, 1. травня 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двоптижневик.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умови

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1.80 зол., Четвертично 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Греко-католицькі церкви в Обаримі, Боську та Загірю, коло Сянока.

До відома Апостольської Адміністрації в Сяноці

Перед кількома днями обігла пресу звістка, що в Дарові, гірському селі на Лемківщині (повіт Сянік), яке начислює тільки 316 мешканців, місцевий крамар спровадив 250 літрів денатурату, та по засолодженню, маємою кавовою водою, денатурату, цей несовісний крамар продавав цю страшну отрую місцевому населенню до пиття. Завершенням цього пиячення є смерть 30-літнього газди та тяжке побиття 10-ох дарівських господарів.

Це тільки один маркантніший випадок із тисячів, що його занотувала преса. Про масове та майже поголове пиття денатурату, хай свідчить такий факт, що кожного понеділка (торговий день) з Риманова та кожного четверга з Буківська тисячі літрів денатурату вивозять коршмарі й другі скленарі до околичних сіл, щоб по заправленні різними зелями й способами продати денатурат місцевому населенню до пиття. Жиди привозять повні баньки тої страшної отруї в села Сяницької, Буківської, Риманівської, Яєлицької, Короснянської та Дуклянської округ.

Усім відомі випадки, що влада бореться безоглядно з цим забороненим гандлем. Однак це ще більше

настроює увагу продавців денатурату; жиди нічною порою продають розкорковані пляшки з денатуратом — отже займаються крім першого каригідного проступку, подрібною продажею денатурату із грубі гроші заробляють домішуючи до денатурату чисту (або вапнену) воду. Перше місце в пияченні займають села: Вислічок, Синів, Глибоке, Одрехова з присізком Пас-виська, Воля Сенькова, Суровиця, Дарів, Полави, Завої, Тернавка, Моцанець, Воля Яєлицька, Дошино та оба Королики. Друге місце щодо скількості поголошеного пиття денатурату припадає на села: Липовець, Барвінок, Мшанна, Тилява, Мимін, Босько, Токарня, Шкляри, Волтошова, Бартошів, Пельня, Балутинка та оба Вороблики; в цих селах майже щодруга хата — люди пють денатурат.

Щоб викоренити язву пиячення з названих сіл, треба конечно та обовязково урядити в кожному з названих сіл ся. Місію. І то, чим скорше це станеться, тим більше богоугодне діло буде записане на добро Апостольської Адміністрації для Лемківщини. Закінчим Ювілейний Рік хрещення Руси-України дійсно ювілейним учинком.

Тверезі лемки.

Повертаймося з манівців!!!

Ви не раз уже були в місті й там, серед гурту людей, або на проходах, бачили ви, на перший погляд — може нецікаве явище. Ви саме бачили елегантно вдягнену паню, яка ведеться попід руку з своїм паном, та в другій руці на ремінчику веде свого малого песика. Мало хто з вас пригадувався над цим — на перший погляд невинним — явищем. Доволі часто можна теж стрінути в місті саму паню, що зі своїм добре вигодованим собакою вештається поміж людей, закопчивши свої нафарбовані губи. Може грешти декого з вас поставив пригадуватися гідкий котячо-собачий сморід у панських комнатах, при такій нагоді, як ви мусіли продати на торзі річ занести до панського житла, або вдатися до такого чи іншого „панка“ за фаховою, правничою й іншою порадою. Отже кожний з нас бачив таку трійку: собака, пан і пані, доволі часто саму паню з собакою, та екзотичні панські комнати повні котів, папугів, собак і т. п. Але на велике диво — ніхто не бачив у них „салонах“ гуртка веселих, здорових, відрізняючись інтелектуальними й вихованими дітьми!!! — БО СУЧАСНА „ПАНІ“ РАДШЕ ПЛЕКАТИ БУДЕ ДЕСЯТЬ СУЧОК І ЦІЛІ ТУЗИНИ КОТІВ, КАНАРКІВ, НАВІТЬ САЛЬОНОВИХ РИБ У ШТУЧНИХ ЗБІРНИКАХ ВОДИ, КОБИ ТІЛЬКИ НЕ ДИТИНУ!!! І вона, ця „сучасна пані“ в кожній хвилині потрапить зомліти з „болі“ серця, як її собачі найменшу кривду посміє би дехто зробити!...

Така пані вдягає свої собаки в плащі, — насправду! в плащі та веде їх на прохід!...

Ми не морочили б собі голови цим „новітнім супружкам“, у виді пані, пані та собака — ані теж півсловеском не згадували би про руїну подружого життя міських „панів“, якщо ми не бачили б, або щогірше вгадали, що не бачимо, яка страшна загроза повзає з міст у наші, недавно ще зовсім здорові сільські хати, й родини.

І тому з найглибшою постановою та без найменшого заїкування скажемо осьщо: **ВИПОВІДАЄМО В ІМЯ ЗДОРОВ'Я НАШОГО НАРОДУ БЕЗПОЩАДНУ, БЕЗОГЛЯДНУ ТА ПОСЛІДОВНУ ВІЙНУ З ДЕМОРАЛІЗАЦІЄЮ НАШИХ СІЛ! У ПЕРШУ ЧЕРГУ ПРОСИМО ТА ВЗИВАЄМО ВСІХ ВИСОКОПРЕПОДОБНИХ ОТЦІВ ДУХОВНИХ ДО НАЙДАЛЬШЕ ІДУЧОЇ ОСВІДМЛЯЮЧОЇ ПРАЦІ СЕРЕД СВОЇХ ВІРНИХ У ЦІЛЛЯХ ПОБОРЕННЯ, ВИКОРІНЕННЯ ТА ВИНИЩЕННЯ У ВСІХ ПЕРВНАХ НОВОПОГАНСЬКИХ, ЗЛОЧИННИХ СПОСОБІВ ГРЕШЕННЯ ДІТЕЙ ТА ПОШИРЮВАННЯ РІЖНИМИ ЗЛОДУХАМИ СЕРЕД МОЛОДІ, ДОРОСТУ Й СТАРШИХ ЗЛОГО, КАРИГІДНОГО ПРИКЛАДУ!!! ЗАКЛИКАЄМО ДО ЦЬОЇ ПРЕВАЖНОЇ БОРОТЬБИ ВСІХ ХРЕЩЕНИХ ЛЮДЕЙ!**

Пам'ятайте християни, що навіть кожна байдужність і неохота у протиставленні та боротьбі з цим найстрашнішим сьогочасним лихом — це гріх о пімсту до Неба взиваючий! Ану, спробуйте завдати собі хоч дрібку труда та з олівцем у руці перейдіть хата за хатою у вашому селі. — Який є річний приріст населення? Та, який повинен би дійсно бути? Скільки подруж — молодих і злібних до життя є зовсім подібних до цих пансько-жидівських „собачих подруж“? А, що каже на це ваша совість? А, що розум? А як справді повинно бути? Чи ми християни, чи найгірші різани, бандити?! — Що? — За гостро п'януємо?...

Отже слухайте далі: За кожне слово беремо на себе відповідальність і тому питаємося вас усіх: Чи ви

діти Божі, чи те, що робите, робите для Христа й збереження Його святих заповідей, чи служите дияволу і прислужникам жидопоганських грішних похотей і винищення себе самих? Будьте щирі, як ми, та дайте відповідь.

Вас зацікавила така звістка, що одне подружжя зігнавши плід у лоні матери, вибиває дно з пляшки недочасовану дитину несе нічю в новітній „труні“ цвинтарище... щоб позбутися... клопоту... Але ви байдуже, байдуже! дивитися, як у хаті вашої сусідки відбуваються пронизуючі зойком болі й терпіння „опрації“ — при допомозі гострих шпильок, веретен, гусячих пер; і біс ще знає, яких „інструментів“ баба повиту ворожка зганяє плід, мордує тисячі, тисячкоти зачатих нових ще ненароджених дітей. Ви дуже добре знаєте, коли, за яку ціну та яких „гостей“ нічній пора приводить у таку бабину різню, де гинуть безпоощадно помордовані малі, кволі, немірні діти. Ви й цього не скриваете, що десь там на кінці села, або таки поблизу самої церкви сходиться в хаті ваша молодь, обох полів, п'яничить і гріхом розпусти не тільки поневіряє людську гідність, але знаходить незаборонену нагоду до гріха нечистоти, а такий гріх кінчиться в наслідках за порогом бабинею! Або в криміналі!

Всі вміємо кричати та зойкати, що недоля наша, жере, біда й нужда паношиться в наших селах і хатах, що нема ні заробітків ані відповідних варстатів праці, та з другого боку тяжко й неможливо далі паювати свою рілю, щоб численніша рідня могла найти працю й відповідні засоби до життя...

На це відповідаємо, що саме не в цьому початок усякого зла, але якраз навпаки зло гніздиться в нас самих і в наших — жидівськими застриками рознузданих забаганках та обичаях. Не входимо в це, скільки тисячів пропняє сьогочасне село, скільки видає гроше на різні витеребенки, шматки й фаталашки, пудри, фарбки, „мастила“ та „пахнила“... що в загальнім обчисленні дало би грубі сотки тисячів, зовсім даро викиненого гроша! А далі, з мнимим поступом цієї видавчої ділянки села та його зміненої стопи життя — господарська ділянка та спроможність не пішла ні кроку вперед! Як господарилось в наших селах стороків тому назад, так і ще гірше господариться сьогодні!

Отже, де шукати рятунку? У самому собі! Не оглядаючись ні на „панів“, ані на інші чужі руки. Але за основу нашої кожної праці прикласти собі постанову, що кожне діло робимо в ім'я Бога та для Його слави. Сказати собі при кожній нагоді: Так Господь хоче й так буду поступати, як мені свята Церква приказує.

Першим нашим кроком хай же буде точне та головне ходження щонеділі та кожного свята до церкви. А другим: пильна участь на вечірніх богослужіннях.

Юліян Тарнович.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ просимо нашу статтю передрукувати.

Ю. Т.

НЕГАЙНО замовте собі дуже цінну книжку о. Івана Бугери під наголовком: „ЗВИЧАЇ ТА ВІРУВАННЯ ЛЕМКІВЩИНИ“, Бібліотека Лемківщини, ч. 15, стор. 40, ціна 1 зл. за 1 прим. У кожній українській хаті й читальні повинна знаходитися ця цікава та повчальна книжка. Замовлення разом з грошми висилати розрах. переказом на адресу: „Наш Лемко“, Львів, Новий Світ 2.

Дбаймо про наш найбільший скарб!

Кожна людина — бідна вона чи багата, хвора чи здорова — має або хотіла б мати когось чи щось, про яке говорить: „Це для мене найдорожче!“ А каже Св. Письмо: „Де є твій скарб, там буде твоє серце“.

І нарід має свій скарб, яким дорожить найбільше, біля якого завжди з любов'ю і тривогою, гаряче і сторожко бється його серце. Цим народним, найбільшим, скарбом є діти, молодь.

Кожний скарб спричинює людям не лише велику радість, але й велику журбу. На нього заздрим і ласим оком зазіхають різні зависники, його раді б загарбати для себе різні, ніколи неситі ненажери, що в них тільки думки і роботи — аби загарбати й пожити чужим добром.

Тож і для народу, його найбільший скарб є причиною його найбільшої радості, але рівночасно й найбільшої турботи. Бо ж діти — це кожночасна запорука його безсмертності. Бо ж від того, якими є ці діти, залежить майбутнє нації, будучність народу, залежить те, яким буде він: за тридцять, за триста, за три тисячі літ...

І тому кожний нарід прикладає так багато уваги до справи вирощення і виховання дітей, дбаючи, щоб кожне нове покоління було краще за попереднє. В цей спосіб нація підноситься — ступінь за ступнем — щораз вище у безустанньому змаганні до щораз більшого розвитку, до щораз кращого самоудосконалення.

Тому кожний, для кого його національна приналежність і свідомість, для кого любов і добро народу є не тільки порожніми, хоч і напушеними словами від свята і від паради, але насправду змістом і ціллю життя, іншими словами: Хто на правду любить свій нарід і хоче в ньому та для нього жити і вмірати — той мусить найбільше уваги і старань прикладати для справи вирощування і виховування дітей. І то не лише своїх власних, але й дітей своїх братів і сестер по нації: дітей таких, як і він сам, українців.

Цей обов'язок важким, але й незвичайно почесним і солодким тягарем спадає передусім на всіх українських батьків і матерей (а найсвідоміших зпоміж них у першу чергу), а далі на всіх національно свідомих українців. І хто добровільно втікає чи ухилюється від цього обов'язку, для того немає ніякого виправдання: він не любить свого народу, і навіть сором, що відважується називати себе українцем.

І є два головні середовища, в яких зростає сьогодні, нормально, і виховується дитина, є два вогнища, в теплі і засягу яких формується і виховується, розвивається її душа. Є це батьківський дім і школа. Сьогодні ж, зокрема для нас українців, величезного значіння набирає ще одне посереднє звено в ланцюзі виховання дітей, а саме — диточі садки.

Що це таке — про це вже сьогодні у нас знають. На жаль від знання про них, до розуміння їх ваги ще дуже далеко. І нині ще в такій чи іншій місцевості, в такому чи іншому селі, треба нераз багато і довго говорити, переконувати, заохочувати, і нераз просто силом тягнути нетямущих, і неохочих до якого-небудь громадського діла, людей — зорганізувати, подбати за диточий садок у їх місцевості для їх-же дітей. Буває, що так і не вдається, якихось дуже затурканих і дуже заскоружлих людей переконати. Вони, на всі переконання і заохочування будуть в одно відповідати: За наших батьків, тай за наших диточих літ такого не було, а вони якось жили тай виросли, тай ми — Богу дякувати — якось жнемо, то й нашим дітям ніякого „садка“ не треба! І вони виростуть і житимуть тай якось біду пхатимуть...

Забувають ті, що так говорять, що в тому й уся суть справи, щоб не „якось“, а по-людськи, культурно і свідомо жити. Забувають, що в тому й річ, щоб їх діти не „якось жили“ і не „якось біду пхали“ — а щоб жили краще і щасливіше, як їх діди чи нещасні батьки!

Коли оті люди кажуть, що їх діти „і так виростуть“, то певно — виростуть, але так, як виростає дичка. І овоч, що його вони видадуть, буде і для них самих і для їх батьків дуже гіркий!.. Молодим душам, як молодим деревинкам, треба зарання прищепити добрі зразки, треба їх добре плекати, щоб овоч їх був гарний і пожиточний!..

А самі батьки, змагаючись із життєвими труднощами, не завжди мають змогу і не завжди вміють самі як слід виховати свої діти. І саме тут велику й неocenену поміч дають їм добре зорганізовані і добре ведені диточі садки. Про це найкраще свідчить та правда, що де хоч раз — хочби й дуже коротко — був диточий садок, там самі батьки, хоч і які нераз бідні, з останнього стягаються, щоб тільки знову могли дати своїм дітям змогу зазнати добра і радості рідного диточого садку. І ніщо так не переконує хочби яких упершних батьків, як один — добре переведений — диточий попис. Хоч і яке тверде було би в них серце — вони не здержать своїх радісних сліз і свого глибокого зворушення на вид своїх-же дітей, що мов не ті стали, а якісь гарніші, чистіші, ліпші! Що замість тільки одного крикливого і настирливого: „мамо, їсти!“ — зворушено і з блискучими, радісними очима, зворушенням голосом починають оповідати про любов до свого народу, до своєї батьківщини, до своїх батьків і рідних...

І цих добрих зразків, прищеплених дітям у батьківському домі і в рідних диточих садках, не знівечуть уже потім так легко але середовище, шкідливі впливи та намагання злих людей, серед яких жити і з якими боротися може прийде до нашого дітям.

Правда, не завжди — на жаль — і не всюди можна сьогодні такий рідний диточий садок зорганізувати. Про причини цього не треба багато писати, вони і так аж надто добре знай. Та тут треба пам'ятати про konieczність не зражуватися перепонами і неспіхами, а боротися завзято з ними та все змагати до наміченої цілі.

Брак диточого садку може в значній мірі заступити більша увага самих батьків до справи виховання своїх дітей, добірна диточа бібліотека, тощо. Про це ми ще писатимемо докладніше.

Родо служимо інформаціями, всіма можливими порадами. Порадять вам теж Кругок, чи Філія чи врешті Головна Управа „Рідної Школи“ у Львові про те, як закладати диточий садок.

Іде літо — найкращий час диточих садків, і рівночасно час жнив та перебування батьків поза домом.

Вже сьогодні міркуйте і починайте заходи, щоб літо не застало вас без диточого садка, щоб діти ваші не ходили самотні — як бездомні і сироти. Диточий садок, рідний, допоможе вам виховати дітей ваших на добрих людей, вірних синів і доньок рідного народу і Рідної Землі.

М Л И Н С Ь К І К А М Е Н І до вітряків, керамових жорен і ручні жорна в цілковитім викінченню виробляє та достарчає по уміркованих цінах

Микола Горбаль,

у Бортнім, пошта Сенькова коло Горлинь.
Камінь першорядний, магуриський, гварантований.

Найбільший обов'язок

У цих важких хвилинах, коли кожний нарід мусить бути готовий, скуплений та бачно стежити за небезпекою, що повиснула над Європою, треба пригадати які обов'язки накладає наука християнська на громадян щодо їх батьківщини.

Церква навчає, що на випадок загрози батьківщини громадяни обов'язані скласти на жертівнику батьківщини навіть своє власне життя, а не тільки майно та інші матеріальні засоби. Папа Бенедикт XV. сказав, що матері обов'язані впоювати в своїх дітей правдиву любов батьківщини, зокрема підготовляти їх до жертвенної служби для добра власного народу. Святий Тома з Аквіну підкреслює, що є хвилини — з яких батьківщина знаходиться в небезпеці, тоді треба жертвувати не тільки частину зі свого матеріального добра, але теж не гаятися покласти своє життя і це знами великої моральності.

Християнська любов скріплює природно любов своєї батьківщини. Любов батьківщини — це святі та справедливі почуття. Папа Лев XIII. так пише: Природне право наказує нам любити в знаменніший спосіб свою батьківщину, як теж боронити її на випадок загрози, — тої батьківщини, де ми на світ народилися, виховалися.

Папа Пій XI. учив, що любов батьківщини, любов свого народу — це незглибиме джерело багатьох чеснот і чинів самопожертви, — якщо ця любов є актом згідним з Христовими законами.

Отже Церква наказує любити свою батьківщину й життя своє за неї віддати; одначе Церква каже, що любов, яка не признавала би нічого вищого понад любов батьківщини, стається небезпечною для самої батьківщини. Такі тільки люди, які признають Бога та Його прагу над народами, знаходять також правдиву ласку себе зо своєю батьківщиною.

ВИСЕЛЕННЯ ДУШПАСТИРЯ.

Сяниське староство заборонило Всч. о. Іванові Тетерці, парохіві села Команча, в Сяниччині, перебувати три роки в прикордонній полосі, цебто у всіх прикордонних повітах, бо — як сказано в старостинським письмі до о. Тетерки — був покараний карно-адміністративним ореченням староства з 7. XII. 1938. Виселення мало відбутися до 24. годин. Для пояснення треба додати, що Всч. о. І. Тетерка сидів 4 місяці в слідчій в'язниці в Сяноці під замітом перебування членів до „Карпатської Січі“ та 17-го березня ц. р. виїшов як невинний на волю. За тиждень побуту під поліційним доглядом на волі виселили о. Тетерку повним актом староства, тому він виїхав до Перемишля. Проти виселення о. Тетерки внесено відклик до воевідства.

В сьогоднішніх часах

Найпевніше льокувати гроші

В Торговельно-Промислових Підприємствах

Купуйте уділи по зл. 500, 1.000, 2.000, 5.000.

Інформації: **Пром-Банк**, фінансова порада,
Львів, ул. Гродзіцьких ч. 1.

Подружжя й безженство

Вибрався звідти й прийшов у юдейські сторони за Йорданом і знову зійшовся до Нього народ, а їх по звичаю знов навчав. І приступили до Нього рисеї й, спокушуючи Його, спиталися Його: „Чи диться чоловікові розвестися з жінкою?“ А Він відвік їм на те: „Що вам звелів Мойсей?“ А вони відзали: „Мойсей дозволив написати розвідний і жінку відправити“. А Ісус їм сказав: „Через тверде серце він написав вам такий закон. Та на початку творіння створив їх Бог чоловіком і жінкою. Д того чоловік покине батька й матір і зєднається з жінкою своєю і стануть обидвоє одним тілом так, вони вже не двоє, а одно тіло. А що Бог зєднає, чоловік не розлучає.“ А дома учні знову спитали Ісуса про те. А Він відповів їм: „Хто покидає свою жінку та й жениться з іншою, чужоложить із мною. І коли жінка покине свого чоловіка й віддасться іншому, чужоложить.“

І приносили до Нього дітей, щоб до них доторкнувся. Та учні забороняли тим, що приносили. Як побачив Ісус, то сердився й сказав до них: „Дозвольте дітям приходити до Мене й не забороняйте їм, бо таких царство Боже. Поправді, кажу вам: Хто не прийме Божого царства як дитина, той не увійде до нього.“ І пригортав їх до Себе й благословив, поклавши на них руки.
(Свята Євангелія від Марка)

ЗМІНА ЗАКОНУ

ПРО ОБОВ'ЯЗОК ВІДСТУПАТИ КОНІ, ВОЛИ, КОЛЕСА І МЕХАНІЧНІ ПОЇЗДИ.

В „Деннику Законів“ Польщі з 31. III. ц. р. явився закон про зміну розпорядку президента, який з 8. XI. 1927 р. щодо обов'язку відступати загонів звірята (коні), воли, колеса (ровери) і механічні поїзди для оборонних цілей держави. Закон уводив такі зміни:

1) Рада міністрів може завести обов'язок відступати потягові звірята, вози, механічні поїзди і колеса (ровери) для оборонних цілей держави на внесок міністра військових справ також у часі миру, якщо це вимагатиме інтерес оборони держави.

— 2) Відступлені державі на власність при бр. потягові звірята, вози, механічні поїзди і колеса мають бути звернені попереднім власникам на підозарядження міністра військових справ, якщо інтерес оборони держави не вимагатиме задержки тих предметів на постійне та якщо не виплачено винагороди за відступлені предмети. Попередні власники тих предметів обов'язані прийняти їх назад. За відступлені предмети і їх ушкодження дістають винагороду, що її устійняє міністр військових справ в порозумінні з міністром скарбу.

3) На випадок особливої потреби, ствердженою радою міністрів, військова влада може ті предмети задержати довше, як 14 днів.

Предмети, задержані в часі пробної бранки, мають стати державною власністю без представлення їх удруге на комісії дійсної бранки, за винагороду по оцінній вартості, устійненою при пробній бранці.

Повітове староство в Ланцуті розв'язало чини „Просвіти“ в Лежайську.

НОВИНИ

ДО ВСІХ ЧИТАЧІВ!

Адміністрація „Нашого Лемка“ просить усіх Читачів заплатити всі заборгованості за часопис „Наш Лемко“, календар на 1939 рік і книжки „Бібліотки Лемківщини“. Зрозумійте теж, що часопис точно до Вас приходить і тому Вашим обов'язком є не тільки за нього якнайточніше платити, але приєднувати йому нових передплатників, писати докладно й вірно про всі події у ваших селах та присилати до використання знімки з культурно-освітнього та господарського життя наших сіл. Ми дбаємо, щоб часопис приносив якнайбільше відомостей з наших гір, будив сонних, учив несвідомих, показував шлях до морального життя, — але Ви всі платіть назначену передплату та співпрацюйте з нами. Гроші посилайте розрахунковим переказом ч. 141.

—о—

Ще раз пригадуємо, що кожний наш читач повинен доповнити свою бібліотеку цінною книжкою о. Івана Бутери п. н. Звичай та вірування Лемківщини, ціна за 1 пр. 1.— зл. Гроші посилайте розр. переказом ч. 141.

Вибори в Новому Санчі розписані зарядженням староства до Міської Ради на день 21-го травня ц. р.

У справі державної позички повідомляє Дирекція Ревіз. Союзу Українських Кооператив, що всі наші кооперативи мають підписувати протилетунські позички виключно через Українбанки. Виказ Українбанків, уповажнених приймати підписки оголошений в Господарсько-Коопер. Часописі.

Грабіжницька лісова господарка. Краківський „ЖКЦ“ бідається, що на Підкарпатті знищили проловж кільканадцятьох літ непередуманої лісової господарки великі простори лісів. Серце крається, як злянути на ці голі гори, що недавно ще пишалися чудовими лісами борами. Дика лісова господарка руїнує в страшний спосіб рілляну господарку через наглу зміну природних варунків, — а саме сильні вітри, буревії, град, зливи, повені, грубі сніги нищать наші поля й заливи внаслідок нового гололіття.

Окружний суд у Самборі засудив о. Йосафата Кабаровського, пароха в Шандрівці коло Турки (перше о. Й. К. був парохом у Святковій Великій коло Зміїгороду) й агронома Евгена Літинського на два роки за втекти з 6 молодим людям переходу на Карпатську Україну.

Сильний землетрус навістив на дніх околицю Банялюки в Босні (Югославія); ця околиця добре відома нашим старим воякам із часів світової війни; не один там залишив своє здоров'я та калікою вернувся до хати.

Пиянство зростає. Обчислили, що за перших 9 місяців 1938 року випили в Польщі майже 30 мільонів літрів спирту, а попереднього року за такий самий час випили тільки 27 мільонів літрів. Не добрий то знак, бо з питтям алькоголю получена не тільки витрата грошей, але багато іншого лиха.

ТІЛЬКИ МИЛА

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

уживає УКРАЇНСЬКА ГОСПОДИНЯ

„Ревіндикації“ душ у світлі права — під таким наголовком поміщена стаття Д-ра П. Саноцького в „Ділі“ ч. 87, з дня 19. квітня ц. р. На цю важну статтю звертаємо увагу всім Впр. Отцям Душпастиріям, бо вона в подробицях вияснює правну оборону та дає вказівки, що в багатьох випадках дають спосіб безпеки перед клопотами.

Усім до відома! Мистецькі портрети Папи Пія XII на грубій крейдовій папері, формату 35×50 см. вийшли накладом Видавництва ОО. Василян у Жовкві. Ціна з пересилкою 1.20 зл. Замовляти у Вид. ОО. Василян у Жовкві. В кожній християнській хаті повинен бути портрет святого Отця.

Пожар. В селі Опарівка (повіт Коросно) дня 6. квітня ц. р. в господаря Ів. Олышанського вибух пожежі. Огонь підклала донька Олышанського свідомо з п'єсти. Батьки відмовились дати донці кусник поля, який обіцяли кілька літ тому — як видавали її заміж. Огонь знищив' стодоли Олышанського, і ще чотири інші господарства сусідів. До чого допроваджує неслухняність родичів, які часто перед вінчанням дітей багато обіцяють, а опісля не дотримують слова.

З днем 15 ц. м. вийшла в життя тарифа на перевіз осіб і багажу в безпосередній комунікації між Польщею й Малярщиною через граничні пункти Лавочне—Сянки

НОВІ КНИЖЕЧКОВІ СІРНИКИ.

Появилися в продажі нові плоскі книжечкові сірники „Л. О. П. П.“

На етикетах Сірниковий Монополь помістив рисунки літаків та дуже актуальний клич:

„ЛОПП то сильне летунство“.

Як відомо Л. О. П. П. є це скорочена назва Ліги Охорони Повітряної і Протигазової, отже почин дуже на часі. — Книжечкові сірники, які пропагують ЛООП, є до набуття скрізь по 5 грошів.

У ношенні сірники „ЛОПП“ дуже вигідні, бо не займають місця ні в кишені чоловіка, ні в торбинці жінки.

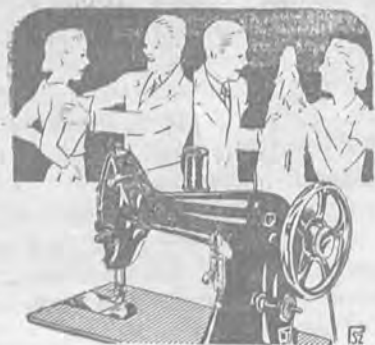
На Великдень невідомі люди витягнули на цвинтарі в Хирові високий березовий хрест зі спільної могили похованих там стрільців УГА і знищили його. На третій день Свят невідомі люди спалили вінці, що їх зложили українці на спільній могилі другого дня Свят.

Померли в Злучених Державах: Василь Василевич із Скородного, повіт Лісько, помер 27. II. ц. р. в Єлизабеті Н. Й.; Теодор Вовк з Кам'янки, коло Риманова, помер 3. III. ц. р. у Ватервілеті; Семен Дмитерко з Риман. Завалки, помер 5. III. ц. р. в Оліфанті, Па; Іван Маркович з Котані коло Крапної, помер 5. III. ц. р. у Гаммонд Інд. В. І. П.

Зріст релігійності в Світах. В часі Великодніх Свят — як доносять з Москви — вплив людей до церков був зніжково великий, більший як попередніх років. Так само дуже слаба була цього року протирелігійна пропаганда, тільки совітські газети замістили протирелігійні статті. Ті газети скаржаться, що численні комсомольські організації не ведуть у належний спосіб протирелігійної пропаганди, з чого користаються вірні, які розвивають релігійну діяльність. Вони наводять докази, що навіть ті самі комсомольці ходять до церкви. Це найкращий доказ, що душі в людині невиліковним чином убиті та що людина з пут матеріалізму все буде змагатися до одухотвореного життя.

І ВИ МОЖЕТЕ САМІ ДАТИ СОБІ РАДУ

при допомогі машини до шиття, гапту, мережкування, збиранок і т. п. з фірми „Дім Гандлевий КРИШЕР“, Краків, Звезинецька 6, Відділ 16, яку купити можна вже від зл. 150.— готівкою або на догідну сплату. — Жадайте дарових цінників!

МУЖИЦЬКА ДОЛЯ.

В нашій военній пісні співається, що: „Як не вбє тебе вража куля, то копитом вбє кобила“.

Щось подібного можнаби приміряти й до Петра Добровольського в Лосю коло Лабової. Ось господарив він собі на своєму полі. Не пив, не циндрив майна, постив і; дослівно, щоб животіти можливо — громадив усе, що міг, до купочки. — Аж тут перед кількома днями серед темної ночі, вогонь зруйнував його хату. І знову починай, небоже, на тому своєму, прадідному, святому загоні, який вже вода не забере, злодій не вкраде, вогонь не спалить, (тільки може запропастити несвідомий, або виродний син землі і народу) від початку.

Ох, доле, мужицька доле, чом ти у вогнях не згоріла?

ПОЗБАВЛЯЮТЬ ГОРОЖАНСТВА.

Майже в кожному числі „Польського Монітора“ появляються рішення старостів про відбирання польського горожанства молодим українцям з Галичини за те, що свого часу, коли існувала самоуправа Карпатської України, перейшли без дозволу на її територію.

Увага! Зближається час травневих Богослужень і перших св. Причастій дитвори. Якщо досі всі діти ще не мають молитвенника, треба негайно замовити окреме популярне видання молитвенника для дітей „Що де н і м о л и т в и“, де крім молитов є головні правди катехизму. Ціна 10 сот., при більшому замовленні значний опуст. Для старшої молоді гарний молитвенник з поясненнями, молебнями і піснями: „Б л а г о д а р і м Г о с п о д а“. Ціна 75 сот. При більших замовленнях 20% опусту. Замовляти: Видавництво „МЕТА“, Львів, Японська 7/II. пов.

„Відродження“ боронить наш нарід перед піянством, дегенерацією, руїною родинного та господарського життя. Тому наш обов'язок йому допомогти!

Загальні Збори „Маслосоюзу“ — як 27. з черги, відбулися 14. IV. ц. р. у Львові при участі представників від 66 Районових Молочарень, представників Центральних Установ, преси й гостей. Точний звіт знаходиться в Г. К. Ч. ч. 4.

Протилетунська позичка. На протилетунську позичку вже декларували і частинно вплатили у Львові: 1) Промбанк 2.000 зл., 2) Центросоюз 12.000 зл., 3) Центросоюз, службовики 1.600 зл., 4) Маслосоюз 6.000 зл., 5) Народна Торговля за себе і працівників 4.400 зл., 6) „Дністер“ (вз. забезпечення) 5.000 зл., 7) „Дністер“ кред. кооп. 4.000 зл., 8) „Карпатія“ 10.000 зл.

Сварлива жінка

Стою я якось з Данилом біля його хати, бо ми бимо собі часто разом розмовляти.

Якраз мав я на питання йому відповісти, чоловіця не може разом з вовком за стіл сісти...

Коли нагло десь направо з сусідньої хати, яка жінка мов праником почала махати.

Розкричалась на все горло, наче дзвоном дзвонить, ой, то крик був, пане брате, нехай Бог боронить!

Жінка меле слів по двісті, а на тії річи чую тільки дуже рідко голос чоловічий.

Та що писне він словечко, то жінка сварлива, та пере його словами, мов липнева злива.

Та нарешті бідачині терпець увірвався, вилетів він на подвір'я, до нас обізвався:

„Ой, допоможіть, добрі люди, бо я пропадаю! Ця жінка з такою порадою маю?“

„Що я слово, вона двісті, доле нещаслива... І в неї набереться та велика сила!“

„Лік подайте, що робити, як язиком рушити, як далі отак піде, ще мене оглушить!“

Так він плаче нарікає, може хто допоможе, а Данилоповідає: „Послухай, небоже!“

„Не дивуйся своїй жінці, то вже така врода... Нерікати, проклинати, — негарно і — шкода.“

„З гаразду вона не кряче і тебе не лає, — здається, що як меле, біду забуває...“

„А ти хочеш спокій мати, — не лізь у кропиву, хочеш вогонь погасити візьми геть оливу!“

„Розумієш? Як лиш жінка почала кричати, набери в рот води повно й не смій поликати...“

„Аж тоді ковтнеш ту воду, як буря втишиться тоді й жінка із тобою лекше замириться.“

„Ось, тут маєш води кварту, то свіжа, з криниці. Набери й держи у роті. То не є дурниці...“

„Так робив мудрець великий, Сократ називався. Мав сварливу дуже жінку, та не сперечався.“

„Як коли почала жінка на нього сварити, казав дітям: „Води дайте, дуже хочу пити...““

Взяв сусід у рот водиці, аж віддуло лиця, й пішов в хату, де кричала його половиця.

Та хоч як хотів сказати хоч маленьке слово, в рот не міг через ту воду, стояв, мов немова.

А жіночці щораз слабше язик обертався, не міг на чім розігнатись, аж загальмувався...

За хвилину сусід вийшов і промовив зтиха: „Слава Богу, аж Сократ той спас мене від лиха...“

За сусідом вийшла й жінка і мовби нічого, приязно до мужа мовить: „З телятка малого —“

„Буде — як бачу — потіха, бо до їди скорее...“

Щось пожовк, чоловіче, — чи може щось хорить?...“

Сусід моргнув на Данила та й до жінки каже: „Що це мені догодила та моя злість вража...“

„Бо то в мене язик клятий, що мусить крутитися, але вибач, я вже більше не буду сваритись...“

Я не втерпів, розсміявся, за мною Данило, за ним сусід, за сусідом сусідка — аж мило.

От, яких то штук учусь я, ходячи по світі, трохи і сварливій жінці часом потерпіти.

Як потерпиш, буде добре і жінка зміниться й оглянешся — до тебе сама придобриється.

І я так, — як хто зо мною сварку схоче мати, набере в рот водиці.

Іван Сорокати.

Присилайте довг за календарі!

8)

Повість з лемківського життя.

Вийшли на гору, відкіля видно було угорську
границю. Брат їмості, професор гімназії з Перемишля,

(Далі буде).

Дирекція РСУК.

Василь Качмарський.

Над долишнім Вислоком

Нелегко сказати, коли село Бонарівка заложене, зглядно в яким часі або точно в котрому році повстала ця оселя. Причиною того — брак історичних даних. Те, що в парохіяльній хроніці вписане, це тільки здогади, оперті на актах парохії. За початок заложення Бонарівки, муситься прийняти менше-більше певне те, що після давнього передання записаного місцевим парохом о. Іваном Котовичем в місцевій хроніці поміщений 1439 рік треба вважати, як рік заложення села Бонарівки.

На жаль вище згаданий даті т. є рокові 1439 суперечить інша дата, а саме 1460 р. під якою вписано, що боярин і староста руської землі **Михайло Рох Бонар** богатир землі та лісів в околиці Коросна, видав розказ або позволення чотирьом селянам: **Качмарському, Голодинському, Голєєві та Лискові** поселитися в своїх лісах. Вони, розглядаючись за джерелом сталого вдержання, поступенно корчували низини й місця придатніші до управи рілі здовж потоку так, що доперва око-ко 1550 р. кілька, або кільканацять хат, або загород з викорчуваними полями можна було осадю назвати. Чи поселенці Бонарівки були (Русинами) Українцями в 14 і 15 століттях, це стверджує історик Зубрицький в своїй праці: „Границе мієндзи рускім а полскім народом в Галиції“. Він говорить, що цю сторону, в якій теперішнє село Бонарівка, в 14 і 15 столітті Поляки вважали за руську землю. Польський король Казимир Великий, занявши Галичину, застав уже тут Русинів, які нерозривним пасмом тягнулись аж під містечка: Бжостек і Чудець. Можливість цього стверджує усне передання, що в недалеім селі Воля Ясеницька донедавна мав бути іще дзвін з давньої церкви, який тамошні мешканці мали у великій пошані та дзвонили ним лише на велике свято. Це село сьогодні польське. В селі Гачів (Гачув) теж польським, показують місце, де стояла церква.

Історик Д-р Шараневич, щодо перших жителів Бонарівки, як також других сіл відмежованих від матірнього пня — є тої думки, що ті оселі мають свій початок від взятих у неволю козаків, яких тут осаджено в 17 століттю т. є часі, в яким ті околиці навістив страшний помір — зараза. Свій здогад опирає Д-р Шараневич на памятках в звичаях, народніх піснях почасти в ноші і українських назвиськах. Ті два твердження, що тут першими жителями (автохтони) були українці (русини) та, що тут поселилися козаки в 16 ст., легко погодити в той спосіб, що на місце в 16 ст. вимерших на помір жителів — полонені козаки прилучаються до мешканців в цих околицях, яких помір більше пощадив.

Знов у Коросні, коло лави, де сьогодні площа святого Духа, самі міщани говорять, що тут колись стояла греко-католическа церква святого Духа. У Коросні є багато українців гр.-кат. урядовців, робітників і слуг, але на жаль не мають своєї святині, ані Т-ва й хати власної, де вони могли би сходитися.

Про початки села Бонарівки, після усного передання, старі люди оповідають, що село заложив якийсь український багатий пан, званий Боднар, який тут у своїй лісі спровадив чотирьох хлопів Качмарського, Голодинського, Голєя та Лиска, він казав їм корчувати ліси і ту їм позволив поселитися. Від того пана мала повстати й назва села. Даді знову кажуть, що назва пішла від майстра-боднаря, але це менше правдоподібно. У селі міг бути боднар, бо й сьогодні є родина Боднарчиків (Беднарчики), що мешкають біля двора Гуті (ті, що біля церкви міщани і ті перші трудяться боднарством

і колодійством, а ті другі гонтярством і лісовими роботами).

Старі люди називали село Боднарівка, а тепер зовуть так, як звучить урядова назва, Бонарівка. З того виходить, що перший власник називався Бонар і від його пішла Бонарівка. Згадує ще хроніка, що полонені козаки змішалися тут в нашій околиці з автохтонами і тут поселилися. Це потверджують назвиська і сама вдача як приміром у Бонарівці Лиски, одних зовуть до нині козаки, а других форнали, як одні так і другі це правдива козацька вдача.

У Ванівці живуть Левчаки, Чарноші, Вороняки та інші мешканці села. Крім вище згаданих назвиськ мешкали ще в Бонарівці такі роди (та які нині зовсім вимерли) як: Ковалики, Шевчики, Помаглі, Дідоші, Пукальки, Квичі, Щемки, Петрусяки, Сагани, Дуляки, Малешики, Грибики, Когуті і Шпаки, Нерпії, Павучихи, Черепи, Ногаї, Гаврани і Гандзяки. Найбільше в селі Качмарських, Голєїв, Лисків і Голодинських. Відтак Совтисіків, Добрянських і Глушкевичів (ті два роди походять як потомки давніх священників з тих часів, як ще духовники не були так високо образовані і ті два парохі поженили своїх синів з доньками місцевих селян і тут їх поселили), далше Шовтиси (Совтис), Беднарчики, Опарівські, Буці, Левки, Кушнірі (Кусснір), Яноші, Яроші, Станьчаки, Падохи, Хомяки, Сеньковичі, Шуплати, Завойські, Мамчаки, Фатіяки, Цюрчаки (Цури), Жилики, Пітули, Худоби, Пащаки, Осолінські, Ланяки, Чорноріцькі і Сосновські.

Поміж ріками Сяном та Вислоком позістали острівці з українським населенням, яке живе в більшості в гористих, недоступних місцевостях. Серед таких островів (оаза) знаходиться наше село Бонарівка, більше-менше в простій лінії на захід від Перемишля около 12 миль, а на захід від Сяну близько 6 (шість) миль, то є на лінії Ряшів—Стрижів—Коросно. З Бонарівкою від полудня сусідують українські села Коростенка й Ванівка, а з інших сторін польські оселі: Жизнів, Годова, Бережники й Висока. Саме село Бонарівка окружене зі всіх сторін горами і не має доброї комунікації через гори з сусідніми селами. За те поміж гори має одну вулицю, а нею рівний, добрий гостинець на схід, до села Жизнова до пов. шляху Стрижів—Березів.

Передання мало згадує про розвиток Бонарівки в початках, але всеж такі старі люди оповідали, що тут, де є двір, була шопа (барак) і тут у лісі приїздили руські пани на лови; вони по ловах у шатрі робили бенкет. Тоді були великі ліси та звірин було багато. На це вказують назви потоків, як: Вовче, Сухе, Страмбівка, Плоске і т. д. Перші поселенці стали корчувати ліси, згодом почалося їх прибільшувати; тому вони стали будувати свої хати здовж сільської річки, яка випливає в західній частині села та плине гарною долиною на схід. Старі люди догадуються, що тих господарств було 38 до 40, як основано першу парохію, бо двір має г. д. 1, а церков і приходство 40.

(Далі буде).

Вчимося легко постійно ошачувати
при допомозі премійної вкляпкової книжечки

Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20,

за яку складаючи щомісячну вкладку від 5 — 100 злот., можна по році крім звичайних відсотків одержати ще й премію за ошаченість 25 до 100 злот.

Юліян Тарнович.

У ремісника золота рука ¹⁰⁾

Степанко йшов і крізь гамір вуличного життя ловив відгомін дзенкання залізного молотка на сталевім клепалі. Він принаглов свої кроки та скупчено вважав, щоб не згубити вітряної нитки, що вела його до ковальської робітні. Але тяжке авто, що чорною горою вгналося з бічної вулиці, заглушило тонке дзенкання ковалевих молотків. Та, хоч це авто вже давно зчезнуло за високими каменищами, Степанко загубив стежку до кузні; чомусь умовкнули легкі перлики й не вдарили рівно на ковало. Тільки в ухах брентів ще не так давній гомін... Хлопчина не давав за програму; сміх його збирав — таке це все в місті однаково нещире... А така легка рада — запитати першого з ряду стрічного... запитати!... Хибі він укаже, де кузня?! Тільки раменами скрутить і під носом собачкою воркне... Якби йому питанням кривду чинити... Це не в селі, що кожна дитина знає, де Мітрова хижа, де Панько гугнавий, або Теклина обороа...

Впрочім, хто зна, чи не краще було... Але дзенкання знову відозвалося та за пару хвилин Степанко вже найшов свої мрії. У куті подвіря стояла камінна шопа з широкими ворітками, наростіж відчиненими. Тут ковалі в кузні. Вогонь лише червоними язиками біле залізо. Сміливо звійшов Степан у подвіря та скинув шапку з голови, щоб підійти з християнським привітом до працюючих ковалів.

— Дай Боже щастя! — сказав Степан на порозі кузні. — Прийміть мене до роботи. Я буду пильно працювати... напрошував себе відважний хлопчина.

— А потрапиш розярити ватру й тепле залізо подати в кліщах? Робив ти вже таке?

— Навчуся. Я ще того не робив, але я вже бачив, як у нас цигани гріють лемеші.

— А як гріють? У корчах, чи під кухнею?

— Не під кухнею, лем на ватрі, що з міха вогонь бухає.

— З міха? Такого, що на бульбу? — сміялися з пояснення Степанкового всі робітники в кузні.

— А вмієш залізо піднести зо землі?

— Або то велика штука? Але штабу сам не здохну, бо сотнарева вага завелика на мої сили. За те колесо з обручем подержу на клепалі.

— А гроші маєш за науку й дозволення від свого батька?

— Не маю батька. Не вернулися з війни. А мої мама далеко в горах.

— То ти з гір? А з яких гір? Чи далеких?

— З під Яворини, що то над рікою Попрадом...

— Ага, ага! Знаю ті гори, бо там стояв наш фронт, як москалі виперли нас з Поділля і там нас пригвоздили. І ваших людей знаю, що люблять голодного вояка накармити. Чесні ваші люди... Але, як тебе кличуть, хлопче?

— Я Степан. І я вже давно в місті; тільки не відразу найшов я стежку до вас. Я працював з моїм майстром, Михайлом Савкою при будові камениці. Коли ж будова вже скінчилася, а майстра повезли... ані не знаю, де повезли... таке несподіване нещастя впало на нього... На рівній стежці ногу собі в коліні скрятав... А такий, як рідний тато.

— А говориш ти, Степане правду?

— Я завжди правду кажу. У нас ніхто не бреше, бо неправда все наверх вийде.

— А так, так! Брехня половину міста облетить, заки правда вибеться наверх. Отже добре; кажеж, що хочеш вчитися ковальства. Ковальство не легка річ, нераз попечеш собі пальці — пояснював найстарший віком коваль.

— То ся загоять. Я того не боюся, лем хочу навчитися конечно. То дуже гарна праця.

— А фартух маєш, щоб споднята з тебе не прогоріли? — зажартував один учень.

— А во, і ти не маєш, а твої ногавки не загоріли... — відтясся Степанко.

— А коня не боїшся? Як його приженуть підкуваги?

— Я нераз пас коні на толоці, або на пасіках у лісі. Не боюся коня. бо кінь найкращий приятель доброго газди. Але коня не треба наровити, то він не бул кусати, ані копати.

— А де ж твої манатки? Чи все пропив?

— Я зроду не знаю, яка там зорілка. У нас дома ніхто не пнячить. Вода є на те, щоб спрагу гасити. А де зорілками морочити собі здорову голову. А якби я зайшов з гір — тах далеко — якщо в мене була би ляна голова? ...

— Гаразд, гаразд, хлопче — хвалив старий коваль. — Будеш вогонь роздувати й лад держати в кузні. Бери за цю ручку та рівно тягни, щоб вогонь не розсіяти по цілій ватрі.

Степанко допняв свого. Він уже буде вчитися ковалювати. — Ех, чому він від першого дня не натрапив на своє щастя?... Тільки мусів збавити половину літа на роботі при будові. Але за те розуму дещо набрався від свого попереднього майстра. І місто згрубша пізнав. Сьогодні не зайде вже селюшок у невідомі вулиці, щоб колувати й людей напрошувати — де йому повернутися.

Ковалі ковали залізний віз. Павло — так звався підручний помішник майстра, звивав у колесо залізні обручі — ряфи на колеса; середньої ваги молотком нагинаючи крису обручів, щоб набити на деревляне коло залізні окови. — Не велика то штука до червоного нагріти залізний обруч і так його навлечи на деревляне колесо... Але так оковане коло не буде дзгонити як дзвін. І багра спаляться. Або ще сприхи повбиваються в голову кола так, що мазь і смаровило буде витікати крізь щілини та бутри хіба солом'яним підкладом треба вгнати в голову кола...

Майстер, Василь Блакитко не любив такої роботи. Від його кожна річ вироблена краще, як з фабрики. Зате й робота не виходила з його кузні. Усі підміські села знали про Василеву кузню. Господарі здалека приїздили до нього робити й направляти плуги, залізні борони, сівалки, керати, машини до молочення, та ковати вози.

— Привозили деякі люди старі тарадаї, але Василь так їх перековав, переладив, що газда забувався й не пізнавав свого нового воза. А плуг, що вийшов злід Василевого молотка, міг самий в доброму ґрунті ходити; тільки його легко вести за чепигу. Борінку з п'ятьома бидами таку вмів вигоридити коваль, що ні одної грудки не помине та кожне зеренце земляною мучкою пригорне... Бо Василь мав не тільки добрі руки, але й здорове око, прикладню міру та сам за своїх молодих років ходив за плугом і з плуга їв чорний хліб. На добрі руки натрапив Степанко.

(Далі буде).

Господарська сторінка.

ДАЯК ЛЕМ БУДЕ.

По несприятливій тогорічній зимі прийшла, нарешті і в наші Карпати весна, і тому, як рік-річно: „всякое древо цвіти пускає і трава з землі прозябає“. Аякже. Наша земська куля у своїй щорічній мандрівці довкола нашого сонечка, присунула свої „крижі“ ближче тогож нашого сонечка й тому під його впливом оживає, з зимового сну, наша земля, та на ній радіє „всякое диханіє“. Радіє старий і молодий, простиий і горбатий, багатий і бідак. Егеж, і цей, хоч йому не рідко кишки марша грають, часами пригріє свої „кріжбанги“ до сонечка і вже не так часто буде потребувати „зимової помічі“, бо хочби йому шлунок співав „псіню Гандія“, хочби йому вітер свистав діра-ми то всеж таки що весна — то весна.

Зрештою скоро надлетить літо і Господь милосерний, як щорічно, змилюється, тай, поза нашими господарськими, по горах, по лісах, зародить лісівочок, ягід, голубинок, малин, білячків і яфірок і тоді го-го-го! Даяк воно „лем“ буде.

Мочення насіння перед висівом. Деякі городники практикують такий спосіб, що всі городові насіння мочать перед висівом у літній воді. Але це не кінцеве тому, що городовини легко сходять і кильчать. За те добре є мочити літньою водою насіння гороху, фасолі, кукурузи, огірків, гарбузів і бобу.

Управа лук. Ще раз повторюємо, що сіножати та луки треба конечно перед закінченням весняних робіт зборювати, висушити, вивалкувати, розкинути кретовиння, повести та підсіяти мішанкою трав і солодких зел.

Овочеві дерева. У саді треба зробити якнайбільший лад. Здерти з усіх дерев мох і надлуплену кору та все сміття спалити в безпешному місці, щоб вогонь не знищив господарського майна. Хорі дерева найкраще викинути з саду та на їх місце засадити молоді здорові щепи, набуті у відомій та чесно веденій шкілці овочевих дерев. Під жадним оглядом не купувати ніколи овочевих дерев на торгах від сумнівних продавців, бо вони переважно продають найгіршого гатунку деревця — дички та щонайгірше хорі — заражені щепи. Найрадше заложити в кожному селі кооперативну шкілку овочевих дерев і насіння спровадити через Кружок „Сільського Господаря“; де такого нема, тоді набувати всі господарські насіння за вказівками Централі „Сільського Господаря“ у Львові.

Перша зелена паша. Виводити домашню тварину на першу зелену пашу треба дуже обережно. Корови, телята, коні, що продовж цілої зими кормилися сухою пашою, до того скупими порціями, можуть похорітися через нагле обильне кормлення зелениною.

Яка користь з сої. Вже від кільканацяти літ знана в нас стручкова рослина соя, але вона в нас не поширилася, бо наші селяни не знайшли відповідного її примінення в своїм господарстві. А тимчасом в інших краях

соя стала цінним продуктом, що надається до дешево відживи широких мас. У Німеччині, де є постійна недовстача споживчих продуктів, звернули на сою особливу увагу. Німці беруть рільнічі продукти головню з балканських країв: Болгарії, Греції та Югославі, даючи в заміну цим країнам свої промислові вироби (машини хемічні вироби, тканини). Згадані продуценти пристосовують свою рільничу продукцію до потреб Німеччини. Тому Болгарія управляє тепер у великих кількостях сою. Ще в 1933 р. сою управляли в Болгарії на простор нецілих 5 гектарів. В 1935 р. управа сої зайняла вже 11 тис. гектарів. Всю сою купують в цілости німці, замість манджурської, яку мусіли здалека спроваджувати. Управу цього дешевого, а незвичайно відживного продукту варто би поширити і в нас.

О

ЯК ВИБРАТИ ДОБРУ КОСУ.

Кожний господар знає, що добра коса — це половина роботи в часі сінокосів і жнив. Тому теж добрий газда вже заздалегіть дбає, щоб купити собі добру косу. При купні коси треба зважати, до чого купуємо косу; чи до трави, чи до збіжжя. До трави надається легка коса, а до кошення збіжжя треба тяжчої. Різні є способи розпізнавання якості та доброти кіс. Найважливіше, щоб коса була виконана з найкращої сталі. Це пізнати, коли при виборі нагнемо косу, опираючи її кінець на землю та надавлюємо за ручку; добра коса випрямиться до рівної лінії. Дзенкання косою об камінь указує, чи коса не є трісна на та з якої сталі викута. Хто не знає сам вибрати собі коси, хай просить свого сусіда, бо велика заморока збивати вершки траз і збіжжя залізним праником. За добру косу не жаль добре заплатити.

О

Практичні поради. Підшви обуви сильніші як що заваримо у великому горшку на огні трохи льняного олію і гарячим помастимо їх кілька разів. — Засохлу шкіру росимо мягкою, якщо її будемо мастити теплим льняним олієм та салом (олію 1/8 літри, сала 1/8 к.). — Плями від кави, молока, какао перемо в зимній воді без мила. — Щітки рижові до замітання служать довше, якщо натягнемо на них стару панчоху (без стопи), звяжемо її при держалі, а долиною перешиемо грубою ниткою. — Щітки рижові до шурування треба заварити перед першим ужитком у воді. — Кам'яні горшки і ринки не лускають, якщо натremo дно зверху перед варивом цибулею.

О

Для пасічників. „Український Пасічник“ ч. 4. пише, що в травні (маю) треба сподіватися приморозків. Назагал рік заповідається добрий для пасічників. Треба лише вміти приготувати бжолі до пожитку та мати силу в пнях на маєвий пожиток. На медовім ринку нема меду і ціни тримаються високо. Кожна з наших пасічничих кооператив купує меду в довільній кількості. Воску теж нема і його ціна вже підскочила. Віск продавати своїм кооперативам.

О

ПОЗИЧКА ПРОТИЛЕТУНСЬКОЇ ОБОРОНИ.

На підставі оголошення міністра скарбу відкрили в цілій Польщі субскрипцію (підписку) 5% позички і 3% бонів протилетунської оборони. Цю позичку можна підписувати у всіх поштових урядах і банках, зокрема ж у Земельному Гіпотечному Банкові, Львів, Словацького 14.

— Поляки в Канаді зложили 4 тисячі доларів на ФОН.

О

Уживайте лише

знаменитої цикорії „Луна“, здорової підцикорії „Пражінь“, солодової кави „ЛУНА“

виробів української кооперативної фабрики „Суспільний Цромисл“ — Львів, Жовківська 188.

Телефон 242-97.

Лукаві душі

На колінах від свого порогу смикайтеся дарівські пияки до вашої церкви, щоб змазати з себе цю страшну ганьбу!

— Егеж, „обудиш“ його, як він по кількох тижнях тої хворости, з браку засобів, в повному розгарі життя, передвчасно, „вилікувався на віки вічні“.

На тім ще „доля“ Агафійної родини, у пащі льва, шакалів лукавих, далеко не завершилося.

— „Ох, гади, гадюки, чи напились ви людської крові, чи ні? — рвалося Агафійне серце з болю, як повінувала лукавих людей шакалів з життям.

І з того великого неописаного душевного болю вривалося у чорну хвилину з її зболілого серця страшне прокляття і полетіло у напрямі тих лукавих людей шакалів.

І знову буденні дні потяглися, як звичайно.

Зате ціле фабричне життя стала окутувати чорна дрімота і воно почало поплатити в отупіння. Члени перестали цікавитися фабричними ділами і ходити на збори. Люди, які попали з Яцьову „кошару“ в багатьох народних справах дали явний доказ збайдужіння. Кацапія і юловія стали підносити свої гадючі голови, словом отупіння стало так опановувати людей і ціле фабричне життя, що аж Гевуз у своїх нетрях став рагостатися з утіхи.

Агафія мусіла заслонити лице, щоб не бачити того виходу отупіння. Але, що діялося у її серці, це тільки вона сама знала.

Одне зовсім певне, що, якби дехто поставив перед нею її найбільших ворогів і одного внутрішнього, та сказав: маєш вісну руку — хай „вага“ важить „вагу“, тоді вона вже зналаби, від котрого кінця мірити міру мірою. Та покищо від того часу як ті лукаві душі дали доказ свого лукавства, вона там, де дієть ті, що люблять на братові шкіру а не душу, веслувати вже не буде.

Гейзир.

В теперішніх непевних часах найкращим святочним побажанням буде поліса життєвої безпеки єдиного українського Товариства взаємних обезпечень на життя

„Карпатія“

Львів, Ринок ч. 38.

ТЕЛ. 258-43, 258-92.

ПИШІТЬ ЗА ІНФОРМАЦІЯМИ!

Польська преса пише: „Не боїмося справедливої війни, — каже хлоп Слип з Новосілець до одного з польських генералів. Справедлива війна за польські землі навіть придалася би. Згине в ній мільон наших „хлопаків, але це ніщо — баби нових уродять“.

Проти РОЖИЦІ безріг
щепити треба безроги тільки
СИРОВИЦЕЮ І ЩЕПЛЕННЯМ

„СЕРОВАК“

інформації на бажання.

„СЕРОВАК“ — С-ка з обм. пор.

Львів, Падаревського ч. 5.

Тел. 201-07

Дайте в руки своїх наймолодших 2.— зл. річно
в Америці-Канаді 1 долар річно

„ДЗВІНОЧОК“

часопис для українських дітей

1.20 зл. піврічно.

В кожному числі оповідання про славу
минувшину, цікаві діточі казки, сценки,
загадки, ребуси й т. п.

— На Поморю „роззухвалене“ німців росте. В Хойниці викрикував німець Б. Яновський „Гейль Гітлер“, за що покарали його 6 міс. тюрмою й 10 зол. карі. Багато німців засуджено на 8 міс. або 1 річну тюрму за поширювання неправдивих вісток.

— Гітлер, хоч йому недавно минуло вже 50 років життя, почав учитися поанглійськи.

— „50-ліття Гітлера“ під таким наголовком пише „Слово Народове“, що „найбільші вороги Гітлера тріюмфують. Так довго жиди монтували протигітлерівський фронт у світі! Щойно треба було забору Чехії та Словаччини, треба було загроження Польщі й небезпеки німецької гегемонії в Європі, щоб повстав великий фронт держав, різних спільними зусиллями боронити свободи Європи. Зрада етнографічної засади Гітлером вийшла в користь жидівству. Воно теж найсильніше попишає до війни з вірою, що погром гітлеризму поліпшить долю жидів у Європі. У 50-ліття Гітлера стоїть Європа під зброєю, тріюмфує жидівство й більшовизм, що чекає на війну, як на своє жниво, а Німеччина окружена ворогами, тягне за собою дезорієнтовану й щораз гірше кермовану Італію. Ось барвне тло для барвної картини ювілейного свята в Берліні.“

З Ваших ощадностевих вкладів зросте добробут

рідного загалу, коли будете льокувати

у ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ

у Львові, вул. Словацького ч. 14.

(Філія Банку: Станіславів, Собіського 11).

...тако
найліпше крутити

КАЛИНА

Наш Лемко

L W Ó W
ul. Żółkiewska 36.
P.T.Centr. Wasyljański
Archiw

Rok VI.
Рік VI.

N A S Z

Л Е М К О

Nr. 10 (130)
Ч. 10 (130)

Lwów, 15. maja 1939.
Львів, 15. травня 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двотижневик.

ЦІНА ЧИСЛА 15 гр. — Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1 зол.

ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Перемиський Єпископ - Помічник Кир Григорій Лакота в оточенні Священників короснянського деканату, в часі візитації парохії Бонарівка, коло Стрижева. Доколя мали шкільні діти, що приступали перший раз до Святого Причастія.

Садівничо - городничий курс і плекання квітів у Бонарівці, коло Стрижева, з учасницями, які з великою пильністю прикладалися до науки.

Грізні хмари

Величезне заінтересування світа викликала промова Гітлера через радіо в дні 28. IV. ц. р. Гітлер обговорив різні справи щодо Франції, Англії, згадав про Карпатську Україну. — Німеччина сказав Гітлер далі — визнала за Польщею право доступу до моря, бо це Польщі належить. Але на тій же підставі Німеччина має право доступу до Сх. Прус. Тому Німці домогались екстериторіяльної автостради та залізничної лінії; домогались теж згоди на прилучення Данціга до Райху. Хотіли, щоб Польща разом з Німеччиною дала гарантії Словаччині. За те Німці готові були узнати господарські права Польщі; заключити пакт неагресії на 25 літ і заявити, що не мають більше ніяких претенсій до Польщі. Однак Польща на це не погодилася. Нові договори Польщі (зн. з Англією) не дадуться погодити з польсько-німецьким пактом з 1934. і тому Німеччина виповідає цей пакт.

Гітлер говорив ще про свої домагання до колюній та інші справи. Йому дав відповідь теж через радіо міністр закордонних справ Польщі, полковник Бек. Промова міністра Бека відбилася дуже широким відгомном у світовій пресі. Похвальні голоси про неї в пресі держав, з якими Польща в близьких взаєминах, самозрозумілі. Цікаве, що дуже стримано поста-

вилася до тієї промови мадярська преса, яка поза змістом не подала майже ніяких коментарів. Промова полковника Йосифа Бека була рішуча та поміркована до того нетерпеливо вичікувана не тільки в Польщі, але є від часу останньої промови Гітлера найважливішою політичною промовою в європейському масштабі. Ця промова мабуть увійде колись до підручників для дипломатичних шкіл як зразок: Як повинен промовляти, в відповідь на вимоги чи погрози сильнішої держави представник держави слабшої, та проте не схильної на уступки в справах засадничої ваги. Є в цій промові не тільки реторична, але й — частинно — мериторична поміркованість речника матеріально слабшої сторони в спорі — але на тлі цієї поміркованості тим вимовніше звучить засадниче: „Не знаємо миру за кожну ціну! Не дамо себе відіхнути від Балтики!“ Основний тон промови звучить наче Лютрове: „На цьому стою й інакше не можу“!

НЕГАЙНО замовте собі дуже цінну книжку о. Івана Бугери під наголовком: „ЗВИЧАІ ТА ВІРУВАННЯ ЛЕМКІВЩИНИ“, Бібліотеки Лемківщини, ч. 15, стор. 40, ціна 1 зл. за 1 прим. У кожній українській хаті й читальні повинні знаходитися ця цікава та повчаюча книжка. Замовлення разом з грішми висилати розрах. переказом на адресу: „Наш Лемко“, Львів, Новий Світ 22.

Іван Франко

Я ВВЕСЬ ВІК, УВЕСЬ ТРУД ТОБІ ДАВ...

Напевно не знайти нам на них, як довгі та широкі українські землі, сьогодні аж такої занедбаної закутини, де ніхто нічого не знав би та бодай не чув про — Івана Франка.

А вже щоразто менше таких місцевостей, де річно в місяці травні не вишановувано би пам'яті Франка окремими святами — поминками.

І багато-багато промов гомонить тоді на таких поминках; промов, що звеличують Франка, як найкращого сина української землі, як найгарячішого українського патріота, найбільшого вченого, поета, письменника, політичного і громадянського діяча, як пророка-генія, та українського Мойсея, що ціле своє життя вів над усе полюблений ним свій нарід до „обіцяної землі“.

Також і всі українські часописи переповнені тоді описами життя й діяльності І. Франка, чим причиняються до поглиблення пошани для заслуг і невимірної пам'яті тієї великої людини.

Син коваля в селі Нагуєвичі, Дрогобицького повіту; син — можна сказати — тієї найбіднішої та найменше впливової селянської верстви, а чейже винесений цілим народом на сам вершок слави і поваги!

Як воно так сталося? Багацько тут можна писати... Але з огляду на мале місце підкреслимо тільки один найважливіший момент у Франковім життю. Момент упертої, безперервної праці, що по нашій думці найбільше причинилася до розголосу Франкового імені.

Обдарений Богом великанським таланом, Франко не закопав, не змарнував його, але здобув завдяки родичам найвищу освіту, ще поширив його і поглибив. Бачив, що його найближчим сусідам, товаришам, рідним родичам ніщо ніколи не приходило за дармо і що кожний найменший їх здобуток вони мусіли окупляти непомірно важкою працею. Зрозумів, що ніхто ніколи нікому в життю не допоможе, як він сам собі не може. Ніхто теж не двигне українського народу з упадку, тільки зробить це сам нарід за зазивом і вказівками своїх розумних, освічених, щирх і незрадливих провідників.

Але якже ж багато зусиль на це треба було і переважної, самовідреченої праці! Однак Франко цим не зневірився; він ще в заранні своїх літ виписав на своєму життєвому шляху клич: „Працювати, працювати і в праці сконати!“ Бо варта тільки „в праці і для праці жить“.

Отому своєму кличеві Франко був вірний ціле своє життя й тому праця його була така многогранна та мала такі великанські розміри. Своїм вогненно-віщим словом будив він оспалих, запрягав до праці обайдужних, загривав зневірених, а всіх разом вів уперто щоразто ближче до найвищої національної мети. Як отой каменярь мостив шлях до кращого завтра та не зневірювався, коли подав під тягарем праці, не нарікав на скалічені нераз свої руки й стопи, не падав духом, коли стрічав невдачі, а замість признань кличів й каміння... Цю силу та витривалість давала йому незломна віра в українську національну ідею, якою він „і страдав, і горів, і яснів“ та для якої готовий був понести всі жертви, до життя включно.

На його творах, тобто на його праці виховалися два останні покоління цілого українського народу й вони здавали й здають важкі історично-національні іспити з неменшою як його посвятою та згідно з його заповітом.

Греко-католицька церква в Ясині на Підкарпатті.

Культурна установа

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЗА РІК 1938/39.

Дня 30. IV. 1939 зложено звіт з діяльності Музею тов. „Лемківщина“ за рік 1938/39. Товариство веде Музей дев'ятий рік (1931—1939) і за цей час прибиравало поважну вже збірку цінних експонатів у таких відділах:

1. Книгозбірня	647 чисел, в тім приріст 54 чис.
2. Загальна збірка	401 „ „ „ 39 „
3. Ікони	164 „ „ „ — „
4. Архів. документи	2820 „ „ „ 37 „
5. Архів У. Н. Р.	232 „ „ „ 22 „
6. Нумізматики	439 „ „ „ 29 „
7. Медалі	46 „ „ „ 7 „
8. Вишивки	314 „ „ „ 39 „
9. Тканини	139 „ „ „ 2 „
10. Писанки	190 „ „ „ 50 „
11. Українські банкноти	48 „ „ „ — „
12. Світлини	309 „ „ „ 44 „
13. Картки	86 „ „ „ 36 „
14. Дуплікати:	
Українські банкноти	190 „ „ „ — „
15. Банкноти різні	1000 „ „ „ — „
16. Нумізматики дупл.	1000 „ „ „ — „

Експонатів 8047, чис. в тім приріст 359 чис.

Товариство має 23 членів, дослідило 102 сіл, згадок у пресі було 75, відвідин 739, письм 383. Дохід касовий 444.16 зл. і 2 ам. дол. Стан каси 244.22 зл. і 2 ам. дол.

У діловому році 1938/39. присвячено багато часу на консервацію експонатів у слідуючих відділах: іконографік, тканин, писанок і армольогії. Професорові Ів. Филипчаків визичено 354 актів до наукової праці п. н.: „Шкільництво на Лемківщині“ (матеріал звернено). Із збірок музею визначено на „Виставу Етнографічну Лемківщини“ 109 експонатів, в тім 3 збірники вишивок, писанок і світлин. Крім цього Управа Музею на цю виставу 74 експ. з Межибріддя і 10 з Лупкова і Риманова. Всі експонати звернено в порядку.

Наш музей відвідали д-р Яр. Пастернак і м-р Р. Гарасимчук з Н. Т. Ш. і разом з головою проф. Л. Гецом відбули дослідно-наукову подорож до старих мурів на Мимоню (археологія) і до Риманова (етнографія).

Товариство одержує даром видання: Українського Наукового Інституту в Варшаві, Рочник Волицький, Наш Лемко, Неділю, Життя і Знання і Наша Батьківщина. Склад нового Виділу вибрано на рік 1939/40: Проф. Гец Лев — голова, проф. Добрянська Ір. — місто голова, о. проф. Венгринович С. — секретар, проф. Флюнт Ів. — скарбник, м-р Бажалук В. — господар, м-р Кліш Вол. — бібліотекар та другі.

НОВИНКИ

3 попереднім нашим числом вислали ми розрахункові перекази на те, щоб наші Читачі вислали за леглість за передплату, або за книжки й календар на 1939 р. Хто має чисту совість і нічого нам не винен ані за часопис, ані за книжки, хай дасть переказ своєму сусідові або приятелеві, щоб і він стався передплатником „Нашого Лемка“. Зважає всіх, що їм лежить на серці розвиток єдиного для Лемківщини часопису „Наш Лемко“ просить добровільно слати датки на пресфонд. Тепер найтяжчі часи для нашого часопису. Піддержіть його не тільки морально, але теж матеріяльно. Зокрема ж не забувайте точно писати про все, що діється у ваших селах.

Православний митрополит Діонізій зарядив, що православні парохії на Лемківщині, які дотепер входили у склад варшавської митроподичої консисторії, творитимуть окреме „Галицьке Благочиння“. Варшавській консисторії підлягатимуть і надалі безпосередньо тільки православні парохії у Львові і в Перемишлі. Галицьким благочинним призначено протоєрея Гр. Павлішина, що завідував досі духовною місією на Лемківщині.

Наше найважливіше завдання на землі — виконувати Божу Волю, навіть у найдрібніших річах, жити життям повним самовідречення, поборювати своє власне „я“ та підчиняти його під провід Божого Провідіння.

Обхід 3-го травня відбувся у Львові дуже торжественно при участі польських цивільних організацій та війська.

На позичку оборони. До 1. травня включно на терені львівського воєводства субскрибовано досі позичку на суму 14,806.000 зол. Висота субскрибованих квот у поодиноких повітах представляється ось як: Бібрка 280.000, Березів 59.000, Добромиль 66.000, Городок 61.000, Ярослав 252.000, Яворів 44.000, Кольбушова 36.000, Коросно 124.000, Ліско 142.000, Любачів 75.000, Ланьцут 141.000, Мостиска 69.000, Ніско 88.000, Перемишль 329.000, Переворск 205.000, Рава Руська 108.000, Рудки 84.000, Ряшів 358.000, Самбір 147.000, Сянік 169.000, Сокаль 144.000, Тарнобжег 151.000, Турка н. Стр. 57.000, Жовква 152.000, Львів-повіт 96.000, Львів-місто 9 мільонів. З загальної квоти 14.806.000 зол. субскрибованих у львівському воєд-стві на жидівське населення припадає 3,599.000 зол., на українське населення 156.400 зол., на німецьке 106.280 золотих.

Дешо з історії. Перше позволення сянїцьким жидам не тільки гнати горілку, але й нею шинкарувати, видав польський король Август III дня 19. серпня 1754 року. Отже майже три сторіччя пиячать люди в Сянїчинї, за те жиди неодну мошонку заповнили собі дука-тами й сталися панами на зліцитованих за пропиту го-рілку — землях.

.....7

Вчимося легко постійно ошаджувати
при допомозі премійної вкладкової книжечки

Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.,

за яку складаючи щомісячну вкладку від зол. 5— вгору, можна по році крім звичайних відсотків одержати ще й премію за ощадність 25 до 100 зол.

Грізна пожежа у рафінерії нафти. Грізна пожежа у рафінерії нафти у Маріямпільськiм Глинику коло Горлищ, що бухнула з комина внаслідок внутрішньої експлозії рафінерії. Вогонь погасила фабрична за-
лога.

Помер у Канаді Микола Малинчак, 34 літ. з Суровиці, повіт Сянїк, помер у Торонті, Онт. В. Й. П.

Щиру подяку складає Іван Сегін з Суровиці, коло Ядиськ нашим Братам за **океаном** за переслання їм передплати на „Дзвіночок“ і „Наш Лемко“. Велике їм і Редакціям Спасибіг за братню милу поміч і прислугу.

Безробітні переселяються на „креси“. Польська преса повідомляє, що продовж останнього півріччя 50 родин з містечок келецького воевідства переселилися на Волинь і до Східної Галичини. Переселенці осіли на ріллі, або занялися ремеслом.

Непідкупний — під таким наголовком написав Впр. о. Осип Годунько дуже гарне оповідання з лемківського життя, поміщене в часописі „Христос Наша Сила“, Львів, Японська 7., II. п.

В Польщі щораз то менше дітей. Польська преса пише, що життєвий динамізм польського народу слабне. Єзуїт кс. П. Турбак у своїм творі „На цвинтаріім шляху“ пише, що плідність поляків наближається до межі задеревіння („скостнення“). Це вже тривожний стан. В 1930 р. було 32.5 уродин на 1.000, до 7 роках 24.9. До здеревіння залишається ще 7 пунктів. Дійде до нього мабуть у 25-ліття відродження батьківщини. В містах уже в 1932-2 р. було 21 уродин на 1.000. А тепер? Найнижче число уродин в західних воевідствах, де є 90% поляків. Меншини зростають сильніше. Упадок числа уродин в Польщі найбільший зі всіх країв Європи, хоч число приросту все ще більше ніж деінде, але воно скорше меншає ніж в інших краях. Спосіб на це — виховання і пропаганда. Нарід має тимбільшу культуру, чим більше має людей з такими 3 центрами: власна родина з численними дітьми, власний дім, власний варстаті праці. Динамізм плідности важніший від динамізму зброєнь. Щож українці мають казати? Хіба бити у дзвін на тривогу, бо по містах майже не женяться з огляду на голодові платні і страшне безробіття, а по селах щораз то менше дітей.

Померли в Злучених Державах: Олекса Ковальчик з Устя Руського коло Горлиць помер 9. III. ц. р. в Олифант, Па; тамже померла Катерина Голод, родом з Квятоні; Анна Оліяр, жена Івана, з Морехова коло Сянока, померла 19. III. ц. р. у Нью-Бретайн, Ко. В. Й. П.

Судове повідомлення про припинення слідства в справі закиду вербування молоді на Лемківщині то „Карпатської Січі“ одержав Впр. о. Ів. Тетерка та Ю. Тарнович, з браку доказів вини. О. І. Тетерка, по висиленні з Команчі, одержав завідателство парохії в Баличі, коло Мостиськ.

Звернемо увагу! Дійшло до нашого відома, що деякі гляндрі шпиритаєю відгрозуються нашій Редакції та авторові фейлетону - оповідання під наголовком „Розчинна паску“ (гляди „Наш Лемко“ ч. 7 — великоднє з цього року), в цей спосіб, що так званим „полевим судом“ зробиють кінець з автором того оповідання. Пишемо цю завагу не тому, щоб ми справді боялися цих погроз, але на те, щоб кожний знав, що за злочин небезпечної погрози вільно кожній людині в обороні не тільки свого життя, але й майна, написати скаргу до Прокуратури належного Суду, яка найпевніше подбає про належну заплату, таким осібникам, що „бавляться“ в погрози. Славити Бога — ми живемо не в большевії.

Господарська сторінка.

Праця українських кооператив. При кінці 1938 р. належало до Ревізійного Союзу Українських Кооперативів дзв. тисячі 350 сільських кооперативів для закупу та збуту. В цих кооперативах активно працює понад 33 тисячі осіб з вибору на становища членів управ і Надзірних Рад. Крім того кооперативи затруднюють понад 3 тисячі крамарів та їх помічників. Великим недомаганням кооперативів є борговання.

Щеплення проти віспи. В цьому році, від половини травня до перших днів червня будуть лікарі щепити однорічні діти (роджені від 15-го лютого 1938 р. до 14. II. 1939 р.) та всі діти, що мають 7-ий рік (роджені в часі від 1-го січня до 31. грудня 1932 р.). За навмисне занедбання того обов'язку будуть карати 14 денним арештом, або карою до 200 злотих.

Пожар у Коросні. У короснянських закладах льняного промислу згорів дощенту цілий будинок чесальні льну, з 12 машинами, 7 моторами, 17 столами до чесанок і понад 400 кг. повісем. Шкода перевищає 120 тисяч злотих.

Ціни збіжжя. Дня 5 травня ц. р. платили за 100 кг.: пшениці 21.25—21.50 зл.; жито 15.50—16 зл.; ячмінь 18 зл.; овес 17.50 зл.; гречка 23 зл.; горох 28 до 31 зл.; вика 23—24.50 зл.; сім'я (лен) 58—59 зл.; конюшина (чиста 97%) 115—125 зл.; лубін 13—13.75 зл.

Добрий заробіток. До лічних живців уже приїждять панки з міст. Добра господарина знає, що прекрасно можна використати цю пору через доставку до живців вчасної городовини, молодих курят, квітів, бо панки летять на свіжі, ранньо виплекані лакоминки. У великій мірі можна цим способом прогнати з хижі час лихих доновинок.

Найбільший ворог наших засівів. Дуже нерозумно поступають такі господарі, що сіють у рілю нечисте збіжжя. Кожний з нас бачив, скільки клопоту з осотом, ріпаком, диким румянком, вилюбом, кропивою, та іншим хабазям і бур'янами, що присідають всевладно й так лихі засіви в наших горах. Це хабаззя треба обов'язково виполоти з поміж зерна. Найкраще на сільській раді призначити для всіх один день зільніший від інших робіт та ціле село поставити на лан до полення бур'янів.

Марнуються великі скарби. У ярах гірських рік і потоків лежать безужиточно великі брили доброго будівельного та дорогого каменя. Але в слітні дні по вуха треба заталабатися в болоті на сільських дорогах, щоб зйти до церкви, або до сусіда. Невжеж не знайдеться в кожному селі свідоміша людина, що скликала б усіх газдів, які мають коні та привезли на свою сільську дорогу твердого каміння, щоб засипати всі вибої та калюжі на дорозі?! Якби кожний бодай по дві-чотири брилки привіз у село з ріки, було б із чого вистелити рівні сухі хідники здовж і ширш кожного села. Чи дійсно люди в горах аж такі ліниві?... Без батога нічого?...

Чи маєте вже підручну книжку? Мають усі вже знаєте, що Т-во „Сільський Господар“ у Львові видає від січня ц. р. знаменито редагований та дуже цінний для кожного господаря часопис під наголовком „Сад і город“. Чи запросили ви вже того приятеля у вашу хату? Якщо ні, то ще сьогодні вишліть 2 зл. на передплату за „Сад і город“, Львів, Руська 20.

З лежаного нема хліба. — Добре, що вже спацькав весну й набродився за плугом, — каже сільський кавалер, помадою прилизуючи свій чуб, або залізком рисуючи кант на своїх портках, — час спочати. Але розумніший запитається: Правда весняні роботи скінчилися, одначе, де є наші успіхи, скільки шкілок ово-

чевих дерев у наших селах, скільки нових пасік, які полоси неужитків використали ми під сади й городи? Таке питання ставимо в першу чергу до всіх бувших курсантів Господарсько - Садівничої Школи в Милованні; дайте учні з Лемківщини відповідь, бо поіменно вас викличемо. Чого ви навчилися в Милованні, та що примінили ви на свій лемківський ґрунт? Чи може даром трущили ви хлібець у школі?! Це нас дуже всіх цікавить, зокрема Управа Школи в Милованні буде тішитися з вами вашими успіхами. Пишіть!

Забезпечення рілі на випадок дощів. Уже з річничого досвіду знає кожний газда, які шкоди робить наглий дощ на його полях. Тому завчасу треба прочистити рови в полі, викопати рівці на загонах і подбати про доїзд до рілі.

Признання нагороди. Кожному нашому передплатникові, що має заплачену передплату по кінець 1939 р. вишлемо даром п'ять книжок з „Бібліотеки Лемківщини“ за влучну відповідь на питання: 1) **Чи правдива пословиця — „Боже поможи, а ти небоже лежи“.**

2). **Що приносить людям війна?**

3). **Скільки користей можна мати з одного морга землі?**

Відповіді писати чорнилом, на одній сторінці паперу, виразно й коротко — звязко. Можна присилати відповідь тільки на одне питання, не конечно на всі три. Нагороджені відповіді видрукуємо на сторінках „Нашого Лемка“ й книжки вишлемо негайно по появі відповіді в друку.

Редакція.

Розбудовуєш рідний промисл

вживаючи М И Л А

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Облігації позички протилетунської оборони будуть приймати влади, уряди й державні підприємства як застав при конкурсах і як кавцію на забезпечення всякого рода умов і зачетів, виплачуваних на достави й урядові роботи, як також на забезпечення уділених державним скарбом кредитів акцизних, митних і перевозових. Вартість депозитову, заставну й кавційну облігацій 5-процентової позички устійнено на зл. 85 за 100 зл. номінальної вартости.

Не дозвольте дітям брати до уст траву! Діти дуже часто люблять брати до уст траву, солому й т. п. Є це дуже небезпечно, бо може спричинити різні недуги. Річ у тому, що на траві, соломі чи зерні живе невидний для голого ока грибок, званий „промінницею“, і саме він є дуже небезпечний для людей. Беручи до уст траву не можемо знати чи на тій траві нема того небезпечно-го грибка. Через малу ранку в устах або навіть через зіпсований зуб може той страшний грибок дістатись до крові. Мала ранка починає скоро завогнюватись. Якщо організм є відпорний кінчається тільки дуже болючим боляком. Але часто творяться також рани на бороді, устах, лиці. Ті рани є дуже болючі і полишають по собі близи. В деяких випадках цей небезпечний грибок може спричинити навіть смерть. Тому треба гостро заборонити дітям брати до уст траву, солому і т.д.

Сьогорічний травень є місяцем молитов за мир, до якого накликає Святий Отець Пій XII.

Всеволод Ярославич.

Москвофільство на Лемківщині

ЗАПОМОРОЧУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

Москвофільські провідники й діячі на Лемківщині старалися всіми силами затемнити, викривити й цілковито погасити національну свідомість українських Лемків. Одним з засобів до досягнення тої цілі було нарочне та свідоме фальшування значіння вживаних загалом на Лемківщині виразів: „Русь“, „Руснак“, „Русин“, „руський“. Та хоч Лемко не почував себе ніколи Москалем, та не утотожнював своєї народності з Москалями, впоювали йому москвофільські діячі таке розуміння вище наведених виразів, яє вповні відповідало би їхнім національно-політичним, московським стремлінням, та ідеології. Отже казали вони, що „Русь“, а „Руснак“, „Русин“; „руський“ — те саме, що „руський“, „російський“. На їх думку Лемки — то не якісь відрубні, національно самостійні Русини, себто — не дай Боже! — Українці але сини одної великої, спільної „русской“, себто московської батьківщини, члени одного, великого „русского“ (московського) народу

Москвофільські діячі, перекидаючи вирази „Русин“, „руський“ на „русскій“, та, надаючи їм невірне, фальшиве значіння з поняттям „Москалі“, „московський“, впровадили у національну свідомість та ідеологію деякої частини українських Лемків, яких вони бажали переробити на Москалів. Заразом українство та українську, національну ідеологію зображували вони, як напрям шкідливий і небезпечний для мнимої „русской“ національності Лемка. Що більше? Навіть до самих виразів: „Україна“, „Українець“, „український“, намагалися вони викликати у Лемка сильну неохоту, відчуженість і відразу.

Одначе мимо цього не можна твердити, щоб під впливом цієї руссофільської агітації всі Лемки були перед всесвітньою війною москвофілами. Навпаки!... Були між нашими Лемками і такі, що супереч ложним кличам і переконуванням москвофільських провідників — почували себе щирими Українцями, свою народність уважали українською, а себе самих членами й дітьми великого, українського народу, відрубного від Москалів, або т зв. «русскіх», чи Росіян. Тільки, що ця здорова, українська, національна ідеологія не була ще в часах перед війною між Лемками, як слід, поширена та вкорінена.

Цій недостатці повного, українського, національного свідомлення Лемків нема що й дивуватися, коли звернемо увагу на такі існуючі тоді на Лемківщині, а такі очевидні там явища й обставини:

Лемківщина вже від дуже давних часів була до-
меною (посістю) виключних впливів і тереном ви-
ключної діяльності самої лише, так світської, як особ-
ливо духовної, москвофільсько інтелігенції, якій до-
помагали теж русофіли, — емігранти (переселенці)
з Лемківщини в Америці, та багато грошево засобле-
ні емісарії (всланники) царської Росії.

Осередок українського національно - політичного відродження, який знайшов для себе постійне оперття у Східній Галичині, здобув спершу на Лемківщині тільки незначні та дуже слабенькі впливи. Наслідок цього відемного явища в розмірно короткому часі, а це від 1848-го року до першого десятка літ біжучого століття, станула на високому рівні української, на-

ціональної свідомості, та українського духово-культурного життя, тоді Лемківщина, полишивши під тим оглядом далеко поза нею.

Правда, не мале значіння для початкучого, так сказати б, зоріючого тоді українського, культурного, національного руху на Лемківщині мали дві філії „Просвіти“, сяниська та новосандецька та дві українські, шкільні гімназійні бурси, а ще одна в Сяноці, а друга в Новім Санчі, які творили сильну протипагу супроти русофільських бурс у тих самих місцевостях, та виховали цілий ряд інтелігентних Українців - Лемків, що понели опісля українську думку та українську національну свідомість у свої закутні на Лемківщині. Одначе мимо цього про якусь, на ширшу мету закроєну, освідомляючу українську акцію на Лемківщині не могло бути бесіди так довго, доки там провідники-русофіли, що то витворили між собою якісь свого роду дідичні, патріархальні відносини, та немов правом наслідства оставалися на своїх позиціях. Вони були не тільки під національним оглядом для українства крайно ворожі, але також, як це доказали недавно сучасні нам, віроісповідні події на Лемківщині і під релігійно - церковним оглядом шкідливі, а в найкращому сумнівні, хиткі та непевні.

Обставини під тим оглядом змінилися щойно з хвилиною, коли на місце старого, вимираючого вже покоління гр.-кат. священників - руссофілів прийшли на Лемківщину нові, молоді сили, які так у релігійній, як і національно - культурній області заняли там — у протиставленні до своїх попередників — виразно здеклароване (означене) й здецидоване (рішуче) становище, а це як свідомі Українці та ревні й щирі католицькі душпастирі в національному, українському та в щиро католицькому, релігійному напрямі. Отже таке, яке їм вказувала їхня національна совість, та чисте, внутрішнє почуття їхнього церковно - душпастирського обов'язку. І треба признати, що в тих лемківських місцевостях, де від довшого часу, себто ще в передвоєнному періоді, працювали гр.-кат. священники-Українці, там зросла та поширилася здорова національна - українська, та щира, католицька - релігійна свідомість і не знайшло там пригощючої почви, та взагалі ніякої основи до свого поширення післявоєнне, сучасне нам на Лемківщині, московське православ'я.

Одначе ще та праця гр. кат. священників - Українців, особливо тих з молодшого покоління, не встигла, як стій розвинути, та здобути загально на Лемківщині якісь визначніші, більше спостережні позиції, як тут нагло знялася у післявоєнних часах проти тої культурно - релігійної праці сильна, неперемінлива в засобах реакція (протидіяння). І вона прибрала наперед своєрідну, ніколи перед тим в таких розмірах не подібвану форму масового, насильного перетягання греко-католиків, Лемків, до отвертого вже, а не тільки до штучно і формально маскованого, російсько-московського православ'я. Яку знову форму прибрала ця реакція тепер, у найновішому, сучасному нам періоді, та яких засобів і людей вжито до пригашення й заміщення української, національної свідомости, та до припинення її винищення українського, національного життя, зокрема українського духовенства на Лемківщині, про це всі дуже добре знаємо та краще вже про це зовсім тут не згадувати та не писати.

(Далі буде).

[illegible]

Присилайте довг за календарі!

Василь Качмарський.

Над долішнім Вислоком

Пацизніні часи, життя і господарка давніх мешканців.

Старі люди також мало оповідають про панщину та давні часи; очевидно те все затратилося й прибулося внаслідок голоду та різних хоріб, які тоді панували. Деякі оповідають, що часи панщизни були страшні. Сьогодні господар працює цілий тиждень для себе від ночі до ночі і так не може обробитися, а за панщини мусів він три дні в тижні, (щодругий день) у дворі на пана робити; та ще як робити? Оповідають, що коли в понеділок прийшов хлопець до двора на роботу в білій полотнянці (звичайно людина в понеділок у чисте випране одіння вбирається), то пан перше казав лізти до гноївки, а потім до роботи. Знов же за припізнення до роботи панські гайдуки були безпощадно робітників (стільки бжків, кілько хвилин спізнився). Деколи забракло в дворі для деяких робітників праці, тоді пан казав на кінці города в гірці копати яму та сипати кіпець (коло тої дороги, що веде коло будинка під гору). На пам'ятку цих тяжких часів наші предки склали таку пісню: Ріля пропадає, терньом заростає; хвост на пана робит, жінка кровави слези ронит; Дітина пухне з говоду, бо на ню нема робити кому.

Також з ріки хлопи мусіли виносити каміння, з якого пан біля млина вибудував горальню, в якій гнали зорілку.

Хлопи мали ту горілку випивати, тому казав пан хлопам з ріки виносити, або і привозити з далека каміння і мурувати три коршми, одну в долішньому кінці села, другу в горішньому, а третю по середині села біля Церкви; пан спровадив трьох орендарів жидів, обсадив ними ті коршми, дав концесію та приказ: Ти жиде тепер лапай хлопів і нападай горілкою, як господар худобину водою.

Всі господарства — мабуть були власністю пана, бо на кого пан був злий, то його виганяв з його загороди на гіршу, але на кого пан був добрий, то дав такому краще господарство. Бувало теж і таке, якщо парубок хотів женитися, то мусів просити пана про дозвіл і радитися чи з тою або іншою дівчиною вільно йому вженитися. Були такі випадки, що парубок женився та дівчини зовсім не знав аж побачив її тоді, коли прийшли до хати старости й молоду з комори вивели; отже й з такого весілля не все однакове було життя, але чи воно було гірше чи краще то на тодішні часи жінка була немов невільниця.

Такий стан неволі й панської сваволі тривав деякі літ. Але і в давніх часах знаходилися якісь розумніші люди, бо вибрали в делегацію двох селян до Відня до цісаря на скаргу (назвиська їх вийшли людям з пам'яті). Однак на жаль пан про це довідався, вислав своїх посіпаків, які дігнали делегатів і десь під Коросном повбивали і там їх поховано. Між гостин-

2) цем і Вислоком, коло лави стоїть хрест і люди ще тепер показують на нього та кажуть, що тут спочивають перші мученики за хлопську кращу долю й свободу, делегати до Відня.

Коли прийшла вістка в село, що делегати вбиті, страшний мусів запанувати страх перед паном. Та й було чого журитися, панщина не тільки, що не уставала, але погіршувалася. Опустіло 18 господарств з біди, в яких деякі члени родини повмирали з голоду, а решта пішли десь у світ. Податок платили люди панови своїм господарським добром: приносили клоччя, пряжу, (штуку з морга) і три кірці збіжжя (зсип). Крім цього гасди їздили на підводи волами, аж до Ряшева та Городна коло Берестка, бо там пан мав свої добра. Панщину відробляли не лише піше, але й волами, орали, сіяли, возили збіжжя, дерево. Оповідають, що Григорій Качмарський (з поля) виїхав у понеділок на панське скородити під засів і трошки спізнився (у дворі служив тоді якийсь карбівник Марко) і той Гриця завернув домів. На другий день Гриць виїхав знову, але дуже скорше, зараз із сходом сонця, однак воли (бики) мав не дуже міцні й робота йшла пиняво, тоді Марко побив Гриця палицею. Гриця розібрав великий жаль і лють так, що вхопив Марка, кинув його на борони й побив тай поїхав домів, але страх і різні думки снують через його голову, — що то буде з того? Третього дня приходить післанець по Гриця до двора. — Нещастя, думає Гриць — гайдуки забють мене буками... Коли Гриць прийшов до двора, пан питається: Чого ти мого слугу побив? Гриць оповів цілу історію, вияснюючи, що він невинен, але прийме всяку кару, яку йому наложать. За кару мав два дні робити від ночі до ночі. По кількох літах від першої делегації люди вибрали другого делегата, Гавая та зробили тайно збірку на подорож. Гавай вибрався пішки до Відня з листом до цісаря.

Разом з панщиною скінчилася теж добра посада деяких панських слуг, а між ними п'яниці карбівника Марка, що теж стратив службу та не мав куска хліба на старість так, що прийшлося йому по хатах ходити, і як каже пословиця: не роби другому, що тобі немило, бо гора з горою не зійдеться, але чоловік з чоловіком мусить зійтись.

Про перших власників обшарів по Боднарях люди нічого не знають, тільки вже з австрійських часів знають Вольських, які жили в Бонарівці та мали тут своє майно. Та вони перед 3-ти роками продали цілий свій маєток у Бонарівці графові Лосьови з села Жизнова, а самі поїхали до Львова.

Коли основано парохію й побудовано першу церкву, сьогодні не легко ствердити; але можна сказати, що село Бонарівка в 1684 р. мала свого пароха о. Якова Загоровського. Про це згадує парох. літопис, писаний о. Іваном Мудрим у 1900 р. Священик, що перший зачав списувати на парохії українським (руським) письмом о. Андрій Ольшанський (ур. 1719 р., хроніка парохії Бонарівка з 1900 р., стор. 10, помер 10. I. 1779 р. маючи літ 60 і ту похоронений). Опісля завідують пірохією Бонарівка по смерті о. Андрія Ольшанського слідує священики: о. Антін Банковський — презвитер, о. Андрій Орлецький — прозвитер, о. Михайло Несторинка, о. Григорій Глушкевич і о. Михайло Несторовський та знов о. Банковський. В 1780 р. доїздить о. Іван Турчманович, парох Гвоздянки. По тій перерві, в якій виступають парохі завідателі, на підставі грамоти Максиміліяна Рилло, Єпископа Холмського і Белзького, а рівночасно завідателя Єпископства Перемиського з дня 1. X. 1781 р. іменований парохом Бонарівки і впроваджений деканом Дуклянським Теодором Пацлавським о. Василій

ТРАВЕНЬ — місяць почитання Пресвятої Діви Марії!

НОВІ ПРОПОВІДИ

на Маєві Богослуження

вже можна набути в Т-ві св. Андрея — Львів, св. Тереси 38 і в книгарні Р. Ш. — Львів, Сикстуська 22. Теми з акафісту Благовіщення; актуальне й коротке опрацювання. Ціна 80 сот.

В сьогоднішніх часах

Найпевніше льокувати гроші

В Торговельно-Промислових Підприємствах

Купуйте уділи по зл. 500, 1.000, 2.000, 5.000.

Інформації: **Пром-Банк**, фінансова порада,
Львів, ул. Гродзських ч. 1.

Глушкевич (презенту на цю парохію отримав о. Василь Глушкевич від Марії Залуської, капітанової Хенціна). Літопис пише, що о. Василь Глушкевич уродж. коло 1751 р. був сином згаданого о. Григорія Глушкевича, що дня 4. III. 1753 р. хрестив його о. Іван Свистович, парох Тиряви Сільної. По смерті о. Василя Глушкевича († 20. I. 1829 р.) переходить парохія під заряд о. Симеона Мишковського, як завідателя, потім доїздить о. Іван Олексюк, парох Красної до дня 5. X. 1832 р. Зчерги Бонарівка переходить під заряд о. Михайла Юрчакевича до кінця жовтня 1837 р., який по тому році переноситься до Святкової, а до Бонарівки доїздить о. Михайло Сембратович, самостійний сотрудник в Опарівці. Від дня 12. III. 1838 р. завідує на стало Бонарівкою о. Іван Котович, який є парохом 27 літ, саме до дня 2. II. 1865 р. по 27. літах служби переноситься на парохію Уличну, дек. Дрогобицького. Від 2. II. 1865 р. до 1. III. 1865 р. завідує доїзджаючий завідатель з Красної о. Юліян Хилек і до марта 1866. Від того року до 1877. парохом Бонарівки був о. Яхим Савчин, по чім Бонарівкою завідує тимчасово о. Василь Мокрицький до дня 2. I. 1878 р., опісля як дійсний завідатель Бонарівки приходить о. Єронім Копистинський. 3. IX. 1878 р. парохію отримує о. Антоній Масляник, який в 1887 р. відходить на парохію в Добромильським деканаті, потім завідателем і парохом стає о. Евстахій Пелех. З кінцем вересня 1895 р. о. Пелех переходить на парохію Лівча, а на завідателя до Бонарівки приходить о. Іван Мудрий, який 22. VII. 1896 р. стає парохом до дня 9. VIII. 1924 р., де і помер і тут похований. Похорон відбувся величаво при співучасті всіх священників і дяків цілого кориснинського деканату під проводом о. дек. Теодора Мерени, пароха в Ріпнику, а також трьох зятів священників о. Мудрого й багато вірних.

В часі недуги дек. о. І. Мудрого стає помічником в 1919—20 рр. зять о. І. Мудрого о. Теодор Зрада, що перенісся до Щирця. Від 9. VIII. 1924 р. до 15. II. 1925 року завідує парохією Бонарівка доїзджаючий завідатель о. Іван Ключас, самостійний сотрудник в Опарівці; 15. II. 1925 р. отримує завідательство о. Алексій Хархаліс; дня 28. III. 1927 р. обнімає після канонічної інституції заряд парохії свящ. Іван Ключас, по смерті о. дек. Теодора Мерени іменований короснянським деканом дня 11. XI. 1932 р. через перемиського Єпископа.

(Далі буде).

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі закупи треба
полагоджувати в складі

НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ,

Тут купуйте споживчі й кольоніальні товари,
насадження господарських рослин і трав.

Григорій Марусин.

9)

Напереломі

Повість з лемківського життя.

Гринькові слова пісні тужливо скажуться, за-
водять:

„Бо перше мі било, барз добрі ми било”,
А йому відповідає цілий хор:
„Од мойой мамуні — не ходити било”.

Пізно під ніч вернув Гринько до батька. Розмі-
рений та втішний.

Старий ще не спав; на сина ждав, боявся, щоб
йому що не сталося в лісі.

— Тату, жеби ви знали, як там весело било, як ми
співали г лісах, а пани повідали, же я маю дуже гар-
ний голос, же я повинен до великого даякого міста
поїхати і там би мене до театру взяли.

— Го-го-го! Кожного дня іншої співанки співаш,
син, ано шитко билоби добрі, але откаль пінязи зяти
на то?

— Ви ся лем пінязми тубуєте, почкайте, няй я
приїду до Львова, то ня ани ланцом не привяжете до
свого воза.

Старий скоро заснув, але Гринько ніяк не міг
заснути.

Усе пережите на сьогоднішній гостині й про-
гульці стояло перед його очима. Дуже смішний був
пан Гроблевський із Шавного. Грубенький, товстень-
кий панок, з червоним носом, смішака такий, що всі
за боки бралися від його сміховинок, а найбільш одна
чорненька панночка...

Казали radoшицькі хлопці, що це дочка вчителя
з Репеді. Вона якось так мило з ним говорила, що
йому ще тепер гомонять її слова:

— Ти зовсім не пасуєш, повідат, до тих наших
бідних сіл, ти краще підходив би до великого міста, ти
переодягнешся за панича та йди в світи, побачиш, що
тебе там інша доля чекає.

Та й сама їмость те саме говорила.

Зовсім інші люди ті radoшицькі гості. Не цура-
лися його, мужицького сина.

А той вчител: з Вислока щось вже не такий; раз
глигнув оком на нього тай по всьому. Шкода, що він
хлопський син. А врешті, хто там знає, що в його душі
сидить?

Не спалося Гринькові до самого ранку. Ввижа-
лися йому якісь великі незнані міста, якісь пани і пані,
якісь панські хорони й палаци, а він теж пан між
панамі...

Ще не вспів хлопчина прижмурити ока, а тут вже
білий день, а тато вже кличе: — У дорогу сину!

І знову чорний осмолений мазярський віз — і знов
одноманітна робота.

Гринько стоїть біля конят, а батько наливає се-
лянам мазюку в коробки, тай далі в дорогу й знову
ставай та обслулуй мазею господарів, а всі вони якісь
задумчиві, нудні, якісь маркітні.

— Біда, тай біда, — говорить кожний, хліба не-
ма, пінязи нема, зарібку нема, ниякого життя нема.

Через Шавне, Куляшне, Туринсько прямували на
північ, долиною Ослави.

— Уж лишаме, сину, наши гори, виїдемо доли-
нами тої ріки на рівнину на схід од Сянока, та поїде-
ме пак на Хирів або до Самбора, або до Перемишля.

— А до Львова ні?

— Будеме і го Львові, лем там по містах не маме
што робити з наших мазев.

— То зіставиме віз дагде під містом...

— А так, так, зіставимо в даякого газди, а до міста виберемся сами без воза, лем ся троха обхару- жиме, купю ти даяки штиблети, бо ходаки уж ес подер.

— Йой, а коли ми купите тоти штиблети?

— Може аж в Хирові, бо по дорозі нема такого міста, хибаль Устрики.

— Але я би хотів, тату, таки штиблети, як мав тот професір з Перемишля, їмостин брат.

— А які ж то били?

— Таки жовтеньки і скрипили за кожним кроком.

— Нех ти будут і таки, за скрипіня нич ся не платит. Але почкай но, смо ле там, хто то сидит і березі, гев під берізов?

Гринько глянув над ріку й почав уважно при- дивлятися.

— Тату, так ми ся видит, же то Митро з нашого села, дрітяр...

— Я тижек си на нього мислю.

Почкайме, мусимеся документні переконати.

Стримали коні.

— Ци то ти Митруню? — спитав Сурмач, підхо- дячи до дротяра, що в міжчасі теж відай пізнавав своїх краян, зібрав свої причандали на плечі, та почав на- ближатися до дороги.

— Та якби не я, — каже, — а ви зо сином того року їздите?

— Наперся хлопчиско, та си міркую, най їде.

— Поїдьме, я піду з вами, буде нам веселіше, по- бесідуємо си по дорозі. Но, — тут звернувся від до Гринька, — як там Гриню, подобат ти ся го сьвіті?

— Чьом ні, подобат.

— Я тобі дашто повім, ти ходь зо мнов, борше ногами перейдеш край, як з тим возом.

— Правду повідаш, Митруню, же борше, але што він би мав з того вандрування? — спитав старий Сурмач.

— А што має з того, што ся белендат коло ва- шого воза.

— Нич не мат, але я си мислів, же ся му трафит даяка робота...

— То ся уж трафила! Нех іде зо мнов. Повічте ми, колисте виїхали з Лосього?

— А буде тому сім неділь.

— А я вийшов акуратні два дні пізніше, бо я знаю, коли ви поїхали. А тепер ми повічте, сила ви заробили за тот час?

— Я ани не рахував тих зарібків, але — видит ми ся — буде капку більше, як двадцет папірків.

— На чисто?

— Ні, треба одрахувати тото, што ня мазь коштуе.

— То на чисто буде п'ятнадцять папірків.

— І того не буде, бо треба порахувати і тото, што сме зіли разом з худобинов, бо хоц часом люде того не рахують, але є таки дні, же треба купити і сіна конятам і хліба, хоцби лем для сина, бо я там, што буд і як буд, а він як вздрит дагде білий хліб, то аж му душа мирчит до нього, зараз молигат, купте тату білого хліба.

— А я ксе такий хліб їм і нич ня не коштуе.

— Як то нич?

— А так, же я дротую горшки по містах, а як зайду до села то тижек лем по панських домах ходжу і там дають їсти за дармо, а за роботу платят, што ся належит. І я заробив за тот час, три рази більше од вас. А якби я мав помічника, то ми би оба їши більше за- робили.

— То си поглядай помічника.

— Я си уж нашов вашого Гриця.

— А деж він гміє тоту роботу?

— За тижден го навчу, виджу по нім, же він не глупий.

(Далі буде).

Др. Степан Баран.

Пятиліття Апостолської Адміністрації на Лемківщині

Наша невдача у визвольній боротьбі відбилася відемно також і в церковній ділянці, про яку зреш- тою у сьогоднішніх часах говорить не надто багато. Найбільший удар стрінув очевидно Наддніпрянську Україну, де большевицький уряд розгромив взагалі церковне життя і церковну організацію, вважаючи віру релігію, в першу чергу християнську — там на місци передовсім православну, як найчисленнішу і па- нуючу — та її зовнішню форму — Церкву, своїми найбільшими ворогами, з якими слід вести безпо- щадну боротьбу аж до їх цілковитого винищення. Релігійне життя щоправда там не завмерло, зійшло тільки в підземелля, може навіть дещо відновилось, зате прибрало часом різні дивовижні види. Воно й не дивниця, якщо зважитися, що нема там ніяких духовних шкіл для виховання духовенства і не можна видавати ніякої релігійної літератури, ані вести ре- лігійної пропаганди. Офіційальна акція безбожників, організованих з уряду, викликає відповідну реакцію самого віруючого громадянства помимо постійних і строгих репресій. При неминучому упадку больше- визму відродиться вповні на Наддніпрянщині релі- гійне життя і Церква прийде і там до свого значіння та може стати позитивним творчим чинником про відбудову нашого державного життя під одним засте- реженням, що духовенство буде національно освідом- лене.

Повоєнний удар стрінув і Православну Церкву на українських землях у Румунії, зокрема на Буко- вині, де Православна Церква стала одним із великих чинників у румунізації нашого населення шляхом си- стематичного ввезування румунської мови у Бого- службу румунською церковною ерархією і румунським духовенством.

Карпатська Україна, недавно анектована Малья- щиною, не встигла ще розвинути вповні свого релігій- но - церковного життя в українській національній формі, передовсім у греко-католицькій Церкві, але знаходилася вже на певному шляху, щоб відограти таку конструктивну роль в національному житті при допоміжні національно - освідомленого греко-католиць- кого духовенства, як це зробила греко-католицька Церква і її духовенство в Галичині. Відродження в Карпатській Україні вийшло в першу чергу від ОО. Василіян і декого зі світського духовенства і слід при- няти як річ певну, що того відродження не спинить і теперішній політичний стан на Закарпатті.

Доля і роля правосл. Церкви в Польщі відома і у житті нашої нації не має вона провідного значіння

Дайте в руки своїх наймолодших 2.— зл. річно
в Америці-Канаді 1 долар річно

„ДЗВІНОЧОК“

часопис для українських дітей

1.20 зл. піврічно.

В кожному числі оповідання про славу минувшину, цікаві діточі казки, сценки, загадки, ребуси й т. п.

МЛИНСЬКІ КАМЕНІ до вітряків,
кератових жорен і ручні жорна в цілковитім
викінченню виробляє та достар-
чає по уміркованих цінах

Микола Горбаль,

у Бортнім, пошта Сенькова коло Горлиць.
Камінь першорядний, магурицький, гварантований.

і не стала навіть приблизно тим, чим була і є греко-кат. Церква в Галичині. На тривкі і основні зміни на ліпше під тим оглядом покищо там не заноситься.

Не можна назвати плюсом повоєнних часів у нашій церковно-національній ділянці в Галичині — хоч це сталося без нашої вини і нашого співділення — створення Апостольської Адміністрації на Лемківщині в 1934 р. з частини території греко-католицької перемиської єпархії.

Існування Апостольської Адміністрації Лемківщини спирається на двох прилюдно правних актах, а саме: 1) на конвенції, заключеній між польським урядом і Апостольською Столицею в 1934 р. і 2) на декреті Св. Конгрегації для Східної Церкви з 10. лютого 1934 р. „Кво опціоє консулерет“. Внаслідок дипломатичних переговорів, що їх перевела Апостольська Столиця з урядом Польщі, заключено в 1934 р. між обома договірними сторонами спеціальну конвенцію щодо церковних справ на Лемківщині. Торкалася вона 9-ох західних деканатів греко-кат. перемиської єпархії, а саме: буківського, горлицького, грибівського, короснянського, динівського, дуклянського, мушинського, риманівського і сяницького, що обіймали разом 121 греко-католицьких парохій з числом вірних 128.000.

Польський уряд згодився у згаданій конвенції на створення на території згаданих деканатів спеціальної, провізоричної, церковно-територіальної, канонічно і цивільно-правної одиниці під назвою Апостольської Адміністрації Лемківщини. У цій конвенції постановлено далше, що цією церковно-територіальною областю має управляти священник, званий апостольським адміністратором, залежний у своїх урядових функціях від Апостольської Столиці з юрисдикцією, що у канонічному праві зветься „юрисдікцію квасієпіскопаліс“.

Апостольського адміністратора має на основі згаданої конвенції дотувати польський державний скарб з платнею, устійненою для католицьких єпархіальних єпископів. Крім цього рішено, що апостольський адміністратор буде тримати при собі до помочі трьох членів курії, які так само на основі дотичних норм, устійнених конкордатом з 10. лютого 1925 р., заключеного між Апостольською Столицею і Річипосполитою Польською, будуть оплачувані з польського державного скарбу.

Згадана конвенція має при кінці клявзулю того змісту, що конвенція має обов'язувати десять років, себто від 1934 р. до 1944 р. включно. Якщо б перед кінцем цього часу ні одна з договірних сторін не відповідала конвенції, тоді ця конвенція продовжується далі автоматично на такий самий протяг часу — себто до 1954 року включно. Тим самим на такий самий протяг часу продовжується й існування Апостольської Адміністрації для Лемківщини, для якої конвенція є цивільно-правною основою.

Згадана конвенція, — якої французький текст разом з польським перекладом знаходиться в актах Нунціатури у Варшаві і в актах Апостольської Адміністрації для Лемківщини в Сяноці, — не є досі ратифікована соймом і не оголошена у Вістнику Законів Р. П., ані теж не опублікована в ніякому урядовому органі, як напр. „Монітор Польскі“, чи „Дневник Міністерства віроісповідань і освіти“.

Зміст цієї конвенції оголошено свого часу в пресі — очевидно, не оригінально — на основі автентичного тексту, який тут повторено.

Греко-католицький перемиський Єпископ ординарій не стратив своєї єпископської юрисдикції, що до теренів, обнятих теперішньою Апостольською Адміністрацією. Його юрисдикція є тільки засистована на час тривання Апостольської Адміністрації для Лемківщини і її виконує тепер Апостольський адміністратор для Лемківщини. З моментом вигаснення Апостольської Адміністрації для Лемківщини — ціла Лемківщина автоматично вертає назад у фактичний склад греко-католицької перемиської єпархії, а тоді автоматично відживає в цілості й юрисдикція перемиського єпископа ординарія.

Як сказано, канонічно-правна основа існування Апостольської Адміністрації спирається на декреті Св. Конгрегації для Східної Церкви з дня 10. лютого 1934 року „Кво опціоє консулерет“. Тим самим декретом Св. Конгрегації для Східної Церкви був теж призначений перший апостольський адміністратор Лемківщини в особі о. д-ра Николая Нагорянського — військового капеляна у Варшаві, який одначе не прийняв цієї гідності.

Кілька місяців гляділи за новим кандидатом і знайшли його врешті в особі пароха з Горожани, рудецького повіту, о. д-ра Василя Масцюха, родовитого лемка.

Він став дійсно першим апостольським адміністратором для Лемківщини, прибравши собі, як до радників і помічників раних москвофілів, о. І. Полянського і о. Секержинського. До року він умер і тоді около один рік управляв Апостольською Адміністрацією його канцлер о. І. Полянський. Перед трьома роками прийшов, як апостольський адміністратор, професор духовної семінарії зі Станиславова, о. д-р Яків Медвецький — самий людина слабовита і несамостійна так, що фактичним керманічем являється згаданий вже о. Секержинський зі Сянока, тим більше, що осередок Апостольської Адміністрації перенесено з Риманова до Сянока.

Стільки з формальної історії створення і дотеперішнього існування Апостольської Адміністрації для Лемківщини.

Формальною передумовою створення цієї установи був факт поширювання православ'я на Лемківщині, і потребою його поборювання якраз при помочі спеціально покликаного до цього апостольського адміністратора.

В цій частині не було фактичної потреби покликання до життя цієї надзвичайної церковно-організаційної установи, бо перемиський Ординаріат і місцеве греко-католицьке духовенство, у своїй великій більшості сьогодні українське і виховане у строго католицькому дусі, було в силі і спроможности побороти цю церковну і національну язву, імпортовану із зовні і піддержувану на місці москвофільськими менерами. Ліквідація православ'я йшла у парі з безупинним зростом української національної свідомості серед лемків і хочемо вірити, що та свідомість сама спричинила знищення москвофілства, як носія православ'я.

(Національна Політика).

2417066-11
1939-11

Наше

L W Ó W
ul. P. Skargó 2 a.
Knyhozbirnia „STUDIONU”

Rok VI.
Рік VI.

N A S Z

Ł E M K O

Nr. 11 (131)
Ч. 11 (131)

Lwów, 1. czerwca 1939.
Львів, 1. червня 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двотижневик.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1-80 зол., Чвертьрічно 1 зол.

ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Свячене в Новому Санчі

Здавна завівся в нас дуже гарний звичай з нагоди більших річних Свят і Празників улаштувати спільні сходи, або просфори та великодні Свячене. Таке Свячене відбулося в Новому Санчі дня 14. травня ц. р. Гостей з сіл не було багато. Деякі знатніші громадяни боялися дощу, деякі зовсім не приїхали, та ще інші — мабуть теж з маловажних причин викручувалися сіном перед участю в Свяченім. Та мимо всего Свячене відбулося якнайкраще та всі приявні розійшлися з найкращим враженням. Це звістка, яку ми одержали та радо її поміщуємо. А від Редакції хай вільно нам буде сказати, що слідує: Ми відкинуємо за кожним проявом нашого культурно-освітнього та господарського життя на Лемківщині. Зокрема дорога для кожного з нас відомість з найдалішніх закутин, та хочби й з Сандеччини. Усі знаємо, яке там злиденне життя та як тяжко допроситися — або іншими словами — доборотися будьякого дозволу чи на культурні чи освітні сходи. Пригадаймо собі, скільки клопоту мали культурні та свідомі наші громадяни з прогулькою на Яворину; хоч це була найзвичайніша молодеча розривка. Саднече наше село не жажалося того, що в часі найгарячіших жнив приходили візвання до переслухань і т. д.; село напречуд гарно здало іспит із своєї зрілості. Такого призначення не могли б ми з такою рішучістю виявити багатьом чільнішим людям із Новосандеччини, от, хочби тому, що вони без важніших причин, або що гірше наркомом не приїхали на Свячене. Нам також уважається, що таке поступовання нікому чести не принесе, тимбільше, що скрити цього перед собою та перед нашим братом селянином не дасться. Найсумніше врешті в тому, що ті люди, які повинні би світити гарним прикладом на низи, бо й таке їх призначення, дуже часто повинні або запитатися в цих низів, що вони на їх місці зробили би (а зн., що вони під жадним зглядом легкодушно не відмовилися би від діла, яке приносить користь народові та честь самим виконавцям і приїзним!), — або пофарисейськи не вдавати приятелів народу. Не наша вина, що село все бачить і всім інтересується; отже не треба потім дивуватися, що сільські люди кривим оком і недовірливо слухають рад таких, які самі не поступають згідно з громадською стикою. Цих кілька слів радимо добре собі запам'ятати. Коли дасть Господь дочекати всім і нам наступних Свячених — віримо в поправу.

Пмятник на гробі Я. Мекелити на кладовищі в Сянічку коло Сянока.

Посмертна згадка

† Павло Ковжун, визначний український мистець-маляр, помер 15. травня в Українському Шпиталі у Львові. Безпосередню причиною несподіваної катастрофи було запалення легенів, якого мистець набувся підчас поїздки за малярськими роботами до Бучача. Покійний народився 3. жовтня 1896 р. в Овруцькому повіті на Волині. Виріс на Київщині та на Криму. Пережив долю й недолю армії УНР, з якої осталими опинився в Польщі. Від 1922 р. жив постійно у Львові. Своїми працями започаткував формальний переворот в мистецькому житті Галицько-Волинської Землі. П. Ковжун осиротив жінку і двох синів. Похорон його відбувся в середу 17 травня ц. р. Покійний тішився загальною симпатією в Галичан. — В. Й. П.

Дуже важна справа

Сьогодні вертаємося — як це обіцяли в попередньому числі нашого часопису — до справи **діточих садків**. Ця справа для нашого народу, під сучасну пору, така важна, що до неї треба щораз вертатися. Про неї не можна ніколи забувати. Ні на хвилину не сміє вона висмикнутися з під нашої уваги. Про неї мусимо постійно думати, обмірковувати, клопотатися, і вперто та послідовно намагатися її здійснити. І то здійснити якнайкраще!

Чому? — Про це ми досить докладно писали в попередньому числі і ви собі це напевно добре запам'ятали. Хто ж трохи призабув — той нехай візьме ще раз 9. ч. „Н. Л.“ й уважно його прочитає, зокрема ж — у зв'язку з сьогоднішньою нашою статтею — нехай добре розбере й усвідомить собі все те, що ми сказали в ст.: „Дбаймо про наш найбільший скарб!“

А тепер розглядаймо спільно далі оту переважну справу належного вирощування і виховування дітей. Повторюємо: з двох головних середовищ, в яких нормально зростає сьогодні і виховується дитина, з двох головних вогнищ, в теплі і засягу яких формується, виховується і розвивається її душа — батьківський дім і школа — нині для нас, українців, величезного значіння набирає ще одне посереднє звено в ланцюзі виховання дітей, а саме: **діточі садки** (а по містах і містечках, а навіть і більших селах ще й **захоронки**).

Хто бачив хоч раз зблизька, хто добре приглянувся праці діточого садка, або мав нагоду бути на діточому пописі — того напевно не треба вже переконувати про потребу і вагу діточого садка! Така людина ще й іншим розкаже про отой „садок“, ще й других заохотить і переконає.

А нуж-бо, дорогі читачі, — і ви, що вже самі бачили діточий садок, — і ви, що про нього тільки чули — придивіться очима своєї душі до нього напразду добре та без упередження! Ми вам поможемо це зробити.

Ото-ж слухайте і пильно вважайте: Є собі село, отаке як ваше. Є в тому селі дорослі люди та є в них діти. Оттакі як у вас, чи у ваших свояків, чи у ваших сусідів.

А ну пригляньмося добре отим дітям: Правда — вони гарні (бо якому батькові чи матері негарна їх дитина?!...). Вони і веселі — хоч не всі в однаковій мірі. Відомо: в цього батьки багатіші, в того менше, а в того бідні, і то навіть дуже бідні. То й діти: не однакова в них веселість! Одне добре вбране, друге обідране і грішним тілом перед людьми світить. Одне сите, друге голодне. — Автім, чи-ж треба вам про це все широко оповідати? Ви-ж самі це бачите завжди, кожного дня!

А тепер подивімся, що роблять оті діти, оті найменші, що ще до школи не ходять? А що-ж роблять? Як тільки пробудяться, зараз: Мамо, їсти! Тату, купіть мені це, а мені ще дайте оте. **Мені, мені!** Не йому! (сестричці чи братчикови...). — Оттак діти. А у вас повно ріжних клопотів, а вам, якже дуже часто, біда горло тисне, що вже й дихати годі. А тут тобі ще оті „бахурі“ із своїм безнастанним — „Мамо! Тату! Бабуно!“, — що аж вухами переливається. І то цілісінський день, то кричить, або плаче, або так-чи-сяк докучає... Правдива „кара Божа“ та й тільки!... А бодай вони!... — (і тут не раз у злості кине батько чи мати на голову своїх дітей таке прокляття, якого по-доброму і на собаку не кине!). — А вже як прийдуть жнива — то хоч пропадай! Тут робота, треба в поле йти, а тут тобі оці „бахурі“. Мусить хтось їх завжди пильнувати, бо то або

НАЙКОРИСНІШЕ ПОМІСТИТЕ СВОЇ ОЩАДВОСТИ

в Кооперативному Банку

„Д Н І С Т Е Р“

ЛЬВІВ, ул. РУСЬКА ч. 20.,

що провадить крім звичайних ще окремі роди вкладок, які є вище опроцентовані від звичайних вкладок, а саме: **вкладки приданого та на усамотієння** — окремо **премійні вкладки**, на які складаючи щомісячно що найменше 5.— злотих, можна одержати по році крім відсотків ще й нагороду за ощадність у сумі 25—100 злотих.

в колодязь чи в річку впаде, або в гноївку влізе, або „зелепук“ (недозрілих овочів) „нажереться“, його свиня заїсть, корова заколе, чи кінь забє — одним словом: біда. Хоч сядь тай плач!...

А знаєте, що є вже багато сіл, які саме в найгарячіший для хлібороба час — у жнива — найбільше радіють своїми дітьми! Так, радіють! А хто з них, отих селян, читав „Кобзар“ **Шевченка**, то ще й повторює за нашим генієм: „**Ох діти, діти, діти, велика Божа благодать!**“... — І ще від себе додає: Правду, святу правду сказав Шевченко!...

Вас це дивує? — Ви цікаві, як це сталося? — Сталося зовсім просто: **Оті селяни подбали для своїх дітей за рідний діточий садок!**

І в отих селах є так: В Читальні (коли така в селі), або на приходстві, або навіть у більшій селянській хаті приміщується „діточий садок“. До отого садка ходять майже усі діти, з цілого села. І то такі, що ще не мають 7. років. Приходять до „садка“ самі, або приводять чи навіть приносять їх туди батьки, а потім — батьки вертаються додів, до своєї праці, діти-ж залишаються у садку. А з ними залишається їх опікунка, молода або старша, „пані“, цебто їх учителька — провідниця. Вона вчилася в середній чи вищій школі, й оте тепер веде діточий садок. Батьки дітей платять їй за це, впрочім дуже мало, і це харчами чи грішми, залежно від того, хто і як може. Отак по 1 золотому, а хто багатший то й по 2 зол. від дитини. А хто бідний, а в нього дітей багато, то ще менше від 1 зол. Якже зовсім немає грошей, то занесе час-до-часу учительці-провідниці глечик молока, чи кілька яєць, або бохонець хліба. Батьки шанують добру провідницю, а діти її дуже люблять і просто за нею пропадають — то й кривди ніякої ніхто їй не зробить! Часом дають ще більше, як самі добровільно зобов'язалися.

Оцей садок триває місяць, чи два (звич. в часі жнив). А як, улаштувавши діточий попис, провідниця садка покидає село, то плачуть за нею діти і мами, а батьки — вони твердіші — зворушено дякують. А всі з один голос гаряче просять: На другий рік знову до нас приїдьте! Конче! Дуже просимо!

І радіють своїми дітьми. **Своїми добрими дітьми!** Як раділи ними від дня, коли діти вперше пішли до „садка“, і вернулися — інші. Ліпші. Радісні. Напразду діти, а не „бахурі“...

„А щоб ви знали, як тішуться своїм „садком“ діти. — Ми їм зовсім не дивуємося!“

І ви не дивувалися б та раділи би, коли б побачили, як весело, як радісно і корисно проходять дітям дні у їх прекрасному садочку!...

ПРЕОСВ. НЯРАДІЙ ВЕРНУЙСЯ ДО КРИЖІВЦІВ.

Бувший Апостольський Адміністратор Карпатської України Діонізій Нярадій — як доносять часописи — в поворотній дорозі з Риму перебував кілька днів у Білгороді, а відтак вернувся до осідку своєї єпархії — до Крижівців у Югославії.

НОВИНКИ

Шкільний рік у народніх і середніх школах скінчиться 21. червня.

Українці в Югославії зібрали 1,800 динарів на допомогу для збігців з Карпатської України та переслали ці гроші на руки о. През. Августина Волошина.

Німці не дають віз на переїзд через Німеччину до Франції навіть тим польським робітникам, що хвилює приїхали до Польщі тільки на відпочинок.

До Польщі не приходять тепер жадні німецькі часописи ані з Берліна, ані з Відня, за винятком швайцарських.

Вітос, провідник польської трудової партії, що вернувся з закордону, знов обняв провід у тій партії та видав відозву. З цієї відозви видно, що його світогляд у нічім не змінився.

Польський міністр, генерал Каспшицкий виїхав до Парижа, щоб обговорити начерк пляну співпраці польської, французької та англійської армії на випадок нападу — війни.

„Майбутнє Польщі в тверезості“. Під таким кличем відбувся у Варшаві зїзд Поль. Товариства боротьби з алкоголізмом „Тверезість“. Алькоголізм — ворог поступу й культури. Основник Товариства „Тверезість“ Ян Шиманський сказав у своєму рефераті: „Майбутнє Польщі в тверезості. Тільки тверезість може дати сильних, здібних до праці та відпорних громадян“. Цікаве, чи Панове з „Тверезості“ знають дещо про торгівлю денатуратом на Лемківщині?... Вартне, щоб дехто з членів „Тверезості“ й діячів бодай принагідно в часі свого літнього побуту в Івоничі, Риманів — Живці поінформувався ближче про це страшне нещастя, яке жиди наводять на села продажню денатурату. Ревеляційні збере вістки...

Учені обчислюють, що на цілій кулі земській, цебто на всіх землях пригожих до розвитку сьогодинішніх середників продукції, земля могла би помістити та викормити 40 мільярдів людей (один мільярд має мільон мільйонів!). Сьогодні живе на землі тільки 2 мільярди людей.

Найбільша статуя Богоматері. Зладив її французький різьбар Сер із білого мармору. Статуя є висока 36 метрів. Помістять її в селі Релі біля Ліону.

З життя українців у Кракові. 9. м. м. в Студентській Громаді в Кракові відбулося Свячене для тих усіх, що в тому Дні Христового Воскресення були далеко від Своїх та Рідних. Свячене освятив о. др. П. Хруц та виголосив бадьору принагідну промову. В милому середовищі та настрої минуло пару годин часу. — Старанням „Рідної Школи“, а силами дітей Рішисшкільних Курсів під проводом Дарії Костиківної відбулася 23-го м. м. вистава М. Підгірянки „В чужім пір'ю“. У виставі вибивалися своєю грою Ірця Хіцяківна й Ірця Сквіртнянська в ролі синичок, Ірця Перчиківна в ролі ночі (гарне сольо!), рухливий Зенко Хруц у ролі вітру та Ростислав Глукко у ролі сверщика (гра на скрипці!). Зрештою гра рости „артистів“ (-ок): Ліда Гавриченко (рожа), Яр. Патулчак (дзвіночок), Івася Світушак (фіялка) та Тадей Барановський (братчик) — стояла на досить доброму рівні та вповні достроювала до гри артисток (-ів) у „титолових“ та поважних більших ролях. Треба підкреслити добре опанування роль і сценінчу відвагу найменших adeptів сцени. Особне належить признання тим, що такі гарні вистави та декламації для наших найменших.

Дітройт величаво святкуватиме 950-ліття хрещення України. 4. липня ц. р. вся українська колонія у стейті Мишиген дуже торжественно святкуватиме 950-ті роковини хрещення України. Свято відбудеться у величавій (3.500 місць) і дуже популярній католицькій церкві св. Тереси з Роял Овк біля Дітройту, де парохом є відомий радієвий проповідник о. Чарлс Каглін. Впорядчиком сего величавого свята, яке має бути великою українською маніфестацією не тільки християнською, але й національного характеру, буде о. д-р Тиханський, парох української католицької церкви в Гемтремку. У торжестві возьме участь кілька владик і 50 священиків, наших і чужих. Співатиме великий український хор (500 співаків). Торжество попередять радіо-промови о. Кагліна, які він виголосить передтим, а в часі самого свята о. Каглін виголосить довшу промову, яку передаватимуть інші радіостанції. О. д-р Тиханський сподіється, що гості прибудуть не тільки з Мишигену, але і з інших стейтів.

Радіо та релігія. Відомий у Сполучених Державах радієвий провідник о. Куглін, все ще є приводом непорозуміння між його прихильниками та радієвими силами, які відмовили йому доступ до мікрофону. Прихильники о. Кугліна маніфестують щоденно перед радіостанціями ВДАС у Філяфельфі, домагаючись щоб конче допущено великого проповідника перед мікрофон. При останній більшій демонстрації, поліція заарештувала 13 демонстрантів, та постійно стереже радіостанцію.

1.493 особи покинуло Польщу у квітні. Минулого місяця виїжджали з Польщі 1.493 особи, в тому 116 родин ксьонізів. Найбільше число емігрантів поїхало до Парагваю (356 осіб), до Канади (333) і Злучених Держав П. А. (211). Разом до європейських країв виїхали 1.352 особи; до Франції, Бельгії і Німеччини 145 осіб.

Сильну агітацію ведуть у Канаді комуністи між емігрантами. Наших передплатників і читачів у Канаді перестерігаємо перед цими найбільшими ворогами людства. Кожного комунаря, що заходить у Вашу хату, проганяйте на сто вітрів.

Головні основи внутрішнього життя. Під такою наголовком поміщена дуже цінна стаття Впр. о. Степана Ядловського в тримісячнику „Добрий Пастир“ присвяченому богословським і церковним справам „Добрий Пастир“ виходить у Станиславові 9. рік, видає його о. Др. А. Бойчук, редагує о. І. Луб ЧСВВ. Адреса: „Добрий Пастир“, Станиславів, вул. Перацького 11, річна передплата 10 зол.

Прогулька до Величка. Старанням Туристичної Краєзнавчої Секції Української Студентської Громади в Кракові відбулася 6-го травня цр. прогулька до копальні соли в поблиській Величці. Прогульковці (20 осіб) звиділи підземелля копанень соли та бічні хімії.

Дайте в руки своїх наймолодших 2.— зл. річно в Америці-Канаді 1 долар річно

„ДЗВІНОЧОК“

часопис для українських дітей

1.20 зл. піврічно

В кожному числі оповідання про славу минувшину, цікаві діточі казки, сценки, загадки, ребуси й т. п.

—0—

У ремісника золота рука ¹²⁾

— Подай мені дорник, Степане.

(Далі буде).

Замовлення без грошей неважне.

Василь Качмарський.

3)

Над долішнім Вислоком

Стан Церкви в Бонарівці. На основі парохіяльної хроніки в Бонарівці довідуємося, що сама церква та церковний інвентар і парохіяльних будинків був удільний. Т. зв. „Inwentarz wszystkich sprzętów cerkwi Bonarowskiej jako też funduszu do parochia należącego roku 1781 dnia 1 oktobra spisany“ та акти візитації церкви села Бонарівки 1781 і 1783 рр. вказують, що церква, під Візванням Покрова Пресвятої Богородиці, з огороженням у дві брамки та дзвіницею, мала великий престол з образом Розп'яття Ісуса Христа, Кивот у виді престолу з замком, у кивоті пушка срібна і т. д. На престолі Антиміс з мощами Святих, посвячений Єпископом Шумлянським, була випосажена в цілу утвар до Богослуження. Інвентар згадує також, що в церкві був бічний престіл з образом св. о. Ніколая, трьома обрусами та Антимісом з мощами Святих, посвячених Єпископом Еронімом Устрицьким.

Громада Бонарівка мала 36 і пів рілє, і на підставі того виміру парохіяни, власники ґрунтів, складали парохів на одержання з одної ріллі 1 копу вівса, три хліби, одну мірку коніного сім'я; навіть двір, маючи одну власну рілню зобов'язаний був складати для священика як і парохіяни.

Помешканням священика було лише лиш з одною кухнею і іздебка. В 1791 р. сам парох побудував собі ще помешкання і комору соломою крите, щойно в 1884/5 році на місце теперішнього т. зв. „поповства“ стає новий мешкальний дім для пароха (який до нині стоїть), званий від тепер „плебанія“ (люди зовуть клєбанія). Тут, де стояло поповство в 1888 р. поставлено шпихлір для вжитку пароха, за старанням о. Пелеха.

В 1811 р. 20. IX. забрано на власність держави до Ясла одну срібну чашу, 1 срібний дискос, 4 срібні ложочки, 1 срібну пушку, отримуючи за се державну облігацію вартости 50 австр. ринських відск. валюти на 3%, а 1893 р. цю суму спродали Всеч. Консисторія реалізуючи на 11 австр. ринських валюти, за що справлено хрест. В актах візит з 1792 р. читаємо вже заклик до парохіян, щоби відреставрували церкву, або нову побудували, та при церкві побудували школу та постаралися про учителя.

Цікавий був спір за ерекціональний ліс т. зв. Липчанка. Жадоба привлащення лісу Липчанка датується вже в 1837 р. Семен Голей оповідає о. Іванові Мудрону, що попередний священик мав фірмана зі Святкової, вислав його до Липчанки пару кіньми і возом з драбинами привезти підстілку, яку там дівки грабали, але наказав йому, що коли вийде лісничий та буде хотів забрати все до двора, то щоб фірман сам не їхав, але вернувся додому. Але пан казав коні і віз звернути і приказав, щоб там більше не їхали. Тимчасове заужитковання лісу не становило ще цілковитої власности пана, бо ще гіпотєка не була переправлена, щойно в пізніших літах, як оповідав начний свідок Петро Боднарчик (Пилипчин) тодішній поліціян, що пан закликав вйта Івана Совтисіка (Філюшика) і гром. писаря і дьяка Петра Падоха, погодив добре, почастував так, що вйт аж заснав, а писар витягнув вйтови печатку і пану прибив на чистий папір, а на другий день поїхали всі до Коросна до контракту; правдоподібно мусіли зробити у формі купна і продажі, бо літопис згадує, що пан купив до церкви фелон і чашу.

Дяки. Літопис згадує, що ученого дьяка небуло в Бонарівці, тільки якийсь селянин ходив до церкви

Греко-католицька церков в Близяніці, коло Стрижева.

і після свого вподобання служив безплатно. Старі люди знову твердять, що з парохіяльного поля від полудневої сторони коло Мамчаківки була виділена дяківка, яку управляв і за те служив дяк. Яким правом знесено дяківку, про те люди не знають. Найстарші люди запам'ятали дьяка і писаря в одній особі, Левка Сецьковича (Сальчини) та Івана Падоха, де нині Микола Лап'як, Петра Падоха (який в Одриконі на Вислоку вторився), по ній його зятя Петра Завойського, родом з Красної, а від 1919 р. Петро Пащак, перший іспитований дяк у Бонарівці. Так само по смерті П. Завойського, гром. писарем стає хвилево Михайло Опарівський, а від 1921 р. включно аж до збірних громад писарює автор цих рядків.

Коли прийшла відомість про знесення панщини в 1848 р. зачався великий реберунок на панів, що тривав 1 день і дві ночі. Оповідать люди, що був страшний час для панів, бо за ті великі кривди, які пани робили селянам і надмірні тятарі, хлопи не мали ніякої пощади ані милосердя, ішли всі, хто що мав в руках, нищили панів і їх майно, в цілій околиці. Як кажуть, одного пана вложили до трумни і живцем перерізали, другого побили, вкинули на віз і приложили міхами зі збіжжям і там він вдусився, іншого знову тяжко побили так, що не рухався, а на пробу, чи він ще жие, вбивали йому шпильки поза нігті і т. д. Тоді дві пані з нашого двора втекли і сховалися до хати (ту, де живе Іван Голей Тимків), і лишилися. (Яке панство в нашій дворі в тому часі було: Вольські чи Орачевські, певно не знати). Люди твердять, що в тім часі ішли по стороні хлопів староста з Ясла і духовенство.

По знесенні панщини і по рабунку настала свобода, люди тішилися, радувалися, казали, що буде рай на світі, хай жие хлоп, робітник-селянин і т. д. Але не кричали, як то нині можна чути „проч з духовенством“, але навпаки, наші предки були віруючі, сходилися до церкви спільно зі священиком дякували Богові за зірване ярмо, за свободу і на пам'ятку будували хрести, які ми й до нині в кожному селі бачимо. І в нашому селі стоїть на парохіяльній полі хрест, який повинен бути назавжди у великій пошані селян. Панщина скінчилася, люди вдоволені, але зубожілі, віджити не можуть, а тут настає другий ворог, злі часи, які тривали через сім літ. Майже без перерви падали дощі, по полях поробилися мочари і трясовиська. Коли на весні чи в осені часом проблизнуло сонце, люди спішилися бодай мірку, чи чверть чого посіяти, чи посадити бульби (зим'яки) в мокру землю, але ближче хати. Поля дальше положені від хати лісом заростали, а в жнива трудно було сухе збіжжя привезти, збіжжя в копні зросло, що

снін трудно було з копи видерти. Такі були часи, що люди пухли з голоду. За масницю маслянки або за горінець капусти великий шмат поля давали. Хто мав що їсти, а порятував другого в біді, то за то отримав значний кавалок поля і таких випадків люди до нині оповідають і показують кілька. Від того часу поміж людей ходять повіря, що пани по рабунку справляли похорони, але замість людей, то в трумнях ховали бульбу або збіжжя. Одному грабареві було дивне, що то панство ховає, коли не чує, щоб хто у дворі помер. Він відкрив гріб, відбиває віко та в труні була бульба.

Разом з голодом ширилися в селі Бонарівці різні хвороби, а соболиво тиф і холера. У 1852 р. померло 55 осіб, в 1853 р. 74 особи, в 1854 р. 80 осіб, а в 1855 році 7 осіб. Відтак в 1873 р. померло на холеру в двох неділях 99 осіб, перший помер Пітула, а останній Козак.

По тих роках неврожаю впала на людей хвороба, вмирали люди на холеру; за селом розкопували землю на нові гроби. Люди в тім часі мало що робили, ніхто не був певний свого завтра. Вони в дома або в корчмі пили горівку, щоб холера не мала приступи. Одного дня в корчмі пили горівку жінки і мушени. Одна жінка, якась Катерина Шкуплат зпід дебри, заспівала: Гоц, моя гоц, забрали ми бідаків моц, як ся тепер заберемо, то багачів виберемо.

Але смерть на це не зважала, що бідаків вже багато забрала, бо на другий день і Катерину забрало. Оповідав мені 70-літній Лиско Михайло, званий Козак, що йому дідо оповідав, що десь давно, буде певно понад 200 літ, як перед панщиною втекло звідти двох хлопців, оден якийсь Лиско, десь до козаків. Пан вислав за ними погону на конях, утікачі здалека побачили, що за ними їде двірська погоня, скочили у велику воду (це хіба міг бути Сян), вдерли якогось очерету (у нас називають татарське зілля), вложили в уста (гамбу), чіпилися руками лозини і тими рурками з очерету дихали. У тій воді пересиділи вони цілу добу, деколи виглядаючи на верх. Двірські поєнаки поїздивши трохи по околиці, подумали, що втікачі мусіли потопитися і з нічим вернулися до села, а хлопці пішли собі далше і більше до села не повернулися. Відтак в пізніших часах кількох хлопів пішло на Угорщину, а кількох до Бесарабії і Молдавії.

(Далі буде).

Присилайте довг за календарі!

У шесті роковини Свята УМХ. В днях 6. і 7. траплялося минуло шість літ від величавих днів релігійної й національної піднеси, що його пережив тоді не тільки Львів, але й цілий край. Стотисячні, дисципліновані маси української молоді зійшлися з цілого краю до Львова, щоб зложити прилюдну присягу вірності Христові Спасителеві з нагоди 1900-ліття Ювілею Відкуплення людського роду. Масове св. Причастя, присяга Христові та величавий похід містом і дефілада перед Князем Української Католицької Церкви остануть у пам'яті на завжди в усіх учасників цих великих днів. У шесті роковини Свята УМХ, що було одною з найрадісніших подій нашої найновішої історії, слід пригадати всім його учасникам і свідкам, а з ними всієї українській молоді й суспільності, — отже торжественне приречення вірності Христові Цареві, та в нинішніх переломових часах беззастережно стати на службі Христовій Церкві й Батьківщині.

Григорій Марусин.

Напереломі

Повість з лемківського життя.

— А ти, Грісю, што на тото повіш?

— Я повім, же ся навчу іщи борше, як за тижден.

— Чуеш, Митруню, — говорить задумуючись Юрко, — хто знає, ци то не булоби добрі, але я боюся за хлопця, стара мі голову зорве, якби ся дашто хлопцеві стало.

— А штож му ся стане?

— Го сьвітлі ріжні водиться, ти троха деспетник, я ся тебе бою.

— Який я деспетник? Ходжу по сьвітлі десят років, акурат такий ем бив, як ем пішов го сьвіт, як ваш син, — тай ходжу цілий і здорові і нич мі ся не стало, лем пару стівок заробив, няньови приношу на стіл што року, бо як знате раз в рік на самий Великден як се дома, цисте ня коли виділи п'яним, цим коли дакому дашто вкрав і в гарешті сидів? Повічте сами, який то я деспетник?

— Но, я так не мисцю недобрі о тобі, лем ти троха прудкий, а мій Гринько тихий, несмілий, то си міркую, же ся не погодите зо собом.

— Не бійтеся. І він ся більше розрушат і я ся троха погамаю і будеме оба пасувати до себе, як два брати рідні. Правда Гриню?

— Чьом ні! — притакнув молодий Сурмач.

Гринько набрав охоти скомпануватися з Митром, знав його добре з Лосього. Старому Сурмачеві теж подобалося пропозиція Дмитра. Треба тільки подбати, щоб під зиму могли десь усі разом зійтися, та вернутися домів разом з Гриньком.

— Добрі, Митруню, — я би ся згодив, ний би хлопчисько йшов з тобом, лем ся мусите згварити, де ся має восени зийти? -- перервав мовчанку старий.

— А то на што? — підхопив Митро.

— Бо хочу зо сином до Лосього вертати.

— Йой, якісьте сьмішні? Ми аж під зиму зачнеме наше жниво. В зимі найбільше горців товчуть газдині. А тоті пастки на миши то коли ся придають, як не в зимі? Я знам, ви ся боїте вуянки, але не бійтеся. Кет Гринько пішле мамі кожного місяця лем одну десятку, то они зараз змякнут.

— А колиж бисте до хиж вертали?

— Аж на Великден, під весну, зїм з вами паску, а пак далі підеме заробяти.

— Буде мі капку маркітні, привик ем до хлопця, бодай мі конята накормив.

— А глони, як сте си давали раду?

— Якосим си сам радив.

— То і тепер си порадите. Шкода часу, вуйку, жеби він ся ту коло вашого воза поневіряв.

— А ти Гриню, — звернувся батько до сина — так мі досправди повіч, ци маеш охоту?

— Маю, тату, маю, а тоту роботу я раз-два зміркую. Цисте уж забили, як я мамі тоту красу миску подрігував, штосме з ньой борщ їли?

— Та-м не забив, ні, але, видиш, уважай на себе...

— Уж ви ся не бійте, я му кривди не дам зробити.

— А деж ся розлучиме? — спитав старий.

— Піду з вами до Загір'я, бо мі по дорозі, а в Загір'ю хочу сісти з Гриньком на колею тай поїдеме одразу до Львова.

— Йой, тату, чуєте? До Львова поїдеме! — зрадів Гринько.

— Не тішся сину наперед, бо хто знає, як іщи буде. Сядивай добрі, але дома найліпше.

— Та оно правда, — каже Дмитро, — де би я не бив, ксе мене штоси пре домів.

— Так, так дітоньки, але кой хочете скоштувати сьвітowego хліба, то коштуйте. Лем мі повійте, де ми ся гвосени зйдеме, жеби я знав што ся зо сином діе, ци си дешто нашов доброго, ци поїде зомнов домів.

Дмитро задумався, але зараз почав так:

— Го Львові є роботи на ціле літо, а під осін то я міркую завадити о Перемишль, а пак Ярослав; одгале будеме покус посуватися на захід, близше хижі, під зиму моглибисме поїхати до Кракова, або іщи далі на Мораву, якбисьте за Гриньком барз не банували, то бисме аж на Великден били дома, але як малибисте банувати за ним, то він може під зиму домів прийти.

— То з того шиткого я не знаю, де вас гвосени глядати.

— Глядайте нас в Перемишлі.

— Кет так, то гарді. Акурат мам там знайомого на Засяню, нашого егомостя син, має свою камяницю, барз добрі ся знаме...

— Та я го тиж знам, нераз ем там ночував, — докинув Дмитро, — то й восени до нього зайдеме, Гриню, ти го іщи не знаеш, барз гардий человек.

— О гардий, гардий, такий бесідливий, — пригадав собі старий Сурмач. — Повіш му Гриню, што ти Сурмачів син, він в сонді при табеляції, жеби тя так взяв на дакого возного до сонду, тоби добрі било.

— На возного він замолодий, але може то на дяка дасте, бо я го Львові мам знайомого дяка, што ся вчив в самім Юрі то він си барз хвалит, повідат, што го кличут сьпівати на шитки паради і до театру і на погребі паньські і де лем треба, сядивой го кличут.

— Митруню, — каже Гринько, — а ти мя заведеш до того дяка?

— Та чьом ні, заведу.

— Лем шануйся сину. Де бис лем не бив, то ксе слухай старших, — повчає батько, — нич не роб своїм бунтом, лем тото роб, што старший приказує.

Серед такої гутірки скоро час минав і не стямиліся наші мандрівники, як сонце зайшло вже давно за половецькі гірки, як на небо виплинув блідолиций місячок, та з півночі заясніли світла в Загір'ю.

— Смоть Гриню, — сказав Дмитро, — наша стація, акуратні за пів години поїде наша колея, і раненько будеме го Львові.

— Тату, — звернувся Гринько до батька, — ци мі дате дакус пінязи на дорогу?

— Талем сину, дам, — почав Сурмач нишпорити за широким ременем, де звичайно тримав калитку з грішми. Але Дмитро зловив його за руку й заговорив:

— О, ні, ани мі ся не важте давати му пінязи. Я го беру на практику до себе, то я сам плачу за нього колею, я му дам їсти, то уж моя голова в тім, ви ся ним не турбуйте, він на то си в мене заробит.

— Но, кет так, то так, лем тебе прошу, Митруню, позерай на хлопчика, то безум ищи...

— Який я безум, тату, — запротестував Гринько, — почкайте, будете виділи, чи я дівчак. — сміявся хлопчина, що йому очі від щастя горіли.

— Тимчасом пожегнайся Гриню з няньом, бо нам час, колея не буде чекати.

Гринько схилився до батькової руки, осмаленої мазею, поцілував її, та щось наче закололо його під серцем, дух йому заперло, бо не міг ані пів слова сказати батькові на прощання.

А старий сердечно пригариував сина, погладив його по кучерявій голівці та ледви чутним голосом прошептав:

— Най тя Бог провадит, дітино!

І зістав Сурмач серед дороги зі своїм возом, а Дмитро з Гриньком приспішеним кроком побігли в напрямі ясних світел, шо мерехтіли зірками поміж забудуваннями стації в Загір'ю.

Тихо довкруги, тільки пригнаний шум ріки, та десь у недалекій баюрі кумкання жаб вибивалося з вечірнього сумерку. Від сянської сторони затаракав паровіз, щораз голосніше, загуркотів, застогнав голосно, та станув на стації.

— Хлопці вже сідають, — подумав собі Юрко — перший раз сідає його синок до поїзду та іде у невідомий шлях.

Юнаки вже сіли на лавці у вагоні, один проти одного, киваючися під такт ритмічного руху поїзду, мовчки задивлені крізь вікно. Поїзд стукотить по шинах, підскакує, врешті втихомирився, біжить спокійніше, потім загримів так голосно, що Гринько мимохіть глянув у вікно, а тут перед очима біжать якісь залізні стовпи, а дальше біліє якась вода.

— Што то? — запитався Митра Гринько.

— То Сян, ріка, а сесе міст залізний. Знаеш тоту співанку: „Де срібнолентий Сян пливе“?

— Зиям, го чколі ми співали тоту співанку.

— То тепер видиш на свої очі тоту ріку, о там на закруті, смоле Гриню, як ся біліє до місяця, тей срібло, без то ся називат „срібнолентий Сян“, як срібна лента.

— А лента, то така стяжка?

— Талем як! — притакнув Митро.

Поїзд затримався, Гринько ганинув крізь вікно й прочитав на стаційному будівку напис: „Залуже“.

— Гриньку, ми тепер у Залужі. Ногами треба ся мукарити годину або зо дві, а колейов раз-два, за хвилинку буде Ліско; то місто таке, як наші Горлиці, потім будут села і села, аж приїдеме до Устрик, то зас місточко, таке, як Риманів, а потім такий самий буде Хирів, а так більше місто буде Самбір. Од Самбора за дві години будеме го Львові; акурат на рано приїдеме до Львова, а тимчасом спийме, бо тепер ніч, то нич крізь вікно не зриш, ищи верез поїдеш колейом, то ся дос напризераш.

Дмитро атулився в кутик біля вікна, те саме зробив Гринько в протилежному кутку, та мовчки, намагаються заснути.

Дмитро мав менше вражінь, нераз уже їздив залізницею та не мав іншого бажання, як лем калку здримнутися. Зате Гринько прижмурих очі, але при кожному голоснішому стукоті вагону, при кожному свисті паровозу отвираються його очі та гланяють крізь вікно у таємничу темін, щоб розпізнати, дешо побачити. Ще раз хотів про щось запятати, та Дмитро нічого вже не чує. Спить. Врешті в Гринькові очі втомлені, не годен піднести кліпок. Сон його зморив. (Далі буде).

КОСИ, СЕРПИ

„ЦЕНТРОСОЮЗУ“

знані вже всім зі своєї доброї якості

Всеволод Ярославич.

Москвофільство на Лемківщині

Недостача релігійного католицького освідомлення.

Коли на Лемківщині став можливим та справді дійсним факт масового переходу тамешніх вірних на московське православ'я, то з природної конечности мусіли зложитися на це якісь поважні, вагітні в наслідки причини. Мусіло повстати якесь сприятливе, психічне підложжя, на яким цей перехід можна було підготувати, та з черги легко в практиці перевести. До поодиноких, ярих проявів цього духового підложжя належали такі факти:

Довголітнє занедбання солідного, релігійного виховання греко - католицьких вірних на Лемківщині в католицькому дусі й розумінні — так, що їхній католицизм мав радше звехній і формальний, як внутрішній і річевий характер.

Доброзичливе толерування, а то й мовчаливе похитання через гр.-кат. священників - руссофілів нуртуючих посеред їхніх вірних, ложних понять і поглядів про мниму тотожність їхньої віри й обряду з російський православ'ям.

Помішання москвофільськими провідниками в релігійно - церковних справах, у неосвідомленого як слід Лемка таких понять, як „русская вера“ і „православна вера“, а з другої сторони понять: „католицька віра“ і „польська“, згідно „пільська віра“.

Вплив руссофільської преси, та заокеанських, руссофільських емігрантів з Лемківщини в Америці на формування протикатолицьких, а фільоправославних (сприяючих православ'ю), релігійно - віроісповідних поглядів і настроїв на Лемківщині.

Релігійне, теоретичне й практичне виховання Лемка в католицькому напрямі та розумінні — при його гр.-кат. душпастирях-москвофілах — в минулому майже не існувало. Його започаткували й практикували в новітніх та найновітніх часах на Лемківщині щойно гр.-кат. священники української національної орієнтації. Тому й не дивниця, що при таких релігійно - віроісповідних освідомленню та вихованню, яке своїм вірним давав гр.-кат. душпастир - москвофіль, пересічний, несвідомий Лемко не знав і не міг навіть знати, що правдивою вірою й релігією, які він в совісті має признати, прийняти і визнавати, є католицько - християнська віра, що її вчить і визнає св. католицька Церква. Тимсамим він не знав, що цею правдивою, католицькою вірою він має, як своїм найбільшим духовим скарбом, дорожити, а відступство від неї вважати за важку провину перед Богом, та за тяжкий злочин супроти правдивої релігії. Тому, коли ненадійно й нагально вдарила на нього, та заскочила його получена з насильством, москвофільсько - православна агітація, Лемко під її напором не витримав, та ту і там дався пертягнути до москвофільського православ'я. Це могло статися тим легше, що гр.-кат. священники - руссофіли не доложили ніяких старань ані в церкві, ані в школі, ані в читальні, якщо вона десь була, ані в парохіяльній канцелярії, ні теж у товариських кругах; щоб своїх парохіян по католицьки освідомити, та здержати, коли прийшла агітація, від переходу на московське православ'я.

Проловдей про св. католицьку Церкву, та її єдиноспасемість, про папський примат (первенство) в Христовій Церкві про св. священномученика Йосафата,

Щурів винищує РАТИНА й РАТИНИНА

Полеві миші губить МИШИНА

„SEROVAC“

ЛЬВІВ, ПАДАРЕВСЬКОГО Ч. 5. — ТЕЛ. 201-07.

Інформації на бажання.

про ідею зєдинення Східної Церкви з Західною під одним, спільним, найвищим Пастирем, Римським Папою — гр.-кат. священник - руссофіл на Лемківщині ніколи не голосив. Ця проповідня тема була для нього незнана, чужа й одіозна (зненавиджена). Зате дуже солідно та скрупульотно зберігав і практикував він тексти, де величалася „всѣхъ православныхъ христіянъ“, згідно де згадувалося за вся „православныя христіянны“, не подумавши навіть про те, щоб пояснити вірним їх католицьке значіння й розуміння та відгородитися тим рішуче й отверто від незєдиненого, російського православ'я.

Школа була занедбана. Бувало, що замість душпастиря - руссофіла науки релігії уділював шкільним дітям руссофіл - учитель, який, як світська особа, не міг їм вщипити ні церковного, ані тимбільше католицького духа бо це противилося б його московсько - православним переконанням. І росла ця дитвора у відчуженню від католицької релігії, релігійної свідомості, а в прихильности до московського православ'я. Так прим. було в Тилявій, що перша на Лемківщині перейшла в осєні 1926 року на російське православ'я. Цього переходу довершили люди, яких виховав і перепойв своїми релігійно - національними ідеями здекларований руссофіл, бл. п. Михайло Копчак (+ 1932 р.), який околo 40 літ учителював в Тилявій.

Якщо в парохії священника - руссофіла на Лемківщині була читальня, то хіба читальня ім. Михайла Качковського, в якій читано тільки москвофільську пресу та літературу; тут теж панував російський дух, та пропаговано і захвалювано російське православ'я. Така читальня була осередком православного руху в парохії, а після переходу парохіян на православ'я ставалася т. зв. „часовнею“, себто заступала православним через якийсь час святиню, доки вони собі не збудували православної церкви. Такі читальні закладали, захвалювали та з усіх сил попирали гр.-кат. священники-русофіли на Лемківщині. Вони (себто читальні ім. Мих. Качковського) чи не найуспішніше служили до запоморочування й заколочування не тільки національної, але й релігійної свідомості наших людей на Лемківщині.

Парохіяльній канцелярії, та принагідних стріч із своїми парохіянами також не використав руссофіл-священник для оживлення католицького, релігійного духа, та для ослаблення й пригашення православних настроїв у повіреній парохії. Впрочім він не тільки занедбав, але і не хотів цього чинити, бо це не годилося з його релігійно - національною ідеологією, в якій він орієнтувався виразно та недвозначно на православну Москву. А що повага духовенства перед війною та його вплив на вірних стояли тоді незвичайно високо, отже теж і руссофільсько - православна ідеологія священників - москвофілів та їх світських помічників на Лемківщині уділювалася в більшій мірі, як в теперішніх часах і селянам. Прийшло до того, що т. зв. „русска“ віра стала в світлі цієї фальшивої ідеології то-

Гляньмо на полудневих славян, болгар, сербів, альбанців, — усі вони величаються своїми живописними народніми строями. Сербський король у часі великих святочних парад одягався завжди в народній стрій. Скрізь по світі культурні люди гордяться своєю народньою ношею.

А в нас що? Аж сором говорити! Цілі села покидають масово свої прадідні вбори та вдягаються, як міські батяри, думаючи, що це краще, бо по „панське“. Юнак, що відбув військову службу та бачив кусок світа, вже соромиться свого селянського одягу; дівчина, що послужить рік-два в жидів, вертає в село „панею“, та часто - густо не тільки свою селянську ношу покидає, але й мову рідну; така дурна коза в своїй глупоті думає, що так краще; а інші дівчата й хлопці, як бачуть, що той чи другий „ріже пана“, малпують їх у цій негарній поведінці й вся молодь покидає свій прадідний стрій, заступаючи його модними сукнями, які так пасують до селянина, як п'ястук до носа.

Тієї негарної поведінки наших селян ніщо не може оправдати; бо „панські“ вбрання не надаються до хліборобської роботи, є дорогі, непрактичні, скоро шчуться, а своєрідні одяги є й триваліші і дешевші. Урешті світ нас зовсім інакше шанував би, якщо бачив би, що ми самі себе шануємо.

Тому, не кидаймо своєї народньої ноші, вона так цінна й любя, що через неї здобудемо собі пошанівок світа і славу, та не будемо посміховиськом людським. Не маю на думці загалу наших дорогих мені Лемків; вони на причуд гарно тримаються і своїх прадідних звичаїв і своєї премилої народньої ноші, але підгірські села Лемківщини заражуються „панською хворобою“ та запаскуджують себе жидівською тандитою, що аж прикро глядіти на таких людей, які вдягаються в чуже піря, та ще й до того паршиве.

Ганьба таким „панським дзядам“, таким бездушним малпам, що в голові мають січку та вдягають на себе шовки...

Наслідуймо „панів“ у науці та розумі, а не в модних одягах. Хай буде одяг простий, мужицький, але хай душа буде світла. Це буде наше найбільше й найкраще панство.

Гр. Марусин.

—О—

РАДІОВИЙ ВИСИЛЬНИК У ДОМОВИНІ.

Кори одному афінському архітекторові вмерла жінка, казав він вибудувати собі каплицю недалеко порту Піреус, до якої перевезено труну з покійною. Сам афінський єпископ супроводив похоронний похід. Непотішний у свому горю вдівець дуже часто зачинався у каплиці та віддавався на самоті гірким думам при домовині своєї жінки. Однак підозрілива афінська поліція перевела, підчас неприсутності архітекта, ревізію у каплиці та відчинила домовину. На превелике здивування замісто тіла жінки архітекта, знайдено у домовині, цілковито заінстальований короткохвильний радіовисильник, готовий до вжитку. Від тоді поліція стежила за архітектором та вкортці арештувала бідного вдівця у каплиці, в часі коли він надавав тайні відомости для італійської розвідки.

Листування

Хв. Кооператива „Згода“ в Рихв.: передплату за цілий 1939 рік з належною подякою одержали; остається ще довжок за календар; бажаємо найкращого розвитку.

Вп. О. Пробій: маєте слушність, але про такі справи годі, або тижко щонебудь написати. Привіт.

Хв. Чит. „Просвіти“ в Ославиці: не гнівайтеся на нас, що 9. число ще не одержали, однаке дивним дивом часопис, призначений та до Вас заадресований помандрував аж до Делятина й звітдам по тижневі вєянувся до нас. Висилаємо додатково. Привіт.

Вп. Павло Гиряк: оповідання дуже цікаве та гарно написане. Ще краще було би, як що Ви писали би чіткіше та на одній сторінці панеру. У Вас гарно вьжуться думки та складно вьходять події. До поміщення це оповідання задовге. Якщо охота у Вас, напишіть чітко, коротке оповідання з сільського життя, радо помістимо. Братні поздоровлення.

Вп. Кость Цепко в Акроні: за листа щиро дякуємо та за передплату й приєднання нового читача. Син Вашого брата, Петро Цепко є в Сокалі, ул. Косцюшка 57; він здоровий та працює. Шлемо Вам щирі поздоровлення з рідних сторін — Боже помагай.

Вп. Лука Вислоцький, Чорна Вода: заплачено по кінєць 1939 р. Привіт.

Вп. Михайло Ладна, Шавник: щиро дякуємо, приєднайте нам більше передплатників, та старим читачам пригадайте, що найвишчий час вивізнати передплату; здоров'я бажаємо.

Вп. Петро Скирпан, Бартошево: заплачено по кінєць 1939 р. Щирі поздоровлення та бажання кріпкого здоров'я! Слава Ісусу Христу!

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі закупи треба полагоджувати в складі

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Тут купуйте споживчі й кольоніяльні товари, насіння господарських рослин і трав.

НОВІ КНИЖКИ.

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“ — ілюстрований популярно-науковий журнал, рік XII, ч. 5, травень 1939.

„РІДНА МОВА“, науково-популярний місячник, присвячений вивченню української мови та теорії літератури. Рік VII, ч. 5, травень 1939.

„НИВА“, часопис присвячений церковним і суспільним справам. Рік 34, ч. 5.

ДО КАРПАТ — пісня марш на мішаний хор до слів І. Колоса, І. Школьнік, ч. 308, ціна 50 гр. Музична Накладня „Тарбан“, Львів, св. Софії 82. Гроші слати розр. переказом ч. 78.

Др. Я. В. Константинович: ІКОНОСТАСІС. Студієн унд Форшунген, Львів 1939, т. I, 17 арк. змісту і 5 аркушів кліш, ціна 70 зл.

Тарас Шевченко: КОБЗАР — видання ювілейне 1814—1939, Київ 1939.

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ — ювілейне число 10—11, Львів 1939, видане з приводу 25-ліття його існування; число прекрасно зредоговане — честь Редакції!

...такі
найліпше крутити

в паперцях

КАЛИНА

ПРАЖІНЬ???

чому ж цеї кави

не пити,

як смачна

і своя

„Суспільний Промисл“

Львів, вул. Жовківська 188. Тел. 242-47.

Мені вьгнобідає тільки

паста

ЕЛЕГАНТ

О. ЛЕВИЦЬКА І СКА - ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО 51

№ 170662
1939-92

Наше Лемко

Rok VI. **NASZ** **ŁEMKO** №. 12 (132)
Рік VI. Ч. 12 (132)

Lwów, 15. czerwca 1939

Львів, 15. червня 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двотижневик.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умови
ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1-80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Смерть Єпископа

Свято молодости

У місті Тарнові помер у суботу, дня 3. червня ц. р. польський Єпископ Ординарій, латинського обряду Прев. о. Др. Францішок Лісовський. Він, як 63-літній старець недомагав на склерозу (стверднення стін бючок (артерій) унаслідок старечого віку та важкої праці). Недуга захопила Його в костелі, в часі уділювання Св. Причастія. Кілька годин пізніше наступила смерть. Єпископ Лісовський уродився в 1876 році, довший час був професором Університету у Львові. У 1928 р. стався Єпископом. Смерть старенького Єпископа викликала великий жаль у цілій латинській дієцезії.

ВЕСНЯНА ДЕФІЛЯДА РІДНОШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ.

Дня 4. червня ц. р. відбулося традиційне свято рідношкільної молоді на площі Великого Лугу.

Під звуки бадьорого сокілського маршу ввійшли в год. 4. на грище лави молоді. Спершу ті найменші із львівських захоронок, відтак школи народні, середні, хлопці, дівчата... Ішли всі різноколіровими, стрункими рядами із своїми прапорами перед рідношкільною Старшиною та репрезентантами установ. У дефіляді взяло участь к. 2.000 молоді. Всі відділи молоді оплескувала зібрана публіка підчас дефіляди дуже палко.

Цінна книжка

Накладом Товариства Епархіяльна Поміч у Перемишлі вийшла з друку книжка п. н. Три Синоди Перемишльської Епархіяльної постанови Валявські в 17—19. ст., виготовив Еп. Григорій Лакота. Книжка має 180 стор. і шість світлин Єпископів; містить рішення трьох епархіяльних синодів перемишльських, а саме: синоду з 1693 р., що відбувся за єпископа Іннокентія Винницького; з 1740 р., за єпископа Ернста Устрицького та з 1818 р., що його перевів єпископ Михайло Левицький. Ці синоди — дуже важкі події в історії нашої перемишльської єпархії по її заузці з Апостольською Столицю, причинилися до нового розвою церковного життя, нової дисципліни духовенства й релігійного поступу в народі. Ця історична праця Преосв. Еп. Григорія Лакоти виповняє прогалину в історії нашої Церкви тому, що про синоди з 1740 р. та з 1818 р. не мали ми ще досьогодні жадної наукової праці. У кожній священичій бібліотеці хочемо бачити цю вартісну книжку. Друкарське виконання в Посп. друкарні м-ра Ю. Костюка і С-ки в Перемишлі.

Після дефіляди відбулися пописові точки, одна за одною. Молитву - картину „Боже великий Єдиний“ в укладі п. Суховерської вислухала зібрана публіка стоячи зі святочною повагою. Щирі оплески здобула третя точка програми „Живі квіти“, що її виконала дітвора I. і II. кл. всенародніх шкіл. Найкращою точкою першої частини програми були гуртові вправи кружільцем у виконанні всієї молоді РШ. почавши від III. кл. Справді мальовничу картину творив чотирикутник молоді із кружільцями, замаяними жоєто-блакитними стяжками в руках. Дотепні у задумі й добрі у виконанні були „Весняні забави“ укладу п. Суховерської. Цю точку виконала хлопча молодь школи ім. Б. Грінченка у Львові. Учні купецької гімназії Р. Ш. у Львові пописувалися низкою руханкових картин укладу п. Білостоцького. Найефектовнішою точкою другої частини Рідношкільного Свята були національні танки, що їх виконали учениці народних та середніх шкіл РШ.

Всі точки були виконані незвичайно дбайливо і малі та старші виконавці виявили не тільки багато здисциплінування, але й чимало мистецького таланту. При тому різнобарвні народні одяги дівчат та костюми квітів (маки, волошки, романи, глогорожечки і соняшники) творили незвичайно ефектовну і приємну для ока кратину. У вправах брало участь 1700 дітей. Крім львівських шкіл, була ще молодь РШ. із Тернополя, Стрия, Самбора, Золочева, Яворова. Пописом кермував проф. Білостоцький. До дефіляди, вправ і танків грала орхестра „Зорі“ під кермою дир. Манька.

Погода не була найкраща, всеж таки без дощу обійшлося майже до кінця. Публіки, що не зважаючи на дощ, довго не розходилася домів, к. 10.000.

НАЙКОРИСНІШЕ ПОМІСТИТЕ СВОЇ ОЩАДВОСТИ
в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР“

Львів, ул. РУСЬКА ч. 20.,

що провадить крім звичайних ще окремі роди вкладок, які є вище опроцентовані від звичайних вкладок, а саме: **вкладки приданого та на усамостійнення** — окремо **преміїні** вкладки, на які складаючи щомісячно що найменше 5.— злотих, можна одержати по році крім відсотків ще й нагороду за ошадність у сумі 25—100 злотих.

В кожному числі оповідання про славу
минувшину, цікаві діточі казки, сценки,
загадки, ребуси й т. п.

Біла війна

ЛЕЖАТИ — ЧИ ПРАЦЮВАТИ?

Між державами світу ведеться від вчасної весни ц. р. — так звана „біла війна“. Ми знали досі тільки про червону війну, у часі якої гинули мільйони воєнків, та земля просякала червоною кровю; сьогодні ведеться біла війна, не стріляють до себе воєнки, ніхто не вмірає, тільки дипломати держав кидають на себе — білими паперовими стрільнями, цебто газетною пропагандою.

Дехто міг би сказати, що біла війна не страшна, бо людям не грозить смерть, а що дипломати сваряться, що газети паплюжаться, то яка з цього людям біда? Та воно так не є. Біла війна так само в своїх наслідках може бути страшна, бо вбиває господарське життя, руйнує людей матеріально, так само, як червона кривава війна.

Небезпека господарської руйни, та наслідки тієї руйни, були би далеко менші, якщо люди не попадали б у паніку та не виходили з рівноваги духа в порі, коли на небі нависли чорні воєнні хмари. Бо навіть у часі самої воєнної заверюхи нема потреби поступати так, як роблять люди сьогодні, коли нема війни та може й до неї не прийде.

Хто мав які ощадності в банках, виймає ті гроші й ховає дома під подушку, бо, мовляв, буде війна, то гроші в банку пропадуть, краще держати їх біля себе. Нерозумні люди забувають, що цілі мільйони австрійських грошей потратили вони якраз тому, що ті гроші були пильно бережені під подушкою, замість того, щоб їх кинути на розбудову чи то свого господарства, чи свого підприємства торговельного, бо тут гроші ніколи не пропаде, бо й підчас війни люди потребують їсти та вдягатися, отже кожна ділянка госп. життя може розвиватися.

Підчас світової війни наші селяни, хлібороби у воєнній полосі, під градом куль орали і сіяли, щоб було що збирати. І тоді вони дали чудовий доказ: яка велика сила жевріє в нашого селянина. Він і сьогодні працює, не дивиться на чорні воєнні хмари, але обробляє свій „варстат праці, свою рілю, щоб і сам міг жити та й другого нагодувати. Але інші верстви населення, як робітники, купці, ремісники, промисловці, а головні фінансісти — піддаються воєнній паніці і гальмують господарське життя. Робітник, хоч заробляє, дусить гроші в кишені, здержується від купця, що — мовляв, буде війна. Промисловець не продукує нових виробів, бо думає, що не буде покупця; купець не робить запасів, він теж чекає на війну. Фінансісти замикають свої каси та не дадуть нікому хоч гянь, мовляв, теж не хочуть ризикувати.

Правда, деяких купців чи ремісників стримує від розгону в праці той факт, що їхнього товару дійсно ніхто не купує. Але що буде далі, коли тисячі маси купців, промисловців та інших підприємців почнуть банкрутувати, а мільйони людей остануться без праці? До чого доведе така струсіна політика тих мудрагелів, що маючи гроші, витягають їх з банків і не пускають в оборот між людей?

Гріш у господарському житті, це здорова кров у здоровому організмі живої істоти. Коли кров перестане в жилах кружляти, тоді людина гине. Так само з грошем. Він мусить постійно кружляти в здоровому тілі господарського життя. Коли він перестане бути в постійному русі, у безперервному обороті, тоді господарське життя мусить завмерти.

Нерозумно думає той, хто рятує свою працю в той спосіб, що береже свої гроші в панчосі або під подушкою. Досвід з недавньої світової війни наглядно доказує, що скупарі, які берегли свої гроші в скринці, потратили цілі маєтки! Один урядовець, інтелігентна людина, що ціле життя щадив і зложив 30.000 корон; за ті гроші можна було фільварок гарний купити, а він беріг гроші, бо то краще мовляв, як що інше. І коли прийшла війна, він замурував ті гроші в стіну й ждав аж війна скінчиться. По війні навіть не виймав тих грошей, бо міг собі за них купити хіба пачку сірників, а тут би треба муляреві за напругу стіни більше заплатити, ніж ті гроші, варта. Скільки то ще австрійських грошей валяється до нині по скринях наших селян! Ось так виходять на нерозумній „спекуляції“ ті люди, що опановані воєнним страхіттям, ховають гроші на „чорну годину“, відмовляють собі в найконечніших потребах, не куплять ні книжки ні газети, та на випадок війни однаково ті гроші „чортові в зуби“ придалися би. „Чорна година“ приходить на людей тільки тоді, як вони тратять свій розум. А в кого в голові який такий розсудок, той ніколи не боїться чорної години, той завжди буде творити й працювати — а творча праця дасть йому змогу жити навіть підчас війни!

Гр. Марусин.

Вибрані книжки на червень

Всі почитателі й почитательки Ісусового Серця в місяці червні читають і спізнають Божу волю з отсих гарних, призначених для них книжок:

ЯК ЛЮБИТИ ІСУСА? св. А. Лігорій. — Брош. 0.50, опр. 1.00 зол. ПРО НАБОЖЕНСТВО ДО ПРЕСВ. СЕРЦЯ ІСУСА ХРИСТА. о. І. Кроасет. — Брош. 0.60, опр. 1.10 зол. — Спонуки, способи й практичні поучення.

СЕРЦЕ ЗА СЕРЦЕ. о. Фр. Гатлер. — Брош. 0.50, опр. в карт. 0.80 зол. — Наука про те, як маємо відплатитися Ісусові Христові за любов, що нею Він нас полюбив. Читаючи її навчимося любити Христа всім серцем.

НАСЛІДУВАННЯ ХРИСТА. Тома з Кемпен. — В пол. 1.20 зол. — Найулюбленіша по св. Письмі книжечка, що її знає ввесь християнський світ.

ЖИТТЯ ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА. бр. Й. Гродський ЧСВВ. — Брош. 1.00, опр. 1.60 зол.

СВЯТЕ ПРИЧАСТЯ (нове вид.). — Брош. 0.10 зол. — Подано в ній багато гарних і зворушлюючих наук про дар над усі дари — Пресв. Тайну Евхаристії.

СЛУЖБА БОЖА НАШЕ ЖИТТЯ. о. М. Каровець ЧСВВ. — Брош. 0.05 зол. — Гарна поука про велике значення Сл. Божої враз із різними молитвами.

РОЗВАННЯ ПРИ ВІДВІДИНАХ ПРЕСВ. ТАЙНИ ЕВХАРИСТІЇ. о. Климент Сарницький ЧСВВ. — Брош. 0.40 зол.

ПРО ВНУТРІШНІЙ СПОКІЙ. — Брош. 0.10 зол. — Як нам поводитися в духовнім житті, щоб заховати спокій серця.

МОЛИТВА ЯКО МОГУЧЕ СРЕДСТВО ДО СПАСЕННЯ ДУШ. св. А. Лігорій. — Брош. 0.40, опр. 0.80 зол.

ПРИПОВІСТІ ІСУСА ХРИСТА. — Брош. 0.80, опр. 1.40 зол. — Книжка ця із цікавий і дуже легкий спосіб переповідає 48 притч Христових.

ПОУЧЕННЯ І ПОРАДИ ДЛЯ МОЛОДИХ І СТАРИХ. о. Адольф Досс Т. І. — Брош. 0.50, опр. 1.00 зол.

ІДЕАЛ ПРАВДИВОГО ХРИСТІЯНИНА: ПІЗНАТИ І ЛЮБИТИ БОГА. о. Демюрже. — Брош. 0.70, опр. 1.20, в пол. 1.50 зол.

САДОЧОК УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ СВЯТИХ, з ілюстр. о. М. Дороцький. — Брош. 0.75 зол. — Життєписи й огляд заслуг українських Святих.

ПРАВДИ ВІЧНІ. К. Россінолі. — Брош. 1.20, опр. 1.80 зол. — Хто хоче знати, чому чоловік живе на світі й чи так живе, як треба й що зробити, щоб добре жити, — нехай прочитає ту книжку.

БОРБА ДУХОВА. Фр. Скуполі. — Брош. 0.60, опр. 1.10 зол. — Кожний чоловік має трьох ворогів: світ, диявола й самого себе, що з ними мусить завзято боротися усе своє життя, описує ця книжка.

Замовлення разом з грішми слати на адресу:
ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІАН У ЖОВКВІ.

НОВИНКИ

Уже вийшла з друку, заповіджена ще в 1937 р. книжка під наголовком „Як говорив Бескид“ у ціні 1 зол. за 1 прим. Замовлення разом з грошми посилайте до Адміністрації „Наш Лемко“. Книжка має три розділи: 1. п. н. Як говорив Бескид, 2. Лемківська пісня, 3. Християнство на Лемківщині. Кольорова окладинка.

Подаємо до відома, що в цьому році вийде Календар для Лемківщини на 1940 р., одначе одержать його тільки ті, що вже заплатили за календар на 1939 р. Хто ще не міг досі заплатити за свій календар та за календарі, побрані до розпродажі, хай негайно вишле належитість, бо ми довше не можемо чекати; друкарня дспоминається в нас про довг. Будьте чесні й не жадайте нічого даром.

Назвища та прізвища в селі Маневі. Під таким наголовком поміщена стаття Д-ра Ф. Коковського в Рідній Мові ч. 6. Рідна Мова — це науково-популярний місячник присвячений вивченню української мови та теорії літератури, виходить 7. рік у Варшаві, вул. Сталева 25.

Так жий з людьми, якби на те дивився Бог; а так говори з Богом, якби цього слухали люди.

Загальні Збори „Карпатії“, Товариства взаємних обезпечень на життя у Львові відбулися дня 30. травня ц. р. Точний звіт із зборів помістили всі українські щоденники, ми його не повторюємо. З великою приємністю завважуємо, що це єдине українське товариство „Карпатія“ взаємних обезпечень на життя найшло також велике зрозуміння серед нашого селянства, доказом чого є постійний зріст числа обезпечених рільників.

„На шляхах Лемковщини“, під таким наголовком написала др. Кристина Перадзка книжку, в якій намагається зв'язати з Польщею українське населення Лемківщини. (Н. З.).

400 німців, які мали свої господства в Польщі, втікли нелегально до Німеччини.

На англійську мову перекладений „Мойсей“ Івана Франка появилася на книжковому ринку в Нью Йорку. Книжка видана дуже дбайливо.

Коли мужчини починають кепкувати з релігії та жінки ходити в прозорих одежах — це вже початок упадку. Тому не наслідуйте поганих звичок міських людей!

Самоуправні вибори в Риманівщині відбулися під знаком компромісу; усіх лист зголошено три, в тому одна з волости, компромісова та українська. З української листи вийшло 3 радних. Треба завжди пам'ятати, що при таких справах, де українське населення має право за собою, там треба приватні справи та партійну нетерпимість приборкати в собі, бо з цього нарід ніколи не буде жадної користи.

Німеччина заборонила рекламувати алкогольні напитки і тютюневі вироби. В німецькій пресі появилися численні комунікати про велике обмеження реклами алкогольних напитоків і тютюневих виробів у цілій Німеччині. В майбутньому не буде вільно вести ніякої пропаганди за поширенням консуції алкогольних напитоків і тютюневих виробів, зокрема між молоддю, бо вони впливають погано на стан здоров'я. Одночасно в цілій Німеччині поведуть енергійну акцію за консуцією безалкогольних напитоків. Ще більшим обмеженням підлягатиме реклама тютюневих виробів. З усіх реклам за поширенням тютюневих виробів усунуть постаті жінок і розвинуть найенергійнішу акцію проти курення тютюну між молоддю і жінками.

Вимовляють навіть помешкання. Власники домів у Гданську вимовили тепер помешкання тим усім полякам, які вивісили біло-червоні прапори в річницю смерті маршала Пілсудського.

Невідомі бандити напали в селі Студенім коло Ліська на коршму Лейби Бермана, зранили його стрілом з револьверу в руку, застрілили його сина Мошка та зрабували 60 злотих. Поліція зловила одного бандиту, за рештою шукають. По нитці до клубка...

Добре посміятися. — Хто тобі вивертів діру в голіві? — Яку діру? — Та, бо маєш січку на ковнірі.

Староство в Ландуті сконфіскувало українські парохіяльні печатки всіх греко-католицьких парохіяльних урядів у повіті.

Самобійство управителя поштового відділу. На пошті в Ясениці Російній коло Коросна стрілив собі в лоб 35-літній Юзеф Кубаль. Яка причина самобійства ніхто не знає.

МЛИНСЬКІ КАМЕНІ до вітряків, кератових жорен і ручні жорна в цілковитім викінченню виробляє та доставляє по уміркованих цінах

Микола Горбаль,

у Бортнім, пошта Сенькова коло Горлиць.
Камінь першорядний, магурицький, гварантований.

Померли в Злучених Державах Півн. Америки. Іван Мельник 52 л. з Голучкова к. Сянока помер 20. III. ц. р. у Чикаго; Антін Паславський 58 літ, з Буківця коло Ліська, помер 23. III. ц. р. в Мек Рокс Па; Евстахій Корбач з Жидівського, к. Ясла, помер 14. III. ц. р. у Сімпсон Па; Текля Данчак 64 л. † у Ст. Клер Па; Антін Дзюбинський 62 л. † у Плімут Па; Антін Прядка 68 л. † у Сімпсон Па; Марія Ксеніч 68 л. † Беклд Іль.; Михайло Світич † у Елізабет Н. Дж.; Луція Лазорчак 60 л. жінка Івана, з Смереківця к. Змійгороду, † 29. IV. ц. р. у Нью Йорку; Семко Гайдук 61 л. з Манастирця, † 1. V. ц. р. у Картерст Н. Дж.; Антін Гавран 53 л. з Янківців коло Лукавців помер у Нафх О. — Вічна їм пам'ять!

Голод у Світах. Цьогорічний переднівок на всіх областях Світів, навіть на землях найбільш урожайних, себто на Україні — дуже важкий. Того не скриває навіть московська преса. У зв'язку з тим шириться голод і заворушення серед колгоспників. Світський уряд намагається рятувати себе тим, що між найбільш голодуюче населення роздає дещо збіжжя. Але те все не помагає; в „країні пролетаріату“ все більше наростає примара голоду.

Ювілейні молебні. У зв'язку з торжествами Ювілейного Року 950-ліття хрещення Руси-України Діловий Комітет Свята Християнської України звернув увагу місцевих ювілейних комітетів та активних громадян, а зокрема Всечесного Духовенства на те, що добре було б, якби у відповідний для парохії день цього місяця відбулися ювілейні молебні зі спеціальними проповідями, в яких ОО. Душпастирі, у зв'язку з життям св. мучеників Бориса і Гліба, синів Володимира Великого та першими часами християнства в Руси-Україні, вказали на дуже велику, рішачу вагу справи належного релігійного й національного виховання української молоді.

В сьогоднішніх часах

найпевніше льокувати гроші

В Торговельно-Промислових Підприємствах

Купуйте уділи по зл. 500, 1.000, 2.000, 5.000.

Інформації: **Пром-Банк**, фінансова порада,
Львів, ул. Гродзичьких ч. 1.

Масакра на весіллі. Весілля у Волі Яслиській коло Риманова, в хаті Михайла Левчика закінчилося в справжньому п'яцькому стилі. Серед загальної бійки п'яних гостей 10 осіб поранено. Один з них Михайло Русиняк, помер, інші борються з смертю. — Народе, народе — коли перестанеш уже затроювати себе денатуратом та мордувати себе?! Чи й тепер ще не відозветься голос із Сянока?

Мандрівні священники в ССР. Московсько-жидівська червона преса подає, що тепер щораз частіше можна стрінути в ССР багато мандрівних священників, які йдуть від села до села, витягають з валізки або наплечника церковне знаряддя і відправляють по хатах Богослуження, сповідають селян і т. д. Большевицька преса бачить з того приводу у дзвін тривоги та закликає владу звернути пильнішу увагу на тих контрреволюціонерів і „схритих фашистів“.

Перегриз двері арешту. Суд у Тарнові розглядав кілька днів тому справу незвичайної втечі в'язня з арешту. Арештований за дрібну крадіж Степан Гац в тузі за своїм селом рішив за всяку ціну видобутись з келії поліційного арешту в Мосціцах. Не мав іншого знаряддя окрім власних зубів, бо навіть руки йому скували. Продовж кількох годин перегриз частину дверей при замку, а потім лише штовхнув двері сильно ногою і вони відкрили йому дорогу на волю. Цей паєр у село і назад коштував Гаца 3 місяці тюрми.

Не пустив до храму напудрованих жінок. Протестантський пастор в Ганвелі в Англії заповів, що не впустить до святині ані одної жінки, яка пудрується, маює собі уста, або має велике декольте. Кілька жінок зігнорувало цей розпорядок пастора й прийшло до дому молитви напудровані і з мальованими устами. Пастор разом з органістом викинув їх за двері.

Гарні обороти. Одна з наших, у відповідному місці основаних кооператив у Новосандеччині, а саме Кооператива „Згода“ в Новій Весі мала, минулого ділового року, 51 тисячів золотих обороту. З того припадало: 6 тисяч на „курняву“, 3 тисячі на „піфко“, та 12 тисяч на „руську воду“ (палюничку-шпіритайку). Так „обертала“ нововесянська кооператива. А скільки в тому самому „ремеслі“ „обернула“ друга, приватна, нововесянська крамниця, не знаємо. Та, здається, що, обі разом, соткою тисячів „обернули“. Ех, „руснаки“, „руснаки“, таке за ті грубі гроші можна би було: вибити з жидівських рук усі чотири нововесянські тартаки. Оснувати, в Новій Весі: цегольню, гарбарню, молочарню, гуртівню товарів на Гуті, склад дерева опалового в Криниці, та, вкінці, якесь інше корисне для народу діло оснувати!

Затроївся денатуратом. У Суходолах, володимирського повіту, помер нагло Ніканор Прокопович. Переведена секція виявила, що він помер від пиття денатурованого спірту.

Українська релігійна поезія. В духовій скарбниці українського народу, тобто в його літературі, зовсім окреме місце займає релігійна поезія. Релігійна поезія, тобто в мистецьку форму вірша приодягнений вияв почувань людини до Бога, має в українській літературі свою історію і традицію. Вже в перших віках розвитку українського письменства, ми зустрічаємося з проявами глибокої релігійної думки, оформленої в віршовану чи прозову будову твору. Одним із перших виявів такої релігійної поезії в нашій письменстві є відомий апокриф „Ходження Богородиці по муках“, повний простоти та легендарності. Згодом кількість таких релігійних поетичних творів у нашому письменстві більшає осягаючи теж щораз то кращий вияв. Зокрема багата на релігійну поезію доба змагань унії з православ'ям. Класичним прикладом того „Тренос“ (плач) Мелетія Смотрицького. В новішому письменстві жанр релігійної поезії плекали в нас такі письменники як Шашкевич, наших таки днів Ю. Липа, Б. І. Антонич та інші. Окремо Шевченко, а з найновіших Щурат, Лепкий, Тичина. Вкінці треба згадати релігійну поезію народнього походження, що має теж свою гарну традицію.

Примір гідний наслідування. Живемо в часах, коли треба з усіх сил поборювати розтратність і марногравство. Треба покинути звичай справляти весілля продовж трьох днів з п'ятикою до безтями. У цьому напрямі гарний приклад дав Максим Гопей з Лосього коло Нового Санча на своїм весіллі з Дарією з Дрожджаків. Ціле весілля тривало приблизно 5 годин при участі невеликого, але чесного товариства. У часі весільної гостини гості та молодята зложили як добровільний дарок для українських інвалідів квоту 16.50 зл. Боже заплаць та Молодій Парі-многих літ і щастя. (Гроші вилано просто до каси УКТОДІ).

Лабова. — Вибори. Вибір громадських радних у теперішніх „саможондових виборах“ у дев'ятих селах нашої лабівської волости (гміни) в Лабівці, Лабові, Угриці, Котові, Кам'яній, Новій Весі, Крижівці, Росточі Великій і Лосю уложився слідує: На 4.909 наших жителів тихже наших сіл, ок. 180 поляків і 431 жидів вибрано через т. зв. „аклямацію“ 8 радних поляків, 4 жидів і 120 наших радних. — Зновже вибір лабівських волостних радних, який відбувся через голосування в Лабовій 21- травня ц. р. випав так: На тихже 8 радних поляків, 4 жидів і тих 120 наших радних, до того, такби сказати, лабівського самоврядного серця увійшло: 6 чільних поляків і 10 наших радних. Оповідують, що подібно випали вибори в гмінах: Тиличу, Мушині і що подібно випадуть в Криниці.

Невдалий влім до кооперативи „Верховина“ у Вислічку. Дня 20. IV. підкопалися невідомі злочинники під дім, де є приміщення кооператива. Але тоді склепар почув у кооперативі та злодіїв відгнав. Це вже шостий з черги влім до тої кооперативи. Ганьба, вічна ганьба таким чорним типам, що за намовою якогось Юди намагаються нищити селянське добро. Село Вислічок біля Риманова.

Залюблені й дурні ходять тою самою стежкою. Парубок із Страхотини коло Сянока, Мартин Пйотровський закохався в Людвигу Галянт, але вона не хотіла його знати. Тоді він зачався вночі на дорозі та як Людвигка втерлася з нічної забави, задуранений парубік застрілив Галянтівну. Тепер буде сидіти закоханий молодіць за решіткою та буде мати час роздумувати — що таке кохання...

Всеволод Ярославич.

Москвофільство на Лемківщині

Москвофільська преса та православ'я.

Коли йде про ролі, яку москвофільська преса так перед війною, як і після війни відіграла у формуванні протикатолицьких настроїв серед своїх неосвідомлених і стало баламучених читачів на Лемківщині, то чинила вона це постійним і систематичним пониженням у своїх статтях, дописах і нотатках не тільки католицької віри, але цілої католицької Церкви — при одночаснім звеличуванню російського православ'я й російської, православної Церкви. Католицтво, яке вона утотожнювала з латинством, зображувала вона перед своїми читачами як якусь протирелігійну струю, небезпечну бачити після неї, для т. зв. „руського“ народу та його культури, отжеж на думку москвофілів шкідливу для православ'я. Ролі єзуїтського монашого чину, середньовічні, хрестоносні походи, інквізиції, та інші події й установи старалася москвофільська преса представити в найгіршому світлі, та змалювати в найчорніших красках і вигляді. На безкритичних, неосвідомлених читачах могла така шкідлива, тенденційно-агітаційна лектура (предмет до читання) викликати якнайбільше від'ємне згіршаюче враження.

Не знала теж москвофільська преса стриму й погамування у своїх напастях проти Святішого Вітця, Римського Папи, та проти Апостольської Столиці, яка — по думці москвофільських редакторів, письменників і публіцистів — не Божа, але звичайна, людська установа — з дочасним засягом призначення й цілей. Письменицько-публіцистичний, москвофільський словар був для москвофільських публіцистів невичерпаним джерелом для найрізноманітніших інсинуацій (наклепів), клевет й очернків проти Римського Папи й Апостольської Столиці.

Не тільки до факту, але й до самої ідеї унії (злуки) русько-католицької Церкви з Римом ставилася москвофільська преса крайню ворожо. Церковну Унію зображувала вона на своїх сторінках як явище, спеціально небезпечне й шкідливе для Русі й т. зв. „руського“ народу, як засіб до розбивання його єдності, як шлях до латинщення й винародовлювання. Натомість православ'я звеличувало як славу „руськості“, як захист для „руського“ духа і культури.

Не дивлячись, що подвижники, прихильники, та оборонці Унії не втішалися в москвофільської преси прихильністю. А вже найбільше безпощадно трактовано в тій пресі св. священно-мученика Йосафата Кунцевича, на якого сипано всі стрільня, що їх мало до розпоряджості казньове, російське православ'я. Звідси то походило, що у неосвідомлених, а такою поганою лектурою баламучених, темних читачів на Лемківщині можна було подибати не тільки грубе незнання, але теж й упередження до особи св. священномученика Йосафата та його діла.

Москвофільська преса не щадила теж своїх напастей і для наших, так померлих як живих Преосв. Владик, та для наших українсько-католицьких священників, зокрема тих, що працювали на Лемківщині. Криницький „Лемко“ від першого початку свого існування переповнений різними дописами, статтями та нотатками, зверненими проти наших українсько-католицьких душпастирів на Лемківщині.

Не забуваймо про найменших

Діточий садок це наче школа для малих дітей до 7-го року життя. Навчання дітей в такій школі відбувається звичайно під голім небом і в іншій спосіб ніж у школі, до якої ходять діти, почавши від 7-го року життя.

Головною метою садка є: опіка над діворою, яка з різних причин не має постійної батьківської опіки. Садок повинен дитині через кілька годин дня заступити батьківську хату та в незамітний і прийнятний для неї спосіб чогось корисного її навчити.

На селі, де родичі мусять йти до роботи й зіставляють свої діти без найменшої опіки — діточі садки є дуже потрібні. Деколи на перешкоді тому стоїть брак грошей, заплатити вчителя або вчительку. Та на те є рада, бо можна й без вчителя чи вчительки, дітей чогось навчити і через кілька годин дня дати їм батьківську опіку.

Як-же все те зробити?!

Діти збираються кожного дня в саді іншого господаря, де перебувають довший час під опікою якогось дідуса чи бабусі, або під опікою розумнішої дівчини чи хлопця, якогось провідника, чи провідниці. Такий провідник повинен піддавати діворі відповідні забави, та при їх допомозі діворі чогось навчити. І так кожний день повинен зачинатися спільною голосною молитвою, потім миття і чищення своєї одежі. Це можна легко перевести при допомозі таких забав, як: „Ідемо в гості“, „Ідемо до церкви“, „Ідемо до міста“, в яких діти прекрасно наслідують старших, а саме: миються, чешуться, чистять одягу, шкірі, чоботи і т. д. Другою забавою може й повинно бути ліплення різних предметів з вогкого (але чистого) піску, глини, або снігу. Третьою забавою повинні бути різного рода гри, які розвивали би рівномірно всі члени тіла дитини, при чому в часі забав повинні діти співати багато веселих, а ніколи сумних пісень. Поодинокі забави можна переплітати цікавими оповіданнями, або байками.

Тому конечно подбайте, щоб у кожному селі при допомозі проворного провідника або провідниці діти могли мати батьківську опіку і багато корисного навчися.

— о —

Американський фотомат

Львів, Пасаж Миколая

виконує знімки, негайно готові, одна фотографія тільки 25 сотиків, надається до всіх легітимаций як шкільних, трамваєвих, залізничних, суспільних обезпечень, документів тотожності та закордонних паспортів. Виконуємо навіть одну знімку за 25 сотиків.

Москвофільська преса усильно працювала над тим, щоб приготувати духово-чуттєве підложжя для заціплення й поширення російсько-православного руху на Лемківщині, та в зародку паралізувати всі спроби й старання Українців, — дати Лемкам здоровий, національний-український, та щирий, релігійно-католицький світогляд. Ця робота москвофільських провідників на Лемківщині не перевелася й досьогодні.

(Далі буде).

Загальні Збори „Просвіти“

Дня 8. червня ц. р. відбулися чергові Загальні Збори Матірнього Товариства „Просвіти“ у Львові. Збори почалися заупокійним Богослуженням у львівській Успенській церкві в 8. год. ранку. Збори відбулися при великій участі представників у великій салі Народнього Дому. Предсідником Зборів був маршалок Василь Мудрий. По відчитанні списки померших членів „Просвіти“ та прочитанні правильника, секретар Просвіти Микола Дужий відчитав звіт з ділових років від 1. I. 1936 до 31. XII. 1938 рр. Потім М. Таранько відчитав звіт з господарсько-економічної ділянки „Просвіти“. Дир. Кривуцький від-

читав замкнення рахунків Ревізійною Комісією. По довшій дискусії вибрано Комісію Матку в особах: о. Ол. Малиновський, дир. Вишневський, мр. Гаецький, ред. Данилевич, інсп. Квасниця. По уділенні абсолюторії попер. Виділові та довшій річевій дискусії, вибрано головою Т-ва „Просвіта“ о. Юліана Дзеровича, директора й каноніка у Львові; до Головного Виділу: Др. М. Андрусак, Інж. Білинський, М. Галібей, ред. В. Глібовицький, Інж. Голод, Др. І. Гижа, Др. М. Дзерович, ред. Б. Кравців, мр. Я. Падох, Інж. Ольховий, Інж. Храпливий та ред. Ю. Тарнович. Відспіванням національного гімну скінчилися Збори.

Далі розв'язують українські установи

БЕРЕЗІВЩИНА.

Березівське староство рішенням з дня 8. травня 1939 р. до ч. оль. 6-70/39 розв'язало кружок „Сільського Господаря“ в селі Володзі пов. Березів на основі ст. 16 і 41 розпорядку Президента Польщі з дня 27. X. 1932 р. про товариства (Д. З. ч. 94 поз. 808), бо „кружок не лише переступає постійно устій-

нений статутум обсяг діяльності, але також голошенням сепаратистичних гасел ширить ненависть до держави та польського громадянства і тому загрожує безпеці, спокою та публічному ладові“. Згадане рішення негайно викональне.

Виділ кружка вніс відклик від цього рішення до воевідства.

Зелені Свята у Львові

Першого дня Зелених Свят процесії з українських церков (з виїмком Петропавлівської з Личакова) вирушили в 3. год. на Янівський цвинтар, де зішлись всі біля чотирикутника воєнних могил коло год. 4.30. О. прал. Л. Куницький з 30 священиками відправив панахиду при могилі бл. п. ген. Мирона Тарнавського. Ідповідну проповідь виголосив о. д-р І. Гриньох. Співав збірний хор під проводом проф. М. Колесси. Було хмарно й навіть почав падати дощ підчас панахиди, однак при останньому „Вічна пам'ять“ виглянуло сонце зза хмар і блиснуло соняшне проміння на воєнні могили й тисячі масн вірних.

Другого дня Зелених Свят вирушили коло 3-ої год. процесії з усіх львівських церков на Личаківський цвинтар. Хоч усі процесії йшли окремо й без

вінців, вони творили величавий похід, що йшов вул. Пекарською понад годину. В 4. год. на воєнних могилах на Личаківському цвинтарі почав правити панахиду о. прал. Л. Куницький з 30 священиками. Високопатріотичну проповідь виголосив о. Іван Миронюк. Співав збірний хор під проводом проф. М. Колесси. Опісля відправлено панахиди на могилах о. М. Шацкевича та інших духовних і світських діячів та громадян.

Зразковий порядок в обох днях удержували члени Т-ва „Орли“. Масова участь (30.000) львівських українців у процесіях виявила велике привязання до зеленосвяточної традиції. Порядку ніде не порушено підчас обох зеленосвяточних днів.

—0-0—

Любов ближнього на словах і на ділі

Любов ближнього — це таке наскрізь християнське поняття й так широко пояснене наукою Христовою й гр.-кат. Церквою, що вже не вимагає ніяких окремих пояснень.

Не дивне, як звичайна людина мимо вічних пригадок деколи й не розуміє чи не хоче розуміти її суттєвості в щоденному житті.

Зате дуже дивне, а то й деморалізуюче на оточення впливає байдуже відношення до цієї науки духовної особи, що має бути добрим прикладом для повірених його опіці парохіянам.

Таке можна завважити у Вороблику. Чому? — Дехто подумає, — чому тільки у Вороблику?

Від ряду літ, мешкала в своїй сестри у Вороблику бідна жінка, самотня Ілька Уляновська. Вона має в Словащині доньку віддану за тамошнього робітника. Перед півтора роками поїхала там Ілька жити до своєї доньки. Однак змінилися часи й ця жінка, як чужинка мусіла покинути ЧСР та вернутися до Вороблика. За час її неприйнятності, сестра теж самот-

на, взяла собі до хати бідну бездомну рідню, кількох дітей з батьками. Для Ільки не було місця, тому вона побувши принагідно в одного чи другого господаря, попросила місцевого священика о. І. Полянського (б. канцлера апост. адмін. Лемківщини), щоб їй примістив у пустому приходському будинку, де за життя бл. п. о. д-р Романа Винницького, містився кружок „Сільського Господаря“, а потім о. Полянський заложив там славну „школу дяків“, що по кількох місяцях чомусь зліквідувалася...

Там мешкала ота бідна Уляновська безплатно. Мешкала доти, доки о. Полянському не сподобалося її виповісти, що мовляв, „літом прийдуть гості“. Бідна старушка пішла до волості поскаржитися, звідки прийшов наказ, щоби їй не усувати. Тоді, як говорять у селі, о. Пол. взявся на спосіб: та напровадив до мешкання псів так, що бідна жінка змушена вже кілька місяців жити побіч псів у жажливому смороді, даєм і ніччю. Чи так робиться з бездомними? Це вже чисто москвофільська етика...

Очевидець.

.....

Юліян Тарнович.

У ремісника золота рука ¹³⁾

Велике щастя в житті людини натрапити на чесного учителя. Та ще краще, як цей учитель сам знає, що любов праці — це найкраща охорона перед проступками. — Хай поспробував би Василь пиячити та ще своїх учнів тягати до свого товариства — міг би чудових успіхів надіятися в своєму ремеслі. — Еге ж, тоді, як рак свисне на дуплавій рокиті. Тимто Василь чесний на кожному кроці й такої чесноти навчивав своїх хлопчиків. Степанко, що носив утаєну тугу за своєю матінкою, находив у свого майстра добре серце, що помагає таксамо, як ліж. Було його сироті журитися. — Що діється в його любому селі та що мамонька й Оріся порабляють, чи здоровенькі? Але свою журу забував пильний хлопчина в праці; ніколи теж не поминав хвилиночки думкою бігти до рідної церкві, бо там осталася його найкраща Опікунка, Мати Божа, що Своє прекрасне дитя малого Ісусика держить на рученьках і янголам лагіднішим оком глядить на того, що клячить у її святих стій та молиться. Таку стямив собі Матінку ще з наймолодших своїх років — учень Степан. І з серця свого найвірніше заховав. Бувало, що Степан деколи, хоч і серед праці на часочок у жевріючих іскерках на ватрі бачив дивне сяйво та переставав колибати віялкою, але Василь не бентежив його. — Тужить хлопчина.. Або теж Василь пригадав собі слова Отця Проповідника, що в неділю у Преображенській церкві проповідував і між іншими словами сказав: Так живи з людьми, якби на те дивився Бог; так говори з Богом, якби цього слухали люди. Степанко стояв тоді біля майстра та радісно глянув у його очі, мабуть добре зрозумів вагу цих слів.

По вивченні основних ковальських робіт, задумав коваль Василь записати своїх учнів на вечірні курси. Треба ж з усіх сторін пізнати ремесло та привчитися більшого знання з інших ділянок. І в добру книжку глянути; книжка найкращий та найвірніший друг людини. Правда, що Степан не мав з собою ні своєї метрики, ні посвідки з побуту в своїм селі та свідоцтва покінченої народної школи; але доки Василь поладнав передступні справи з вписом учнів на дошкілля, вернувся лист від матері Степана й всі потрібні папери та найбільша Степанкова потіха — Оріся написала довгеньке писаннечко від Мамуні, себе та брата й всіх селових побратимів. Вона писала: Наш Братчику! Чому Ти так довго подівався у світі, деє далеко, де ні вітерець наш до Тебе не долетить і не перекаже Тобі, що ми всі плачемо за Тобою; наші Мамуся в неділеньку святу, як заплітають мені кісоньки тою крайочкою, що Ти Братчику коханий мені прислав. Вони плачуть. І казали, що нам умруть, якби Ти не з'явився до нас бодай дрібоньким словечком. Але я ніколи не вірила, щоб Тебе лихе приказання морило, бо наші Матуся, що ми їм квіточки до золотої китиці приносили в церкви, Вони завжди весело до мене всміхаються та я вірю, що Ти здоровий; бо я за тебе квіток приношу, так, як давніше ми обоє разом бігли на Яворину пахучих сторчиків нашої Небесній Цариці престіл завітати. Мама більше не плачуть і відмолоділи, такі веселі аж робота їм у руках горить і співанками мене до школи проводять. Газдівство, каже брат писати, нам теж ведеться. Приховали ми собі біленьку телісю, сміються з мене, що Ваньові з Зарубок мене з телісю дадуть, як велика доросну. І гусять нам ся повне решето вивели, ходжу полотенце на ріку білити та гусят поплаваю; такі білюні, як перший свіжок на поляні. Васьо Демчарів з Незнайовою

збирається до Америки, прийшла му шифкарта, а Параська Поливкова з Ростік поїхала до газди свого до Франції. Петро з Крижівки мав термені в місті, що побив жида, що його вшукав на дереві й виграв справу. Катська Облесна того Миколая, що фасує з каси, сидить в місті третій тиждень за свої телепи, що їх натедепала пів села на Євчиного зятя. — Бо заєдно кричала, що він описав її газду чи єусіда в газетах, що шпіритано продають і троять дітей по селі. На грядках соняшник такий, як наше найбільше решето і грушки мельнички вже падають. Купи мені даке чячко, бо на кермаш піду з Оленою Барниковою до Нової Весі, бо там дуже красно хор у церкві співає. А Отець Духовні, хоч уже сиві як голуб, то так хвалу Божу співають і такі бадьорі, якби ніколи не мали старітись. І до сповіди до Них піду, бо ня в школі по голівці погласкали, як я знала, що Шевченко то наш український найбільший поет; потім мені дали книжочку з віршиками. Або приходить Степанку дохиж, разом підемо на кермаш. Будемо Тя чекати..

Степан читав і очей не міг відорвати від листа, що так багато рідного сонця приніс з його далєких гір. Коли скінчив уже сьотний раз читати сестринє письмо; усе ще находив нове бажання, ще раз і ще читати найкращє поздобрєвлення з милої батьківщини. А пак згорнув Степанко набожно цей дарунок учетверо та глибоко заховав його запазую. — Щоб його добре зберегти та ніколи не вироїнити.

Свідоцтва віддав майстер управі школи та вже від перших днів Степан з невеличким зшитком і олівцем набирався цінного знання про рідну мову, українську мову, рідну землю та славу бувальщину, про великих українських і могутніх колись князів і володарів. Новий світ розкривався перед селовою дитиною. Новий і безмежно цікавий та ще більше дорогий, бо досі в чорних уборах подаваний та придумчивою виткою тканий. — Нароком, щоб обманувати.. І здорсьє зерно, щоб не скільчилося на неораній плугом правдивого знання, земленці. — Так, як Василь каже: Добра маті стільки вартає, що сто учителів.

Само теж ковальське ремесло ставалося ще цікавіше, бо Степанко збагнув у вечірніх науках, що таке залізо, звідкіля його добувають, як його перетоплюють та які його ціхи. Як його заправляти, зварювати та вигладжувати. У школі навчались теж учнів зварювати два кусні заліза міддю, ще країці роботи зближені до шлюсарського фаху; одначе й доброму ковалеві приходить деколи вміти дрібнішу роботу. Або такі гвінти, як від голчиного вушка та на грубих веретенах, що до копалень нафти їх уживають; це теж ковалеві треба знати. Але занурювати заржавіле залізо в нафті — це несконечно добрий спосіб, зате краще олива злизує ржаві цятки з заліза. Тому також усі ковалькі та шлюсарські машини треба оливити, щоб легко ходили, оберталися коліснята; при верченні заліза бормашинкою та шнайризкою гвінтів теж олива найуспішніший середник зберегти тривкість борків і гвінтових шок. Олива одночасно спиноє нагле нагрівання приладдя та машин.

Степан ловив кожне слово на годинах науки про нашу землю, її початки, величину, багатство; про багату в події старину, славі давні, величчі нові та найновіші часи. Кожне словіце западало чимраз глибше в серце Степана та будувало нову, тверду будівлю. Таку, про яку мріяв малий син гір, як пас ще білі овечки на яворинських пасічках та якась дивна снага не дозволяла йому тоді спокійно засидітися в батьківській хижечці. — Лем, хай ся любить, повела несвідомого хлопчину під сонце, щоб ближче від його набратися цього тепла та вернутися до братів і цим новим серцем зогріти любу земленьку на краще молодець завтра рідних земель.

(Далі буде).

Василь Качмарський.

4) Григорій Марусин.

11)

Над долішнім Вислоком

Коло замку на Камінці, нинішня половина Чорно-рік, звана Підзамче коло Одриконя, поселилися татари на все і до нині там живе кардовате плем'я (поляни), що займаються крім управи ріллі, що годують ткацтвом. Також оповідав, що в околицях Коросна лишилися багато мадярів з того часу, як вони йшли війною на українську землю, та коли місцеве населення масово вимерло на якусь заразу, то польський король (король) як забрав той край, спровадив тут німців, вони зчасом спольщилися та за ними пішли і решта людей, які при житті лишилися. Доказом, що ті землі колись були українські може бути і те, що по нинішній день є в Корчині (люди зовуть Хітчина) резиденція родини Шелтицьких, Дукля до Тарнавських, Ланьцут і Риманів рід Потоцьких, з гербом трираменний хрест. Або в Камбірні (Комборня) один поляк на питання, що то за каплиця в двірському парку стоїть? — відповів, „то ест дворська церкв, гдзе сен і тєраз п. хрєбіна модлі“.

Мадяри за Кошута зробили повстання, то тут люди по горах ставляли стовпи, на кінцях обливали смолою, що як мадяри підуть на нас, то сторож мав запалити, а люди на знак вогню мали приготуватися до втечі; видно, що той звичай остався ще з татарських часів, але на щастя прийшли на поміч москалі і мадярів тут не було. Але, як ішли москалі на Угорщину, тоді на приказ влади люди й з Бонарівки мусіли москалям носити їсти аж до Домараджа, бо тим цісарським шляхом ішли москалі.

Служба при війську обов'язувала давно 24 літ, відтак 20 літ і прагдів автора ще служив 20 літ; коли він ішов до війська, прабабку (автора) несли до хресту. Коли він з війська вернувся та дівчина Татиянна мала вже 20 літ і він з нею оженився. Зразу молоді люди ходили з Стрижівщини до асентерунку пішки аж до Нового Санча, пізніше до Ясла, відтак до Коросна і вкінці до Стрижева.

Старі люди оповідають, що границя між Ванівкою та Бонарівкою мала йти верхом гори Кичара, де нині є дорога, але комісар хотів від газдів по ринському (не знати винагорода чи податку), але населення було збідніле, грош у них був дорогий та про поле менше дбали, тому не згодилися платити; однак цю квоту заплатила Бранівка і він границу посунув значно низче, де було орне поле, там прийшло хлопом, а де був ліс, так, є сьогодні. Таксамо було і з північної сторони, то комісар приписав до двора в Годовій.

Полеві роботи: В оден рік орали всі одну сторону, а що мали мало обірнику, то ближе хат справили і посіяли жита або садили бульбу, а дальше від хати сіяли овес; овес такий, що брат брата ледви вродив, а другу сторону лишали на пасовиська і разом всі пасли, а в другий рік знов орали другу сторону. Житі сіяли те дрібне старе маленьке, пшениці або зовсім не сіяли, або дуже маленько, бо невродиться, овес сіяли дуже пізній, бараболі садили якісь пізні, дрібні, зв. пашкети, а капусту садили пізну зелену на високім качані. Люди в тодішніх часах були цілком іншого виховання, іншого характеру та інших поглядів; вони жили серед лихих обставин, зразу панщина їм докучувала, потім помір і зараза, вкінці з Румунії масово тут найшли вовки, що гурмами нападали на худобу і забирали телята, вівці, яких тоді багато тут годували і безроги, яких разом з худобою пасли, але також кидалися і на людей.

(Далі буде.)

—0-0—

Напереломі

Повість з лемківського життя.

У Львові влаштувалися наші хлопці зовсім вигідно й практично. Дмитро бував у Львові кількома наворотами. Знав, де можна переночувати безплатно, де можна дешево зїсти, знав, що у Львові є гідне побачення, то й не диво, що командував Гриньком, а цей в кожній справі слухняно піддавався вказівкам свого старшого краянна.

Коли Гринько, ошоломлений рухом великоміської вулиці, з подивом приглядався до всего, Дмитро напоминав його, бувало, щоб не гаяв дорогого часу, бо треба ще сьогодні обійти стільки вулиць, щоб завтра почати роботу в новій ділянці міста.

— На обзераня Львова буде час у неділю! — говорив звичайно, та як побачив на балконі кам'яниці жінку, що займалася домашніми порядками, кликав співучим голосом: — Горшки дрітуєм! Старі на нові! Тоді господиня прикликає дротярів, та дає до направи ріжний кухонний хлам і робота йде, аж любо.

Гринько так справно дртує горшки, що Дмитро з радости аж прихвалює товариша: — Гарді, барз гарді.

Дуже часто траплялися інші поправки кухонної посуду. Заклопотана господиня показує блянчану посуду з дірами, тут треба було лютувати, дріт не може. Наші хлопці й те ремесло знали. А дротяні мишоловки мали такий покуп, що годі було їх настарчити. Як не одне, то друге, не було такого дому, де не заробили б наші хлопці кількадесят грошів, а деколи й срібна корона попалась у руки молодих механиків.

Вони не рахували грошей щодня, бо часу не було, щойно в суботу вечором, коли прийшли на своє помешкання, обчисляли вчисто свою касу. Деколи було 30 корон з дрібними, часом доходили їхні заробітки до 40 корон і це був чистий зиск, бо за харчі не видавали ні гроша. Кожна господиня, крім платні за направи чимнебудь гостила хлопців, та вони ніколи голодні не були.

Але в неділю треба було жити на свій кошт. Та це дурничка. Марципанів вони не їли, хліб, сир, масло, часом солонина, до того чай або молоко — ось і все. Коли тиждень був спеціально добрий на дохід, то в неділю дозволяли собі на панський обід у студентській харчівні в Народному Домі.

З тією харчівнею зовсім випадково вони зазнайомилися. Але, як то кажуть, гора з горою не зійдеться та людина з людиною зійдеться.

У першу неділю, яку довелося їм провести у Львові, зайшли оба „дротярі“ у Преображенську церкву при Краківській вулиці. Після Богослуження вийшли на вулицю та почали розмову, що сьогодні робити, куди їм піти, де можна дещо цікаве побачити.

— Знаєш што Гриню, — рішив раптом Дмитро, — я тебе заведу на Високий Замок.

— Де то є? Який то замок? Чи далеко?

— Ні, недалеко, подь, я тя заведу.

Пішли Скарбківською вулицею кількадесят кріків, вийшли на Губернаторські Вали, а відсіля побачив Гринько зелене узгір'я, а на вершку горбок з кривими стежками.

Господарська сторінка.

З сторінок української преси повинні негайно зникнути всі оголошення пудрів, шмінок, неморальні анонси різних та українських фірм! Хвиловий дохід з поміщення оголошень „люксусових“ товарів ніколи не заступить тої шкоди, що рекляма спричинює серед українського громадянства.

Знову загроза голоду в Горлицьчині. Страшне спустошення вчинила тригодинна буря над горлицьким повітом. Струмки води з піль і гір згорнули всю родючу землю разом з засівами. Про велику руйницьку силу бурі вказує те, що маси води знищили в цілості залізничний шлях Струже—Ясло на просторі кількох сот метрів. До місцевостей, знищених повінню приїхав горлицький староста магістер Стичинський, щоб негайно розпочати акцію ратівничу та приділити поміч голодним селянам.

Венеричні недуги. Причини венеричних недуг є різні. Найкраща охорона перед цими недугами безоглядна чистота тіла та на випадок повстання недуги негайна лікарська поміч. Ця небезпечна недуга повстає найчастіше внаслідок полового гріха через зараження. Отже моральна чистота та поборювання тілесних похотей передумова безпеки перед венеричними недугами. На Лемківщині майже не чувано про цю грізну недугу, але це ще не причина занедбувати чистоту свого тіла (маємо на увазі боротьбу з гріхом нечистоти!). Дивне, доволі дивне, що приміром кожний, що був за Австрії у військовій службі, міг завважити, що питались його про щітку до зубів, щітку до чоботів, але чи часто перевірювали — ходить той чоловік до церкви, чи приступає до Святих Тайн Сповіді та Причастя, та як маєтись його душевне здоров'я?... А при війську, ба, не тільки, але в часі побуту в містах мільйони небезпек чигає на людину, щоб його схопити в кліщі венеричної недуги... Люди в наших горах, отже кожне село повинно себе берегти перед цією страшною недугою та безоглядно боротися й з способами завлечення тої недуги в село, та з неморальним життям молоді. Знаємо такий випадок, що в однім селі була сирота; вона піїхала з учителькою десь на доли, а може до міста потім пішла на службу від учительки та кілька років не верталася до свого рідного села. Одначе, хоч вона потім і вернулася на свою частку, що мала по своїх батьках у селі, село підглянуло в цеї дівчини дивні вереди на грудях та інше, що вказувало наглядно на венеричну недугу. І село добровільно перевело збірку між собою на викупно частки від тої дівки та приказало їй негайно забратися з села: „Не будеш нам — казав старенький газда (Василь Ф.), занечищувати нашої води; іди, дитино, в світ, ми тебе не проганяємо, але ти сама себе неволею гріха покарала“. Памятайте ж, любі читачі, що здоров'я наш найбільший скарб і вистерігайтеся кожної нагоди великого нещастя. Кажемо виразно: на випадок певного прослідження недуги навіть проти волі нещасливого подбати про належний спосіб безпеки проти дальшого поширювання тої грізної недуги. Добре памятайте про це!

Безробітних у Польщі нараховували в травні ц. р. 492 тисячі 324 осіб. У минулому році, в тому самому часі було 489 тисяч 985 безробітних.

Ціни збіжжя. При кінці травня платили у Львові за 100 кг.: пшениці 21.50 зл.; каша ячмінна 30 зл.; горох 30 зл.; фасоль 35—69 зл.; вика 19 зл.; конюшина чиста без канянки 300 зл.; кминок 85 зл.; бульба 4.50—5 зл.

— А деж ви мешкаєте? — запитав раптом Баболяк.

— Ми, дебуд, — відповів Дмитро, — де римо, там ксе найдесь деякий добрий человек, што нас ереночує, деякий сторож, або робітник, звичайні вій до свого тягне, до панства ся не пхаме, лем до воїх.

(Далі буде).

Вже появил^{ся} А Л Ь Б О М
У К Р А І Н С Ь К И Х С В І Т С Ь К И Х В И Ш И В О К

Багатий збір гуцульських, волинських, поліських, покутських і лемківських прегарних оригінальних узорів. Понад 70 взорів розміщених на 10 таблицях на кредовому папері. — Ціна альбому з пересилкою 4 зол.

Висилаємо тільки за попереднім надісланням належитості.

„УКРАЇНСЬКА ПРЕСА”, Львів, вул. Косцюшка 1 а.

На товариських сходинах у Новому Санчі зібрано на передплату для свідомих, але бідних читачів „Нашого Лемка“ квоту 9 зл. і передано до Адм. Н. Л. Культурним Громадянам Нового Санча Боже заплать!

З нагоди 30-ліття існування Товариства „Відродження“ відбулися 27. травня ювілейні загальні збори, які вибрали одногolosно нову Головну Radу з попереднім головою м-ром М. Ценком на чолі. Зборам переслали свої привіти Ексцеленція Митрополит і наші українські товариства та установи у Львові та краю.

Промислово-торгівельна палата у Львові повідомила всіх купців і промисловців, що до всіх подань треба долучувати доказ виплати на протилетунську позичку.

Банк міжнародних виплат обчислив, що світ видає місячно мільярд доларів на зброєння. Гарненька сума; скільки бідних сиріт і вдів та безробітних можна би піддержати, якби люди мали Бога в серці...

Польський міністр військових справ оповістив розпорядок у справі виплати запомог для родин во-
яків у чинній службі. Громадські влади по селах
і менших містах самі мають допильнувати цих справ.
Запомоги будуть виплачувати щодва тижні.

Сільські газдині не знають про те, що до прання білля найкраще вживати воду з ріки, або потоку, бо тоді білля добре переться та щонайважливіше зуживається майже половина мила, як у воді з криниці. Це діється тому, що в ріці вода м'яка та має менше вапна.

По надісланні 1.50 зол. висилаємо 1 печатку у трьох стрічках з довільним написом.

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ
С. САНДВІК

Львів, Пасаж Миколая

Виконуємо таблиці для ВП, Панів Лікарів, Адвокатів
і усякі гравюри.

УВАГА! Хочеш мати добрий і дешевий портрет, звернися лишень до фірми

Photo-Studio „Van Dyk“

Львів, Коперника ч. 21/І, рiг Словацького.

За оказанням цього оголошення дістанете до портрету
6 фотографій даром.

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. Д. Демчар, Крива: щиро дякуємо, вирівнано по кінець 1940 р. Брати поздоровлення.

Вп. Юліян Войтович у Ла: щира подяка за переданих 1.50 зол. через Калиняка на передплату. Привіт.

Вп. Василь Хомко у Вн.: листа одержали, дякуємо за звістки.

Ще раз пригадуємо, що найвищий час прислати належність за обрані до розпродажі календарі на 1939 р.

КОСИ, СЕРПИ

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

знані вже всім зі своєї доброї якості

Маси скажених псів появились в ряшівському повіті. Поліція та поодинокі люди застрілили вже около 400 псів. Пса в селі треба держати на припині, тоді менша небезпека від його на випадок скаженини, і пес краще пильнує хату.

Протигазові маски. Ціна одної маски 15.75 зл. для членів ЛОПП та 17 зл. для всіх інших. При купні маски на 6-місячні рати ціна виносить 16 зл. для членів ЛОПП і 18 зл. для всіх інших. Провізоричні маски є в ціні 2.30 зл.

Навіть і найбідніша хатина, як у ній газдує чесна, розумна й трудяща жінка, може статися осередком вдоволення, радощів і щастя.

ФОТОГРАФ МІСЬКИХ ТЕАТРІВ

Photo-studio „Van Dyk“

Ателіє модерного фотографічного мистецтва виконує: портрети до нормальної величини, навіть зі старих фотографій та всілякі знімки найновішими рефлекторами по конкурентційних цінах. — Для П. Т. Аматорів спеціальна лябораторія до аматорських праць.

тепер ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА ч. 21. І п. (ріг Словацького).

ПРАЖІНЬ???

ЧОМУЖ ЦЕЇ КАВИ

не пити.

як смачна

і **с** **в** **о** **я**

„Суспільний Промисл“

Львів, вул. Жовківська 188. Тел 242-47.

Наше

Рок VI.
Рік VI.

N A S Z

Ї Е М К О

№ 13 (133)
Ч. 13 (133)

Лвів, 1. липця 1939.
Львів, 1. липня 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двоптижневик.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умови
ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1:80 зол., Четвертично 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Батьківське благословення

**БЛАГОДАРНА СЛУЖБА БОЖА З ПРИВОДУ 40-ЛІТ-
ТЯ ЕПІСКОПСТВА ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНОГО
МИТРОПОЛИТА КИР АНДРЕЯ.**

У неділю, дня 18. червня 1939 р. — велике подвiр'я перед храмом св. Юрія виповнилося тисячними масами українського народу. Кожний спішив, щоб подякувати Всевишньому, що дозволив Найдостойнішому Ювілятові княжити українському народові з єпископського, а далі митрополичого престолу повних 40 років. Що занести перед престіл Бога свої гарячі мольби, щоб Найдостойніший Ювілят прожив ще довгі та благі літа в праці для Вселенської Церкви та Українського Народу.

На подвiр'ю храму св. Юрія збудовано величавий вiвтар, багато прибраний килимами, квіттям та іншими церковними прикрасами.

В год. 9-й починають виходити перед престіл Єреї під проводом п'ятох Єпископів. Але очі всіх звернені на митрополичу палату. Нараз несеться над святоюрською горою гураган оплесків. Це показала очам непроглядної маси вірних маєстатична постать Того, якому всі приявні прийшли скласти свої найщиріші побажання й які прийшли, щоб у час неспокою й незгоди набрати глибокої і твердої віри у майбутнє. Такої, з якою йшов крізь ціле Своє труляще життя Найдостойніший Ювілят.

Перед престолом стає до св. Літургії Найдостойніший Ювілят та п'ятох Єпископів: **Кир Йосафат**, єпископ перемийський; **Кир Іван**, єпископ-помічник львівський, **Кир Микола** єпископ Волині, Підлясся і Холмщини, **Кир Никити**, єпископ-помічник львівський та **Кир Григорій**, єпископ-помічник перемийський. Сослужать з ними представники Монаших Чинів: о. ігум. **Климентій Шептицький** (Студити), о. ігум. **Віталій Градюк** (Василіяни), о. ігум. **де Вохт** (Редемптористи). А далі делегати митрополичої капітули.

Торжественна Служба Божа протяглася далеко поза 12-ту годину.

Після закінчення Служби Божої хор відспівав багатоліття Святішому Отцю, Найдостойнішому Ювілятові, усім Єпископам та всьому Українському Народові. Опісля Преосвящений Іван Бучко, єпископ-помічник львівський, виголосив проповідь, у якій відчитав письма до Експеленції Митрополита від Св. Отця й від кардинала Тіссерана. У цьому письмі Св. Отець іменує Митрополита Кир Андрея Асистентом Св. Папського Престолу й доручає уділити вірним від Св. Отця апостольське благословення.

І знову очі тисячних мас звернулися в сторону, звідки поплили батьківські слова Найдостойнішого Ювілята, який уділив усім апостольського благословення.

ВПреосвященний Єпископ Кир Йосафат Коциловський в часі Архиєрейської Хвали Божої благословить усіх вірних.

Після закінчення торжеств ще востаннє маєстатична постать Митрополита показала вірним на балконі митрополичої палати, у товаристві всіх приявних Єпископів. І знову гураган оплесків — тепер уже на прощання. Многотисячні маси знову відспівують „Многая літа“.

Із святоюрської гори розпливалися маси вірних. А в кожного на душі радість, що Всевишній дозволив довгі та довгі літа правити Найдостойнішому Ювілятові долею нашої церкви та народу. Та кожний рівночасно заносив прохання перед Всевишнього, щоб після Найдостойнішому Ювілятові ще багато літ та здоров'я для дальших трудів, для дальшої Його так спасенної праці.

Будьмо характерні

Буває, що в наших батьків селян або міщан вдається дитина-син, якому Господь не поскупив таланту-здібности, та самі батьки не є дуже бідні, — тоді їх мрією є, щоб їх син стався паном.

У їх понятті панами є нечисленна категорія людей, як: священник, професор, адвокат, кожний урядовець — навіть такий, що замітає канцелярію, — а врешті всі інші люди, щоб лиш не орали, не сіяли, щоб їм не шили, коввірці й краватки носили, ну, та й „першого“ мали. Саме те останнє, — місячну платню вважається очевидно найважливішою признакою приналежности до категорії „панів“. Ані висококваліфікованого ремісника, хочби він заробляв у двоє й троє більше від „пенсіоната“, ані й дуже багатого купця опінія села якось не хоче зарахувати до „панів“. Умова інтелігенція, умови здібности не мають тут великого значення — село є цього переконання, що є пани мудрі й пани дурні.

У поглядах дещо більше просвічених кругів нашого сільського громадянства патент на „пана“ дає деяка сума знання, потверджена гімназійною матурою, або ще краще, університетським дипломом. Такого пана називають також інтелігентом, уважаючи, що одно і друге слово те саме означає. Поминаючи цей останній рід панів, який в нас українців інколи матеріально стоїть дуже погано, всякі інші пани тим основно відрізняються від загалу селян, що: 1) матеріально стоять без порівняння краще — просто мають з чого урядити собі лекше й вигідне життя; 2) не працюють так чорно, як на селі; 3) з ними всі рахуються, їх поважають, їм кланяються. Якже ж про те можна дивуватися батькам, коли бажають своїм дітям цього добра й поважання у людей? — Ні! Зрештою вже в людській натурі є вроджене бажання, гнї до вигіднішого й кращого життя під кожним оглядом. Отжеж хотіти бути „паном“ у вище наведеному розумінні є назагал чимось позитивним, добрим.

Але нам йде про інше виховне поняття панства, на жаль, ще досить у нас закорінене, а саме, що воно обов'язково має ходити в коввірці і краватці. А те, чи є в голові розум, знання, чи є в серці моральні, етичні засади, одним словом — чи та людина має характер — то байдуже, це до „панства“ не належить!

Таке хибне й шкідливе поняття панства ми рішуче стараймося викоринити, а заціпити наскрізь норе, відмінне. Ми з цілої душі стараймося витворити новий тип панства — **духове панство**, або, як хтось інакше схоче назвати — **духову аристократію!** — Що це є духове панство? Чим має визначатися людина, щоб її можна було назвати духовим панством? Воно не легко відповісти на це одним реченням, можемо лише через порівняння приблизно очеркнути це в такий спосіб, що так, як деякі зовнішні прикмети — одежа, вигляд, урядове становище, умова праця, студії — роблять чоловіка в очах загалу „паном“, так само **духовим паном** робитимуть його **внутрішні, духові, моральні високовартісні прикмети**. Бо перед нами щойно треба низько голову склонити і шапку зв'язати і їх щойно слід найгарячіше поручати до наслідування усьому нашому народові. Тамте стремління до „панства“, якщо матимем на думці тільки краватку чи „пенсію“, є інколи деморалізуюче і шкідливе для народу, натомість оце є під кожним оглядом похвальне, а для народу прямо спасенне, бо має на цілі вчи-

нити його духово міцним, шляхотним, лицарським, оджеж, духово панським.

У першій мірі у всьому, що робимо, хай пробивається **лицарськість**. Що це є? То поняття походить може й з часів хрестоносних походів. Ці лицарі, що йшли відбивати від турків Святу Землю, складали обіти, що завжди боронитимуть віри Христової, жінок, дітей, старців, сиріт, покривджених і т. д. Опісля й витворилося таке загальне пересвідчення, що крім цих майже святих обов'язків мечем боронити Христової віри й вітчизни, лицар не сміє сплямити своєї честі нічим низьким, нечистим, нечесним. Оце й було правдиве, духове панство, шляхта, з якого щойно з часом виробилося так зване родове панство.

Велике незрозуміння лежить у цьому покаяному подекуди переконанні, начеби лицарськість мала бути якоюсь мягкосердістю, лагідністю супроти ворогів, а вслід за тим пережитком шкідливим для даного народу в добі його кривавих змагань. Так не є. Якраз безпощадна, завзята боротьба, у якій лицар має показати якнайбільше героїства й відваги, є майже істотним змістом лицарства. Але поза фізичною війною буденне життя вимагає на кожному кроці **моральної відваги**. Її треба нам якнайбільше, бо має вона величезне значення в житті одиниць і народу. Моральна відвага, — то значить ніколи, нікого й нічого не лякатися, коли йде про оборону справедливих і важних правд, ідеалів, правд, так наших особисто, як і ще більше цілого народу, а навіть самої правди, як такої, без огляду на те, до чого вона відноситься. Хоч певно не всі з тим послідним згодяться, але все таки багато було людей, які воліли вмерти, як відступити від свого переконання і по їх думці правдивого. Моральна відвага, — то значить виступати проти кожного зла, яке коло нас діється і не уступити йому без огляду на те, що нас за те мало б стрінути.

Найціннішим може у буденному житті родом моральної відваги, — це **постійне і послідовне ігнорування страшного нашого ворога, — людський погляд**. Є це невідлучне примінення нашої бесіди, слів, вчинків, одежі тай взагалі усього нашого життя, до існуючої моди, до того, що людям подобається, чому не дивують, з чого не сміються, без огляду на те, чи це є згідне з нашою совістю, розумом, потребами. Аж жах бере, коли призадуматися над тим, яких то дурниць не робить чоловік, або скільки то добрих вчинків він міг би зробити, якби „не встидався людей“, якби не звертав уваги на те, „що люди будуть говорити“.

Ніколи не забуваймо, що чим більший ум, чим більший чоловік, більший пан, тим більше просто погорджує опінією товпи і говорять, робить тай вбирається навіть так, як йому совість, розум чи хочби кишеня диктує.

Моральна відвага, — це безоглядне переведення в діло всіх наших добрих плянів і постанов. — Це якесь гейби прокляття тяжить над нашою національною вдачею, що ми, чи то в нашому особистому житті, чи в громадському, намічуємо справді добрі й спасенні пляни, постанови, але коли приходить їх здійснювати — не стає рішености, сильної волі. Чому? — Та бо так якось... — ось уся відповідь.

Лицарство міститься теж, у **духовій рівновазі**. Щоб її досягнути, треба безнастанно боротися зі собою, панувати над собою, над своїм язиком, своїми пристрастями, нахилонами і звичками. Не є ця борба дуже

мила, але не забудьмо того, що у цьому безнастанному поборюванню себе є правдиве й одиноке джерело людської потуги, сильної волі й совершенности. А знаємо чейже, що велику ролю в історії відіграють завжди і тільки люди сильної волі. — Духова рівновага, це також значить — не показувати на зверх в пересадно смішний спосіб своєї радості, коли нам у чомусь гарно повелось, коли ми досягнули перемогу над кимсь, — зокрема, — в ніякий спосіб не обиджати й не сміятися з того, що йому вдалось, програв (у спорті, грі, забаві!). То значить, — з другої сторони, — не піддаватися розпущі, зневірі, огірченні, не мати лиця як темна ніч, коли нас стріне якесь нещастя, невдача і т. ін. То значить, далше, мовчливо ігнорувати всякі на нас сплетні, обмови, і не встрявати з цієї причини в ніякі сварні, авантури. Добре є завжди пам'ятати про таку велику правду: Мудрий і чесний чоловік ніколи не буде говорити нічого поганого про другого, а коли дурний, говорить, — можна спокійно махнути на нього рукою.

Лицарство, проявляється також у словности, тобто у точному і совісному додержуванні кожної обіцянки, кожного приречення, кожного слова, без огляду на те, чи сказано це знатній особі чи дитині, і чи сказано це у важній справі, чи в дрібниці.

Лицар, джентельмен — далше — не мусить говорити всього, що знає, але те, що говорить, мусить годитися з правдою. Всяка брехня, — це річ негідна лицаря.

ПС.

Коротке в'яснення

У зв'язку з поміщенням дописом про Свячене в Н. Санчі в ч. 11. на сторінках „Н. Л.“, подаємо до відома Високодостойних Громадян Сандеччини, що в такому виді й з таким змістом дописки не можемо помістити не тільки з огляду на пресове право, але з огляду на те, що в поміщеному дописі не було вказаного ні одного призвища, що могло би порушувати честь і повагу Вельмишановних Громадян, підписаних у присланій (рекомандо з 19. V. ц. р.) дописці. „Цінні“ завваги та замітки щодо „молодечости“ приймаємо як дарунок на пресовий фонд. Одне тільки мале наше прохання, чи не краще було би замість таких „дописок“ — прислати статтю, оперту на „старечих“ досвідах, яка на майбутнє могла би причинитися до оздоровлення того „не тее“ в Санчі та поминути особисті справи.

Редакція „Нашого Лемка“.

Дописка: Присланий дописок разом з копертою передаємо до Архіву, як цікавий і цінний документ. Спростовання звичайно пишеться більше річево. Автім ще раз заявляємо, що ми не мали підписаних у дописку на увазі, поміщуючи допис з Сандеччини.

—о—

Історичний документ

Різні люди в різних цілях поширювали, поширюють і будуть поширювати нічим необосновані сплетні між нашим народом, що перед вибухом і в перших початках світової війни українці посилали „русинів“ до Талергофу, скаржили на них перед австро-мадярськими жандармами та помагали нищити „русских“ на Лемківщині.

Для цих усіх людей, зокрема для „господинів“ редакторів з різних брукових москвофільських газет є знаменита нагода на власні очі переконаватися, чи в їх усіх брехнях є хоч слівце правди. Хай вони підуть до Бібліотеки Народного Дому у Львові, якщо там нема, то хай шукають між собою або своїми одноплеменниками брошури під наголовком (наводимо в цілості за оригіналом!): **ДОВІРТЕЛЬНО. СОВРЕМЕННАЯ ГАЛИЧИНА, Етнографич. и культур. политическая состояніе ся, въ связи съ національно-обществе. настроения 1914 (Юль 1914 г.).** Друковано: Походная типографія Штаба Главнокомандующаго Арміями Юго-западнаго фронту, з схемою главнѣйшихъ населенныхъ мѣстъ Галичини (Юль 1914).

Отже це є невеличка книжечка, в якій поданий подрібно список важніших громадян тодішнього москвофільського напрямку, з поданням місця їх осідку й замешкання та найточнішими даними, в кого треба шукати московській армії та її штабові прихильних і вичерпуючих відомостей про настрої населення Галичини до московської армії. На окремій картці, додученій до цієї книжки, подані всі важніші центри москвофільських діячів. Не забули в цій книжці й про Лемківщину, бо надрукували теж і про населення в округах: Ясла, Горлиць, Санча, Коросна й Сянока; на карті теж подані центри москвофільства в цих округах.

Які ж були наслідки тої книжки?

Для московської армії вона була показником, де їй шукати для себе „прихильних“ людей та де найти правдиві інформації. Тому не треба зовсім сумніватися, що кожний московський старшина, який з московською армією наступав на Галичину, мусів мати цю „підручну“ книжку з собою. А тепер уявім собі, що такий московський старшина попав у німецький або мадярський полон... І при ньому найшли цю книжку. Чи треба було більше мадярським жандармам? А чей і мадяри держали таких, що вміли по „руськи“ читати.

Тут саме джерело та точка початку всіх шибениць, арештувань, інтернувань, вивозу людей до Талергофу, Грацу, Сан-Андре й інших таборів для підозрілих.

Що на те „руськіє“ люди?

Бувший талергофець.

У Ж Е В И Й Ш Л О

по мистецьки й дбайливо зрештоване перше число чвертьрічного часопису Дружин Священників під наголовком

„Д О Л Я“

у Львові, Площа св. Юра ч. 5;

річна переплата 2 зл., в Америці 1 дол.

У цьому числі (1—2 за перший піврік 1939 р.) поміщене на першому місці Архієрейське Благословення Високодостойного Опікуна Кир Андрея; Редакційна стаття: **Наша мета**; дуже розумно написана стаття п. Надії Семчишин про вагу організованости, плянову працю п. н. **Всі за одну, одна за всіх!** Статті (Впр. о. Л. Куницького: **Як ластівки нове гніздо будували**; В. Радзикевича: **Химери ясної ночі**, та інші) й звіти, комунікати доцільно зібрані та з'ясовані, дають гарний приклад — як треба редагувати жіночий журнал.

„Лемкове — то польські запомняни щеп“

„Лемкове — то польські запомняни щеп“. Під таким наголовком краківський „І. К. Ц.“ знову випикує копу своїх мудрощів про лемків. Найважливіше з того всього є те, що „І. К. Ц.“ признає як тяжко є боротися з чужими впливами на Лемківщині і терені Центральної Промислової Округи. Причиною того мавби бутти конкордат, завдяки якому Лемківщину опанували українські націоналістичні круги та унеможливили полякам греко-католикам, отже і лемкам оборону своїх прав на терені греко-католицької церкви.

„І. К. Ц.“ кінчить свою статтю ствердженням, що лемків до польськості не може привернути ані Краків ані Львів, але акція польського уряду.

Ікацуньо вже випикує багато україножерних статей, і від них українці ані не змерзли ані не впріли. Лише треба ствердити, що тепер майже всі польські газети розписуються про „польських лемків“. Українська свідомість Лемківщина повинна подвоїти працю для народу, бо це одно забезпечить тривало нас перед всіма затиїми. — (Н. С.).

Відчиніть своє серце Христовому Серцю

Свято Евхаристії у Львові. Цьогорічне свято Евхаристії, що його обходила греко-католицька церква у Львові, було виявом глибокого поклону Христові й імпазотною маніфестацією вірності українців греко-католицькій церкві. І гарна, соняшна погода й тисячі маси вірних, що з'явилися процесіями та організованими гуртами і, врешті, зразковий лад та поважний настрій учасників зробили те, що ця традиційна врочистість випала величаво.

По Богослуженнях, відправлених у ранніх годинах в усіх церквах Львова, вийшли з церков барвисті процесії, прямуючи до ринку. В церкві Преображення Господнього відправив Архирейську Службу Божу Преосвященний Кир Іван при сослуженні оо. Крилошан. Співав хор питомців Богослов-

ської Академії. Згодом вирушив звідтіль головний процесійний похід на ринок, де уставлено 4 вівтарі. В ринку зібралися процесії усіх церков: храму св. Юра, Преображення Господнього, Успення Пр. Д. Марії, св. Петра й Павла, св. Николая, св. Пятниць, оо. Василіян, церкви при вул. Зиблікевича, Замарстинова, Богданівки й Знесіння. Всі процесії з гарно мережаними хоругвами. Біля чотирьох вівтарів відбулося читання св. Євангелія. При першому вівтарі, що при домі „Народньої Торговлі“ читав Преосвященний Кир Іван, при вівтарі, що при ратуші о. прелат Леонтій Куницький, біля дому „Просвіти“ о. канонік Василь Лаба й при четвертому вівтарі, що був уставлений у західній стороні ринку, о. канонік Роман Лободич.

Що діється в Карпатській Україні

За Карпатами спокійно. В Карпатській Україні запанувала тепер мертвечина. Про якусь життя, про якийсь рух, організування, ніяких вісток. Можуть дивуватися ті, що вірили, нібито в Карпатській Україні нема українців, а лише самі „карпаторосси“. Бо саме тепер, коли москвофіли досягнули при допомозі — що правда — малярських військ свою ціль, в Карпатській Україні повинно кипіти життя. Отже показується, що горстка москвофілів з Бродієм начолі не мають там ніякого ґрунту під ногами. І тому там ніякого

життя, ніякого руху. Не дурнож Бродій в своїй газетці „Рускїм Вестніку“ скаржиться, що „карпаторосси не ведуть найменшої праці на ніякій ділянці життя. Ані одного кроку не зроблено до цього часу“. Так бідкається Бродій не бачучи, що нарід за Карпатами вже прозрів та що запізно вже його обманювати. Втративши те світло волі, яке йому було за світило на декілька місяців, населення за Карпатами терпеливо вижидає на нову зміну долі, яка скоршчи пізніше мусить завітати до верховинських хат.

Німецькі укріплення над польською границею

Ще в 1937 році збудувала Німеччина деякі укріплення в Східній Пруссії і над польським кордоном коло ріки Одри, щоб загородити найкоротшу дорогу на Берлін. З хвилиною, коли Польща відкинула домагання Німеччини в справі Гданська та дороги через Помор'я, Німеччина приступила до будови сильних укріплень здовж польської границі. Англійські часописи доносять, що при будові німецьких укріплень на Сході працює 180 тисяч добітників, 290 тисяч жовнірів, 80 тисяч членів таборів праці і коло 5 тисяч чеських робітників. День і ніч везуть туди німці величезні транспортні цементу, заліза, сталі та всякого іншого будівельного та військового матеріалу.

Саме тепер ідуть роботи на трьох відтинках. Перший відтинок є на Горішньому Шлеску. Там розбудовують або відновляють колишні німецькі укріплення коло Бреслява, Гляйвіцу, Глогова, Козля та

Ополя. Їх завданням є спинювати можливий насту від сторони Катовиць-Ченстохови. Другий відтинок це укріплення на лівому березі Одри, шириною майже під сам Берлін. Третій відтинок є на Помор'ю. Та будують німці найсильніші укріплення, зложі з трьох оборонних ліній. Ці укріплення нагадують німецьку оборонну „лінію Зігфріда“ над французькою границею. Там був недавно канцлер Гітлер з ціли штабом на оглядинах. Тепер, як повідомляють польські часописи, має він приїхати на оглядини німецьких укріплень здовж німецько-польської границі.

КОСИ, СЕРПИ

„ЦЕНТРОСОЮЗУ“

знані вже всім зі своєї доброї якості

НОВИНКИ

Не думайте, що справляє нам велику приємність кожноразове пригадування, щоб усі ті, що досьгодні не заплатили ще за календар на 1939 р. та за передплату, негайно це вчинили. Пам'ятайте, що ані одного календаря на 1940 рік не вишлемо тим, що винні ще за цьогорічний календар. Завважуємо, що новий календар на 1940 рік буде ще кращий, як на цей рік так, що кожний, що його не одержить, буде завидувати тому, що чесно сповняє свої обов'язки щодо свого Видавництва.

Духовенство не має платити комунального податку. Сенатор Омелян Гордійський дістав з канцелярії маршалка Сенату відповідь на інтерпеляцію з дня 9. лютого ц. р. у справі накладання на греко-католицьке духовенство обов'язку платити комунальні додатки до державного ґрунтового податку.

Міністерство внутрішніх справ в порозумінні з міністром скарбу повідомило, що звільняє всіх парохів від комунальних додатків до державного ґрунтового податку, виміреного від ґрунтів, з яких доходи будуть признані властивою церковною єпархіальною владою за такі, що входять у склад сталої священничої платні. До відповіді міністер долучив копію свого об'їзника з дня 24. березня 1939 р. до воеводів південних воевідств у тій справі.

Не пийте отруй! У Вільшанику, в Самбірщині, на весіллі в домі Томи Пахадюка гості випили кілька літрів горівки, виробленої з денатурованого спирту. Від цього напиту захорувало 7 осіб, з яких один — Андій Повеляк — помер, осиротивши двоє дітей. Крім того дуже тяжко розхорувалися Б. Слива і Олена Здзеникова. Ось до чого доводить нерозумне пиття алкоголю!

Зливний дощ з градом навістив сяніцький і ліський повіти; хмаролім заподіяв велитенські шкоди в садах, городах і на полях. Найбільші втрати мають господарі з сіл: Загір'я, Долина, Чертеж, Гічва, Береска, Смільник, Воля Міхова, Тісна; у деяких місцевостях падав град величини лісового горіха та позбивав усі овочі з дерев, подомав збіжжя, городовину в загорідках. Води з потоків і річок виступили з берегів та позривали мости. Дорога між Балигородом і Ліськом перервана. З багатьох ріл на схлонах гір осталося тільки неродюча почва. Громадські уряди повинні негайно списати всі шкоди та подати їх до відома державним урядам.

Необхідне для українських дітей! Це дитячий часопис „Місіонарчик“. Вже появилось 6-те число за червень (додаток до „Місіонаря“). В ньому найдуть діти цікаву сценку про хрещення України і навчання любити рідну бувальщину. Допоможіть в цьому дітям. Адреса: Жовква, В-во ОО. Василян. Ціна одного числа 0.5, з „Місіонарем“ 0.20 сотиків.

Хотіла позбутися дитини. У містечку Північній хотіла кинути під переїзджаючий самохід Геновефа Носаль свою одинорічну дитину. Шофер задержав авто й не розіхав дитини, але нелюдяна мати за той час втекла. Дитиною заопікувалися добрі люди.

Крав гроші, щоб забавлятися. В Ропчицях 42-літній Тадей Хашинський, командант „Юнацьких Гуфцув Праці“ присвоїв собі на шкоду державного майна 10 тисяч злотих. Його зловили аж на Поморю.

Панські забаганки. У перших днях червня платили у Львові за 1 кг. молоді картоплі 50 гр., а за 1 кг. трускавок зразу 14 зл., а потім 8 до 10 зл.

НАЙКОРИСНІШЕ ПОМІСТИТЕ СВОЇ ОЩАДВОСТИ

в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР“

Львів, ул. РУСЬКА ч. 20.,

що провадить крім звичайних ще окремі роди вкладок, які є вище опроцентовані від звичайних вкладок, а саме: **вкладки приданого та на усамостійнення** — окремо премійні вкладки, на які складаючи щомісячно що найменше 5.— злотих, можна одержати по році крім відсотків ще й нагороду за ощадність у сумі 25—100 злотих.

Вода обертає млинські кола, але зорілка може й хату забрати.

Німецькі вояки вчаться української мови. Принайменше так каже „Слово Народове“, яке 8-го червня повідомляє, що начальне командування німецької армії ввело обов'язкові курси вивчення чужих мов для вояків. Вояки вчаться між іншим української, російської і білоруської мов. Існує ціла військова група знавців чужих мов, якої команда міститься в Берліні.

Ошуканці при роботі. Обмежені можливості виїзду закордон використовують всякого роду ошуканці, які вештаються по наших селах та за виманений гріш обіцяють нашим селянам поміч при виїзді. Невдавано крутилися такі ошуканці в мостиському повіті. Вони оповідали, що вони представники Еміграційного Синдикату і що можуть виробляти дозволи на виїзд до Аргентини. Титулом вишесового побирали по 5 зол. від родини. Багато легковірних впало їх жертвою, але врешті акцію зліквідовано. Населення повинно бути обережне перед того роду дорадниками і повинно їх віддавати в руки поліції. Хто бажає мати інформації в справі виїзду на чужину, повинен звертатися листовно до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, вул. Вишневецьких ч. 4, залучуючи на відповідь значок за 50 сот.

Повітове староство в Ліську позбавило громадянських прав 86 українців з 19-ох місцевостей в ліському повіті. Виказ тих осіб поміщено в „Моніторі Польським“ з 12. VI. ц. р.

Надзір над м'ясним ринком краю. На основі розпорядку Міністерства Хліборобства покликано вже Комісії наглядати над м'ясним ринком з осідком у Львові. Вони мають: співпрацювати з властями при введенню в життя розпорядків щодо торгівлі господарськими звірятами та м'ясом, досліджувати свою думку щодо предложень у справі регуляції ринку, поширювання приписів та розпорядків і виконування чинностей поручених їм зверхньою владою.

У львівським воевідстві встановлено 11 місцевих комісій, а саме: у Львові, Перемишлі, Ярославі, Ряшеві, Самборі, Дрогобичі, Ходорові, Раві Руській, Руднику н./С., Коросні та Сяноці. В станиславівським воевідстві встановлено 6 комісій: в Станиславові, Надвірній, Коломиї, Косові та Рогатині. В тернопільським воевідстві: в Тернополі, Золочеві, Бродах, Камінці Струмиловій, Бережанах, Бучачі та Чорткові. Безпосередній надзір над ринком живини та м'яса на терені всіх трьох південно-східних воевідств має окружний інспектор з осідком у Львові (вул. Танської 2).

Радіостанція на острові св. Олени. Англійська влада приступила до будови висильної радіостанції на острові св. Олени. Ця станція має приміщення у будинку, який займав колись Наполеон I. На бажання мешканців острова нову радіостанцію назвуть іменем імператора Наполеона I.

ОПОВІСТКА.

На днях появилася чергова книжка „Бібліотеки Лемківщини“ під наголовком: „Як говорив Бескид“ у ціні 1 зл. за примірник. У цій книжці описане життя давніх збіжників у зворах Бескиду, які нападали на арендарів і шляхту, упоминалися за кривду селян і гроші роздавали бідним. Кожний повинен прочитати цю книжку; знання своєї бувальщини причинюється до ще більшої любові своєї країни. Хто замовляє п'ять книжок і платить за них згори, тому висилаємо додатково даром шосту книжку. У кожній українській хаті на Лемківщині повинна знаходитися в цілості „Бібліотека Лемківщини“. Досьогодні вийшло 16 книжок, чергові в підготові. Гроші разом з замовленням посилати розрахунковим переказом ч. 141.

Всі українські центри в Канаді витали англійську королівську пару в часі подорожі їх по Канаді. Українська молодь виступила підчас тих привітань в українських національних строях. Про цю українську приязнь писала вся преса в Канаді.

Дзвони батьківщини. Швейцарська радіовислання у Беромінстер, висилатиме щоденно у літньому сезоні в год. 12. звуки дзвонів з різних швейцарських церков у містах та селах.

Пожежа головного двірця у Варшаві. У вівторок 6. ц. м. вибух у новому головному дворці в Варшаві великий пожар. Вогонь повстав у головній галі в год. 6.30 рано. В наслідок сильного вітру швидко цілий новий будинок станув у полум'ях. В цілому будинку були ще деревляні руштовання, тому вогонь ширився дуже скоро.

Від вогню потріскали стіни, а стеля завалилася, проломала долівку та засипала звалищами частину залізничного тору.

Пожежній сторожі вдалося не допустити пожежі до старого будинку. В рятуноків акції брало участь 500 пожежників. Підчас цього одна особа згинула, а 12 осіб було ранених.

Шкоди заподіяні пожаром сягають до 3 мільйонів зол.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Подаємо до відома, що ми змінили рисунок і краски на обгортках книжечок-паперців „КАЛИНА“.

Нові обгортки є друковані в красках: паперці ч. 14 — помаранчева і синя (давніше жовта)
„ ч. 16 — помаранчева і зелена (д. синя)
„ ч. 18 — помаранчева і фіолетова (д. фіол.)
„ ч. 21 — широкі — синя (давніше синя).

Просимо з повним довірям прийняти наші паперці в новім опакунанні і вживати далі тільки

УКРАЇНСЬКИХ ПАПЕРЦІВ І ТУТОК „КАЛИНА“
кооп. „БУДУЧНІСТЬ“
фабрика туток і паперців „КАЛИНА“

„КАТОЛИЦЬКІ ЧИТАННЯ“

дешеві, популярні книжечки для всіх.

Це дуже дешеві й приступні книжечки релігійного змісту. В 1—18. числах є бесіда про ті правди нашої св. віри, які фальшують чи заперечують вороги католицької Церкви, всякі іновірці-сектанти.

Також для тих людей, яких не стати на дорогі, обемисті релігійні книжки — а які хочуть релігійно обзавестися — є призначені книжечки з бібліотечки Католицьких Читань. Кожну книжечку читається цікаво, мов яку повість. Просимо переконатися!

Досі появилися книжечки:

	Ціна в гр.:
1. І буде одне стадо і один пастир	5
2. „Радуйся Благодатная“	5
3. Стережіться облудних пророків	5
4. Поза Церквою нема спасення	5
5. Поєднання	5
6. „Не бороніть дітям приходити до мене“	5
7. В церквах благословіть Господа	5
8-9. „Радуйся живоносний Христе“	5
10-11. Сектанти	10
12-13. З темряви до світла	15
14. Обережно з вогнем ч. 1.	5
15. Обережно з вогнем ч. 2.	10
16. Чому я покінюв „нову віру“?	5
17. Чому я знову став католиком?	5
18. Штунда, її слудна наука	10
19. Бог і Батьківщина	10

Дальші книжечки приготуємо до друку!

Ціна їх така приступна, що навіть найбіднішого стати. Боронім св. віру перед ворогами! Але наперед знаймо її добре!

Замовляти: Видавництво ОО. Василіян, Жовква.

Чи вільно відобрати дароване майно. Правні приписи (арт. 866 код. зоб.) дозволяють на відбір даровизни, на випадок грубої невдячності. Приміром: господар приймив на своє господарство чужих людей і записав їм ціле своє майно з тим, що обдаровані мають забезпечити йому спокійну старість і дати конечні засоби до життя. Перші тижні минають у згоді, але в дальших обдаровані змушують старенького господаря до тяжкої праці, не хочуть його приодіти та не дають йому їсти; або щогірше зриваються до битки та погрозами страхують свого добродія. Отже в таких випадках давній власник має право відкликати акт даровизни та переписати на себе, або кого хоче в ґрунтових книгах у суді. Найкраще таку справу вирішувати мирно та просити свого Душпастиря про добрі вказівки.

Зелена та червона сіль для тварин подешевіла в гурті від 1 травня на 15%. Хто отже купує цю сіль відразу в гурті, платитиме за 50 кг тої соли тільки 2.37 зл. Ця сіль має ще цю прикмету, що її вживаємо до збереження сіна перед плісню чи загниванням у слітних роках. До того паша з солоного сіна незвичайно здорова для домашніх тварин.

Караконів найскорше вигублює мішанка товченого дукру й бораксу (боракс купуємо в крамницях з фарбою та оліями). У комнатах, де гніздяться каракони треба гіпсом заліпити всі щілини в долівці та мішанку сипати під ніч.

УВАГА! Хочеш мати добрий і дешевий портрет звернися лишень до фірми

Photo-Studio „Van Dyk“

Львів, Коперника ч. 21/І. ріг Словацького.

За оказанням цього оголошення дістанете до портрету 6 фотографій даром.

Всеволод Ярославич.

Москвофільство на Лемківщині

МОСКВОФІЛЬСЬКО-ПРАВОСЛАВНА АГІТАЦІЯ
З АМЕРИКИ.

Деякі емігранти з Лемківщини в Америці, що не мали ні національного, ані релігійно-католицького вироблення та підготування з старого краю, підпадали на нових місцях своєї праці дуже часто руссофільсько православним впливам. Там ходили вони до православних святинь на Богослуження, вступали до москвофільсько-православних робітничих товариств, читали москвофільські й православні часописи, календарі та інші видання. Вони ставалися не тільки звичайними ісповідниками т. зв. „православної“ віри, але деколи навіть завзятими схизматичськими агітаторами. Вони то вносили роздор і незгоду в гр.-кат. парохії в Америці, та викликували релігійно-національні тертя й спори між нашими емігрантами.

Від таких москвофільсько-православною агітацією в Америці збаламучених людей не можна було нічого доброго сподіватись і по їх повороті до старого краю, себто на Лемківщину. Про їх відечний вплив під оглядом релігійної правдивості на їх родимців на Лемківщині свідчить ось така відозва гр.-кат. Преосвященного Ординаріату в Перемишлі до Духовенства дукалянського деканату на Лемківщині, якої текст наводимо в цілості:

„Ч. 4561. з 16. 9. 1909. в справ агітації схизматичських, русских в Америці. Обіжник Всечесному Духовенству Деканату Дукалянського. — Дійшло до відомости Єпископського Ординаріату, що грек. кат. обряду виселенці з нашого краю до Америки, а іменно походять з деканатів західних нашої Єпархії, внаслідок агітації схизматиків в Америці покидають прадідну, католицьку віру, переходять на схизму, помимо представлень і погроз гр. кат. Єпископа й підчинених йому гр. кат. душпастирів, відбувають практики релігійні, приймають св. Тайни й заключають подружжя в схизматичській церкві, хоч нераз у місці свого зарібкування мають гр. кат. церкву й гр. кат. священника; легковажать собі всі зарядження з сторони гр. кат. Духовної влади, та твердять, що по повороті до рідного краю самі й їх родини без всякої перешкоди та трудностей будуть відбувати практики релігійні в гр. кат. парохіальних церквах. — Таким поведенням дотичні будтьо зраджують грубе незнання в справах віри, будтьо запізнають ріжницю між св. католицькою вірою, та вірою схизматичською, будтьо легковажать собі приписи св. католицької Церкви, є байдужі в справах віри, та склонюються до безвір'я, а в кождім разі є спокаління гідні й близькі осудження. Такий сумний настрій душевний виселенців з нашого краю, остаючих на зарібках в Америці, може навіть насувати підозріння, що вони від дитинства (з мала) в ріднім краю були під оглядом релігійного й освідмлення дуже занедбані й сталися вдячним матеріалом для агітації схизматичських. Таке однак підозріння наносило би нечесь нашому душпастирському духовенству, у сумнів піддавало би його ревність священничу, а навіть і його синівське привязання та вірність для Матері нашої, св. католицької Церкви. — Надто дійшло до відомости Єпископського Ординаріату, що фондами схизматичських агітаторів в Америці печатаються ріжнородні часописи, книжки й брошури в рускій мові, котрі підкопують святість католицької Церкви й нашого прадідного, гр. католицького обряду. Ті друки поганого змісту агентами згаданими поширюються між Русинами в Америці й даром розсилаються вірним нашого гр. кат. обряду ту в краю. — Єпископський Ординаріат видить спонуканим звернути бачну увагу Всеч. Клиру тамошнього деканату на повищій обставині і вложити на совість священничу обовязок старанного чуття над повіреною паствою, щоб згаданому злу, походячому з Америки, як найусильніше протидіало. — Всеч. Душпастирям тамошнього деканату, а то всім і кождому зокрема поручаємо, щоб силою зложеної при св. рукоположенню в єрея присяги послуху: 1) вище згаданим, схизматичським агітаціям протиставити особливу ревність пастирську, а іменно як найстисліше виконувати тутешнє розпорядження з 15. V. 1908, ч. 147/Орд. (Ч. VI. Вісти Еп. з 1908, стор. 72—73) і по думці його в науках церковних і катехізових з подвоєною ревністю як чайточніше зкладали правди віри дотично єдності вселенської

Передплачуйте!

Передплачуйте!

ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ

Лесі Українки

В 10 ТОМАХ

Передплата в краю: звич. опр. — 35.00 зл., в полот. опр. — 50.00 зл.

Можна платити ратами: найкраще по зл. 3.50 і 5.00, перед одержанням кожного тому.

Для Америки й Канади: звич. опр. — 10 ам. дол., полт. опр. — 14 ам. дол. разом із портом.

Замовлення висилати на адресу:

УКРАЇНСЬКА КНИГОСПІЛКА, ЛЬВІВ, ОБОРОНИ ЛЬВОВА 14.

Замовлення без грошей не важне.

Церкви, її організації, заложеної через Христа-Спасителя, о вселенським приматі Римських Архієреїв, о походженню св. Духа і від Сина, о Непорочнім Зачаттю Пресв. Богородиці, о роздорі, о великій ласці належати до вселенської, католицької Церкви й о обовязку молитися „о умирненні церкви“, — так, щоб всі вірні, духовний опіці поручені, в тім предметі були як найточніше освідмлені для нужного відпору ворожих агітацій через ціле життя, деннебудьбіся знаходили. — 2) Як найстараннішу опіку розвивали над повертаючими з Америки парохіянами в цілі переконання, чи там не перейшли на схизму, чи в церкві схизматичській не відбували практик релігійних і не приймали яких св. Тайн, в зайшлім слухаю поучали дотичні особи о тяжкім грісі відступства від св. прадідної, католицької віри, що сповідь у священника, зі св. Римською Церквою незєдиненого, є гріхом, задержаним Єпископській судовласті, і що відступство від св. віри католицької потягає потребу примирення з Церквою католицькою через приписаний требником єпархіяльним чин, до чого в кождім, поодинокім случаю о влади просити належить; накладали їх до покаяння й до повороту на дорогу праву й єдиноспасаючу, а в зайшлім случаю упору відмовляли їм всяких св. Тайн і благословень церковних з виїмком „ін артикульо морті“ (на випадок смерті). — 3) При даних нагодах письмами перестерігали своїх парохіян, в Америці перебуваючих, перед відступством від св. католицької віри грецького обряду й це чинити поручали їх кривникам, в парохії остаючим. — 4) Чуваля старанно, щоб між парохіянами не розповсюджувалися книжки, брошури і часописи, противні нашій св. греко-католицькій вірі, а в зайшлім случаю такі друки тут предкладали. — й 5) всі, в повищій напрямі зібрані, некорисні спостереження, відомости, случаї (приключення), згіршення і т. п. предпалали тут до відомости за посередництвом Всеч. Уряду деканального — при наведенню свідків, доказів і т. п. —

Від гр. кат. Єпископського Ординаріату

Перемишль, дня 16. вересня, 1909.

† Константин, Еп.”

З повищого документу насуваються такі висновки:

Православну агітацію в Америці провадили й тійже православній, протикатолицькій агітації в Америці підпадали т. зв. „русскі“, а не українці. Православна агітація українців ані не інтересувала, ані їх за собою не потягала. Натомість вона інтересувала й потягала за собою москвофілів, себто т. зв. „русских“. З тої причини брошури, часописи та друки, які мали на цілі ширити цю агітацію між емігрантами з Лемківщини в Америці, печатано в „русскім язичі“, себто в російській мові, або в москвофільським наріччю, а це тому, щоб тим успішніший й лекший мала до них доступ.

Податний, духовий ґрунт для згаданої православної агітації в Америці становив — попри руссофільські переконання деяких емігрантів з Лемківщини — недостаток, а то й цілковитий брак релігійного, католицького освідмлення й виховання, що їх вони винесли зі старого рідного краю, себто з Лемківщини. А без такого релігійного освідмлення й виховання в католицькій душі вони виїхали з рідного краю до Америки тому, що їм того католицького освідмлення не дали їхні старокраєві душпастирі-москвофіли, які тоді провадили наші гр.-кат. парохії на Лемків-

щині. А коли цього католицького, релігійного освідомлення й виховання не отримали в старому краї емігранти з Лемківщини в Америці — так, що деякі з них попереходили в Америці на православя, то не отримали його теж й їх старокраєві односельчани, які осталися вдома й далі потапали в релігійним незнанням й в москвофільським суєвію. Тому, коли несповна 20 літ опісля потиснула на них отверта москвофільсько-православна агітація — таки на місцях їх парохіях, в старому краї, то також і ті старокраєві односельчани деяких лемківських емігрантів в Америці перейшли на російське православя.

Таке поведіння деяких лемківських переселенців в Америці, а саме тих, що склонювалися до руссофільської національної орієнтації (світогляду), видало вже тоді, себто перед війною, темне світло на їхніх старокраєвих душпастирів-москалів, та ставило під поважний знак запити їх привязання до католицької Церкви, та взагалі їх католицьку правдивість. Бо, якщо вони не дали релігійного католицького освідомлення та виховання своїм парохіянам, зпоміж яких деякі, переселившись до Америки, уже тоді переходили на православя, то не тому, що цього не наказував їм їхній душпастирський обов'язок, що вони його свідомо й провинено занедбали, але тому, що на це їм не дозволила їхня національна орієнтація на Росію й на російське православя. Ця якраз москвофільська національна орієнтація наказувала їм бути в душі не тільки „руськими“, але й православними, не допускала до католицького релігійно-церковного напрямку в їхній душпастирській праці в парохії. Вслід за тим їхня праця в парохії мала під національним оглядом виразно й отверто москвофільський, а під релігійно-церковним оглядом притаений й скритий протикатолицький, православний характер. Тому католицька Духовна Влада в Перемишлі мала повне моральне право сумніватися в привязання тих священників-москвофілів до католицької Церкви, бо в дійсності тим москвофільським священникам на католицькій Церкві ніколи не залежало, ані не залежить. Найкращий доказ на це дали відомі на Лемківщині події 1926—1930 рр., коли то ті москвофільські священники помагали ширити православя. А якщо ті священники самі не перейшли тоді явно й формально на російське православя, то тільки тому, щоб не стратити підстави матеріального існування, яке їм давали гр.-кат. приходські ґрунти й будинки, що їх правного посідання — з огляду на конкордат — не можна було перенести на православних. В противному разі, а саме, якщо з перетягненням вірних деяких лемківських парохій на православя — перейшли б на власність православних також і гр.-кат. церкви, приходські ґрунти та будинки, тоді також і згадані москвофільські священники були б отверто й гриміально (громадно) опинилися у православному таборі. Отже формально при католицтві задержали їх тільки матеріальні згляди й мотиви, а не любов і привязання до католицької Церкви, яких вони, як москвофіли й російські патріоти, ніколи не мали, ні не мають.

(Докінчення буде).

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі закупи треба
полагоджувати в складі

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Тут купуйте споживчі й колоніальні товари,
насіння господарських рослин і трав.

Юліян Тарнович.

У ремісника золота рука

14)

Наука на вечірніх курсах для ремісників триває повні три роки. Але три роки є дуже довгі для дитини і таких, що в школі не шукають зброї до дальшого життя, тільки з примусу здирають чоботи поза шкільними порогами. Хто прагне навчитися та набратися обильного знання, для цього триріччя наука це один чудовий день, у різні спогади пребагатий. Для пильного учня кожне розумне слово учителя дорогоцінним скарбом назавжди остяється в його пам'яті.

Степан, той малий селишок, що примандрував зпід своєї Яворини, скоро стався найкращим прикладом пильності та послуху для інших учнів. Йому очі вогнем горіли, з таким радісним захопленням поглиблював своє знання. — Та ще б ні! У селі ледви читати навчати і викривувати своє ім'я та прізвище, а тут у школі й за далекі моря шлях находили, і про зоряне небо наслухаєш мудрих новин, і про різні сили у вселенній... Така ж ця електрика, що ні оком її не бачиш, ані вухом не зловиш, та які чуда вона не діє? І які великі машини в рух наставляє? А все те при допомозі складних машинок, колісцят, що разом перевищують силу тисячів коней. Або таке хто міг би в селі збагнути, що наше повітря складається з такої дрібноти, яка конечна до нашого життя та потрібна до різних праць у науці про пізнання хоріб, творення сили при різних дослідах учених людей. На селі знають хіба те, що віддихаємо воздухом, або, як у хаті душно, тоді треба двері відчинити та провітрити хату. Але про те, що у воздуху плавають заравки сухіт і інших хоріб, про те мало хто знає. А про інші якісь частини невидимого оком повітря й не спиться нікому в селі. Наука фізики, що бадає сили та всі явища в природі, — наука хемії, яка виявляє всі ціхи всіх течей, рідин і твердих тіл у природі, — наука астрономії, що займається виясненням усіх небесних тіл та їх рухів, впливу на землю — отже сонце, місяць, звізди, — наука географії — опису землі з усіми водами й сушами, народами, містами, — наука історії, яка описує життя, устрій, війни всіх народів на землі, не так займали увагу Степана, як наука релігії та Божих законів.

— Що тобі з усіх багатств землі, як про тебе Володар і власник того всего забуде?... Може обличчя тебе в земські скарби та викупиш себе від смерті? Воно так, Господь сотворив увесь світ і дав його людям до розпорядимости та дав людині розум свобідно цими скарбами покористуватися. Але Він дав теж людям Заповіді, щоб вони сповняли їх, заслужили собі на ще більші скарби, на вічне щасливе життя на другому світі. Шляхотне серце родиться разом з людиною, бо де ж ви бачили малу дитину, щоб вона облудою жила? Гріх плямить і нівечить шляхотне серце. Та й на це дав Господь людині його внутрішнього суддю, що завжди відзивається голо-сом совісти — добре чи зле чинить людина? Адже начало премудрости — Господь. Люди внаслідок гріха та своєї захланности не думають про Бога й так дякують Йому не тільки за всі земські багатства, за своє життя, за ласку, але зовсім забувають про того найбільшого та найкращого нашого Приятеля. Яка ж чудова ціль життя людини чесно жити та вічно молитвою дякувати Господеві за велич Його дібр і щедрот, якими Бог нас від першого нашого дня наділює.

І многотерпеливим, батьківським оком глядить на світ.

Степан не міг дочекатися тої години, коли добрий отець професор буде навчати всіх учнів нових і нових правд нашої святої віри. Це був кожний такий день краший, як той, що в йому лист прийшов від рідної неньки.

— Дитино, не дряся так до роботи, бо завчасу згориш сміявся коваль Василь, що бачив пильні до праці Степанові руки.

— Та чого? Я такий здоровий, як горіх. І сильний, що великим молотом, як перком махаю — виправдував себе Степанко.

*

Справді ніхто не пізнав би, який гарний та кремезний молодець розквітчався з того сумненького перед трьома роками хлопчини, Степана зпід Яворини, з гір, що над Попрадом. Руки мязисті, хоч довбнею заступає! Широкі рівні рамена, кладі на хребет такому млинський камінь — не вгнеться. У стані стрункий, як молодичка. А лице, найкраще зеркало його душі. Веселе, всміхнене, завжди погідне, найдрібнішої хмаринки в йому не слідно. Очі сиві, як далеч темного гірського бору, але не притаєні, тільки такого бору, що розкішною зеленню та вимріяним холодком у найгарячіші дні манить до себе втомленого мандрівника. Чоло високе, чорнавбю чівкою прислонене, легкими кучериками; два пасемка чорних брів над розумними очами. У слові Степан скупий, але як голосним і здоровим своїм сміхом полохав птахів на дубі, що над кузнею розгорнув широко свої конаристі рамена, білими рядами рівних зубів яснів, наче з карпеля виструганих — такі чисті білі зуби. Одного тільки не долюблював Степан — безпотрібно виспівувати при роботі, або при будьякій нагоді. За те в церкві, кожної неділі та свято Степан ані одного слова не проминув, щоб разом з цілим хором не співати.

— Що? Адже можете собі уявити кращу радість у своєму житті, якщо ви бачили б усеньку білоту, вельможів, панів і заробітників, що в лаві одній поклоняються Найсвятішому Серцю Христовому? У лівьому соненьку вилискують ризи священників, діти засипують шлях квітами, — це ж небуденний підйом релігійного духа, вияв гарячої віри народу, віднова християнського життя. На ринку престіл, у квітах скупаний. Народ у набожнім скупченні клонить голову перед Маєстатом Господньої Благодати. Наш Єпископ править святу Хвалу Богу, хор богословів співає невгомно... Завмерло міське життя... Народ зійшовся поклін віддати Найсвятішому Серцю Христа. У довгих рядах і взірцевому ладі, наче на великий приказ. Квіт народу, нашого українського, діти перші біля престолу. Побіч процесії з усіх львівських церков. Увижається, що всі рівні, нема між приявними ні одної злої людини. — Так думав собі Степан, що перший раз в своїм житті брав участь у такому великому торжестві. Потім рівний похід до церкви й поклін перед Найсвятішими Тайнами.

— Боженьку, Боженьку! Яка Твоя велика доброта, що в імя Твоє люди лучаться й взаємно собі вибачають. Хай у віки вічні прославляється Твоє Святе Імя, Царю Предвічний і Боже Великий.

*

Хочеш навчитися плавати, іди до великої води. Ба, колиж хочеш навчитися жити, іди між людей. І серед моря людей шукай мудрого життя. Розумом своїм розбери, що гарне та добре, чесне й корисне, іспитуй себе своїм голосом совісті, і вічно, заєдно,

завжди горнися до криниці всіх ласк, до святої церкви. Щоб ані один малий день, ти не прогайнував, сердешно не молився. Чигає на тебе небезпека, молися. Падеш у зневіру, теж у молитві шукай підйому. Боїшся й тривожні думки непокоять тебе, уповай на Бога, молитвою помочи взивай. Попав би в неволю гріха, очисти своє серце святою Сповіддю, перепроси твого Найдобротливішого Батька й старайся більше не гнівити Небесного Царя. Щоб гідно заслужити собі на вічну нагороду. А земське саме прийде, тільки рук до праці не скупі.

Степан своє велике майно громадив. Його серце находило належний корм. Він кріпшав у собі. Дозрівав з хлопчини розважний молодець.

(Далі буде).

Лемківські пісні

ПРИ КОПАЛЬНЯХ ВУГЛЯ.

Пісенні новотвори зібрав Володимир Гнатюк, Записки НТШ., т. 50., рік 1902.

Моя жена в старім краю, а я ту,
Глядав я сой в Америці роботу.
Нашов я ей при Магоной до майнох,
Лем же би мі милий пан Бог допомог.
Дванац кари я на шихту ладувал,
А до того сам на себе вачювал.
Обернемся три сто рази в годзине,
Ци ме шлейт, лебо камін, не забие.
Юш вибила по обедзе година,
Юш ся майнер мі до дому побира;
Не остало у тім брусї нікого,
Окрім Бога, а і мене самого.
Дванац кари на шихту я ладувал,
Пришол домів, весело сой танцювал.
Принесеш сой кечок пива, лебо два,
Криво на мя юш позерат газдиня:
Робте ви сой, бурдингоше*), цо кпече,
Шак за мої пенезі не пиєце;
Дате ви мі погар пива, лебо два,
Боя ваши чорни шмати райбала.

ПРИВИТАННЯ В АМЕРИЦІ.

А кой ми в Гамбурку на шифу сідали,
То нам наши власни калапи двигали.
А як ми з Гамбурку до Англії пришли,
Англицки панове на чудо к нам пришли.
А як ми в Нью Йорку зо шифи сходжали,
То нас америцки панове витали:
— Витайте, Унгаре, зо старого края.
Чом-сте не привезли ту свого цисаря?
— Панове, панове, так ми го не знаме,
Бо ми од цисаря далеко биваме.
(„Свобода“ ч. 10. 1901, Зап. Д. Ванько — Ан-
сонія Кони) *мешканці.

Дайте в руки своїх наймолодших 2.— зл. річно
в Америці-Канаді 1 доляр річно

„ДЗВІНОЧОК“

часопис для українських дітей

1.20 зл. піврічно.

В кожному числі оповідання про славу
минувшину, цікаві діточі казки, сценки,
загадки, ребуси й т. п.

Рушаємо в дальшу дорогу. Тим разом завертаємо на південь від Чірної у напрямі Гуті.

І так: зразу стежиною чирнянськими полями, а потім лісовою доріжкою, чирнянським лісом і знову полями (вже гутянськими) по півгодинній ході приходимо на цю Гуту, з якої ми розпочали свою мандрівку.

І тут на тій Гуті мусимо ще, тепер, маленьку хвилиночку над її буттям задержатися.

Отже ця Гута вже не одну подію на своєму віку пережила. Ось, як вже знаємо, в 1411 р. переходить тудою, зо своїм військом, семгородський воевода Стибор і руйнує все, що стріне у своїм поході. І не без того, ще далеко перед тим, герцювали тудою наші дружинники та татари.

Знову ж в 1771 р. ідуть тудою „на поміч“ тодішній, розсвареній Польщі, московські війська, котрі попри це, рабують і палять наших, і так вже на край нужди, всевладною шляхтою виведених людей. В конфедерацких часах переходять тудою конфедерати із своїми обозами („Шибеничний верх“).

А підчас останньої світової різанини відбулася тут на тій Гуті сутичка між частиною маскарського і австрійського війська, а саме: Одної ночі надійшла від Орлова ця одна частина австрійського війська та обсадила фронтом до Нового Санча і Грибова гутянський вершок.

На другий день від того Нового Санча і Грибова, а у напрямі Орлова рушила „ваевать“ російська кіннота.

Ішла, видно, не прочуваючи отой засідки. Австрійці допустили їх аж під саму Гуту, а тоді грянули крісовим і скорострільним вогнем. Та мабуть ні москалям не хотілося воювати, ні австрійцям цілком вогнем сікти, бо по кількахвилинній стрілянині москалі панічно завернули звідки прийшли, а австрійці з цілої своєї стрілянини вперли застрілити тільки одне „цареве ребяtko“.

Таке діялося на тій Гуті в минулих бурхливих часах.

З черги мусимо осьтут згадати про те, що ще в 1924 р. на тій Гуті було всего чотири хати (2 наші, 2 жидівські), а майже вся гутянська земля, крім кількох кусників, які

ще десь давніше від наших темних людей набули ті два гутянські жида, належала до наших людей (Мохначанів і Крижівчанів). В 1924 і 1925 рр. вибудовано з Гуті до Крижиці, через паньстовий ліс, новий відтинок дороги. Тоді то, на тій Гуті, той новий відтинок дороги випав також на один гутянський кусень поля одного мохначанина і він, самозрозуміло, що на таку ціль, відповідний простір з того кусня поля, під цей новий відтинок дороги, мусів за відповідною заплатою відступити. Однак по скісним відміренню того належного під цю дорогу простору, з того кусня поля, тому мохначанинови оставалися ще два досить великі роги поля. Та він ті два остаючі йому кусники поля видко вже не хотів і за такою ж заплатою відступив їх до тої нововибудованої дороги. І тепер то, по тому часі, як ми розпочали з тої Гуті оцю нашу мандрівку, на тому одному розі поля, а напроти „Злотого Рогу“ зістав вибудований, на бетонних фундаментах, гарний дерев'яний, критий бляхою, дімок.

Коли ж ми ще раз, осьтак мимохіть, про цей „Золотий Руг“ нагадали, то належить згадати ще і про те, що властителька того „Злотого Рогу“, крім ведення тої кавярні ще дуже мудро господарить.

Ось приміром вже докупила собі від деяких мохначанів, на тійже Гуті, два кусні гарно положеного поля, і хто знає, чи вона ті кусні поля не зужитковує, як будівельні площі.

Се від сірих мужиків на самій Гуті. Бо, окремо, від теперішнього мохначанського священика, тепер як перепроводжується в горішній Мохначці комасацію, також набула собі щось 3 морги поля. Поза цим цікаво ще буде довідатися, як оця Гута до цього часу розрослася.

Отже, коли вона 14 літ тому числила заледви чотири хати, то сьогодні числить уже 15 хат і дімків. З того: 4 польські, (оця каварня, оцей нововибудований дімок, один паровий тартак і одна звичайна хата), мішаних подруж, 2 жидівські та врешті 7 чисто наших хаток.

Якою отже помітною точкою оця Гута вже тепер є та якою ще може бути потрохи вказувало б нам те, що на ній вже тепер є оця, уже

згадана, каварня, 2 „деталічні“ продажі алькоголів (одна з вишинком), той один тартак паровий, та три крамниці товарів мішаних (одна жидівська, одна одного руснака, і одна одного мішанця).

На тому розростові оцей Гуті мабуть ще не кінець. Бо ось по переведеній в горішній Мохначці комасації може осьтут, ближче тої Гуті приселитися декілька мохначанських родин, а також можуть тут прийти інші прирости.

А зокрема ходять ще слухи, що крижівчани мають намір будувати собі у своїй Крижівці школу, та що ще хто їх там знає чи вони тую школу не схотять підтягнути на Гуту.

Таке то менше більше є буття нинішньої Гуті.

Ще глибше і ширше над цим її буттям не можемо розводитися, бо кому в дорогу, тому час. Тому то ми оставляємо оцю Гуту на філах біжучих днів і мандруємо далі. А мандруємо не цим нововибудованим відтинком дороги, але полевою доріжкою, на південний захід від Гуті, де за великим луком паньстового ліса, а здовж мохначанської межі на т. зв. „Яворівці“ від 1927 р. розселився покищо невеличкий (5 чисел чисто наших хаток), мохначанський присілок тоїж назви. А ще далі, отою полевою доріжкою йдучи, за джерелом „Черкачкою“ заходимо на третій (уже солотвинський) присілок — Копчову. (Тут оця полева доріжка якраз сходиться на цей нововибудований відтинок дороги).

На тій Копчові, подібно як і на Гуті ще в 1930 р. було 5 чисел хат (4 наші і „Лесьнічівка“), а тепер є також 15 чисел хат і дімків, в чім 7 польських (2 каварні: „Ціхи Концік“, „Олімп“, „Лесьнічівка“, „Гаявка“; три звичайні хати та 8 хат наших сірих „мізераків“.

О. ЛЕВИЦЬКА І СКА • ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО 5

Григорій Марусин.

12)

Василь Качмарський.

Напереломі

Повість з лемківського життя.

По повороті з Високого Замку пішли дротярі й примістилися в студентській харчівні в Народньому Домі. З обідів у харчівні користали тільки в неділю або свято, бо в робучий день завжди були в місті й не переривали своїх дротярських робіт. В обідовій порі було найбільше роботи. Тоді якраз товклися горшки й дротар був милим гостем у кухні.

Студенти, з якими стрічався Гринько у Народньому Домі — думали так само, як усі священники на Лемківщині, як усі дяки або й деякі професори, бо лише ті були для Гринька такими авторитетами, яких треба було слухати. Ці люди говорили, що нема окремого українського народу, нема української літератури, це все видумки австрійських політиків та поляків. Є тільки один руский народ, який говорить одною рускою мовою. Так, як говорять австрійські „українці“ ніхто на світі не говорить. За австрійським кордоном — весь народ, від хлопа та кінчаючи на могутньому царі, говорить літературною рускою мовою.

Потвердження цього всего знайшов Гринько й тут у „Народньому Домі“, між молодими студентами.

Отже виходило б, що все те правда, якої оспоровати не можна й не треба. Та, яке було здивування Гринька, коли одного разу побачив на паркані при Городецькій вулиці оповістку, що у Львові грає український театр побутову драму: „Не ходи Грицю та на вечерниці“.

Пішов з Дмитром на цю виставу. Повна сая людей різних станів, пани, робітники, селяни, студенти, слухає, говорять якимось інакше, як лемки, але й не так, як ті студенти в „Народньому Домі“, більш зрозуміло й ясно, хоч не так, як у Лосю, але він їх більше розуміє, ніж тих, що змагалися говорити рускою літературною мовою.

Перед салею видців — якась завіса, а на завісі якийсь портрет, а там під портретом написано: Будеш Батьку панувати, поки живуть люди, поки сонце з неба сьє, Тебе не забудуть...

Хто це той батько, де він буде панувати, хто його не забуде, Гринько не знав й не розумів, але ті слова, якимось чудотворним бальзамом вливалися в його душу. Він ще питає когось, що це все значить, але зараз йому так добре, так весело на душі, що він й не стямився, коли ця завіса кудись поділася та на сцені з'явилося якесь село, хати, церква, зимовий вечір, а тут, — Боженьку святий, — та ж це колядники під вікном колядують, а якийсь газда виносить коляду, щось силе малому колядникові в мішок, вже йдуть далі, вже колядують під другою хатою...

„Нова радість стала, яка не бувала,

Над Вертепом звізда ясна...“

Сидить Гринько між видцями, впилив очі на сцену й слухає й переживає сам усе те, що бачить, переживає свято якимось величчям!

Завіса впала, театральні видці заметушились, Гринько сидить мов прикований до крісла. Дмитро теж захоплений, теж переживає небуденні враження, тут знову підноситься завіса вгору, а на сцені інша вже картина. Дівчата перуть біля на ріці, співають, говорять про Гриця й Марусю, а потім приходять якийсь смішака хлопчина... (Далі буде).

Над долішнім Вислоком

До лихого стану господарки причинилося цей те, що люди мали мало гною, та про помічні погної зовсім не знали, а крім цього не мали відповідного знаряддя, щоб добре обробити землю; плуги були цілі деревляні, лиш наклад з кінця, що орав землю, був трохи окутий. Плугатор носив з собою т. зв. істик, дощину у формі лопатки, якою обгортає з плуга глину. Борони були також цілі деревляні, то можна вже знати, як вони добре видерли землю. Земля так вироблена мусіла родити всякі хвасті і хабаззя, а не чисте збіжжя. Німецькі плуги з залізним накладом і бляхою, привезено до нас перед 65 роками, але без чересла, а кілька літ пізніше вже з череслом. Борони з залізними зубами щось трохи скорше настали, тими вже було добре волочити, бо вони крушили землю. Вози були цілком деревляні, некуті, але за те грубі; такими то возами їздили давно від нас аж до Велички по сіль, та на Угорщину й Поділля по збіжжя. Ті люди, що поїхали, деколи бавили і помісяцями, а звали їх гуманамі; це вказує, що колись у нас були люди теж підприємчиві та займалися торгівлею й купецтвом. Хліба не було, люди шукали заробітку по лісах, робили гонти; ще інший наймався на службу у дворі і там відпадами з броварів і цукроварень випасали воли. Були й такі, що виїхали до Львова, Кракова, Товмача, Відня, Будапешту, Бардієва і пр. і там позістали. До Америки виїхав з Бонарівки Опарівський Андрей в 1878 р. Добрянський Адам 1880 р., а нині з нашого села є кількадесят рдин в Америці, кілька осіб у Франції, — та Аргентині. Вили й лопати були також деревляні, щойно від 40 літ настали цілком добрі, залізні.

Про появу штучних погноїв довідалися люди перед 55 роками; це були палені та мелені кости, дуже масні, білі та дуже вонючі, вироблювані в Білій к. Ряшева. Коли люди довідалися, що виробляють якісь кости, на яких родяться жита, тоді змовилося п'ятьох господарів, а що в селі коней не було, лише самі воли, тому наняли собі з Жизнова Панцака, поїхали до Білої та звідтам привезли по мішках (метрови) того погною. Тоді приходили люди оглядати цей товар і деякі казали: деби на такій муці вродилося жито? Але ті, що купили посіяли і люди знову на жито ходили дивитися, як пани на досвідне поле. Коли побачили, що жито краще росте і збір гарніший видало, як перед тим, так на другий рік вже поїхало більше і привезли 20 метрів і т. д. Потім говорили про якусь „циндру“, та перед 40 роками зачали томасину сіяти, але також робили пробу, чи вдасться. Ба, показалося, що й жито й конюшина (куніч) зачинає родитися та люди зачали більше вживати томасини, як костей. Але торгівлею того товару займалися виключно жида і на тім поробилися великими багачами. Ніхто на тім не розумівся та ніхто їм ніякої конкуренції не робив. Опарівський Андрей з Гори спровадив вагон томасини і в нас був той магазин, але то ішло з рук посередника жида. Перед війною зачав спроваджувати громадський писар Петро Завойський з якоїсь фірми з Кракова, але й він не міг заспокоїти цілого запотребовання. Тому крім його люди ще брали багато томасини в жида в Стрижеві. (Далі буде).

Присилайте довг за календарі!

СУРОВИЦЯ І ЩІПЛЯНКА

проти червінки свиней увідпорнююча і лікуюча

„SEROVAC“

Львів, ПАДАРЕВСЬКОГО Ч. 5. — ТЕЛ. 201-07.

Українське представництво:

РОМАН ЯЦЕНКІВ, бюро замовлень безпосередньої продажі, Львів, Замарстинівська 158.

Поучення і інформації безплатно.

Листування

Вп. К. Шафран, В. Ростока: красенько дякуємо, заплачено за 1938 рік. Пригадайте другим нашим Передплатникам у Вашім селі, щоб вирівняли залегу передплату. Братні поздоровлення.

Впр. о. О. Середович: Боже запласть!

Вп. Михайло Іванцьо в Акроні: щиро дякуємо Вам за милі звістки зпоза океану. Часопис шлемо Вам точно (окремо висилаємо Вам ще раз ч. 1—12). Прийміть щирий привіт з рідних сторін.

Вп. Лемко з Джару: хочете „вибілити“ часопис? Ваша правда, однак стаття не може в такій шаті появитися. Щирі поздоровлення.

Вп. Петро Гопей Ло: заплачено по кінець 1939 р. Дружний привіт.

ФОТОГРАФ МІСЬКИХ ТЕАТРІВ

Photo-studio „Van Dyk“

Ателіє модерного фотографічного мистецтва виконує: портрети до нормальної величини, навіть зі старих фотографій та всілякі знімки найновішими рефлекторами по конкурентційних цінах. — Для П. Т. Аматорів спеціальна лабораторія до аматорських праць.

тепер ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА Ч. 21. І. п. (ріг Словацького).

ПОСМІЙМЕСЯ КУСЦЬОК.

Між міськими панамі.

— А знаєте пане, ми свого сінка називаємо з хаті Гітлером.

— А то чому? Чи такий подібний?...

— Ні не подібний, але щохвилини хоче щось нове.

Так собі думає безробітний.

— Чому ви жебраєте? Чому не знайдете собі праці?

— Я патріот! Не хочу збільшувати кількості безробітних. Як я дістану працю, то тої праці не дістане хтось інший, і держава буде мати ще одного безробітного більше.

На кінському торзі.

— Але ж тому коневі капає з очей!

— Це він так сумує, що мусить розстатися зо мною.

Між перекупками.

— Бійтеся Бога, та ж ви продаєте зіпсуті ягоди...

— Чого ви аж так кричите? Та же тепер увесь світ є зіпсутий...

МЛИНСЬКІ КАМЕНІ до вітряків, кератових жорен і ручні жорна в цілковитім викінченню виробляє та достарчає по уміркованих цінах

Микола Горбаль,

у Бортнім, пошта Сенькова коло Горлиць.

Камінь першорядний, магурицький, гварантований.

Нові видання

Проповіді та промови — о. Теодозій Лежогубський, т. II, випуск II, Жовква 1939. Книжка дуже потрібна для О. Душпастирів поміщує проповіді до парохіян на кладовищі, слово над могилою помершого селянина, слово над гробом учениці та інші надгробні слова; принагідні проповіді й з нагоди різних національних імпрез. Замовляти у В-тві ОО. Василіян у Жовкві.

Чому люблю свою церкву? — Я. Шерер, із 27-го німецького видання переклав о. П. М. ЧСВВ. Мотто: „Не може мати Бога вітцем той, хто не має Церкви за матір“ — В-во ОО. Василіян у Жовкві, стор. 1—108, двобарвна окладина, ціна 80 гр.

Голос душі — молитовник для членів Апостольства Молитви й для всіх почитателів Пресвятого Серця Ісусового, зладив о. М. Маринюк ЧСВВ, друге поправне видання, накладом і друком Видавництва Чина Св. Василія В. в Жовкві, Р. Б. 1938; ціна в оправі 2.50 зл.

Стрілецька рука, песя на 4 дії в 5 відслонах, М. Приймак, Бібліотека християнської драми ч. 21. Наука: Шануй вітця свого й матір твою. Стор. 48, ціна 1.20 зол.

Христос — Цар Слави, Св. Обручник Йосиф, багатобарвні образочки з Жовківського Храму, мал. Ю. Буцманюка, ціна по 3 гр. за штуку. Замовляти у В-тві ОО. Василіян.

Молитва доброї дитини — молитовничок для любих діточок, стор. 140; Щоденні молитви, Молитви на св. Службі Божій, Свята Сповідь, Святе Причастя, Інші молитви, Пісні на Службі Божій, Служба Божа св. Йоана Золотоустого. В грубому картоні окладина, білий папір, читкий друк, бездоганне видання. Ціна 20 гр. за 1 пр. Впр. Отці Душпастирі повинні замовити якнайбільше цих молитовничків та роздати їх шкільній дівторі в нагороду за лийність, чемність і вірцеву поведінку.

Богословія — тримісячник, видає Богословське Наукове Товариство, Львів 1939, ч. 1. Редактор о. Др. Йосиф Салій. Адреса: „Богословія“, Львів, Коперника 36.

Літопис Червоної Калини, Львів, червень 1939 р., ч. 6, ілюстрований журнал історії та побуту, річна передплата 13 зл., адреса: „Літопис Червоної Калини“, Львів, ул. Зіморевича 12, поч. скр. 43.

Я. Ярославенко: Місяцю князю... Пісня на мішаний хор до слів Івана Франка, ч. 93, Музична Накладня „Торбан“ Львів 1939, ціна 60 гр.

Українські вишивки, серія II. гуцульські, бойківські, лемківські; Видання Івана Тиктора, Львів 1939, 10 багатобарвних таблиць з різними зображеннями вишивок; ціна 4 зл. Замовляти: В-тві „Українська Преса“ Івана Тиктора, Львів, ул. Косцюшка 1 а.

Бог і батьківщина — католицькі читання ч. 19, Жовква 1939, ціна 10 гр.

Вже появилася АЛЬБОМ

УКРАЇНСЬКИХ СВІТСЬКИХ ВИШИВОК

Багатий збір гуцульських, волинських, поліських, покутських і лемківських прегарних оригінальних узорів. Понад 70 зобразів розміщених на 10 таблицях на кредовому папері. — Ціна альбому з пересилкою 4 зол.

Висилаємо тільки за попереднім надісланням належитості.

„УКРАЇНСКА ПРЕСА“, Львів, вул. Косцюшка 1 а

Великі користи в городництві дає навіз — курячі відпади; до 10 кг (повний кіш) такого навозу домішуємо 100 літрів гноївки та такою рідиною на возимо поле під управу: цебулі, часнику, помідорів, рабарбару, капуста, огірків, кукурудзи, буряки; кача чи відпадки дуже корисні теж розріджені до управ помідорів, огірків, калюфюрів; відпади гусей, голу бів, кріликів, кіз і овець мають неоцінену вартість у навоженні садів і городів.

Присилайте передплату
на II-гий піврік!

HC 17060 1939-1940

L. W. O. W.
P. T. Zakład Narodowy
im. OSSOLIŃSKICH

Наш Лемко

Rok VI. **NASZ** **ŁEMKO** Nr. 14 (134)
Рік VI. **Ч. 14 (134)**

Lwów, 15. lipca 1939. Львів, 15. липня 1939. NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22. Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.	Dwutygodnik. — Двотижневик. ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умови. ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1 зол. ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Відгомін нелегальної еміграції за Карпати

Окружний суд у Сяноці під проводом в.-през. Різа в складі с. с. Филипчак і Захарієвича як во-антів розглядав справу Михайла Ковальського, о. Володимира Смулки, гр.-кат. пароха Полонної, Андрія Лехицького з Сянока, Олексі Кряка з Полонної та братів Петра й Іллі Демчурів з Полонної. На розправі Ковальському доказали приналежність до ОУН, двократ-ний перехід кордону до Карпатської України й з'єдну-вання в Польщі добровольців до б. січових відділів Карпатській Україні — і засудили його на спільну ка-ру 3-ох р. і 6 міс. в'язниці та на втрату громадянських прав продовж 10 р.; о. Володимира Смулку, що пере-о-зував Ковальського, засудили на 6 міс. арешту; Оле-су Кряка за поміч при шуканні провідників через „зе-сний кордон“ на 8 міс. в'язниці і втрату громадя-нських прав; за те саме братів Демчурів на кару по 6 міс. арешту. Лехицького суд увільнив від вини й кари.

Виростають могили на чужині

Поручник Української Галицької Армії, інженер Таврій Патроник помер дня 13 червня ц. р. наслідком ухит у санаторії на П'єшті та був похоронений на винтарі в Мнішкю, около 30 км. на південь від Праги (бувша столиця Чехословаччини), куди приїхали за-їзницею та 4-ма автами товариші зброї й зо школи Праги й Брна. Покійний народився дня 24 липня 1894 року в селі Костарівцях коло Сянока. Як молодий абсольвент гімназії (Покійний) пішов на світову війну в 1914 році, по якій вступив до Української Армії, во-обав під Хировом та з Гірською Бригадою дістався до Німецького Яблонного, а звідси до Праги на студії, де скінчив Бисоку Торговельну Школу. Працював у різ-них фірмах та останні роки був тозмачем при торго-вельнім відділі французької амбасади, якого представ-ки були також на похороні Покійного. Над свіжою могилою попрощав Покійного голова Твариства Укра-їнських Інженерів у Празі інженер П. Стецків від То-вариства, від товаришів зброї та від організацій, де Покійний був членом. Потім товариші попрощалися з ним „Чуеш Брате мій...“, а хвилі зеленого життя по-несли звук пісні далеко в рідні сторони, що їх Він так циро любив.

Рідні та Знайомим і Своїям Покійного в Коста-рівцях висловлюємо наше найглибше співчуття з при-воду смерті невіджалуваного нашого Друга.

В імені Товаришів з сяніцької гімназії:
Евген Ганківський і Юліян Тарнович.

За українізацію назвиськ

відповідав дня 30 червня 1939 р. перед Окр. Судом у Яслі о. Петро Білинський, парох з Гирової. Акт об-винування закидав о. Білинському провину з арт. 286 § 1 к.к. за те, що в метр. книгах вписав Теодора Бідни-ка а не Бідника. Обвинувачений боронив себе в той спо-сіб, що батько дитини Степан — подаючи своє на-звисько назвався Бідник, далі — батько Степана Бід-ника, а дідо Теодора вписаний у метрик. книгах як Бідник. Суд по переведенні доказів з метричальних книг та по переслуханні свідка Степана Бідника — ого-лосив уневинюючий вирок. Розправу провадив о. с. Курек, боронив адв. Др. Налісник Ю. з Дуклі.

Перед окружним Судом у Яслі відбулися дня 5 і 7-го червня ц. р. розправи проти с. Миколи Білика з Канчуги, о. Миколи Заяця з Полян Мисцівських, о. Василя Беня з Опарівки й о. Олександра Білевича з Ти-хані — обвинувачених о переступство з арт. 286. § 1. карного закона тому, що названі вписували в метри-чальні книгах прізвища з закінченням „ий“ (приміром Криницьки, Вислоцький) — замість „і“. Хоч свідки оборони potwierдили, що дотичні особи так дійсно на-зиваються, так підписуються, а один з них має навіть військову книжечку з закінченням прізвища на „ий“ — Суд дспустив докази прокуратора й розправу для їх переведення відročив. Усіх обвинувачених боронив Др. Гриць Ничка, адвокат у Фриштаці.

Всім, а НАЙБІЛЬШЕ ВСЕЧ. ДУХОВЕНСТВУ ПОРУЧАЄМО НОВУ ПРЕГАРНУ КНИЖКУ ВИДАВНИЦТВА ОО. ВАСИЛІАН під заголовком:

Чому люблю свою Церкву?

Це перерібка з 27-го німецького видання славного католицького письменника Я. Шерера.

Ї завдання показати всім, яке щастя належати до катол. Церкви. В 15-ти розділах подано багато цінного матеріалу до читання й передумання. — Багато з неї скористають оо. Душ-пастирі до проповідей про св. Церкву, до рефератів та промов. Сторін 108. — Ціна: брош. 85 сот.; опр. 1.30 зол., пошта 25 сот. Адреса: В-ТВО ОО. ВАСИЛІАН У ЖОВКВІ.

З цим числом ще раз висилаємо розрахункові перекази й визнаємо всіх, щоб заплатили свої залегло-сти за часопис, книжки й календар на 1939 р. Видавати часопис у нинішніх часах це нелегка справа. На кож-ному кроці безліч труднощостей! Найприкріше те, що не всі читачі на час платять передплату. Часопис це наше спільне діло, наше спільне добро, що за нього мусимо всі разом дбати. Тому вирівнаймо всі залеглу перед-плату, приєднуймо щораз нових передплатників, при-силайте з наших сіл дописи та дбаймо про добру славу для нашого часопису серед усіх українців на Лемків-щині.

Чи вільно нам себе боронити?

Нерозумним назвали б люди такого господаря, що не забезпечив би свого поля перед шкодою, не загородив би свого саду перед твариною, або не зачинив би своєї комори перед злодіями. Як на божевільного вказували би люди на таку людину, що добровільно приставав би з різними злочинцями, гайнував би своє майно пияченням з першим — кого зустрічав би, узяв шило до руки та без надуми проколов свої очі. Або взяв сірники та пішов у село й підпалював хату за хатою. Такої несповна розуму людини береглися би люди в день та в ночі й при першій кращій нагоді зловили б його, звязали та відвезли там, де місце для божевільних.

Кожний з нас, що випадково та нехотючи скалічить собі палець або ногу, завиває та лікує свою рану. Так теж і кожний християнин, як попаде в сіті гріха, лікує свою душу, бо його совість неспокоїть його та домагається поправи. — Ба, далше кожна добра мати, якщо побачила би, що їй дитині дехто несправедливу кривду чинить, буде захоронювати свою дитину перед кожним нещастям. І це найбільший материнський обов'язок пильно берегти свої діти перед злим товариством і злим прикладом. Мати не тільки дбає про поживу для своєї рідні, але добра, свідомо свого завдання мати заздалегідь передбачує, що та коли може дитину звести на злу, грішну дорогу.

З цієї подрібної, на перший погляд внутрішньої діяльності кожного газди, кожної рідні, кожної матері та внутрішнього нашого обов'язку позстає великий народний скарб, що береже наш нарід, наші села й кожна нашу хату перед наступом поганських хвиль, які цілий світ заливають.

— А знаєте, які це поганські хвилі?

— Це все те, що спряглося знищити наше народне здоров'я, збурити лад і згоду в наших родинах, звести людей з чесної дороги на темні стежки неморальності, бездоріжжя та упадком у сіті грішного життя вціпити в наші серця бажання легкого, розвезеного, рознузданого та розпустного життя.

— А на прикладі це так виглядає:

Розпичування денатуратом, прихвалювання на торгах різного дрантя, вербування сільських дівчат до жидівської п р и с л у г и, підбавлювання невідомої сільської молоді до крадіж — внаслідок купна крадених хрічей (безогляду на те, чи сусід украв сусідові копні чеснока, звої домашнього полотна, чи син украв батькові збіжжя, чи теж школяр украв у сусіда курку, гусь, щоб продати їй в місті та купити собі шпиритайки або хустину та краватку).

Адже найвиразніше постановляє жидівство на своїх сходинах, що „мусимо (цебто жиди) повалити Христа!“ А наше село помагає цьому. Правда, що в дечому невідомо, однак в грубших випадках зовсім свідомо та з відчиненими очима. З відповідальністю підчеркаємо це слово, що в грубших випадках село зовсім свідомо помагає закорінюватися жидо-поганській „ідеї“ в наших хатах. Чи батько, що бачить як його донця стрімголов паде по похилій стежці в гріх розпусти, аж кінчається в повитухи та йойканням (через грішні зносини — часто й з жидами — деякі села знають такі випадки!) по зігнанні плоду, або паде на дно найгіршої моральної гнилі, або внаслідок нееміло перенесеної „операції“ гине на очах своїх найближчих.

— А що спонукало їй до цього страшного промаху? Глупа жадоба вдягати себе в пестре жидівське лахміття та передсмак „панського“ життя. Отже батько й мати, що бачили й знали, або догадувалися про блудну дорогу своєї дитини — а не хотіли, чи теж не старалися запобігти злим ділам своєї дитини — помагають поганам — жидам нищити Христові заповіді й вбивати народний скарб, яким є народне здоров'я й здорові діти, зроджені з християнського подружжя.

Далше чи не помагає валити Христа той, що прислухується безбожницьким підшептам різних лжепророків, які з міст поззають у сільські хати, щоб кротом підбурювати село проти свого священика, мовляв, „під такий-сякий пощо слухаєш попа, а чом до попа ходиш на пораду й т. д.“? — Но, дайте відповідь, чи не так діється.

Якщо до вашої обори прийшов би деякий гандляр, пройдисвіт і ви знали би, що він має заразу на вашу худібку — то що ви зробили би? — Буком гнали б його з обори! — Але, як міський пайташ чоботом лізе у вашу душу та заплює наші святощі — ви кліпаєте безрадно очима, але не беретеся гідну ставити такому дериморді відправу. І замовчуванням помагаєте йому знущатися над собою.

— Або ще, як би так прийшов колинебудь до вас будьякий чоловік і гострою шпилькою бабрався би біля вашого ока — чи ви терпіли би такому? — Правда, що ні. Та, якщо зловний дух поганина з міста затемнює шлях і ваше життя стягає в грішну теміню — ви ні кивком пальця не випросите його від себе!!

Тисячі різних прикладів можна би ще навести на те, як ворожа поганська сила й злоба намагається збурити наші основи християнського життя. І ці приклади не з учених книжок, ані не з слів великих мислителів — тільки з нашого щоденного життя, — вказують нам, що рознуздане жидо-поганство на всі заставки сунеться до наших сіл, щоб покорити, розбити наші родини, ослабити нашу духову силу й підчинити собі та своїм жадобам наш нарід.

Ще раз повторюємо: розпичуванням денатуратом, прихвалюванням і підбавлюванням до крадіж, шумних стрілів, зігнанням плоду, розбиванням довіря до взаїмності сел, родини й рідні та підбавлюванням проти Духовних Провідників народу.

З огляду на те, на заголовне питання: Чи вільно нам себе боронити? — відповідаємо: Нашим святим обов'язком є себе боронити. Боронити на кожному кроці наш нарід, своє село, родину, себе, кожна дитину боронити перед наступом зла. Це й наука нашої Католицької Церкви прикажує й Христос, що освятив родину християнським зв'язком подружжя.

Юліян Тарнович.

Перестерігаємо всіх Громадян Лемківщини. Пишуть нам, що різні підозрілі люди вештаються по селах і хатах Лемківщини та розсівають різні неправдиві вісті. Звертаємо увагу всім, що в біду не тяжко попастися, але вийти з біди трудно. Тому з ніким не вдавайтесь в зайві бесіди, а як не знаєте дечого, тоді підіть до вашого Отця Пароха та порадіться. Часи нелегкі, тому різні люди різні штучки продумують. Бережіться!

„Валька Лемкув з наяздем українським“

Краківський „Курієр“ оповідає...

Під таким наголовком помістив краківський „Людострогани Курієр Цодзенни“ (ч. 179) статтю, писану якимось А. Нестеровичем, яку в перекладі без найменших змін наводимо. „Цікавіші“ місця подаємо в оригіналі.

По короткому вступі про „гершта зброднічей шайкі О. У. Н., — стойонцей на жолдзе Берліна — Андржей Мельник, в своїм „орендзю“ виповедзля навет войнен... Ватиканові (!), за креоване на Лемкозщизне Адміністратури Апостольськей...“ читаємо: „По розпаді Австрії, свідомі громадяни цілої Малополющі приступили до творення підвалин Річипосполитої. І в наших горах східньої Лемківщини проголошено 5 листопада 1918 р. незалежність Річипосполитої в містечку Цісна й створено міліцію. Ясне, що виступлення Цісної та інших місцевостей не подобалося українцям, які були там нечисленним і наплизовим елементом, щоб отверто виступити. Однак вони були денед на становах парохів, учителів, жандармів (всі підчеркнення І.К.Ц.), і це давало їм впливи, зокрема вони використували стан неспокою, який викликав упадок давньої влади. Під впливом цього неспокою нормальною було річчю, що кожне село організувало **сторожу безпеки**. Найбільше діяльні українські агітатори пробували використати цей місцевий організаційний рух **творенням т. зв. „республіки Команчанської“**. У цьому часі була денед мода на такі республіки, що вможлилювала амбітним одиницям самовільно рядити. Спосіб організування такої республіки був дуже простий. Основник (той що започаткував) згромаджував п'яток, шестюх **бойовиків, часто полонених**, які верталися з австрійського полону, робив їх жандармами та **наїздив на окремі громади**. Людей зганяв на віча, обаламучував фальшивими звітками, ухвалювали те, що їм приказано, підчинювали себе **теророві, поборові, данинам і реквізиціям**. Першим кроком було примусити до вищифання, або опановання постерунку доцьогочасної жандармерії. Властиво т. зв. „**республіка Команчанська**“ складалася з двох сіл **Команчі й Прилук**, де бурителями були місцеві душпастирі та зломилі чинників неохочих рухові. Опановано постерунок у **Команчі**, а противники руху між ними громадський писар **Чекальскі**, мусіли відступити. З опанованої **Команчі переводили Українці виправи агітаційно-реквізичійні** на сусідні місцевости, як **Шавне**, звідкіля хвилево виперто жандармерію, **Лупків**, аж поки не натрапили на здецидований опір, як у **Куляшнім**. Толеровані, роззухвалі сен і **Напали з кінцем грудня 1918 р. на Цісну**, де роззброїли міліцію та заняли містечко. В акції револютування Лемківщини не думали Українці прилучити Лемківщину до України, а тимбільше про добробут населення. Їх керівники **ХЦЕЛІ ДАРОВАЦЬ ЗЕМЕН САНОЦКОН, ЯСЕЛЬСОН ЧИ СОНДЕЦКОН ЧЕХОМ**. Жиють ще свідки тої акції. Громадяни, що стояли на становищі Річипосполитої не давали себе. На дорозі й торі **Шавне—Команча** були безупинні сутички патруль, 15 і 16 грудня **борба в Шавнім**, аж у днях 18—22 січня остаточно зліквідовано т. зв. „**республіку Команчанську**“, займаючи **Вислук, Шавне, Команчу, Лупків і Прилуки**. Примушені до української служби селяни з цих сіл розбіглися до хат, а останки українського відділу в силі 6 людей відступили до **Чехословаччини**, де їх розоружено. У цій експедиції відзначився про-

мадський писар з **Команчі Чекальскі**. За захопленими до полону провідниками вставився **Віктор Бялас**, заряджуючий майном гр. **Потоцького**, і скінчилося проминаючим інтернованням 3 осіб. Займання **Лупкова** дня 18 січня загрозило поважно українському відділові, що в перших днях січня опанував **Цісну**. Унаслідок цього українська команда повела протинаступ. Дня 3 лютого 1919 р. приходить з **Цісної до Манева**, в лиському пов., **відділ 40 Українців** під проводом б. заступника вахмістра жандармерії **Чолача**, родом з **Яворова**, отже теж **не місцевого** та організує примусову **бранку** посилаючи частину на здобуття **Лупкова**. Бранка не дописувала, протиставилися відважно **пробощ**, **застєппца** **вуйта і дяк Волянські з Мигової Волі**. Відділ, висланий на **Лупків**, не дійшов навіть до **стації**, тільки **острілюючи їй здалека, прийнятий вогнем розлетівся додому**. По цій невдачі **Чолач** відступив з **решткою** до **Цісної**, але 6 лютого 1919 р. **вернувся з більшістю тилою до Мигової Волі**. Свою владу старався піддержати **терором**. У першу чергу арештував **ксьондза**, **заступника** **війта і дяка**, — та **вивіз їх до Манева**. Силею затягненим до українського відділу **грозив нагаєм за втечу**, **вкінці реквізиціями мстився за опір**. Цього було мешканцям забагато, розгнівані арештуванням **пароха та чільних громадян**, **биттям і реквіруванням**, постановили **скінчити з пановенем сен банди**. **Клич дав Петро Лазаричин**, ст. **сержант б. австр. війська з Шербанівки**, теж примусово звербований. Він саме на чолі **парубків з Мигової Волі, Шербанівки, Манева і Смільника**, які протиставилися примусові української служби, озброїв себе та **вночі напав на квартиру в школі в Манері та ЗАБРАВ У ПОЛОН УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ**, у числі понад 100 людей. В часі **перепалки** **погиб провідник Українців Чолач**. В акції **вирізняли себе Теодор Ямельскі і Ежи (Юрко) Голак**, тепер **жиє в Америці**, які **поконали (обезвладнілі) Чолача**. **Арештованого ксьондза та інших увільнили**, а **полонених відведено до Мигової Волі**, потім до **Лупкова**, де **видано їх в руки місцевої команди**. **Українці, які стояли в Цісній**, намагалися **помстити в два тижні пізніше карною експедицією й новою бранкою**, однак внаслідок **постави населення вдержатися не могли**, а **вдобавок виперті з Солинки**, де їх **відділ знову змінився до 5 людей**. Під **Цісною вдержувалися ще продовж деякого часу з двома компаніями**, але **акція ведена пор**. Зобро та адвокатом **Сметаною з Балигороду примусила їх до відвороту до Чехословаччини та складення оружжя**. На цьому **скінчилася акція Українців на Лемківщині**.

* * *

Лемкове **свои здецидованон** **подставон** **вобец** **гайдамачизни і крвіон пржеланон** **в вальках з ньон**, **далі довод** **свого прживьонзання до Ржечипосполітей і свей польскосьці**. **Втеди, кеди влистка польске сіли ржуцонно под Львів**, **кеди тржеба било витєнжичь** **цалон енергієн на ратованє зем загрожоних пржез наєздцув**, **Лемкове власнемі сіламі пржепендзілі банди українське**.

Ще раз **завважуємо**, що цю статтю подано з журналістичного обов'язку без коментарів і окремих додатків. Скільки знову **празди в тому всему**, це **оставляємо справедливому осудові історії**.

Апостольське Благословення св. Отця

Слво Св. Отця до українців. Після торжества з нагоди ювілею 950-ліття Хрещення України в Римі Св. Отець прийняв у головній салі Ватиканської палати українських студентів - богословів з Української Колегії св. Йосафата в Римі. Були теж ОО. Василіяни, Сестри Служебниці та світські українці. Св. Отець висловив Свою велику радість, що може витати Своїх улюблених синів, Святий Князь Володимир, що охрестив свій нарід, начеркнув шлях своїм вірним, котрим мають іти до Бога. Він, що закріпив на віки надприродне і славне призначення своєму народові, не перестає напевно і нині опікуватися, вставлятися за ним і вказувати йому дорогу, якою має прямувати, щоб остати вірним духові св. Хрещення. Св. Отець радіє і почуває Себе щасливим, з нагоди 950-літньої річниці хрещення такого побожного й великого Князя, може прийняти

у Себе вірних і любимих йому серцю, дійсно вибрану часть народу і праведних синів св. Володимира, спадкоємців його духа. Тому з привидним вдоволенням Св. Отець благословить Українську Колегію, де виховуються священники Української Церкви, яка розквітає з великим числом вірних, Церкви, що відзначається глибоким католицьким життям, — тому теж справедливо славиться Святим Володимиром та іншими великими й гарними постатями, найчастішими свічками Вселенської Христової Церкви, якими є священномученик св. Йосафат і славний та почитаний Митрополит Рутський. — Вкінці Св. Отець уділив усім приїзним Свого Апостольського Благословення та запевнив, що гаряче молиться за тих, що терплять релігійні переслідування в Світах та у слезах очікують Господньої години.

—о—

Що діється в Карпатській Україні

Ділять, щоб легше було панувати. „Автономна“ Карпатська Україна, а в дійсності провінція малярської держави — дочекалася вже цілого ряду нових „благодатей“ і „ласк з рук малярських непрошених опікунів. Один із перших малярських розпорядків постановляє, що „угро-руське“ воєвідство буде поділене на три округи: перша з осідком в Ужгороді, друга з осідком у Хусті, а третя з осідком у Берегові. Осідком воєвідства є місто Ужгород.

Нужда в Карпатській Україні. Про те, як живе населення Карпатської України, каже чимало хоча б те, що пише частина малярської преси. З неї довідуємося напр., що посол Шедер у своїй промові в малярським парламенті заявив, що в Карпатській Україні панує нужда. Селяни не мають збіжжя, ні грошей. Уряд не робить жадних заходів, щоб допомогти верховинцям. Приватники та фільварки використовують за марні гроші гірське населення при пільних роботах.

Навіть українських книжок лякаються. Малярська шкільна влада наказала прилюдно спалити всі українські шкільні книжки. Недавно малярська влада наказала знищити теж усі українські бібліотеки. Палення книжок відбувається прилюдно, про що повідомляють наперед оголошеннями або вибуханнями.

Кого іменували комісарем Закарпаття? Регент Горті заіменував регентським комісарем для Закарпаття барона Жигмонта Перенія, що був членом малярської вищої палати, а давніше міністром внутрішніх справ Малярщини. До помочі комісареві приділили міністеріального радника гр.-кат. священника о. д-ра Марну, який буде займатися справами освіти та релігії. Дорадниками іменовані теж Михайло Демко й Михайло Бескид.

—о—

Ксьондз Мйодоньскі і „шляхта загорова“

Передруковуємо з „Народньої Справи“ таку статтю:

Ксьондз - полковник Мйодоньскі, організатор „шляхти загорова“, мав реферат у Познані на тему „Національна проблема на східних землях та польська державна рація“. На вступі ксьондз Мйодоньскі говорив, що у Східній Галичині поляки мають більшість. Що на цих землях від віків творили та тепер творять культуру тільки поляки. Опісля говорив він про ці часи (до 1935-го року, коли то повстав так званий: „Секретаріат Порозумевачи“), коли то українці панували у Східній Галичині, а поляки були упосліджені. Були навіть такі випадки, — говорив ксьондз Мйодоньскі, — що „руска“ вчителька біла по лиці в Ярославі польські діти, та що інспектор у Дрогобичі в часі державного свята висловив жаль, що нема українських прапорців. Роззухвалені українці почали боротьбу на ножі, сірники й сокири та довели до того, що до 1934-го року знищили і спалили усі державні тартаки вартости сто мільонів золотих. А причиною того всього була, — говорив ксьондз Мйодоньскі, —

нормалізація й українські послы. Дальше говорив ксьондз Мйодоньскі таке: — „Русинів“ признаємо братами і кажемо — для лояльних усе — для інших кримінал і Береза. Опісля перейшов ксьондз Мйодоньскі на церковні справи. Хвалився, скільки то українських священників було караних. Але було за що. Бобули такі, що замість хреста вішали в церкві „від українське“ або казали малювати „бандитуф Гонти Залізняка“. Тепер ми з ними не бавимось! Під цю пору будемо 200 костелів та 500 „домів людових“ та одночасно ревіндукуємо людність при помочі священників, учителів та війська. Навіть ті, що говорять ще по „руську“, добре розуміють, що „ензик тен; то ензик до відел і до гною, а для справ вельких ест ензик польскі“. Тому в західній Польщі не повинні боятися за галицьких поляків. Бо там Польща. „Хто скаже вам щось інше — казав кс. Мйодоньскі, — що там Україна, то „зальце го в гембе“. В таким „стилю“ говорив ксьондз Мйодоньскі“.

—о—

НОВИНКИ

З початком липня відбулися у Львові Загальні Збори трьох наших українських централ: Народньої Торговлі, що об'єднує міську кооперацію, Центросоюзу та Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Усі три Збори, на які масово прибули делегати з краю, відбулися ділово й дуже поважно та виказали, що наші українські кооперативні організації працюють позитивно; вони мали в членах, уділах і торгах у 1938 р. помітний ріст — дарма, що часи тепер для торгівлі не надзвичайні. Дводенні наради РСУК закінчив показ українського кооперативного виробництва, улаштований дуже цікаво в будинку Української Кооперації.

Двотижневик „Поляк Греко - Католик“ ч. 12 звертає увагу, що в Торжестві 40-літнього Ювілею Епископства нашого Князя Церкви Митрополита Шептицького не був прийнятний з Сянока Апост. Адміністрація тор. Це завважили всі прийняті на Торжестві.

Зміна обряду в світлі церковного й державного законодавства. Під таким наголовком подає „Діло“ велику статтю пера Д-ра Петра Саноцького про правні вимоги легального переходу з одного обряду на другий обряд. На цю статтю звертаємо окрему увагу Всім Впр. Отцям Душпастирям. — „Діло“ ч. 151. середа 5. VII. ц. р. ст. 7.

Недалеко залізничної станції Стрижів коло Ряшева впав під поїзд залізничний робітник Франц Шуберля та загинув на місці.

Темнота. На Волині і Поліссі є тепер 300 ворожбитів і „чародіїв“, які лікують людей зіллям, промовами й денатурованим спиртом. В численних випадках ті хворі вмирають власне від „ліків“ таких, як денатурований спирт. У селах Волині й Полісся доробляються майже різні покутні „акушерки“, які штучно зганяють плід і заганяють жінок до гробу. Тих „акушерок“ є понад 50. Треба конечно зробити перевірку всіх повитух на Лемківщині та ворожбитів і шинкарів шпиритайкою (денатуратом). Присилайте нам списки таких „лікарів“.

Новий парох у Риманівській Заваді. По перенесенні пароха о. Михайла Жеплинського з Завадки до Наконечного Яверівського повіту — село було властиво без свого душпастиря. Вправді був о. Венгринович — руский — однак за його душпастирювання — церква світила пустою. У квітні ц. р. по перенесенні о. Венгриновича в Криниччину — прийшов нарешті новий парох о. Шумило Р., який напевно як і о. Жеплинський знов усіх людей зединить, які знову заповнять свою церкву — що з широго серця новому Отцю Парохіві бажаємо.

Уважайте на дітей. Недавно купався Т. Ковальчик у ріці Попрад, коло Жегестова; його мати й сестра, що сиділи на березі ріки почули крик свого сина, що почав тонути. Хоч багато людей кинулося рятувати потапаючого, однак щойно по кількох годинах найшли його півтора кілометра нижче від місця, де він купався. Не пускайте самих дітей до глибокої води.

Поминальне Богослуження й Панахида по бл. п. Генералі М. Тарнавському відбулися у Львові дня 29 червня ц. р., цебто точно в роковини смерті Генерала.

Влом до костела. В селі Ленчиськах, пов. Ліманова вломилася до костела невідомі злодії і вкрали золоту та дві позолочені чаші. Поліція шукає за вломниками. Крім того вночі 24. ц. м. вломники розбили вогнетривалу касу в управі громади в Лімановій, але знайшли лише 65 сот., касову книжку та обезпечену

СУРОВИЦЯ І ШПЛЯНКА

проти червінки свиней увідпорнююча і лікуюча

„SEROVAC“

ПАДАРЕВСЬКОГО ч. 5. ТЕЛ. 201-07.

представництво:

ЦЕНКІВ, бюро замовлень безпосередньо, Львів, Замарстинівська 158. полісу. Розчаровані владження і інформації безплатно.

Грім оздоровив спаралізованого. Грім оздоровив спаралізованого. Та околицею перейшла буря з заспокоїти книжкові грим ударив у хату Ю. Ковалюка в селі „Просвіти“. Ця Хойнами і вбив господаря та поранив в українські книжкові саме в хаті Ковалюка. В сусідній хаті книжкові років спаралізований Йосиф Малецький. Після повідомлення недержавний упав на землю й опісля зірвав. Книжкові на рівні ноги та вибіг з хати і вже ходить карнально.

Скільки менше було би зла й гріху на світі — якщо на місці, де стоять коршми, стояли би каплиці.

ГАРНИЙ ПРИМІР

На хрестинах у Степана Гута у Вислоці зложили на руки Павла Лучканича й Степана Капелюха кумове добровільні датки в квіті 3.35 зл. на „Рідну Школу“. Цей гарний і культурний примір повинні наслідувати всі свідомі громадяни Лемківщини. Жертводавцям щире Боже запласть, гроші передано до каси Р. Ш.

Відкриття Музею Визвольної Боротьби України у власному Українському Домі в Празі-Нусле II, вул. Горимірова 6, відбулося 29 червня 1939 р. в год. 10-й перед полуднем. Управа Музею звертається до всіх українських підприємств, установ і організацій та всіх українців і українок з закликом складати жертви на вдержання Українського Дому і Музею Визвольної Боротьби України в Празі.

За 2 дні випили 120 літрів денатурованого спирту. В селі Дарові, пов. Сянік 330 мешканців випило за два дні 120 літрів денатурованого спирту і підчас бійки побили 9 осіб з Вислока Вижного, а одну особу вбили. Всіх учасників бійки засудив окружний суд у Сяноці по півтора року в'язниці. Братів Дадерків з Дарова, які брали найактивнішу участь у бійці і вбили Михайла Павшика з Висока В. жде ще одна розправа за прикладування горілки „палюнки“ з денатурованого спирту, продаж та розпичування цією горілкою населення з цілої околиці.

Звірята краді як люди. У селі Криза, коло Тісної посварився з своєю женою Микола Роман і в часі сварки так сильно копнув її в живіт, що Марія небажком умерла. Нелюдяний муж узяв тіло Марії та, щоб закрити свою збродню, повісив тіло в саді на дереві. Коли його арештували, він признався й суд у Балигороді буде його судити за забиття жени.

Усі свої терпіння жертвуймо за всіх Священиків, що в нашому народі.

Знаменне навернення. Є в Америці широко відомий журналіст Гейвуд Брун, з переконання соціаліст. Його батько й мати були протестанти. Та зробив він тепер велику несподіванку не тільки родині й товаришам з давніх літ з Гарвардського університету, але й усім американцям — заявою, що покидає протестантизм і переходить на католицьку віру.

ДАЙ БОЖЕ Й ВАМ.

На чисельні бажання з нагоди моїх Імянин, прислані на мою адресу від моїх Дорогих Вуйків — Душпастирів на Лемківщині, Другів, Приятелів, Ровесників і Читачів нашого часопису найщиріші подяки складає
Юліян Тарнович.

Новий спосіб пачкарства. Здається вже нема таких хитрощів, яких не вживали б пачкарі, щоб обдурити кордонну сторожу, але ось недавно французька поліція викрила цілком новий спосіб, який цілком додержує ходу нашому віку раціоналізації. Ватага французьких пачкарів купила старовинний замок Перувельц, що стоїть при самім бельгійським кордоні і скористала з старовинного підкопу, що провадив в напрямку до кордону. Пачкарі продовжили підкоп аж за кордон, освітили його електрикою, а, що найбільш цікаве, поклали вздовж його залізничку, якою контрабанда, головню тютюн перевозилося до Франції. В льохах замку знайдено великі запаси краму розміщені в спеціальних магазинах з електричним ogrіванням та сушальнями. Французька преса пише, що цього разу перевищено всі рекорди, хоч в минулім році з тій-же місцевости пачкарі перевозили крам танком, який ломив всі застави на кордоні і не звертав ніякої уваги на стріли сторожі.

Вказівки для візників. Щоб оминати нещасливі випадки, які так часто трапляються візникам, належить пам'ятати про приписи, що порядкують коловий рух на вулицях і дорогах: 1) триматися все правої сторони дороги та виминати правою стороною; 2) випереджувати лівою стороною того, кого випереджується; 3) не їхати двома возами поруч себе; 4) підчас постою ставати по правій стороні дороги, в напрямі їзди, але ніколи в тому місці, де по другій стороні дороги вже хтось задержався; 5) не тримати батога впоперек, ані по лівій стороні воза; 6) в часі їзди все коня наховстати; 7) ніколи коней не пускати самопас, тільки тримати їх у віжках; 8) коли темно, засвітити при возі ліхтарню; 9) не оставляти коней на дорозі без нагляду; 10) не дозволяти дітям поганяти; 11) при скрутах чи затримуванні давати рукою знак; 12) не оставляти самих возів на дорогах і площах.

Наступ поліції на тайну горальню. У Бельмівській Пущі на Виленщині поліція зикрила тайну горальню селян, що продукувала по ночах велику кількість спирту. Тайна горальня мала глянмове уладження і на випадок небезпеки селяни втікали тайним коридором поза горальню. По довгих обсерваціях влада рішила зліквідувати її. Тому поліція окружила горальню, але її привитали крісовим вогнем. По годинній стрілянині поліція здобула горальню, але знайшла тільки апарати до виробу спирту. Поліція арештувала понад 20 осіб.

Новий український священик в Югославії. В неділю 11 червня ц. р. висвятив наш Преосв. Кир о. др. Нярадій у Миклушевській церкві нового священика о. Володимира Папа, тамошнього уроженця, який скінчив у Львові богословські студії. Велика миклушевська церква була виповнена по береги вірними з далеких сіл. Одночасно висвятив Преосвящений Кир Нярадій на поддякона богослова Ремера з Н. Саду, який з римо-католицького обряду перейшов на греко-католицький обряд і тепер буде нашим священиком. З висвяченням о. Володимира Папа, бачансько-сримські українці дістали свідомого священика українця, який свій труд, свої сили присвятить до релігійного й культурного піднесення українського населення в Югославії.

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі закупи треба полагоджувати в складі

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Тут купуйте споживчі й колекційні товари, насіння господарських рослин і трав.

ШПІРИТАЙКА Й САХАРИНА.

Поліція в Новому Санчі від довшого часу була на сліді, що якісь невідомі ганделеси займаються нелегальною торгівлею сахариною. Аж ось пошастиво, бо в часі ревізії в мешканні Хаскеля Рознера в Н. Санчі, якого підозрювали, що він продає сахарину, поліція знайшла 1/4 кг. того артикулу. Хитрий жидюга не хотів зразу признатися, що займається продажною сахарини, однак доходження в суді Н. Санча виявили, що він дійсно не для себе купив і держав таку кількість сахарини, тому суд укарав жиди 6 тижневим арештом і 500 зл. карою за порушення карно - скарбової устави. Тепер теж уже ясно, звідкіля шпіритаїчки беруть до солодження денатурату сахарину. Люди повинні самі дбати про те, щоб несвідомі не привозили до села ні сахарини, ані не пили денатурату.

Пожежа знищила в Стрижівському Ріпнику будинки Катерини Дудкової внаслідок поганої будови комина. Треба завжди перестерігати якнайточніше чистоту в коминах, вимітати сажу в печах, не держати біля комина сіна й соломи. Зокрема треба часто провірювати, чи нема щілин у комині та чи дим не виходить цими щілинами на стрих. Комин мусить бути щільно затинкований.

НАШІ БАЖАННЯ!

Слава Ісусу Христу!

В четверту річницю прання Вас, Всечесніший Отче І. Тилявський, на Лемківській Землі, у день Вашого Ангела, пересилає Хор, який Вас прощав перед Вашим виїздом до Америки, в Матієвій та села: Лосе, Матієва, Нова Вєсь, Ростока, Злоцьке, Щавник і ціла Новосанделчина щирі бажання кріпкого здоров'я й сили в праці для Українського Народу та нашої Лемківщини; прожити многі - многі літа в гаразді!

Лемки з Новосанделчини.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Подаємо до відома, що ми змінили рисунок і краски на обгортках книжечок - паперців „КАЛИНА“.

Нові обгортки є друковані в красках:

- паперці ч. 14 — помаранчева і синя (давніше жовта)
 “ ч. 16 — помаранчева і зелена (д. синя)
 “ ч. 18 — помаранчева і фіолетова (д. фіол.)
 “ ч. 21 — широкі — синя (давніше синя).

Пресимо з повним довірям прийняти наші паперці в новім упакованні і вживати далі тільки

УКРАЇНСЬКИХ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА“
 кооп. „БУДУЧНІСТЬ“

фабрика туток і паперців „КАЛИНА“ в Тернополі.

Честь, кому честь

Iv. Tet.

Всеволод Ярославич.

Москвофільство на Лемківщині

Збаламучені російським православ'ям москвофільські емігранти з Лемківщини в Америці ширили теж православну пропаганду між своїми земляками й односельчанами в старім краю. А це в захвалюючих православ'я листах, які вони писали до своєї рідні, в даровім присиланні до старого краю москвофільсько - православних часописей, календарів, книжочок і друків, та безпосередньою, личною агітацією, яку вони в користь російського православ'я провадили після свого повороту до рідного краю, себто на Лемківщину. А що тут також — завдяки переможним впливам москвофільських, так світських, як і духовних провідників — панувало москвофільство, отже пробудження й утривання в таких парохіях російсько - православних настроїв не належало до ніяких труднощів.

Вправді гр.-кат. Єпископський Ординаріат у Перемишлі, знаючи про такий стан, старався усунути джерела православної пропаганди на Лемківщині, та її впливи з Америки, та видав у тій цілі відповідні інструкції, остереження й зарядження, як ось прим. розпорядок з дня 15 травня 1908 р., ч. 147/Орд., та з дня 16 вересня 1909 р., ч. 4561. Але що ж, коли ті, самі в собі розумні й конечні інструкції та розпорядки мав виконувати москвофільський клир, який тоді загально займав гр.-кат. лемківські парохії, та своїм світоглядом, стремлінням, бажаннями й надіями всеціло тяжів і орієнтувався в напрямі на Москву й на російське православ'я?! Отже не дивниця, що ті розпорядки єпархіяльної, Духовної Власти осталися невиконані, а її спасені похвальні цілі не досягнені! А тимчасом на Лемківщині даліше ширилася й усилено працювала пропаганда так у користь політичного й національного москвофільства, як теж у хосен російського православ'я!.. Доходило до того, що з деяких, розагітованих місцевостей на Лемківщині, прим. з Тилявої і Святкової, уряджувало явно - славно паломництва до релігійних осередків православного життя на території державної, царської Росії, а москвофільське духовенство ці нездорові прояви прихильно й зичливо практикувало й толерувало. А заразом на прилюдних згромадженнях, вічах і зборах понижувало та висміювало того самого греко-католицького Єпископа, що напминав і взивав москвофільський клир до опам'ятання, та до ширення католицької, релігійної свідомости на Лемківщині!..

Тож і не дивниця, що при змінених, зовнішньо-прилюдних обставинах прийшло на Лемківщині до таких наслідків, яких ми наочними свідкам в післявоєнних часах, та які ще мабуть дозго будуть тяжіти над Лемківщиною!..

В ЯКИХ ЦІЛЯХ ШИРЕНО МОСКОВСЬКЕ ПРАВОСЛАВ'Я НА ЛЕМКІВЩИНІ?

В поширенні московського православ'я на Лемківщині шукали для себе користей такі чинники: російський — сусідський націоналізм, сектанство, безбожництво та комунізм.

Заступлений москвофільськими провідниками російський націоналізм бажав посилити й закріпити свої щораз то менші впливи на Лемківщині. Засобом до досягнення цієї мети було явне та формальне поширення між Лемками цього віроісповідання, яке за часів царської Росії стояло цілковито та всеціло на услугах

російського націоналізму. А таким віроісповіданням було як раз православ'я.

Відтак інші чинники зичливо толерували та попирали російський, православний рух на Лемківщині в тій цілі, щоб релігійно - національне життя нових, православних неофітів (новонавернених) між Лемками спрямувати у своє власне політично - національне русло. Та це тяжче можна би досягнути при дальшій приналежности Лемків до гр.-кат. Церкви, при дальшій праці між ними гр.-кат. Душпастирів - Українців. До ліквідації (викінчення) цього духовенства, та його впливів на Лемків — придумано й застосовано інший, догідніший спосіб.. Який, про це всі добре знаємо й злишнім є тут про це подрібно писати.

Вкінці безбожництво, сектанство й комунізм також дуже багато скористали з тої релігійно - віроісповідної боротьби — замішання, які під впливом москвофільсько - православної агітації в 1926—1930 рр. настали на Лемківщині. Комуністи, для яких теплим захистом були всюди читальні Качковського, дуже усилено попирали агітацію за православ'ям. Перед ними от-виралася можливість ослабити та підорвати при допомозі православ'я віру в народі — збити його побожність, та позискати його тим способом для своїх протирелігійних і протисоціальних (протисупільних) кличів.

Гр.-кат. Душпастирі - Українці були єдиними, найщирішими та солідними оборонцями інтересів гр.-кат. Церкви й справдішнішого католицизму, речниками української національности Лемків, яких зовсім зрозуміло не могли вважати за Москалів, отже проти них звернулися тут усі ворожі чинники й сили.. Ті всі чинники й сили, яким завжди залежало, залежить та буде залежати на розвалі гр.-кат. Церкви, та на цілковитому розгромі українства. Усім знову ворожим затім проти гр.-кат. Церкви, католициста, заразом й українства на Лемківщині патрунувало, патрунує та буде патрунувати політичне й національне москвофільство. Без ворожечі та безнастанної боротьби проти католициста, гр.-кат. Церкви й українства, — боротьби попираної усилено різними чинниками та засобами, москвофільство не могло би зовсім на лемківському терені жити та існувати. Увесь змісл ірація його існування міститися в заперечуванні та побороюванні того всего, що для нашого народу конечне, потрібне й корисне.

(Докінчення буде).

Присилайте довг за календарі!

Нові видання

ОТЧЕ НАШ — молитовник, вид. ЧСВВ у Жовкві, рік 1937, стор. 1—248. Зміст: Щоденні молитви; Віймки з катехизму; Ранні молитви; Вечірні молитви; Св. Тайна Покаяння — Сповідь; Св. Причастя; Молитви різні; Хресна дорога; В святую й велику неділю Пасхи; З Угрені; Служба Божя; Молитви в часі Служби Божої; Тропарі і Кондаки недільні; Тропарі і Кондаки днівні; Тропарі за усопших; Вечірня; Молебен до Пресв. Серця Ісусового; Молебен до Пречистої Діви Марії; Пісні. Ціна 40 грошів, замовляти у В-тві ОО. Василіян у Жовкві.

ПРОСВІТА — СОБІ САМИМ — оповідання про господарсько-садівничу школу „Просвіти“ в Милованні. Цікава книжечка для кожного, зокрема для тих, що мали нагоду й щастя учитися в милованській школі.

РІДНА ШКОЛА, ч. 13, ілюстрований часопис для всіх, Львів, ул. Оборони Львова ч. 12.

ТУРИСТИЧНИ БЮЛЕТЕН ПРАСОВИ Краків, ул. А. Потоцького 5 і. п., подає вістки, що туристичний рух на терені Татр, Сандецького, Пенін і Бескиду зволь, нічим необмежений, треба тільки мати довід особистий або легітиміацію Поль. Т-ва Татр.

Юліян Тарнович.

У ремісника золота рука ¹⁵⁾

— Дай нам ласку, Ісусе, щоб ми всі витривало та охотно несли терпеливо всі наші щоденні хрести, щоб терплячи в тім життю, разом з Тобою радувалися колись по всі віки. Амінь.

Такий був дороговказ і перша думка Степана, як рано ставав до праці. Не одне лихо приходилося заняти хлопчині від міських неповертливців, що на кожному кроці шукали зачіпки й нагоди, щоб побушкувати дитину гір. Але Степан завжди находив спосіб спекатися міських батярчуків.

— Смоть, бо як тя вхоплю в половині та за воб пивку, як піднесу догори й гепну до землі, то не позбираеш своїх кісток! — цими словами відсилав від себе пустих хлопчаків. Вони справді боялися Степана, але в гурті як щутики горойжилися й продумували нові й нові штучки.

З кожним днем пізнавав Степан краще місто Львів. Він знав уже дорогу до всіх церков. Найрадше ходив до храму святого Юва та до Преображенської церкви; хоч бував теж і в інших львівських церквах. — Хох би тому, щоб на свої очі побачити, яка кожна церква. І всіх наших церков є у Львові стільки, що всіх апостолів і кілька ще на передгороллі. Далі Степан відшукав теж стежку до українського Наукового Товариства імені Шевченка при вул. Чарнецького й там бачив дуже цікаві старинні предмети української культури, зібрані по всіх-усюдах українського життя, деякі найдені, викопані з землі та збережені в Музейному Відділі Наукового Товариства. Від камінних молотків, клепаних ножиків, іглиць, та іншої посуди й простих аж до дуже майстерно зроблених оздіб — усе те належно збережене та зложено в окремих скринючках під шкляним віком. Треба би хоч зо два тижні сидіти в Музеї та слухати пояснень провідника по кімнатах, щоб усе належно запам'ятати. До музею вільно кожному приходити, але не вільно жадних предметів брати до руки або доторкатися. Крім того у входовій кімнаті є на столі книжка, в якій вписуються всі що відвідують музей, бо це теж цікаве для науки, скільки людей інтересується нашою минувшиною та старинними часами. Окремо в цьому будинку є кімнати, де можна прийти кожному, позичити собі старі книжки, студіювати, робити записки; як це роблять різні учені люди, що пишуть наукові та інші книжки. У цих кімнатах не вільно голосно говорити, ані робити записок на позичених книжках, бо книжка призначена для сьогочасних і майбутніх людей мусить бути належно пошанована. Неодного можна тут навчитися, не даром теж розумні люди сказали, що там, де багато є добрих книжок, там далі живуть ті, що помирали й німі говорять.

Понижче Українського Наукового Товариства йдеться коло найстаршої церкви у Львові, так званої Волоської Церкви, яка побудована ще в 1399. році. Недалечко церкви є камениця „Просвіти“ з усіма канцеляріями та кімнатами, де урядують службовики „Просвіти“ й полагоджують усі справи, зв'язані з культурно-просвітнянським життям наших сіл і міст. У цій камениці знаходиться велика книгарня Наук. Товариства ім. Шевченка, яка займається продажем всіх українських книжок, висилає книжки на замовлення в край і закордон. Вона теж спроваджує замовлені книжки з закордону. Така сама книгарня є при Товаристві „Просвіта“, але вона не тільки поладнає всі справи перепродажі

СУРОВИЦЯ і ШПЛЯНКА

проти червінки свиней увідпорнююча і лікуюча

„SEROVAC“

ЛЬВІВ, ПАДАРЕВСЬКОГО Ч. 5. ТЕЛ. 201-07.

Українське представництво:

РОМАН ЯЩЕНКІВ, бюро замовлень безпосередньої продажі, Львів, Замарстинівська 158.

Повчання і інформації безплатно.

книжок, але головню дбає, щоб заспокоїти книжкові потреби всіх читальень, філій та членів „Просвіти“. Ця книгарня „Просвіти“ має на складі всі українські книжки, відворотньою поштою полагоджує книжкові замовлення та своїми щорічними каталогами повідомляє всіх просвітян про найкращі нові українські книжкові видання. Цікаве зокрема, що тут є теж друкарня „Діло“, в якій друкуються ціляки. Степан не міг налюбуватися, як побачив техніку складання часописних статей, прилякування до великої машини книжкових сторінок. І ще все люди своїм глибоким розумом збагнули. Аж в голові ходою ходить так скоро вискакують сторінки часопису з під великої валковані друккарської машини. Білий, чистий папір звинений в круглий валок лентою входить з одного кінця машини та на другому кінці вискакує виплукований, вискладаний та належно по сторінкам упорядкований часопис. — Ще скорше, як січка на січкарні, з тою різницею, що соломки падають куди яка, а часопис рівно складений впливає з машини. Тут теж працюють сільські молодці, які починають свою навку від замітання, переходять потім на складачів, практикують і вчать від старших складачів зразу менші склади складати, потім хто здібніший та має охоту присвятитися друкарській штудії, записується на технічно-друкарські курси й всеціло пізнає від основ друкарську штудію. Коваль також дає своєму учневі наперед найлегші роботи, з кусника старої підкови витягнути клинець, загострити зуб до борін, виточити чересло й леміш; потім робити залізні обарінки, витки, колечка, та злучувати в вогні (зварювати два окремі кусники заліза в одну цілість) — обручі, окуття на кола, віз, бильна, попруги. Дуже важна справа пізнати рід і гатюнок заліза та зміти розрізнити куте й лане й точене залізо. До кожного такого заліза інший підхід. Споювати найкраще куте й точене залізо; воно зливається в вогні як смола й сліду не видно, де обруч закінчений. Наші сільські ковалі намочують у рідині з болота залізо до сполучання й потім до червоного нагрівають обруч, чи колесо, та як з обруча сипаються іскри, скоренько виймають залізо з вогню й легким молотком оклепують місце, де має злітатися залізо. Воно на перший погляд справді здається, що обруч, або вогниво з ланцюга належно злучене, але в дійсності при першій крашій тяжкій праці ланцюг рветься та обручі розлітаються на два кусні. Споювати залізо найкраще гарячим струмом з окремих газових, або спиртових машинок, які кожний коваль дуже легко може набути в міських складах ковальських і шлюсарських знарядів. Второпний коваль може сам зробити собі такий струм, але наперед треба бачити готову таку машинку.

Майстер, у якого Степанко навчався ковальського фаху, був розумною людиною, тому, хоч сам добре

знав своє ремесло, дбав, щоб його учні пильно ходили до фахової школи, пізнавали життя у Львові, він теж дуже радо давав свою згоду, як учні хотіли піти до деякої фабрики, або робітничих варстатів. Завжди найдеться така річ, що їй треба й легко оком збагнути. До того пізнання робітничих обичаїв, взаємної пошани додає ремісникові більшої заги та замишування до свого фаху. — Який же був би ремісник, фахівець, що не знав би не тільки своїх прав, але й своєї вартості. Може оцінити швець працю коваля — якби не потребував його помічч? Або рільник міг би жити без коваля? Хто поклепав би йому внесні леміш, чересло, погострив борони, підкував коня, зладив віз та інші роботи при газдівстві викінчив? Але й ремісник не може обійтися без рільника. Коваль не буде їсти свого заліза, кравець своїми шматками не буде ситий, а швець не зварить собі юшки з нових чотіб. — Рука руку мие, обі чисті. Так отже згода всіх верстов людей дає можливість розросту та розбудови народнього багатства.

(Далі буде).

Василь Качмарський.

Над долішнім Вислоком

Не мали люди іншого зняряддя, така була історія з січкарями, а січку різали в різальних скринках, а навіть ще до нині є ті скринки в селі, в дворі був один робітник, що все лишень різав січку тим ручним різакон, як коса. Буде щойно 57 літ, як дід автора перший з господарів купив 6 цалеву січкарню; люди цілий тиждень ходили й пробували різати. Вони казали, що це чудовий винахід.

Дуже сумні були давні часи ще під цим оглядом, що село страшенно багато пило горівки. Було так, що пияків в селі було 99% і злодіїв 10%. Злодії крали з поля не тільки збіжжя, капусту, тощо, але на спілку з годівськими чи висіцькими злодіями викрадали зі стайні корови, води, та хоч і був у селі гром, арешт і в'їт тоді мав великі права і сильно карав, бо коли на кого впало підозріння, в'їт (найгостріший був Сенькович) закликав сейчас до коршми, казав поліціантові злодія положити на лаву, волосся до лавки завертати і кілком прибити й приказав йому вляти 10—25 буків. Був тоді в Бонарівці такий один, що він не одну кару переніс, та коли вибирали в'їта, він прийшов і сказав: „Тепер моя, шановна громадо, вибираєте в'їта, то виберте й гововчого зводія, бо я старий і до того кулявий і не можу юш ся тим трудити“.

Хати були всі курні великі, а в хаті кури й худоба, а лямп також мало де мали, у хатах світили на припечку щипками. Як зийшов розкаг, як тепер на вяходки, щоби будувати комини, то один господар Качмарський Семен ходив аж до Коросна до повіту, там зложив оплати 5 корон за дозвіл у курній хаті сидіти. (У тому часі цілу кухню й піч можна було за 6 корон ставити). Коло хат було багато неужитків; як росла трава то добре, а як ні, то пасовисько й то лихе, лиш місцями росли дико сливки і подекуди груші, овочі з тих дерев сушили та зимою або в пості їли юху зі сухих грушок або сливянку зо сливок і ще до нині старі люди кажуть, що дажно наші предки заховували добре пости, їли юху з сушів і за те щороку садовина родила, а тепер люди зломали пости і через те садовина менше родиться та саду чапаються різні хвороби. Комин був тільки в дворі, по коршмах і на плебанії, а з господарських будиноків то перша наша хата була

МЛИНСЬКІ КАМЕНІ до вітряків, кератових жорен і ручні жорна в цілковитім викінченню виробляє та доставляє по уміркованих цінах

Микола Горбаль,

у Бортнім, пошта Сенькова коло Горлиць

Камінь першорядний, магурицький, гварантований.

з комином, бо мій дід був лісним, дерева на хату дістав з Липчанки, а женився з якоюсь виховницею у Ванівці на плебанії і пан, а також сьвященник з Ванівки й панічці Прислопські, які тут часто ходили, не дозволили, щоб курну хату ставили. Про волів, то все люди дбали, бо ними робили, а корови зимою годували соломкою і січкою з половою. Була би ще гірша біда, як би до них вкорінилася та паскудна теперішня мода. Люди черевиків зовсім не уживали, в будний день ходили босі, або в ходаках, які самі зі шкіри робили, в зимі жінки так і хлопці в чоботах, а також і в літі до церкви в чоботях і зате жінки так чи при порогах були сильніші, бо ніколи не перемерзли, одіж мали власну домову, хоч не дорожчу, але здорову, літом ходили в полотнянках, а в зимі в кожухах, а жінки в контушах. Землю обрали плиткою і то вузьенькі шістьськіні загони, борізд нароби́ли багато, в яких збіжжя руками треба було скубати та хоч потім часи поліпшилися і помічні погної настали, то всеж-таки селяни трималися старого, мало практикували і мало старалися про поліпшення своєї долі й господарки. Сьогодні господар ціле літо з ріллею працює та обробитися не можуть, а тоді овес сіяли пізно за тепла, по засівах до часу, як робили гонти містечко Небилень (старший два роки від Львова) був славний з ярмарків на худобу, то як ішли в понеділок з ярмарку Ванівчани, Осяччани, то тут перед коршмою навязали волів, а наші хлопці вже від полудня схопилися на підярмаччя та разом у коршмі пиячили. Хоч на перший погляд любили жиди і щодня до коршми ходили, але все їх називали пязками, або цибу́хами, а як прийшов другий реберунок, на жилів головно, тому 42 роки, то й тамошніх жидів не щадили, а розбивали, що попало під руки, так було через день, а на другий день жандарми забрали 60 людей до Коросна і покупи, але що слідство нічого не виказало, тому всіх випустили. Але було чого пязками називати, бо за ту прокляту горівку був час, що 40 (сорок) господарських ґрунтів знайшлося в жидівських руках. (Далі буде).

ДУХОВЕНСТВО НЕ МАЄ ПЛАТИТИ КОМУНАЛЬНОГО ПОДАТКУ.

У зв'язку з новинкою про звільнення Духовенства від плачення комунального податку (заяли „Наш Лемко“ ч. 13 ст. 5) додатково в'яснюємо, що за комунальні податки треба вважати: повітовий дороговий податок (у розумінні, що повітовий це дороговий податок, іншого повітового нема. Справа дорогового податку була предложена Адміністр. Трибуналові, який вирішив, що той податок треба платити), дальше до комунального треба зачислити: громадський (вирівняний), шарварковий, (самогондовий), окремий додаток до арт. 7, додаток самоуправний до окремого додатку — не треба платити.

За оказанням цього оголошення дістанете до
порірету 6 фотографій дарем.

Григорій Марусин.

13)

Напереломі

Повість з лемківського життя.

— „Деспетник якийси!“ — подумав Гринько. Дівчата кладуть йому на плечі мокре шмаття, а він співає й підтупює, веселий та безжурний...

А скільки сміху й гамору було у наступній картині. Боже святий, хто це таке видумав, що за люди, що так чудово змальовують наше село?

Усе таке чарівне, якесь таке... своє, рідне. О! Коби хоч тато скоріше навинувся, матиме Гринько про що оповідати.

На сцені Маруся отруїла Гринька й завіса впала вділ. Люди почали виходити з салі, жаль у серці Гринька, що вже треба виходити з театру.

Прийшли оба дротарі в свою квартиру, і тут за-
стали студента Бараболяка та ще якогось його то-
вариша, оповідають, де були, та що бачили.

Бараболяк познайомив свого товариша з дрого-
гарами.

Але той студент говорив з Бараболяком якоюсь новою незрозумілою мовою. Ні не так, як говорять у Лосю, ні так, як говорили люди в театрі, а якось зовсім інакше. Тільки деякі слова Гринько розумів, але й ті слова були перекручені.

— То певні буде паньська бесіда, — думає собі
ринько, та тут повий знайомий наблизився до нього
і раптом запитався його: — Як ваша фамілія?

— Моя... фамілія как... — повторює Гринько, поглядаючи на Дмитра.

— Та повіч, што ся обзираш на мене, — підба-
ворює його Дмитро, — звідуються, як ся має твоя
родина, чи здорова, чи...

— Та здорова шитки, добрі ся мают — відповів
ринько.

Студенти переглянулися очима, Бараболякові було ніяково, що його „крайні“ не зрозумів запити товарища. Пояснює Гринькові:

— Как твоя фамилия, значить, як тебе зовуть?

— А так, я Гринько Сурмач.

Бачили студенти, що важко їм говорити літературною мовою з хлопцями, тому почали розмову по вому.

Говорили про якусь заразу фонетичну, про якусь оріяття, що є святе, а якісь українці вирікаються про нього, а тих українців видумали поляки й австрійці, бо їх нема на світі, бо ніхто на світі не говорить так, як говорять тутешні зрадники-українці, бо тільки треба перейти недалекий австрійський кордон біля Бровів, а вже можна наглядно бачити, що нема ніякої України, а є один стоміліоневий народ руский, який говорить такою бесідою, як ось говорять вони, вчені студенти, між собою

Гринько чув таку саму бесіду в своїх сторонах, чує її й тут у Львові, значить це правда, нема що сумніватися.

Але все таки шкода тих львівських українців: вони так гарно говорять, та ще краще співають, вони такі якісь свої, близькі, мовою, звичаями, а тут треба сушити собі голову, як якесь слово сказати, треба добре застановитися, щоб зрозуміти те, що говорять до себе той, що вживає літературної мови.

Трудна рада. Треба вчитися, без науки нічого нема.

Одного вечора запросив Бараболяк обох драматургів на театральну виставу, яку улаштували студенти в „Народному Домі“.

Казали, що це правдивий руський театр.

Пішли дротарі. Бачили зовсім нові картини, актори говорили літературною руською мовою. І ніби все було на око гарне, й музика гарна, були й танці, але не годен було нічого, як слід зрозуміти. Дивиться Гринько на якісь панські хороби й панів одягнених на чорно, йому ввижаються любі сільські хатинки з колядниками під вікном. Чує гарну музику й пісню, але слів не розуміє, а в глибині душі гомонять веселі народні пісні на вечорницях, які недавно чув в українському театрі.

І дивно йому дуже, чому то одні й ті самі люди, не є одної думки. Одні кажуть: те наше, а другі кажуть: ні, те наше!

(Далі буде).

[illegible]

Мандруймо по рідних селах

У дальшій нашій мандрівці заходимо до Кринич-Живця, яка, як знаємо, під Сологвинями починається. Тут, де тепер так пишастесь коло 400 віллій та пансіонатів ще не так давно, бо тільки 138 літ тому, не було про них ні слуху ні диху. А майже вся наша сіра мужицька земля, на якій вони, тепер так бундючно красуються, належала до наших солотвинярів та криничанів. — Егеж... Тут, де тих 138 літ тому по тих наших криничьких „помірках“ заkostenіло-байдужий, Гриць Ваньо, Аким, Демко і т. п. криничани та солотвиняни падали свої телята, корови і коні, сьогодні тут на тому місці красується ста Криниця-Живець. Як кажуть — на тому місці, літнисько над літниська, прекрасний Здруй. Тут, де той Гарасим і Ярослав пас свої вівці і кози майже зо всіх усюдів гїзджаються паниська, щоби собі тут трохи відпочати, тут полікуватися, тут, далеко від гамору своїх міст, дихнути собі нашим гірським воздухом, словом: щоби тут, у красі наших вічно зелених гір погуляти собі та розворушити свою панську душу до схочу.

Ті „млячки“, по яких отой заостеніло-байдужий сірий мужик пас свої „Стіяни“ і „Красулі“ завдяки нишпорливому, недурному панському оку, по людській волі, дзюркотять струями цілющо славних вод: „Юзефів“, „Янів“, „Зуберів“, „Королів“, „Солотвинянок“, „Головних“ і „Боцянівок“.

Дзюркотять і будуть дзюркотіти-черчати („Чер-
качка“) аж доки наша Мати-Землиця, зо своїх чудових
рейок, не гряне в кромішню безодню всесвітів.

Та залишім це й звертаємося до Криниці-Живця, в якій то тих 138 літ тому той сірий, задубілий мужик пас по тих своїх „млячках-скарбах“ оті свої телята і не спостеріг отих своїх скарбів земних, і не спостеріг

їх!... І не оцінив їх!... І не зумів сам використати їх!... Ой, не зміг, сірома-сірий, не зміг. Не зміг, бо у своїй мужицькій голові „олію“ мало мав. Ось і тут у Криницьі, ті скарби, ті міліони, ту славу славетну в тім 1800 р. за 204 тодішніх австрійських золотих, тобто, на ті часи, за неповну вартість трьох моргів поля отой задубіло отурчаний мужик, у тій своїй байдужості, за ту марну марноту — продав протеряв. Ті майже всі площі, на яких так чепурно поспричалися до тої сірої землиці бські різні вілли та пенсіонати, загорив, цебто від того, 1800 р., мало помалу, пядь за пядю, викупували від його різні пришелиці, переважно жида.

Було та прогуло! Хиба ще те, що отой Гриць, Іван, Демко, Яким і т. д. маючи за оту свою сіру землицю часами справді не соріший гріш, задивився на легоньке панське життя і кожушину, замість статися мудрим мужиком, замість статися нашим швайцарцем чи данцем не рідко — як уже сказано — задивившись на це панське життя і кожушину, а при тім маючи за туюж землю, та ще за якісь там заробітки, ті, власне, несогірші гроші, захотів і собі „відограти панів“. Ну і в тій своїй нежиттєвій калькуляції „відігравав“ їх доти, доки густо-часто, не стало в нього ні вілли, ні грошей, ні поля, ні, що найважливіше, не викривленої нашої душі. — У томуто ненашому острові, що то так пляново, майже на всі сторони, особливо в напрямі Гути, Тилича і Криницьі - села розбудовується, для нас сірих людей помітне хиба те, що як вже знаємо, маємо тут збут на продукти наших господарств та нашої землі, себто на: дріб, яйця, молоко, масло, сир, (городовини та сировини ще майже зовсім не маємо), далше: суниці, борівки, малини, чорниці, гриби, дрова та глину-боровину, в якій в криницьких лазнях купуються паниська. Ту глину-боровину давніше доставляли до Криницьі росточани, а тепер доставляють її мохначани. Ціла ота наша „в'язь“ з панами ділає на них панським духом і ко-Доброю є власне те, що маємо той згаданий збут, а недоброю, що на тихже наших сірих доставців ціла ота „в'язь“ з панами ділає на них панським духом і ко-жухом.

Крім того в тійто преславній Криницьі - Живцю на багаті різноманітні ненаших крамниць, гостинниць, заведень і т. д. ми маємо заледви трьох лікарів, а саме: Смолинського Івана, Савчака Михайла, Ціханського Олександра, та двох адвокатів Ореста Гнатишака та Ярослава Качмарика, (руських!), вкінці крамницю Анни Беймуківної.

Отакі то, як бачимо, преславної долі-доленьки діждалися оті наші криницькі „помірки“.

(Докінчення буде).

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. Лев Кобаній: Потки помістимо пізніше. Братні поздоровлення.

Вп. Павло Лучканич: Щиро дякуємо за гарну звістку. Привіт.

Вп. Петро Коздринь, Луб: При кінці червня вернулося до нас Ваше число Н. Л. з допискою „Не пржіймує“, а дня 28. V. п. р. одержали ми 1.80 зл. на передплату. Чи Ви самі звертали часописи, чи „дехто“ робить такі збитки? Просимо повідомити, щоб не було непорозуміння. Слава Ісусу Христу.

Впр. о. В. Данилів Сп.: Заплачено по кінець березня ц. р., остається ще 2 зл. по кінець року та за книжки й календар. Слава Ісусу Христу.

Присилайте дописи, пишть про все, що діється у Ваших селах! Брати в Америці чекають на вістки з рідних сіл.

Вп. проф. Кіндрат Тхір у Либ.: Боже заплат за пам'ять, у нас тепер дуже дорогий кожний сотик. Усе заплачено. Братні поздоровлення й привіт.

Вп. Антін Косар у Чорткові: Одержали, помістимо. Гарзд.

ФОТОГРАФ МІСЬКИХ ТЕАТРІВ Photo-studio „Van Dyk“

Ателія модерного фотографічного мистецтва виконує: портрети до нормальної величини, навіть зі старих фотографій та всілякі знімки найновішими рефлексорами по конкурентній цінах. — Для ЧЛТ. Амасторів спеціальна лабораторія до аматорських тепер праць.

Львів, КОПЕРНИКА ч. 21. I. п. (ріг Словацького).

Сянницька земля

Короткий начерк про Сянницьку землю подаємо в перекладі з книжки Д-ра Перемислава Домбковського під наголовком: **Поділ адміністративний Воевідства руського й белзького в XV. сторіччю**, (Львів 1939, стор. 312).

Сянницька земля займала найдалше на південній-схід висунену полосу руського воевідства. Західною межу становив діл поміж руським та краківським і судомирським воевідствами. Ця межа починалася від Бескиду, дещо на захід від джерел ріки Яселки та вела долиною тої ріки аж по село Щепанцеву, тут покидала долину Яселки й вододілом поміж Вислокою та Вислоком в околицях Білоберегів переходила на коротко в долину Вислока аж по Одриконь, потім скручувала на схід, у напрямі до Стобниці, яку перескокувала недалеко Домаразу, причому на деякому просторі вела межа руслом ріки Закобилля, притоки ріки Стобниці, відділя в північному й північно-західному напрямі переходила через Вислик і вела на захід до Люторіжа.

Відділя починалася північна межа сянницької землі, що відділювала цю полосу від перемиської землі; вона вела в північно-східному напрямі між Білою та Звячицею, підходила під Слотину й Маляву, потім скручувала в південно-східному напрямі поміж Тичинською Блудовою та Ганзлівкою до Шклярських Гадлів аж до Бабичів над Сяном.

Східня границя вела від Сяну коло Бабичів на південь долиною Ступниці, потім у південно-східному напрямі, перескакувала Стрвж понижче Смільниці, щоб вододілом Сяну, Дністра й Стрия понижче Турки перекрохнути Стрий (ріку) та на захід від Багноватого й Фикова притокою лівобережного Стрия добігти до Бескиду.

Південню границю творив ланцюг Бескиду. Сянницька Земля займала три повіті: сянницький, динівський і тичинський. З цих повітів сянницький був розложений по обох берегах Сяну, динівський переходив на східній берег Сяну тільки на малій полосі, тичинський повіт находився цілий по західній стороні Сяну. У XIV. сторіччі Сянницька Земля мала мабуть деякі інші повіті, головню короснянський. Дуже теж правдоподібно, що в XIV. ст. був також самостійний окремих ліський повіт. Ліско (в ориг. Ліско) ще в XV. ст. мало окремого воеводу (1465). У книжці Д-ра Домбковського є окрема залучена велика карта: Подзял адміністративний Воев. Руського і Белзького в XV в.

НЕГАЙНО замовте собі дуже цінну книжку о. Івана Бугери під наголовком: **„ЗВИЧАЇ ТА ВІРУВАННЯ ЛЕМКІВЩИНИ“**, Бібліотеки Лемківщини, ч. 15, стор. 40, ціна 1 зл. за 1 прим. У кожній українській хаті й читальні повинна знаходитися ця цікава та повчаюча книжка. Замовлення разом з грішми висилати розрах. перекладом на адресу: „Наш Лемко“, Львів, Новий Світ 22.

B77

Ж-IV 47.066
1939 - 15 / 2 up.

м. Львів

Наше Лемко

Rok VI.
Рік VI.

N A S Z

Ł E M K O

№. 15 (135)
Ч. 15 (135)

Lwów, 1. sierpnia 1939.

Львів, 1. серпня 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двоптижневик.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1-80 зол., Чвертьрічно 1 зол.

ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Руїна родин і зменшення народин

ЗАБУВАЮТЬ ЛЮДИ ПРО БОЖІ ЗАКОНИ.

За перших 6 місяців м. р. прибуло в Польщі 429 тисяч 455 новонароджених горожан супроти 433 тисяч за цей самий час в році 1937. В цьому часі померло 243 тисячі осіб, в тім 53 тисячі немовлят! Наменший приріст населення виказують наші землі. Це дуже невідрадне явище, бо ослаблює життєздатність народу, а з другого боку доказує, що серед нашого народу падає велика нужда, яка змушує до бездітності. На нужду населення вказує також дуже велика смертність немовлят.

В Англії повстав комітет, що переводить досліди над причиною зменшення уродин. Комітет зібрав уже статистичні дані з 30-ох європейських держав, Злучених Держав та англійських колоній. Дотеперішні досліди виявили, що в усіх краях відчувають слабу плідність жінок, бо лише в 5-ох державах число уродин перевищує число померлих. На основі зібраних даних комітет уложити таблиці з різних місцевостей, що подаватимуть заняття батьків та спосіб їхнього життя. До-

ральний та психічний стан, це справа, від якої залежить число зрілих голів, твердих характерів та сильних п'ястуків. Стож пересічно живуть громадяни деяких європейських держав: в Англії — 61 років, у Німеччині — 61 років, у Франції — 57 років, у Польщі — 46 років. На 10.000 уроджених доживає до 45 років: в Англії — 7.997, в Німеччині — 8.071, у Франції — 7.365, у Польщі — 5.888.

В тих таблицях бачимо Польщу в порівнянні з трьома головними великодержавами — Англією, Німеччиною та Францією — на останньому місці Польща — „молодий наріз“, бо наслідком вчасного замирання дорілих людей, молодь та діти становить дуже великий відсоток. Громадян нижче 30 років Польща має аж 65%. Це величезне число, якого в нікій іншій країні не стрінете. Діти та молодь нижче 20 років становлять 43 відс. населення в Польщі, а в Німеччині та Франції 30 відс.

А який стан здоров'я населення з Польщі? Погляньмо на цю колосальну проблему без ілюзій. Міністр Свентославський ствердив, що з польської молоді нижче 20 років зовсім здорових є тільки 32 відсотки (!!!). Зате не в Польщі алкоголь дітей від 10—12 року — 51 відсотків (!!!). Назагал у Польщі нараховують 1.000.000 сухитників, з яких річно вмирає 100.000, або що п'ять хвилин один громадянин умирає на сухоти. На рака вмирає річно 40.000, тобто що 12 хвилин хтось прощається зі світом через рака.

Жахливі цифри!

„ДЗВІНОЧОК“

це найкращий друг і приятель українських дітей. Незалежний національний цей журналик є одночасно й найкращим учителем української дитини дошкільного й шкільного віку.

Річна передплата 2.— зл., піврічна — 1.20 зл. — За це має дитина 12 цікавих і гарно ілюстрованих книжечок, які виходять кожного місяця.

Адреса: „ДЗВІНОЧОК“ — Львів, вул. Косцюшки 1 а.

ПАША й ЗБІЖЖЯ

це велике майно кожного господаря, тому треба забезпечити його негайно від вогню в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська 20.

Присилайте передплату
на II-гий піврік!

тепер не вдалося витягнути прездивих висновків з тих даних, що вказували б причину лиха та правильні засоби боротьби. Французький уряд видав низку розпорядків у справі привілеїв для родин, які мають численне потомство. Такі родини платять менші податки та є звільнені від шкільних оплат. Зовсім бідні родини дістають грошові підмоги від уряду.

Який стан здоров'я нинішньої Європи, а зокрема Польщі? Це основна проблема. Для розвитку народу та держави здоров'я громадян, і не менше їхній мо-

Перелетні птиці

Під розвагу сезонним робітникам

Відна в горах земелька, неврожайна, каменем застелена. Лихий хліб на такій рілі. Дрібненький овес, бульба, деякі городовини. Збори з такого поля ледви вистарчають, щоб голодовою смертю не вмерати. Не дивне отже, що наші люди в горах з тугою відчікують живняної пори, щоб поїхати — як дехто каже — на доли на заробіток.

— Виплачується такий заробіток за щодругий по-
лукіпок, або снопове?

— Так, так думайте собі — виплачується.... Ще як у свого пана, то бодай пошанує вас як людину; але в жидівських дворах боком зилазить таке добро.. Тягни косою від світанку до чорної ночі, за ложку відженого молока (робітникам дають молодо з центрифуги!) та жменьку спліснїлих круп і майже щотрицятїй сніп (двадцять девять панові та один тобі!).

— Заробіток! Хіба на те тільки, щоб у хаті дурійка з голоду не чіпалася.

До того їде з наших гір на доли рік-річно найкращий квіт мелодії, щоб зробити свої сили для життів і панів вельможів...

— Та Господезі слава й за те. Що ж діяти на скупих фалатках свого поля? Камінь глодати?! І чека́ти на маму?... Воно аж дише, як глянуги бачим оком і добре пригадуматися над цим явищем, яке від довгих і давніх років має місце на Лемківщині. Син Лемківщини перший відкрив далеку Америку, перший найшов стежки до Семигороду торгувати звіцями, він теж перший манджував на угорські рівнини за вчасними овочами й розносив їх по цілій Галичині.

Але ще більше дивне, що той син Лемківщини, хоч бачив — сторазів бачив, що люди в інших сторонах живуть кращим життям, він свої спостереження не старався примінити до своїх обставин і в себе завести кращий лад.

Може в дечому неслухно обвинюємо, однак в дійсності так воно є. Поза квартою пшениці та чверткою запрацьованого жита на долянських жнивах — нічого, нічогоісінько більше не бачимо корисного з побуту на сезонних роботах. Правда, є одиниці між робітниками - зарібниками, що відлітні хвилини від праці звичайно в свято й неділю святу йдуть до місцевої Церкви, заходять до читалень, приглядаються життю тамешньої молоді, говорять про свої буденні справи та деколи беруть участь у виставах у селі, де приїхали на жнива; але таких свідоміших маленько. Решта молоді, або непотрібно бездушно сновігається по двірських закамарках, або вилежується в шопак і клунях на соломі... Наче б єдина ціль життя — зісти та лежати!

Тут вину понесуть провідники робітників, що або самі вважають за невідповідне звернути увагу своїм побратимам — як треба день святий пошанувати та як його використати на примірах культурного життя долявського села (отже там, де вони працюють у часі жнив!) — або кажуть — неділя є на те, щоб відпочати... бо чоловік змаргався в полі.

Певно, що нелегка р-ч махати косою, як ще померзлене зерно, але думаєте, що ми ніколи не косили та не знаємо, який смачний супочинок у неділю? Знаменито про це знаємо; бо якже ж ми могли б писати про такі справи, не знаючи їх з практики? Отже на

нашу думку — робота роботою — впрочім на те життя, щоб ми працюю кожний за свій стан своє завдання чесно сповняти, але перебуваючи довше чи коротше в селах, де люди згуртовані в читальнях „Пресвіті“, у Клубах Рідної Школи, Сільського Господаря та інших культурно - освітніх і економічних установах конечно треба приглянутися життю цих людей і все корисне старатися по своєму повороті закоренити в рідному селі. Тут головню належить пошана рідної української мови, любов рідної землі та примірне ділання своєю чесною поведінкою супроти тих, що дома осталися.

Прикро було б нам почути з уст діянів (а ми з ними зустрічаємося!), що „не дуже то близькі культури ці ваші люди з гір“. І вам самим це немиле було би, тому не давайте найменшої прийоки до такого висказу й ваша поведінки з вашими (у часі побуту на роботах) принагідними товаришами хай буде скрізь братня та допоможности якнайкультурніша.

— Це ж ми всі сини одної Матері — Української Землі. Одні живемо на долах, другі на підгір'ю, треті в горах, але всі ми разом Українці. А знамя України: чеснота, тверезість, шляхетність, слухняність, любов правди та розумна ідейність.

Юліян Тарнович.

ГОЛОД І БОРОТЬБА ЗА ЗБІЖЖЯ В УКРАЇНІ.

Московська газета „Ізвестія” з 14. липня подає повідомлення з Ворошиловська під алярмовим титулом, „Обшахровують державу”, в якому між іншим говориться наступне: „Голова колхозу імені Калініна, Співак, обчислив, що озима та ярова пшениця вродила не більше 10 сотнарів з гектару, а ячмінь та овес по 14 сот. з га. По молоченні пшениці з перших га виявилось, що було її по 19, а вівса по 22 сот. з га. В колхозі ім. Мікояна, голова його, Ткаченко, зазначив урожаєм о 5 сот. нижше дійсного. Не диво, що жнива в цих колхозах дуже спізнилися. В Петровськiм районі є 4 МТС, і всі вони зазначили урожай нижше дійсного. Всі ці шахрайства колхозів підтримує директор Константинівської МТС, Волков. Своїми протидержавними чинами відзначається в цьому районі особливо голова колхозу Пащенко, якого підтримує керманіч районного УНХУ (Управа Народнього Господарського Обрахунку), Кравченко. Подібні факти трапляються дуже часто і в Ново-Александрівськiм районі, де голова колхозу „III. Інтернаціонал” зазначив урожай о 3,3 сот. на га занижко. Те ж саме зробили й голови колхозів „Сельмаш” і „Сеятель”. Безкарність, якою користується порушники закону, допровадила до того, що голова колхозу „Красная Звезда”, Єгорлицького району, продав на ринку 8 сот. вівса, хоч державі не було здано ще ані одного кіля збіжжя. Означенню розмірів урожаю надається дуже мало ваги. Не легко знайти якийсь район, де б урожай не було зазначувано нижше справжнього. Краєва прокуратура має багато матеріалу щодо цих злочинів, але нікого ще не притягнуто до карної відповідальності...” Отже від прокуратури до голови колхоза ціла місцева совітська й партійна влада виступає одностайно проти московського центрального уряду в боротьбі проти грабовання збіжжя та його вивозу до Московщини.

(Офінор).

„Лемкове забезпечайон сен пржед українізаційон“

„Глос Подгаля“ опікується Лемківщиною...

У слід за ріжними „оповіданнями“ краківського „Кур'єрка“, який пригадав собі, що десь там є якась собі Лемківщина, на якій живуть „запомняні Лемкове“, пішла деяка частина іншої польської преси, що на свій лад інформує своїх читачів про „забезпечанє сен Лемкув пржед українізаційон“. Передруковувати ці всі „цікаві“ оповідання, не має потреби; вони такі „сензаційні“, що якраз найкраще надаються в часі огіскового сезону до тамтих газет. Та же подумайте „Лемкове забезпечайон сен пржед українізаційон пржез пржеходзене на обржонлек ладінські...“ Ось на приклад у Королівському Вороблику, повіт Коросно, дня 9 липня „пробоц“ Полянські (бувний кандидат на адміністратора Лемківщини) відчитав з проповідницького списку 20 осіб, що виступили з греко-католицької Церкви та прийняли рим.-катол. обряд. Відступники — це самі молоді сільські парубки. Вони всі з москвофільського табору“. (Так пише львівське „Слово Народове“). Одне найбільше „сензаційний“ хоче бути т.зв. „Глос Подгаля“. Він справді розігнався на добре та шкварить одну статтю по другій, і кожна про Лемківщину. У 21. свому числі пише цей „Глос“ статтю під наголовком: „Чи то не Поляки?“ У цій статті по короткому вступі про „запомняних“ якийсь „тафр“ (так автор себе скриває!) починає свої „цінні“ спостереження від Горлицького позіту від села Сенькової, Бортного, Болаків, Маластова, Малої й Великої Мацини, подаючи деякі прізвиська мешканців цих сіл (розуміється в перекладі) як приміром у Бортнім: Бляшак, Ожницькі, Шавчук; у Маластові: Банішкі, Бончаровські, Ропішкі, Шевчик, Висовські; у Мацині: Белнарж, Баранец, Држимала, Млинарж, Прокоп, Сьлімак, Токарж; (цікаве, що скажуть люди, яким так перекручено прізвиська?!). У новосендєцькому позіті в громаді Берест є Хмура (чи теж „запомняні“? — Бо Хмура осівся в Бересті в 1910 р. та почувается поляком; цього ніхто не оспорує!), Цепінські (таких нема сьогодні в Бересті!), Дронг, Гавлік (це поляки, що осілися в Бересті по світовій війні). Колос (такого теж нема зовсім), Щерба (оба з В. Ростоки, один сидить у Кракові за дезерцію з польського війська), Вонсач (зійхав ще перед світовою війною до Америки, сьогодні нема „Вонсачів“ у Бересті), Забавські (теж нема). У селі Чернат Червоняк (циган!), Лех (знаємо багато Лехів на Лемківщині, але не „Лехів“); багато, ще дуже багато прізвиськ подає „тафр“ з інших сіл, які накручає на свій лад. — Бо пером не така то велика штука махати по папері, папір же дуже терпеливий. Упрочім нема чому й надто дивуватися... Чимось таки треба вигородити стерінки „Глосів“.

Ми похили б низько чоло перед такими писателями, якщо вони так дуже розніжнюються над „долею запомняних“, втяли би таку штуку та подбали про добрі, але дешеві штучні погної для поліпшення рілі того „запомняного“, про доставу, зразкових (ще раз зазначаємо — але дешевих, а бодай по фабричних цінах) рілничних машин, про забезпечення гігієнічних умовин, про заробіток для мало- та безземельних селян у вище згаданих (і других!) селах, де живуть ці „запомняні“; про організацію промислових і торговельних застатів для цих сіл і містечок у цих сторонах. Або ще найшли спосіб, щоб де н а т у р а т о м т а е т е р а м и не затроювано сотки тисяч мешкан-

ців тої так дуже „коханої“ лемківської землі, що над нею так розніжнюються панове „тавр“ і другі „редактори“.

На нашу скромну думку була би мабуть більша користь і державі й авторам статей — припустити, що й лемкові тоді дещо кориснішого припало би, якщо замість пустої балаканини... Ет, шкода слів!

Здержливість у бесіді

У книжочці М. Ф. ЧСВВ під наголовком: „Наслідування Марії“ находимо дуже цінні та завжди актуальні думки, які передруковуємо: „Коли віл початку докіння читатимеш святу Євангелію, то зливне тебе, що я (Мати Божа) так мало говорила! Мало знайдеши там слів, що я їх висказала. Я розмовляла з Гавриїлом (Архангел) у своїй келії, у храмі зо Своїм Сином, з Єлисаветою (тітка Поечистої Діви Марії) в переліску її дому й на весіллі в Кані Галилейській. З цілою увагою стерегла я Свого язика, щоб не вихопилося мені слово, що могло б загнівити Бога, або ближнього. Поступай і ти так, як бажаєш мати великий спокій у своїй серції. Бо язик найбільше може тобі пошкодити й забрати тобі спокій душі. Коли збудишся вранці й подумаєш над тим, що ти каговосив непотрібного попереднього дня, то чи не почуєш, не соромно тобі буде? Тому ким відчиниш уста й промовиш слово, — подумай: з ким говориш і що треба тобі сказати; розбери кожне словце й розваж, які можуть бути його наслідки! Мудрий чоловік ніколи не риговорить всього, що йому на думку приходить, але скаже стільки, скільки вважає за добре й пожиточне. Чим менше буде в тебе слів, тим мудрішим будуть тебе вважати. Не привикай до жартів, бо жартуватимеш навіть з поважних, а то й святих речей і викликуватимеш безпотрібно сміхи. Не можна завернути раз сказаного слова, як не можна задержати кинений камінь. Ніхто не прийме твоїх вимівок, що, мовляв, ти зле не думав, але просто назвуть тебе необережним балакуном. Коли тобі хтось повірив деяку тайну, то не важся виявити її, чейже знаєш, що так поступають тільки легкодухи та що зло, якого допускаєшся, викликає згіршення й спори. Будь обережний в бесіді про речі, в яких добре не визнаєшся, якщо не хочеш осмішити себе та наразитися на кпини. Хай не вийде з твоїх уст будьяке неприличне слово; погані бесіди свідчать про зопсуге серце й викликають згіршення. Не виявляй хиб свого ближнього, але радше вкривай їх з любов'ю, як про них знаєш; змовчи, або виправдай його, як другі неприхильно про нього висловлюються. Бо що прийде тобі з цього, як будеш розповідати на всі сторони світу про всі малі хибні та недосконалости твого ближнього? Якщо лехто так завзявся би на твої хибні, це тобі з певністю не подобалося би! Отже чому ти несправедливий у відношенні до інших, та виявляєш про других речі, які тебе ні крихітки не обходять? Коли любиш супокій і мовчанку, то більше будеш з цього едоволений, як з непотрібних балачок. Нераз одним словечком можна відобрати добре ймення ближньому, але потім навіть дуже довга мова не зможе напратити заподіяного лиха. Тільки по мудрій застанові висказуй свої слова й завжди нехай їх порядкує любов і страх Божий. Іди завжди вперед!

Важне питання сільської молоді

Наука ремесла — майстер — учень

Велике перенаселення українського села довело до того, що сільська молодь кинулася на всі сторони шукати кращого хліба. Землі ж не прибуває, та жити треба. Тут саме основи сільського ремесла. Сьогодні наше село старається само себе обслужити.

Дотепер у наших сільських газдів так бувало, що на рілі - батьківщині оставався найстарший син, а молодші брати їхали на еміграцію, женилися на боці, цебто приставали за зятів у господарів, які синів не мали, або жили старими парубками при господарі-браті, чи теж батьку. Деколи злібніший молодець ішов до міста й тут або губився в чужинецьким морю, або старався навчити деякого ремесла.

Незавидна доля такого селянського сина, що опинився в місті серед чужих йому обставин. Використано його тут на всі заставки. Це діялося головню тому, що такий учень не знав ані своїх прав щодо свого майстра - вчителя, ні обов'язуючих усіх майстрів - ремісників посміслово - торговельних розпорядків.

Перша справа — не визиск учня та його батьків несовісним майстром. За науку ремесла не належиться майстрові жална заплата.

Одначе й тут є виїмки. „Денник Законів“ ч. 52 найвиразніше каже, що на основі розпорядку міністра промислу й суспільної опіки, вільно промисловцям і ремісникам побирати оплати за науку від учнів у слідуючих ремеслах: у різьбарстві (різьба в дереві й камені); у виробі скла й оптичних приладів; у токарстві в дереві; у виробі музичних інструментів; у гравюванні; у годинникярстві та фотографії.

Отже в шевстві, кравецтві, боднарстві, гонтарстві, ковальстві, шльосарстві, римарстві, кошикарстві, стельмаських роботах, фризьерстві не вільно майстрам, тимсамим і термінаторам побирати від учнів жалних оплат і додаткових винагород. За примушування до заплати, знущання з нього приводу майстрів над учнем, або ви-

користовування його до інших, не злучених з ремеслом, занять карає сурово суд, а скаргу треба писати до уряду суспільної опіки, т. зв. суду праці.

Звичайно кожний майстер приймає учня на деякий час на пробу. Це буває двотижнева або місячна проба. За таку пробу майстер не сміє домагатися ніякої заплати. Після проби, якщо учень надається до даного фаху (ремесла), головню, коли він дозволить майстрові, та має охоту до науки того ремесла, тоді майстер повинен рішучо зголосити свого учня до цеху з обсягу свого фаху (розуміється, може це зробити тільки правдивий майстер, який сам належить до цеху та має майстерське свідоцтво). При вписі до цеху мусить майстер точно означити довготу часу науки, хто буде платити за вдержання учня та покривати суспільні оплати. Майстер повинен продовж цілого навчання опікуватися учнем (заступати його батьків) і взагалі не тільки вчити свого учня даного ремесла, але одночасно що найважливіше, виховати його на доброго, чесного, працьовитого ремісника й свідомого громадянина.

І тут вирінає дуже важке питання! майстер повинен бути сам найкращим взором і світлом громадянських і ремісничих чеснот для свого учня. Отже він не сміє пиячити, клясти, робити в хаті авантюри, ані розбоїв. Не вільно йому теж учня в жалнім випадку фізично карати! Вате треба так поступати й виховувати учня в тому напрямі, щоб він ніколи так не поступав, щоб хвататися аж такого ганебного ліку!

Даліше майстер не може змушувати свого учня довше, як 8 годин денно працювати, та ніколи в неділі, або свята. За всі надвжиття має право учень шукати оборони в Інспектораті Праці, або в повітовому відділі праці. В неділю повинен майстер сам ходити до цеху та обов'язково брати із собою учня; взагалі майстер повинен уважати свого учня не як за чужого, тільки як за рідного сина.

СТЕПАН ВАРХОЛЯК.

Пригода з пчолами

— А ний вас шитких ясний дундер свигне, фраси ганебски — кляв старий Ваньо, господар на невеликому клатку гірського поля — з вашими ксьонжками й казетами; я му кажу до міста до Абрумка по нову сокиру махати, а тот псявіра, дармоїдник еден, гвіт до саду і з казетами як пан під грушком лежить... Деси якаси біда му порадива пчоли купити. Цілою літо зарабляв, восінь ходив на гриби, заробив правда, тоту пядесятку, то вивалив якомуси пройдисвітови за два пняки. І жий ту з таким дурнем в едній халупі!... Пчіл му ся захотіло... Старий Панько, дай му царство небесне, то ниш не такий мудрагель був як мій синок, зла неміч би го скарала; в церкві співав, пінязи мав зо живого й гмерлого; він ани палюнки не хотів пити як простий хлоп, дем чистий спирт або рум, а преці хтоси наврочив, му його пчоли, пришли зли роки й з пасіки пчоли як би мітлом замело... Лем пак дзюрави спорохнівки й купи трячина з восковини лишилися.

А він, тот безумник хоче бити мудрішим, бо повідат, же ксьонжкою і казети перечитав...

Такий вже з роду був старий Ваньо. — Чи мав за що, чи не мав — звик вічно сварити та клясти. Біда тому, хто Ваня з рівноваги випровадив.

Ані на церковній дорозі він нікому не подарував. Тільки до жидів мав пошану, мовляв: „Жид родиться з мудром головою і зо шиткого користь тягне“.

Його жінка вже давно зо світа пішла, такі Ваньові нестерпні сварки і побої, а сина свого Михася заедно сварив за те, що „в пня не вдавсь“ та цікавиться газетами й книжкою.

Второпний молодець Михась постановив взятися за пасічництво. Він не любив пити, ані курити, а кожний заощаджений гріш призначував на книжки та часописи. Спровадив собі кілька підручників до пасічництва, та, що йому ця ділянка дуже спо-

доблявся — з весною купив собі заощаджені гроші 2 готові пчіл. Як він ними пчолами тішився: кожну вільну від іншої праці хвилину проводив з книжкою або газетою в своїй пасіці (як гордо називав свої 2 пні).

Та старий Ваньо завзявся не на жатри; він постановив знищити синову пасіку...

— Піду, верабоже, — казав до себе — вночі тай поперевертам тоти пняки, ний ся юж раз тот псота скінчить...

Користаючи з неприсутности сина (що пішов на пробу до чинальні), вийшов Ваньо до саду, та гайда до пчіл. Вхопив рукави за спід пня, щоб його перевернути вбік. Вулик тільки заскрипів, але не дав себе перевернути, бо був прибитий гвоздями до паликів.

— Ов, пся пара! Пригаратав цьваками до палів... О, гей! Але я еще міцний, лем мушу люпоного розмаху набрати...

Ваньо вже не вспів „розмаху набрати“, бо з очка посипалися на нього розлучені пчоли... Ваньо зразу збаранів!... Був певний, що пчоли вночі сплять і не бачать нічого, а тут майже ціла бжільна родина — як на команду, простісенько насила на нього, за ковнір, за пазуху, за волосся, за ногавиці, кусають гірше як в „наталіянським хронті“... Пустився Ваньо тікати та з розгону гепнув собою в стару грушу аж йому свічки в очах за-світилися, і покотився під пліт...

Як Михась вернувся з проби, то застав батька на ліжку, спухлого як бочка, ані повернутися не міг. Ціле щастя, що в голови „Сільського Господ“ в апечні була квасна вода, а то бувби старий до ранку не видержав з болю. Потім ще цілий тиждень перележав у ліжку й на очі за той час не бачив. Але помогло! Вправді бурчав він даліше на сина за книжки, одначе перед пчолами вже мав респект! Аж уліті, як Михасеві пні дали по 2 рої та слідуючого року післав Михась до кооп. „Рій“ у Львові 100 кг. меду за що одержав готівкою 230 зл., старий Ваньо вибалушив очі та повірив, що настав новий світ, нові люди, та що тільки наука й знання приносить правдиву користь!

Справа податкових звільнень наших Священиків

Звідусіль звертаються наші Священики з проханням вияснити їм, які податки вони є обов'язані платити, а від яких звільняють їх дотичні законні приписи.

Отже вияснюємо, що Священики, як усі інші громадяни підлягають усім податковим обтяженням, за винятком тих, з яких звільняє їх ще давній австрійський закон з 12. VIII. 1866 р. (В. Кр. Закон ч. 9/1866). А саме закон цей звільняє Священиків **визначено** від обов'язку сплати

1) всіх комунальних додатків до державного **грунтового** податку, виміреного від ґрунтів, з яких приходи церковна Дієцезіяльна Влада признає такими, що входять у склад конґруї, — і

2) всіх чинить у натурі на будову повітових і громадських доріг.

І. Щодо звільнення від комунальних додатків до державного податку ґрунтового — то треба перевести окреме поступовання перед властивими самоуправними зв'язками (Управи Волостей, Повітові Виділи) для устійнення, чи доходи з дотичного ерекційного ґрунту є дійсно зачислені на конґрую пароха, чи адміністратора. Після вияснень в Митрополічній Консистерії — Консистерія видає в цій справі окремі посвідки — на поодинокі подання Священиків, які відтак треба пред'явити Волосній Управі, згідно через ню властивому Виділові Повітовому з домаганням звільнення від комунальних додатків до ґрунтового податку від ерекційних ґрунтів. Про таке звільнення управи Самоуправних Союзів мають негайно повідомляти відносні Скарбові Уряди — для переведення того звільнення в скарбових книгах.

В цей спосіб вияснив цю справу остаточно Міністер Внутрішніх Справ у своєму об'язку ч. 3 до Воводів полудневих Воведств з дня 24. III. 1935 р. Ч. справи С. Ф. 6/4/3.

Там, де ще побирається від ерекційних ґрунтів наших Священиків комунальні додатки — треба отже негайно постаратись у Консистерії про посвідки, що доходи з тих ґрунтів є почислені на конґрую, а відтак внести на цій основі подання про звільнення. Найкраще, щоб старалися про такі посвідки збірні цілі деканати, пересилаючи до Консистерії точні реєстри ґрунтів дотичних парохій з зазначенням до якого Уряду Скарбового належить вимір ґрунтового податку від них.

II. Дещо інакше мається справа з свідченнями в натурі на будову громадських доріг. Закон з 26. III. 1935 р. про чинить в натурі на деякі публичні цілі (В.З.Р.П. ч. 27, поз. 204) дозволяє Волосним Управам вимірювати поодиноким платникам податку ґрунтового, від нерухомої, промислової, вирівняної й доходкової — свідчення в натурі на

- а) виконання й удержання самоуправних доріг,
- б) виконання й удержання водних меліорацій,
- в) будову волосних і громадських будинків,
- г) загосподаровання і заліснення громадських нежитків.

Арт. 19 того закону ухилив усі приписи попередніх законів у тій справі, а тим самим і звільнення австрійського закону з 1866 р. про який згадуємо на початку. Закон цей увійшов у життя 16 червня 1935 р. і тому наші Священики є звільнені від усіх свідчень у натурі на ці публичні цілі з вимірів перед 16. VI. 1935, але — як це зрештою вже вирішив Найвищий Адміністративний трибунал — підпадають обов'язкові виконати всі ті свідчення в натурі, вимірені їм по дні 16. VI. 1935.

III. Для повноти справи, вияснюємо ще справу побираного від приходств податку від нерухомої разом з комунальними додатками.

Арт. 2, уст. 2) Декрету Президента Р. П. з 14. I. 1936 (В. З. Р. П. ч. 3, поз. 14) постановляє, що нерухоми, які є власністю правно признаних визнаневих союзів є вільні від податку від нерухомої, якщо ті нерухоми не приносять окремих доходів з винайму, чи видержавлення їх.

Тому, що наші приходства служать виключно як — такби сказати — „службове мешкання” пароха, чи адміністратора парохії — то згідно з цитованим приписом мають бути звільнені від податку від нерухомої.

В тій справі є тільки одна дорога оборони — внести вчас відклик від виміру того податку.

Зібравши все разом, маємо такий вислід, що Священики не платять тепер лише комунальних додатків до ґрунтового податку від ерекційних ґрунтів і є вільні від усіх залежностей шарваркових за час по 16. VI. 1935. Поза тим є обов'язані платити всі державні податки й самостійні податки комунальні, як податок вирівняний, спеціальну оплату дорогову, податок інвестиційний, оплати, що заступають дорогові свідчення в натурі і т. п., а від 1935 р. почавши мають також виробляти дорогові й інші громадські шарварки, передбачені законом з 26. III. 1935 р.

С. Ка.

„Нехай жиди приймуть до відома”

„Час” ч. 191 в статті п. н. „Фронт антинімецький і фронт антигітлерівський” вияснює своїм читачам, за що Польща готова з німцями воювати, а за що не жертвує ні краплини своєї крові. Зокрема „Час” перестерігає жидів, що задля їхньої ненависті до гітлеризму як системи Польща не дасть нідного стрілу.

„Треба виразно сказати, що щось інше є конфлікт польсько-німецький, як конфлікт між двома державами, а що інше ідеологічна нехтіть, чи партікулярні інтереси.

Жиди мусять прийняти до відома, що ані задля помсти за їх кривди, ані для оборони їхніх інтересів не пролемо ні каплини крові польського воїна. Не пролемо також каплини крові задля рятунку престіжу скрахованих політиків з II. Інтернаціоналу.

Доля Чехословаччини нікого не зачіпає до того, щоб робив з себе бастион демократії, за яким не стоять реальні сили. Вкінці антигітлерівські нехай думають про боротьбу з шкідливим тоталізмом у нас, у Польщі, а не заглядають до чужих горшків. Тим чином вони тільки розпалюють антигітлерівські сили в Польщі.

„Якщо Польща захопить за зброю, то захопить в обороні своїх реальних державних інтересів, а не, щоб комусь вислугуватися, або щоб боронити якихось химер, чи навіть величких звідкиінде ідеалів.”

„Фронт антинімецький і фронт антигітлерівський — це зовсім дві різні речі.”

Як бачимо, жидів з цій справі остерігають не тільки вшехполяки („Варш. Дзєннік Народови”, „Слово Народове” і ін.), але навіть спокійний і консервативно-ліберальний „Час”.

НОВИНКИ

Пригадуємо, що в часі літніх робіт треба подбати про відповідну опіку для малих передшкільних дітей, які самі остаються в хаті. Час жнив найбільше дорогий для кожного господаря. Але це не уповажнює нікого залишати своїх дітей біля хати без дбайливого нагляду. Якщо не можна було заложити у Вашім селі дитячого садка, подбайте, щоб свідоміша людина заопікувалася на час жнив дітьми, а Ви за це допоможіть їй батькам у жнивах. Памятайте, що в часі жнив найбільше занотовують часописи випадків пожеж, утонення в ріках дітей та каліцтва.

Який є стан „Общества Качковського“? На основі звіту „Общества Качковського“ показується, що це москвофільське товариство нидіє. В минулому році мало воно всього 585 членів. Для порівняння треба навести, що „Просвіта“ в тім часі мала кругло 40.000 членів.

Пошестні недуги домашніх звірят. На основі статистичних даних Міністерства Рільництва й Рільних Реформ від 1. січня до 15. травня 1939 р., на просторі цілого краю занотовано 10.293 (8.208 в 1938 р.) випадків різних пошестних недуг в домашніх звірят. Між ін. випадків прищипи було 5.637 (3.205 в 1938 р.), карбункулу 108 (150 в 1938 р.), шелесниці 82 (112), носатини 104 (266), пошести худоби й дичини 34 (79), сухіт відкритих 9 (19), свербу коней 185 (150), свербу овець 1 (—), скажености псів і котів 1.687 (1.499), скажености інших тварин 239 (182), червінки свиней 1.442 (1.202).

Мийте овочі. Овочі переходять через багато рук, заки дістане їх консумент і тому дуже часто отримуємо овочі з заразками тифу, сухіт й ін. недуг. Учені прослідкували воду, в якій обмили кілька пород овочів і ствердили, що у воді, в якій обмито черешні було 90.000 бакцилів, у воді, в якій обмито сливки — 30.000, а у воді, в якій обмито порічки — 10.000 бакцилів. Можна їх позбутися, обмиваючи овочі в холодній воді.

Примірна кооперація. Кооперативи повинні дбати не тільки про матеріальне добро своїх членів, але взагалі про культурні справи. Маючи це на увазі, кооператива „Будучність“ в Пятковій Руській добромільського повіту переслала дня 25. м. м. на руки Головної Управи Рідної Школи: 10 зол. на Рідну Школу, 10 зол. на Українських Інвалідів і 5 зол. на „Просвіту“.

Зудар двох поїздів. Між стаціями Клязсево-Товсін коло Варшави зустрілися два поїзди, в яких знаходилося понад 500 осіб, що їхали на прогулю з Варшави. 6 вагонів були зовсім знищені, 8 осіб було убитих, а 200 ранених. На місце катастрофи прибули негайно каратки поготівля Червоного Хреста. Влада зарядила енергійне слідство, щоб устійнити причину катастрофи. Арештовано дижурного руху Б. Качинського, який мабуть подав мильний сигнал.

Ватиканське місто має після останньої статистики 953 мешканців, з того тільки 741 має ватиканське громадянство. З тих 741 є 566 первісно італійських горожан, 117 швайцарських (здебільша члени гвардії), решта були горожани Франції, Німеччини й ін. А всего тільки 31 є ватиканськими горожанами від уродження.

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі закупи треба полагоджувати в складі

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Тут купуйте споживчі й кольоніальні товари, насіння господарських рослин і трав.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Подаємо до відома, що ми змінили рисунок і краски на обгортках книжечок - паперців „КАЛИНА“.

Нові обгортки є друковані в красках:

паперці ч. 14 — помаранчева і синя (давніше жовта)

“ ч. 16 — помаранчева і зелена (д. синя)

“ ч. 18 — помаранчева і фіолетова (д. фіол.)

“ ч. 21 — широкі — синя (давніше синя).

Просимо з повним довірям прийняти наші паперці в новім опакуванні і вживати далі тільки

УКРАЇНСЬКИХ ПАПЕРЦІВ І ТУТОК „КАЛИНА“
кооп. „БУДУЧНІСТЬ“

фабрика туток і паперців „КАЛИНА“ в Тернополі.

Ловив рій — спалив господарство. В с. Порохівні, дубенського повіту на Волині, господар І. Мартинюк запримітив на дереві біля стодоли рій. А що від прибутку голова не болить — хотів їх зловити. Взявся підкурювати рій так необережно, що підпалив стодолу, від якої вогонь поширився і знищив ціле господарство, вартості 4.000 зол.

Підпалили пасіку. В Молотові, пов. Тербовля, якісь нелюди вкрали у В. Обача 14 вуликів з бджолами, облили їх нафтою і підпалили, а самі втікли.

Присилайте довг за календарі!

Примусова праця лікарів. Увійшли в життя приписи про примусову практику молодих лікарів. По думці зновелізованого розпорядку дволітній примус праці молодих лікарів у сільських громадах можна заступити 5-літньою науковою працею у шпиталях та дослідних заведеннях. Тепер міністерство суспільної опіки вияснило, що від тієї засади не буде ніяких звільнень.

Знову появився більон. Як пише польська преса, на варшавському ринку та в інших більших містах появився знову срібний більон, який ховали від кількох тижнів, ті, що боялися тримати паперові гроші. Вернулися до обігу головним чином срібні двозолотівки, тай 5-ти і 10-золотівки вже сьогодні не рідкість. Люди зрозуміли, що нема змислу зберігати більон. При цій нагоді втратили тільки ті, що пішли за радою обманців і випродували 20-золотові банкноти по „зниженій ціні“.

СУРОВИЦЯ І ШПЛЯНКА

проти червінки свиней увідпорнююча і лікуюча

„SEROVAC“

ЛЬВІВ, ПАДАРЕВСЬКОГО Ч. 5. ТЕЛ. 201-07.

Українське представництво:

РОМАН ЯЦЕНКІВ, бюро замовлень безпосередньої продажі, Львів, Замарстинівська 158.

Поучення і інформації безплатно.

Трибуна наших Читачів

БУДУЙМО — ЗАКИ ЧАС — ГРЕБЛЮ!

У попередньому числі була мова про корінь лиха й джерело зла внаслідок гріха розпусти. Сьогодні застановимося над рятунком перед загибеллю, що неминуче грозить нашій нації головню в горах з приводу розпусти — й бездітності.

Перша й найважливіша рада: Поворот до Бога. У щоденному приватному й публічному житті — вдома, на вулиці, в кооперативі, Читальні, Соколі, Лузі — на гостині, музиці, забаві, праці, гутірці — завжди тям юначе й юначко: на Тебе глядить Господь Бог, що все бачить, чує та розуміє. Він тільки до часу терпітиме те, що Ти забуваєш про Нього. Дозволяєш собі на любашні розмови, самі гидкі анекдоти, пісні — жарти — згодом танці — дотики — намову а на кінець і гріх розпусти! Він бачить гріхи подруж: убивання дітей в лонах матерей, така поведінка в шлюбному житті, щоб не було дітей (через тзв. онанію — або ужиття охоронних способів), або, як це є звиче по деяких селах — масову шлюбну зраду, часто за обопільною навіть згодою.

Господь Бог укарає тяжко й справедливо ці важкі гріхи й на тому світі. Чи одна молода дівчина, чи за мужна жінка кризе сьогодні сирі землю, померши при недозволеній операції у якоїсь „кушарки“ чи безбожника-лікаря! Чи одна кушарка“ або такий лікар сидить в тюрмі за той ганебний процедер?

Чи одна жінка запала на важку недугу нервів, чи внутрішню жіночу — якраз по причині розпусти і подружого гріху?

Для прикладу подамо, що тільки один рід розпусти — а саме поширення між молоддю й шлюбними самонасильство-самозмаза — або оналіза — спричинює по заподанням Д-ра Артура Дорнфеста — такі хвороби: 1) Випадання очей (хвороба Базедова); 2) Сухоти хребетного стовпа; 3) Неврастенія (нервоболі голови: безсонність, неспокій, меланхолія, а далі й божевілья); 4) Танець св. Віта; 5) Епілепсія; 6) Мимовільний частий вилив насіння; 7) Імпотенція (в подружі нема дітей); 8) Цілковита неплідність мужеська; 9) Запалення залози, що проводить насіння (Простатитіс); 10) Нервобіль матки; 11) Острый катар матки; 12) Хронічний катар матки; 13) Передчасна місячка; 14) Нагле здержання місячки; 15) Занадто обильна місячка; 16) Білий уплав; 17) Запалення яєчників; 18) Неплідність жіноча. Якщо до того додати іще різні хвороби нервів (варіати — по більшій часті — це розпусники), то матимемо жахливий образ наслідків тільки одного роду розпусти. А гляньмо, скільки є інших хворіб, тзв. венеричних, в наслідок розпусти.

Ось для прикладу наведемо за списками лікаря: 1) Трипер і хронічний трипер; 2) Запалення тзв. мочинів (ядер); 3) Трипровий ревматизм; 4) Мягкий шанкер; 5) Твердий шанкер (пранці, люес — сифіліс); 2) Другоступневий сифіліс; 3) Третьоступневий сифіліс.

Ця страшна хвороба — сифіліс — поширена на Гуцульщині, занесена туди вояками з Франції і взагалі вояками ворожих армій — є майже невилічима жахлива недуга, що спричинює м. ін.: трупішніна костей, гниття тіла, випадення носа, губ-варг, хвороби очей, мізку, випад зубів, а далі скору смерть. Трете й четверте покоління не є вільне від наслідків тієї страшної недуги. По містах і підміських селах сотні людей вмирають річно на цю страшну недугу.

18 недуг одного роду — а з 30 другого роду — чи не кара Божа на розпусників? — Вона стрінула їх заслужено вже на тому світі — але стріне їх і на другому певно, якщо не покаються і не вернуться з дороги упадку й ганьби.

Далі буде.

Григорій Марусин.

141

Напереломі

Повість з лемківського життя.

Задумалися оба хлопці.

— Чуеш, Гриню, ми мусиме тоту справу розяснити. Не може бити дві правди на світі.

— І я тижек то само мислю.

— Я ся дос ашш начитав розмаїтих книжок і дос ем ся наслухав ріжних людей і все чую едно й того самой: ніт України на світі, ніт української бесіди, ніт українського народу. Та як так, то треба і нам зятися до роботи й збагнути, де тота правда й хто має рихт?

— Ба, але де є певніст, хто має рехт, а хто ні? — Спитав задумчиво Гринько.

— Я тот рехт найду, ми оба го найдеме.

— А як? А де? — бився в думках Гринько.

— Почкай, не горячя, на шитко приде свій час.

Тимчасом нова несподіванка. Ідучи за роботою, натрапили дротарі на величавий здвиг народу. Бачуть біля Марійсько площі тьму - тьменну людей всяких станів, товпа по хідниках. Всі дивляться на якийсь похід. Серединою вулиць машерують чвірками якісь юнаки, одні в одностроях, другі в народніх одягах, несуть якісь прапори, ба не тільки самі юнаки, але й старші люди, а навіть жінки й дівчата. Похід пливе вулицею, пливе й кінця йому немає.

— Што то за парада? — питає Гринько Дмитра.

— Ба, кед я сам не знам, почкай може нам дахто повіст.

Оглядаються оба хлопці доокола, а тут якийсь панок пояснює:

— Це злет українських соколів.

Дротарі глянули один на одного, та з подиву заніміли. Згодом Гринько знову дивується:

— Чуеш, Митре — то тота Україна такой деси є, откальби ся набрало тільки українских соколів?

А між тим похід пливе далі, а дротарі забули, що ще сьогодні не мали ніякого зоробітку не могли відорватися від цього видовища.

* *

Ходять дротарі по Львові, заробляють, та чомусь дивний неспокій муртує їхні серця. Куди не підуть, ко-го не зустрінуть, всюди й завжди чуять: буде війна! Чому, з ким, за що, — того ніхто ясно не скаже. Буде війна тай годі. Аж ось довідалися дротарі, чому має бути отся війна.

Десь в Сараєві вбили серби австрійського князя, що мав по смерти пануючого у Відні цісаря — засісти на троні. Тому Австрія виповість Сербії війну. Але Сербії піде на поміч Росія та не знати, хто візьме верх. Це питання цікавило дротарів тимбільше, що зустрічались тут з двома протилежними поглядами.

Знайомі студенти з „Народнього Дому“ говорили, що Росія безсунівно побідить, що відбере Австрії Галичину, що аж тепер буде один цар і один руський народ.

В польських домах запанував зовсім інший дух. Москалі можуть прийти в Галичину, але... хто знає, як ще буде. Тайком шепчуть собі поляки: Якби так москаля побити, та відбудувати Польщу?

А українці теж говорять про опір москалям, теж мають якісь надії.

(Далі буде).

Всеволод Ярославич.

Москвофільство на Демківщині

НЕПОВОДЖЕННЯ ВОРОЖОГО ДІЛАННЯ.

Гр.-кат. Церква на Лемківщині мала в 1926—1930 рр. проти себе грізний, численно змобілізований, сильно зорганізований, суцільний фронт своїх завзятих ворогів. Тимчасом вона сама була здана виключно на Божу поміч, та на своїх, щиро відданих собі, українсько-католицьких Душпастирів і вірних. Одначе як раз ця Божя поміч показалася багато видатнішою й успішнішою, як численно спрямовані проти неї наступи ворожого табору. Тому замість, як цього бажали собі її вороги, — розлетітися й упасти, вона — хоч чисельно менша та пошкодована матеріально, — вийшла під духовим і моральним оглядом побідно з накиненої собі тяжкої боротьби.

І так першазавсе між самими її вірними на заатакованій (нападеній) російським православ'ям части Лемківщини знайшлося багато таких, які — мимосильного натиску — таки встоялися при своїй католицькій вірі та не покинули своєї прадідної гр.-кат. Церкви. І не тільки, що їй не покинули, але ще нужно, відважно й отверто станули в обороні гр.-кат. Церкви.

Відтак і самі розумніші та характерніші одиниці між відпавшими Лемками стали з упливом часу признавати, що їхній крок був нерозважний, недоцільний та що не треба було цього релігійного замішання, що його їхні москвофільські провідники викликали на Лемківщині. Особливо обітничі москвофільських агітаторів, що враз з переходом вірних перейдуть до православної Церкви також гр.-кат. церковні та парохіяльні будинки й маєтки, зокрема обставина, що ті обітничі — мамо усильних старань — таки не здійснилися, поділяли незвичайно протверезуючо на відпавших. Вони мусіли тепер самі перебрати тягар удержання своїх православних батюшків, підчас коли їхні попередні, себто гр.-кат. Душпастирі мали запевнене удержання без обтяжування вірних. Отже вони пересвідчилися, що москвофільські провідники, замануючи, та прямо заганняючи їх до російського православ'я, говорили їм свідомо неправду та їх ошукали. Тому до тих „своїх“ провідників стали вони згодом відноситися критично і з недовірям та недалеко були від цього, щоб склонюватися до гадки про поворот до гр.-кат. Церкви.

Не бракло теж між відпавшими й завзятих звеличників російського православ'я. Це були або самі москвофільські провідники, або радше їх прихильники й помічники в поширенні російського православ'я на Лемківщині. Самі найгоголівші, москвофільські провідники, прим. бл. п. Михайло Копчак у Тилявій, або бл. п. о. Кирило Чайковський в Мшанній та інші, хоч намовляли усильно других до переходу на російське православ'я, то самі, щоб тим легше маскувати й виконувати свою властину ролю, не змінили формально греко-католицького віроісповідання на православне. Тільки своїх духових виховників зпоміж селян на-строювали вони прихильно й зичливо до „руськості“ і православ'я, а вороже до гр.-кат. Церкви, українсько-католицьких Душпастирів і католицизму. Отже саме ці виховані й інспіровані (натхнені) ними звеличники російського православ'я були радше готові покинути всяку віру, як з поворотом навернутися до гр.-катол. Церкви — на випадок, якби не могли вдержатися при

православ'ю. Одначе таких фанатиків була тільки незначна кількість на Лемківщині. Найголовніше те, що їх родя і вплив змаліли до зєра з хвилею, коли навіть відпавші Лемки протверезіли, та наглядно пересвідчилися, що москвофілство і православя не всіли заспокоїти народніх і релігійних потреб і почувань їхньої душі!... Їх „задача" й „осяги" закінчилися з хвилею, коли збаламучений через них народ зрозумів і відчув, що потреби й бажання своєї душі треба йому заспокоювати не в казбоннім православ'ю, тільки в католицизмі, не в москвофілстві, тільки в здоровій і природній, українській, національній ідеології!... Свою шкідливу роллю закінчили москвофільські провідники, та сліпо віддані їм звелічники російського православ'я на Лемківщині тим, що видали з поміж себе найбільший відсоток кандидатів для — і до безбожницького і комуністичного табору, а їх читальні, названі іменем Михайла Качковського, сталися початком і осередком безбожництва й комунізму.

Москвофілсько-православна агітація на Лемківщині причинилася теж, не хочачи, до оживлення католицького, релігійного й українського, національного життя. Доказом цього не тільки поширення української, католицької преси на Лемківщині, але першзавсе масова та гремільна участь вірних в різних і частих, релігійно-церковних торжествах, уряджуваних тут за Перемиської Епархіяльної Управи. Особливо архієрейські посіщення лемківських церков через Перемиського Владіку стягали численні маси вірних на Богослуження й на проповіді, та розбуджували й кріпили в них релігійного та католицького духа. Решту доповнювала праця українських гр.-кат. душпастирів, які оставалися на місцях, та мимо всіх труднощів видержували на своїх становищах, та були виразниками релігійної, чисто й отверто католицької, та української, національної ідеології. Між відпавшими проломлювалися поволи леди штучно й насильно викликаніс упереджень до католицтва та греко-католицької Церкви, а zarazом почав перед ними стелитися природний шлях повороту до католицької віри. Тимбільше, що Перемиська Епархіяльна Управа вживала всіх канонічних і душпастирських засобів, щоб відпавшим улекшити запевнити поворот, та поновну і постійну вже приналежність до гр.-катол. Церкви. А також і тому, що російське православя стратило вже було свою притягаючу силу та взагалі ослабло, та зачало відворот, намагаючися тільки задержати набутий, вже дуже непевний стан посідання.

Але — на жаль — з наявною шкодою для справжніх потреб й інтересів католицької Церкви прийшла зміна... Управу й керму справ захопили там люди як раз з табору, який до основ скомпромітувався в очах вірних ширенням російського православ'я на Лемківщині. Впливи й діяльність широко католицтву відданого, греко-католицького Духовенства спараліжовано відомими методами, про які не місце тут розводитися. В релігійні почування вірних впроваджено неспокій і замішання, а в такіж почування відпавших страх перед поворотом. В такій ситуації (положенні) симпатії й туга за поворотом вигасли, а православ'я — wraz з прочими, протикатолицькими струями — закріпилося на своїх позиціях (становищах)... І те на так довго, доки там на ново керми справ не візьмуть до своїх рук працюючі й ширі, а не масковані й облудні католики і народовці!..

КОСИ, СЕРПИ

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

знані вже всім зі своєї доброї якості

[illegible]

Косар Антін.

На межі двох повітів

Здовж гостинця, що веде з прадавнього міста Сянока до містечка Березова, над потічком, що впливає до Русавого (Рожевого) Потока — лопливу Сянічка, розложилось убоге українське село Пакошівка. Разом з сусідніми селами Страхотиною, Грабівкою, Грабівницею, Небіцьком та Гумніськими, належить воно до греко-католицької парохії в Ялині, віддаленої від Пакошівки 4 км. Латинники Пакошівки належать до римокатолицької парохії в Страхотині. Греко-католиків у Пакошівці було 1934 р. — 345 душ, у Ялині — 682, сусідній Грабівці — 537, Страхотині — 33, Небіцьку — 28, Грабівниці — 18. Гумніськах — 1; разом ялинська парохія налічувала 1644 душ. Латинників у Пакошівці, Ялині й Грабівці було разом 636. У Пакошівці не було ніодного жиди.

Віроповідання, згідно обряд у Пакошівці не покривається вповні з національною приналежністю. Збільшилося справді число латинників, та не всі вони почувуються поляками. Про це свідчить список населення ще перед 1886 р. („Словник Географічний“), коли то 14 латинників у Пакошівці подало себе за свою національну українську приналежність.

Під культурним оглядом Пакошівка сьогодні досить відстає село. Не здобулося воно продовж віків свого існування на будову церкви, або бодай каплиці, якої потребу мешканці Пакошівки діймають відчувати. Колись перед війною була в Пакошівці й читальня „Прогресу“ й кооператива й Т-во „Січ“. Тепер ніякої з цих установ тут нема, бо годі на щось такого отримати дозвіл.

Тепер належить Пакошівка до граничних наших сіл. Сусідні на захід від Пакошівки села Грабівниця, Гірки, Вздів, Небіцько, Гумніська, Страхотина, Ячмир — це сьогодні вже майже польські села. Ці полоси були саме тереном завзятої боротьби за кожний кусник землі, за кожну душу, що триває й до сьогодні. Тому дуже займаючою являється для нас історія кожного граничного села, його перших початків розвою і занепадів, осягів та втрат. З цих оглядів також і доля села Пакошівки для нас цікава. Зазначуємо, що справу трактуємо з історичного становища.

— Хто ззовні тільки приглядався би мальовничому положенню цього сільця, його спокійному життю, на гадку йому не прийшло би, яку довгу історію свого розвитку має вже за собою наша Пакошівка, скільки лихоліття, голодів, пошестей, воєн, татарських набігів зона пережила в своєму житті. З самих своїх первопочинів приналежна до українського народного організму, перейшла вона разом з своєю великою нацією увесь тернистий шлях нашої історії.

ПЕРШІ ПОСЕЛЕНЦІ-ГОСПОДАРИ НА СВОЇЙ ЗЕМЛІ.

Своїми початками сягає Пакошівка в давньопомерклі віки, коли то ще плуг українського селянина не зрушував цієї урожайної землі. Густий праліс та непроходимі мочари вкривали ці околиці. На пакошівських горбах Ворочені, Лісневі, Баби-Горі й інших гірках, шуміли відвічні дуби, граби та ялиці, а в ярах та петрах ховалися дикі звірі: вовки, ведмеді, олені, тури. В долині Русавах гніздилося повно птацтва, в ставках було повно риб. Тоді саме після переказу старих людей жив перший поселенець земель пізнішої Пакошівки, що звався Долосицький. Жив він самотньо як пустельник у лісах і займався ловентвом. Від його то взяв свою назву ліс Долосиці.

ПОПЕРЕДНИК СЕЛА ПАКОШІВКИ.

Ще в княжих часах у цих околицях, на захід від Сяну, росте непроходимий праліс. Ця полоса густих лісів і западистих мочарів, що тягнуться на захід від Пакошівки, було саме частиною цієї природної межі, що відділяла українські племена від західних славян. Ця границя сприяла відрубному оформленню українського племені лемків, чітко відсепаровуючи від його латинські впливи. Теперішнього села Пакошівки в княжих часах ще не було. Та заходить питання, чи Пакошівка мала в цих часах якого свого попередника, та якщо так, тоді як звалася ця оселя — передвісниця Пакошівки?

Треба з великою правдоподібністю прийняти, що землі Пакошівки тоді вже були заселені. Треба теж знати, що в учаснокняжій době через Пікарпаття не було ще прямих полчень-шляхів зо сходу на захід, а найкоротший такий шлях ішов долиною Сяну й Висли. Цей лавний ще з часів неоліту шлях уже в старині мусів бути укріплений городищами-твердинями. То ж і на терені пізнішої Пакошівки, що віддалена від Сяну в простій лінії всего 6 км., треба шукати слідів якихсь оборонних точок. Дійсно здогад про якийсь город-твердиню насуває назва одної гори в Пакошівці, що в давніх часах звалася Городисько (Гродзіско). Правдоподібно було тут у княжих часах городище, що належало до оборонної системи города Сянока. Сама форма назви Городисько поруч з такими назвами осель, як Пліснесько, Бужсько, Шумсько, є дуже старинного типу. Це Городисько є мабуть попередником села Пакошівки. В пізніших часах княжих краєв та зкінці татарського лихоліття воно зовсім підупадає, полишаючи по собі згадку тільки в назві гори.

На старинне замешкання земель Пакошівки вказують також назви горбів „Могила“ й „Коці Замок“. Справді народній переказ зв'язує цю Могила з татарськими набігами, але це майже зправила так діється зо всіми могилами на нашій землі тоді, коли похолження таких могил є значно вчасніше. Гора „Коці Замок“ своєю назвою вказує на якийсь замок-город у цих стонах. Є ще на терені Пакошівки яр „Завалиська“, що міг би знову насувати здогади про якісь звалища-руїни.

Та все це, хоч і правдоподібно, та завжди тільки здогади, тому щойно переведені археологічні розкопи на горбах Городисько, Коці-Замок, Могили та в околиці могли би дещо певніше сказати про попередників Пакошівки.

ЗАЛОЖЕННЯ ПАКОШІВКИ — ПЕРШІ ПОЧАТКИ.

В другій половині XIV. в. починається на більшу міру колонізація земель на захід від Сяну. Особливо роки панування кн. Володислава Опільського це час посиленого заселення цих сторін. На цей саме час треба віднести формальне заложення сьогоднішньої Пакошівки. Заложив її Пакош, правдоподібно на руським праві.

Досі невідомий ніякий документ, що говорив би про надання земель Пакошівки чи про заложення цього села. Можливе, що такої грамоти надання Пакошівки взагалі не було, бо пізніші власники Пакошівки ніколи не покликаються на подібну грамоту, хоч часом у сусідських спорах з іншими дідами пропонували грамоти надання було б Пакошівським дуже влекшило їхнє положення.

(Далі буде).

Негайно присилайте передплату!

Юліян Тарнович.

У ремісника золота рука ¹⁶⁾

Степан був у Львові шість довгих років. Та, якби його дехто запитався, чи довжився йому час, з найбільшою певністю сказав би, що він щойно вчора до міста прийшов. Воно так, час стрілою мчить, але те, що з собою кожної днини приносить життя в місті на найбільший драбиняк не поскладати. Або ще для такої селової дитини, що аж десь зпід своєї Яворини...

Наука на вечірніх курсах теж скінчилася. Степан здобув найкраще овідоцтво, усе з відзначенням, а історія українського народу й релігія з окремим вирізненням; він усе навчився напам'ять, щоб поділитись своїм знанням з рідними братами. — Описі, сестричці оповідати чуда-дії про великі часи на Україні...

А самий, послідний рік присвятив Степанко навчатися основно практичної ковальсько-шлюсарської праці. Розбіжність, що затемнювала леколи життя в кузні, теж призабулася. Усі три учні доповнювали себе своїми вдачами, та сихівський стався зовсім новою людиною під впливом уступливості та великої збайливості в праці Степанка. Бо шляхотна поведінка й батьківська рука майстра завжди находила спосіб за часу загоїти хлоп'ячі розвогнені леколи задуми. — Як змимна воля на гаряче залізо... Умів коваль держати лад і добре співжиття молодих побратимів.

— А мусиш нас уже покидати? Степане? Чи не добре тобі в нас? — питався майстер Степанка, як дознався вже про намір Степана вертатися до своїх гір. — І що будеш у хаті робити?

— Мушу, не мушу, одначе я не думав би своїми здобутками самий покористуватися. А в нас такі, такі бідні люди. Може я в дечому поміг би їм сьогодні...

— Що ж будеш робити в селі? — дальше питав коваль свого учня.

— Побудую з каменя велику кузню та за вашим прикладом буду помагати моїм братам здобувати наш фах. У нас каменя подостатком, яр річки завалений цим багатством; а руки найдуть до спільної праці. Селова молодь послушає мене, це ж наша спільна піль. Боже, Боже любенький... Які думки снуються в моїй голові... І чому то досі ніхто про таке ще не подумав. Якщо ви знали би, яке тяженьке це наше життя в горах, хлібець святий який рідкий гість у наших хижках... А про добре слово правди... І згадати ніхто не хоче. Ті, що могли б дещо нашому народові правдиве передати, не люблять нашого селянина, цурають села й тільки хотіли би жити з твердих рук села. Знов же ті, що батьківське серце розгорнули для народу, на них злі люди громи кидають і погрозами приказують мовчати. — Ось пригадайте собі, ми тоді оба були, як чудово горював Отець Проповідник у церкві тоді, в дні Торжества Найсвятішого Серця Ісусового. Але в нас? У нас такого не почуєте! Бо це не на руку декому... Я бачу сьогодні, добре бачу... Але ми найдемо спосіб. Разом з нашими духовними Провідниками понесемо правду від хати до хати. Тихим, добрим, мудрим словом... Розвіємо хмари з наших гір. — Палала молода шира душа молодого сина гір.

— А, як ні? Буде вас на стільки? — перебив ровесник Степанка, що теж таке думав про свої сторони.

— Чому ні?! Ми з правдою підемо. За правдою сила. А грішного діла не засіваємо. Те все, що всім людям належить у культурному розумінні. Вилами не будемо бовтати води, тільки живим словом засіємо наші гори. Так, як це чинять усі свідомі люди й народи. Невже ж правди сказати не вільно? Е, ні. В те я

ніколи не сумнівався. Тільки скорше я не знав ще способів, як узятися до діла, щоб із ранньої сівби хвилювалися золоті колоски хліба. Щоб те соненько однаково кожного зогріло...

— Дитино, а віриш у те, що задумав? — наблизився коваль до Степанка, узяв його за руки та глянув у його ясні очі.

— Так, як люблю Найсвятішу Діву Марію, і вірю в Господа Бога нашого Ісуса Христа, так вірю в добре діло. Що мусить увінчатися золотими колосками. Нікого ще не опустила Пречиста Діва, хто просить її помочі. А ми гріхом Господа Бога, Сина Її Единородного не загнівали. Бог нам допоможе!

Степан, що продовж шости років банував за рідною хатиною над гірським струмичком, і не раз сидів на горбочку за кузнею, думками летів у мамину хижечку, з пастушками бігав по пасічках, сопілки спів найвиразніше чув аж тут у цьому далекому місті, у співі птахів рідних гір поздоровлення, найгарячіші свої бажання повороту насилу спинював, працюю та наукою проганяв тугу з свого серця. Сьогодні, він визбудеться цих бажань, в його серці засіялися вищі бажання, бажання спільних діл, про спільне добре. Нічим і мого жана хустина для Орисі, любі сестрички, нічим у базарі куплений великий квітами тканий фацелик найдорожчий мамуні, нічим книжечки з Просвіти для селових ровесників — у порівнянні з хотінням серця згуртувати братів до спільної мети.

Шість років тому Степанко примандрував своїми ногами до великого міста — Львова. Але сьогодні цей Степанко — рідні мамуня забудуться, який вони квіт виділяли під своїм гарячим серденьком. — Мамо, мамусю кохані! — хотілось у голос кричати, така радісна днина в житті Степана.

На головному дворці стояли перед поїздом усі три учні та між ними їх майстер коваль. Але слова не вилізли. Кожний свою думку снував. Спільне життя уподібнює людей, а праця ублагороднює людські уми. Годинник на пероні дрижучою рукою обнижував свої стрілки; залізна машина сопіла ковальським віяльцем, білою піною сіяла по рейках. Перший гудок і другий, залізнична служба при вагонах. Побратими розцілувалися на прощання. Степанко стиснув кріпко руку свого добродія й очі сльозами прояснив; як свого рідного батька поцілував майстра в руку.

— Пиши дитино й маму та братів здорови.

— Буду! — третій гудок і голосне таракання залізних коліс заглушувало слова Степанка. Він вертався до рідних гір... (Далі буде).

Листування

Вп. Василь Сим: шира подяка приєднайте нам більше передплатників у Вашому селі. Жийте в гаразді. Слава Ісусу Христу!

Вп. Проф. Іван Гомик у Коломиї: адресу справлено, заплачено по кінець 1 півроку 1940 р. Братні поздоровлення.

Вп. Семен Корінь у Ви.: заплачено по кінець ц. р. Слава Ісусу Христу!

Впр. о. В. Венгринович у Ва: Заплачено по кінець першого півроку 1940 р. Слава Ісусу Христу!

Вп. Архип Джуган у Сяноці: має заплачену передплату від 1. 7. до кінця ц. р. від Впр. о. В. Венгриновича з Ваневич. Найширша подяка в імені нового Читача Впр. Отцю Канонікові. Слава Ісусу Христу!

Присилайте дописи з Ваших сіл

Василь Качмарський.

Над долішнім Вислоком

Наслідки пияцтва не дали довго на себе чекати. Деякі газди, що менше були zagrożені та взялиши щиро до роботи, скоро відробили свій довг; але деякі були більше обтяжені та цим грозила ліcitaція. Тоді був якийсь суддя з Коросні (очевидно наш чоловік), що порадив і допоміг нашим селянам набути позичку в якомсь банку в Коросні на догідні рати, на відтяженні своєї господарки. Мало того, що пили; але й друга була біда, що не всі вміли доброго обрахунку, бо як випив одну кватерку, то Гершко приписав другу, а коли прийшло до обрахунку, Гершко всьо вичитав, вирахував а наш чоловік притакнув: „ба та так, так биво, оживо, (було)“ і кожний, що найменше вмів рахувати, той найбільше в Гершка мав довгу. По зятягненні в банку позички, деякі пізнали свою небезпеку і обоязок і взялиши до праці, пішли до гонтів або на воли, то свої рати в терміні або з прольонгатами сплачували і влизли з довгів, а декотрі поженилися на другі села, як до Ванівки, Ріпника й Опарівки, там дістали з жінкою трохи гроша, то також сплатили довг, а хто собі й на даліше злегковажив, той позбувся кавалка поля, але на щастя поле не пішло в чужі руки, тільки свої розкупили, сусіди та шпарівніші господарі. А було й таких двох, яким банк продав на ліcitaції цілі грунти. Приїхала була комісія продавати грунт, закликали першого Франка Бачаря і запропонували йому, що позичку ще продовжать на довші рати, щоб він себе рятував. Тай сам уже не дав ради, але мав 4-ох синів і 4-ри доньки та якщо всі спільно взялиши би до роботи, то ще більший тягар могли би двигнути, але всі діти лиш про себе дбали, а про будучність не думали і на довг відповіли, що на паніз не будуть робити. Бідняги думали, що купців не буде і довг в банку пропаде! Але комісія пізналася на таких легкодушних, перевела ліcitaцію та за 700 ринських продала 17 моргів поля Адамові Добрянському, а ціла родина опинилася на маминій частині на три і пів морговім господарстві та наркали на свою долю.

Інший газда Лиско Микола, він страшно не пиячиз, але щодня ходив до коршми, бо любив собі денно бодай келішок випити, і так з жидом сприятелився, що на св. Миколая жид справив гостину (але не задармо) і ще подарунків дав Миколі. Микола мав сина одинака, а одинак то пещена дитина, не дбав про батька, про господарку, тільки забавив світа й пішов десь до Румунії на воли та жадної вістки про себе не дав; дійшло до того, що Гершко взяв цілий грунт і цілих 24 морги продав Андрієві Опарівському за 900 ринських, (ті перші наші американи ті два грунти купили). І нині, коли я бачу, або читаю, як наше деяке село страшно пиячить і коли загляну в минувшину могого рідного села, то мене бере великий жаль і страх до чого та погана проклята горівка може довести? До загальної руїни, до нещастя. Які ще бесіди нині при пия-

тиці можна почути? Найбільше на жаль на нашу Церкву, на Священиків, наших добродіїв, які повиходили з того самого українського народу і в більшості зпід тої селянської солом'яної стріхи та які той наш народ вивели немов би з землі сатани з дому неволі на здоровий шлях кращого нашого майбутнього. Українське село, що йде та працює спільно з своїм Священником, те село є найбільше свідоме культурне та поступове, бо Священик як добрий пастир і батько духовний має велику відповідальність за свої овецьки перед Богом і перед людьми веде своїх вірних до чесного життя та кожний український Священик з цілої душі всього добра своему народові бажає.

(Далі буде).

Мандруймо по рідних селах

КРИНИЦЯ — СЕЛО.

Наприкінці нашої мандрівки, з Криниці-Живця впадаємо ще на хвилиночку до Криниці села, яке під теперішню пору від горішнього свого кінця, (який власне тепер, застрягає ще по криницький живцевий залізнодорожний двірць), збігає здовж річки Криничанки та гостинця: Криниця-Живець—Мушина, своїм теперішнім розселенням у напрямі нашого села Поворозника; розселюючись ще від цього свого головного розселеного бігу над теперішньою нашою гр.-кат. криницькою церквою Богоявлення Господнього, вимурованою в 1872 р., та ще якраз коло будованої, тепер на 90 ліжок, лікарниці, до криницького Чорного Потока, де від 1928 р. досьогодні розбудовулося, на нашій криницькій землі окола 41 наших і ненаших хат та дімків, які добігають, тут, тим своїм свіжим поселенням, аж майже під саме підніжжя гори Яворини. Понижче тої нашої сьогоднішньої гр.-кат. криницької церкви, зглядаю аж понижче т. зв. Чорного Моста, та на схід від долішнього кінця Криниці села також, розселюється до другого криницького потоку Щавного в яком, від новіших часів, поселилося окола 18 чисел хат. Усіх мешкальних чисел хат у Криниці селі є окола 362, в тому окола 28 буде польських, і також, окола 13 жидівських.

Криниця село числом населення представляється слідує: В 1936 р., Криниця село числила 2.139 гр.-кат., 3.400 рим.-кат. і 3.000 жидів.

Тих двох останніх мабуть чи не почислено уже разом з Криницею-живцем, бо, неімовірно, щоб тих двох останніх у самій Криниці селі уже стільки проживало. Хоч, що правда, то в Криниці селі, подібно, як і в Солотвині, кватирує, по наших хатах, багато сезонних робітників і т. п. льокаторів.

Всеж для порівняння росту жителів Криниці села подамо, що в 1903 р. в Криниці селі було: 395 рим.-кат., 11 жидів і 1.690 гр.-кат., а в 1914 р. у Криниці селі і Криниці-Живці начислено: 879 рим.-кат., 595 жидів та 1913 гр.-кат. Тих, також, разом з Криницею-Живцем.

Зновже 60 літ тому, т. є в 1877 р. в Криниці селі проживали собі своїм власним, сірим, життям, лише самі наші криничани.

Цікаво тепер буде згадати, що на це теперішнє число криничанських жителів жида мають щось 12 трамниць, поляки 7, а наші криничани тільки 4.

Справді крім тих чотирьох крамничок мають ще мелкіші криничани кілька м'ясарень, 1 репераційну робітню авт, 1 став замінений на пляжу та 3 тартаки, 2 водні і 1 паровий. На двох з них, як звичайно, „спачерують“ жида.

Крім того два рухливіші берестяни заклали собі в Криниці селі ковальсько-слюсарську робітню.

Поза тим усім, а властиво поза своїми господарками, криничани то фіякрують, то пісок на нові будівлі

У В А Г А! Хочеш мати добрий і дешевий портрет звернися лишень до фірми

Photo-Studio „Van Dyk“

Львів. Коперника ч. 21/1. під Словацького.

За оказанням цього оголошення дістанете до портрету 6 фотографій даром.

„Здрою“ доставляють, то, як небудь інакше, над своєю буденною життєвою долею промишляють. Інша річ, чи мимо того всього їхні життєві кінці сходяться до купочки, чи ще далеко з собою не гармонізують.

— Що ще нинішніх криничанів болить, що ще їх пече, що ще їх гризе — цього ми ось-тут, розшифрувати не маємо наміру. Замість цього подамо ось-тут декілька назв криницької землі: Боднарівка, Бортни Гірка, Шкварлова Поляна, Саджавка, Костурівка, Могила, Фігельова Гора і Чертежи. Зокрема щодо історичних вістей Криниці села, то перша така писана історична згадка про Криницю село походить з 8. I. 1547 р. Тоді то саме, якийсь Данко з Тилича осівся серед криницьких лісів на двох ланах криницької землі, та дооколя нього почало розбудовуватися щораз більше хат. Але, чи справді тоді почався перший початок Криниці села, треба сумніватися, бо Криниця була вже в XIV ст.

Крім тої першої писаної про Криницю вістки, є ще криницький переказ, який говорить, що Криниця село, через яке проводив у давню давнину, старинний шлях на схід і на південь, мала бути дуже давно перед XV віком поселена, але, що опісля якийсь лютий ворожище ударив на неї і зруйнував. Решту мала вже доправити якась заразлива пошесть.

З того, отже виходило би, що хто його знає, чи поселення тим Данком Криницької Землі не було вже друге з черги?...

З товариств у передвоєнній Криниці селі були: Читальня Качковського та Кредитове Т-во „Надія“. Обидва ті товариства з приходом світової війни перестали існувати.

Про брехні, наче українці спричинили розв'язання тих „установ“ — хай пишуть собі московські наймити.

В теперішній Криниці селі існує: „Охотничя Страж Пожарна“, Читальня Качковського та з детальніми продажді алкоголів з вишніками і без вишніків.

От таке то, що згубного, „твердого“ присідалище, менш більш, між 49 стовпями, 36 мінутах північної географічної ширини, та 20°58' східної географічної довжини, на нашій святій землі, причупіло. Але якби воно тут уже не було то можна ще надіятися, що час створить криничанам життєві очі, а тоді вони „змякнуть“ на гранітну грань.

А тепер, на тому прикінці нашої теперішньої мандрівки, відвернімся від Криниці села туди, де в грязюці слинавих днів, причупіли „найманбей“ кацаписька тай вниють, тай солуть, тай, в своїй злобі предютій, вже і самі, нещасники нещасні, не знають що творять.

І дійсно... бо коли б так живі люди, тут на Лемківщині, звинули свої дієві прапори, то годі і тугайбейська дія автоматично стала би тут цілковито зайвою.

І тому то найман бейодин з другим стукни себе по своїй запамороченій лепені, щоб ти знав, що коли ти ворогуєш проти тих живих людей і гребеш під ним гріб, то, тимсамим, прети себе самого ворогуєш, а сам до копаного гробу падаєш.

Тож, коли у вас хоч крихіточка людської душі ще жевріє: „Умудрітеся немудрі“ і: „лице народу багом не скверніте“.

З черги, але рівнорядно з першим, удармо ще і в ту сторону, де майже по всіх тих наших оселях, які ми ось-так перемандрували, витворені найман і ассанбейми, а прикриті плюгавством штук і див, грішники народові, шептаки клапоухі, наставляють, де лише можуть, свої оселячі вуха, щоб опісля, когонебудь собою зненавидженого, зо своєї вродженої злобною зависти в сприяючій обстанові в тій своїй зависній дурноті фалшем і злобою пожерти.

І між тее Юдине кубло, що тим своїм лютим, продажним фалшем, тією своєю шептальною дією розсі-

ває докруги себе чорний круг гадючої атмосфери; що цією своєю юдо-дією витискає сльози матерям, жінкам, дітям, братам і сестрам, що тією своєю шептальною дією прикликає страшну пімсту на себе та на цілий свій гадючий юдин рід — киньмо слово:

Знай же юдове сіміє, о, знай же диявольське сотворіння, що чимбільший буде твій народний гріх, чим більша буде шкідлива для народу, і людей народу, твоя діяльність, то тимбільшу і страшнішу, у самого Сотворителя всесвітів, викличете, тією своєю юдовою дією, на себе, і на своє чорне покоління, кару.

Никифор.

УВАЖАЙТЕ НА ТОРГОВИЦЯХ!

Господар з Нової Веси, Омелян Н., виліз годуване поросля до Лабової на торг, де воно, по докладнім зваженні на торговій вазі, важило 180 кг. З тим пішов він на саму торговлицю, щоб продати поросля різникам. Продане поросля пішли різники ще другий раз на цю саму вагу важити, та тоді воно важило вже тільки 150 кг. Очевидно й самозрозуміло, що „не в тім битий“ господар зажадав поновного докладного зваження, по яким поросля те прибуло на 15 кг., а різники від себе додали ще 10 кг. і так поросля підійшло до 175 кг.

Ми про таку „пацячу історію“ навіть не згадували би, якщо не те, що нею хочемо звернути нашим людям увагу, щоб по різних торговлицях давали добрий позір, як важиться їхню працю, бо є такі „махери“, що своїми ножиськами вмють так непомітно „регулювати“ вагою, що господар і не збагне, як його худібка може значно полегчати.

— Знаєте, куме, бо тоти згінники то фраси фрасієки! Талем як... А в млинах крадуть зерно!...

Нові видання

Юрій Федькович: ФАРМАЗОНИ, драма в 5 діях, для сценічної вистави приготував Юра Шкрумеляк. Львів, 1939, накл. тов. „Відродження“.

Книжечку видало Т-во „Відродження“ як пропагандивний твір. Драматична форма твору новість, тому й безперечно буде ця драма вартим вкладом в літературу наших сільських театрів, тимбільше, що перерібка зроблена талановито. Пропагандивна ідея твору, виступ проти пияцтва на жаль — ще дуже актуальна, тож „нехай же йде ця вистава „Фармазонів“ на всіх сценах, по всіх рідних селах і містах і нехай робить добру морально-виховну роботу, усьому українському народові на добре!“ — як пишеться у передслові.

Зокрема для цих сіл на Лемківщині, де затроєний денатурат усевадно панує — там, конечні вистави „Фармазонів“. Багато в нас несвідомих, що все добро бачуть тільки в сивусі. Драматургу „Фармазонів“ легко вивести на сцені, але під тою умовиною що на місці знайдеться відповідна скількість аматорів, які добре відіграли би свої ролі. Позатим річ дуже легка, а головне те, що завжди сповнить своє завдання — мов на долоні покаже шкідливість пияцтва та великі користи, що випливають з тверезости. А під сю пору нам тверезости саме якнайбільше треба!

Ціна книжки 1.50 зл., стор. 1—52, замовляти в Товаристві „Відродження“, Львів, Чарнецького 26.

НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я, ілюстрований місячник, ч. 7—8 рік III, Львів, ул. Уейського 14, річно 1.50 зл.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛІНИ, ч. 7, липень 1939.

„ВЕРХИ“, річник Поль. Т-ва Татр. Від початку свого існування видає Поль. Т-во Татр. свої річники, до 1920 р. під назвою „Паментік Тов. Татржаньського“, а від цього часу під назвою „Верхи“. Річники П. Т. Т. мають уже 58 томів видавництва про історію польського мандрівництва по горах. Цього року вийшов XVI том річника „Верхи“, багато ілюстрований, 244 стор. друку, коштує 3 зл. Замовляти: Польське Т-во Татр. Краків, ул. А. Потоцького 5, I. п. Там також виходять Туристичні Бюлетени Пресові, рік II, ч. 9 (16), цікаво редаговані, бо мають правдиві звістки про різні туристичні угодження та подають з правдивих джерел відомости про мандрівницькі приписи, тощо.

ЕДЗЕМИ — туристичний тижневик, виходить у Варшаві під редакцією Д-ра К. Сайссе-Тобічника; адреса „Едзєми“, Варшава, Маршалк-вська 3/5.

10
ж 17 066
1939-16
2m

Наше Лемко

Рок VI. **NASZ** **ŁEMKO** №. 16 (136)
Рік VI. Ч. 16 (136)

L W Ó W
P.T.Zakład Narodowy
im.OSSOLINSKICH

Lwów, 15. sierpnia 1939.

Львів, 15. серпня 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двоптижневик.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1:80 зол., Чвертьрічно 1 зол.

ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Лемківська хижка в Бересті, коло Тилича.

Лемкині з Береста з дітьми.

Величавий Релігійний Міжнародний Конгрес

XVIII. Конгрес міжнародної федерації „Пакс Романа“

Цьогорічний конгрес знаної вже нашому громадянству міжнародної федерації студентів-католиків „Пакс Романа“ відбувається вперше поза Європою — в Злучених Державах Північної Америки, у Вашингтоні та Нью Йорку в днях від 27. серпня до 9. вересня. Місце цьогорічного конгресу вказує на даліші розвою напрямні тої рухливої міжнародної організації, а саме на поширення в англо-саксонському світі та в романській Америці. Нині гуртує „Пакс Романа“ вже коло 50 національних федерацій Європи, Азії та Америки.

Ведена зі швейцарського центру у Фрибурзі, оминає вона щасливо труднощі, що виринають нині наслідком ідеологічного поділу світа, стоячи на засадах тільки християнської справедливості та безсторонності. Доказом цього те, що „Пакс Романа“ — одна з дуже нечисленних вже нині міжнародних організацій, яка не держиться стисло державного принципу, тільки опирається на членстві поодиноких федерацій, що з природи річи веде до застосування назагал національного принципу.

До „Пакс Романа“ належать нині дві українські федерації — львівська „Обнова“ та американська „Ліга Української Католицької Молоді“ в Джерсі-

Сіті, трактовані зовсім нарівні з федераціями державних націй.

Довголітня та тактовна праця українських федерацій, зокрема львівської „Обнови“, не тільки відсунула всі ворожі зазіхання, але ще й виробила українському імені якнайкращу позицію серед католицької академічної інтелігенції, що гуртується при „Пакс Романа“ під протекторатом найвищих кругів Ватикану. Доказом цього те, що вже два роки без перерви українець (проф. М. Чубатий) займає місце у 14-членній езекутиві та має повірений провід одного з 8 підсекретарів, а саме підсекретаріят „Про Орієнте“ — для східних католиків.

Цьогорічний конгрес в Америці получений з двома важними подіями: з 50-літтям існування католицького університету у Вашингтоні та з міжнародною виставою у Нью-Йорку. Тому й конгрес поділений на дві частини. На першу частину, т. зн. дні студій, призначено 5 днів у Вашингтоні. Там зосереджена вся праця ідеологічна та внутрішньо-організаційна „Пакс Романа“. З Вашингтону переїздить всі учасники конгресу на один день до Філадельфії і звідси на сам конгрес до Нью Йорку, що потриває повні 4 дні. Сам конгрес має вже більше характер маніфестаційний та заапробує праці й постанови, прийняті у Вашингтоні.

Свято Легіонового Чину

Польське громадянство святкувало з перших днів серпня на цілому просторі Річипосполитої урочисто 25-літні роковини збройного зриву найактивніших сил Польської Нації, що під проводом Йосифа Пілсудського організовані в Польський Легіон у перших днях серпня 1914 року підняли боротьбу за привернення самостійної державності Польщі. Ці свята Легіонового Чину святкували всі польські міста й села, але головні урочистості відбулися дня 6 серпня в Кракові, у місті, з якого мурів Польські Легіонери рушили на поле кривавої слави. На краківських болонях збудували з цього приводу великий полевий вівтар та прикрашену державним гербом мовницю, з якої маршал Е. Смігли-Ридз виголосив промову, в якій підкреслив історичну вагу події з перед 25-ох років та роллю маршала Пілсудського у відбудові незалежної Польщі. День 6 серпня 1914 р. має велике значіння не лише з огляду на історичні наслідки, але також тому, що він зясовує основні ідейно-політичні засади все живі і важкі:

1) Життя і доля кожної людини тісно зв'язані з долею батьківщини. Ніхто не зуміє уложити свого життя так, щоб воно було справді людське та гідне, коли життя його батьківщини не є гідне. Особисте життя людини є повне ганьби, якщо ганьба плямить його батьківщину, повне кривди — коли батьківщина є у крові.

2) Насилля проти батьківщини не можна відбити відкликом до почуття справедливості, ані заслугою для людства, ані жертвенністю для культури, ані доказуючи, що насилля є абсурдом.

3) Насилля, зроблене силою, можна відбити лиш силою — власною силою, власними вояками.

Ці предвічні правди марш. Пілсудський зреалізував своєю постановою з 6 серпня. Теперішнє покоління, яке боролось під його проводом, не забуде тих напруг.

Польський нарід цінить мир, як і інші народи, але ніхто його не переконає, що мир, це слово, яке для одних значить „давати“, для інших — „брати“. Поляки не мають агресивних плянів супроти нікого, але всіми силами будуть протиставитися кожній пробі безпосереднього чи посереднього замаху на інтереси, права та престиж держави.

Польща має щирих приятелів, які розуміють справу і означили своє відношення до Польщі.

Польща зясувала недвозначно своє відношення до справи Гданська, який століттями належав до Польщі та становив її легені. Не поляки почали гданську справу, не вони порушують зобов'язання, тому й не вони мають достосовувати свою поведінку до другої сторони. Нехай ніхто не думає, що польська любов батьківщини має менші права або накладає менші обов'язки, ніж його любов батьківщини. Остерігаємо перед такою похибкою! — закінчив свою промову маршал Смігли-Ридз.

Свято роковин вимаршу першої сотні легіонів почалося в суботу вечором „апелем поляглих“, підчас якого гінці з різних сторін Польщі принесли горючі смодоскипи. Перші гінці — з Вільна — запалили ватру перед історичним домом в Олександрі, відкіля вийшли перші легіонери.

У неділю рано приїхав до Кракова маршал Смігли-Ридз, якого на святочно прибраному дворі повітав воєвода та командант корпусної округи. В су-

проводі двох сотень кінноти поїхав маршал самоходом на „Болоня“; коло Барбакану повітав його президент Кракова, оточений міською управою, послами, сенаторами, цехами.

В год. 9.40 приїхав маршал на „Болоня“, де зібралися б. легіонери відповідно полків, крім того велика юрба. Нач. командант союзу легіонерів мін. Ульрих зложив маршалаві звіт, опісля полевий єпископ Гавліна відправив полеву Службу Божу; проповідь виголосив капелян легіонерів о. Ленчовський. По Службі Божій маршал Смігли-Ридз виголосив промову; опісля мін. Ульрих відчитав присягу, яку прийняли повторили.

З „Болоня“ поїхав маршал на Вавель, де зложив вінок на саркофагу марш. Пілсудського, опісля в год. 12.15 відібрав дефіляду в Олександрі. По полудні був на сніданку в старшинському касині; учасники зїзду відбули нараду.

Також інші міста святкували роковини 6 серпня. Вечором відслонено пропам'ятну таблицю на дорозі, де почалась організація польської артилерії; вечором відбулися на різних площах міста три маніфестації: у честь армії, літератури та науки.

ЛЕГІОНОВІ РОКОВИНИ У ЛЬВОВІ.

З нагоди серпневих роковин відправлено у львівському костелі Бернардинів Службу Божу, на якій були присутні представники влади, організацій та стрільці. Опісля представники відібрали дефіляду стрілецьких відділів на Академічній вулиці.

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі заклади треба
полагоджувати в складі

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Тут купуйте споживчі й колоніальні товари, насіння господарських рослин і трав.

Пригадка

Гляньте на Вашу адресу на цьому числі й побачите, скільки Ви винні нам за передплату по кінець 1939 р. Ми переглянули якнайточніше наші книги та на основі обчислення заподано кожному Читачеві „Нашого Лемка“ червонимом писану суму на адресі — яку треба нам вислати на покриття залеглої передплати та побрані книжки. У кого нема на адресі нічого написаного (червонимом), цей нічого нам не винен і має заплачену передплату по кінець 1939 р. У кого зновже на адресі написана цифра, це означає, що він нам винен за часопис. Хто не міг би відразу заплатити, хай бодай половину негайно вишле, а другу половину по жнивах. Ще раз просимо дуже зараненька по одержанні часопису з поданою довжною квотою, прислати свій довг. Інакше були б ми пригноблені судово домагатися вирівнювання зобов'язань. Від Вас самих залежить, чи часопис буде ще кращий і цінніший. Будьте чесні щодо свого часопису.

АДМІНІСТРАЦІЯ „НАШОГО ЛЕМКА“.

Карпатські замки й замочки

на сторожі долин Дунайця й Попраду

Від Редакції: При писанні нашої ілюстрованої історії Лемківщини руководилися ми виключно (Ю. Тарнович: Ілюстрована історія Лемківщини, Львів 1936, Бібліотека Лемківщини ч. 1.) таким наświetленням справ Лемківщини, яке вповні відповідає вимогам історичних розвідок і цілковито покривається з історичною правдою. Що інше є писати якусь пропагандивну брошуру та зовсім що інше в правдивім світлі виявити історію чи то народу, чи деякої країни, чи хочби одного села. Але й за це накинута на нас деякі Редакції (про криницького „Лемка“ шкода згадувати!), які закидали нам пр. „Орієнс“ тенденційність у нашій праці, а Рецензентка („Верхи“) дивувалася, чому згадуємо при історії Лемківщини про Чорштин і інше. Ми не відповідали на ці закиди, бо наша історія сама за себе найкраще відповідає. Історія мусить бути докладною, вірною й правдивою.

З тимбільшою приємністю можемо сьогодні пердрукувати цінну статтю Д-ра М. Скрудліка, поміщену в тижневику „Єдзєми“, ч. 29 про „Карпатські замки й замочки на сторожі долин Дунайця й Попраду“, з ілюстраціями: Чорштинський замок у 18 ст., замок у Н. Санчі та Збійницький (раубритерський) замок у Ритрі.

„Південна, карпатська границя давньої Річиполитої не належала зовсім до безпечних відтинків краю. Адже тут забігали татарські загони, бешкетували волосько-молдавські та угорські відділи. Крім цього лісистий і горами вкритий терен південного промежжя Польщі творив догідні схоронища для розбійницьких банд, зложених з представників різних народів, які продовж довгих віків були язвою, що винищували південні польські землі та південну частину Угорщини. Держава будувала для безпеки кордонів на окраїнах, зокрема при гірських шляхах, і провалях оборонні осередки, шляхта й духовенство для власної оборони будували замки та оборонні дворища. У цей спосіб, на хвилях віків, повстало на північних узбіччях Карпат і на підкарпатських узгір'ях багато замків, які зачиняли долину Дунайця, Попраду та інших менших долин. Так повстали замки в Новому Санчі, Ритрі, Огороденці й Чорштині та в багатьох пограничних осередках. Більша скількість цих замків, перебудовуваних часто в пізніших часах, бере свій початок з XV. сторіччя, деякі з давніших часів. Сьогодні ці місця осідку та осередку в руїнах. Шведсько-семигородський наїзд за Яна Казимира змів з лиця землі не один з цих замків, інші знищені скоро перемінилися в румовища. Усі карпатські та підкарпатські замки — мають цілих гірських замків, які в середньовіччі були загальною на цілому Заході. Неточна різьба гірського терену надавала плямам цих замків незвичайно різноманітний та чудовий під малярським оглядом вираз. Осередком оборонних садиб була завжди потужна вежа, а доколя її мешкання та господарські будинки. Цілість оточена високим муром, зміцненим вежами, а пізніше баштами. Оборонне будівництво в середніх віках використовувало теренові умовини, щоб у цей спосіб подвоїти спосіб оборони замків. Дійти до таких замків, побудованих на високих і стрімких узгір'ях було дуже тяжко; замок був замкнений брамою й зводним мостом. Замок у Ри-

трі незмодернізований (цебто не перероблюваний пізніше — пояснення наше) — вказує рід середньовічних замків; також і замок у Чорштині є готицький (мистецький стиль з XII до XVI в. п. н.). Замки в Огороденні й Новому Санчі перебудовували в часах ренесансу (доба відродження після готики), уподібнюючи старе замчисько до модних тоді волоських магнатських резиденцій. Більша частина гірських замків, на просторі від Санча до Живця, належала до краківської каштелянії. Невеличкий тільки відсоток гірських замків був у посіданні шляхти. Деякі замки належали до краківських Єпископів, які зобов'язані були вдержувати в цих пограничних точках відповідно сильну оборону. Сьогодні мандрівник не легко орієнтується серед звалів камення й решток стін, які торчать на місці давніх чудових замків — твердині замочків — та з великим зусиллям може собі відтворити давній їх образ. За почином Департаменту Будівництва М. С. Військ. почав працювати над рисунковим відтворенням давніх польських замків відомий арт. маляр і історик Ян Гумовський з Кракова. При допомозі цілого істор. помічного апарату Гумовський відтворив на основі подрібних студій також і види підкарпатських замків і замочків. Для туристи рисункові реконструкції (відтворення) Гумовського є справді дуже помічні тому, що при їх допомозі легко зорієнтуватися в руїнах, відшифровувати їхні тайни та відтворити в думках їх давній образ“. — Від себе ще додаємо, що добре зробиби п. Гумовський, щоб поїхав у Сяніччину та відтворив на Мимоні образ давнього й досі ще ніким не прослідженого збійницького замку над берегом ріки Вислока.

СКАСОВАНО — ЧИ НЕ СКАСОВАНО?

Недавно появилася в „Ділі“ стаття „Як живе наше село“, в якій читаємо м. ін. таке:

„Недавно розписувались часописи і селяни раділи, що скасовано віздові оплати до міста. Та недовго було тої втіхи, бо тепер знова ввели ті оплати, але в іншій формі. Всяких оплат, заки селянин щонебудь продасть, треба платити дуже багато. От наприклад: Берете папшорт — платите за нього 20 сотиків і до того до кожного папшорту мусите докупити марку за 10 сот. на якусь цінь. Візд на торговицю 20 сотиків, а вгін тварини на торговицю 50 сотиків і знову 10 сотиків на якусь цінь. Не продали ви поросяти вартости 5 до 6 зол., то всі оплати при другому ярмарку знову наново оплачується. Нераз гроші за продане порося підуть тільки на торгові оплати. Здається, що 20 чи 10 сотиків — це суми невеликі, але для тих, що не мають грошей на сірники, то це таки суми великі. А коли зрахувати це все за цілий рік, то вийде, що село таки дуже й дуже великі суми платить тими оплатами“.

КОСИ, СЕРПИ

„ЦЕНТРОСОЮЗУ“

знані вже всім зі своєї доброї якості

Вістки з Карпатської України

МАДЯРИЗАЦІЯ ЦЕРКВИ.

Влада наказала, щоб у всіх церквах читалося Євангеліє по мадярськи. В деяких церквах навіть цілу Службу Богу правлять по мадярськи. Населення сильно обурене на таку мадяризацію рідної Церкви.

ДЕ ПЕРЕБУВАЄ О. Д-Р ВОЛОШИН?

У Празі перебувають тепер бувший президент Карпатської України, о. д-р Августин Волошин і б. міністр Степан Ключурак. Бувший міністр Юлій Ревай і бувший предсідник Першого Союзу Карпатської України, Августин Штефан перебувають у Братиславі (Словаччина).

МАДЯРСЬКА ВЛАДА ЗАКРИЛА ФАБРИКУ СІРНИКІВ В ЧЕНДІЄВІ НА ЗАКАРПАТТІ,

хоч вона добре розвивалася, бо, мовляв, є досить таких фабрик у корінній Мадярщині. За української влади працювало в тій фабриці 1.000 робітників. Усі вони опинилися тепер без праці і куска хліба. Теж в інших околицях нема ніякої праці і тисячі населення голодують.

СПИС НАСЕЛЕННЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Наказаний мадярською владою спис населення в Карпатській Україні мав покінчитися найпізніше 10 липня. В деяких місцевостях переведено спис до того речинця, але в багатьох ще було неможливо, бо треба було заходити в глибокі ліси та ходити по горах, щоб списати всіх людей. Отже вислід спису населення може бути відомий аж за кілька місяців.

МАДЯРСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО

дозволило вернутися в Карпатську Україну ц. р. ові Юліянові Брацайкові, д. р. ові Миколі Долинаєві та інж. Августинові Дутці, які напередодні окупації Карпатської України мадярськими військами виїхали до Будапешту на припоручення карпато-українського уряду.

ДО УКРАЇНСЬКИХ ШІЛ У ЧИСТО УКРАЇНСЬКИХ СЕЛАХ ПРИДІЛЕНО УЧИТЕЛІВ МАДЯРІВ

з корінної Мадярщини. До тячівської та рахівської округи напр. приділено коло 150 мадярських учителів.

„ДОЛЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ЖДЕ СВОГО ВИРІШЕННЯ“.

„Дзеннік Бидгоскі“ ч. 171 приніс допис з Мукачева, в якому автор стверджує, що в Карпатській Україні все життя, обставлене поліцією, завмерло. — Місцеве „населення у значній більшості готове було після упадку Праги лучитися з кожним зі своїх сусідів, найрадіше зі Словаччиною, або навіть Румунією, коби тільки не з Мадярщиною. З цими то тепер так ревно розправляється мадярська жандармерія“. Слід уважати, що уряд Мадярщини матиме на терені Підкарпатської Руси багато труднощів до поборення в що ніколи їх не поборе“.

На думку дописувача автономію проголосили мадяри для заграниці. Допис кінчиться ствердженням, що „справа Підкарпатської Руси жде дальшого вирішення“.

—o—

Смерть ходить по нашій землі

Під таким заголовком „Новий Час“ в ч. 171 приніс статтю д-ра Ст. Барана, в якій він розглядає природний приріст всіх віроісповідань в Польщі (греко-католи, римо-католи, православного, протестантського й жидівського) в періодах 1926—1930, 1931—1935 і 1936—1938. Автор кінчить свою статтю ось як: Греко-католики і православні виказують найвищу розродність, але смертність у греко-католиків має постійно рекордову цифру і тому в природному прирості йдуть вони щойно на третьому місці, нижче пересічної для цілої держави (з 1938 р. 10,7 промілле), але і після римо-католиків, що займають друге місце пі-

сля православних з першого місяця. Слід зазначити, що смертність немовлят греко-католи. обряду (до одного року) має рекордове число в цілій Європі і виносила в згаданих періодах на 100 немовлят: 19.4, 18.0, 18.2, коли у римо-католиків у тому часі ті цифри були такі: 14.9, 13.8, 14.3, у православних: 13.0, 12.4, 13.9, у протестантів: 16.9, 16.3, 16.7, а в жидів: 6.4, 4.9, 4.8. Іншими словами: майже що-п'яте немовля греко-католи. обряду не доживає одного року, коли в тому самому часі на двацять жидівських немовлят вмирає заледви одно.

—o—

Подорож Єпископа Бучка до Південної Америки

З бажання Святішого Отця Папи Пія XII., що з хвилиною вступлення на папський престіл спеціально зацікавився нами й нашим обрядом — виїхав дня 24 липня ц. р. зі Львова до Південної Америки, щоб там відвідати українців - католиків — львівський єпископ др. І. Бучко. Візитаційна подорож нашого Владика обійматиме три держави, а саме: Бразилію, Аргентину й Уругвай, де живе багато наших переселенців. У Бразилії є українців - католиків около сімдесять тисяч, а з православними то далеко більше у самій провінції Ріо Гранде де Суль, а всіх українців (католиків і православних) є понад 92 тисячі.

Наші заокеанські брати мають душпастирську опіку досить добре забезпечену. Працюють там ОО. Василіяни й Сестри Службениці, що по провінціях Бразилії мають 17 власних домів і ведуть захоронки, школи, лікарні та харитативну діяльність.

Хоч тамошня влада заборонила в церквах уживати неурядової мови і кількох наших священників вже навіть за це було караних, то всеж таки — всюди там по українських домах гомонить українське слово і всі відважно признаються до своєї національності.

В Уругваї й Аргентині також число наших переселенців не мале. У самому Монтевідео, столиці Уругваї, є їх около 10 тисяч, а в Буенос Айрес, столиці Аргентини, є 100 тисяч.

Подорож Високопреосвященного Владика триватиме 4 місяці. По її закінченні удасться Він до Риму, де Святішому Отцеві здасть звіт і правдоподібно обговорить справу створення для Південної Америки окремого греко-католицького єпископства.

Приїзду Впр. о. Д-ра І. Бучка сподіються американці в дні 14 серпня.

—o—

Господарська сторінка.

Збір конюшини на насіння. Конюшину на насіння лишають господарі з другого покосу. Вона не повинна бути ні надто буйна, ні густа; найважливіше, щоб у конюшині на насіння не було канянки (вилюбу, полетиці). Косити добре таку конюшину, як квітові голівки є вже добре тверді, набиті, бо вони дають багато насіння. Ще краще вижати серпом таку конюшину та позв'язувати в снопки. Сушити конюшину на насіння найліпше в кізлах, або на підстрішках; але треба зважати, щоб миші не зідали насіння. Деякі господарі мають окремі банти під дахом у столі до сушення конюшини на насіння. Кожний господар повинен мати своє здорове й чисте насіння конюшини. Молотити насіння найкраще в сухі гарячі дні, або в часі сильних морозів.

Коли наші господарі в горах позбудуться меж? Не буде пересадю, якщо скажемо, що в горах майже половина поля лежить угорами та в неужитках, що їх творять межі. Певно, що межі теж потрібна в полі, однак цих вузьких і широких меж у горах таки забагато. Чим пояснити собі таку велику кількість меж?

— Тим, що кожний господар хоче мати свій доїзд до поля? — Або своє пасовисько? — Ні!

— Тим, що нема в наших селах згоди й один газда не дозволить другому перейти через свою рілю за великі скарби. Правда, бідні люди в горах, але фалешні; тому сусід не хоче вигодити своєму сусідові. А, якби так зорав усі межі, скільки нового орного поля причинилося б у селі?! Але не мали б про що процесуватися „статочні“ газдове... Чи треба аж чекати, щоб дехто інший прийшов вас розуму навчати?...

Поправити треба гноївню. Перейти по наших селах і вірити не хочеться, що господарі, які читають часописи, інтересуються господарським життям у світі — можуть терпіти такий жахливий нелад на своїх оборах. Плаче пак кум перед кумом, що треба платити п'ятку за гноївку, за розгребаний обірник, за нелад у стайнях, — але не подумає ні один ані другий, що не ті винні його безладові, що карають п'ятками, тільки він самий собі винен, що не приведе своєї гроїні до належного ладу. — Невже ж така велика штука навозити з ріки каміння та вигородити мурований збірник на переховання обірнику?! Та бодай з старих окрайків і бальків побудувати широку заставу на всі господарські відпадки, — кого вже не стати на вічну бегонову гноївню. Те впрочім саме з криницями — в деякого газди криниця гірша від калюжки. А така коштотна річ раз на сотки років видовбати в землі та вимурувати чисту, з джерельною водою „ополонку“? Ойже, гварте куме!...

Сушення садовини та городовини — під таким наголовком видало Товариство „Сільський Господар“ у Львові дуже корисну книжку для наших газдинь, або з цієї книжки кожна сільська господиня може дуже легко навчитися що та як сушити.

Де шукати господарського знання? Для наших українських господарів найкращим під сучасну пору господарським часописом є часопис Краєвого Господарського Товариства „Сільський Господар“ у Львові, що виходить уже 25 років і продовж кожного року дає безперечно й насправду найбільше різних порад і вказівок на всякі питання з ділянки сільської господарки, до цього в незвичайно приступний але научний спосіб. Цей часопис редагований

ПАША Й ЗБІЖЖЯ

це велике майно кожного господаря, тому треба забезпечити його негайно від вогню в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„Д Н І С Т Е Р“

у Львові, вул. Руська 20.

найкращими українськими інженерами рільниками під умілим проводом інж. Д-ра Євгея Храпливого, може конкурувати з найкращими польськими та закордонними фаховими журналами про культуру й піднесення сільського господарства; річно в передплаті для поодиноких осіб тільки 6 зл.; виходить окремими аркушевиими зшитками в кольоровій окладинці. — Адреса: „Сільський Господар“, Львів, вул. Руська 20.

Чому збіжжя вилягає? Одна з головних причин вилягання збіжжя є брак потасу, без якого солома є слаба й крихка. Потас зміцнює клітину соломи й стебло так, що збіжжя погноювані потасом є відпорні й не лягають. На один гектар треба під озими посіви коло два метри (200 кг) потасу, крім азотових і фосфорових погноїв. Потас найкраще спроваджувати в село кооперативно, цебто більше господарів разом, тоді й довіз дешевший і ціна менша гуртом.

Часник як лік при здуттю худоби. У 15. чис „Сільського Господаря“ находимо таку раду: У літ молока зварити 2—3 дрібно посікані голівки часнику й той плин переховувати в глиняній посудині в коморі, або стайні. Зверху треба посудину накрити, щоб порох і сміття не падали до плину. Як здує худобину, даємо худобі 1/4—1/2 літри того плину що 20—30 хвилин, поки тварина не виздоровіє. Вивар часнику дуже добре впливає при ослабленні органів травлення.

Молочарська господарка. Найважливіший та найкращий корм для людського організму — це молоко. На селі молоко побіч картоплі, вівсяного пляцка, капуста є найдоступнішим кормом, який заступає всю „омасту“, бо селянина не стати на купно масла, сира, солонини, мяса. Але після обчислення в Польщі припадає пересічно на спожиття ледви 170 літрів молока на одну людину річно (а є випадки в бідних селах, що на одну людину припадає тільки 50 літрів молока річно!). Варто ще згадати, що в 1934 році було в Польщі 6 мільйонів 442 тисячі 180 корів, які дали річно 8 мільярдів 978 мільйонів літрів молока. Цікаве теж, що в нас на 100 людей, згідно на 100 гектарів хліборобсько загосподарованої землі припадає коло 27 до 47 корів; отже в нас нема ні половини тої худоби щодо хліборобсько загосподарованої землі, що мають Голляндія, Данія, Австралія, Ірляндія. Не краще представляється в нас справа продукції молока; у Данії припадає коло 1.650 літрів молока на одного чоловіка, а в Галичині ледви 480 (беремо під увагу східню Галичину, де є найкраще розвинене молочарське господарство й Районові Молочарні). З цього бачимо, як далеко ми в горах відстали від правдивої молочної господарки. І тому треба конечно подбати про наладнання в наших селах такої молочної господарки, щоб мати молока подостатком цілий рік для власного запотребовання та на збут. Отже треба збільшити в наших гірських селах площу під управу пашних рослин, управу окіпних метеликоцвітних, продукувати у власних господарствах ситні корми, поправляти всюди луки й пасовиська, плекати добру молочну худобу та її взірцево годувати й доглядати. Не будемо тоді постити продовж цілого року.

НОВИНКИ

Повідомляємо наших Читачів, що вже друкується ілюстрований календар для Лемківщини на 1940 рік, який буде ще кращий ніж цьогорічний. При цій нагоді просимо всіх, що з різних причин досі не могли ще заплатити за календар на 1939 рік, щоб тепер прислали свій довг. Зрозумійте, Любі Приятелі, що ми теж маємо зобов'язання супроти друкарні та інші, які мусимо заплатити.

Найстрашніше місто в світі є на Сибірі, Комсомольськ, що заснували його більшовики в 1932 р. Там усі мешканці безбожники, не мають ані церкви, ані одного кладбища; живуть без Бога, як звірина.

Правда побідила. Навертаються до Христа. Іспанський міністр освіти підписав декрет, який повертає науку релігії в школах. Дня 14 вересня школам роздадуть хрести, які будуть розміщені у викладавочних салях.

1.457 страйків було в Польщі в 1938 р. У страйках взяло участь 268.811 робітників з 9.461 підприємств.

В Нью-Йорку іменовано суддею першу жінку мурирку. Вона розглядатиме справи виключно своїх земляків.

Полевий єпископ Гавліна видав внутрішній приказ з таким вивченням: З огляду на часті запити в справі благословення зброї та воєнного приладдя подається до відома, що невиказане, щоб священники посвячували (благословили) зброю або воєнне знаряддя, яке спричиняє смерть, і виголошували з того приводу якінебудь промови в літургічних ризах. Зате нема ніяких застережень проти благословення воєнного знаряддя, рке безпосередно не спричиняє смерті, напр. воєнного санітарного знаряддя.

Фінансові переговори між Польщею й Великою Британією, які від довшого часу велися в Лондоні, довели тільки до частинного порозуміння. Англія годиться дати Польщі 8 міль. т. зв. „експортних кредитів“, зате не дійшло до згоди в справі готівкової позички в висоті 8 і пів мільйона фунтів стерл., з яких 5 міль. мала дати Англія, а 3 і пів міль. Франція. Англії годилися дати Польщі готівкову позичку під умовою, що скредитоване золото лишиться в англійських французьких касах та що поляки за кожний фунт, виданий з того запасу, видадуть один фунт з своїх власних резерв золота.

Конгрес Христа Царя. В Люблян, в Югославії, відбувся в дні 26—30 липня ц. р. міжнародний Конгрес Христа Царя. На Конгресі прочитано низку рефератів про релігійне й моральне відродження світа. Тим питанням власне був присвячений Конгрес.

За намову втікати до Німеччини. Суд у Дрогобичі засудив на 3 місяці арешту Осипа Шпатра за те, що він намовив брата, щоб він утік до Німеччини.

Виселяють українських селян. Большевицька газета „Комуніст“ пише, що з підволочиської округи виїхало до Азії 200 українських родин. Большевики вже від довшого часу масово виселяють українське населення в глибину Азії, щоб ослабити український елемент у прикордонних полосах.

Кари на пляжах. На польському морському побережжі поліція переводить контролю на пляжах та з місця карає за купіль у заборонених місцях, у неприличних строях і т. п. За липень покарано коло 100 осіб.

Вже боронять християнство. Видко, що зле з большевиками, коли вони вже й Ісуса Христа починають боронити. А саме совітський часопис „Безбож-

ник“ помістив тепер статтю, в якій доказує, що християнська релігія досконаліша як усі релігії в світі, що християнство ушляхотнило життя людства, увільнило жінку з поневолення та увільнило рабів. Видно — прийде час, коли Сталін буде ще молитися. Але можливо також, що це якась чергова провокація червоних паліїв світа.

Упала з черешні. В селі Ляшках коло Рудок вилзла на черешню 70-літня Катерина Стадкєвич. Під нею заломалася галузь і вона на місці забилася. Захотілося старій бабі дівкою бути.

Ми нераз звертали увагу на те, що з незнайомими людьми можна говорити хіба про погоду. Вважаємо за вказане пригадати й тепер: Будьте обережні! Не вдавайтесь в ніякі розмови з незнайомими людьми!

Пропаганда за збільшенням уродин у Франції. У Франції видали нові, дуже гарні поштові марки, по 70 і 90 сантимів з додатком 80 сантимів на підмоги для родин, які мають багато дітей. На марках представасна молода мати з трьома дітьми, яка з усмішкою хилиться над колискою, де лежить четверта дитина. Ось так у Франції ведуть пропаганду за збільшенням уродин.

Грошеву кару можна буде відробити. В найближчому часі мають завести цікаву новість у видаванні присудів й оречень адміністраційних властей. Грошеву гривну можна буде відпрацювати та щойно, як засуджений не хоче чи не може заплатити гривни, або не може відпрацювати — присудять йому арешт або в'язницю. Найменшим виміром відпрацювання має бути один день, найвищим 3 місяці. Рід праці має устійнювати заряд міста або села, в якому мешкає засуджений.

Як Латвія борониться проти зменшення уродин? Латвійський міністр суспільних справ Берцінц заборонив усім латвійським періодикам містити оголошення, що обіцяють якінебудь полєкш для нежонатих або пропонують винайм мешкань виключно для бездітних подруж. Є це один із засобів у боротьбі латвійського уряду проти зменшення уродин.

На рік безоглядної в'язниці засудив окружний суд у Львові Впр. о. Івана Федишина пароха з Річишч коло Рави Руської за українізацію назависьк.

Адміністраційна влада замкнула відділ „Руського Общества Молодежи“ у Варшаві.

Алькоголь — батько злочину. У селі Семехові, пов. Тарнів, 44-літній А. Якубовський постійно знущався над своєю 55-літньою жінкою Юлією. Якубовський постійно пив і паний викликавав авантури. Під час одної такої авантури вбив свого сусіда перед кількома роками і за те покарав його суд 4-літньою карою в'язниці. Перед кількома днями вислав з хати свою 8-літню доньку, і викликав у хаті пекольну авантуру нібито тому, що каза була гаряча. Вхопивши гачок почав катувати свою жінку, яку кинув на ліжко. Нещаслива жінка прикинулася неживою, щоб оминити дальших побоїв. Тоді брутальний чоловік підпалив соломку на ліжку, щоб затерти сліди свого злочину. Опісля пішов до кухні і там повісився. Щойно тоді попарена жінка вибігла з криком з хати, яку охопив уже вогонь. На її крик надбігли сусіди, але вже не встигли врятувати Якубовського, який згорів з хатою.

Звертаємо увагу наших Отців Душпастирів у Лемківщині на саттю адвоката Степана Ганицького, поміщену в „Ділі“ ч. 179 (з дня 9 серпня 1939 р.) під наголовком: Коли батьки з мішаного подружжя можуть змінити віроісповідання своїх дітей?

Григорій Марусин.

1)

Напереломі

Повість з лемківського життя.

Коли одного вечора вернулися дротарі у свою домівку, застали там кількох студентів, які, понуривши голови, сиділи біля стола, а зочивши входячих хлопців, зорвалися на рівні ноги, та одночасно заговорили:

— Ви ще ходите по білим світі?

— Або што? Чого питаєте? — оба хлопці здеревіли.

— Арештують наших. Не можемо тут ночувати.

— Та за што арештуют? Хто, кого, як?...

— За то, що ми руські, нема ради і часу на запити, тікайте, дехто може.

— Ба, але де? — спитав тривожно Дмитро.

— В кождім випадку треба зо Львова тікати, на села, а там стараймося до найближшої границі, до Бродів або Сокаля, там наше спасіння.

Так говорив один із студентів, а наші дротарі не чекали на дальші вказівки.

Вийшли оба на вулицю. Але, що далі робити?

— Кадивай підемо? — питає Гринько.

— Подь за мнов! — відповів Дмитро й подався в напрямі Жовківського передмістя.

На мурах міста Львова поналіплювані великі оповістки в трьох мовах, про загальну мобілізацію. Значиться є вже війна!

Наші дротарі не знають, що почати, вже й за роботою не ходять, бо чують на квартирі у „Народньому Домі“, що небезпечно є тепер вештатись по Львові.

— Нема ради, — каже Митруньо. — мусиме вертатися домів.

— Ба, то легко повісти, але як вертати, коли повідали наші студенти, же нема чого домів вертати, лем до Росії треба втікати. Ту нас або загарештуют, або...

— То, втікаймо до тої Росії, але кадивай?

— Кед би лем зо Львова даяк видістатися, то там на селах даме си раду.

Ще хлопці не впіли нарадитись, як і куди тікати зі Львова, як відчинились раптом двері їхньої квартири, та якийсь молодий парняга прошепотів:

— Поліція!

Наші дротарі в цю мить вибігли на коритар, та побігли вділ на подвіря. Головну браму „Нар. Дому“ застали зачинену. Дмитро знав, що є ще мала брама від вулиці Вірменської. Побіг сюди, відчинена. Зловив Гринька за руку та потягнув його за собою на вулицю.

— Кадивай підемо. Митре?

— Подь лем, нич не гвар, вийдемо на Жовківську дорогу, одталь недалеко, за пів години будеме в чистім полі.

— А ти добрі знаєш дорогу?

— Не звьдуйся і нич ся не бій.

Гринько мовчки мандрує за Дмитром й оба хлопці, прямуючи до Жовківської рогацьки, зчезнули в пільмі ночі.

* * *

Оця передвоєнна заверюха з початком літа 1914 року захватила старого Сурмача біля Городка Ягайлонського.

Іде собі спокійно своїм малярським возом, а тут йому назустріч ідуть два жандарми.

Спинили маляря, питають куди їде, відкіля родом, а Сурмач говорить чисту правду, та жандарми щось наче не довіряють йому. Кажуть йому їхати за собою й, ні сіло ні пало, один з жандармів здіймає кріса з наїженою багнетайкою, та кричить мов навіжений:

— Ти переодягнутий на маляря — шпик російський.

Юрко перехрестився тричі, та спокійно й зрівноважено вияснює:

— Панове, жандарми, та я з діда прадіда малярюю. Смотте на мої папери, смотте, нате і переконайтеся.

Витягнув зза пазуха затовщену мазею ганчірку, розвинув її обережно та подав жандармам свої документи. Жандарми взяли, переглянули, та пішли в браму якогось уряду, перед котрим опинились з малярським возом. Юркові веліли ждати на вулиці.

Довго не виходили з уряду, але Юрко жде пошлушно й молиться Богу. Що буде, то буде.

Почув згодом гріюк'т возу, що виїхав з міста та наближався до нього. На возі якісь селяни, свої люди. Ба, та це не один віз, але й другий, ще й третій, усі три наладовані якимись клунками, на одному навіть колиска, на возах діти й жінки, а біля возів газди й хлопці. Коли зрівнялися ті таємничі вози з Юрковим возом, запитав маляр:

— Де Бог провадит?

— Не питайте, але й ви тікайте з нами.

— Та я не годен, мене арештували, мої документи забрали жандарми, що ту пішли до тої брами.

Один із селян поглянув на добротливе лице маляря, та притишеним голосом прошептав:

— Завертайте коні, та їдьте з нами, плюньте на документи, постараємося вам за інші.

— А як нас будут шандари доганяти і постріляють...

— Раз мати родила. Зрештою, хто знає, чи шандарі матимуть охоту нас доганяти, вони всі потратили свої голови.

Юрко не надумувався довго, завернув конята й поїхав за возами збігц'в, що з обави перед арештуваннями — тікали на схід.

Коли жандарми вийшли згодом з будинку своєї команди — арештанта на вулиці вже не було.

Розглядаються довкруги, аж оподалік біля паркану протилежної будівлі стоїть якийсь парняга.

Жандарми до нього:

— Ти хто?

— Я з отсего дому, тутешній.

— Чи бачив, куди поїхав маляр?

— Та чом не бачив, он туди! — каже парень, вказуючи рукою у протилежний бік.

Скорою холою пішли жандарми у вказаному напрямку, а парняга нишком попід паркан побіг за своїми краями, та здогонив їх вже у полі за Городком.

Не їхали прямо на Львів, боялися, бо чули, що у Львові арештують симпатиків Росії, а подалися на північний схід з думкою дістатися до Бродів та до границі.

Зустрічають по дорозі щораз то нових збігц'в, одні пішком, інші фірами тікають із своїх сіл у далекий незнаний світ. Днем криються по лісах, а коли перша нічна темрява окутає землю, збігці пускаються в дальшу дорогу.

(Далі буде).

Трибуна наших Читачів

Памятаючи на Бога — по друге: молимося до Нього щоденно, зберігаймо 6-ту й 9-ту заповідь Божу зокрема! — Правильно й мудро пише про те Ред. Тарнович: „Ходити треба якнайточніше до Церкви на Богослуження (пригадуємо: до Церкви, а не на дзвіницю, чи під церковні липи у тінь — завг. авт.), ...іти до свого Душпастиря та на кожну загрозу спільно шукасти, згідно з умовами, та відповідно до кожночасної потреби — належних способів і стежки до поглиблення моральних сил одиниці та цілого села“. (Н. Лемко, ч. 10, ст. 2 (з 15. V. 1939).

А про вагу молитви, золоті думки подає „Наш Лемко“ у тому ж числі: „Хто молиться, цей пристає з Богом, хто думає про Божі речі, з тим Бог розмовляє, як з найкращим другом“. А по третє — мусимо стерегтися як вогню усього того, що веде нас у розпусту. Ввесь світ ловить нас на вудку тієї примани. Як пише правильно Ред. Тарнович: „Величезна скількість безстидних книжок, і образів, часописних статей, карток з видами, гумористичних листків, віконних вистав, все те чигає наче найлютіші вороги на людину, щоб її заманити та звести з праведної дороги до упадку до гріха, (там же). До того додаймо іще: театри, кіна, радіо, злі книжки, танці, пісні, забави — то матимемо повний образ зарази — що грозить загибіллю чистим і шляхотним душам. Геройські оборонці Альказару в Іспанії, чисті юнаки-кадети з Толедо — мали медаліки Матері Божої тзв. Севільської — і гаряче молились про її поміч. Тому, що були побожні й чисті, перетривали жахливу облогу твердині через комунарів і побідили жидо-комуно-соц. голоту.

Історик римський Тацит, згадуючи про Герман, що під проводом свого вождя Теодорика пізніше завалили римську імперію — пише, що: Германі а венере ст а віно абетінебант“. Силу воєнну, організованість і потугу герман — влучно оцінив і найшов її джерело славний історик: Германи повздержувались від розпусти й пиянства!

А якраз розпуста й пиянство ослабили римлян так, що вони, що колись підбили ввесь сливе тодішній світ — мусіли піддатись нечисленній горстці сильних морально і фізично германських племен, між якими по-дружу зраду карано навіть смертю! А важкі карни на розпусників і подружних віроломців у сучасній Гітлерівській Німеччині — чи не мають свого коріння у теорії вищости й сили нордійської — германської раси?! — над жидо-масоно-демо-ліберальним сучасним світом??!

Тому Українська Молоде, що маєш на меті високий ідеал тям і другим скажи: Тільки чисті, побожні й сильні духом і тілом борці — доконають того святого діла для Рідної Нації!

Грецькому героєві Тезеєві доля поклала важке завдання: улюблену батьківську зброю, за якою так тужив Тезей, привалено йому важенною камінюкою. Але Тезей не зневірився тим. Він гартував і кріпив свої сили, щодня пробував, чи не вдасться йому піднести камінь і добути зброю — і так по роках зусиль і праці — власноручно Тезей відвалив страшну каменюку й взяв у руки й поцілував улюблену батьківську зброю, щоб нею вдарити на ворога! Так і ти юначе, юначко — готуйся з дня на день, кріпись, молись, учись, будь тверезою й чистою! — Тільки: „Сили духа Тобі — Молоде треба“!

Сили духа, гарту грудь
Щоб не впасти в бою —
А упавши всгати знов
З славою новою!

Ів. Те. (Далі буде).

По надісланні 1.50 зл. висилаємо 1 печатку
з трьох стрічках з довільним написом

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

С. Сандвік

Львів, Пасаж Миколяша

Виконуємо таблиці для Вп. Панів Лікарів,
Адвокатів і всякі гравюри.

УСУНЕННЯ Д-РА ВОЛОДИМИРА КУБІЙОВИЧА.

Міністерство освіти проголосило офіційне рішення університетської влади про позбавлення габілітації (себто університетського іспиту, який дає право викладати на університеті) д-ра Володимира Кубійовича, доцента антропогеографії східної Європи на філософським виділі краківського університету. Др. Кубійович — це автор праць про розміщення населення й культуру у східних Карпатах і сов. Україні. Польська преса підкреслює, що в Польщі не було ще випадку, щоб університетська влада відібрала габілітацію. Проти д-ра Вол. Кубійовича вела завзяту нагілку єврейська преса за його „Атлас України й сумежних країв“.

ОБУЗ ЛЕГІІ АКАДЕМІЩКЕЙ ШИРИТЬ КУЛЬТУРУ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

„Обуз“ польських академиків з Кракова — повідомляє „Всхуд“ — закладає по селах на Лемківщині публичні бібліотеки і санітарні станиці навіязуючи ось так звязок з місцевим населенням: Учасники табору вели гутірки при „огніску“ про Польщу, в яких брала участь сільська молодь і старші селяни. Цикль відчитів „Мандрівка по Польщі“ виголосили учасники табору у Фльоринці під Новим Санчем. Крім того уладжено фестин і танкову забаву у Фльоринці, з якої дохід призначено на ФОН.

ФОТОГРАФ МІСЬКИХ ТЕАТРІВ

Photo-studio „Van Dyk“

Ателіє модерного фотографічного мистецтва за-
конує: портрети до нормальної величини, навіть зі
старих фотографій та всілякі знімки найновішими
рефлекторами по конкурентційних цінах. — Для П.Т.
Аматорів спеціальна лабораторія до аматорських
тепер працює.

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА Ч. 21. І. п. (ріг Словацького).

Нові видання

Василь Попадюк: РОЗМОВА З ДУХОМ, оповідання, накладом Видавничого Інституту „Добра Книжка“ ч. 121., стор. 128, ціна 95 гр. — Це збірка прекрасних 15 оповідань, які читаємо з слезами в очах. Автор не малює та не ідеалізує ні людей, ані самого життя, тільки так його переповідає, яке воно в дійсності. Але ж найважніше в цих оповіданнях, що підхід Автора до людської душі наскрізь батьківський, справедливий і щирий. Направду сердечно радимо всім читачам пильно прочитати книжку Василя Попадюка, бо не багато в нас так талановито написаних оповідань. Довідуємося також, що вже друкується чергова книжка В. Попадюка п. н. „Гандзіна доля“, ст. 64, ціна 50 гр. — Оповідання на кооперативні та інші теми. Окремо вийшла третя книжка цього Автора п. н. „Біла смерть“, оповідання з портретом Автора — на суспільно-національні теми, ст. 128, ціна 95 гр.

ЄДЗЕМИ — туристичний тижневик, Варшава, 6. VIII. 1939, ч. 29, поміщує на передовім місці опис 25-ліття Збройного Чину Польських Легіонів, з програмою урочистостей в Кракові й Варшаві; дуже культурно та на високому науковому ступні редагований часопис.

Юліян Тарнович.

У ремісника золота рука 17)

Поїзд, що в ньому їхав Степан, мчав по залізничних рейках сталеву стрілою.

— Аж у вікнах шиби брящали. Багато було в переділі людей, але Степан не мав охоти до балачки. Він у поїзді, але душою в горах. А люди, кожний собі; на зупинках деякі висідають з вагонів, інші входять і клопочуться біля своїх клунків. Степанко вчурявся в куток біля вікна й дивився, як чергувалися образи перед його очима. Зразу рівні поля, безмежна зелень, деколи смерекові рядки біля залізного шляху; невеличкі горбки, долина, знову гірки. На обрії села, а пак місто. Степан виїхав з Львова пополудні, в хаті буде завтра раненько. Захлипався поїзд до одної гірки, а в долину ластівкою ширяв по твердих порогах. У місті Самборі залізнична машина напилася води, змінилася залізнична служба та знову рвонула чорна змія в дорогу, бовтнула багряними подумками із сталеву печі та гострим свистком перестерігала малих пастушків, щоб берегли свої стада й себе перед чорною небезпекою. Рівним колибанням ударили круглі тарелі на закрутах. Холодний вітерець угнався до вагонів. Вечоріло й на зупинках запалювалися ясні сніпки світла. Степанко бачив у думках своє село. Він поправив свою скриньку на драбинках і втулювся ще глибше в куток; колісанням приставив себе. Перед його очима й кузня, і великі муруванки, на вигоні згезалася молода телиця, пастушок упав на стерні; залізний міст, срібні риби плавають у воді; рядки полукіпків, соломою крита хижа; співають жінки на Яворині, а сонце таке ярке, велике, що цілу другу пасіку під верхом залягло своїми дужками...

— Білети попрошу! — ці слова кондуктора збудили Степанка. Він вийняв свою калитку та спокійно подав свій білет до перегляду. Але сон уже не вертався. Крутими яругами мчав поїзд у гори; попри річку. Але річка в млі сповилася тихим черчанням пересипувала свої перлини далі та далі. А серна, що плавала в ранній росі конюшини, тільки бистру голівку підоймила від сочистих пупянок красного квіту, і знову паслася. Йй не бентежив залізний ланцюг, що приспішеним бряцанням опоясував гладюшки на гірках.

— Ех, яке ж воно чудове це наше соненько, як воно круглою тарчею винурюється зпоза далекого обрію... Воно сіє на гірки ясміну делюстки й рубін камінчиками грається в своїх білих долоннях. Щоб тепляним язичком промити круглі слізки на шибах поїзду й жінкинь у поле викликати. Але не так, як у горах; що день уже давно, та соненько не може вибитися понад верхів'я струнких смерік. — Бо воно купається в борі в княгининих лазничках... Так оповідав Поливків дідо, що свої воли вів з росу пасти на Кітчий щовб. Він ще оповідав, що раз, тоді він ще малий пішов з своїм татом до ліса збирати гриби, та вони зайшли за одну поляну замими рожаними квітами замаяну та бачили, як за тою поляною в срібних чашах носили крилаті лебеді чисту росу до крицевих збірників і ладили купіль для соненька. А соненька не видно було, бо воно ще спало в перинах моху в самому серці бору. Доступ до спальняних комнат соненька в борі стерегли найкращі лісові сторожі, завітчані сторчиків вінками... Грибів тоді на-

збирали самих правдивих два повні кошелі, таких як біла серединка горіха...

Другий сон при сході сонця покріпив Степанка й поклав у його серце повні оберемки щастя. — Такого щастя, що стелить вільний шлях задушевних стремлінь. Хочби найбільші труди, або неспіхи — непохитною волею діла величні виконувати! Молоді наші роки, молоді... У здоровлі вас провести, щоб у труді збагачувати свою душу...

Степан знову причунав до вікна та вслухувався в пісню ранку. Непомітно зезали яруги, якими біжав поїзд, виринали села, міста копчастими каменицями заставлявали небокруг.

— Коли вже спиниться цей поїзд при Попралі напоїти свої залізні коні?... Коби то Степан знав цей шлях, він не нудьгував би передчасно.

— Бо ще два зупинки й міст на ріці...

— Господи Боже! — до вікна приклав Степан очі — це ж уже Яворина!

Зорвався з лавки хлопчина, трясав свій клунок з полочки та скочив до дверей. Поїзд хапався машиною залізного моста, голосним стукотом визвонив переїзд понад ріку та зупинився. Степанко перехрестився й стрибнув на землю, та ще оглянувся на це чудо, що його живого привезло з далекого міста Львова. Потім перев'язав ремінцем свою скриньку, закинув Степан через рамя, скинув шапку з голови та помахав до свого рідного села. — Господь стояв перед його душі очима! І не викликало з Степанкових почуваннях безмежну любов, любов до Творця, яка щораз зростає. — Чим же я відплачуся Господеві за все добро, що його Він мені дав?

— Боже моєї душі, життя моє, надіє моя і радосте в небі! Хто мені Тебе заступить? Дай, щоб я Тебе любив, більш від Херувимів і Серафимів! Дай мені, мій Боже, щоб Твоя любов просякнула все моє єство. Тільки Тебе одного я бажаю! Боже, дай щоб я Тебе завжди любив, завжди, по всі віки.

Степанко й не стямився, як вийшов на горбчик, що з його видно було рідне селечко. І білу церквцю посередині села між крилатими липами. Ноги чомусь обомлівали. Не з перевтоми, лем зі зворушення... Хіба ж легко собі уявити, які почування дають грудь людини, яка по довгій несприятливості бачить знову рідне село. І за часочок буде рідна хатина...

— Ні, цих пару хвилин віком довжилися. А межа, що нею Степан пастушком на одній нозі перескакував — милею простягалася.

У церквіці нікого ще не було. Степан легко відчинив дверці від огорожі та павучком примотався до входових дверей. І навколішках свою голову до порога прихилив — молитву молити. Але слова не клеїлися, тільки серце малою птахою тіпалося в грудях. — Матінко, Небесна, Матінко, Царице нашого краю! — крізь стіну пробивалися очі селової дитини до Тої Цариці, що село пригорнула під Свій Святий Прапор.

Старенький Отець духовний збудив Степанка. — Ти, сину, чий, і де вибираєшся?

— Слава Ісусу Христу! Не пізнаєте мене Отче духовні, а я за Вашого навчання пацері навчився. Я Степан... — припав хлопчина до рук свого добродія. І зовсім не соромився, що не пішов відразу до своєї матері, тільки не поминув Господнього Храму. — Бо так йому веліло його серце.

— Хвала й Слава Господеві! Але ж бо хлопча з тебе, дитино, парубочок виріс, дужий молодець. —

То ти був аж у Львові? Но йди вже до матері, іди, бо небога очі за тобою виплакувала.

Така була перша зустріч Степана з рідним селом.

— А ще, у неділеньку по вечірні зайти на прихідство — просив Отець духовний, що йшов хвалу Господеві відати в церквіці.

— Прийду, Отченьку добрі, прийду.

Вихром побіг Степан до рідної хати.

(Далі буде).

Косар Антін.

На межі двох повітів

Перша історична звітка про село Пакошівку походить з 14 лютого 1390 р., коли то Фридрих з Місньї разом з Пакошем з Пакошівки фундуєть у Костарівцях перед селом Страхотиною парохіяльний костел св. Катерини та римокат. парохію за дозволом Володислава Ягайлонського. Цей Фридрих, хоч уже в цьому часі є власником Ячмира, зветься ще від місця свого походження „з Місньї“; колиж Пакош тоді зветься вже „з Пакошівки“, то видно він уже довший час живе у Пакошівці. Отже висновок, що Пакошівка заложена ще перед 1390 р.

ЗАСНОВНИК ПАКОШІВКИ — ЙОГО НАЗВИСЬКО.

Народне передання каже, що засновник Пакошівки, Пакош, був „наш чоловік“. На переломі XIV—XV. ст. виступає він як дідиць двох Ялинів і Пакошівки. В судових актах Сяніцької Землі виступає він побіч найстарших поселенців цих сторін. Згадки про нього подібуємо до 1425 р. Десь вквортці по 1425 р. він вмирає в старшому віці. Імя його Пакош в судових актах походить у трьох відмінах: Пакош, Панкош та Паскош. Це здається є здрібнілою формою імени Пакослав, що теж часом стрічається в формі Панкослав. Закінчення імен на шестістівку „ш“ дуже часте в цих часах. Назвисько „Пакош“ стрічаємо ще досьогодні серед населення цих околиць і інших на Лемківщині.

Заходить питання, якої народности був цей заложитель Пакошівки — Пакош? Брак грамоти надання на діличні землі разом з такими іменами в його роді, як Томко, Юрко, Сирочко, Маруша, потверджували би народній переказ, що Пакош був „нашим чоловіком“, саме українцем. За цим промовляє також близьке спокрєвлення Пакоша з Юрієм, сином Мамая та з Миколою з Лопушів, що по всякій правдоподібности були потомками нашого боярства.

НАЗВА ПАКОШІВКИ — ЇЇ ОФОРМЛЕННЯ

Пакошівка належить до цих осель, що свою назву взяли від свого основника. Села, що їх назви кінчаться на кінцівку „-івка“ є новішого походження. На загальну думку істориків повстаєали вони в XV—XVII ст. У такому випадку Пакошівка, що заложена в другій половині XIV. ст., належить до найстарших осель з такою кінцівкою.

Упродовж віків Пакошівка змїняла дещо від своєї назви. В самих початках найчастіше зветься вона Пакошівкою. Це „-ан“ у першій складі було якимсь носовим звуком „а“, що вже тоді переходило в теперішнє „а“. При кінці XVIII. ст. назва її деформується на „Пакушієка“.

НАСЕЛЕННЯ ПАКОШІВКИ — ЙОГО ДОПОВНЕННЯ.

Після переказу старих людей першими поселенцями Пакошівки була служба - дружина Пакоша. Були це люди, набираїні з походів. Таким на приклад був Кучма, козак з України, що підчас якогось походу мав якесь добро вчинати одному з братів Пакоша. За це дістав наділ у Пакошівці. Рід цього Кучми досьогодні живе в Пакошівці, а первісний його ґрунт лежить біля пакошівського двора.

Перед приходом цієї дружини Пакоша з певністю жили тут первісні мешканці цієї землі, на що вказує змїще наведений народній переказ про ловця Долошицького. Вони то осталися й на далі на цих землях та ввійшли в склад пізнішого населення Пакошівки. Також до Пакошівки мусіло допливати й населення з сусідніх сіл. У часах заложення Пакошівки вже існували такі сусідні оселі: Ялин - два Согорова (Срогови), Юріївці, Трепча (Тереґча), Костирівці, Чертеж, Страхотина, Гірки. Тому що мешканці Пакошівки жили в близьких зносинах з цими селами, та що нераз люди цих сіл доповняли населення Пакошівки, пригляньмося дещо цим селам.

Більшість цих сіл походить ще з княжих часів та й була заселена княжими людьми. Чертеж — після народнього передання — це село княжих майстрів - чертежників, що були на отриманні князя. Мешканці Костирівців — костировичі належали до категорії сотних людей. Оба Согорова, чи як їх називають, Согорова, заложив, по оповіданню людей, якийсь князь, що спровадив поселенців з Волощини. Тому то ще досьогодні мешканців Согорова звуть волохами. Юріївці мав заложити останній наш князь Юрій II. За цього самого князя в 1339 р. згадується перший раз Трепча. Ялин Горішній, оснований на руській праві, дістав свою назву правдоподібно від гори Ялин Діл. Село Гірки, що положене на північний захід від Пакошівки, заложив у 1375 році за дозволом кн. Володимира Опільського Станислав Тока на німецькій праві. З таких то сіл рекрутувалося частинно продовж століть населення Пакошівки.

Перші десятки літ по заложенні Пакошівки — це час інтензивної праці. Першим осадникам приходиться на сирім корені закладати свої господарства, терібити відвічні ліси, осушувати мочариська, прокладати дороги та висобляти поля. На початку XV. ст. має Пакошівка вже біля себе сім дворів. Пакош та його сини виявляються надзвичайно підприємчливими. Десь введозі по формальнім заснованні Пакошівки закладають другий Ялин на німецькій праві, а на початку XV. ст. нову частину Пакошівки з трьома дворищами, що звалася Воля.

ПОЛОЖЕННЯ СЕЛЯН — ЕКОНОМІЧНЕ ЖИТТЯ.

У старих селах селяни, або як тоді їх звали кметі, володіли землею як своєю власністю; за те в новооснованих, як це мало місце в Пакошівці, були властиво чиншовиками, що сиділи на панській землі. Але селяни й ґрунти в новозаложених оселях уважали також своєю власністю й зразу орудували ними як своїми. Властители сіл спочатку теж не перешкоджували селянам у такому розумінні їх прав. Хоч у дійсности юридичних прав власности на землю селяни тоді не мали, тільки мали право діличного користування землею.

(Далі буде).

Василь Качмарський.

Над долішнім Вислоком

Наші прадки заховували одну велику і дуже добру прикмету, що трималися ври й кріпко свого українського народу, — своєї греко-кат. Церкви, а свого Священника вважали за найліпшого батька Провідника - Спікуна й ця гарна прикмета, ця сильна й кріпка віра спасла наше село.

Читаємо в парох. літописи, що місцевий парох Веч. о. Котович перший запроваджує спис парохіян, книгу оповідей і книгу тверезости, в якій записані члени парохіяни, які присягали в 1845 р. вірно здаржуватися від гарячих напоїв. Відтак Священик Евстахій Пелех парох Бонарівки і суспільний діяч (нині ще видно сліди Його праці, рухливості та енергії) дбав про добробут і краще завтра своєї парохії і свого Народу. Він не тільки дбав про украсу Церкви, але заложив шкільку овочевих дерев, гуртував селян а головню молодь, учив їх садівництва, на початок охочим пороздавав по кілька щепів, впоїв цю ідею та охоту до плекання овочевих дерев, а при тім учив господарки й гігієни, спровадив теж якісь таблички з азбукою, — букварі та вчиз читати й писати. А найголовніше, що Він дбав про тверезість, бо заснував Брацтво Тверезости та згуртував в нім більше як половину парохіян, а вкінці постарався про розписання конкурсу на відреставрування церкви в 1892 р. По нім обняв парохію молодий Священик о. Іван Мудрий (уродж. 1867 р. у Фелштині, рукополож. 1891 р.), на котрого чекала велика праця і дійсно той Священик оказався добрий господар, солідний, ощадний, службовий, а Його дружина була добра і практична господиня. А також жінка о. Пелеха була добра, приємна і ввічлива, на приходстві перед чи по вечірні сходилися багато сільських жінок до кухні, з якими вона любо говорила, давала їм добрі й практичні вказівки.

Праця о. І. Мудрого не була легка, треба було взятися до стягання конкуренції й продовжати інші праці свого попередника. Конкуренція на вдоволення церкви була передвиджена на 2.102 ринських австр., а дійсності люди могли зложити тільки 800—900 ринських.

Ті два священики причинилися багато до освіднення, культури і економічного розвитку села не тільки живим словом-наукою, але і власним поступованням — приміром, бо та тверезість, солідність, енергія, ощадність, дисципліна і інші добрі прикмети, замість горівки увійшли в кров і кість наших батьків і їх нащадків і сьогодні можна легко завважити, що котрі з дідів та батьків уже зачали в добрім ділі йшли за голосом церкви і своїх єдиних Провідників священиків, то нині їх діти чи потомки теж відзначаються тимн самими прикметами, вони належать до більш свідомих, віруючих і поступових громадян, а навіть займають провідне місце в селі. Тому апелюємо до всіх українців світу, всіх верств і станів і всіх переконань; звертаємо на це увагу, щоб покинути всяку крамолу й розбіжність думок, всяку отаманщину, бо тепер на це не наш час, незважаймо на особисті справи чи порахунки, не будьмо гупо амбітні, але єднаймося друг коло друга. Звернім більше уваги на виховання молоді й народу не лише словом, але і добрим приміром. Держімся кріпко своєї Церкви святої і свого українського народу, слухаймо своїх добрих провідників духовних і народних, а ті провідники народу віддадуться під опіку Христа Царя

і Покров Пресвятої Діви Марії, щоб історія колись не осудила нас. Згадаємо теж добрим словом про о. І. Котовича, що за його заходом в 1841—42 році перебудовано церкву, додано дзвіницю і захист, ошальовано дошками цілу церкву й зреконструовано іконостас, а старі образи передано до Національного Музею у Львові. В 1902 р. вимуровано парохіяльну криницю, роботу парохіяни виконували безплатно з тим, щоб кожному було вільно напитися води. В тімже році коло Великодніх Свят показалася в селі шкарлатина, але при обережності й санітарній допомозі обмежилася на двох хатах і так в Юрка Левка ч. д. 75 померло 2 дітей, а в Михайла Стацака ч. д. 103, померло 3 дітей.

(Далі буде).

Методій Кипарис.

3 історії наших сіл

КОРОТКИЙ ІСТОРИЧНО-ПОБУТОВИЙ НАЧЕРК
ПРО ВОЛЮ ЦЕКЛИНСЬКУ.

Цеклинська Воля мале українське село в ясельському повіті числить 400 душ населення. Село położone над річкою Боднаркою й над безіменним потічком, який підчас посухи цілком висихає. Від полудня та заходу село окружене горами Пліш, Явц і Кичірка, а від сходу й півночі дещо окрілене низкими горбами. Земля в селі каміниста й непромокальна, а крім цього сильні вітри від осені аж до весни часто звивають верхню навожену почву та добувають нові каміння; тому тут господарка тяжка. Люди жили багато з еміграції в Америці. Полудневим кінцем село добігає до „дісарського“ гостинця, який веде з Горлиць до Жмигороду й Дуклі. Грунт у селі поділений на 13 ріль, і це вказує, що колись у давнині було тут тринадцять родин. Рілі зовуться: Солтис, Гарайдівка, Дзямівка, Щурівка, Лизаківка, Франківка Філівка, Поливківка, Коцітівка, Пеляківка, Шадівка, Храпківка та Горбалівка. Стрій лемківський закинтий в селі майже цілком, переважає міська тандита. Кожна ріля обов'язана давати річно священикові по копії вівса титулом скіпщини. Половина майже тих назвиськ вже вимерла в мужеській лінії. Тепер у селі є найбільше Пеляків, Горбалів і Дзямів.

Цеклинська Воля згадується в старинних документах уже в 1581 р. і тоді це село державив Петро Броньовський. Але в тому часі не була ще парохією й належала до сусідньої Боднарки. Було в ній тоді 5 і пів кметів ланів. З урядового парохіяльного інвентаря, затвердженого в 1798 р. видно, що тоді було вже в селі 12 кметів ріль і одна солтис. „Солтисів“ установлено на основі польського права вже в XIII. ст. Солтис або начальник громади мав звичайно більше прав, як кметь. Солтис побирав часті судових оплат від кметів і сам підлягав судам князя і разом зі шляхтою обов'язаний був йти на війну. Кметі повстали на підставі німецького права і до XII. ст. були невільні. Із введенням німецького права, звичайно магдебурського, села діставали самоуправу, мали судів лавників з вибору, в якому провадив солтис. Кметі платили попові (або князеві) умовлений чинш, зазначений звичайно в дотаційнім документі. Кметі помагали кілька разів (2—4) річно попові в роботах, а опісля щораз більше були залежні від панів.

(Цей устрій змінюється від 1423 р. від статута виданого у Варті). Що солтиси мали по наших селах в давнині вищі аспірації, видно по тім, що часто „їмость“ просили за куму, як видно в метриках хочби й у Цеклинській Волі.

Початок села й назва.

Цеклинська Воля вже з історичною певністю існувала в XVI. ст., а докладніші вістки маємо щойно в XVII. ст. Цеклинська Воля в XVII. ст. називається також і Фалатівка. Початок села губиться в сумерку і точно про це нічого не дасться сказати. На підставі певної вістки, що Цеклинська Воля існувала вже в 1581 році і тоді належала до парохії в Боднарці, можна певно навіть припустити, що початок села дала Боднарка. За цим промовляє і те, що досьгодні є в Боднарці ріля, яка називається Фалатівка, і жили там Фалати, які мабуть поселилися на місці нинішньої Циклинської Волі і від них нова оселя дістала назву Фалатівка. Новим поселенням двір з Цеклина дав деякі полегчч-вольности, тому нова оселя дістала урядову назву Воля Цеклинська, тимбільше, що нова оселя лежала на просторі громади і двора села Цеклин. (Польське село Цеклін мав заложити якийсь пришелець „Цекло“). (Далі буде).

СУРОВИЦЯ І ЩІПЛЯНКА

проти червінки свиней увідпорнююча і лікуюча

„SEROVAC“

ЛЬВІВ, ПАДАРЕВСЬКОГО Ч. 5. ТЕЛ. 201-07.

Українське представництво:

РОМАН ЯЦЕНКІВ, бюро замовлень безпосередньої продажі, Львів, Замарстинівська 158.

Поучення і інформації безплатно.

Листування

Хв. кооп. „Згода“ у Н. В. коло Л.: заплачено по кінець 1939 р., ще остається довжок за календар і книжки (2.65 зл.). Слава Ісусу Христу!

Впр. о. Канонік О. Гадзевич у Руд.: найщиріша подяка, заплачено по кінець року. Слава Ісусу Христу!

Хв. Філія „Просвіти“ в Сан. Н.: як з неба зосланий дарунок. Слава Ісусу Христу!

Вп. А. Яшків (коміс): вписано до книжки за липень з великою вдячністю. Слава Ісусу Христу!

Вп. Антін Косар у Чор.: якщо можливе, прохаємо ввічливо прислати про панщину; піде одне по другім Слава Ісусу Христу!

Вп. Никифор: присилайте дальший тяг мандрівки, будемо друкувати. Пишіть те, що знаєте. Щиро дякуємо за дотеперішні матеріали. Слава Ісусу Христу! Кріпко держіться.

ПОСМІЙМЕСЯ КУСЦЬОК.

— Що ти робиш? — Торкую голубами. — Як іде інтерес? — Прекрасно... Кожний голуб, що його рано продам, увечері вертається додому.

*

— У сойм! — Ви протестуєте щойно тепер, по замкненні засідань? А в часі моєї промови, ви не отворили навіть уст! — Дуже перепрошую, я весь час зівав.

І. Ш. ЛУКАВИЧЕНКО.

Дідо Федір

Усміхнене соненко заглянуло крізь малі віконця до темної хати, а золоті проміння його пестилися срібним волоссям Федька Левкута, який лежав на постелі під стіною та думками шукав молодих літ ген-ген за Дубиною на верховині під лісом... Як то вже давно було! Вісімдесят літ пролетіло, як з багата стрілив! А бувало колись — не так, як сьогодні! І є над чим пригадуватися.

Федь підвів тяжку голову. Світ гуляв кругом його якогось несамовитого гопака, як камінь на жорнах. В голові гуділо, генон в якийсь великий фаориц. Створив очі. Сонце всміхнулося щиро до нього та манило його до себе...

— Іду! Іду до тебе! Вже не довго ждати. Там мені добре буде! Не так, як тут на землі наших. Там буде мені добре, мило й тепло...

Федь поволеньки встав з постелі й малою дитиною зачав учитися ходити по землі. Ходив і сівав, бо слабий був дуже. Біль під ямкою, ноги дрижали, а голова тяжила й давила хребет до землі. Навпився холодної води.

Стягнув з жердки відсвятний каптан і вдягнув на себе. Узив палицю в руку та вийшов на двір, щоб налюбуватися сонцем та його теплою. Усів на приспу та важко зідхнув.

Поглянув перед себе на Високу Гору, що підносилося стіжковато від Цифаревої долини... Он там його молоді літа! Там він вівці пас. Там вигравав тужні пісні на фуюрі, там жив життям вільним та безжурним... Скільки то вже літ від того часу минулося? — числив...

Його думки перебив малий Юрчик.

— Дідусю? Ви вже здорові? — запитав хлопчина.

— Здоровий, синочку! Візьми собі зо стола кус хліба та підеш зо мною.

— А де підемо дідусю? — цікаво перебив Юрко.

— Покажу тобі давні стежки...

Юрчик побіг у хату та по хвилі вернувся. Дідусь підвівся, узив лівою рукою Юрчика, а в праву палицю з ялівцю, яка стільки літ йому вірно служила. Ще парубком вівці її на куцях і на вогні загнав у кривульку. Добра палиця.

— Підемо! — сказав дідо. І пішли як дві тіні поволеньки та тихосенько... Ішли стежиною на Цифареву Долину й збіччям на Високу Гору.

— Оцею стежиною вів мене мій покійний батько на цю гору, з якої показав мені цілий наш світ...

Дідусь ішов поволі крок за кроком, підпираючися ялівцевою кривулькою, а другою рукою держався Юрчика. Юрчик уважно ловив усі слова дідуса.

— Стежиною на ліво зайдеш на Горобець, де стрінеш гарні шкільки дерев. Там є малинник і ягідник, з яких з не один горщик малин і ягід виніс... Гай-гай! Нераз панський лєний нас собаккою гонив, але наші ноги були сильніші та кращі. За це синку промаху нема, бо пан спить — а ліс росте! Бог для всіх дає свої добра, тільки люди самі себе кривдять! Так! А там у тому Цифаревому Куті жив колись Цифар — ворожбит, який мав таку силу, що міг зробити все, що лиш хотів. Він знав усе, що було й що буде! Тепер, синочку, такі люди не водяться!

Задихався дідусь, але вперто прямував на Високу Гору.

— Оттут на тій верховині перевів я свою молодість разом з вівцями. Вони мене розуміли. З ними я собі найкраще поговорив. Нераз бувало так, що я думав, що то люди подягали на себе овечі шкіри і так ласяться до мене біля ніг моїх... І я чувся тоді великим паном, якому коряться всі кругом, а я... тільки одному Богові! О! Як це вже давно було! А знай, що це були мої найкращі часи! Я тоді розмовляв тільки з Богом.

Повеленьки зближалися до вершка Високої Гори, на якому здалека виднів високий, дубовий хрест.

— Бачиш той хрест? Тут маляри повісили дванацятеро невинних людей. Я його поставив над їх могилою...

Дідусь клякнув біля хреста, а за ним Юрчик. Перехрестилися й голосно відмовили „Отченаш і Богородице Діво“.

— Оттут привів ти мене, силу, щоб я міг умерти... спокійно, солодко та без гомону, близько сонця і неба — у стіп самого Великого Бога під хрестом, який я ту виніс. О! Тяжкий той хрест! Хрест життя!

Встав на цілий свій ріст, возніс благально руки до неба і голосно звивав: „Господи, візьми мене! Я своє вже пережив! Дай крашу долю поколінню он-тому, що в долині і просвіти ум їх! Господи! Услыши мя!“... молився, а гомін котився по горах, потоках і яругах...

І обняв дідусь Федір землю під хрестом, де брати й сини його вічним сном спочивають...

Присилайте дописи з Ваших сіл

Ж 9 42066
1939-17/2 пр
непр

Наше Лемко

Рок VI.
Рік VI.

NASZ

ŁEMKO

Nr. 17 (137)
Ч. 17 (137)

Лвів, 1. września 1939.

Львів, 1. вересня 1939.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

Адреса: Львів, Новий Світ 22. Тел. 244-67.

Dwutygodnik. — Двотижневик.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР. — Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1-80 зол., Чвертьрічно 1 зол.

ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Вже появился!

Найкращий календар на 1940 рік

Золотий Колос

календар великий, гарний, з дуже цікавим змістом

а коштує всього 1 злотий, пересилка 30 гр.

Хто пришле 5 злотих — одержить 5 календарів, а пересилку оплатить видавництво.

„Народня Справа” — Львів, вул. Косцюшка 1 а.

Увага! Календар важний вже від 1. вересня, бо в ньому є чотири останні місяці 1939 року.

1-4

Становище українства в обличчі війни

ЗБЕРЕЖЕМО НАШУ НАЦІОНАЛЬНУ ГІДНІСТЬ.

„Новий Час” з 11. 8. у статті „Перед днями великих рішень” порушує незвичайно важну й актуальну проблему: як пригноруватися нам, українцям, до сучасних воєнних настроїв та які в звязку з цим є вимоги нашої національної політики.

Ствердивши неминучість війни, яку муситимуть пережити й українці, автор статті (зп) — пише:

„Якщо ця війна прийде, вона буде безприкладно сувора, всеобіймаюча тотальна. На кривавий змаг вийдуть вже не монархи й династії із їхніми становищами військами, і не окремі панівні верстви з своїми обмеженими збройними силами; стануть проти себе цілі раси й народи, цілі країни, всі їхні елементи й засоби. Розправа йтиме не тільки між військами, але між суцільними людськими масами; кожний муситиме в ній приймати в якійсь формі й на якомусь становищі свою участь. Стиль прилюдного життя нашої доби не буде визнавати й толерувати т. зв. людей „спокійних” і „неутральних”; всі „непричасні” будуть вигублювані перші.

Важкі часи, які надходять, вимагають від нашого громадянства величезної внутрішньої дисципліни, опанування нервів і спокою. Одним з найважливіших завдань хвилини — це підняти в нашому нутрі безоглядну й безпardonну боротьбу із усякими диверсіями та агентурами. Буде досить ворожих сил, які схочуть для своїх цілей послужитися українським аргументом, українськими жертвами й українською кровю. Буде досить таких, які схочуть нашими рука-

ми собі каштани з огню вигортати. Буде досить таких, що — під найбільш патріотичними претекстами — будуть послуговуватися найбільш вирафінованими провокаціями, щоб стягати на нас знищуючі репресії й пацифікації. Нічий слабкі нерви, нічия ненависть і жадаба відплати, нічий емоції між українцями не сміють створювати на „власну історичну відповідальність” довершених фактів, які своїми наслідками мусять потім падати на цілу суспільність!”

В кінцевих висновках автор висловлює віру, що в обличчі тих подій, що грядуть, ми збережемо свою національну гідність, та зуміємо підпорядкуватися узгідненим приказам нашого одного проводу.

БАТЬКИ — не відкладайте Вашої безпеки на життя, закінчіть її негайно в єдинім українським Товаристві взаїмних забезпечень на життя

„Карпатія”

ЛВІВ, РИНОК ч. 38 ТЕЛ. 258-73

ЖІНКИ — подбайте, щоб Ваші мужі закінчили негайно життєву безпеку, бо тим способом забезпечите майбутнє для Себе й Своїх дітей.

Відродімся морально!

Ніхто не може сьогодні цього затаїти, що зле є на селі. Не тому зле, що брак гроша, що політичні відносини прикрі, що люди живуть непевні свого завтра, але тому зле, що люди затрачують свою гідність, що падають морально щораз нижче...

Кримінальна хроніка нотує день у день: підпали, убивства, крадіжки, різні ошуства, зородні з підкладом еротичним, — а в кожній збродні виступає молодда людина, що перемінилася у бездушну звірюку.

Бували й скоріше до світової війни, випадки упадку людини. Бували, та не так часті, не так вирафновані. Людина завжди може впасти, але давніше люди падали й підносились. Налогових збродняріз було дуже мало. Сьогодні виїде молодий парень з криміналу, можна б сподіватися, що покута його направить, та даремні спідвання. Він знову йде тою самою дорогою, він знову в криміналі.

Пригадую: за моїх дитинних літ у селі ніхто не чув про „зłodія“, рідко коли зустрічався з таким осібняком. Під хатою лежали день і ніч усякі господарські зварики, люди йшли в поле до роботи, лишаячи хату з відчиненими дверми й нікому ніщо не пропало. Чужа власність була свята. Сьогодні й замки не допомагають. Крадуть люди все, що попадеться, нема для зłodія замку, часто для кількох злотих вбиває людина людину.

А чи має хто сьогодні які викиди совісти, коли знайде на дорозі гроші й собі сховає? Ні крихітки його сумління незворушить, що може ця згуба для когось дуже прикра та діймаюча. Колиб хто сказав на селі, що знайдене треба віддати до громадського уряду.

Чи має сьогодні сільський парень хоч трохи сорому, як закрадеться до чужого саду, або як випасе сусідові пашу? Ні! Він чваниться своїм подвигом, що штука — мовляв — вдалася.

Чи соромиться сьогодні дівчина, як цілими ночами розпустує з паними парубками, або як перед сльобом придбає собі дитину? Ні, сорому в неї нема, є лише клопіт. Бо дитина це завада у її гулячому та розпустному життю, тому з легким серцем підкине дитину під чужий поріг або в ріку й споким голови.

А скільки сусідської ненависти по селах, а джерело тієї ненависти у гордості та заздрості, що сусідові може краще щаститься, або його більше люди шанують. І треба невідгідного сусіда чи товариша позбутися, а як, то хіба ніяка штука. З легким серцем робиться донос на сусіда, що він нельояльний обиватель, або насилається на нього розбишак, або й пускається в димом — і справа в поряток.

А як то легко язикови даєть сьогодні волю на те, щоб плюгавити та обмовляти ближнього, а як то невибачливий буває сьогодні кожний, коли хто одним необачним словом його „образить“. Тягаються люди по судах часто густо за такі марніці, що з дива не виходить.

А який то чудовий лік винайшли собі люди на різні турботи свої та „гризоту“! Шпірїтайка та зерові „кроплі“. Пють цю отрую до безтями, затрувають своє тіло й тратять до решти останки людської гідності. (Коли я говорю про моральний упадок села, то хай ніхто не думає, що в місті є краще! Ні, в місті ще гірше, але я говорю про село тому, що читачі її. Чужа це здебільша мешканці сіл.)

Деж причина цього лиха, та як йому зарадити? Повоєнні часи спрямували виховання молоді на нові шляхи. Звертається особливу увагу на фізичне виховання, на плекання сили. Але забулося про одно, а саме: про плекання духа, що повинно йти в парі з плеканням тіла. І ось тут причина лиха.

Колись і дома і в школі виціплювано дитині любов до Бога, замилювання до добра й краси, а сьогодні мамуся тішиться найбільше тим, що її наробок наизручніше з усіх мяч копне, або її донечка гарно соот волося виуркує, та пудром і карміном лице вимастить. Це відносно міста. А на селі то тей хлопець найбільше втих та „хісна“ батькам приносить, котрий потрапить так випасти чужу конюшину, щоб його ніхто не зловив. А та сільська дівчина найбільша мамина втиха, як потрапить з хлопцями гуляти! А коли ще діти змалку до келишка заглядають, то нема вже більшої радості для батьків.

Про знання хоча б головних основ релігії християнської зі сторони нашої молоді, нема що й говорити.

Колись, бувало, найгірший ученик в школі отримувал з науки релігії дуже добру ноту. Сьогодні найкращі ученики — отримують з релігії ноту — ледви достаточну.

Тому, доки ще моральна гниль не знищить до решти нашого національного організму, завертаймо з дороги. Вернім нашому молодому поколінню, нашим дітям, — моральні підстави християнської релігії, а вратуємо ще не лише душі наші, але й фізичну силу народу. Бо сила ця лише тоді буде непоборна, коли одночасно дух буде здоровий. За мало є плекати лише силу тіла, а занедбувати силу духа! Сьогоднішній моральний упадок світа є найкращим доказом цього, що старинний клич: „в здоровому тілі, здоровий дух“ — ми занадто дослівно приміювали у вихованні наших дітей. Цю помилку нашу мусимо направити і то негайно, доки ще не буде за пізно.

Григорій Гануляк.

Вирізки з преси

Краківський „Льв. Кур'єр“ пише в 228 числі: „у звязку з організованням на території Лемківщини торжеств „Свята Жовніра“ на вирішення заслуговує обхід у Деміовці, повіт Ясло, в яким численну участь взяло лемківське населення разом з лемківським хором з села Перемірки. Гр. кат. священик Мишковський виголосив промову, декларуючи іменем лемківського населення готовність оборони кордонів Річипосполитої“.

Український щоденник „Діло“ старається в 188 числі дати відповідь на питання, де шукати розв'язки українського питання? — „Бо те, що ми сьогодні, в означеній ситуації „викомбінуємо“ чи „скалькулюємо“, не варта завтра фунта кляччя. Це, як знаємо, настало з хвилиною упадку Карпатської України. Тоді ми зрозуміли, що розв'язка української проблеми не є одинокую з передумовин нового європейського порядку, що українська справа є складовою справою німецького політичного пляну щодо сходу Європи. „Діло“ закінчує свої міркування: „Зберіймо наші сили до часу, коли українська проблема ввійде в нову кон'юктуру.“

До серця Підгалля Взір громадянина

КИМ БУВ КОРФАНТИЙ ДЛЯ ПОЛЬЩІ?

Польський Шлеськ був упродовж вісьмох сторіч у неволі. Ця неволя була жахлива — населення Горішнього Шлеська не мало жадних громадських прав. Польським дітям не вільно було молитися в школі в їхній рідній мові. Займаницька німецька політика гостро давила кожний прояв, кожну думку про визволення та повернення й злуку шлеських польських земель з Річесполитою. Німецькі учителі катували польських дітей, до крови побивали їх у школах і знущалися немилосердно над батьками цієї дітвори. Здавалося би, що Горішній Шлеськ на віки пропав для Польщі. Але з польського народу на Шлеську, з крові й кости, з терпіння, з віри й надії, горішньошлеських Поляків зродився великий син цієї землі — Войтїх Корфантий, що стався в історії Польщі символом народового відродження Горішнього Шлеська. Мало ще! Він, Корфантий, по кількох сторіччях повернув Горішній Шлеськ та духово злучив з Польщею.

Який він був великий польський громадянин та одночасно якою великою любовю до своєї батьківщини кипіло його серце та додавало йому героїської відваги виступити явно проти займанців — хай послужить такий короткий факт з діяльності Войтїха Корфантого. Як відомо, Покійний був ще в часі перед світовою війною польським послом до німецького союму. Його слова, які Корфантий виголошував у союмі, плинули просто з душі поневоленого польського селянства й робітництва на Шлеську. Пропамятний і мабуть єдиний того рода в історії взагалі є героїський виступ Корфантого в часі одної своєї соймозної промови — де він відважно, по лямарськи борючись за права польської дитини в школі, Корфантий держав у руці вязанку прутів — якими німецькі учителі катували польських дітей — та мав відвагу сказати — погрожуючи вязанкою прутів — „Бете сьогодні наших польських дітей, заборонюєте їм молитися в їх рідній мові — але, памятайте, прийде час, що я вас (німців) буду ще лущити такими прутами“.

І дійсно Корфантий добре лущив німців... Він же здобув для Польщі найбагатшій полосу польських земель, про яких здобуття навіть найсміливіші не мріяли. — Бо гаряча любов батьківщини дає найкращі сили найтяжчі часи перетривати. А хто цілою душею любить свою батьківщину — цей не жахається ніяких терпіння.

Промова Папи за миром

Чітта дель Ватікано, 19. 8. Сьогодні у 25-ті роковини смерті папи Пія Х. папа Пій XII. прийняв у Кастель-Гандольфо паломників, що прибули до Риму. Підчас аудієнції були приявні кардинали й італійські єпископи. До приявних виголосив папа промову, в якій зобразив постать Пія Х-го та висловив бажання миру.

„Не перестанемо вірити“ — сказав папа — „що керівники народів у годині рішень не схотять взяти відповідальності, яку тягне за собою вжиття сили“.

Тарнівська „Наша Справа“ пише правду: У місті Тарнові виходить VII-ий рік ілюстрований католицький тижневик під наголовком „Н а ш а С п р а в а“. У 2 ч. цього тижневика знаходиться стаття про чудотворну ікону Преображення Господнього з часів галицького князя Льва. „Рікрічно — пише „Н. С.“ — сходиться ціле Підгалля в свято Преображення Господнього на відпуст до новосандецької фари. Старий цей костел уфундував З. Олесницький в 1446 році. Новосандецька фора має пам'ятки минулих, між іншими спожову християнську з XVI віку, виляну зо здобутих армат і стародавній, чудотворний образ Преображення Господнього, почитаний від непамятних часів містом і цілим Підгаллям. Ця ікона східного походження. Її мав привести з Царгороду галицький князь, Лев, оженений з сестрою бл. Кінгі, Констанцією. До 1654 року вшановувано цю ікону в кляшторі ОО. Францішканів у Новому Санчі. Потім приміщено його в окремій каплиці. В 1753 році по пожарі костела й кляштору, біля якого ця каплиця знаходилася, цю ікону переховувано довший час в замковій каплиці (відомо, що в Новому Санчі був старий замок — пояснення наше), а потім знов у ОО. Францішканів. По свому перенесенні в 1782 році хотіли ОО. Францішкани забрати з собою чудотворну ікону до Старого Санча, де вони на деякий час замешкали, однак новосандецькі міщани з цілою рішучістю спротивилися проти забрання ікони — мовляв — чудотворна ікона Преображення Господнього тісно є зчучена з заложенням міста, від непамятних часів у великій пошани мешканців — та на випадок перенесення повстало би серед люду велике обурення та нарікання. Остаточно ікону перенесено на основі єпископського розпорядку до пархіяльного костела в 1785 році. Господь Бог багатьма чудами вславив цю ікону. Папа Григорій XVI дав совершенний відпуст усім в 1845 році, що відвідають ікону в дні Преображення Господнього та виконають усі приписані правила. Від цього часу рікрічно припливають великі громади побожних християн, щоб дня 6 серпня молитися у фарі та просити Ласкавого Христа помогти їм нести різні журби й терпіння життя. У 1930 році, з нагоди 145-ої річниці спровадження ікони до пархіяльного костела, по чудовім відновленні, серед великих торжеств внесено чудотворну ікону на місце пошани... до відновленого багато костела старанням кс. Мітрата Р. Мазура.

* * * „Як клякну перед іконою Преображення в нашій коханій, відновленій фарі — говорив мені недавно один робітник (так пише автор у „Н. С.“) — тоді самі слова плинуть з моїх уст: Добре мені тут Господи... при Твоїм Серці... Зо стін глядять ікони святих і благословлених Родаків, які ходили по Підгаллю... радости й хрести несли... Відцїля виносить людина радість на всі дні свого життя“...

Від нашої Редакції: Хто хотів би може порівняти ці рядки з описом історії Нового Санча в „Шематизмі Лемківщини“ на 1936 рік та з історією „Сандеччини“ Ш. Моравського — тоді буде мати повніший образ і вірніше пізнає — хто пише правду, а хто блахмани пускає. Різно ріжні люди накручують до своїх потреб історичні події. Але є ще — славити Бога! — й такі, що не бояться про правду писати. Однак тих, як макове зеренце.

Голод, нужда, безробіття...

Мадярщина в очах польського журналіста...

З цього, що говорять та пишуть про Мадярщину мадярські міністри та газети, можна би думати, що це держава сильна та упорядкована. Одним словом, що є рай на землі, а цим раєм є саме країна графів та баронів. А тимчасом один польський кореспондент варшавського щоденника „АБЦ“, який побував довгий час в Мадярщині, пише про цю країну такі речі, що варто і нам про них довідатися. В цьому польському щоденнику читаємо таке:

„Нинішня Мадярщина це країна, яка жде на полагодження багатьох пекучих справ. Їх не можна полагодити самим вичікуванням, тільки треба спромогтися на якісь радикальні засоби.

Першою справою, яка жде на полагодження це жидівська справа. В цілій Мадярщині жиди творять 5 проц. населення. По містах цей процент доходить до 20—50%. Але в Мадярщині жиди зовсім інакше ситуовані, як в інших краях, прим. хочби навіть в Польщі.

Там нема жидів нуждарів. Там жиди, то великі промисловці, купці, фабриканти, власники філварків. В адвокатурі є 40%, а лікарів 50% жидів. В банках, купецтві та промислі самі жиди. Цей самий кореспондент хотів в Будапешті щось купити в крамниці, то мусів добре знаходитися, нім найшов мадярську крамницю. Але товар мусів навіть в мадярській крамниці купити таки жидівський. Бо походив з жидівської фабрики.

Друга справа це різництво. Сотні великих філварків належать до жидів та їх родин. Мадярщина відо-

ма з цього, що має кількості родин славної мадярської шляхти, але жидівського походження. Як хтось добре їсть та пє, широко та голосно бавиться, та пускає гріш, то тільки жиди. У каварнях, ресторанах, великих склепах, в автах — скрізь жиди. А як хто хоче побичити мадяра — то нехай шукає його між тими, що замітають вулиці, або вищувають в купах світля жидівські недокурки.

Половина всьої землі — є в руках жидів та мадярських магнатів. Такий граф Естергази має 20 тисяч моргів землі. А серед селян жахливий голод на землю, невисловна нужда.

Третя справа — це мілітаризм зглядно військове питання. То значить, що мадярський уряд переводить якісь реформи та має на увазі тільки цю ділянку. А до справ важних не має ні охоти ні сили. А внаслідок цього настрої населення схиляються чимраз то більше в сторону „Народнього фронту“, то є партії, подібної до німецьких гітлерівців.

Так кінчить свої завваги польський кореспондент про Мадярщину.

А „Народня Справа“ додає: ось так, як бачимо, виглядає країна, яка кричить про культуру, добробут і т. п., якими має вона ошчасливити також і Карпатську Україну. А тимчасом замість культури палять мадяри українські книжки, закривають школи, проганяють учителів — а замість добробуту несуть голод, нужду та безробіття.

Не плач Рахиле...

(Лемківським говором з околиць Дуклі).

— Зазулейко нашба, чьом же ієс сьа так забарыла дєска г тым містойку? Та гітойки на тьа йочейка перьєплакати мусіли... Сиза зазулейко, чьом ся не озвєшь?

— Така ньа скараньска пикіть біля сердойка піяла, бто-м сой радойки не годна найти. Плачють на мьа дітойки, плачють; кой барже я ся мукарьу... Пішьов, льнишив шьиткой... Якбим го своїм грудьом не ви-корьмила — Васильонко, ньайстаршый... Лем му соненько доріжку зосьвьитило...

— За тима горойками, горьавими... Крьовцю свою шафувать...

— Цитьте, свашенько, бо з жальости зонкне ся зосудочок. Кой вас іші житенько жьде, меньшеньши гітьоньки в хижі.

— Не так бажьую за Васильенком, лем барже за нього битеньком — де сьа подьіват сокольник наш газдойко...

Ще рано пораненько прибіжав весело з лісів Ксеньчин Ванюсю з повним кошем білих губів. Самий пак пішов отаву косити, бо ціле село в кісьбу клало свої косиці. А мати Ксеня заносила продавати ранню здобичу. І в місті зійшлася з хресцянками... Такими, як вона...

— Вашього тиж не є? Сестрьонько... Не є?

— Ой, не є, не є, душьейко ростомьильєна. Іші ошьипьа догарьєло на запецку, а він прієт зо студівки й оленем на гірку... Хоч би ручьеньком до матери... Ани сьа не выдзрьів... Якби я не його мати... Сой інчу матір зосмотріли...

— А наш, лем г лейбичьати, бо го камрьята зо сну зорьвали... Гвотт...

— Такьа тьажька лубієт їх погнала там за кошыцьяни вирьхи...

— Чьом ся, сестрьонько дивом дивуете? А цьи мальи жьдаты, йажь сьа сама дольейка прыгорьне до наших гірь?... Майте звагу.

— Я би ньич, аньи півсьловечьком, якби годна зашмьарьити... Ойжьє серьце з грьудей; та би не бьи-ло такой пекьоти...

— Сокотьився, гдобрьився наш Микольцо. — Піду й я — повідать — мамонько. А я йаж загмерьла з його бысиди...

— Лекшьє вам буде шьитким без мене й ґрунтец пєфьалатаный...

— Ой, тот ґрунтец, ґрунтец, бєз його, гей бєз очейки... За тот ґрунтец...

— Чьи же не хтьїха, што таких синів маме? А чього плакаты... Ждийтьє, лем капьку невеличку...

— Бо, чьи годно іначьє... Без крьовці?

— Така вельика сирьиньча, для нас хсїх...

— Не допьуст Божьий, лем доля долейка, квітм пашього серьця молитвання...

— Або г іньших не ходьили, и мають, на своє вивельи... А пак нас не статьи?

— Я й дрьугому казала, кой сєс шьибиньак, не зослухав матерьи... Лем му пєцом... Ліктянык такьий дрисмуха...

— Божейко нас крьайочком загорьнув і стежьоч-ки заквьитьчьати не лишьить...

— Кождьинький разойко г пацерьиках помьану за такьє чудєсо Божейкопє...

— Аби хорьонив наших парьубочків.

— Бо сьа з сьирьеньчом моцьувать пішли... Соненько горьам... У блакиті золотє... Ю. Бєскид.

Редакція, „Нашого Лемка“.

У Вильні відбулося величаве свято з нагоди 25-ліття дивізії піхоти легіонів марш. Й. Пілсудського, на яке приїхав през. Мосьціцький, де його вітали оваційно.

Присилайте дописи з Ваших сіл

Утратили громадянські права

„Монитор Польський“ поміщує в 179 числі список 143 осіб, що згідно з оголошенням повітового староства в Сяноці (до Ч. АП. 1/123/39) на основі арт. 11. пкт. 2 устави з дня 20. I. 1920 р. (Дж. У. Р. П. Ч. 7. поз. 44) втратили польське громадянство. Позбавлені громадянських прав є такі особи, уроджені, або замешкалі в цьому селі:

СЕЛО БОСЬКО.

1) Андриц Андрій — син Михайла й Марії з Холявків, ур. 29. 9. 1913; 2) Кушнір Павло — син Івана й Ольги, ур. 29. 5. 1910; 3) Проць Михайло — син Івана й Марти з Крушняків, ур. 4. 5. 1915 року.

СЕЛО ВИСЛІК ВЕЛИКИЙ.

4) Беньо Семен — син Гриця й Софії з Баранів, ур. 23. 3. 1912; 5) Кікщо Петро — син Павла й Марії з Кудачів, ур. 29. 5. 1911; 6) Опришко Андрій — син Івана й Варвари з Німців, ур. 23. 3. 1912; 7) Репенда Іван — син Михайла й Анни з Куземків, ур. 27. 2. 1913; 8) Рйонка Павло — син Михайла й Катерини з Сянтів, ур. 17. 10. 1906; 9) Рйонка Петро — син Івана й Фенни з Дроздів, ур. 8. 6. 1900; 10) Рйонка Петро — син Андрія й Анни з Малих, ур. 12. 7. 1917; 11) Крисина Микола — син Івана й Фенни з Куземків, ур. 17. 11. 1911; 12) Малий Іван — син Дмитра й Марії з Хринів, ур. 10. 8. 1917; 13) Дрозд Іван — син Петра й Фенни з Рйонків, ур. 25. 5. 1917; 14) Ваньца Василь — син Михайла й Юстини з Федешів, ур. 28. 11. 1913; 15) Ільків Микола — син Івана й Марії з Калимонів, ур. 1. 4. 1914; 16) Опришко Семен — син Івана й Варвари з Німців, ур. 20. 11. 1914; 17) Пісьо Михайло — син Юрка й Ірини з Малих, ур. 6. 9. 1914; 18) Урдяник Гриць — син Івана й Фенни з Ільків, ур. 28. 9. 1914; 19) Шляхта Микола — син Івана й Анни з Гелендів, ур. 26. 5. 1917.

СЕЛО ВЕЛЬОПОЛЕ, КОЛО СЯНОКА.

20) Яримович Осип — син Антона й Катерини з Київських, ур. 2. 4. 1912.

СЕЛО ВОЛЯ ЯСЛИСЬКА

(Вишня й Нижня).

21) Гандяк Павло — син Михайла й Анни з Капловських, ур. 21. 5. 1915; 22) Процак Андрій — син Степана й Анастасії з Фуцлів, ур. 13. 3. 1920; 23) Процак Михайло — син Михайла й Марії з Шубяків, ур. 15. 11. 1914; 24) Рейба Степан — син Степана й Марії з Камляцьких, ур. 28. 2. 1921; 25) Сметана Павло — син Василя й Параски з Стеців, ур. 19. 3. 1920.

СЕЛО ДОВЖИЦЯ, КОЛО КОМАНЧІ.

26) Бесіда Теодор — син Василя й Анни з Шпаків, ур. 13. 3. 1921; 27) Куземка Теодор — син Луки й Анни з Медведів, ур. 17. 2. 1916; 28) Лукачик Іван — син Михайла й Анни з Гаргаїв, ур. 20. 8. 1917; 29) Лукачик Теодор — син Ілька й Анни з Бесідів, ур. 25. 2. 1914; 30) Майкович Михайло — син Івана й Теклі з Нестеровичів, ур. 22. 9. 1920; 31) Романик Степан — син Михайла й Наталії з Сторожків, ур. 7. 1. 1920.

СЕЛО ДУШАТИН, КОЛО КОМАНЧІ.

32) Корнафель Василь — син Тимка й Марії з Червіняків, ур. 11. 3. 1920.

СЕЛО КОМАНЧА.

33) Гаргай Степан — син Яка й Анни з Сушків, ур. 8. 9. 1910; 34) Калимон Василь — син Михайла й Еви з Семусів, ур. 12. 8. 1920; 35) Кавалкевич Іван — син Теодора й Анни з Медведів, ур. 27. 5. 1912; 36) Кінь Василь — син Петра й Теклі з Мацьків, ур. 9. 10. 1929; 37) Калимон Іван — син Теодора й Настки з Сушків, ур. 16. 5. 1921; 38) Лодинський Василь — син Івана й Анни з Пелинських, ур. 25. 2. 1914; 39) Майкович Василь — син Теодора й Ксені з Майковичів, ур. 11. 5. 1920; 40) Майкович Степан — син Теодора й Ксені з Антоніїв, ур. 2. 10. 1917; 41) Пенгрин Василь — син Еви Пенгрин, ур. 7. 11. 1917; 42) Петрушак Андрій — син Дмитра й Анни з Кухнів, ур. 30. 11. 1913; 43) Присташ Григорій — син Данька й Параски з Ладів, ур. 15. 2. 1919; 44) Рудик Павло — син Юстини Рудик, ур. 4. 6. 1913; 45) Сушко Михайло — син Павла й Катерини з Бойків, ур. 8. 10. 1919; 46) Титканич Степан — син Михайла й Марії з Кадиляків, ур. 10. 8. 1918; 47) Шпирка Степан — син Теклі Шпирка, ур. 27. 12. 1912; 48) Чурма Іван — син Василя й Еви з Сушків, ур. 19. 1. 1912; 49) Пишиак Степан — син Василя й Еви з Конів, ур. 24. 11. 1912.

СЕЛО МОШАНЕЦЬ, КОЛО ЯСЛИСЬК:

50) Гандяк Степан — син Василя й Анни з репаків, ур. 2. 10. 1918; 51) Милан Микола — син Дмитра й Марії з Команецьких, ур. 17. 10. 1917; 52) Мочарський Петро — син Івана й Фенни з Петриків, ур. 31. 5. 1912; 53) Прокіп Андрій — син Івана й Еви з Голубів, ур. 5. 12. 1909; 54) Фирбак Дмитро — син Ілька й Ксені з Соболів, ур. 14. 11. 1914.

СЕЛО ПОЛЯНИ СУРОВИЧНІ, КОЛО ЯСЛИСЬК:

55) Божик Андрій — син Михайла й Марії з Карликів, ур. 3. 10. 1912; 56) Гарпага Степан — син Дмитра й Анни з Гандяків, ур. 29. 9. 1909; 57) Качурак Василь — син Костя й Анни з Пишків, ур. 19. 8. 1914; 58) Качурак Андрій — син Степана й Параскевії, ур. 23. 3. 1919; 59) Качурак Михайло — син Михайла й Еви Суриців, ур. 20. 3. 1916; 60) Качурак Микола — син Михайла й Варвари з Тинів, ур. 1. 6. 1917; 61) Качурак Семен — син Костя й Анни з Пишків, ур. 8. 10. 1920; 62) Дзяба Іван — син Миколи й Яфими — ур. 17. 11. 1907; 63) Дзяба Степан — син Онуфрія й Параски з Язловських, ур. 30. 6. 1912; 64) Копина Михайло — син Петра й Анастасії з Коханів, ур. 3. 3. 1915; 65) Копина Микола — син Семена й Марії з Повандів, ур. 16. 12. 1919; 66) Когут Іван — син Касіяна й Яфими з Копинів, ур. 6. 4. 1917; 67) Лакомий Петро — Панька й Марії з Повандів, ур. 8. 7. 1908; 68) Милан Степан — син Михайла й Марії з Полянських, ур. 8. 1. 1912; 69) Москаль Степан — син Івана й Анни з Басарів, ур. 27. 5. 1914; 70) Пованда Іван — син Степана й Христини з Гарпаїв, ур. 10. 9. 1920; 71) Полянський Андрій — син Павла й Марії з Скалів, ур. 24. 4. 1914; 72) Полянський Микола — син Павла й Марії з Скалів, ур. 23. 4. 1908; 73) Полянський Михайло — син Василя й Анни з Сквірів, ур. 10. 10. 1903; 74) Риж Іван — син Луки й Юстини з Полянських, ур. 3. 12. 1905; 75) Світич Василь — син Михайла й Марії з Гришів, ур. 16. 6. 1922; 76) Суриця Дмитро — син Степана й Параски з Язловських, ур. 26. 9. 1919; 77) Суриця Іван — син Михайла й Анни з Божиків, ур. 10. 10. 1914; 78) Тиньо Степан — син Прокопа й Анни з Копинів, ур. 11. 12. 1915; 79) Тройчак Іван — син Михайла й Ксені з Гамерських, ур. 28. 8. 1912; 80) Тройчак Михайло — син Михайла й Ксені з Гамерських, ур. 20. 1. 1911; 81) Тройчак Микола — син Василя й Анни з Полянських, ур. 4. 3. 1920; 82) Тройчак Михайло — син Івана й Юстини з Дулаків, ур. 26. 6. 1912; 83) Шерепіта Михайло — син Івана й Еви з Хомишаків, ур. 7. 8. 1914; 84) Парашак Михайло — син Івана й Юстини з Білих, ур. 2. 6. 1919.

СЕЛО ПРЕЛУКИ КОЛО КОМАНЧІ:

85) Головка Василь — Юрка й Катерини з Голиків, ур. 8. 3. 1914; 86) Несторович Іван — син Дмитра й Марії з Костів, ур. 7. 2. 1917; 87) Корнафель Теодор — син Івана й Теодозії з Конів, ур. 9. 2. 1919; 88) Погар Дйонизій — син Олени Погар, ур. 16. 10. 1927.

СЕЛО ОСЛАВИЦЯ, ПОВІТ СЯНК:

89) Каган Дмитро — син Степана й Анни з Антоніїв, ур. 3. 10. 1918; 90) Семан Михайло — син Ілька й Марії з Должиців, ур. 17. 8. 1914.

СЕЛО ПОЛАВИ КОЛО НОВОТАНЦЯ:

91) Гамерський Михайло — син Івана й Меланії з Тройчаків, ур. 16. 4. 1910; 92) Милан Іван — син Степана й Фенни з Тхорів, ур. 7. 9. 1917; 93) Милан Михайло — син Прокопа й Марії з Дупірів, ур. 9. 2. 1915.

СЕЛО РАДОШИЦІ КОЛО КОМАНЧІ:

94) Гіра Теодор — син Івана й Анастасії з Кухтів, ур. 15. 2. 1912; 95) Кадиляк Олександр — син Теодора й Анни з Платків, ур. 23. 3. 1909; 96) Лучка Василь — син Івана й Еви з Майковичів, ур. 2. 5. 1910; 98) Парашак Теодор — син Тимка й Матрони з Ульовичів, ур. 7. 3. 1916; 99) Сторожка Іван — син Михайла й Анни з Парашаків, ур. 15. 1. 1917; 100) Шапочка Іван — син Тимка й Катерини з Васильків, ур. 16. 11. 1918; 101) Шапочка Теодор — син Олексі й Юлії з Лапигусків, ур. 3. 3. 1914.

СЕЛО СУРОВИЦЯ КОЛО ЯСЛИСЬК:

102) Токарський Михайло — син Степана й Домки з Команецьких, ур. 11. 6. 1922.

СЕЛО СЯНІЧОК КОЛО СЯНОКА:

103) Кравець Сергій — син Анастасії Кравець, ур. 1. 12. 1915; 104) Настин Петро — син Андрія й Людвіки з Кобелів, ур. 8. 8. 1909.

СЕЛО ТУРИНСЬКО КОЛО КОМАНЧІ:

105) Дутканич Василь — син Василя й Теклі з Перунів, ур. 20. 5. 1915; 106) Филь Микола — син Юстини Филь, ур. 8. 8. 1915; 107) Хрім Іван — син Михайла й Марії з Новаківських, ур. 3. 5. 1909; 108) Угрин Василь — син Петра й Марії з Бабяків, ур. 8. 1. 1912.

СЕЛО РУДАВКА ЯСЛИСЬКА:

109) Дупляк Дмитро — син Теодора й Еви з Хомишаків, ур. 22. 7. 1908.

СЕЛО ЧИСТОГОРЬ КОЛО КОМАНЧІ:

110) Гарай Григорій — син Миколи й Анни з Майковичів, ур. 11. 5. 1913; 111) Дорошак Теодор — син Василя й Марії з

Скільки людей загинуло в часі світової війни? В останній світовій війні було під зброєю біля 80 мільйонів осіб; загинуло около 10 мільйонів, у тому 1,843.000 німців, 1,700.000 з армії б. Австро-Угорщини, 1,383.000 французів, 870.000 англійців і т. д. Москалів і українців загинуло біля 5 мільйонів. Німецький бльск числив у війні 26 мільйонів вояків, а протинімецька коаліція 44 мільйони вояків.

Уважайте при праці. В Бежанові коло Кракова трапився минулої неділі жахливий випадок підчас зв'язки збіжжя. Селянин Іван Вуйцик переїжджаючи через залізничний тор зачіпив вилами об рампу, внаслідок чого вили зломилася, а штиль вбився йому в живіт. Вуйцика негайно перевезено до лікарні, де він помер.

Випалив папіроскою око дитині. Власник кам'яниці в Станиславові Іван Княк викинув через вікно недокурки папіроски. Під вікном стояла колиска з дитиною сусідки. Недокурки впав на лице дитини й випалив їй око. Тепер необережний Княк мусітиме заплатити 5.000 зл. відшкодування. Обережніше з недокурками!

Вкрав корову в Словаччині. Перед судом у Живці (Польща) відбувся цікавий процес за злочинство. На лаві підсудних засів Ян Пастор з Крижової, к. Живця, який перейшов польсько-словацький кордон і в словацькому селі Рабча вкрав корову та інші предмети на шкоду Карла Славіка і Йосифа Глівіка. Пастора засудили на 8 місяців в'язниці.

Корба кренці — ліри грають... До містечка Буківська приїздить щочетверга якийсь катариняр та крутить корбою в катаринці, крутить сердега, аж очі йому вилазять наверх. Він на те крутить, щоб пискальця нуту пускали, а люди, які йдуть на торг, щоб собі льоси купували. Таких грайків стрінете не тільки в Буківську, вони є й в Горлицях, Сяноці, Дуклі, Коросні — вони веселять сумом прибитий народ. Найкращий такий катариняр був до 20 квітня ц. р. у Криниці, але йому вже смазила на корбу не стало, його ліра перестала грати... Криничанський катариняр перенісся на Підгалля, щоб звідтам людей в папів заклимати... і льоси льосувати.

Переслідування поляків у Німеччині тривають безперервно. Від 1 квітня до 30 червня ц. р. трапилося в Німеччині 976 випадків насилля над поляками.

Католицька віра в Китаю. Архієпископ Маріо Занін, Апостольський Делегат у Китаю, виголосив недавно відчит у католицькому університеті в Шангаю про поширення католицької віри в Китаю. До війни було в Китаю 400 тисяч навернених китайців, а тепер є їх уже півтора мільйона. Найбільше навернених є з простого народу, що під впливом постійних стихійних нещасть і воєнного лихоліття шукає потіхи в Христовій вірі. Навертаються також ремісники, купці й китайська інтелігенція, головню під впливом католицьких університетів у Пекіні та Шангаю.

Торговля Польщі з ССР розвивається нормально. З Польщі йде до ССР транспорт вугля 900 тисяч тонн, крім цього большевики закупили в Польщі на 8 мільйонів злотих ліса й на 500 тисяч зл. електричних провідів (каблів).

У селі Глудно коло Березова згоріло латинське приходство. Причини вогню досі не в'яшені.

СУРОВИЦЯ і ШІПЛАНКА

проти червінки свиной увідпорнююча і лікуюча

„SEROVAC“

ЛЬВІВ, ПАДАРЕВСЬКОГО Ч. 5. ТЕЛ. 201-07.

Українське представництво:

РОМАН ЯЦЕНКІВ, бюро замовлень безпосередньої продажі, Львів, Замарстинівська 158.

Поучення і інформації безплатно.

Вернувся домів по 25 літах. До Монастирця, пов. Стрий, вернувся Іван Сливка, який не був дома від 1914 року. Він був ранений на війні під Красником і дістався до російського полону. В Росії застала його большевицька революція. За критику советського уряду засудили Сливку на 10 літ в'язниці. По 6-ох роках вдалося йому втечи до Китаю. Підчас японсько-китайської війни втратив Сливка в Китаю все своє майно та був ранений відламком летунської бомби. По одnorічній скитанню вернувся Сливка до свого рідного села.

Комуністи проти Св. Отця. Французькі комуністи, незадоволені з мирових заходів Св. Отця, остро виступають проти Нього в своїй пресі. З того приводу деякі французькі посли звернулися до уряду з запитом, щоб уряд вкоротив самоволу комуністів. Ці посли зазначають, що комуністам, які всіма силами пруть до війни, не йде про присмиріння захланности деяких держав, як от Німеччини лише, щоб при нагоді нової війни викликати комуністичну революцію в світі. Французькі комуністи виконують тільки накази Москви і тим тільки підривають силу французького народу. — Зазначимо при тій нагоді, що не лише у Франції, але й у кожній країні комуністи виконують накази Москви — зовсім не в ім'я добра „пролетаріату“.

Скільки є ОО. Василіян. На підставі найновішого Каталогу Чина св. Василя Великого Галицької Провінції, ця Провінція нараховувала дня 1 січня ц. р. 373 членів, в тому 133 священників, 91 питомців разом з новиками і 149 братів разом з новиками. З того 22 священники та 7 братів працювали поза Галичиною. Враховано тут і головний дім Чина, що знаходиться в Римі. В Галичині ОО. Василіяни мають 19 монастирів і 1 монастир з церквою у Варшаві. Крім Галицької Провінції до Чина належать: Провінція св. Николая (Мадярщина та Югославія) — в 1938 р. 163 особи; Американсько-Канадійська Провінція Серця Ісусового з 92 членами, Бразильська Віцепровінція св. Йосифа з 14 членами і Румунська Віцепровінція з 39 членами. Минулого року весь Чин начислював 652 членів, з того 206 священників.

Помер бувший прем'єр Польщі Войтіх Корфанти, відомий горішно-шлеський діяч, організатор повстання на Шлеську в 1920-21 рр.; помер у Варшаві, дня 16 серпня 1939 р.

За гру в карти й курення папіросів у церкві окружний суд у Коломиї покарав 1 роком в'язниці шестиох коломиїських безбожників.

Чи знаєте, що найкращий час для господаря вистає найтяжчим часом для українського часопису? Пришліть передплату!

По надісланні 1.50 зл. висилаємо 1 печатку
в трьох стрічках з довільним написом

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

С. Сандвік

Львів, Пасаж Миколая

Виконуємо таблиці для Вп. Панів Лікарів,
Адвокатів і всякі гравюри,

Юліян Тарнович.

У ремісника золота рука 18)

Рівнож стежинкою до рідної хижечки. Степанко крилатого коня здоганяв. Сафат Паливків аж відскочив від свого тину, так його своїм бігом налякав міщух. — Що возився десь по містах. І з клунком перескочив чере зперелаз. — Пек, таке шкоре, якби часу не мало... Адже не горить село... Плечатий парубочок, тої вдовиці синочок... Буде мати потіху... Місто го не зїло... — бурмотав під носом старий сусід Сафат. А Степанко зовсім забув про міську звичку, не застукав чимененько до хатніх дверей, тільки горобцем стрибнув через перший поріг і любим гостем крочнув у хату, голосним: Слава Ісусу Христу!

— Боженьку, Ти наш! — відвернулися мама від печі та рукою сперлися до комор'яного одвірка з такого зворушення — синоньку! Слава на віки...

Степанко припав до маминих ніг і голубив їхні тверді руки. — Мамо! — більше не годен був хлопча не одного слова вимовити.

Материні гарячі сльози падали на голову сина й руки відалися кріпко, удовиним гарячим серцем в рамена свого сина. — Так довженько подівався — сльози найкращі матеріної любови.

Орися, що ладила в коморі кошелі й мішки копати бульбу, і собі зачула крізь віконце рідного брата. — Хоч не писав, що приїде. Або то аж писати треба? Майте таке чисте серце, як люди в горах — не одне без письма будете відчувати... І думки ясні...

Подь же, подь, дівонько. Навернувся до нас твій брат. І Юрка прикич до хиж. Най не ладить коня, не підме днесь копати — така мамина щира воля.

— Не чом не звитаєшся? — питалися мама Орися.

— Бо такий великий виріс і пом... — несміливі слова любої сестрички. — Як цисар...

Але Степанко не чекав, тільки пірвав сестричку в обійми й щиро поцілував у чого.

— Розпогоди своє красне личко, Орися, соненько — ходи даруночок я тобі привіз. І мамусі.

— Побіжу ще по ного, што ся рано вадиз, кой ем кіску собі павянала — до роботи ся рве, лем з волосами бадрює — такий фалечняк — сміялася Орися, передразнюючи старшого брата — газду. А што ес мі привіоз? Такий паничик... — недоговорила Орися та метнулася прикликати брата.

— Поди, Юрцю, борзенько, біжи, бо якийсь пан до нас приїхав! — так нарочно сміялася Орися. — По тебе секретар і здекутник...

Увійшов до хати старший брат і сертдечно звтався з Степанком. — Славити Бога, що тебе милував. Сідай, брате, і скажи, як тобі бувалося. Бо в нас — Господеві хвала — вугла до цього часу наші й не розіхалися. А проте, маємо здорові руки. Дамо собі раду.

Степанко відчинив у міжчасі свою скриньку, добув з середини фацелик мамі й Орисину хустку.

— На тобі, сестричко, що маму слухала. І вам мамо, а тобі брате молоток і бабку до коси, сверлики й долоти до драбини і майстерки. Бомбосів я не купив, краще буде на сіл... А люди всі здорові в селі? Митро великий, що ми оба коні пасли за ростом? І Петро Сафатів? Раненько я бачив самого Вітця духовного, пішли до церкви. Там у місті я теж ходив до церкви.

— А така, як наша? — не видержала Орися.

— Самі великі, аж під саме небо, високі до хмар. Чистим золотом мальовані церкви.

— А не боявся, ти самий в місті? — знову встряла Орися, що сіла собі на стільчику біля мамі й цікаво розчинила свій гарний ротик. — Шандар тебе не зїмав?

— А як ти знаєш? Хотів мене раз ще на самім початку за руку зїмати, але я вирвався, сміявся Степан, що пригадав собі ніч у парку, а пак спання за паками в якомусь подвір'ю.

— Але я тоді щойно перші дні був у Львові та нікого, нікогисенько не знав. Не було де переночувати. Потім я працював при будові, а пак учився в доброго коваля й до школи ходив на курси.

— Смійно мі, ти окув би нашого коня? — запитався від себе домашній господар, Юрко, бо так його охрестили, як дідко звався.

— І віз окую, не лем коня. Чекай, побачиш, як кузню вигороджу з каменів. Не так, як цигани, або тамтой поклепайко з міста...

— Орися, піди но душко до комори, зо три яечка з саганятка принеси — шептала мама Орисі до вуха. — Він здоровий, Степанко... І ранішнє молочко зо збаночком. А колач у ладі, сама його вийму.

— А справді, чи Степане пізнав ковальську роботу? Мені й вірити не хочеться. Але шість років...

— Чого пусто говорити. Побачиш і начиння зроблю сам зо старого заліза. Лем би каміння на кузню.

— О, того дос на поріччях. Викопаємо компері, буде доволі часу. Добре, що свого коваля будемо мати.

— Сядь, синоньку, присунися до лади. Ти певно ще вчера їв... — просила мати сина до снідання. Обаряні шкаралупки та гаряче молоко з колачем. — А ви, дітоньки в поле. Зак погода.

— Я також з вами піду на гірку. Де ж би я всидівся...

— Ой, йойой, та де ж тобі, такий паничик, до бандур — сміялася Орися. — Тобі лем би за перо сісти...

— Видиш, лем би зубки склило... Мама так їй пестять і кіски плетуть — докинув старший брат.

Орися вже десятый і двацятий раз примірювала свій подарований фацеличок і голівкою на всі сторони поводи́ла при круглім дзеркалі, якби найкраще підв'язати голівку й чорні кучерики.

— Може спічнеш, дитино, по такій дорозі?

— Ні, мамочко, піду в поле з вами. Побачу людей і сусідів. А потім з корівками постою на межі.

— Як краще хочеш. Хай ся любить.

По їді перехрестився Степанко, подякував щиро мамі та оба брати пішли в згоді віз приладити на бульбу. Карого коника випроводили з обори та припрягли його до воза. Пак посідали всі четверенько на мішки й похали рівним вигоном за другу гірку.

Сусіди вже копали бульбу на своїх загонах, але ніхто не дивувався, що Земляниха так пізно їде в поле. Всі знали вже в селі, що прийшов її молодший син.

— Треба ж його пошанувати. Бо не збатарювався, лем навернувся до хиж. І з хлібом у руках. Буде майстром.

Щире — дай Боже щастя! — передавалося з уст до уст, з лану на другий піврілок. Орися нарочно

Методій Кипарис.

З історії наших сіл

Бульба зародила цього року, як круглені колачі. День так скоро подівся, що тільки дев'ять повних мішків рядом указало пильну роботу. Щасливі верталися люди до своїх обор. (Далі буде).

милу „ЦЕНТРОСОЮЗ“

Олена Судикова головою товкла до одвірка, такий жаль піймав її за серце. — Щоб хоч раз був руку підніс на неї... А він ані разу лихим словом бідного челядняти не споневірів. Такий був добрий газда Ваньо Судик. Але прийшла несподівана слабість та ніхто був би й не сподівався — так нагло звалила Ваня до постелі. А пак був його похорон. Пів села проводжало розсудливого господаря на вічний спочинок.

Умирає господар, велике нещастя паде на вдову й сироти — як ще й ґрунту маленько та хата будьяка-що й від вітру розлітається.

Одного тільки в селі ніхто не знав. Управді Олена знала й деколи докоряла своєму газді, що він постійно щомісяця десь посилав пару злотих — бо він не хотів ніколи признатися — чи за часопис або книжку платить; однак точно не могла збагнути, чому Ваньо такий веселий кожний раз вертався з міста, як десь пару злотих посилав.

Не минуло ще два тижні по смерті Ваня, як Отець п'ярох прикликали Олену до своєї канцелярії та потішали їй в тяжкiм сирiтствi.

— Ваш газда й по смерті про вас не забуває. Осьде бачите є документи. Це його документи. Віз забезпечив себе ще за життя в „Карпаті“ на три тисячі злотих. Люди мені оповідають, що трапляється вам кусок сіножати біля вашої хижі купити, та ваш Юрко має охоту вчитися ремесла. Отже завтра поїдете зо мною на пошту, бо „Карпатія“ вже прислала вам гроші. Купите собі луку, а хлопця дасьте до науки ремесла, бо нам у селі треба своїх ремісників. Так дбає кожний добрий батько господар про свою рідню.

Чи не варто написати по інформації до „Карпатів“?

Греко-кат. парохію в селі Цеклиньська Воля оснував Іван Мнішок з Великих Куньчиць, староста красностянський і ясельський. Еригував парохією на прохання — як сам каже, своїх підданих, актом виданим у Цеклині дня 19 січня 1612 року. Тоді до села цей Іван Мнішок прийняв священика (в грамоті „рора“) Петра Пашовського, щоб аж до смерти був і відправляв „Службу“ після віри грецької. На упосаження парохії дав Мнішок площу під приходство коло церкви на селі при рілі Юрка Поливки, і лан рілі положений вище села, від Фолюша (тоді званого Клопітницею) аж до границі села Боднарки.

Будинки мав собі священик власним коштом збудувати за суму около 200 зл. п. Кожний мешканець, а головню кметь мав щороку давати священикові копу жита в снопа і три рази до року по колачові, т. є на Різдво, Великдень і на кермаш. Мешканці знову Клоптіниці (теперішного Фолюша) мали давати згадані копи жита в снопах і по три колачі до року, на три вище згадані свята. Священик мав вільний вируб у лісі й не буде платити від хову безрог, а за це має він і його послідники давати до двора в Цеклині на Різдво 1 зл. і пару каплунів, на Великдень добре теля, пару орябків і копу яець, а якщо цього в дворі не потребували би то має заплатити грішми за теля золотого, за орябка пів, а за яйця шість грошів. „Від інших данин, повинностей і робіт до двора в Цеклині вільний буде завжди „рор“ і його послідники“.

Так виглядав вкортці зміст ефкційної грамоти, якої легалізована копія заховалася дотепер. Коли і ким була збудована перша церква і як виглядала, не знати, бо нема жадної ніде записки.

Видно, що описля на священика наложено біль-ше тягарів, згідно даних, тому Франц з Великих Кунчині Мнішок, каштелян сандецький, мабуть на просьбу священика видає в Семпйонові — Дуклі дня 12 липня 1660 р. грамоту, якою затверджує тільки да-нини священика супроти двора з 1612 р., а натомість інші зносять. Він каже, що парохіяни й церква бідні, а хоче, щоб Хвала Божа і Богослуження процвітало, тому звільняє отця (не „попа“ як в ерекціональній гра-моті) Ілію Петерчака і послідників по вічні часи від всяких взагалі тягарів, податків і поіменних якихне-будь тепер і на будуче припадаючих громадських складок, зарового від безрог і інших жовнірських ста-цій і данових і інших як соли, селедців, риб. Рівночас-но тією грамотою додає кусник поля в лісі, а город при площі. На закінчення зазначає, що хто поважав-ся би противити цьому розпорядкові, буде покараний на 100 гривень до його скарбу.

За три роки пізніше, а саме 23 марта 1663 р. в Семпйорові-Дуклі таку саму грамоту видає для того ж отця Іллі Петерчака Юрій Вандалін з Великих Копчиц Мнішех, сянецький, тежинський, дубівенький і пр. староста. (Далі буде).

ДОРОГОЦІННА ПАМ'ЯТКА.

- У тому пуделечку є пам'ятка по моїй помершій жінці.
- Що? Вирваний зуб?
- Не вирваний, але вибитий.
- Та твоїй жінці не бракувало ні одного зуба...
- Але мені бракує...

Косар Антін.

На межі двох повітів

Крім цього права прислужувало їм право власності на рухоме й нерухоме майно та право самоуправи. В цих часах селяни користувалися ще розмірно великою свободою. Мали право вільного виходу та право судової оборони в усіх процесах. Та ці права посідало селянське населення тільки на території давньої Руси-України. В Польщі вже в половині XIV. ст. більшість селян була винята з під влади держави й передана в руки власника-дідича, який теж судив своїх підданих. У цім гіршім положенні було населення сусідніх Гірок та Ялина Німецького, що були основані на німецькій праві.

Перші згадки про кметів у Пакошівці.

Перші історичні звістки про селян-кметів у Пакошівці стрічаємо досить вчасно. Вже 20. вересня 1427 року виступає в сяницькому суді як свідок Міхно з Пакошівки разом з Жигмонтом зо Срогова й Миколою Пєтроським з Небішан. Про жадного з них не зазначено блище в цьому судовому акті, хто вони були. Та опісля в 1443 р. згадується про кметя Міхна в Пакошівці; треба здогадуватися, що Міхно з 1427 і 1443 років це одна і ця сама людина. Два інші свідки були правдоподібно шляхтичами. Вписання цього Міхна з Пакошівки на першім місці між свідками шляхтичами свідчило би, що тоді в цих сторонах ще не було великої різниці між селянською й шляхотською верствами.

Другий факт з 1433 року свідчить знову, що кметі Пакошівки в цих часах користувалися правом судової оборони. В цьому році Чирн і Філь, слуги дідича Миколи з Грабівниці, потурбували двох кметів, одного з Ольховець, а другого з Пакошівки. З цієї причини кметь з Ольховець вносить скаргу до суду в Сяноці на дідича Миколу з Грабівниці.

В чотири роки опісля, в грудні 1437 р. стрічаємо дальші імена кметів у Пакошівці. Тоді в суді, в справі Януша Оправча, свідчить тринадцять осіб, переважно кметів з Писаровець. Між ними виступає три свідки з Пакошівки, а це Андрей, Маш і Томко. Два перші з певністю є кметями з Пакошівки; третій Томко, це можливо внук Пакоша, а син Миколи Пакошовича, дідича Пакошівки.

Кметів Андрія й Маша в пізніших часах уже не згадується. Маш це є мабуть скорочене імя Максим. Імя Максим зустрічаємо тоді між кметями в Руському Ялині.

У 1443 році находимо імена вже всіх майже кметів у Пакошівці. З початком цього року діляться бітківськими добрами діти Миколи Пакошовича, дідича Пакошівки й двох Ялинів. При цій нагоді попа-

ПАША й ЗБИЖЖЯ

це велике майно кожного господаря, тому треба забезпечити його негайно від вогню в
ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„Д Н І С Т Е Р“

у Львові, вул Руська 20.

дають на сторінки судових актів назвиська пакошівських селян. І так дочка Миколи Пакошовича, Маргарета, тоді вже вдова по жупниківі Іванові з Височан, дістає від своїх братів титулом спадщини й посагу 10 марок загальної монети. На цю суму заставляють її брати трьох кметів у Пакошівці: Кліша, Якова й Петра Фурмана.

Її три брати, Пакош, Іван і Томко діляться між собою в березні цього року. При загоді цього поділу довідуємося, що згадуваний вже кметь, Міхно сидів від сторони границь села Юрїївців. На полях з цієї сторони находилися тоді якісь зубудовання. У східній частині Пакошівки, від села Согорова мав своє дворище кмець Маш. Вище Маша находилася ще чертка лану. Кметь Гринь сидів тоді на Гриньовським полі. Дальше в акті поділу братів згадується ще кметів Яворського й Шетлю. Знов у новій частині села, на так званій Волі, сиділо з цього часу трьох кметів: Йоско, Ордин і Луренч, що їх сировадилла була Яворська.

Після приблизно числа ланів у Пакошівці входить, що в першій половині XV ст. було в ній біля 10—12 кметів. І дійсно в цьому часі находимо кільканацять імен пакошівських селян. Так живуть тоді в Пакошівці такі вище згадувані кметі: Гринь, Йоско, Кліш, Маш, Міхно, Ляренч, Ордин, Петро Фурман, Шетла, Яворська, Яворський, Яків.

Походження пакошівських кметів.

Уже самі імена більшости цих кметів указують на українську народність їх власників. І так імя Гринь не полишає за собою сумніву щодо національної приналежности кметя, що носить це імя. Це імя часте тоді серед українського населення цих сторін. У 1439 р. стрічає Гриня Кочіму в Тирябі, а в 1448 р. наш священик у близьких Юрїївцях зветься також Гринь. Пакошівський кметь Гринь належав видно до старих поселенців у Пакошівці, коли вже й поле названо від його імени Гриньовським полем.

Імя Йоско приходиться теж у формах Йоська або Йошко; це мабуть здрібніле імя Йосиф. Воно також часте в цих часах. Йошко, солтис з Тиряби, оженився був з Марушею Пакошівською, дочкою дідича Пакошівки. Це імя таксамо українське (Йосиф — Осип; Маруша — Марія).

Назвисько третього кметя Кліш, чисто українське. Рід Клішів був тоді широко поширений у цих землях. Стрічаємо в сусідніх Костирівцях кметя Кліша, що продає своє власне поле. В 1443 р. знову священик, або як тоді називали, під (панотець) у Чертежі зветься Кліш. Бачимо, що рід Клішів жив головню в княжих селах Костирівцях, Чертежі; тобто Кліші вигодилися з княжих людей. Факт, що один з Клішів є нашим священиком — „псом“, ясно вказує на їх національну приналежність. Назвисько кметя Кліша в Пакошівці нам вияснює рівночасно цікаве питання, звідки походили перші поселенці в Пакошівці. Треба ще замітити, що це назвисько Кліш ще по сьогоднішній день знаходиться між населенням цих земель.

ФОТОГРАФ МІСЬКИХ ТЕАТРІВ

Photo-studio „Van Dyk“

Ателиє модерного фотографічного мистецтва виконує: портрети до нормальної величини, навіть зі старих фотографій та всілякі знімки найновішими рефлекторами по конкурентійних цінах.— Для П.Т. Аваторів спеціальна лабораторія до аматорських тепер працює.

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА Ч. 21. І. п. (ріг Словацького).

Листування

Вл. Степан Смія: Не журіться та не бануйте так тяженько, Любий друже. Бог є на небі й на землі — Він нам допоможе — та Його свята воля. Вашого гарного листа з великою приємністю ми прочитали; відписуємо все, на Вашому копії нема ніякої залежності. Ви один з найкращих наших Передплатників. Незабаром вишлемо Вам нові наші видання як дарунок від Рідних Братів. — Працюйте й моліться. Слава Ісусу Христу.

Вл. Никифор: Напишіть ясніше про „русько-комунарську пошеху“ — то видрукуємо, бо з тої звітки нічого читачі не зрозуміли би. А ще з мандрівкою? Пишете далі? Присилайте. Слава Ісусу Христу.

Вир. о. М. Горечко: будемо друкувати, але всіх знімок не використаємо, бо з деяких не можна зробити клішів. До Всч. о. О. Котисняна писали. Слава Ісусу Христу.

Хв. Редакція „Відомості Українських“ у Вар.: заплачено по кінець жовтня 1939 р. Привіт.

Вл. Олекса Кіляр з Синева й Гриць Галушка з Чорнорік: мають заплачену цілорічну передплату з Америки від громадянина Василя Прокопики; крім цього заплачені книжки для обох названих, що вийшли з друку в 1939 р. (Книжки вислано поштою). В імені наших Читачів шлемо Вл. Громадянинові Василю Прокотикові в Арнольді щирі братні поздоровлення й бажання кріпкого здоров'я для Нього та Його Рідні. Слава Ісусу Христу.

Всі пишуть і присилають дописи про все, що діється у Ваших селах. Часопис має бути вірним зеркалом і показником перед історією того, що діється в наших горах. Не лініуйтеся, пишуть про все, що Вас болить і що Вас радує.

У В А Г А! Хочеш мати добрий і дешевий портрет звернися лишень до фірми

Photo-Studio „Van Dyk“

Львів, Коперника ч. 21/1. ріг Словацького.

За оказанням цього оголошення дістанете до портрету 6 фотографій даром.

Плуг за косою. Як тільки вижнеться, чи скосить-ся жито, пшеницю, чи інше збіжжя, — треба негайно вийти з плугом і підкинути стерню. Потім треба поборонувати, щоб вичистити поле і зрушити землю. На легких землях треба підкинути та сіяти мотильковаті рослини, бо інакше сонце та сухий вітер висушать землю. Не треба чекати аж стерню випадеться, бо вчасне підкинення дуже потрібне, щоб земля переферментувала, набрала з повітря багато азоту, і — що найважливіше, — вичистилася з хопти і ірию. Треба часто боронувати, щоб земля була вже пухка та щоб не вирости бур'яни й хопта.

Нові видання

Місіонарчик. Додаток до „Місіонаря“. Р. XIII. Ч. 7. Жовква Р. Б. 1939, за липень. 16-а, стор. 65—80.

Сад і город. Під такою назвою видає „Сільський Господар“ щомісячно газету присвячену справам городництва й садівництва. „Сад і город“ — це просто незаступимий дорадник у нашій праці в саді й городі. Хто хоче розумно господарити, не може без того журналу обійтися. Місячно коштує тільки 25 сот. Число за серпень приносить дуже важні якраз тепер поради про те, як переховувати овочі.

Короткі катехизи — для приготування дітей до св. Сповіді й св. Причастя — написав о. Володимир Рабій, Львів 1939, ст. 1—34. XI розділів: Про призначення чоловіка та завдання християнина католика; Про Господа Бога; Про Ісуса Христа; Про сотворіння: Останні річі; Божі заповіді; Церковні заповіді; Про гріх; Про св. Тайни; Про молитву; Про християнське життя. Ця книжечка дуже помішна для всіх Отців Душпастирів у навчанні шкільної молоді, повинна найтисся в кожній українській католицькій хаті на Лемківщині — як виховуємо нашу молодь — така буде доля нашого народу. Жахливі тепер часи, Божої ласки якнайбільше нам усім треба.

О

КОНЦЕНТРАЦІЯ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК НА СХОДІ.

Варшавський „Кур'єр Польскі“ приніс вістку про концентрацію німецьких дивізій на середнім і долішнім Шлеську, в Моравії, Словаччині і Чехії, майже рівнобіжно до лінії Криниця, Краків, Богумин, Велюнь і Познань. На терен Опільського Шлеська прибули вантажними автами і мотоциклами численні відділи 7-го німецького корпусу. Ті війська розміщено в школах і громадських будинках. Німецькі війська авідбувають вправи недалеко польської границі. На словацько-польському кордоні німці усталили перешкоди з кільчастого дроту високі на 3 м. і будують укріплення. Ця концентрація німецьких військ се підготова до великих маневрів німецької армії на сході. В тих маневрах, як звіdomляє преса, має взяти участь поверх півтора мільона жовнірів.

О

ПОСМІЙМЕСЯ КУСЦЬОК.

— Моя жінка завжди робить те, що сама хоче. — А ти?
— Я також.
— Якто також?
— Я також роблю те, що жінка хоче.
Вдова по Кацові, якого переїхало авто, дістала 25 тисяч відшкодування.
Почувши це Піпман зідхнув глибоко:
— Бідний Кац! Якби він утішився!...
— Чому здіймаєш капелюх перед тим паном? Чи він тебе знає?
— Мене ні, але капелюх...
— Уяви собі, пів ночі моїй жінці снилося, що вийшла заміж за мільонера!
— Овва! Моя жінка представляє собі це цілий день.

Львів, Кордецького 51,
О. ЛЕВИЦЬКА і СКА

...таку
найліпше крутити

КАЛИНА